

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+800^{28*}
Αρ:θ. ελ: 2906/1956

ΔΩΡΕΑ

763 αγορά

Δ
+
'Α
ΔΔ
.....

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΟΜΗΡΟΥ Ι Λ Ι Α Σ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Φ—Ω

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 56

1887

Αρ. Είς. 2906

32
Παι' μου
ΔΗΜΟΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου θεωρεῖται
κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Γ. Μοσχίνης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΦΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Τῶν Τρώων εἰς δύο διαιρεθέντων μέρη, τοὺς μὲν εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον Ἀχιλλεὺς διώκει. Καὶ δεκαδύο νεανίας ζωγρεῖ εἰς ποινὴν Πατρόκλου. Αὐτὸς δὲ Λυκάονα τὸν Πριάμου καὶ Ἀστεροπαῖον ἀναιρεῖ. Ἐπειτα τοῦ ποταμοῦ πλημμυροῦντος, κινδυνεύοντα αὐτὸν σώζει Ἡφαιστος, ἐμπρήσας τὸν ποταμὸν καὶ τὸ πεδῖον. Μετὰ ταῦτα θεῶν μάχη γίνεται πρὸς ἀλλήλους. Ἀχιλλέα δὲ Ἀπόλλων εἵργει Ἀγήνορι ὁμοιωθεὶς, καὶ φεύγων ἐξαπατᾷ, ἕως οἱ Τρῶες διασώζονται εἰς τὴν πόλιν.

THE P. OMHROU PAVLIDIS

The P. Omhrou Pavlidis is a collection of papers
presented at the 1st International Conference on
the History of Mathematics, held in Athens, Greece,
in 1974. The papers are written by leading
mathematicians and cover a wide range of topics
in the history of mathematics, from ancient
times to the present. The collection is a valuable
resource for anyone interested in the history of
mathematics.

ΙΛΙΑΔΟΣ Φ.

ΜΑΧΗ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΙΟΣ¹.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον² ἔξον ἑυρρεῖος ποταμοῦ,

¹) Ἐπιγράφεται μὲν ἡ βραψυδία μάχη παραποτάμιος, ἀλλ' ἐνταῦθα ὄντως ὑπάρχει ἡ θεομαχία, ἣς μόνον τὸ προοίμιον περιέχει ἡ ἡγουμένη. Ἄν ἔλειπεν ἡ ἐνταῦθα εἰκονιζομένη μάχη τῶν θεῶν, ἤθελεν εἶναι ἀνεξήγητος ἡ τούτων ἀγορά, ἣν ὁ Ζεὺς ἐν τῇ ἡγουμένῃ ἐπιδεικτικῶς ἐκάλεσεν, ὅπως κηρύξῃ, ὅτι ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν βούλησιν δύναται νὰ βοηθῇ τοῖς Τρωσίν ἢ τοῖς Ἀχαιοῖς. Νομίζομεν δ', ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὲς τὰ ὑπὸ τοῦ Heintze λεγόμενα, ὅτι ἐν τῇδε τῇ βραψυδίᾳ ἐγείρονται καὶ τῷ ἐπιπολαίῳ παρατηρητῇ σπουδαιόταται ἀμφιβολία κατὰ τῆς ἐνότητος τῆς ἀναπτύξεως. Πρὸς ταῦτα δυνάμεθα νὰ ἐπαυαλάσωμεν τὰ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν ὁμηρ. ἐπ. σελ. 287 εἰρημένα· «Σπουδαίους δὲ τῆς Ἱλιάδος ἀναγνώστης ἐκ τῶν πρώτων ἤδη βραψυδιῶν ἠδύνατο προῖδεῖν τὴν θεομαχίαν. Διότι θεοί, ὅστινες, καίπερ ὑπὸ τοῦ Διὸς κωλυόμενοι, ὅμως εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης καθήρχοντο ἢ ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἄγρια πάθη ἐξέφραζον, ἐμελλον καὶ εἰς σφο-

δρὰν κατ' ἀλλήλων μάχην κατελθεῖν. Ὁ δὲ θεσπέσιος ποιητὴς ἀριστα ἐποίησεν, ὅτι τὴν θεομαχίαν, ἥτις ἐν τῷ ὁμηρικῷ αἰῶνι μεγαλοπρεπὲς τι θέαμα ἐθεωρεῖτο, ἐνταῦθα ἔθηκεν. Διότι ἐκεῖ, ἐνθα ὁ ἥρωες τοῦ ἔπους τὸν ἀγῶνα ἀνεδέξατο, τὰ τῶν θεῶν πάθη ἐκρηγνύμενα τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἱλιάδος μεγαλοπρεπέστατον ἀποδεικνύουσιν. Πρὸς δὲ ἡ θεομαχία ἐνταῦθα παρασκευάζει φυσικὴν λύσιν τῆς πλοκῆς τοῦ ὅλου μύθου. Διότι ὁ ποιητὴς τὴν τῶν θεῶν μάχην προτάξας δεικνυσιν, ὅτι οὐ μόνον οἱ Τρῶες, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων προστάται ἠττήθησαν». Διὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Jacob εἰκάζοντος, ὅτι ἤδε ἡ βραψυδία συνετέθη ἐκ διαφορῶν θραυσμάτων. Εὐστοχώτερον ἀποφαινεται ὁ W. Jordan, ὅτι ἡ παραποτάμιος μάχη κατὰ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὰ γνήσια καὶ ἀριστα μέρη τῆς Ἱλιάδος.

²) Κατὰ δύο τρόπους ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής, ἡ περιφραστικῶς ἀντὶ τὸν ποταμὸν ἢ τὸ διαδατὸν αὐτοῦ μέ-

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος¹ τέκετο Ζεὺς,
 ἔνθα διατμήξας² τοὺς μὲν πεδίωνδε δίωκε
 πρὸς πόλιν, ἥ περ³ Ἀχαιοὶ ἀτυζόμενοι φοβέοντο
 ἡματι τῷ προτέρῳ, ὅτε μαίνεται⁴ φαίδιμος Ἑκτωρ⁵
 τῇ⁶ ῥ' οἵ γε προχέοντο πεφυζότες, ἥερα δ' Ἥρη
 πίτνα⁷ πρόσθε βαθεῖαν ἐρυκέμεν⁸ ἡμίσεες⁹ δὲ
 ἐς ποταμὸν εἰλεῦντο¹⁰ βαθύρροον ἀργυροδίην,
 ἐν δ' ἔπεσον⁹ μεγάλῳ πατάγῳ, βράχε δ' αἰπὰ¹⁰ ῥέεθρα,

ρος. Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφε ῥόον. Τὸ δὲ ἶξον εἶναι ἀόριστος τοῦ ἴκω. Περὶ τοῦ εὐρεῖας ἀναγινώσκεται ἐν τῷ Μεγάλῳ ἔτυμολογικῷ· «εὐρεῖος, τοῦ καλῶς ῥέοντος... κράσει τῶν δύο εε (εἰός) εἰς τὴν ει δίφθογγον».

1) Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραψεν ἄθ' ἀνατον, ἵνα τὸ ἐπίθετον ἀποδίδηται εἰς τὸν Ξάνθον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Δία. Οἱ ἀρχαῖοι ἠγειραν τὴν ἀπορίαν, διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸν Ξάνθον γενεαλογεῖ ἐκ τοῦ Διός, ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπεν, ὅτι πάντες οἱ ποταμοὶ ἐγένοντο ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔλυον δὲ τὴν ἀπορίαν κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τοῦ μὲν θεοῦ πατὴρ ὁ Ζεὺς, τοῦ δὲ ρεύματος χορηγὸς Ὠκεανός, ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοί».

2) Τὸν στρατὸν τῶν Τρώων ὁ Ἀχιλλεὺς διεχώρισεν εἰς δύο. Ἀφ' οὗ τὴν μίαν μοῖραν πρὸς τὴν πόλιν ἐξεδίωξε, κατέλιπε τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς διώξεως τοῖς ἄλλοις Ἀχαιοῖς καὶ οὗτος ἐστράφη πρὸς τὴν ἑτέραν τὴν λαβοῦσαν τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὸν ποταμόν.

3) Διὰ τῆς κυρίως ὁδοῦ, ἣτις διὰ

τῆς πεδιάδος ἄγει εἰς τὴν πόλιν. Διὰ τῆς ὁποίας βέβαια οἱ Ἀχαιοὶ ταρασσόμενοι ἐφευγον.

4) Ἐνθουσιωδῶς ἐμάχετο κατὰ τὸν Σχολιαστήν.

5) Ἀποδίδεται εἰς τὸ προηγούμενον ἀναφορικόν ἢ περ. Τὸ δὲ πεφυζότες εἶναι ἐπικός παρακείμενος τοῦ φεύγω· τρομαγμένοι.

6) Εἶναι παρατατικός τοῦ πίτναω καὶ πίτνημι, ὅπερ εἶναι διάφορος τύπος τοῦ πετάννυμι· ἐξήπλωνε πρὸ τῶν φευγόντων βαθεῖαν ὁμίχλην διὰ τὴν ἐμποδίζῃ αὐτούς.

7) Ἡ σύνταξις ἔχει τὴν ἀνώμαλον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «Ἐτι ιστέον καὶ ὅτι καινοπρεπὴς τις ἐνταῦθα κεῖται σύνταξις καὶ οὐ καταλλήλως ἔχουσα. Οὐ γὰρ ἔφρασε κοινότερον ὁμοιοπτύτως, ὅτι διατμήξας τοὺς μὲν κατὰ τῆς πεδιάδος ἐδίωκε, τοὺς δὲ εἰς ποταμὸν ἔριψεν».

8) Συνωθούντο, ἐστενοχωροῦντο. Τὸ ἐπίθετον βαθύρροος συνήθως ἀποδίδεται τῷ Ὠκεανῷ.

9) Δὲν λέγει ἐνέδυσαν, ἀλλ' ἐνέπεσον πρὸς δῆλως τὸν ἀκουσίον.

10) Ὁ παραφραστὴς ἐξηγεῖ βαθέα,

ὄχθαι δ' ἀμφὶ' περὶ μεγάλ' ἱαχον· οἱ δ' ἀλαλητῶ 10
ἔννεον² ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐλίσσόμενοι περὶ δίνας.

ὥς δ' ὅθ' ὑπὸ ῥιπῆς³ πυρὸς ἀκρίδες ἡερέθονται
φευγέμεναι ποταμόνδε· τὸ δὲ φλέγει⁴ ἀκάματον πῦρ
ὄρμενον ἐξαίφνης, ταὶ δὲ πτώσουσι⁵ καθ' ὕδωρ·
ὥς ὑπ' Ἀχιλλῆος Ξάνθου βαθυδινήεντος 15
πληττο⁶ ῥόος κελάδων ἐπιμιξί⁷ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν.

Αὐτὰρ ὁ διογενὴς⁸ δόρυ μὲν λίπεν αὐτοῦ ἐπ' ὄχθη
κεκλιμένον μυρίκῃσιν⁹, ὁ δ' ἔσθορε δαίμονι ἴσος,
φάσγανον οἶον⁹ ἔχων, κακὰ δὲ φρεσὶ μῆδετο¹⁰ ἔργα,
τύπτε δ' ἐπιστροφάδην¹¹ τῶν δὲ στόνος ὠρνυτ' ἀεικῆς 20

1) Μετεχειρίσθη καὶ τὰς δύο προθέσεις, ὡς καὶ ἐν B, 305.

2) Κατὰ τινὰς μὲν εἶναι ἀντὶ τοῦ ἐνένεον, κατ' ἄλλους δὲ ἐδιπλασιάσθη τὸ ν, ὡς ἐν τοῖς ἑλλαθε, ἔμαθε, ἔσσυτο. Ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ δεῖξωμεν διπλασιασμόν τοῦ ν μετὰ τὴν αὔξησιν. Σημαίνει δὲ ἐνήχοντο, ἐκολύμβων. Τὸ δὲ ἔνθα καὶ ἔνθα ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐλίσσόμενοι περὶ δίνας, ἥτοι περὶ τὰς συστροφὰς τοῦ ποταμοῦ.

3) Ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ πυρός. Τὸ πῦρ ἄπτουσιν οἱ γεωργοὶ διώκοντες τὰς ἀκρίδας ἀπὸ τῶν σπορίμων. Περὶ δὲ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ἀκρις ὑπάρχει διαφωνία· κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν παρὰ τὸ ἀκρίζειν, δηλ. τὰ ἄκρα τρώγειν, κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α (ἐπιτατικ.) καὶ γράω=ἑσθίω καὶ κατὰ τὸν Döderlein παράγεται· ἐκ τοῦ καρίζειν κατὰ μετάθεσιν. Τὸ ἡερέθονται σημαίνει αἰωροῦνται, πετώσιν εἰς τὸν αἴρα.

4) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, ἀκρίδας.

5) Ζαρόνουσιν εἰς τὸ ὕδωρ. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· α' Ἐμπίπτουσι καταπτήξασαι».

6) Μέσος ἀόριστος· 6. τοῦ πίμπλημι. Τὸ δὲ κελάδων εἶναι ἐπικὴ μετοχὴ τοῦ ἀκρίζου ῥήματος κελάδω καὶ σημαίνει τὸν θορυβώδη, τὸν πολυλάττον, Ἐπιμιξί σημαίνει ὅτι καὶ ἀναμίξ, ἀδιακρίτως.

7) Τὸ ἐπίθετον μετεχειρίσθη ὡς οὐσιαστικόν, ὡς καὶ ἐν I, 106.

8) Ὅτι ἔλαβε πάλιν τὸ δόρυ, ἐσιώπησεν ὁ ποιητής. Προδῆλως δ' ἐπραξε τοῦτο, διότι κατὰ τοῦ Λυκάονος μεταχειρίζεται τοῦτο ἐν στίχ. 69.

9) Δηλαδή ἐκ τῶν ἐπιθετικῶν ὀπλῶν.

10) Περιεμένομεν μετοχὴν, διότι τὸ παράλληλον τούτου εἶναι τὸ ἔχων.

11) Δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὡς νῦν λέγομεν· Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «μηδένα τόπον παραλείπων».

ἄορι θεινομένων, ἐρυθαίνετο δ' αἵματι ὕδωρ.
 ὥς δ' ὑπὸ δελφίνος¹ μεγακήτεος ἰχθύες ἄλλοι
 φεύγοντες πιμπλᾷσι μυχοὺς λιμένος εὐόρμου²,
 δειδιότες· μάλα γάρ τε κατεσθίει ὃν κε λάβησιν·
 ὥς Τρῶες ποταμοῖο κατὰ δεινοῖο ῥέεθρα 25
 πτῶσπον ὑπὸ κρημνούς³. ὁ δ' ἐπεὶ κάμε χεῖρας ἐναίρων,
 ζωοὺς ἐκ ποταμοῖο δωδέκα λέξατο⁴ κούρους,
 ποινήν⁵ Πατρόκλοιο Μενoitιάδαο θανόντος.
 τοὺς ἐξῆγε θύραζε⁶ τεθηπότας ἥύτε νεβρούς,
 δῆσε δ' ὀπίσσω χεῖρας ἐϋτμήτοισιν ἱμάσι, 30
 τοὺς αὐτοὶ φορέεσκον ἐπὶ στρεπτοῖσι χιτῶσι,⁷
 δῶκε δ' ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 αὐτὰρ ὁ ἄψ' ἐπόρουσε⁸ δαϊζέμεναι μενεαίνων.
 "Ενθ' υἱεὶ Πριάμοιο σὺνήντετο Δαρδανίδαο
 ἐκ ποταμοῦ φεύγοντι, Λυκάονι, τὸν βρά ποτ' αὐτὸς 35
 ἔγχε λαβὼν ἐκ πατρὸς ἀλωῆς⁹ οὐκ ἐθέλοντα,
 ἐννύχιος προμολών· ὁ δ' ἐρινεδόν¹⁰ ὄξεί χάλκῳ

¹) Προσδιορίζει τὸ φεύγοντες. Τὸ δὲ μεγακήτης σημαίνει τὸν ἔχοντα μέγα χάσμα. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ ἰχθύες ἄλλοι ἀντὶ τοῦ ἄλλοφυντες φασιν οἱ παλαιοί. "Ἄλλο μὲν γὰρ γένος οἱ δελφίνες κήτη ὄντες, ἄλλο δὲ γένος οἱ ἰχθύες».

²) Καλὸν ὄρμον ἔχοντος. Οἱ ἰχθύες καταφεύγουσιν εἰς τοὺς ὄρμους, διότι ἐνταῦθα οἱ δελφίνες δὲν δύναται νὰ πλησιάσωσιν.

³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «τὰς ἐπικρεμαμένας ὄχθας τοῖς ὕδασι».

⁴) Συνήθως οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγοῦσιν ἐξελέξατο, ὁ δὲ Αἰεῖς συνήθροισεν, ὡς ἐν ω, 108. Τοῦτο πράττει ὁ

Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ τὴν δοθεῖσαν ἐν Σ, 336.

⁵) Εἶναι παράθεσις εἰς τὸ κούρους,

⁶) Δηλαδὴ ἐκτὸς τοῦ ποταμοῦ. Τὸ τεθηπότας σημαίνει ἐκπεπληγμένους, περιφύδους.

⁷) Τινὲς μὲν νοοῦσιν ἱμάτιον, ἄλλοι δὲ θώρακα, ὡς εἴρηται ἐν Ε, 113.

⁸) Ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ Τρῶσιν.

⁹) Ἐνταῦθα σημαίνει δεινδροφόρον ἦν.

¹⁰) Ἐρινεὺς εἶναι ἡ ἀγρία συκὴ. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὅμως κείται ἀντὶ τοῦ ξύλου· «οὐ γὰρ εὐθετεῖ ὁ ἐρινεὺς εἰς ἄρματα. Εἴη ἂν ξύλον

τάμνε νέους ὄρπηκας,¹ ἵν' ἄρματος ἄντυγες εἶεν·
 τῷ δ' ἄρ' ἀνώϊστον² κακὸν ἤλυθε δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τότε μὲν μιν Λημνον εὐκτιμένην ἐπέρασσε³ 40
 νηυσὶν ἄγων, ἀτὰρ υἱὸς Ἰήσονος⁴ ὦνον ἔδωκεν·
 κεῖθεν δὲ ξεινὸς μιν ἐλύσατο, πολλὰ δ' ἔδωκεν,
 Ἴμβριος Ἡετίων⁵, πέμψεν δ' ἐς διὰν Ἀρίσθην·
 ἔνθεν ὑπεκπροφυγὼν πατρῷον ἴκετο δῶμα.
 ἔνδεκα δ' ἡμάτα θυμὸν ἐτέρπετο οἷσι φίλοισιν 45
 ἐλθὼν ἐκ Λήμνοιο⁶. δυωδεκάτῃ δέ μιν αὖτις
 χερσὶν Ἀχιλλῆος θεὸς ἔμβαλεν, ὅς μιν ἔμελλε
 πέμψειν εἰς Αἶδαο καὶ οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι.⁷
 τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 γυμνόν⁸, ἄτερ κόρυθός τε καὶ ἄσπίδος, οὐδ' ἔχειν⁹ ἔγχος, 50
 ἀλλὰ τὰ μὲν ῥ' ἀπὸ πάντα χαμαὶ βάλε· τεῖρε γὰρ ἰδρῶς¹⁰

ἀντὶ τοῦ ξύλου τεθεικώς. Ἀπὸ τοῦ γενικοῦ δὲ εἰς τὸ εἰδικόν μεταβέβηκε. Περιεμένομεν δὲ γενικὴν, ἀλλ' εἶναι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

¹) Ἡ λέξις κατὰ τινὰς μὲν παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ὄρ, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς ἔρπ. Σημαίνει δὲ τὸν κλάδον, τὸν βλαστόν.

²) Κατὰ τὸν Döderlein τὸ ἐπιθετὸν εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητικὸν) καὶ οἷσμαι· ἀνέλπιστον, ἀπροσδόκητον.

³) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «πλευσας διεπώλησεν». Τοῦτο ἔπραξε δ' αὖ τοῦ Πατρόκλου Ψ, 746.

⁴) Εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάσονος ἐλέγετο Εὐνηςος Η, 468 καὶ Ψ, 746. Ὦνος σημαίνει τὴν τιμὴν, καὶ ἀξίαν.

⁵) Δὲν εἶναι ὁ πατὴρ τῆς Ἀνδρο-

μάχης, διότι οὗτος ἐδασίλευεν ἐν Θήβαις. Ἡ Ἀρίσθη κατὰ τὸν Σχολιαστήν ἔκειτο μεταξὺ Περκώτης καὶ Ἀδύδου. Ἐπειδὴ ὁ Ἡετίων δὲν ἤθελεν, ἵνα ὁ Λυκάων μετάσχη αὐθις τοῦ πολέμου, ἔπεμψεν εἰς Ἀρίσθη, ὅπως διάγῃ ἀσφαλῶς.

⁶) Πόσον χρόνον διέτριψεν ἐν Λημνῷ ὁ Λυκάων, δὲν λέγει ὁ ποιητής.

⁷) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ οὐκ ἐθέλοντα, πιθανώτερον δὲ κατὰ τὸν Ameis ἐκ τοῦ πέμψειν. Ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸ ἐπανέρχεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι.

⁸) Γυμνὸν ἐνταῦθα λέγει τὸν ἄοπλον.

⁹) Περιεμένομεν τὴν μετοχὴν ἔχοντα.

¹⁰) Ὁ Λυκάων καίπερ ἐκ τοῦ ὕδα-

φεύγοντ' ἐκ ποταμοῦ, κάματος δ' ὑπὸ γούνατ'¹ ἐδάμνα·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς δὴν μεγαλήτορα θυμόν·

»ὦ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ'² ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
ἦ μάλα δὴ³ Τρῶες μεγαλήτορες, οὐσπερ ἔπεφνον, 55
αὖτις ἀναστήσονται ὑπὸ⁴ ζόφου ἡερέντος,

οἶον δὴ καὶ ὅδ' ἤλθε⁵ φυγὼν ὕπο νηλεές ἡμαρ,
Λῆμνον ἐς ἡγαθέην πεπερημένος·⁶ οὐδέ μιν ἔσχε
πόντος⁷ ἄλός πολιτῆς, ὁ πολέας ἀέκοντας ἐρύκει.

ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ δουρὸς ἀκωκῆς ἡμετέροιο 60

γεύσεται,⁸ ὄφρα ἰδῶμαι ἐνὶ φρεσὶν ἡδὲ δαείω
ἦ ἄρ' ὁμῶς⁹ καὶ κεῖθεν ἐλεύσεται, ἦ μιν ἐρύξει
γῆ φυσίζοος¹⁰, ἦ τε κατὰ κρατερόν περ ἐρύκει α

Ὡς ὥρμαινε μένων¹¹· ὁ δὲ οἱ σχεδὸν ἤλθε τεθηπώς,
γούνων ἄψασθαι μεμαώς, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ¹² 65

τος ἐξελθὼν, ὅμως ἰδροὶ διὰ τὴν μεγάλην σπουδὴν.

1) Κατ' ἐξοχὴν ἐν τοῖς γόνασιν ἐκδηλοῦνται ὁ κάματος.

2) Τοῦτο δᾶ, τὸ ὅποιον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου βλέπω, εἶναι μέγα θαῦμα. Τὸ τὸδε δὲν ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς προσηρητημένης ταύτης ἐν στίχ. 57.

3) Ἡ φράσις τίθεται ἐν ἀρχῇ εἰρωνικῆς προτάσεως. Ἄφ' οὗ οἱ πωληθέντες ὑπ' ἐμοῦ πέρα τῆς θαλάσσης ἐπανέρχονται, οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἂν ἐπανεέλθωσι καὶ οἱ ὑπ' ἐμοῦ φονευθέντες.

4) Ὑπὸ τὸ ὁμιχλῶδες σκότος τοῦ Ἄδου.

5) Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ προηγουμένον ἀναστήσονται.

6) Παρακείμενος τοῦ περᾶν· πεπρα-

μένος, τωλημένος. Τὸ ῥῆμα εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ ἐμπορίας τῶν δούλων.

7) Κατὰ μὲν τὸν Ameis σημα-
τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, κατὰ δὲ τὸν Düntzer ἄλς μὲν εἶναι τὸ ὕδωρ, πόντος δὲ ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης,

8) Μετεχειρίσθη τὸν μέλλοντα τῆς ὀριστικῆς ἀντὶ προστακτικῆς.

9) Δηλαδὴ ὡς ἤλθεν ἐκ τῆς Λήμνου. Λέγων κεῖθεν ἐννοεῖ ἐκ τοῦ Ἄδου, ὅπου θέλει πέμψει διὰ τοῦ δόρατος.

10) Ζωοτρόφος· περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Γ', 243. Ἡ ἐπομένη πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἐρύκει.

11) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔμεινε, διότι ὁ Λυκάων δὲν ἔφρευγεν, ἀλλ' ἤρχετο πρὸς αὐτόν.

12) Ἡ φράσις περὶ θυμῷ σημαίνει ἐξ ὅλης καρδίας.

ἐκφυγέειν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν.
 ἦτοι ὁ μὲν δόρυ μακρὸν ἀνέσχετο¹ δῖος Ἀχιλλεύς
 οὐτάμεναι μεμαώς, ὁ δ' ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων
 κύψας.² ἐγγεῖη δ' ἄρ' ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ
 ἔστη, ἱεμένη χροὸς ἄμεναι³ ἀνδρομέοιο.
 αὐτὰρ ὁ τῇ ἐτέρῃ μὲν ἐλὼν ἐλλίσσετο γούνων,
 τῇ δ' ἐτέρῃ ἔχεν⁴ ἔγχος ἀκαχμένον οὐδὲ μεθίει.
 [καὶ⁵ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα]

70

»Γουνοῦμαί σ', Ἀχιλεῦ· σὺ δέ μ' αἰδέο⁶ καὶ μ' ἐλέησον.
 ἀντί' τοί εἰμ' ἰκέταο, διοτρεφές, αἰδοίοιο.⁸
 πὰρ γὰρ σοὶ πρώτῃ⁹ πασάμην Δημήτερος ἀκτὴν
 ἤματι τῷ, ὅτε μ' εἴλες εὐκτιμένη ἐν ἄλωϊ,
 καὶ μ' ἐπέρασσας¹⁰ ἀνέυθεν ἄγων πατρός τε φίλων τε

75

1) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ ποιητὴς παρέλειψε τὸ βάλλειν. Ἄλλ' ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ: «Ὡστε οὐκ ἀφήκε τὸ δόρυ, ἀλλ' ἐνέπηξε τῇ γῇ. Τὸ γὰρ οὐτῆσαι ἐπὶ τοῦ τρώσαι».

2) Ἡ μετοχὴ ἀνήκει εἰς τὸ ὑπέδραμε.

3) Ὁ Leo Meyer παρατηρεῖ, ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον πιθανῶς εἶναι ἀορίστου (τοῦ ἄω=καρέννυμι) καὶ μόνον ἐκ μετρικοῦ λόγου ἐξέτεινε τὸ α. Παρὰ πλησίον φράσις εἶναι ἐν Α, 574 «δοῦρα λιλαϊόμενα χροὸς ἄσαι».

4) Τὸ ἐν τῇ γῇ ἐμπηχθὲν δόρυ ἐκράτει ὁ Λυκάων, ὅπως μὴ ὁ Ἀχιλλεύς ἐλκύσας τοῦτο μεταχειρισθῇ κατ' αὐτοῦ.

5) Ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τοῦ Ἀριστάρχου ὁ στίχος οὗτος δὲν ἐφέρετο, ἄλλοι δ' ἀνεγίνωσκον καὶ ῥ' ὁ λοφυρόμενος ἦ καὶ μιν λισσόμενος.

6) Δύο παρακλήσεις ποιεῖ ἐν τῷδε τῷ στίχῳ ὁ Λυκάων, ἐξ ὧν τὴν μὲν πρώτην αἰτιολογεῖ ἐν στίχ. 75—77, τὴν δὲ δευτέραν ἐν στίχ. 78 καὶ ἐξῆς.

7) Ἴσος πρὸς ἰκέτην, ὡς καὶ ἐν Θ, 163.

8) Ἐθῆκε τὸ ἐπιθετον ἐν τῷ τελει τοῦ στίχου πρὸς ἔμφασιν. Ὁ Λυκάων εἶναι αἰδοῦς ἄξιος, διότι ἦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἰκετησίου Διὸς ν, 213.

9) Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο ὁ πρῶτος ξένος, οὗ τὸν ἄρτον ἔφαγεν. Σοφιστεύεται πῶς ὁ Λυκάων, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Εὐστάθιος: «Ἰκέτης μὲν γὰρ ἐκουσίως προσφυγὼν τινι Λυκάων δὲ ἄκων γέγονε παρὰ τῷ Ἀχιλλεῖ ὡς αἰχμαλωτισθείς. Οὐκ ὀρθῶς τοίνυν τὸ δουλικῶς τροφῆς μετασχεῖν εἰς τὸ τῶν ἰκετῶν δίκαιον ἐνέγραψεν».

10) Ἐπώλησας διὰ τοῦ Πατρός κλον, ὡς εἴρηται ἐν στίχ. 40.

Ἀἴμονον ἐς ἡγαθέην, ἑκατόμβοιον¹ δέ τοι ἤλφον.
 νῦν δέ λύμην² τρίς τόσσα πορών· ἥως δέ μοί ἐστι 80
 ἥδε δυωδεκάτη, ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 πολλὰ παθών· νῦν αὖ με τεῆς ἐν χερσὶν ἔθηκε
 μοῖρ' ὀλοή· μέλλω που³ ἀπεχθέσθαι Διὶ πατρί,
 ὅς με σοὶ αὖτις ἔδωκε· μινυνθάδιον δέ με μήτηρ
 γείνατο Λαοθόη⁴, θυγάτηρ Ἄλταο γέροντος, 85
 Ἄλτew⁵, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει⁶,
 Πήδασον αἰπήεσαν⁷ ἔχων ἐπὶ Σατνιόντι.
 τοῦ δ' ἔχε⁸ θυγατέρα Πρίαμος, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας·

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οἱ παλαιοί, πρὶν ἐπινοηθῆναι τὰ νομίσματα, τὴν συναλλαγὴν ἐποιοῦντο διὰ τῶν τετραπόδων· ὅθεν ὕστερον ἐφευρεθέντων τῶν νομισμάτων βοῦν ἐπ' αὐτῶν ἐξετύπου, ἐνδείκνυμενοι τὸ ἀρχαῖον ἔθος. Καὶ παροιμία, βοῦν ἐπὶ γλώσσης, ὃ ἐστὶ νομίσματα». Τὸ δὲ ἤλφον εἶναι ἀόριστος τοῦ ἀλφάνω· ἀπήνεγκόν σοι ἑκατὸν βοῦς. Ἐντεῦθεν τὸ ἀλφειδοῖαι Σ, 593.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγῶν «Λυτρωθεῖν, ἂν τριπλάσια διδῶ σοι θεωρεῖ εὐκτικήν, ὅπερ δὲν δέχονται οἱ νεώτεροι· διότι τὸ υἱ ἔπρεπε νὰ ᾔναι μακρόν. Κατὰ τούτους εἶναι μέσος ἀόριστος ὁ συγκεκομμένος τῆς ὀριστικῆς. Οἱ ἀρχαῖοι θεωρήσαντες τὸ ῥῆμα εὐκτικῆς ἐγκλίσεως ἀπέιδον εἰς τὴν φράσιν τοῦ Ἀχιλλέως ἐν στίχ. 99 «μή μοι ἄποινα πιφαύσκεον». Ἀλλὰ διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνοεῖ τὴν ἔμμεσον ὑπόσχεσιν, ἥτις γίνεται ἐνταῦθα, ἂν θεωρήσωμεν τὸ ῥῆμα ὡς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως. Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς πω-

λήσας τὸν Λυκάονα ἔλαβεν ἑκατὸν βοῦς, ὃ δὲ Ἡετίων ἀπέτισε τριπλάσια, ὅπερ ὑποδεικνύει, ὅτι καὶ νῦν δύναται νὰ λάβῃ πλούσια λύτρα. Ἡ φράσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐγενόμην ἐλεῦθερος.

³) Μετεχειρίσθη τὸ ἀσύνδετον· διότι εἶναι συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἡγουμένων.

⁴) Περί τῆς Λαοθόης λέγει ὁ ποιητὴς ἐν Χ, 46-51.

⁵) Διὰ τῆς ἐπαναλήψεως σκοπεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν, ὡς Β, 673.

⁶) Ὁ Ἐνεατὸς παρέχει δυσκολίαν, διότι τὴν Πήδασον ἐξεπόρθησεν ὁ Ἀχιλλεὺς, ὡς λέγεται ἐν Υ, 92. Φαίνεται ὅμως, ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρό μακροῦ χρόνου καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Ἄλτης ἐσώθη, ὡς καὶ ὁ Αἰνείας Υ, 93 καὶ ὅτι ἀνέλαβεν αὖτις τὴν ἀρχήν.

⁷) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ αἰπῆ καὶ αἰπεινῆ, οἷα τὰ μισθίεις, ἀργινόεις, ὄξυόεις κτλ. Ὁ Nauck εἰκασεν ἡνεμόεσαν.

⁸) Δηλαδή γυναῖκα, ὡς καὶ ἐν Γ,

τῆς δὲ δῶ γενόμεσθα, σὺ δ' ἄμφω δειροτομήσεις.²
 ἦτοι τὸν πρῶτοισι μετὰ πρυλέεσσι δάμασσας, 90
 ἀντίθεον Πολύδωρον, ἐπεὶ βάλες ὀξείῃ δουρί·
 νῦν δὲ δὴ ἐνθάδ' ἐμοὶ κακὸν ἔσσεται· οὐ γὰρ ὅτω
 σὰς χειρὰς φεύξεσθαι, ἐπεὶ ῥ' ἐπέλασσε γε δαίμων.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 μή με κτεῖν', ἐπεὶ οὐχ ὁμογαστριος³ Ἑκτορός εἰμι, 95
 ὅς τοι ἐταῖρον ἔπεφνεν ἐνὲά⁴ τε κράτερόν τε. »

Ὡς ἄρα μιν Πριάμοιο προσηύδα φαίδιμος υἱός
 λισσόμενος ἐπέεσσιν, ἀμείλικτον δ' ὅπ' ἄκουσε·

»Νήπιε, μή μοι ἄποινα πιφαύσκεο⁵ μηδ' ἀγόρευε·
 πρὶν μὲν γὰρ Πάτροκλον ἐπισπεῖν αἰσιμον ἦμαρ, 100
 τόφρα τί μοι⁶ πεφιδέσθαι ἐνὶ φρεσὶ φίλτερον ἦεν
 Τρώων, καὶ πολλοὺς ζωοὺς ἔλόν ἡδ' ἐπέρασσα·
 νῦν δ' οὐκ ἔσθ' ὅστις θάνατον φύγη, ὃν κε θεός γε
 Ἰλίου προπάροιθεν⁸ ἐμῆς ἐν χερσὶ βάλλῃσι,

123. Ἡ Λαοβόη ἔλαβε προῖκα παρὰ τοῦ πατρὸς Χ, 51 καὶ διεκρίνετο ἐν ταῖς ἄλλαις γυγαιξὶ τοῦ Πριάμου.

1) Τινὲς γράφουσι τῇ σ δε, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ δεξιῶς.

2) Κόψεις τὸν λαμόν, τὸν τράχηλον. Μετεχειρίσθη τὸ αὐτὸ ῥῆμα καὶ περὶ τῶν δύο, ἐν ᾧ κυρίως ἀρμόζει μόνον εἰς τὸν Λυκάονα, ὅστις εἶναι ἄοπλος.

3) Οὕτω λέγεται ὁ ὁμομήτριος ἀδελφός. Λέγει τοῦτο, ὅπως δείξῃ, ὅτι ὁ Ἑκτωρ δὲν θέλει λυπηθῇ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυκάονος.

4) Τὸ ἐνῆς σημαίνει μαλακός, φιλόανθρωπος. Ὅρα εἰς Ρ, 204. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἐν τῷ ἐπιθέτω

τοῦ φίλου μαλάσσειν αὐτὸν οἶται, διδάσκων ζηλοῦν τὴν προσήνειαν τοῦ φίλου ».

5) Ἑσχηματίσθη κατ' ἀναδιπλασιασμόν ἐκ τῆς ῥίξης φα. Σημαίνει φανερόν· πῶς πρέπει νὰ νοηθῇ τοῦτο, εἴρηται ἐν στχ. 50.

6) Διὰ τοῦ τί μετριάξει τὴν ἔκφρασιν. Τὸ πεφιδέσθαι εἶναι μέσος ἀόριστος ὁ μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ. Τοιοῦτον δεῖγμα ἐπιεικείας ὑπάρχει ἐν Λ, 104.

7) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου. Διὰ τοῦ οὐκ ἔσθ' ὅστις περιφράζει τὸ οὗτος.

8) Λέγει διαροήδην τὸν τόπον, ἵσως διότι ἐνταῦθα ἔπεσεν ὁ Πάτροκλος.

καὶ πάντων Τρώων, πέρι δ' αὖ Πριάμοιό γε παίδων. 105
 ἀλλά, φίλος², θάνε καὶ σύ· τίη ὀλοφύρεαι οὕτως³;
 κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ἔπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
 οὐχ ὀράας⁴ οἷος καὶ ἐγὼ καλός τε μάγας τε;
 πατρός δ' εἴμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ με γείνατο μήτηρ·
 ἀλλ' ἔπι⁵ τοι καὶ ἐμοὶ θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. 110
 ἔσσεται⁶ ἡ ἡὼς ἡ δειλή ἡ μέσον ἡμαρ,
 ὅπποτε τις καὶ ἐμεῖο Ἄρει⁷ ἐκ θυμὸν ἔλῃται,
 ἡ ὅγε δουρὶ βαλὼν, ἡ ἀπὸ νευρῆφιν ὀϊστῶ⁸
 Ὡς φάτο, τοῦ δ' αὐτοῦ⁹ λῦτο γούνατ' αὖτε φίλον ἦτορ·
 ἔγχος μὲν ῥ' ἀφέηκεν¹⁰, ὃ δ' ἔζετο χεῖρε πετάσσας¹¹ 115
 ἀμφοτέρως. Ἀχιλεὺς δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ

1) Κατ' ἐξοχὴν ὁμῶς κανεῖς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Πριάμου τοῦλάχιστον.

2) Οἱ ἄρχαῖοι ἐνόμιζον, ὅτι τοῦτο λέγει εἰρωνικῶς, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Πιθανὴ τοῦ φίλος ἡ εἰρωνεία πρὸς τὸν ξενίαν προσβαλλόμενον». Κατὰ τοὺς νεωτέρους ἡ προσφώνησις αὕτη δηλοῖ ὄντως συμπάθειαν τοῦ Ἀχιλλεύως. Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἦσαν ἀγαπητοὶ τῷ φιλοσόφῳ Πύρρῳ, Διογένη Λαέρτ. I X, 41, 6.

3) Δὲν εἶναι πιθανώτερον ἡ γραφὴ αὕτως, ἣν ὁ Döderlein εὕρων παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ συνίστησιν.

4) Εἶναι ζωηρότερον τοῦ ὄρα ἢ ἴδε.

5) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔπεισι καὶ δύναιται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ ἐπικείται.

6) Προέταξε τὸ ῥῆμα ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως πρὸς δῆλωσιν τῆς πεποιθήσεως τοῦ λέγοντος. Δειλὴ λέγεται ἡ μετὰ μεσημβρίαν χρόνος

ἕως ἑσπέρας. Κατὰ τὸν Εὐσταθίον· «Ὡς περ γὰρ ἡ νύξ τριχῇ διαιρεῖται, εἰς ἑσπέραν, εἰς ἀμολγὸν καὶ εἰς ἑω, οὕτω καὶ ἡμέρα εἰς 3 λέγει ὁ ποιητής».

7) Κατὰ τὸν La Roche τὰ πλεῖστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἄρη, ὅπερ δέχεται. Ἄρης ἐνταῦθα εἶναι ἡ μάχη, ὡς ἐν B, 385.

8) Μετὰ μεγαλοπρεπείας λέγει περὶ τοῦ ἑαυτοῦ θανάτου, διότι ὑποδηλοῖ, ὅτι οὐδαὶς θέλει τολμήσει νὰ πολεμήσῃ πρὸς αὐτὸν συστάδην.

9) Ἐχει χρονικὴν σημασίαν κατὰ τὸν Düntzer. Ὁ Σχολιαστὴς ὁμῶς ἐξηγεῖ τοπικῶς· «Ἐν ᾧ ἦν ἐστὼς καὶ ἱκετεύων τύπων».

10) Ὁ Λυκάων διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς εἶχε λάβει τὸ δόρυ τοῦ Ἀχιλλεύως, στίχ. 72.

11) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀπογνοὺς τῆς ζωῆς, τὸν σύντομον αἰρεῖται θάνατον». Πιθανώτερον ὁμῶς

τύψε κατὰ κληίδα παρ' αὐχένα, πᾶν δέ οἱ εἴσω
 δὺ ξίφος ἄμφηκες· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ
 κείτο ταθείς, ἐκ δ' αἶμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
 τὸν δ' Ἀχιλεὺς ποταμόνδε¹ λαβὼν ποδὸς ἤκε φέρεσθαι, 120
 καὶ οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν·

» Ἐνταυθοὶ νῦν κείσο μετ' ἰχθύσιν, οἳ σ' ὠτειλὴν²
 αἶμ' ἀπολιχμήσονται³ ἀκηδέες· οὐδέ σε μήτηρ
 ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται, ἀλλὰ Σκάμανδρος
 οἴσει δινῆεις εἴσω⁴ ἄλός εὐρέα κόλπον. 125
 θρώσκων τις κατὰ κύμα μέλαιναν φρεῖχ⁵ ὑπαίξει
 ἰχθύς, ὅς κε φάγησι Λυκάονος⁶ ἀργέτα δημόν.

κατὰ τὸν Düntzer τοῦτο ἐποίησε
 πρὸς ἑαυτὸν.

1) Ὁ Σχολιοστής παρατηρεῖ·
 «Τὸ μὲν τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ ὄντας
 ἐπιδάνα ἀναιρεῖν σκυθρωπὸν μὲν,
 ὅμως συγγνωστόν· τὸ δὲ καὶ τοὺς ἐν
 τῇ γῇ ἀναιρουμένους εἰς τὸ βεῖθρον
 ἐμβάλλειν αἰτίαν παρέχει τῷ ποτα-
 μῷ εἰς τὴν κατ' Ἀχιλλέως ἐπιδοου-
 λήν».

2) Ἐπειδὴ ἐνταῦθα ὑπάρχουσι
 τρεῖς αἰτιατικά, ὁ μὲν Naber ἀντὶ
 αἶμ' συνίστησι νὰ γράψωμεν αἶψ', ὁ
 δὲ Nauck τὴν αἰτιατικὴν ὠτειλὴν
 νὰ τρέψωμεν εἰς γενικήν. Ἀλλὰ δὲν
 ὑπάρχει ἀνάγκη διορθώσεως· διότι
 αἱ δύο αἰτιατικά (σὲ καὶ ὠτειλὴν) ἀ-
 ποτελοῦσι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

3) Τὸ λιχμᾶν παραγόμενον ἐκ τοῦ
 λείχειν σημαίνει γλύφειν. Τὸ δὲ ἀκη-
 δέες ἔχων ἐνεργητικὴν σημασίαν ση-
 μαίνει κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «μηδε-
 μίαν φροντίδα ἔχοντες».

4) Συνήθως τὸ εἴσω ἐπιτάσσεται

τῆς αἰτιατικῆς, σπανίως δὲ προτάσ-
 σεται, ὡς ἐνταῦθα. Κόλπος ἐνταῦθα
 εἶναι τὸ βάθος, ὡς ἐν Σ, 140.

5) Φρεῖξ εἶναι τὸ ἐκ τῆς γαλήνης
 πρῶτον ἐξορθούμενον κύμα, Η, 63.
 Ὁ Ἀρίσταρχος, ὅστις ἔγραφεν ἑ-
 παίξει, ἐξήγει οὕτως· «τῶν δὲ
 ἰχθύων τις κατὰ τὸ κύμα θρώσκων,
 ὃ ἐστὶ κολυμβῶν, ἐπὶ τὴν φρεῖκα ἀί-
 ξει, ἵνα φάγη σε φερόμενον. Δεῖ γὰρ
 τὸν μέλλοντα ἰχθὺν φερόμενου τινὸς
 γεύεσθαι ἄνω μετέωρον ἐπὶ τὴν φρεῖκα
 τῆς θαλάσσης ἔλθεῖν». Εἶναι δὲ γνω-
 στόν, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
 τινα χρόνον ἀνέρχεται. Σημειωτέον,
 ὅτι ὁ Φιλητᾶς καὶ ὁ Καλλίστρατος
 ἔγραφον ὑπαίξει, ὅπερ, καθ' ὅ-
 σον γινώσκωμεν, μόνον ὁ Döderlein
 δέχεται. Κατὰ τὸν Düntzer ἐκ με-
 τρικῆς ἀνάγκης ἔλαβεν ὁ ποιητὴς τὸ
 α ὡς βραχύ, ἐν ᾧ πάντοτε εἶναι
 μακρόν.

6) Κεῖται τὸ ὄνομα ἀντὶ τῆς ἀν-
 τωνομίας.

φθείρεσθ',¹ εἰς ὃ κεν ἄστυ κιχείομεν² Ἰλίου ἱρῆς,
 ὑμεῖς μὲν φεύγοντες, ἐγὼ δ' ὅπιθεν κεραΐζων.³
 οὐδ'⁴ ὑμῖν ποταμός περ εὐρροος ἀργυροδίνης
 ἀρκέσει, ὧ δὴ⁵ δηθὰ πολέας ἱερεύετε ταύρους,
 ζωούς δ' ἐν δίνησι καθίετε μώνυχας ἵππους.⁶
 ἀλλὰ καὶ ὡς ὀλέεσθε κακὸν μόρον, εἰς ὃ κε πάντες
 τίσετε Πατρόκλοιο φόνον καὶ λοιγὸν Ἀχαιῶν,
 οὓς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνετε νόσφιν⁷ ἐμεῖο, «
 Ὡς ἄρ' ἔφη, ποταμός δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον⁸,
 ὥρμηθεν δ' ἀνὰ θυμὸν ὅπως παύσειε πόνοιο
 δῖον Ἀχιλλῆα, Τρώεσσι δὲ λοιγὸν ἀλάλκοι.
 τόφρα δὲ Πηλέος υἱός, ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος,
 Ἀστεροπαῖ⁹ ἐπᾶλτο, κατακτάμεναι μενεαίνων,
 υἱεὶ Πηλεγόνης.¹⁰ τὸν δ' Ἀξιδὸς εὐρυρέεθρος

1) Ἐκ τοῦ Λυκάονος μεταβαίνει ὁ ἦρωες εἰς πάντας τοὺς Τρῶας.

2) Μέχρις οὗτου φθάσωμεν εἰς τὸ ἱερὸν Ἰλίον.

3) Φονεύων, σφάζων.

4) Τοὺς ἐπομένους ἔξ στίχους (130—135) ἠθέτει ὁ Ἀριστοφάνης νομίζων, ὅτι παρενεβλήθησαν ὑπὸ τινος ἀποροῦντος, διὰ τί ὀργίζεται ὁ ποταμός, ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς σαφῶς λέγει τὴν αἰτίαν ἐν στίχ. 146. Τὴν ἀθέτησιν ὁμῶς δὲν ἐδέχετο ὁ σάφρων Ἀρίσταρχος.

5) Εἰκονίζει τὸ πρᾶγμα ὡς γνωστόν. Τὸ δηθὰ σημαίνει ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Τῷ Ποσειδῶνι καὶ τοῖς ποταμοῖς θεοῖς θύονται ταῦροι Α, 728.

6) Παραπλήσιον δὲν εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν. Ὁ Gladstone εἰκάζει, ὅτι τινὲς τῶν παρὰ

ταῖς ὄχθαις τοῦ Σκαμάνδρου νεμομένων ἵππων ἐκ τῆς πλημμύρας ἔθνησκον, ὅπερ δὲν εἶναι πιθανόν. Φαίνεται, ὅτι ἔθουον ἵππους ὡς τὰ ὀρμητικώτατα τῶν ζώων

7) Δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ἐκ τῆς μάχης.

8) Ὁ Ξάνθος εἶχεν ὀργισθῆ διὰ τοὺς πολλοὺς Τρῶας, οὓς ἔκτεινεν ἐν τοῖς ὕδασι αὐτοῦ, νῦν δ' ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν ὕβριν.

9) Ἐν τῷ Καταλόγῳ 848 δὲν μνημονεύεται ὁ Ἀστεροπαῖς ὡς ἡγεμῶν τῶν Παίωνων, ἀλλ' ὁ Πυρραίχης.

10) Κατὰ τὸν Düntzer ὑπομινύσκει τὴν λέξιν πηλός, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Πηλεὺς. Ὁ Ἀξιδὸς νῦν ὀνομάζεται Βαρδάρη. Εὐρυρέεθρος εἶναι ὁ εὐρὺ ἔχων βέθρον, ἥτοι ὁ εὐρύς.

γείνατο καὶ Περίβοια, Ἀκεσσαμενοῖο θυγατρῶν
 πρεσβυτάτη· τῇ γάρ ῥα μίγη ποταμὸς βαθυδίνης.
 τῷ¹ δ' Ἀχιλεὺς ἐπόρουσεν, ὁ δ' ἀντίος ἐκ ποταμοῖο²
 ἔστη ἔχων δύο δοῦρε·³ μένος δέ οἱ ἐν φρεσὶ θῆκε 145
 Ξάνθος, ἐπεὶ κεχόλωτο δαίκταμένων⁴ αἰζήων,
 τοὺς⁵ Ἀχιλεὺς ἐδάϊζε κατὰ ῥόον οὐδ' ἐλέαιρεν.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε ποδάρκης διος Ἀχιλλεύς·

»Τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν⁶, ὃ μευ ἔτλης ἀντίος ἐλθεῖν; 150
 δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιώωσιν.«

Τὸν δ' αὖ Πηλεγόνος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός·
 »Πηλεΐδῃ μεγάρυμε, τίη γενεὴν ἐρεεῖνεις;
 εἴμ' ἐκ Παιονίης ἐριβώλου, τηλόθ' ἔουσης,
 Παίονας ἀνδρας ἄγων δολιχεγχείας· ἥδε δέ μοι νῦν 155
 ἡὼς ἐνδεκάτη, ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γενεὴ ἐξ Ἀξιοῦ εὐρυρέοντος,
 [Ἀξιοῦ⁸, ὅς κάλλιστον ὕδωρ ἐπὶ γαῖαν ἔησιν,]

¹) Ἐν πολλοῖς χειρογράφοις ἀναγινώσκεται τῷ ῥ', ὅπερ δέχονται ὁ La Roche καὶ ὁ Düntzer.

²) Ὁ Ἀστεροπαῖος ἀνῆκεν εἰς ἐκείνους, οὓς ὁ Ἀχιλλεὺς ἠνάγκασε νὰ πείσωσιν εἰς τὸν ποταμόν.

³) Καὶ ὁ Πάρις ἔχει ἐν χειρὶ δύο δόρατα Γ, 48.

⁴) Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ δαῖς καὶ κτεῖνω καὶ σημαίνει τὸν ἐν τῇ μάχῃ φονευθέντα. Τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ ἀρηκτὰ μένος Χ, 72 καὶ ἀρηκτὰς ἐν Τ, 31.

⁵) Ἡ ἐπεξηγηματικὴ ἀναφορικὴ πρῶτασις εἰσάγει τὴν αἰτίαν τοῦ κεχόλωτο.

⁶) Δύο ἐρωτήσεις συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν ἀντί, τίς ἀνδρῶν καὶ πόθεν εἰς; Ὁ τύπος οὗτος τῆς ἐρωτήσεως μόνον ἐνταῦθα ὑπάρχει, ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐ ἐπτάκις. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Πιθανὴ ἡ εἰσβολὴ ἐκ τοῦ καιροῦ, ὅτι τῶν ἄλλων φευγόντων οὗτος μόνος ἀνέστη». Τὸ ὁ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι.

⁷) Τοὺς Παίονας ἐν τῷ Καταλόγῳ 848 λέγει ἀγκυλοτόξους. Φαίνεται, ὅτι ἦτο διττὸν τὸ γένος, τὸ μὲν τοξεῦον, τὸ δὲ ἀκοντίζον. Τὸ δολιχεγχείας ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα.

⁸) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις.

ὅς τέκε Πηλεγόνα κλυτὸν ἔγχεϊ· τὸν δ' ἐμέ φασι
 γείνασθαι· νῦν αὖτε μαχώμεθα, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ. α 160
 Ὡς φάτ' ἀπειλήσας, ὁ δ' ἀνέσχετο διὸς Ἀχιλλεύς·
 Πηλιάδα μελίην· ὁ δ' ἀμαρτῇ¹ δούρασιν ἀμφὶς
 ἥρωος Ἀστεροπαῖος, ἐπεὶ περιδέξιος² ἦεν·
 καὶ ῥ' ἐτέρῳ μὲν δουρὶ σάκος βάλεν, οὐδὲ διαπρὸ³
 ῥῆξε σάκος· χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο. 165
 τῷ δ' ἐτέρῳ μιν πῆχυν ἐπιγράβδην⁴ βάλε χειρὸς
 δεξιτερῆς, σῦτο δ' αἶμα κελαινεφές· ἡ δ' ὕπὲρ αὐτοῦ
 γαίῃ ἐνεστήρικτο, λιλαιομένη χροὸς ἄσαι.
 δεύτερος αὖτ' Ἀχιλεὺς μελίην ἰθυπτίωνα⁵
 Ἀστεροπαίῳ ἐφῆκε κατακτάμεναι μενεαίνων. 170
 καὶ τοῦ μὲν ῥ' ἀφάμαρτεν, ὁ δ' ὑψηλὴν βάλεν ὄχθην,
 μεσσοπαγές· δ' ἄρ' ἔθηκε κατ' ὄχθης⁶ μείλινον ἔγχος.
 Πηλείδης δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ

¹) Ταῦτο χρόνως, συγχρόνως. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἀμα ἀφῆκε δύο δούρατα». Περὶ τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Ε, 656. Τὸ ἀμφὶς σημαίνει ἀμφοτερωθεν. Λεῖπει τὸ ῥῆμα βάλε, ὅπερ κεῖται ἐν τῇ ἀναπτύξει στ' γ. 164.

²) Περιδέξιος· λέγεται ὁ δυνάμενος νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὰς δύο χεῖρας. Πτολεμαῖος ὁ Πινδαρίων γράφων κειχωρισμένως ἀνέστρεψε τὴν πρόθεσιν, δηλ. περισσῶς δεξιός.

³) Πέρα καὶ πέρα. Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἄνευ κινήσεως σημαντικοῦ ῥήματος.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐπιξαστικῶς, ἄχρι μόνον τοῦ δέρματος». Ἡμεῖς λέγομεν ξυστά.

⁵) Εἶναι ἀλλαγὴ τοῦ γένους, διότι ἐν ᾧ προηγείται δόρυ, ἔθηκε θηλυκόν,

ὥσαὶ προηγίτο αἰχμή. Τὸ ἀντίστροφον ὑπάρχει ἐν Δ, 238.

⁶) Ἐγένετο ἐκ τῶν ἰθυπτιῶν, τὸ δὲ εὐκρινέον, ὡς καὶ ἐν τῷ πτίλος. Τοῦτο ἐξηγείται διὰ τῆς φράσεως ἰθὺ βέλος πέτεται ἐν Υ', 99. Ἀπιθάνως δ' ὁ Ἀρίσταρχος καὶ ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφον ἰθυκτύων αὐτῶν. «ἐπ' εὐθείας ἔχουσιν τὰς κτεδύνας καὶ τὰς ἐν τοῖς ξύλοις διαφύσεις».

⁷) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ, μέσσον ἔπηξεν. Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε μεσσοπαγές, ὅπερ δέχεται ὁ La Roche, λέγων κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Βούλεται γὰρ λέγειν ἕως μέσου παλλόμενον, δι' οὗ τὸ σφοδρὸν τῆς βοῆς παρίσθησιν».

⁸) Περιεμένον αὐτῆς.

ἄλτ' ἐπὶ οἱ μεμαώς· ὁ δ' ἄρα μελίνην¹ Ἀχιλλῆος
οὐ δύνατ' ἐκ κρημνοῖο ἐρύσσαι χειρὶ παχείῃ. 175
τρὶς μὲν μιν πελέμιξεν² ἐρύσσει σθαι μενεαίνων,
τρὶς δὲ μεθήκε³ βίης· τὸ δὲ τέτρατον ἤθελε θυμῷ
ἄξει ἐπιγνάμψας δόρυ μείλινον Αἰακίδαο,
ἀλλὰ πρὶν Ἀχιλεὺς σχεδὸν⁴ ἄσρι θυμὸν ἀπηύρα.
γαστέρα γάρ μιν τύψε παρ' ὀμφαλόν, ἐκ δ' ἄρα πᾶσαι 180
χύντο χαμαὶ χολάδες⁵· τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν
ἀσθμαίνοντ'· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐνὶ στήθεσσι δρούσας⁶
τεύχεά τ' ἐξενάριξε καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·

»Κεῖσ' οὕτως· χαλεπὸν τοι ἐρισθενέος Κρονίωνος
παισὶν⁷ ἐριζέμεναι, ποταμοῖό περ ἐκγεγαῶτι. 185
φῆσθα σὺ μὲν ποταμοῦ⁸ γένος ἔμμεναι εὐρὺ ρέοντος,
αὐτὰρ ἐγὼ γενεὴν⁹ μεγάλου Διὸς εὐχομαι εἶναι.
τίκτε μ' ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσιν,
Πηλεὺς Αἰακίδης· ὁ δ' ἄρ' Αἰακὸς ἐκ Διὸς ἦεν.
τῷ¹⁰ κρείσσω μὲν Ζεὺς ποταμῶν ἀλιμυρῆντων¹¹, 190

¹) Διὰ τοῦ δόρατος τοῦ Ἀχιλλέως ἤθελε νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν.

²) Ἐνταῦθα σημαίνει διεσάλευσεν.

³) Ἀπέσχευ, ἐτράδηξε χεῖρι, ὡς λέγομεν οἱ νεώτεροι.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἐννοεῖται τὸ ἐλθῶν.

⁵) Χολάδες εἶναι τὰ ἔντερα.

⁶) Συνηθέστερον λέγεται λάξ ἐν στήθεσι βαίνειν.

⁷) Μετεχειρίσθη πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διότι τὴν εἰδικὴν περίστασιν ἀνυψοῖ εἰς γυναικὸν, ὡς ἐν στίχ. 499 «ἀργαλέον δὲ πληκτίζεσθ' ἀλόχοισι Διὸς νεφεληγερέταο».

⁸) Ἡ μὲν γενικὴ ποταμοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔμμεναι, ἡ δὲ αἰτιατικὴ γένος εἶναι τοῦ κατὰ τι.

⁹) Ὁ μὲν Bekker εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ γενεή, ὁ δὲ Bentley γενεῆς.

¹⁰) Διὰ τοῦτο ἐξάγεται συμπέρασμα ἐκ τῶν στίχ. 186 — 189.

¹¹) Κατὰ τὸν Εὐδοτάθιον· «Ποταμοὶ δὲ ἀλιμυρῆντες οἱ ἐν τῇ ἀλλί μύρμενοι, τοιούτοι μετὰ ἤχου ρέοντες, ἐν ταῖς ἐκβολαῖς δηλαδὴ». Ὁ Düntzer θεωρεῖ ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ ἄλλαδε προρέοντες E, 598.

κρείστων αὐτε¹ Διὸς γενεῇ ποταμοῖο² τέτυκται.
καὶ γὰρ σοὶ ποταμός γε³ πάρα μέγας, εἰ δύναται τι⁴
χραιομεῖν· ἀλλ' οὐκ ἔστι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι⁵,
τῷ οὐδὲ κρείων Ἀχελώϊος⁶ ἰσοφάριζει,
οὐδὲ βαθυρρεῖταιο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο,
ἐξ οὐπερ πάντες ποταμοί⁷ καὶ πᾶσα θάλασσα
καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρεῖατα μακρὰ⁸ νάουσιν·
ἀλλὰ καὶ ὅς⁹ δαίδοικε Διὸς μεγάλοιο κεραυνὸν
δεινὴν τε βροντὴν, ὅτ' ἀπ'¹⁰ οὐρανόθεν σμαραγῆση. »

195

Ἡ ῥα, καὶ ἐκ κρημνοῖο¹¹ ἐρύσσατο χάλκεον ἔγχος, 200
τὸν δὲ κατ' αὐτόθι λεῖπεν, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα,
κείμενον ἐν ψαμάθοισι¹², δίαινε δέ μιν μέλαν ὕδωρ.
τὸν μὲν ἄρ' ἐγγέλυες¹³ τε καὶ ἰχθύες ἀμφεπένοντο,

1) Ἡ προηγουμένη πρότασις εἶναι μὲν ἀνεξάρτητος, ὅμως κεῖται ἀντὶ ἐξηρητημένης· ὡς ὁ Ζεὺς εἶναι ἰσχυρότερος τῶν ποταμῶν, οὕτω καὶ οἱ ἀπ' ἐγγονοὶ τοῦ Διὸς τῶν τοῦ ποταμοῦ.

2) Εἶναι βραχυλογίᾳ ἀντὶ, γενεῆς ποταμοῦ.

3) Ἐννοεῖ τὸν Σκάμανδρον. Τὸ δὲ πάρα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πάρεστι.

4) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔθετον κόμμα ἐνταῦθα, τὸ δὲ ἐπόμενον ἀπαρέμφατον ἐλάμβανον ἀντὶ προστακτικῆς.

5) Λέγει οὕτως, ὥστε προῦκετο νὰ πολεμήσῃ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

6) Ὁ Ἀχελῷος εἶναι ὁ μέγιστος καὶ βαθύτατος τῶν ἐλληνικῶν ποταμῶν, οὗ ἡ λατρεῖα διὰ τοῦ χρησιμοῦ τῆς Δωδώνης εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς ἀποικίας διεδόθη.

7) Εἴρηται ἐν Ξ, 201 καὶ 246, ὅτι ὁ Ὠκεανὸς εἰκονίζεται ὡς ἡ ἀρχὴ πάντων.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει βαθέα· τὸ δὲ νάω (ὑπερ καὶ ναίω) δηλοῖ βέω, τρέχω.

9) Κεῖται ἀντὶ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς ἐν Ζ, 59.

10) Ἡ πρότασις αὕτη ἐπεξηγεῖ τὴν βροντὴν. Ὑποκείμενον εἶναι ἡ βροντὴ.

11) Κρημνὸς ἐνταῦθα εἶναι, ὅτι ἐν στίχ. 171 εἶπεν ὕψηλὴν ὄχθην.

12) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν στίχ. 319 λέγεται ἐπὶ ποταμίας ἄμμου, συνήθως δὲ ἐπὶ θαλασσίας.

13) Συνήθως ἐρμηνεύεται ἐγγέλυες καὶ ἄλλοι ἰχθύες, ἀλλ' ὁ Hentze ἀπιδὼν εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ λέξις ἐγγεῦς εἶναι συγγενὴς πρὸς τὰ ἔχιν, ἔχιδνα, anguis, νομίζει, ὅτι αἱ ἐγγεῖς πρὸς τοὺς ὄφεις ὁμοιάζουσιν δὲν κατετάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τοὺς ἰχθύς. Κατὰ τὸν Πύστατιον· « Τὰς δὲ ἐγγεῖς φασὶν οἱ παλαιοὶ ζῆν εἰς ἐπτὰ ἔτη καὶ ὁκτώ, καὶ ἀλλή-

δημόν ἐρεπτόμενοι¹ ἐπινεφρίδιον κείροντες.
 αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετὰ Παίονας ἵπποκορυστὰς, 205
 οἳ ῥ' ἔτι παρ ποταμὸν πεφοβήατο δινήεντα,
 ὡς εἶδον τὸν ἄριστον² ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
 χέρσ' ὑπο Πηλεΐδαο καὶ ἄορι Ἴφι³ δαμέντα.
 ἔνθ' ἔλε Θερσίλοχόν⁴ τε Μύδωνά τε Ἀστύπυλόν τε
 Μνησόν τε Θρασίον τε καὶ Αἰνιον ἠδ' Ὀφελέστην· 210
 καὶ νύ κ' ἔτι πλέονας κτάνε Παίονας ὠκύς Ἀχιλλεύς,
 εἰ μὴ χωσάμενος προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης,
 ἀνέρι⁵ εἰσάμενος, βαθέης δ' ἐκ φθέγξατο δίνης·
 »ὦ Ἀχιλεῦ, περὶ⁶ μὲν κρατέεις, περὶ δ' αἵσυλα⁷ ῥέξεις
 ἀνδρῶν· αἰεὶ γάρ τοι ἀμύνουσιν θεοὶ αὐτοί⁸. 215
 εἴ τοι Τρῶας ἔδωκε Κρόνου παῖς πάντας ὀλέσσαι,
 ἐξ ἐμέθεν⁹ γ' ἐλάσας πεδὶον κάτα μέρμερα ῥέξει·
 πλήθει γάρ δὴ μοι νεκύων ἐρατεινὰ¹⁰ ῥέεθρα,
 οὐδέ τί πη δύναμαι προχέειν ῥόον εἰς ἄλλα δῖαν

λοφαγεῖν». Τὸ δὲ ἀμφιπένεσθαι λέγει μετὰ εἰρωνείας.

1) Ἡ μετοχή αὕτη προσδιορίζει τροπικῶς τὸ κείροντες. Ἐρέπτομαι σημαίνει κόπτω διὰ τῶν ὀδόντων καὶ λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν χορτοφάγων ζώων. Εἶπεν ἐπινεφρίδιον, διότι περὶ τοὺς νεφροὺς ὑπάρχει πολλή πιμελή.

2) Ἐννοεῖ τὸν Ἀστεροπαῖον.

3) Ἀντὶ ἄορι Ἴφι ὁ Bothe εἰ-
καζεον, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἡ νορέηφι.

4) Ὁ Θερσίλοχος μνημονεύεται καὶ ἐν P, 216.

5) Ἐλαβε μορφήν ἀνδρός, ἐν ᾧ λέγει ὡς ποτάμιος θεός. Τινὲς γρά-
φουσιν ἐν μιᾷ λέξει ἐκ φθέγξατο,
ἀλλὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐδαμοῦ τῶν ἀρ-
χαίων ὑπάρχει. Ὁ Schoell εἰκάζει,

ὅτι ὁ στίχος οὗτος εἶναι προσθήκη τῶν
μεταγενεστέρων.

6) Ὑπὲρ τοὺς ἀνδρας κρατεῖς. Συν-
ήθως ἡ γενική τίθεται εἰς τὸ περιεῖ-
ναι καὶ περιγίγνεσθαι.

7) Ἀνόσια πράττεις, ἀνοσιουρ-
γεῖς. Ὁ θεὸς κακίζει τὸν Ἀχιλλεῖα,
ὅτι ποιεῖ κατάχρησιν τῆς μεγάλης αὐ-
τοῦ δυνάμεως.

8) Οἱ ἴδιοι, προσωπικῶς, ὅρα
E, 603.

9) Ἐκ τῆς κοίτης μου τοῦλάχισ-
στον. Ἀντικείμενον τοῦ ἐλάσας εἶναι
τὸ ἐννοούμενον Τρῶας. Μέρμερα εἴ-
ναι τὰ πολυμέριμα, τὰ πολύμορφα.

10) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κα-
λῶς τὸ ἐπιθετον, εἰς ἐνδειξιν τοῦ ὅτι
τὰ τοιαῦτα βέρυματα μεμίνανται».

στεινόμενος¹ νεκύεσσι, σὺ δὲ κτείνεις αἰδήλως². 220
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ ἕασον ἄγῃ³ μ' ἔχει, ὄρχαμε λαῶν. α

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 Ἔσται⁴ ταῦτα, Σκάμανδρε διοτρεφές, ὥς σὺ κελεύεις.
 Τρῶας δ' οὐ πρὶν λήξω ὑπερφιάλους ἐναρίζων,
 πρὶν ἔλσαι κατὰ ἄστῃ καὶ Ἔκτορι⁵ πειρηθῆναι 225
 ἀντιβίην, ἥ⁶ κέν με δαμάσσεται, ἥ κεν ἐγὼ τόν. α

Ὡς εἰπὼν Τρώεσσιν ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος.
 καὶ τότε Ἀπόλλωνα⁷ προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης·

1) Στενοχωρούμενος ὑπὸ τῶν νεκρῶν.

2) Σὺ δὲ ὀλεθρίως φονεύεις αὐτούς.

3) Θαυμάζω, ἐκπλήσσομαι. Ἡ ἄγῃ παράγεται ἐκ τοῦ ἄζομαι.

4) Συγκατατίθεται ὁ ἥρωας, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν πρώτην παρακέλευσιν τοῦ θεοῦ τὴν γενομένην ἐν στίχ. 217· τὴν δευτέραν ὁμοῦς ἀποκρούει.

5) Ὁ μὲν Düntzer συντάσσει πρὸς τὸ ἀντιβίην, ὁ δὲ Ameis πιθανώτερον πρὸς τὰς τὴν ὕλην φράσιν, ἥτις συντάσσεται πρὸς δοτικὴν, ὥς τὸ μάχεσθαι.

6) Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ εὐρίσκομεν δύο συντάξεις· ἡ τίθεται σιγμῇ μετὰ τὴν λέξιν ἀντιβίην καὶ ἡ πρότασις αὕτη γίνεται ἀνεξάρτητος, ἡ τίθεται κόμμα καὶ ὁ λόγος ἀποβαίνει διαπορητικός ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ πειρηθῆναι. Τὴν μὲν πρώτην δέχεται ὁ Nauck, τὴν δὲ δευτέραν πάντες οἱ ἐκδότες. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης δηλοῖ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅτι προτίθεται νὰ ἀγωνισθῇ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου.

7) Οἱ κριτικοὶ τὸ χωρίον 228—232 θεωροῦσιν ὡς παρεμβλημένον ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων· διότι ὁ Ἀπόλλων προὑποτίθεται παρῶν, ἐν ᾧ ἐν τῇδε τῇ βραχυδίᾳ δὲν ἐλέχθη περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, καὶ διότι ὁ λόγος τοῦ Σκαμάνδρου μένει ἄνευ ἀποκρίσεως καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ δυσκολίαι αἰρῶνται, ἂν δεχθῶμεν, ὅτι τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα δὲν εἶναι λόγος προκαλῶν ἀπόκρισιν καὶ ἐπὶ κλησὶς πρὸς ἐνέργειαν, ἀλλὰ μόνον ἐπιφωνήσις δηλοῦσα παράπονον. Πρὸς τοῦτοις φαίνεται παράδοξον τοῖς κριτικοῖς, ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς καίπερ δεξιόμενος (στίχ. 223), ὅπως μὴ φονεύῃ τοὺς Τρῶας ἐν τῷ ποταμῷ, ὁμοῦς πηδᾷ εἰς τοῦτον. Τοῦτο ὁμοῦς ἐπραξεν ὁ Πηλεΐδης, ὡς νομίζομεν, ὅπως ἐξελάσῃ τοὺς Τρῶας ἐκ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ξάνθου (στίχ. 218). Ἄλλως ἡ στενοχωρία τοῦ ποταμοῦ εἶναι πρόφασις, αἰτία δὲ ἡ εὐνοία πρὸς τοὺς Τρῶας, ὡς μαρτυρεῖται καὶ ὁ ἐπόμενος λόγος. Ὁ Ξάνθος ἐξήτει ἀφορμὴν, ἣν εὔρεν.

«ὦ πόποι, ἄργυρότοξε, Διὸς τέκος, οὐ σύ γε βουλὰς¹
εἰρύσαιο Κρονίωνος, ὅ τοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλε 230
Τρῳσὶ παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν, εἰς ὃ κεν ἔλθῃ
δεῖλος² ὁψὲ δύων, σκιάσῃ δ' ἐρίβωλον ἄρουραν.»

Ἦ, καὶ Ἀχιλλεὺς μὲν δουρικλυτὸς ἔνθορε μέσσω
κρημνοῦ ἀπαΐξας³· ὁ δ' ἐπέσσυτο οἴδματι θύων⁴,
πάντα⁵ δ' ὄρινε ρέεθρα κυκώμενος, ὥς δὲ νεκροὺς 235
πολλοὺς, οἳ ῥα κατ' αὐτὸν ἄλῃς ἔσαν, οὐς κτάν' Ἀχιλλεὺς⁶
τοὺς ἔκβαλλε θύραζε⁷, μεμυκὼς ἡύτε ταῦρος,
χέρσονδε· ζωὸς δὲ σάω' κατὰ καλὰ ρέεθρα,
κρύπτων ἐν δίνησι βαθείησιν μεγάλῃσι.
δαινὸν⁸ δ' ἀμφ' Ἀχιλῆα κυκώμενον ἵστατο⁹ κύμα, 240
ᾧθι¹⁰ δ' ἐν σάκει πίπτων ῥόος· οὐδὲ πόδεςσιν
εἶχε στηρίξασθαι· ὁ δὲ πτελέην ἔλε χερσίν
εὐφυέα μεγάλην· ἥ δ' ἐκ ῥιζῶν¹¹ ἐριποῦσα,
κρημνὸν ἅπαντα διῶσεν¹², ἐπέσχε δὲ καλὰ ρέεθρα

1) Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν θεῶν τοῦτο δὲν ἐγένετο, ἀλλὰ τὸναντίον ὁ Ζεὺς ἔδωκε πλήρη ἐλευθερίαν ἐνεργείας Υ', 20. Ἀλλὰ οὐχὶ νῦν τὸ πρῶτον ἀκούομεν, ὅτι ἐγένοντο πράγματα, ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δὲν ἐμνήσθη ὁ ποιητής.

2) Μόνον ἐνταῦθα ἡ λέξις κεῖται ὡς οὐσιαστικόν. Ἐννοεῖ τὴν ὥραν τὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἣν οἱ Ἀττικοὶ ἀνώμαζον ὁψέαν δειλήν.

3) Καταπηδήσας ἐκ τῆς ὄχθης.

4) Δηλοὶ τὴν ἐμμανῆ ὕρμην κατὰ τὸν Σχολιαστήν.

5) Τὴν ταχύτητα τῆς ἐνεργείας τοῦ ποταμοῦ διὰ τῶν δακτύλων ἐδή-

λωσεν ὁ ποιητής. Τὸ κυκώμενος σημαίνει συνταρασσόμενος.

6) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ χέρσονδε.

7) Παρατατικὸς τοῦ σάω, ἔσωζεν. Ὅρα εἰς II, 363.

8) Κεῖται ἐπιρρηματιᾶς καὶ προσδιορίζει τὸ κυκώμενον.

9) Ἐνταῦθα σημαίνει ὑψοῦτο.

10) Τὸ ἀντικείμενον Ἀχιλῆα ἐννοεῖται.

11) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Βαθύρριζον γὰρ τὸ δένδρον· ὅθεν καὶ ὅλη συγκατηνέχθη τῷ κρημνῷ».

12) Διέρρηξε ὁλόκληρον τὴν κρημνώδη ὄχθιν.

ὄζοισιν πυκνοῖσι, γεφύρωσεν δέ μιν αὐτόν¹ 245
 εἴσω πᾶσ' ἐριποῦσ'· ὁ δ' ἄρ' ἐκ δίνης ἀνορούσας
 ῥίξεν πεδίοιο ποσὶ κραιπνοῖσι πέτεσθαι²,
 δείσας. οὐδέ τ' ἔλῃγε μέγας θεός, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτῷ
 ἀκροκελαινιόων³, ἵνα μιν παύσειε πόνοιο⁴
 δῖον Ἀχιλλῆα, Τρώεσσι δὲ λοιγὸν ἀλάλχοι. 250
 Πηλείδης δ' ἀπόρουσεν ὅσον τ' ἐπὶ δουρὸς ἐρωή,
 αἰετοῦ οἶματ'⁵ ἔχων· μέλανος, τοῦ θηρητῆρος,
 ὅς θ' ἅμα κάρτιστός τε καὶ ὤκιστος πεπετηνῶν·
 τῷ εἰκῶς⁶ ῥίξεν, ἐπὶ στήθεσσι δὲ χαλκός
 σμερδαλέον κονάβιζεν· ὑπαιθα⁷ δὲ τοῖο λιασθεῖς 255
 φεῦγ', ὁ δ' ὀπισθε ῥέων ἔπετο μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ.

1) Δηλαδή τὸν ποταμὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ῥέεθρα.

2) Τὸ ῥίξε πέτεσθαι ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν τοῦ βῆ δ' ἵέναι.

3) Εἶναι σύνθετον τὸ ῥῆμα ἀκροκελαινιόων ἐκ τοῦ ἀκροῦ καὶ κελαινώος καὶ σημαίνει ἔχω μαύρην τὴν ἐπιφάνειαν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὸ ἄνω μέρος τοῦ κύματος ἐξ ἐπιπολῆς μελαινόμενος. Τοιοῦτοι δὲ εἰσι πάντες οἱ ὀξεῖς ποταμοί».

4) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφε πόνοιο ἐννοῶν πολεμικὸν ἔργον, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης φόνιοιο.

5) Ἐφοδὸν, ὁρμήν. Ὅρα εἰς Π, 752. Ἀντὶ τοῦ μέλανος, τοῦ ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε μέλανός τοι, ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ἀγνοεῖ δὲ ὅτι ὁ ποιητὴς τῷ ἐγκλιτικῷ του οὐ χρῆται. Ἄμενον οὖν ἄρθρον αὐτὸ ἐκδέχεσθαι· οὐ γὰρ αἰεὶ λείπει τοῖς ἄρθροις ὁ ποιητής». Ἀλλοι ἀνεγίνωσκον μέλανός σου, δηλ.

ἔχοντος μέλανας ὀφθαλμούς, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης μέλανός του, ἥτοι ἔχοντος μέλανα ὅσῃ. Περὶ τοῦ εἰδους τούτου τοῦ αἰετοῦ ὁ φιλόσοφος παρατηρεῖ ἐν τῇ Ἱστορ. ζῴων ΙΧ, 22 α' Ἔστι μέλας τὴν χροάν καὶ μέγεθος ἐλάχιστος καὶ κράτιστος τούτων. Οὗτος οἰκεῖ τὰ ὄρη· καλεῖται δὲ μελαναίετος καὶ λαγωφόνος· ἐκτρέφει δὲ μόνος οὗτος τὰ τέκνα καὶ ἐξάγει· ἔστι δ' ὠκύβολος καὶ εὐθήμενος καὶ μάχιμος καὶ εὐφημος· οὐ γὰρ μινυρῖζει οὐδὲ λέληκνεν». Καὶ οἱ νεώτεροι ἐπειράθησαν τὴν λέξιν νὰ διορθώσωσιν, ἔξων ὁ μὲν Döderlein εἴκασε μέλανός τοι καὶ ὁ Ahrens μέλανός σου.

6) Μόνον ἐνταῦθα ἀντὶ ἐοικῶς· συχνάκις ὅμως εὐρηται τὸ θηλυκὸν εἰκῶτα.

7) Πλαγίως, παράμερα ἀπὸ τὸν ποταμὸν παρεκκλίνας, δηλ. παραμερίας.

ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχετηγὸς¹ ἀπὸ κρήνης μελανύδρου
 ἄμ. φυτὰ καὶ κήπους ὕδατι ῥόον ἡγεμονεύη²,
 χερσὶ μάκελλαν³ ἔχων, ἀμάρης ἐξ ἔχματα βάλλων·
 τοῦ μὲν τε προρέοντος⁴ ὑπὸ ψηφίδες ἅπασαι 260
 ὀχλεῦνται⁵. τὸ δέ τ' ὦκα κατειβόμενον κελαρύζει⁶
 χώρῳ ἔνι προαλεῖ⁷, φθάνει δέ τε καὶ τὸν ἄγοντα·
 ὡς αἰεὶ⁸ Ἀχιλλῆα κιχήσατο κῦμα ῥόοιο,
 καὶ λαιψηρόν ἐόντα· θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν.
 ὀσσάκι⁹ δ' ὀρμήσειε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς . 265

¹) Ὀχετηγὸς εἶναι ὁ ὀδηγῶν τὸν ὀχετόν, ὁ διοχετεύων τὸ ὕδωρ.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν* «ὀδηγῶν τὸν ῥοὺν τοῦ ὕδατος».

³) Ὁ Döderlein παρατηρεῖ, ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ κέλλω (θέτω εἰς κίνησιν) καὶ ὅτι ἡ συλλαβὴ μα προήλθεν ἐκ συγκοπῆς τῆς μετὰ, ὡς τὸ μάρπτειν ἐκ τοῦ μεταρπάζειν. Διότι οὗτος δὲν δέχεται, ὅτι τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι μία, ὡς ὑπόκειται ἢ σύνθεσις ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Εὐσταθίου· «Μάκελλα δέ, σκαλὶς ἢ μονόθεν κέλλουσα, ὅ ἐστι κινούσα, ὡς περ αὖ πάλιν διέκελλα ἢ διχόθεν κέλλουσα». Τὴν δὲ λέξιν ἀμάχη ὁ μὲν Lobeck θεωρεῖ συγγενῇ πρὸς τὴν καμάρα (κάμπτω), ὁ δὲ Döderlein πρὸς τὴν ὕμβρον. Σημαίνει τὸν ὀχετόν, τὴν τάφρον, δι' ἧς ῥέει τὸ ὕδωρ. Τὸ δὲ ἔχματα παραγόμενον ἐκ τοῦ ἔχω δηλοῖ προσκόμματα, ἐμπόδια. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Τὰ κωλύματα τῆς διώρυχος ἐκβάλλων».

⁴) Κατὰ μὲν τὸν Ameis εἶναι γενικὴ ἀπόλυτος, κατὰ δὲ τὸν La Roche ποιητικὸν αἴτιον τοῦ ὀχλεῦνται, δηλ.

ὑπὸ τοῦ προρέοντος (ὑδατος). Τὸ δὲ ψηφίς εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ ψῆφος καὶ σημαίνει χαλκί.

⁵) Κυλινται, κυλινδοῦνται. Κατὰ μὲν τὸν Döderlein παράγεται ἐκ τοῦ ὁ κέ λ λ εἰ ν, κατὰ ἄλλους ὅμως εἶναι συγγενὲς τῷ μ ο χ λ ό ς.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Μετὰ κελάδου ῥεῖ». «Ὅτι τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ κελάδος, πρόδηλον.

⁷) Προαλῆς εἶναι ὁ κατωφερής. Τινὲς τῶν ἀρχαίων παρήγον ἐκ τοῦ ἄλλεσθαι, ὁ δὲ Ἀσκαλωνίτης ἐκ τοῦ ἀλλῆζεσθαι = ἀθροῖζεσθαι. Τὸ α ἐν τῷ φθάνει ὁ Ἀρίσταρχος ἐξέτεινε διὰ τὸ μέτρον, ὁ δὲ Ζηνόδοτος ἔγραφε φθάνει.

⁸) Εἰς πᾶσαν στιγμὴν. Ὁ Nauck θεωρεῖ τὴν λέξιν ὡς ὑποπτον.

⁹) Τῶν εἰς ἀκίς ἐπιρρημάτων ἀποβάλλουσι τὸ τελικόν σ τὰ πολλάκις, ὀσσάκις καὶ τοσσάκις, ἐξ ὧν τὸ τελευταῖον πάσχει ἐκθλιψὶν καὶ τοῦ ἐν λ, 586 τ ο σ σ ά χ' ὕ δ ω ρ. Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ποιηταῖς, ὡς παρατηρεῖ ὁ La Roche, ἀποβάλλουσι τὸ σ καὶ ἄλλα, ὡς ἐ π τ ά κ ι παρὰ Σι-

στήναι ἐναντίβιον¹, καὶ γινώμεναι εἰ μιν ἅπαντες
 ἀθάνατοι φοβέουσι², τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
 τοσσάκι μιν μέγα κῦμα διιπετέος³ ποταμοῖο
 πλάζ⁴ ὤμους καθύπερθεν· ὁ δ' ὑπόσε ποσσὶν ἐπήδα⁵
 θυμῷ ἀνιάζων· ποταμὸς δ' ὑπὸ γούνατ' ἐδάμνα 270
 λάβρος, ὕπαιθα ρέων, κονίην δ' ὑπέρεπτε⁶ ποδοῖν.
 Πηλείδης δ' ὦμωξεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν·
 »Ζεῦ πάτερ, ὡς οὐ τις με θεῶν ἐλσεινὸν ὑπέστη⁷
 ἐκ ποταμοῖο σαῶσαι· ἔπειτα⁸ δὲ καὶ τι πάθοιμι.
 ἄλλος δ' οὐ τίς μοι τόσον αἷτιος Οὐρανίωνων, 275
 ἀλλὰ⁹ φίλη μήτηρ, ἣ με ψεύδεσσιν ἔθελγεν¹⁰,
 ἥ¹¹ μ' ἔφατο Τρώων ὑπὸ τείχεϊ θωρηκτῶν
 λαιψηροῖς¹² ὀλέεσθαι Ἀπόλλωνος βελέεσσιν.
 ὥς μ' ὄφελ' Ἐκτωρ κτείνει, ὅς ἐνθάδε¹³ γ' ἔτραφ' ἄριστος·

μωνιδ. Ἀποσπάσμ. 156, 2, τουτά-
 κι, παρὰ Πινδάρ. ἐν Πυθ. IV, 28,
 τετρακι, Πινδάρ. ἐν Νεμ. VII,
 104 καὶ παυράκι, Θέογν. 839,

1) Νὰ ἀντισταθῇ κατὰ τῆς πλημ-
 μύρας.

2) Διώκουσι, τρέπουσιν εἰς φυγὴν.

3) Διιπετής εἶναι ὁ ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ πεσὼν, καθ' ὅσον οἱ ποταμοὶ γί-
 νονται ἐκ τῶν ὑετῶν τοῦ οὐρανοῦ.

4) Ἐκτύπα ἄνωθεν τοὺς ὤμους του.

5) Ἐπήδα διὰ τῶν ποδῶν ὑψηλά.

6) Ὑπέτρωγεν, ὑψήρπαζε τὴν ὑπὸ
 τοὺς πόδας κόνιν τοῦ ἐδάφους, ὥστε
 δὲν εὔρισκε νὰ πατήσῃ.

7) Ἐπεχείρησε νὰ σώσῃ ἐκ τοῦ
 ποταμοῦ.

8) Δηλαδὴ μετὰ τὴν σωτηρίαν.

9) Ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ περιεμένονεν
 ὅσσον.

10) Ὁρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστής·
 «Μεγαλοφυῶς ἐπὶ τῇ τοῦ τοιούτου
 θανάτου ἐλπίδι θέλγεσθαί φησιν, ὥσπερ
 ἡδέσι λόγοις πιστεύσας. Λυπεῖ οὖν
 αὐτόν οὐχ ἡ τελευτῇ, ἀλλ' ὁ τρόπος».

11) Ἡ δευτέρα αὕτη ἀναφορικῇ
 πρότασις προσδιορίζει τὴν πρώτην.

12) Μόνον ἐνταῦθα τίθεται ὡς
 προσδιορισμὸς τοῦ βέλους. Οὐδαμοῦ
 ἄλλοθι οὕτως ὠρισμένως λέγεται περὶ
 τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχιλλεύως. Ἰδὲ εἰς
 T, 417.

13) Ἐν τῇ Τροίᾳ τοῦλάχιστον,
 δηλ. ἐν ἄλλαις γῶραις δύνανται νὰ
 ἦναι ἄλλοι. Τὸ δὲ ἔτραφε εἶναι ἀό-
 ριστος δ' τοῦ τρέφω ἔχων παθητικὴν
 σημασίαν, δηλ., ἐτράφη.

τῷ¹ κ' ἀγαθὸς μὲν ἔπεφν', ἀγαθὸν δέ κεν ἐξενάριξε. 280

νῦν δέ² με λευγαλέῳ θανάτῳ εἴμαρτο ἀλῶναι
ἐρχθέντ'³ ἐν μεγάλῳ ποταμῷ, ὡς παῖδα συφορβόν⁴,
ὃν ῥά τ' ἔναυλος⁵ ἀποέρση χειμῶνι περῶντα. «

Ὡς φάτο, τῷ δὲ μάλ' ὤκα Ποσειδάων καὶ Ἀθῆνη
στήτην ἐγγὺς ἰόντε, δέμας δ' ἄνδρεςσιν εἴκτην, 285
χειρὶ δὲ χεῖρα λαβόντες ἐπιστώσαντ'⁶ ἐπέεσσι.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Ποσειδάων ἐνοσίχθων·

» Πηλεΐδη, μήτ' ἄρ τι λίην τρέε' μήτε τι τάρβει·
τοίω γάρ τοι νῶϊ θεῶν ἐπιταρρόθω εἰμέν,
Ζηνὸς⁸ ἐπαινέσαντος, ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθῆνη· 290
ὡς⁹ οὐ τοι ποταμῷ γε θαμῆμεναι αἰσιμόν ἐστιν·
ἄλλ' ὅδε μὲν τάχα λωφήσει¹⁰, σὺ δὲ εἴσεαι αὐτός·
αὐτὰρ σοί¹¹ πυκινῶς ὑποθησόμεθ', αἶ κε πίθῃαι·

¹) Ἡ πρότασις ἥδε δηλοῖ τὴν κυρίαν ἔννοιαν.

²) Τὸ ἐπικείμενον πραγματικὸν ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγουμένην εὐχὴν.

³) Ἐν τῇ Μασσαλιωτικῇ ὑπῆρχεν εἰρηθέντα, ἀλλ' ὁ Σχολιαστής παρατηρεῖ· «Ψιλωτέον δέ· ἐστὶ γὰρ παρὰ τῷ εἴργω· Ἀττικοὶ δὲ δασύνουσιν».

⁴) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ σῶς καὶ φέρω καὶ σημαίνει τὸν χοιροβοσκόν.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «χειμάρρους διὰ στενοῦ τόπου καὶ περιμήκους ποιούμενος τὴν ῥύσιν». Τὸ δὲ ἀποέρση σημαίνει παρασύρη, ἴκρη. Περὶ τοῦ ῥήματος ποιούμεθα λόγον ἐν Ζ, 348. Ἡ παρὰβολὴ διὰ τῆς ἡλικίας καὶ διὰ τοῦ ἐπιτηδεύματος

ταπεινοὶ τὸ πρόσωπον καὶ ποιεῖ καταφανές τὸ εὐτελές τοῦ θανάτου.

⁶) Διὰ τῶν λόγων πίστιν ἐποίησαν, ἐδεδαίωσαν.

⁷) Μὴ τρώμαζε, μὴ δειλία.

⁸) Ὁ στίχος οὗτος ἠθετέτο ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου, διότι ὁ Ποσειδῶν ἀνδρὸς μορφήν λαβὼν δὲν ἐδήλωσε, τίς εἶναι ὁ λέγων.

⁹) Κατὰ μὲν τὸν La Roche εἶναι αἰτιολογικὸν αἰτιολογοῦν τὸ μήτε τρέε μήτε τάρβει, κατὰ δὲ τὸν Ameis συμπερασματικόν.

¹⁰) Κοπάσει. Ὁ Σχολιαστής παρατηρεῖ· «Μετήνεκται ἡ λέξις ἀπὸ τῶν τὰ φορτία ἀποθιμένων τοῦ λόφου ὑποζυγίων». Τὸ ῥῆμα διετερήθη μέχρις ἡμῶν, λουφάζω.

¹¹) Οἱ κριτικοὶ εἶναι διηρημένοι κατὰ τὰ χειρόγραφα, οἱ μὲν γράφουσιν

μὴ πρὶν παύειν χεῖρας ὁμοίου πολέμοιο,
 πρὶν κατὰ Ἰλίοφι¹ κλυτὰ τείχεα λαὸν ἐέλσαι 295
 Τρωϊκόν, ὃς κε φύγησι². σὺ δ' Ἐκτορι θυμὸν ἀπούρας
 ἄψ' ἐπὶ νῆας ἵμεν· δίδομεν δέ τοι εὖχος ἀρέσθαι. »

Τὼ μὲν ἄρ' ὥς εἰπόντε³ μετ' ἀθανάτους⁴ ἀπεβήτην,
 αὐτὰρ ὁ βῆ—μέγα γάρ ῥα θεῶν ὤτρυνεν ἐφέτμη⁵—
 εἰς πεδίον⁶. τὸ δὲ πᾶν πληθ' ὕδατος ἐκχυμένοιο⁷, 300
 πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ δαίχταμένων αἰζήων
 πλῶον καὶ νέκυες. τοῦ δ' ὑφόσε γούνατ' ἐπήδα
 πρὸς ῥόον ἀΐσσοντος ἄν' ἰθύν⁸, οὐδέ μιν ἔσχεν
 εὐρυρέων ποταμός· μέγα γάρ σθένος ἔμβαλ' Ἀθήνη.
 οὐδὲ Σκάμανδρος ἔληγε τὸ ὄν μένος⁹, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον 305
 χώετο Πηλείωνι, κόρυσσε δὲ κῦμα ῥόοιο
 ὑφός' ἀειρόμενος, Σιμόεντι δὲ κέκλετ' αὖσας·

»Φίλιε¹⁰ κασίγνητε, σθένος ἀνέρος ἀμφοτέροί περ¹¹

αὐτὰρ τοι, οἱ δὲ αὐτὰρ σοί, ὅπερ
 ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅδε μὲν.

1) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ Ἰλίου καὶ
 καὶ ἀνήκει εἰς τὸ τεῖχος.

2) Τινὲς ἐνταῦθα θέτουσι κόμμα
 ἐξαρτῶντες τὸ ἐπόμενον ἀπαρέμφατον
 ἐκ τοῦ πρὶν. Τὸ ἔμειν ὅμως δύναται
 νὰ ληθῇ καὶ ἀντὶ προστακτικῆς.

3) Μετεχειρίσθη δυϊκόν ἀριθμόν,
 ἂν καὶ μόνος ὁ Ποσειδῶν εἶπεν.

4) Δηλαδή πρὸς τοὺς φιλικῶς δια-
 κειμένους τοῖς Ἀχαιοῖς, οἵτινες εἶχον
 κατέλθει εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης.

5) Ἡ ἐντολή τῶν θεῶν ἦτο νὰ
 κλείσῃ τοὺς Τρῶας ἐν τῷ Ἰλίῳ καὶ
 φονεύσῃ τὸν Ἐκτορα.

6) Κατὰ τὸν στίχον 247 ὁ Ἀχιλ-
 λεὺς εὗρίσκετο ἤδη ἐν τῇ πεδιάδι, ὡς
 παρατηρεῖ ὁ Ameis, καὶ ἐν τῇ ἡγου-
 μένῃ διηγῆσαι οὐδεὶς ὑπαινιγμὸς ἐγέ-

νετο, ὅτι ταύτην κατέλειπεν. Ἡ πε-
 διὰς ὅμως ἔχει μεγάλην ἔκτασιν καί,
 ὡς νομίζομεν, ὁ ποιητὴς θέλει νὰ
 εἴπῃ, ὅτι ὁ ἥρωας προεχώρησεν εἰς
 τὸν πεδιάδα.

7) Χυθέντος ἐκ τῆς κοίτης.

8) Κατ' εὐθείαν, ὡς ἐν θ, 377.
 Ὁ Povelsen θέλει νὰ γράψωμεν ἐν
 μιᾷ λέξει ἄν' ἰθύν.

9) Τὴν δύναμιν, τὴν ὁρμήν.

10) Καὶ ἐνταῦθα οἱ κριτικοὶ πρὸς-
 κρούουσιν, ὡς καὶ ἐν 228—232, διότι
 ὁ λόγος τοῦ Σκαμάνδρου μένει ἄνευ
 ἀποκρίσεως καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος.
 Τὸ συχνάκις ὅμως λεγόμενον καί, ἂν
 μὴ ἔχῃ λόγον ὑπάρξεως, τοῦλάχιστον
 μαρτυρεῖ, ὅτι εἶναι σύνηθες. Ἡμῖν
 ἀρκοῦσι τὰ ἐκεῖ εἰρημένα.

11) Διότι μόνος ὁ Σκάμανδρος δὲν
 ἡδυνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο.

σχῶμεν, ἐπεὶ τάχα ἄστῳ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
 ἐκπέρσει, Τρῶες δὲ κατὰ μόθον οὐ μενέουσιν. 310
 ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, καὶ ἐμπίπληθι¹ ῥέεθρα
 ὕδατος² ἐκ πηγέων, πάντας δ' ὀρόθυνον ἐναύλους,
 ἵσθη δὲ μέγα κύμα, πολὺν δ' ὀρυμαγδὸν ὄρινε
 φιτρῶν³ καὶ λάων, ἵνα παύσομεν ἄγριον ἄνδρα,
 ὅς δ' ἡ νῦν κρατέει, μέμονεν δ' ὃ γε ἴσα θεοῖσι. 315
 φημὶ γὰρ οὔτε βίην χραισμησέμεν οὔτε τι εἶδος⁴,
 οὔτε τὰ τεύχεα καλὰ, τὰ που μάλα νειόθι⁵ λίμνης
 κείσεθ' ὑπ' ἰλῦος⁶ κεκαλυμμένα· καὶ δέ μιν αὐτὸν
 εἰλύσω⁷ ψαμάθοισιν, ἄλις χέραδος⁸ περιχεύας,
 μυρίον, οὐδὲ οἱ ὅστέ' ἐπιστήσονται⁹ Ἀχαιοὶ 320

¹) Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι αὕτη, ἀλλ' ὁ La Roche βεβαίως, ὅτι πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἐ μ π ἱ π λ η θ ι.

²) Ἀνήκει εἰς τὸ ἐμπίπληθι κατὰ τὸν Ameis, κατὰ τὸν La Roche ὁμοῦς πιθανώτερον εἰς τὸ πηγέων.

³) Τὸ ὄνομα φιτρός ἐγένετο κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ φιτρὸς καὶ σημαίνει κορμὸν δένδρου.

⁴) Ὁ Ἀχιλλεὺς διέχειτο ὑπερφάνως δι' ἀνδρείαν, κάλλος καὶ πανοπλίαν.

⁵) Ἐν τῷ βάθει, ἐν τῷ πυθμένι τῆς λίμνης. Λίμνην δὲ λέγει τὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδατος· κεκαλυμμένην πεδιάδα.

⁶) Ἡ λέξις ἰλὺς ἐκ τοῦ εἰλύω παρὰγομένη σημαίνει βόρβορον, λάσπην. Τὸ ὑ ἐγένετο μακρὸν διὰ τὸ μέτρον.

⁷) Ὁ Cobet προτείνει, ὅπως γραφῇ ἰ λ ὺ σ ω.

⁸) Τινὲς τονίζοντες χεράδος

θεωροῦσιν ὡς γενικὴν τοῦ χεράς, ὅπερ εὑρηται παρὰ Πινδάρῳ ἐν τῇ φράσει χεράδι παμφόρῳ. Οὗτοι τὴν γενικὴν συντάσσουσι πρὸς τὸ ἄλις. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἄλις οὐδέποτε συντάσσεται πρὸς γενικὴν καὶ ἐπειδὴ τὸ μυρίον δὲν ἤθελεν ἔχει οὐσιαστικόν, εἰς ὃ νὰ ἀναφέρηται, δεῖον νὰ προτιμηθῇ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἀριστάρχου χέραδος, ὅπερ εἶναι οὐδετέρου γένους. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἔστι δὲ συναγειρόμενον ἐν τῇ ῥύσει πλῆθος ἰλῦος καὶ ὀστράκων καὶ λίθων». Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως εἶναι ἀμφόβολον· κατὰ μὲν τὸν Ahrens ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν χεράδρα, κατὰ δὲ τὸν Döderlein πρὸς τὴν χερμάς καὶ κατ' ἄλλους πρὸς ἄλλας λέξεις.

⁹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει δύνησονται, ἀλλὰ καὶ κυριολεκτικῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ.

ἀλλέξαι¹· τόσσην οἱ ἄσιν² καθύπερθε καλύψω.
αὐτοῦ³ οἱ καὶ σῆμα τετεύξεται, οὐδέ τί μιν χρεώ
ἔσται τυμβοχοῆς⁴, ὅτε μιν θάπτωσιν Ἀχαιοί. α

Ἦ, καὶ ἐπῶρτ' Ἀχιλῆϊ κυκώμενος, ὑψόσε θύων,
μορμύρων⁵ ἀφρῶ τε καὶ αἵματι καὶ νεκύεσσι. 325
πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα διυπετέος ποταμοῖο
ἴστατ' αἰερόμενον, κατὰ δ' ἦρεε Πηλείωνα.

Ἦρῃ δὲ μέγ' αὔσε περιδδείσας⁶ Ἀχιλῆϊ,
μή μιν ἀποέρσειε μέγας ποταμὸς βαθυδίνης.
αὐτίκα δ' Ἦφαιστον προσεφώνεεν, ὃν φίλον υἱόν· 330

»Ὀρσεο, κυλλοπόδιον⁷, ἐμὸν τέκος· ἄντα σέθεν γὰρ
Ξάνθον δινῆεντα μάχῃ ἤϊσχομεν⁸ εἶναι·
ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, πιφαύσκεο⁹ δὲ φλόγα πολλήν.
αὐτὰρ ἐγὼ Ζεφύροιο καὶ ἀργεστώ⁹ Νότοιο
εἴσομαι¹⁰ ἐξ ἀλόθεν χαλεπὴν ὄρσουσα θύελλαν, 335

1) Ἀδρίστος τοῦ ἀναλέγω=συλ-
λέγω.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸν
ἐν ὕδατι συρφετὸν καὶ ξηρόν». Ὁ
Döderlein παράγει τὴν λέξιν ἐκ τοῦ
ἄζειν.

3) Ἐκεῖ, ὅπου πολλὴ ἰλὺς ἐπ'
αὐτοῦ θά ὑπάρχει.

4) Εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα,
ἐν ᾧ τὸ αἰ τοῦ ἀορίστου τοῦ ἀπαρεμ-
φάτου ἐκθλίβεται. Οὕτως ἀνεγίνω-
σκεν ὁ Ἀρίσταρχος, οὗ ἡ γνώμη ἐ-
κράτησε παρὰ τοὺς ἐκδότας· ἀλλ' ὁ
Κράτης ἀνεγίνωσκε τυμβοχοῆς,
ὅπερ εἰδέναντο ὁ La Roche καὶ ὁ
Nauck.

5) Βράζων, παφλάζων.

6) Κυλλοποδίων εἶναι ὁ χωλός.
Ἰδὲ εἰς Σ, 371. Κατὰ τὸν Σχολια-

στήν· α Ἀθετεῖται, ὅτι ἄκαιρον τὸ ἐπι-
θετον· ἡ γὰρ φιλανθρωπνευομένη καὶ
λέγουσα ἐμὸν τέκος οὐκ ὄφειλεν
ἀπὸ τοῦ ἐλαττώματος προσφωνεῖν». Ἡ
αἰτία ὅμως δὲν εἶναι σπουδαία,
διότι ἡ συχνὴ χρῆσις ἀφείλε τὸ ὄνει-
δος.

7) Παρατατικός τοῦ ἐῖσχω· ἐνο-
μιζομεν, ὅτι ἐν τῇ μάχῃ εἶσαι ἄξιος
ἀντίπαλος τοῦ Ξάνθου. Λέγει τοῦτο,
διότι τὸ πῦρ διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς
τὸ ὕδωρ.

8) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· α Ἐν-
δεῖκνυε, ἐξύφαπτε ».

9) Ἐννοεῖ τὸν λευκύνωτον. Ὅρα
εἰς Δ, 306.

10) Μέλλων τοῦ εἶμι, πορεύσθαι.
Οὐχὶ ὁρθῶς ὁ Ζηνόδοτος ἀνεγίνωσκεν
ὄρσασα.

ἥ κεν ἀπὸ Τρώων κεφαλὰς¹ καὶ τεύχεα κῆαι,
 φλέγμα² κακὸν φορέουσα· σὺ δὲ Ἐάνθοιο παρ' ὄχθας
 δένδρεα καί', ἐν δ' αὐτὸν ἵει πυρί· μηδὲ σε πάμπαν
 μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρειῇ³.
 μηδὲ πρὶν ἀπόπαυε τεὸν μένος, ἀλλ' ὅπότε' ἂν δῇ 340
 φθέγξομ' ἐγὼν ἰάχουσα⁴, τότε σχεῖν ἀκάματον πῦρ. »

Ὡς ἔφαθ', Ἡφαιστος δὲ τιτύσκετο⁵ θεσπιδαῆς πῦρ.
 πρῶτα μὲν⁶ ἐν πεδίῳ πῦρ θαίετο, καίτε δὲ νεκροὺς
 πολλοὺς, οἳ ῥα κατ' αὐτό⁷ ἄλις ἔσαν, οὓς κτάν' Ἀχιλλεύς.
 πᾶν δ' ἐξηράνθη πεδίον, σχέτο δ' ἀγλὸν ὕδωρ. 345
 ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης νεοαρδέ⁸ ἄλωήν
 αἶψ' ἀγξηράνῃ⁹· χαίρει δέ μιν ὅς τις ἐθείρῃ¹⁰.
 ὡς¹¹ ἐξηράνθη πεδίον πᾶν, καὶ δ' ἄρα νεκροὺς
 κῆεν· ὁ δ' ἐς ποταμὸν τρέψε φλόγα παμφανώσαν.

¹) Εἶναι περίφρασις ἀντὶ Τρώας.

²) Ἡ λείξις παραγομένη ἐκ τοῦ φλέγω σημαίνει φλόγα, πῦρ.

³) Δι' ἀπειλῆς.

⁴) Φωνάζουσα, δι' ὀρθίας φωνῆς.

⁵) Παρεσκεύαζεν, ἡτοίμαζεν.

⁶) Ἡ ἀντίθεσις ὑπάρχει ἐν στίχῳ 349 ἄνευ τοῦ ἔπειτα. Οἱ ἀρχαῖοι ἡγεῖραν τὴν ἀπορίαν, πῶς δὲν κατακαίεται ὁ Ἀχιλλεύς ἀναξέοντος τοῦ ὕδατος. Τὴν ἀπορίαν κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔλυεν ὁ Ἀρίσταρχος οὕτως· «ὅτι πρῶτον τὸ πεδίον ἀνεξήρανται τῇ φλογί, εἶτα εἰς τὸ βρέγμα τοῦ ποταμοῦ τρέπει τὴν φλόγα, ὅτε ὁ Ἀχιλλεύς ἦδη ἐν τῷ πεδίῳ ἐγεγόνει».

⁷) Τὰ χειρόγραφα πλὴν ἐνός ἔχουσι κατ' αὐτὸν, δηλ. τὸν ποταμὸν. Ἀλλ' ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν εὐρίσκοντο πλέον ἐν τῇ

κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ πεδιάδι· στίχ. 237. Διὰ τοῦτο οἱ δεχόμενοι τὴν γραφὴν ταύτην λέγουσιν, ὅτι ὁ στίχος ἐκ τοῦ 236 παρενεβλήθη. Ὁ Wolf εἶχεν εἰκάσει κατ' αὐτόθι, ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Döderlein καὶ ὁ Nauck. Μόνον ἐν χειρόγραφον ἔχει αὐτό, ὅπερ προσετιμήσαμεν, διότι ἀποδίδεται εἰς τὸ πεδίον.

⁸) Ἐκ τοῦ νέος καὶ ἀρδεύω καὶ σημαίνει τὸν νεοπύτιστον.

⁹) Ἀόριστος τοῦ ἀναξηραίνω.

¹⁰) Κατὰ τὸν Döderlein ὡς τὸ ἐρεῖπειν γίνεται ἐκ τοῦ ῥέπειν, οὕτω τὸ ἐθείρειν ἐκ τοῦ θέρειν· κατ' ἄλλους ὁμῶς εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ ἔθος, ἔθω. Σημαίνει δὲ ἐπιμελοῦμαι, καλλιεργῶ.

¹¹) Ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐννοεῖται τὸ αἶψα.

καίοντο πετέλαι τε καὶ ἰτέαι ἡδὲ μυρῖκαι, 350
 καίετο δὲ λωτός τ' ἡδὲ θρύον¹ ἡδὲ κύπειρον,
 τὰ περὶ καλὰ ῥέεθρα ἄλῃς ποταμοῖο πεφύκει·
 τεύροντ' ἐγγέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δίνας,
 οἱ κατὰ καλὰ ῥέεθρα κυβίστων² ἔνθα καὶ ἔνθα
 πνοιῇ τειρόμενοι πολυμήτιος³ Ἡφαίστοιο. 355
 καίετο δ' ἴς ποταμοῖο ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

»Ἡφαίστ', οὐ τις σοί γε θεῶν δύνατ' ἀντιφερίζειν,
 οὐδ'⁴ ἂν ἐγὼ σοί γ' ὥδε πυρὶ φλεγέθοντι μαχοίμην.
 λῆγ' ἔριδος, Τρῶας δὲ καὶ αὐτίκα⁵ δῖος Ἀχιλλεύς
 ἄστεος ἐξελάσει· τί μοι⁶ ἔριδος καὶ ἀρωγῆς;« 360

Φῆ⁷ πυρὶ καιόμενος, ἀνά δ' ἔφλυε⁸ καλὰ ῥέεθρα.
 ὥς δὲ λέβης⁹ ζεῖ ἔνδον, ἐπειγόμενος¹⁰ πυρὶ πολλῷ,
 κνίστην μελδόμενος¹¹ ἀπαλοτρεφούς σιάλοιο,
 πάντοθεν ἀμβολάδην¹², ὑπὸ δὲ ξύλα κάγκανα κεῖται,
 ὥς τοῦ καλὰ ῥέεθρα πυρὶ φλέγετο, ζέε δ' ὕδωρ. 365

¹) Εἶναι τελευτωδὲς φυτόν, τὸ καλούμενον βρουῖλον. Καὶ ὁ κύπειρος εἶναι φυτὸν λειμώνιον.

²) Ἐκαμον βουτιάν, ἐπήδων.

³) Ἀλλαχοῦ λέγεται πολύφρων καὶ κλυτοτέχνης.

⁴) Τοῦτο εἶναι συνέπεια τῆς προηγούμενης γενικῆς ἐννοίας.

⁵) Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ Ξάνθος δηλοῖ τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀδιαφορίαν.

⁶) Λεῖπει τὸ ἐστὶ. Αἱ γενικαὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ τί, κατὰ τὸν Jordan ὅμως ἐκ τοῦ ἐννοουμένου χρή. Τί ἔχω ἐγὼ νὰ κάμω μὲ μάχην κατὰ τοῦ Ἀχιλλεύς καὶ δοῇσιαν τῶν Τρῶων;

⁷) Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου συνήθως τίθεται τὸ ἦ.

⁸) Ἀνέβλυζεν, ἀνέβραζε. Τὸ ῥῆμα μόνον κατὰ τὸ δασὺ διαφέρει τοῦ βλύω καὶ βλύζω.

⁹) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ λείβω.

¹⁰) Ἐχει παθητικὴν σημασίαν, ὥς καὶ ἐν Α, 157 καὶ ο, 297.

¹¹) Ἀναλύων ἄλειμμα. Τὸ δὲ ἀπαλατρεφῆς σύνθετον ὂν ἐκ τοῦ ἀπαλός καὶ τρέφω σημαίνει τὸν εὐτραφεῆ.

¹²) Προσδιορίζει τὸ ζεῖ· βράζει χοχλαστά, ὥς λέγομεν οἱ νεώτεροι. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «καὶ ἄνω κάτω ποιεῖν τῇ κινήσει τὸ ὕδωρ ἐν τῷ παφλάζειν».

οὐδ' ἔθελε¹ προρέειν, ἀλλ' ἴσχετο· τεῖρε δ' αὐτμῇ²
 Ἡφαιστοιο βίηφι πολύφρονος. αὐτὰρ δ' γ' Ἡρην
 πολλὰ λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἡρῃ, τίπτε σὸς υἱὸς ἐμὸν ῥόον ἔχραε³ κήδειν
 ἐξ ἄλλων⁴; οὐ μὲν τοι ἐγὼ τόσον αἰτιός⁵ εἰμι, 370
 ὅσσοι οἱ ἄλλοι πάντες, ὅσοι Τρώεσσιν ἄρωγοί.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼν ἀποπαύσομαι, εἰ σὺ κελεύεις,
 παυέσθω δὲ καὶ οὗτος. ἐγὼ δ' ἐπὶ⁶ καὶ τόδ' ὀμοῦμαι,
 μή ποτ' ἐπὶ Τρώεσσιν ἀλεξήσῃν κακὸν ἦμαρ,
 μηδ' ὅποτ' ἂν Τροίη μ' αλερῶ⁷ πυρὶ πᾶσα δάηται 375
 καιομένη, καίωσί δ' ἀρήϊοι υἱες Ἀχαιῶν. »

Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε θεὰ λευκώλενος Ἡρῃ,
 αὐτίκ' ἄρ' Ἡφαιστον προσεφώνεεν, ὃν φίλον υἱόν·

» Ἡφαιστε, σχέο, τέκνον ἀγακλεές⁸. οὐ γὰρ ἔοικεν
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτῶν⁹ ἔνεκα στυφελίζειν. » 380

ᾧς ἔφαθ', Ἡφαιστος δὲ κατέσθεσε θεσπιδαῆς πῦρ,

1) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ παταμός.
 Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ οὐκ
 ἢ δὲ ὅτι οὐκ.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « ἡ ἐξ-
 ατμιζομένη πυρώδης πνοή· τὸ μὲν γὰρ
 καθαρὸν ὕδωρ, ὡς τὴν ἰδίαν φύσιν
 ἔχον, ἀκολουθῶς ὅπῃ θέλει ῥεῖ, τὸ
 δὲ θερμαινόμενον βραδύπορον γίνεται,
 πολὺ τῆς δυνάμεως ἀφρημένον ».

3) Κατὰ τινες μὲν εἶναι παρατα-
 τικός τοῦ χράω, κατ' ἄλλους δὲ ἀόρι-
 στος τοῦ χράω. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξη-
 γεῖ· « μετὰ λυπήσεως ἐπῆλθε, βλαπτι-
 κῶς ἐφώρμησεν ». Ἡ αἰτιατικὴ ῥόον
 ἀνήκει εἰς τὸ κῆδεν· διότι τὸ χράω
 κατὰ τὸ Kochi συντάσσεται ἢ πρὸς δο-
 τικὴν ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « ὑπὲρ

τοὺς ἄλλους συμμάχους τῶν Τρώων
 ὥρμησεν ἐμὲ λυπεῖν ».

5) Τοῦ ὅτι ἐκωλύθη ὁ Ἀχιλλεύς
 κατὰ τὸν Duntzer Y, 27.

6) Κατὰ δύο τρόπους ἐρμηνεύει ὁ
 Σχολιαστὴς ἡ ἐπὶ τούτοις ὀμοῦμαι ἢ
 ἐπομοῦμαι μετὰ τὸ λῆξαι.

7) Διὰ σφοδροῦ, ἰσχυροῦ πυρός.
 Τοῦτο λέγεται ἐν σχέσει πρὸς τὸ πῦρ
 καὶ τὸ ὕδωρ, ἅπερ ἐκπροσωποῦσιν οἱ
 δύο θεοί.

8) Τὸ ἐπίθετον κεῖται προσηκόν-
 τως· διὰ τὴν νίκην, ἣν ἤρατο ὁ Ἡφαι-
 στος.

9) Τοῦτο λέγει μετὰ περιφρονή-
 σεως, ὡς καὶ ἐν στίχ. 462 καὶ ἐν Α,
 574. Τὸ δὲ στυφελίζειν σημαίνει κα-
 κομεταχειρίζεσθαι.

ἄψορρον δ' ἄρα κύμα κατέσσυτο¹ καλὰ ῥέεθρα.

Αὐτὰρ ἐπεὶ Ἐάνθοιο δάμη μένος, οἱ² μὲν ἔπειτα
παυσάσθην· Ἥρη γὰρ ἐρύκακε χωομένη³ περ.

ἐν δ' ἄλλοισι θεοῖσιν ἔρις πέσε βεβριθυῖα⁴ 385

ἀργαλή, δίχα δέ σφιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἄητο⁵.

σὺν δ' ἔπεσον⁶ μεγάλῳ πατάγῳ, βράχε δ' εὐρεῖα χθών,

ἀμφὶ δὲ σάλπιγξεν⁷ μέγας οὐρανός. αἶε δὲ Ζεὺς

ἤμενος Οὐλύμπῳ· ἐγέλασσε δὲ οἱ φίλον ἦτορ

γηθοσύνη, ὅθ' ὄρατο θεοὺς ἔριδι ξυνιόντας. 390

ἐνθ⁸· οἱ γ' οὐκέτι δηρὸν ἀφέστασαν· ἦρχε γὰρ Ἄρης

ῥινοτόρος⁹, καὶ πρῶτος Ἀθηναίῃ ἐπόρουσε

1) Μέσος· ἀόριστος, 6' τοῦ κατα-
σεύομαι μόνον ἐνταῦθα εὐρισκόμενος·
τὸ κύμα κατέρρευσε εἰς τὴν καλὴν
κοίτην.

2) Ὁ Ἐάνθος καὶ ὁ Ἥφαιστος.

3) Ἄν καὶ ἦτο ὠργισμένη κατὰ
τοῦ Σκαμάνδρου. Ἄλλ' ὁ μὲν Döder-
lein εἶκασεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ
χωομένη κῆρ, ὁ δὲ Nauck χω-
ομένῳ περ.

4) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ βαρεῖα Υ',
55. Τὴν θεομαχίαν 383-520 σχεδὸν
πάντες οἱ κριτικοὶ θεωροῦσιν ὡς ἀνα-
ξίαν τοῦ Ὀμήρου. Κατὰ τὸν Ameis
ἡ διήγησις αὕτη οὐδὲν αἰτιολογεῖ-
ται. Ἰσως ἀφορμὴ πρὸς τὴν μάχην
δὲν δίδεται, ἀλλ' αἰτία πρὸς τοῦτο
ὕπάρχει ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ ἔπει· διότι
οἱ θεοὶ μαίνονται κατ' ἀλλήλων πολὺ
φλογερώτερον ἢ οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ
Τρῶες. Ἀφ' οὗ δ' οὗτοι ἐν ἀρχῇ τοῦ
Υ' ἀπηλλάγησαν τοῦ φόβου τοῦ Διός,
ὁ ἀκροατὴς περιέμενε, ἵνα οὗτοι συγ-
κρουσθῶσιν. Δὲν ἐλλείπει ὅμως καὶ
ὅλως ἡ ἀφορμὴ πρὸς σύγκρουσιν· διότι

οἱ φίλοι τῶν Τρώων θεοὶ ὀργίζονται,
ὅτι ὁ Ἐάνθος ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Ἥφαι-
στου. Ὅτι δ' οὕτως ἔχει, γίνεται δι-
κλὸν ἐκ τούτου, ὅτι ὁ Ἄρης, ὁ φιλικῶς
πρὸς τοὺς Τρῶας διακείμενος, ἐπιτί-
θεται κατὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Οὐχὶ δ' ἀτό-
πως ὁ Kiene παρατηρεῖ, ὅτι τὸ μέρος
τοῦτο εἶναι τόσον ἀρχαῖον, ὅσον ἡ
Ἰλιάς ἐν τῇ ποιητικῇ καὶ πρωτογόνῳ
αὐτῆς κατασκευῇ.

5) Ἐπνεεν, ἐφύσα. Κατὰ τὸν Σχο-
λιαστήν· «Ἡ δὲ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν
ἀλλήλοις ἀντιπνεόντων ἀνέμων».

6) Διὰ τοῦ ῥυθμοῦ ὁ ποιητὴς εἰκο-
νίζει τὸν κρότον.

7) Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι τοῦτο
εἶναι πολεμικὸν σημεῖον Σ, 219, ὅπερ
δὲν φαίνεται πολὺ πιθανόν· διότι ὁ ποι-
ητὴς θέλει ποιητικώτερον νὰ δηλώσῃ,
ὅτι ἀντήχησεν ὁ οὐρανός.

8) Ἀναφέρεται εἰς τὸν στίχον
385.

9) Ἐκ τοῦ ῥινοῦ καὶ τορέω καὶ
σημαίνει τὸν διατρυπῶντα τοὺς ῥινοὺς,
ῥῖται τὰς ἀσπίδας.

χάλκεον ἔγχος ἔχων, καὶ ὀνειδίειον φάτο μῦθον·

»Τίπτ' αὖτ', ὦ κυνάμυια¹, θεοὺς ἔριδι ξυνελαύνεις
θάρσος ἄητον² ἔχουσα, μέγας δέ σε θυμὸς ἀνῆκεν; 395
ἧ οὐ μέμνη ὅτε Τυδεΐδην Διομήδε' ἐνῆκας³
οὐτάμεναι, αὐτὴ δὲ πανόψιον⁴ ἔγχος ἔλοῦσα
ιθὺς ἐμεῦ ὥσας, διὰ δὲ χροά καλὸν ἔδαψας;
τῷ σ' αὖ νῦν δῖω ἀποτισέμεν⁵, ὅσσα μ' ἔοργας.«

Ὡς εἰπὼν οὕτησε κατ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν 400
σμερδαλέην, ἣν οὐδὲ Διὸς δάμνησι κεραυνός·
τῇ μιν Ἄρης οὕτησε μαιφόνος ἔγχει μακρῷ.
ἧ δ' ἀναχασσαμένη λίθον εἴλετο χειρὶ παχείῃ
κείμενον ἐν παιδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε μέγαν τε,
τόν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἔμμεναι οὔρον⁶ ἀρούρης· 405
τῷ βάλε θοῦρον Ἄρηα κατ' αὐχένα, λῦσε δὲ γυῖα.
ἐπτά δ' ἐπέσχε⁷ πέλεθρα πεσών, ἐκόνισε δὲ χαίτας,
τεύχεά τ' ἀμπαράβησε⁸. γέλασσε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
καὶ οἱ ἐπευχομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐκ δύο ἀναιδῶν τελείων, τοῦ τε κυνός καὶ τῆς μυίας, διὰ τὸ υπερβάλλον τῆς ἀναιδείας».

²) Τὸ ἐπίθετον παράγεται ἐκ τοῦ ἄημι ἢ ἄω κατὰ τὸν Εὐστάθιον καὶ σημαίνει τὸν γοργόν, τὸν ὀρμητικόν. Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὸ εἰρημένον ἐν στίχ. 385.

³) Περὶ τῶν ἐνταῦθα λεγομένων ἴδ' εἰς Ε, 829 καὶ 855-858.

⁴) Ὁ Ἀρίσταρχος ἐξήγει λαμπρόν καὶ ἐπιφανές, ὅπερ δὲν δέχονται πολλοὶ τῶν ἐρμηνευτῶν. Κατὰ τὸν Döderlein ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πάντων ὁρώντων, δηλ. ὥστε ὑπό

πάντων ὁρᾶσθαι, ὅπερ δεικνύει τὴν θρασυτητα τῆς κόρης τοῦ Διὸς καὶ ὅπερ εἶναι ἀποδείξεις τῆς ὕβρεως (κυνάμυια). Τινὲς τῶν νεωτέρων διορθοῦσι τὴν λέξιν καὶ ὁ μὲν Bentley εἰκάζει πανίψιον, ὁ δὲ Bothe πανόπλιον.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Διὰ τιμωρίας ἐκτίσειν».

⁶) Δηλαδὴ ὄριον γῆς.

⁷) Ἐνταῦθα τὸ ἐπέχω σημαίνει κατέχω, ἐκτείνομαι. Τὸ πλῆθρον ἔχει μῆκος ἑκατὸν ποδῶν καὶ εἶναι τὸ ἕκτον τοῦ σταδίου.

⁸) Περιεκρότησαν, ἐποίησαν περίεχλαγγὴν.

»Νηπύτι¹, οὐδέ νύ πώ περ ἐπεφράσω² ὅσπον ἀρείων 410
εὖχομ' ἐγὼν ἔμεναι, ὅτι³ μοι μένος ἰσοφαρίζεις.
οὕτω⁴ κεν τῆς μητρὸς ἐρινύας ἐξαποτίνεις,
ἣ τοι χωομένη κακὰ μῆδεταί, οὔνεκ' Ἀχαιοὺς
κάλλιπες⁵, αὐτὰρ Τρωσὶν ὑπερφιάλοισιν ἀμύνεις. «

᾽Ως ἄρα φωνήσασα πάλιν⁶ τρέπεν ὅσσε φαεινῷ. 415
τὸν δ' ἄγε χειρὸς ἐλοῦσα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη⁷
πυκνὰ μάλα στενάχοντα· μόγις δ' ἐσαγείρετο⁸ θυμόν.
τὴν δ' ὥς οὖν ἐνόησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

»ὦ πόποι, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 420
καὶ ἔη αὖθ' ἡ κυνάμυια ἄγει βροτολοιγὸν Ἄρην
δητοῦ ἐκ πολέμοιο κατὰ κλόνον⁹· ἀλλὰ μέτελθε. «

᾽Ως φάτ', Ἀθηναίη δὲ μετέσσυτα, γαῖρε δὲ θυμῷ,

1) Κατὰ τινὰς μὲν εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ νήπιος, ὅπερ πιθανώτερον, κατὰ δὲ τὸν Döderlein ἐγένετο ἐκ τοῦ νη καὶ ἡπύτης.

2) Δὲν ἐσκέφθη ἀκόμη, δὲν ἐκαστάλαβες.

3) Αἰτιολογεῖ τὸ νηπύτιε.

4) Διὰ τῆς παρουσίας τιμωρίας. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ, τὰς κατάρτας τῆς μητρὸς σου.

5) Ὅτι ὁ Ἄρης ἦτο ἐπ' ἰκκουρος τῶν Ἀχαιῶν, οὐδαμοῦ εἶπεν ὁ ποιητής. Εἶχεν ὅμως ὑποσχεθῆ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῇ Ἥρᾳ, ὅτι ἐμελλε νὰ βοηθήσῃ τοῖς Ἀχαιοῖς, ὅπερ ὅμως δὲν ἐξετέλεσεν. Ὁ θεὸς οὗτος εἶχεν ἀσταθὲς ἦθος καὶ λέγεται ἀ λ ο π ρ ό σ α λ ο ς E, 831.

6) Ὅπισω, ἀπὸ τοῦ Ἄρεως. Οἱ

ὄφθαλμοὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν λαμπροί. Ὅρα εἰς A, 200.

7) Τοῦτο πράττει ἡ Ἀφροδίτη ὡς ἀδελφὴ καὶ σύμμαχος. Παραπλήσια ποιεῖ ἐν E, 357.

8) Συνέλεγεν, ἀνελάμβανε τὰς δυνάμεις του.

9) Ἐπειδὴ ὁ κλόνος δὲν διαφέρει τῆς μάχης, φαίνεται ἡ φράσις παράδοξος τῷ Düntzer, ὅστις παρατηρεῖ, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ θέσει οὐδεμία μάχη γίνεται, διότι περὶ τῆς μάχης τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἀχαιῶν δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος. Νομίζομεν, ὅτι ἡ Ἥρα σκοπεῖ νὰ δείξῃ τὸν χώρον, ὅπου εὐρίσκεται ἡ Ἀφροδίτη, δηλ. ἐξάγει ἐκ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ γίνεται ὁ πόλεμος, πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ὑπάρχει θόρυθος, ἀταξία.

καὶ ῥ' ἐπεισαμένη¹ πρὸς στήθεα χειρὶ παχείῃ
ἤλασε· τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνυα καὶ φίλον ἦτορ. 425
τὼ μὲν ἄρ' ἄμφω κείντο ἐπὶ² χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
ἣ δ' ἄρ' ἐπευχομένη ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε·

»Τοιοῦτοι³ νῦν πάντες, ὅσοι Τρώεσσιν ἄρωγοί,
εἶεν, ὅτ' Ἀργείοισι μαχοίατο⁴ θωρηκτῆσιν,
ὥδ' ἐτε⁵ θαρσαλέοι καὶ τλήμονες, ὡς Ἀφροδίτῃ 430
ἤλθεν⁶ Ἀρεὶ ἐπίκουρος, ἐμῷ μένει ἀντιώσας·
τῷ⁸ κεν δὴ πάλαι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πτολίεθρον,
Ἴλιου ἐκπέρσαντες εὐκτίμενον πτολίεθρον.»

Ἦν⁹ φάτο, μείδῃσεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
αὐτὰρ Ἀπόλλωνα προσέφη κρείων ἑνοσίχθων· 435

»Φοῖβε, τίη δὴ νῶϊ διέσταμεν¹⁰; οὐδὲ ἔοικεν
ἀρξάντων ἐτέρων¹¹· τὸ μὲν αἶσχιον¹², αἱ κ' ἀμαχητὶ
ἴομεν Οὐλυμπόνδε, Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.
ἄρχε· σὺ γὰρ γενεῇφι νεώτερος· οὐ γὰρ ἔμοιγε
καλόν¹³, ἐπεὶ πρότερος γενόμην καὶ πλείονα εἶδα. 440

1) Μέσος ἀύριστος α' τοῦ ἔπειμι·
ἐφορμήσασα, ἐπελθοῦσα. Ὁ Nauck
ἐκάσεν ἐπὶ μασσάμενη.

2) Ἄλλοι ἀνεγίνωσκον ποτὶ πρὸς
ἀποφυγὴν τῆς χασμυδίας.

3) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς φράσεως,
ὥδ' ἐτε θαρσαλέοι καὶ τλή-
μονες.

4) Ἐθῆκεν εὐκτιζήν ἔνεκα τῆς
προηγούμενης.

5) Τὸν σύνδεσμον περιεμένομεν
μετὰ τὸ θαρσαλέοι. Τλήμονες ἐν-
ταῦθα ἔν ἐν εἶναι οἱ δυστυχεῖς, ἀλλὰ οἱ
εὐτολμοί.

6) Ἀντὶ ὧς ἦν Ἀφροδίτῃ ἐλ-
θοῦσα.

7) Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν πρότα-
σιν, ὅτ' Ἀργείοισι μαχοίατο.

8) Διὰ τοῦ τῷ συγκεφαλαιοῦται ἡ
προηγούμενη εὐχή.

9) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς
ἀρίστοις χειρογράφοις.

10) Εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ξυνιέ-
ναι· διὰ τί δὲ ἡμεῖς ἀπέχομεν τῆς μά-
χης, δὲν πολεμοῦμεν;

11) Δὲν ἐννοεῖ τῶν ἀντιθέτων, ἀλλὰ
τῶν ἄλλων θεῶν.

12) Εἶναι ὀλίγον προσβλητικόν.

13) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ὁ λόγος
ἐμπειρίαν τῇ πολυχρονιότητι καὶ σύνε-
σιν ἐπιμαρτύρεται, καὶ ὅτι νέοις πρέπει
κατάρχειν τῶν τοιούτων».

νηπύτι¹, ὡς ἄνθρον κρᾶδίην ἔχες¹. οὐδέ νυ τῶν περ
 μέμνη·ι, ὅσα δὴ πάθομεν κακὰ Ἴλιον ἄμφι
 μοῦνοι νῶϊ θεῶν, ὅτ' ἀγήνορι Λαομέδοντι
 πᾶρ Διὸς ἐλθόντες θητεύσαμεν² εἰς ἐνιαυτὸν
 μισθῷ ἔπι ρήτῳ³. ὁ δὲ σημαίνων ἐπέτελλεν. 445
 ἦτοι ἐγὼ Τρώεσσι πόλιν πέρι τείχος ἔδειμα⁴
 εὐρύ τε καὶ μάλα καλόν, ἔν' ἄρρηκτος⁵ πόλις εἴη.
 Φοῖβε⁶, σὺ δ' εἰλίποδας ἔλικας βοῦς βουκολέεσκες
 Ἰδης ἐν κνημοῖσι πολυπτύχου ὕλησσης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ μισθοῦ τέλος⁷ πολυγηθῆες Ὠραὶ 450
 ἐξέφερον⁸, τότε νῶϊ βιήσατο⁹ μισθὸν ἅπαντα
 Λαομέδων ἔκπαγλος¹⁰, ἀπειλήσας δ' ἀπέπεμπε.
 σὺν¹¹ μὲν ὃ γ' ἠπείλησε πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθε
 δῆσειν, καὶ περάαν νήσων ἔπι τηλεδαπάων¹².

1) Ὁ παρατακτικὸς ἐτέθη πρὸς δὴ-
 λωσιν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ Φοῖβος
 ἀπεφάσισε νὰ βοηθήσῃ τοῖς Τρωσίν.

2) Διὰ τί ἐπέβληθη τούτοις τοῖς
 θεοῖς, ὅπως θητεύσῃσι παρὰ τῷ Λαο-
 μέδοντι, δὲν λέγει ὁ ποιητής. Μεταγε-
 νέστεροι λέγουσιν ὡς αἰτίαν, ὅτι οὗτοι
 ἤθελον νὰ δῆσωσι τὸν Δία Α, 339.
 Τὸ εἰς ἐνιαυτὸν δηλοῖ ἐπὶ ἓν ἔτος.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «Ἐπὶ
 ὁμολογημένῳ καὶ ὠρισμένῳ μισθῷ».

4) Τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα ἀντιφά-
 σκουσι πρὸς τὴν διήγησιν ἐν Η 452,
 καθ' ἣν ἀμφοτέρωι οἱ θεοὶ ἔκτισαν
 τὸ τείχος.

5) Ἀπόρρητος, μὴ δυναμένη νὰ
 κυριευθῇ.

6) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, σὺ δέ, Φοῖβε.

7) Τὴν ἐκπλήρωσιν, τὴν πραγμά-
 τωσιν τοῦ μισθοῦ, ὃν ὁ Λαομέδων ὑπέ-

σχετο. Πολυγηθῆς εἶναι ὁ πολυχαρής,
 ὁ χαροποιός.

8) Καὶ ὁ ἐνιαυτός λέγεται τελεσφό-
 ρος ἐν Τ, 32.

9) Συνετάχθη πρὸς διπλὴν αἰτια-
 τικὴν, διότι κατὰ τὸν Ameis ἰσοδυνα-
 μεῖ πρὸς τὸ βίη ἀφείλετο.

10) Ὁ ἐκπληξιν ἐμποίων, ὁ φο-
 βερὸς.

11) Ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο σοί, ἀλλὰ
 τῶν ἀρίστων χειρογράφων ἡ γραφὴ εἴ-
 ναι σὺν, ὅπερ ἐδέξαντο οἱ πλείστοι τῶν
 ἐκδοτῶν, δικαίως· διότι δὲν προῦκειτο
 νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ διάφορον τρόπον
 τὸν Ἀπόλλωνα. Ἡ πρόθεσις ἀνήκει
 εἰς τὸ δῆσειν.

12) Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρ-
 χος, αἱ δὲ ἐκδόσεις τῶν πόλεων εἶχον
 θηλυτερῶν, ὅπερ δὲν ἀρμόζει
 ἐνταῦθα.

στεῦτο¹ δ' ὃ γ' ἀμφοτέρων ἀπολεψέμεν² οὐατα χαλκῷ. 455
 νῶϊ δέ τ' ἄφορροι κίομεν κεκοτηότι θυμῷ,
 μισθοῦ³ χωόμενοι, τὸν ὑποστὰς οὐκ ἐτέλεσσε.
 τοῦ⁴ δὴ νῦν λαοῖσι φέρεις χάριν, οὐδὲ μεθ' ἡμέων
 πειρᾷ ὥς κε Τρῶες ὑπερφίαλοι ἀπόλωνται
 πρόχυν⁵ κακῶς, σὺν παισὶ καὶ αἰδοίῃς ἀλόχοισι. » 460

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων·
 » Ἐννοσίγαι', οὐκ ἂν με σάοφρονά⁶ μυθήσαιο
 ἔμμεναι, εἰ δὴ σοί⁷ γε⁸ βροτῶν ἔνεκα πτολεμίζω⁸
 δειλῶν⁹, οἳ φύλλοισιν ἑοικότες ἄλλοτε μὲν τε
 ζαφλεγέες¹⁰ τελέθουσιν, ἀρούρης καρπὸν ἔδοντες, 465
 ἄλλοτε δὲ φθινύθουσιν ἀκήριοι¹¹. ἀλλὰ τάχιστα

1) Τὸ στεῦμαι συγγενὲς ὄν πρὸς τὸ ἵσταμαι σημαίνει ἔχω στάσιν, φαίνομαι, ἀπειλῶ, ὥς ἐνταῦθα.

2) Σαρκαστική φράσις ἀντὶ τοῦ ἀποτέμεναι· διότι τὰ ὄτα εἰκονίζονται ὡς λέπια εἰς τὴν κεφαλὴν προσκεκολλημένα. Ὁ Döderlein θεωρῶν τὸ ῥήμα ἀνάρμωστον προτιμᾷ τὸ ἀποκοψέμεν, ὅπερ εὐρηται ἐν τισὶ χειρογράφοις. Τοιαῦτα τιμωρεῖται, αἵτινες ἦσαν συνήθεις τοῖς τυράννοις τῆς Ἀνατολῆς, μνημονεύονται καὶ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσι σ, 86 «πέμψω σ' ἐς Ἑχέτον βασιλῆα, ὅς κ' ἀπὸ ῥίνα τάμησι καὶ οὐατα νηλέϊ χαλκῷ» καὶ χ, 475.

3) Ἐνεκα τοῦ μὴ πληρωθέντος μισθοῦ, τὸν ὅποσον, ἂν καὶ ὑπέσχετο, δὲν ἐπλήρωσεν.

4) Ἡ γενικὴ ἀνήκει εἰς τὸ λαοῖσι καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν Λαομέδοντα.

5) Τὸ ἐπίρρημα εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς πρὸ καὶ γόνου, γονατιστά, παντελῶς. Ὅρα εἰς I, 570.

6) Ὑγιεῖς ἔχοντα τὰς φρένας, φρόνιμον. Τὸ ἀντίθετον εἶναι χαλίφρων καὶ ἀεσίφρων σ, 170.

7) Ἡ ἔμφασις ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

8) Τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσι πτολεμίζω, ἐν ᾧ ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο πτολεμίζω, ὅπερ δέχεται ὁ Hoffmann.

9) Δειλῶν, ἀθλίων, ὡς ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως. Παράβαλλ. Z, 146.

10) Θερμουργοί, πλήρεις τοῦ πυρός τῆς ζωῆς, ἀκμαῖοι. Οἱ ἀρχαῖοι ἐξήγουν λαμπρός, ὅπερ δέχεται οὐχὶ μετὰ πολλῆς πιθανότητος ὁ Döderlein.

11) Εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ζαφλεγέες, ἄνευ ζωῆς, ἄψυχοι.

παυσώμεσθα μάχης· οἱ δ' αὐτοὶ¹ δηριαάσθων. α

Ὡς ἄρα φωνήσας πάλιν ἐτράπετ'· αἰδέτο γάρ ῥα
πατροκασιγνήτοιο² μιγήμεναι ἐν παλάμῃσι.

τὸν δὲ κασιγνήτη μάλα νείκεσε, πότνια θηρῶν 470
[Ἄρτεμις³ ἀγροτέρη, καὶ ὀνειδείον φάτο μῦθον].

«Φεύγεις⁴ δῆ, ἐκάεργε, Ποσειδάωνι δὲ νίκην
παῖσαν ἐπέτρεψας, μέλεον⁵ δέ οἱ εὖχος ἔδωκας·
νηπύτιε, τί νυ τόξον ἔχεις ἀνεμύλιον αὐτως;
[μή⁶ σευ νῦν ἔτι πατρός ἐνὶ μεγάροισιν ὄκο ὕσω 475
εὖχομένου, ὡς τὸ πρὶν⁷ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
ἅντα Ποσειδάωνος ἐναντίβιον πολεμίζειν⁸.] α

Ὡς φάτο, τὴν δ' οὐ τι προσέφη ἐκάεργος Ἀπόλλων,
ἀλλὰ χολωσαμένη Διὸς αἰδοίη παράκοιτις⁹

1) Μόνοι των, ἄνευ τῆς ἀναμί-
ξεως ἡμῶν.

2) Ὁ αὐτὸς λέγεται πάτρως καὶ
θεῖος. Τῷ Düntzer φαίνεται παρά-
δοξον, ὅτι τὰς παλάμας μεταχειρίζε-
ται ἀντὶ τῆς μάχης αὐτῆς. Νομίζο-
μεν, ὅτι ἡ φράσις σημαίνει, νὰ ἔλθῃ
εἰς τὰ χεῖρια, ὡς λέγομεν εἰ νεώτεροι.

3) Τὸν στίχον τοῦτον ἠθέτουν οἱ
ἀρχαῖοι ὡς περισσόν, τὴν δὲ ἀθέτησιν
δέχονται οἱ νεώτεροι, διότι τὸ κασι-
γνήτη καὶ πότνια θηρῶν ἤρχον νὰ δη-
λώσωσιν, ὅτι εἶναι ἡ Ἄρτεμις. Τὸ
ἀγροτέρα σημαίνει τὴν ἀγροδίαιτον
ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἡ Ἄρτεμις ἐλα-
τρεῦετο ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλοι.

4) Εἶναι ὀνειδιστικὴ ἐπιφώνησις.

5) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· α) Ἀ-
μαχθον καὶ ἄλυπον ».

6) Τοῦτο λέγει ἀπειλητικῶς, ὡς
ἐν Α, 26· «Μή σε, γέρον, κοίλῃσιν
ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχέω». Οἱ ἐπόμενοι

τρῆς στίχοι ἠθετοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρ-
χαίων, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ
Σχολιαστῇ· α) Ἀπὸ τοῦ τοῦ ἀθετοῦντα
στίχοι γ'· οὐ δύναται γὰρ ὁ αἰδούμε-
νος α) πατροκασιγνήτοιο μιγήμεναι ἐν
παλάμῃσιν α) αἰ προκαλεῖσθαι τὸν Πο-
σειδάωνα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ πρὸς μάχην.
Ἄλλως δὲ οὐδὲ πολεμικός ἐστιν,
ἀλλὰ χοροῖς καὶ φόρμιγγι τέρπεται».
Τὴν ἀθέτησιν δέχονται οἱ νεώτεροι
κριτικοί, ἀλλ' ὁ Düntzer παρατη-
ρεῖ, ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι μετὰ τὸν 474
μόλις εἶναι περιττοί.

7) Ἐκ τῆς προηγουμένης μετοχῆς
ἐννοεῖται τὸ εὖχος.

8) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι πολεμί-
ζειν πλὴν ἑνός, ὅπερ ἔχει πολεμί-
ξεν καὶ ὅπερ ἔχεται· ὁ Naber.

9) Ἐπειδὴ ὁ ἐπόμενος στίχος λεί-
πει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ
τοῦτον ἡγήσαντο ὁ Σχολιαστὴς καὶ ὁ
Εὐστάθιος, οἱ ἐρμηνευταὶ ἐκ τῶν ἡ-

νείκεσεν ιοχέαιραν ὀνειδείοις ἐπέεσσι·

480

Πῶς δὲ σὺ νῦν μέμονας, κύον ἀδδές, ἀντί' ἐμεῖο
στήσεσθαι; χαλεπή¹ τοι ἐγὼ μένος ἀντιφέρεσθαι,
τοξοφόρῳ περ εἰούσῃ, ἐπεὶ σε λείοντα² γυναιξὶ
Ζεὺς θῆκεν, καὶ ἔδωκε³ κατακτάμεν ἦν κ' ἐθέλῃσθα.
ἦτοι βέλτερόν⁴ ἐστι κατ' οὔρεα θῆρας ἐναίρειν
ἀγροτέρας τ' ἐλάφους ἢ κρείσσοσιν ἱφί μάχεσθαι.
εἰ δ' ἐθέλεις πολέμοιο δαήμεναι,⁵ ὄφρ' εὖ εἰδῇς,
ὅσπον φερτέρῃ εἶμ', ὅτι μοι μένος ἀντιφερίζεις⁶. «

485

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφοτέρας ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔμαρπτε⁷
σκαίῃ, δεξιτερῇ δ' ἄρ' ἀπ' ὤμων αἰνυτο τόξα⁸,
αὐτοῖσιν δ' ἄρ' ἔθεινε⁹ παρ' οὐατα μειδιόωσα
ἐντροπαλίζομένην¹⁰. ταχέες δ' ἐκπιπτον ὀϊστοί.

490

γούμενων ἐννοοῦσι τὴν φράσιν προση-
έφη αὐτῇ ν. Εἰκάζουσι δ', ὅτι ὁ
στίχος προσετέθη πρὸς ἄρσιν τῆς δυ-
σκολίας, ἣν παρέχει ἡ συμπλήρωσις.
Σημειωτέον δ', ὅτι ἐκ τῶν νεωτέρων
ὁ Dindorf καὶ ὁ Nauck δὲν δέχονται
τὴν ἀθέτησιν.

¹) Προσωπικὴ σύνταξις ἀντὶ ἀπροσ-
ώπου. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «εἰ
καὶ τοξοφόρος εἶ, ἐγὼ σοὶ χαλεπὴ
πολέμιος ἔσομαι.

²) Κεῖται ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ, διότι
ὁ ποιητὴς ἀγνοεῖ τὸ λ εἰ ν α. Ὅρα
εἰς P, 133. Ἐννοεῖ δὲ φοβεράν, ὡς
εἶναι τοῦτο τὸ θηρίον. Κατὰ τὴν πρό-
ληψιν τῶν ὀμηρικῶν ἀνθρώπων οἱ αἰ-
φνης θνήσκοντες ἐφονεύοντο ὑπὸ τοῦ
Ἀπόλλωνος μὲν, ἂν ἦσαν ἄνδρες, ὑπὸ
τῆς Ἀρτέμιδος δέ, ἂν ἦσαν γυναῖκες
Z, 205. Κατὰ τὸν Ameis τὸ γυναι-
ξί ἐτέθη σαρκαστικῶς.

³) Ἐπεξηγεῖ τὸ προηγούμενον.

⁴) Διότι τοῦτο εἶναι ἤττον κινδυ-
νώδες. Ταῦτα σαρκαστικῶς λέγει.

⁵) Μόνον ἐνταῦθα τὸ δαήμεναι
συντάσσεται πρὸς γενικήν. Ἡ ἀπόδο-
σις λείπει, ἀλλὰ δύναται νὰ συμπλη-
ρωθῇ ἐκ τῆς ἐπομένης προτάσεως.

⁶) Διότι παραβάλλεσαι πρὸς με
κατὰ τὴν ἀνδρείαν.

⁷) Ἡ Ἥρα ἔλαβε τὰς χεῖρας τῆς
Ἀρτέμιδος, ὅπως μὴ αὕτη διὰ τού-
των ἀμύνηται.

⁸) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «λέγει
καὶ νῦν καὶ πᾶσαν τὴν τοξικὴν σκευὴν
καθ' ὁμοιότητα ἐτέρων τινῶν. Ὡς γὰρ
χοινίξ καὶ μέδιμνον τὸ μετροῦν καὶ τὸ
μετρούμενον, οὕτω καὶ τόξα τὰ τε
βαλλόντα καὶ τὰ βαλλόμενα».

⁹) Τύπτει τὴν Ἀρτεμιν, ὡς συν-
ήθως ἡ μήτηρ τὴν μικρὰν εὐτῆς
κόρην.

¹⁰) Στρέφουσιν τὸ πρόσωπον πρὸς
τὰ ὀπίσω. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν·

δακρυόεσσα δ' ὕπαιθα¹ θεὰ φύγεν ὥς τε πέλεια,
 ἥ ῥά θ' ὕπ' ἱρηκος² κοίλῃν εἰσέπτ' αὖτε πέτρην,
 χηραμόν³· οὐδ' ἄρα τῇ γε ἀλώμεναι⁴ αἰσιμον ἦεν· 495
 ὥς ἡ δακρυόεσσα φύγεν, λίπε δ' αὐτόθι τόξα.
 Λητώ δὲ προσέειπε διάκτορος⁵ Ἀργειφόντης·

» Λητοῖ, ἐγὼ δέ⁶ τοι οὐ τι μαχήσομαι· ἀργαλέον δὲ
 πληκτίζεσθ⁷ ἀλόχοισι Διὸς νεφεληγερέταο·
 ἀλλὰ⁸ μάλα πρόφρατσα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν 500
 εὖχεσθαι⁹ ἐμὲ νικῆσαι κρατερῇφι βίηφιν¹⁰. «

Ὡς ἄρ' ἔφη, Λητώ δὲ συναίνυτο¹¹ καμπύλα τόξα
 πεπτεῶτ' ἄλλυδις ἄλλα μετὰ στροφάλιγγι¹² κονίης.

«ἐκτρέπουν τὰς ὕψεις πρὸς τὰς τῆς
 χειρὸς καταφοράς».

1) Κατὰ τὸν La Roche τὸ ὕπαιθα
 φύγεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑπέφυγεν.
 Ἡ πέλεια κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη εἶναι
 μικροτέρα τῆς περιστερᾶς, ὑπερυβρο
 καὶ ταχύπους.

2) Δηλοῖ τὸ αἴτιον, δι' ὃ ἐπέτα-
 ξεν ἡ πέλεια.

3) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς πρὸς
 τὸ χαίνω καὶ σημαίνει χάσμα, τρύ-
 παν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Καὶ ὅρα
 ὅτι χηραμός ἡ κοίλη πέτρα, καθὰ ὁ
 ποιητὴς ἐξηγεῖται. Καὶ μέχρι δὲ ἄρτι
 πολλοὶ τῶν Ἑλλαδικῶν καὶ μάλιστα
 τῶν κατὰ Πελοπόννησον χηλαμοῦς
 τὰς περὶ θάλασσαν βωγάδας πέτρας
 φασὶ κατὰ τινὰ παραφθοράν».

4) Ἀόριστος 6' τοῦ ἀλίσκομαι·
 διότι ὄντως δὲν ἦτο πεπρωμένον εἰς
 αὐτὴν τοῦλάχιστον νὰ φονευθῇ.

5) Περὶ τοῦ ἐτύμου καὶ τῆς ση-
 μασίας τῶν δύο λέξεων ἰδὲ εἰς Β,
 103.

6) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προη-
 γηθεῖσαν μάχην τῆς Ἥρας πρὸς τὴν
 Ἄρτεμιν. Ὁ Ἑρμῆς ἵστατο ἀντικρὺ
 τῆς Λητοῦς Υ, 72.

7) Τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς πρὸς
 τὸ πλησσαι. Μετεχειρίσθη τὸν πλη-
 θυντικὸν ἀριθμὸν ἐν τῷ ἀλόχοισι
 πρὸς δῆλωσιν τοῦ γένους. Ἡ Λητώ
 ἐν Α, 580 λέγεται Διὸς κυδρὴ
 παρὰ κοιτίτις, ὡς καὶ ἡ Ἥρα.

8) Ποιεῖ ἀντιθέσιν πρὸς τὸ οὐ τι
 μαχήσομαι. Τὸ δὲ πρόφρατσα
 δηλοῖ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας
 σου, κατὰ τὴν ὀρεξίν σου.

9) Τὸ ἀπαρέμφατον κεῖται ἀντὶ
 προστακτικῆς.

10) Τοῦτο ἐν τῷ στόματι θεᾶς ἔχει
 τι γελοῖον.

11) Συνελέξατο, ἐμάζευσεν. Ὅρα,
 ὅτι λέγει καμπύλα, ἐν ᾗ κατ' ἐξοχὴν
 πρόκειται περὶ βελῶν, ὡς γίνεται δῆ-
 λον ἐκ τοῦ στίχ. 492.

12) Ἐν τῇ συστροφῇ τῆς κόνεως.
 Ἰδὲ εἰς Π, 775.

ἡ μὲν τόξα λαβοῦσα πάλιν κίε¹ θυγατέρος ἧς·
 ἡ δ' ἄρ'² Ὀλυμπον ἵκανε, Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ, 505
 δακρυόεσσα δὲ πατρός ἐφέζετο γούνασι κούρη,
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ἀμβρόσιος ἐάνος τρέμε³. τὴν δὲ προτὶ οἷ
 εἴλε πατὴρ Κρονίδης, καὶ ἀνείρετο ἡδὺ γελάσσας·

»Τίς νύ σε τοιάδ' ἔρεξε, φίλον τέκος, Οὐραυνίωνων
 [μαψιδίως⁴, ὥσεί τι κακὸν ῥέζουσιν ἐνωπῇ⁵]; « 510

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἑυστέφανος κελαδαινῆ⁶.
 »Σὴ μ' ἄλοχος στυφέλιξε, πάτερ, λευκώλενος Ἥρη,
 ἐξ ἧς ἀθανάτοισιν ἔρις καὶ νεῖκος⁷ ἐφῆπται.

ᾠς⁸ οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
 αὐτὰρ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐδύσετο Ἴλιον ἱρήν⁹. 515
 μέμβλετο γάρ οἱ τεῖχος¹⁰ εὐδμήτοιο πόλης,
 μὴ Δαναοὶ πέρσειαν ὑπὲρ μόρον ἥματι κείνῳ.
 οἱ δ' ἄλλοι πρὸς Ὀλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,

1) Πρὸς τοὺς ἄλλους θεοὺς, μεθ' ὧν ἐν στίχ. 518 πορεύεται εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ἡ γενικὴ θυγατέρος ἧς ἀνήκει εἰς τὰ τόξα.

2) Δηλαδὴ ἡ Ἄρτεμις.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Καιρίως διὰ τῆς ἐσθῆτος ἐμφάνει τὸ σῶμα βούλεται τρέμον αὐτῆς».

4) Ὁ στίχος οὗτος δὲν φέρεται ἐν τοῖς πλείστοις τῶν χειρογράφων.

5) Δημοσίᾳ, φανερά, κατὰ πρῶτον. Περὶ τῆς λέξεως ἀνάγνωθι ἐν Ε, 374.

6) Ἡ παραχώδης, ἡ πολυτάραχος II, 183. Μόνον ἐνταῦθα ἡ λέξις κεῖται ὡς οὐσιαστικόν.

7) Ἀντὶ τοῦ νεῖκος, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε νεῖκε⁸, ὅπερ προτιμᾷ ὁ

Hoffmann, διότι κατ' αὐτὸν νεῖκεα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐριδος.

8) Τῷ Ameis φαίνεται παράδοξον, ὅτι ἡ σκηνὴ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας ταχέως διακόπτεται, ἐν ᾧ περιέμενεν ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ Διὸς. Τοῦτο παρατηρήσας ὁ Σχολιαστὴς πειράται νὰ ἐξηγήσῃ· «Οὗτε γὰρ ἀπολύει τὴν Ἥραν τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα μὴ λυπῇ τὴν ὑδρισθεῖσαν, οὔτε αὐτῇ ἐγκαλεῖ, ἵνα μὴ πλέον ὀργισθῇ».

9) Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἴλου ἐπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος Δ, 508.

10) Τοῦτο ἔπρεπε νὰ ᾔῃ ἀντικείμενον τοῦ πέρσειαν. Τὸ ἐπιθετικὸν εὐδμήτος μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐπὶ πόλεως. Τούτου ἕνεκεν ὁ Grashof ἐκάζει, τεῖχος εὐδμήτον πτολίεθρου.

οἱ μὲν χωόμενοι¹, οἱ δὲ μέγα κυδιόωντες·
 καὶ δ' ἔζον παρ Ζηνὶ κελαινεφεῖ. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς 520
 Τρῶας ὁμῶς αὐτούς τ' ὄλεκεν καὶ μώνυχας ἵππους.
 ὥς δ'² ὅτε καπνὸς ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρὺν ἵκηται
 ἄσπερος αἰθομένοιο, θεῶν δέ ἐ³ μῆνις ἅ ῥηκε,
 πᾶσι⁴ δ' ἔθηκε πόνον, πολλοῖσι δὲ κῆδε' ἐφήκεν,
 ὥς Ἀχιλλεὺς Τρῶεσσι πόνον καὶ κῆδε' ἔθηκεν. 225

Ἔστηκε δ' ὁ γέρων Πρίαμος θείου ἐπὶ πύργου⁵,
 ἐς δ' ἐνόησ' Ἀχιλῆα πελώριον· αὐτὰρ⁶ ὑπ' αὐτοῦ
 Τρῶες ἄφαρ κλονέοντο πεφυζότες, οὐδέ τις ἀλκή
 γίγνεθ'· ὁ δ' οἰμῶξας ἀπὸ πύργου βαῖνε χαμᾶζε,
 ὀστρύνων⁷ παρὰ τεῖχος ἀγακλειτοὺς πυλαωρούς· 530

»Πεπταμένας ἐν χερσὶ πύλας⁸ ἔχετ', εἰς δ' κε λαοὶ
 ἔλθωσι προτὶ ἄστυ πεφυζότες· ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 ἐγγὺς ὅδε κλονέων⁹· νῦν οἴω λοίγι' ἔσεσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἐς τεῖχος¹⁰ ἀναπνεύσωσιν ἀλέντες,

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ὡς τῶν μὲν νικηθέντων χωόμενων, τῶν δὲ νικησάντων γαῦρον ἰόντων».

²) Τὴν ὅλην παραβολὴν ὁ Düntzer καὶ ὁ Nauck θεωροῦσιν ὡς προσθήκην τῶν μεταγενεστέρων.

³) Γραμματικῶς μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν καπνόν, ἀλλ' ἐννοεῖται τὸ πῦρ.

⁴) Τοῖς πολίταις, οἵτινες ἀπέβαλον περιουσίαν καὶ συγγενεῖς.

⁵) Ὁ πύργος ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν Σκαιῶν πυλῶν Γ, 154. Λέγει δὲ τοῦτον θεῖον ὡς θεόδητον Θ, 519.

⁶) Τὴν πρότασιν ταύτην ἐξέθηκε κατὰ παράταξιν, ἐν ᾗ ἡδύνατο νὰ ἐξαρτήσῃ ἐκ τοῦ ἐνόησε. Τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιορίζει τὸ κλονέοντο.

⁷) Δύο ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ὀστρύνων, ὡς ἀνεγίνωσκε καὶ ὁ Ἀρίσταρχος. Ἄλλοι ἀνεγίνωσκον ὀστρυνέων, ἀλλ' ὁ μέλλων δὲν ἀρμόζει ἐνταῦθα, διότι ἡ παρότρυνσις ἀμέσως ἔπεται. Ἡ ἐπομένη φράσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τήν, τοὺς παρὰ τεῖχος (ὄντας) πυλαωρούς. Κατὰ τὸν Döderlein ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ πύλη καὶ ὄρεσθαι (οὐχὶ ἐκ τοῦ ὄρα), διότι ἐγένετο ἐκ τοῦ πυλάου διὰ συναίρεσιν.

⁸) Λέγει τοῦτο, ὅπως κλείσωσι πάλιν τὰς πύλας, ἐὰν ἐπιστῇ κίνδυνος.

⁹) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον αὐτούς.

¹⁰) Προσδιορίζει τὸ ἀλέντες.

αὐτίς ἐπανθέμεναι¹ σανίδας πυκινῶς ἀραρυίας· 535
 θεΐδια γὰρ μὴ οὐλος ἀνὴρ ἐς τεῖχος ἄληται². «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄνεσάν τε πύλας καὶ ἀπῶσαν³ ὀχῆας·
 αἱ δὲ πετασθεῖσαι τεύξαν φάος⁴. αὐτὰρ Ἀπόλλων
 ἀντίος⁵ ἐξέθορε, Τρώων ἵνα λοιγὸν ἀλάλκοι.

οἱ δ' ἰθὺς πόλιος καὶ τείχεος ὑψηλοῖο, 540
 δίψῃ καρχαλέοι⁶, κεκονιμένοι ἐκ πεδίοιο
 φεῦγον· ὁ δὲ σφεδανὸν⁷ ἔφεπ' ἔγχεϊ· λύσσα δέ οἱ κῆρ
 αἰὲν ἔχε κρατερή, μενέαινε δὲ κῦδος ἀρέσθαι.

Ἔνθα κεν ὑψίπυλον Τροίην⁸ ἔλον υἷες Ἀχαιῶν,
 εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος Ἀγήνορα δῖον ἀνῆκε, 545
 φῶτ' Ἀντήνορος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε.

¹) Μόνον ἐνταῦθα εὔρηται τὸ ἐπανατίθῃμι, διότι συνήθως ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ ἐπιτίθῃμι. Τὸ ἐπανᾶ εἶναι ἐντονώτερον τῆς ἀνά. Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρχος, ἄλλοι δὲ ἐπ' ἄψ θέμεναι.

²) Ἀόριστος ὁ τοῦ ἄλλομαι, ὅστις εὔρηται καὶ ἐν Α, 492 συνεσταλμένος εἰς ἄλεται. Ἄλλοι ἀναγινώσκουσιν ἄληται (ἐκ τοῦ εἴλω).

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀπεκρούσαντο καὶ ἄποθεν τῶν πυλῶν ἀπώσαντο ὡς συνεκτικὸς ὄντας αὐτῶν».

⁴) Τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὴν ἐπόμενον ἡθέτει ὁ Ζηνώδοτος δι' αἰτίαν, ἣν λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «γελοῖον ἡγοούμενος διὰ πύλης φωτίζεσθαι τὴν πόλιν τοῦ παντός τόπου ἐναιθρίου ὄντος». Τὸ φάος ὅμως δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ὡς σωτηρία. Καὶ ὁ Düntzer δέχεται τὴν ἀθέτησιν παρατηρῶν, ὅτι ὁ βραψυδός, ὅστις παρενέβαλε τοὺς στίχους, ἡθέλησεν ἄνευ ἀνάγκης τὴν

παρουσίαν τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τῷ Ἀγήνορι νὰ προπορασκεύσῃ.

⁵) Συνήθως ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ Ἀχιλλεῖ, ἀλλ' ὁ Döderlein τὸ ἀντίος συντάσσει τῇ γενικῇ Τρώων· διότι τὸ ἀπλοῦν ἀλέξω δὲν συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐπαλέξω ἐν X, 348. Ω, 370.

⁶) Τραχεῖς, ξηροί. Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν καρχαρέος, καρχαρόδους καὶ ὅτι τὸ ρ καὶ λ ἐναλλάσσονται, ὡς ἐν τοῖς βρῦειν καὶ βλύειν, χηραμός καὶ χηλαμός κτλ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ξηραίνει γὰρ καὶ τραχύνει τὴν γλῶτταν ἢ πολλὴ δίψα».

⁷) Ἐπιρρηματικῶς, σφύδρα, ἀκαθέκτως. Ὁρα Π, 372. Ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε σφεδανῶν, ὅπερ δὲν προτιμᾶται ὑπὸ τῶν νεωτέρων.

⁸) Ὁρα, ὅτι ἐνταῦθα λέγει Τροίαν οὐχὶ τὴν χώραν, ἀλλὰ τὴν πόλιν.

ἐν μὲν οἱ κραδίη θάρσος βάλε, πὰρ δέ οἱ αὐτὸς
 ἔσθη, ὅπως θανάτοιο βαρείας κῆρας ἀλάλκοι,
 φηγῶ¹ κεκλιμένος· κεκάλυπτο δ' ἄρ' ἡέρι πολλῇ.
 αὐτὰρ ὅ γ' ὥς ἐνόησεν Ἀχιλλῆα πτολίπορθον, 550
 ἔσθη, πολλὰ δέ οἱ κραδίη πόρφυρε² μένοντι·
 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·

»ὦ μοι ἐγών· εἰ μὲν κεν ὑπὸ³ κρατεροῦ Ἀχιλλῆος
 φεύγω, τῇ περ⁴ οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι κλονέονται,
 αἰρήσει με καὶ ὥς⁵, καὶ ἀνάλκιδα δειροτομήσει. 555

εἰ δ' ἂν ἐγὼ τούτους μὲν ὑποκλονέεσθαι ἐάσω
 Πηλεΐδῃ Ἀχιλλῆϊ, ποσὶν δ' ἀπὸ τείχεος ἄλλῃ⁷
 φεύγω πρὸς πεδῖον Ἰλίου⁸, ὅφρ' ἂν ἴκωμαι
 Ἴδης τε κνημοὺς κατὰ τε ῥωπήϊα⁹ δύω·

¹) Ἡ φηγὸς ἔκειτο παρὰ ταῖς Σκαιαῖς πύλαις Ε, 693.

²) Δηλαδή ὁ Ἀγῆνωρ.

³) Τὸ πορφύρω ἐγένετο κατ' ἀναδιπλασιασμόν ἐκ τῆς ῥίζης φыр-, ὡς τὸ μορμύρω ἐκ τῆς μυρ-. Σημαίνει δέ, ἐταράσσεται, ἀπάλλετο ἰσχυρῶς.

⁴) Ὅρα, ὅτι συνέταξε τὸ φεύγειν μετὰ τῆς ὑπὸ καὶ γενικῆς.

⁵) Τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἀποτελεῖ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις. Κατὰ τὸν La Roche τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσι φοβέονται καὶ οὐχὶ κλονέονται.

⁶) Καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀπόπειραν τῆς φυγῆς. Διὰ τοῦ ἀνάλκιδα δηλοῖ τὸ ἄνευ ἀντιστάσεως.

⁷) Πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν ἢ τῇ περ οἱ ἄλλοι κλονέονται, δηλ. οὐχὶ πρὸς τὰς Σκαιὰς πύλας, ὅπου οἱ ἄλλοι φεύγον, ἀλλ' ἄλλοσε, ὅπερ

προσδιορίζεται διὰ τῆς φράσεως πρὸς πεδῖον Ἰλίου.

⁸) Τοιοῦτον πεδῖον ὁ Ὅμηρος ἀγνοεῖ λέγων Τρώων πεδῖον, Τρωϊκὸν πεδῖον, Σκαμάνδριον πεδῖον. Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ δὲ Κράτης ἔγραψεν Ἰδῆιον, ὅπερ δέχονται ὁ Welker καὶ Düntzer. Τοιαύτη γραφή δὲν ἤθελεν εἶναι ἀτυχὴς ἐνεκα τοῦ ἐπομένου στίχου. Ἀλλ' οἱ γραμματικοὶ παρατηροῦσιν, ὅτι τὸ ἐπὶθετον τοῦ Ἴδης εἶναι Ἰδαῖος. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Ἴλιον δὲν δύναται νὰ παραχθῇ, διότι ἔπρεπε νὰ ᾔηται Ἰλίου. Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ εὑρίθεται ἡ φράσις· «τὸ πρὸς τῷ τάφῳ τοῦ Ἴλου». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ τοῦ Ἴλου παραγωγὴ παρέχει γραμματικὴν δυσκολίαν καὶ δηλοῖ τόπον πρὸς τὰς ναῦς τῶν Ἀχαιῶν, ὅπερ ἀπὸθανον.

⁹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ὑποκρυβήσομαι τοῖς θαμνώδεσι τόποις· α

ἐσπέριος¹ δ' ἂν ἔπειτα λοεσσάμενος ποταμοῖο, 560
 ἰδρῶ ἀποψυχθεῖς, ποτὶ Ἴλιον ἀπονέοιμην.
 ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
 μή μ' ἀπαιρόμενον² πόλιος πεδίωνδε νοήσῃ
 καὶ με μεταΐζας μάρψῃ ταχέεσσι πόδεσσιν.
 οὐκέτ' ἔπειτ' ἔσται θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξαι· 565
 λίην γὰρ κρατερός περὶ πάντων ἔστ' ἀνθρώπων.
 εἰ δέ κέν οἱ προπάραιθε πόλιος κατεναντίον ἔλθω³.
 καὶ γάρ θην⁴ τούτῳ τρωτὸς χρῶς ὀξεί χαλκῷ,
 ἐν δὲ ἴα ψυχῇ⁵, θνητόν δέ ἔφασ' ἀνθρωποι
 [ἔμμεναι⁶· αὐτὰρ οἱ Κρονίδης Ζεὺς κῦδος ὀπάζει]. « 570
 Ὡς εἰπὼν Ἀχιλῆα ἀλείς⁷ μένεν, ἐν δὲ οἱ ἦτορ
 ἄλκιμον ὠρμάτο πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
 ἦύτε πάρδαλις⁸ εἴσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο
 ἀνδρὸς θηρητῆρος ἐναντίον, οὐδέ τι θυμῷ
 ταρβεῖ οὐδὲ φοβεῖται, ἐπεὶ κεν ὕλαγμὸν⁹ ἀκούσῃ· 575

¹) Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τῆς υποθέσεως τῆς ἀρξαμένης ἐν στίχ. 556.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἀπαίροντα καὶ ἀποχωροῦντα».

³) Λεῖπει ἡ ἀπόδοσις τῆς υποθέσεως, ὡς καὶ ἐν Α, 135 καὶ 580. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «δοκεῖ λείπειν τὸ, ὥς ἀνέλω αὐτὸν ἢ τοιοῦτόν τι, ὅπερ ὀκνῶν εἰπεῖν ὁ Ἀγῆνωρ ἐνέλειπεν».

⁴) Τίθεται ἐπὶ εἰρωνείας, ὡς ἐνταῦθα.

⁵) Ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ I, 408, ἔνθα ὁ ποιητὴς λέγει· «ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἔλθειν οὔτε λείσθῃ οὔθ' ἔλεσθῇ, ἐπεὶ ἄρ' κεν ἀμείψεται ἔρκος ὁδόντων». Τὸ προστεθὲν ἀνθρωποι εἰς τὸ φασὶν φαίνεται παράδοξον τῷ Düntzer.

⁶) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἡθετεῖτο ὁ στίχος, διότι ἀντίκειται πρὸς τὴν προηγουμένην ἔννοιαν ἢ, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «ἐναντίον ἐστὶ τῷ προτρέποντι τὸν Ἀγῆνωρα ἀντιστῆναι Ἀχιλλεῖ». Φαίνεται δ', ὅτι προσετέθη ὑποτινος θάλλοντος νὰ προσθέσῃ τὸ ἀπαρέμφατον, ὅπερ ἀπαίτει τὸ προηγούμενον ῥῆμα.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Συστρέψας τὸ πρῶτον ὀρμώμενον σῶμα εἰς φυγὴν ἔμενεν». Ὅρα II, 403.

⁸) Τὸ θηρίον εἶναι θυμικὸν καὶ πολεμικὸν μέχρι θανάτου. Λέγεται δέ, ὅτι ἐν τὰρδαλεσι καὶ ἄρκτοις τὰ θήλεα εἶναι ἰσχυρότερα.

⁹) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ὀλάσσω σημαίνει ὕλασιν, γαυγίσμα.

εἴ περ γὰρ φθάμενός μιν ἢ οὐτάσῃ, ἢ ἐβάλησιν,
 ἀλλά τε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει
 ἀλκῆς, πρὶν γ' ἢ ἐξυμβλήμεναι¹, ἢ ἐδαμῆναι·
 ὥς Ἀντήνορος υἱὸς ἀγαυοῦ, δῖος Ἀγῆνωρ,
 οὐκ ἔθελεν φεύγειν, πρὶν πειρήσαιτ' Ἀχιλλῆος, 580
 ἀλλ' ὅ γ' ἄρ' ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχετο πάντοσ' εἴσῃν,
 ἐγγχείῃ δ' αὐτοῖο τιτύσκετο², καὶ μέγ' αὖτεϊ·

» Ἡ δὴ που μάλ' ἔολπας ἐνὶ φρεσὶ, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,
 ἤματι τῷδε πόλιν πέρσειν Τρώων ἀγερώχων³,
 νηπύτι, ἢ τ' ἔτι πολλὰ τετεύξεσαι ἄλγε' ἐπ' αὐτῇ. 585
 ἐν⁴ γὰρ οἱ πολέες τε καὶ ἄλκιμοι ἄνδρες εἰμέν,
 οἱ καὶ πρόσθε φίλων τοκέων ἀλόχων τε καὶ υἱῶν
 Ἴλιον εἰρυνόμεσθα⁵. σὺ δ' ἐνθάδε πότμον ἐφέψεις⁶,
 ὧδ' ἔκπαγλος ἐὼν καὶ θαρσαλέος πολεμιστῆς. «

Ἡ ῥα, καὶ ὁξὺν ἄκοντα βαρεῖης χειρὸς ἀφῆκε, 590
 καὶ ῥ' ἔβαλε κνήμην⁷ ὑπὸ γούνατος οὐδ' ἀφάμαρτεν.
 ἀμφὶ δέ μιν κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο
 σμερδαλέον κονάβησε· πάλιν δ' ἀπὸ⁸ χαλκὸς ὄρουσε

Ὁ Ζηνόδοτος μετ' ἄλλων ἔγραφε
 κ υ ν υ λ α γ μ ὶ ν, ὅπερ προτιμᾷ ὁ
 Nauck· ἡ τοιαύτη ἀνάγνωσις εἶναι πε-
 ριττῇ· διότι ὁ ὕλαγμός ἐστὶν ἴδιος τῶν
 κυνῶν.

1) Ἀόριστος ὁ ἐνεργητικὸς τοῦ
 συμβάλλω· σημαίνει δέ, νὰ συμπλακῇ
 πρὸς τὸν ἀνταγωνιστὴν. Φαίνεται δέ,
 ὅτι τὸ ῥῆμα περιέχει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸ
 ἀποτέλεσμα, δηλ. νὰ καταβάλλῃ, ὡς
 δεικνύει ἡ ἐπομένη ἀντίθεσις.

2) Κατεστοχάζετο, ἐσκόπευεν, ἐση-
 μάδευεν. Ὁ Ἀγῆνωρ ὑπερασπίζει μὲν
 ἑαυτὸν διὰ τῆς ἀσπίδος, σκοπεύει δὲ
 διὰ τοῦ δόρατος κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως.

3) Δηλαδή τῇ πόλει, Ἡ ἐπὶ μετὰ
 δοτικῆς δηλοῖ αἵτιον.

4) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς, ἐντός.

5) Κατὰ τὸν Düntzer εἶναι μέλ-
 λων, πιθανώτερον ὅμως ἐνεστώς κατὰ
 τὸν Ameis.

6) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « παρ'
 ἡμῶν ἀναιρεθῆσθ ».

7) Κνήμη εἶναι τὸ μεταξὺ τοῦ γό-
 νατος καὶ τῶν σφυρῶν ὅστω. Οἱ
 πλείστοι τῶν ἑρμηνευτῶν νομίζουσιν,
 ὅτι κεῖται ἀντὶ τοῦ κ ν η μ ῖ ς, ὅπερ
 δὲν δέχεται ὁ La Roche.

8) Συναπτόν τῷ ὄρουσε.

βλημένου¹, οὐδ' ἐπέρησε, θεοῦ δ' ἡρύκακε δῶρα.
 Πηλείδης δ' ὠρμήσατ'² Ἀγήνορος ἀντιθέοιο
 δεύτερος· οὐδέ τ' ἔασεν³ Ἀπόλλων κυδός ἀρέσθαι,
 ἀλλὰ μιν ἐξήρπαξε, κάλυψε δ' ἄρ' ἡέρι πολλῇ,
 ἡσύχιον⁴ δ' ἄρα μιν πολέμου ἔκπεμπε νέεσθαι.
 αὐτὰρ ὁ Πηλείωνα δόλῳ ἀποέργαθε λαοῦ·
 αὐτῷ γὰρ ἐκάεργος Ἀγήνορι πάντα ἐοικῶς
 ἔστη πρόσθε ποδῶν⁵. ὁ δ' ἐπέσσυτο ποσσὶ διώκειν.
 εἶος⁶ ὁ τὸν πεδίῳ διώκετο πυροφόροιο,
 τρέψας πὰρ ποταμόν βαθυδινήεντα Σκάμανδρον,
 τυτθὸν⁷ ὑπεκπροθέοντα· δόλῳ δ' ἄρ' ἔθελγεν⁸ Ἀπόλλων,
 ὡς αἰεὶ⁹ ἔλποιο κιχήσεσθαι ποσσὶν οἷσι·
 τάφρ' ἄλλοι Τρῶες πεφοβημένοι ἤλθον ὁμίλῳ¹⁰
 ἀσπᾶσιοι προτὶ ἄστυ, πόλις¹¹ δ' ἔμπλητο ἀλέντων.
 οὐδ' ἄρα τοί γ' ἔτλαν¹² πόλιος καὶ τείχεος ἐκτός
 μείναι ἔτ' ἀλλήλους, καὶ γινώμεναι ὅς τε πεφεύγοι

595

600

605

1) Δηλαδή τοῦ Ἀχιλλέως.

2) Τὸ ῥῆμα συνετάχθη πρὸς γενικήν, ὡς καὶ ἐν Ξ, 488.

3) Παρὰ τῷ κυδός ἀρέσθαι συνήθως ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ δίωμι.

4) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἡσυχός. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ: «κρυφῇ καὶ ἀθορύβως».

5) Δηλαδή τοῦ Ἀχιλλέως. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «τὴν ἐγγύτητα δηλοῖ τὴν ἄγαν, ὑφ' ἧς δολούμενος ἐθέλετο Ἀχιλλεύς. Οὕτω καὶ πέρδιξ περιποιεῖται τὰ νεογνά, εἰλουμένην πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ θηρατοῦ, ἕως ἐκείνα

ἡσύχια γένωνται διαπεφευγότα τὸν τάρachon».

6) Ἡ ἀπόδοσις ὑπάρχει ἐν στίχ. 606.

7) Ὁ Ἀπόλλων ἤθελε νὰ καταλίπη τὴν ἐλπίδα τῷ διώκοντι, ὅτι ταχέως θέλει καταλάβει.

8) Ἐξηπάτα, ἀπεπλάνα.

9) Εἰς πᾶσαν στιγμὴν.

10) Ἦλθον εἰς πεπυκνωμένον πλῆθος, ἐν ἀτάκτῳ φυγῇ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐπομένων.

11) Ὁ Ἀντίμαχος καὶ ὁ Πιανός ἔγραφον, πόλις δ' ἔμπλητο, ὅπερ συνιστᾶται ὑπὸ τοῦ Mayhoff.

12) Ἐξηγεῖ τὸ ὁμίλω.

ὅς τ' ἔθαν¹ ἐν πολέμῳ· ἄλλ' ἐσσυμένως ἐσέχυντο 610
ἐς πόλιν, ὄντινα τῶν γε πόδες καὶ γούνα σαώσαι².

¹) Ὅρα, ὅτι μετὰ προηγουμένην εὐκτικήν ἔθηκεν ὀριστικήν.

²) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον σάωσαν, ὃ δὲ Ἀρίσταρχος σαώσαι, δηλ. εὐκτικήν, ἣτις ἀρμόζει ἐνταῦθα· διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Geppert, ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὀριστικήν, ὅταν γενικεύη μὲν τὸ πρόσωπον, ὅμως πάντοτε μένη ἔν, ὡς Γ, 192 «εἶπ'»

ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλος τέκος, ὅστις ὅδ' ἐστίν», μεταχειρίζεται δὲ ὑποτακτικήν ἢ εὐκτικήν, ὅταν τὸ ὅστις προ-υποθέτῃ πληθὺν προσώπων, ὡς Β, 198 «ὅν δ' αὖ δήμου τ' ἀνδρα ἴδοι βοόωντά τ' ἐφεύροι, τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν». Ὁ ἐνικός ἀριθμὸς τοῦ ῥήματος ἐτέθη κατὰ τὸ γούνα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Χ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΔΙΑΣ

Τῶν Τρώων ἐγκλεισθέντων εἰς τὴν πόλιν, μόνος Ἑκτωρ ὑπομείνας Ἀχιλλέα τὸ μὲν πρῶτον φεύγει, ἔπειτα δὲ ἀνθίσταται, Ἀθηᾶς αὐτὸν πεισάσης, καὶ ἀναιρεῖται. Ἐξάψας δὲ αὐτὸν τοῦ ἅρματος ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἔλκει. Οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν ὀδύρονται ταῦτα ὀρῶντες ἐγκεκλεισμένοι.

ΙΔΙΑΔΟΣ Φ.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΑΝΑΙΡΕΣΙΣ¹.

Ὡς οἱ μὲν κατὰ ἄστυ, πεφυζότες ἤυτε νεβροί,
ιδρῶ ἀπεψύχοντο² πῖον τ' ἀκέοντό³ τε δίψαν,
κεκλιμένοι⁴ καλῆσιν ἐπάλξεσιν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ

¹) Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἀναίρεσις τοῦ Ἑκτορος παρεσκευάσθη τε-
γνηέντως ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἡγου-
μένων ραψωδιῶν. Ἡ ἐξυμνηθεῖσα τοῦ
Ἀχιλλέως ἀνδρεία ἤθελεν εἶναι κενός
λόγος, εἰ μὴ οὗτος ἐτιμωρεῖτο τὸν
Ἑκτορα διὰ τὸν φόνον τοῦ Πατρό-
κλου. Ἀλλὰ πρὸ τῆς τιμωρίας ὁ ποιη-
τὴς ὤφειλε νὰ δείξῃ, τίς ἦτο ὁ Ἑ-
κτωρ, ὅπερ διεπράξατο διὰ μακρῶν
εἰκονίσας τὰς τε τῶν Ἀχαιῶν ἥττας
καὶ τὰς τούτου τοῦ ἥρωος νίκας. Διὰ
τοῦτο ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν ὁμηρ. ἐπῶν
σελ. 288 ἐλέγομεν « Ὁ δὲ ποιητὴς
ὕψων τὸν Ἑκτορα ὕψου τὸ θῦμα τοῦ
Ἀχιλλέως, ὕψου τὸν ἥρωα τοῦ ἑ-
πους. Ἀφ' οὗ δ' ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς
τὴν μῆνιν ἀπέπειν, ὁ δ' Ἑκτωρ διὰ
τοῦ φόνου τοῦ Πατρόκλου ἄξιος τιμω-
ρίας ἐγένετο, ὁ ποιητὴς δείκνυσιν, ὡς
ὤφειλεν, ὅτι ὁ λίαν τιμηθεὶς Ἀχιλ-
λεὺς ἠδύνατο τοὺς τε φίλους σῶσαι
καὶ τοὺς ἐχθροὺς κολάσαι». Ἀναμφι-
λέκτους ἦδε ἡ ραψωδία ἔχει πολλὰς
ἀρετάς, μάλιστα δὲ τραγικὸν πάθος,
ὅπερ καὶ ὁ Jacob ὁμολογεῖ. Οὗτος
ὁμῶς θεωρεῖ ὡς ἐρεσχελίαν, ὅτι ὁ Ἀ-

πόλλων ἐν τῇ ἡγουμένῃ ραψωδίᾳ ἀπ-
επλάνησε τὸν Ἀχιλλέα τῆς ὁδοῦ, ἐν
ᾧ ὁ Ἑκτωρ διὰ τούτου δὲν ἐσώθη.
Ἡ παρατήρησις ὁμῶς αὕτη δὲν εἶναι
ὀρθή, διότι κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ποι-
ητοῦ, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Hentze, ὁ
Ἀπόλλων δὲν ἐσκόπει τὴν σωτηρίαν
τοῦ Ἑκτορος. Μετὰ τὸ τέλος τῆς θεο-
μαχίας ὁ θεὸς οὗτος ἐκτελῶν τὴν πα-
ρακέλευσιν τοῦ Διός, ὅπως μὴ ὑπὲρ
μῶρον (Υ, 30) ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκπορ-
θήσῃ τὸ Ἴλιον, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πό-
λιν, ὡς διαρρηθὴν λέγει ὁ ποιητὴς ἐν
Φ, 516. Λοιπὸν ὁ Ἀπόλλων ἐσκόπει
νὰ σώσῃ τὴν πόλιν καὶ οὐχὶ τὸν Ἑ-
κτορα, ὅπερ καὶ διεπράξατο διὰ τῆς
ἀπάτης. Πρὸς τοῦτοις ὁ Jacob ψέγει,
ὅτι ὁ Ἑκτωρ ὑπὸ τῶν Τρώων κατε-
λείφθῃ μόνος παρὰ ταῖς πύλαις ἀντι-
κρὺ παντός τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.
Τὴν ἀπορίαν αἵρει αὐτὸς ὁ ποιητὴς
λέγων ἐν στίχ. 5 «Ἑκτορα δ' αὐτοῦ
μεῖναι ὁλοῖτ' ἐπέδωκεν».

²) Τοῦτο ἐποίησαν ἰστάμενοι πρὸς
τὸν ἄνεμον, ὡς λέγεται ἐν Α, 621.

³) Ἐθεράπευον, ἐπαυον τὴν δίψαν.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν « ἐπ-

τείχεος ἄσπον ἴσαν σάκῃ ὤμοισι κλίναντες.

Ἐκτορα δ' αὐτοῦ¹ μείναι ὅλοι ἢ Μοῖρ' ἐπέδυσεν,

5

Ἰλίου προπάρειθε πυλάων τε Σκαϊάων.²

αὐτὰρ Πηλείωνα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων.³

»Τίπτε με, Πηλέος υἱέ, ποσὶν ταχέεσι διώκεις,

αὐτὸς θνητὸς ἐὼν θεὸν ἄμβροτον; οὐδέ⁴ νύ πώ με

ἔγνωσ ὡς θεὸς εἰμι, σὺ δ'⁵ ἄσπερχές μενεαίνεις.

10

ἢ νύ⁶ τοι οὐ τι μέλει Τρώων πόνος, οὐς ἐφόβησας,⁷

οἳ δὴ τοι εἰς ἄστυ ἄλυν⁸, σὺ δὲ δεῦρο λιάσθης.

οὐ μὲν⁹ με κτενέεις, ἐπεὶ οὐ τοι μόρσιμός¹⁰ εἰμι. «

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

»Ἐβλαψάς μ', ἐκάεργε¹¹, θεῶν ὀλωώτατε πάντων,

15

ἐνθάδε νῦν τρέψας ἀπὸ τείχεος ἢ κ' ἔτι πολλοὶ

αναπαυόμενοι καὶ ἐπεριδόμενοι ταῖς ἐπάλξεσιν, διὰ τὸν κόπον τῆς μάχης». Ἐκ τούτου γίνεται ὁ δῆλον, ὅτι οἱ Τρῶες ἀνέβησαν τὸ τεῖχος, ὅπως ἀποκρούσωσι τὴν ἔφοδον.

1) Ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ἐπομένου στίχου.

2) Μόνον ἐνταῦθα εὔρηται Σκαϊάων, ἀλλαχοῦ δὲ Σκαϊῶν.

3) Ὁ Ἀπόλλων λέγει ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Ἀγῆνορος, ἣν ἔλαβεν ἐν Φ, 600.

4) Κατὰ τὸν Αἰεῖς εἶναι σκωπτικὴ ἀναφώνησις.

5) Ἐχει παρατακτικὴν σύνταξιν ἀντὶ αἰτιολογικῆς διὰ τοῦ ὅτι. Εἰς τὸ μενεαίνεις ἐκ τοῦ 8ου στίχου ἐννοεῖται ἡ φράσις, με διώκειν. Θερμῶς ἐπιθυμεῖς νὰ με διώκῃς.

6) Σκωπτικὴ εἰκασία. Τὸ δὲ Τρώων πόνος δηλοῖ πόνον πρὸς τοὺς Τρῶας, κατὰ τῶν Τρώων.

7) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «εἰ φυγὴν ἔτρεψας».

8) Ἀδριανὸς δ' παθητικὸς τοῦ εἶλω ἀντὶ ἐάλησαν. Ἀφ' οὗ ὁ Ἀχιλλεύς ἔτρεψε τοὺς Τρῶας εἰς φυγὴν, ἕκαστος περιέμενεν, ἵνα οὗτος κωλύσῃ τοὺς ἀπὸ τῆς εἰσόδου. Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις δηλοῖ σαρκαστικῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἐγένετο, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὃ τι ἔπρεπε νὰ γένη.

9) Καὶ ἡ διαβεβαίωσις αὕτη γίνεται μετὰ σαρκασμοῦ. Λέγει οὕτως, ὥσεί ὁ Ἀχιλλεύς καὶ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ θεοῦ διανοεῖτο νὰ καταδιώξῃ αὐτόν.

10) Προωρισμένος ὑπὸ τῆς μοίρας εἰς θάνατον, θνητός.

11) Μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους δὲν ἀμφιβάλλει ὁ Ἀχιλλεύς, ὅτι ὁ ἐξαπατήσας θεὸς εἶναι ὁ θερμὸς τῶν Τρώων ὑπερασπιστής.

γαῖαν ὁδὰξ εἶλον¹ πρὶν Ἴλιον εἰσαφικέσθαι.
 νῦν² δ' ἐμὲ μὲν μέγα κῦδος ἀφείλεο, τοὺς δ' ἐσάωσας
 ῥηϊδίως,³ ἐπεὶ οὐ τι τίσιν γ' ἔδδειςας ὀπίσσω⁴.
 ἦ σ' ἂν τισαίμην, εἴ μοι δύναμὶς γε παρείη.» 20

Ὡς εἰπὼν προτὶ ἄστρῳ μέγα φρονέων ἐβεβήκει,
 σευάμενος ὥς θ' ἵππος ἀεθλοφόρος⁵ σὺν ὄχεσφιν,
 ὅς ῥά τε ρεῖα θέησι τιταινόμενος πεδίοιο⁶.
 ὥς Ἀχιλεὺς λαιψήρᾳ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα.

Τὸν δ' ὁ γέρων Πρίαμος πρῶτος ἶδεν ὀφθαλμοῖσι, 25
 παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ', ἐπεσσύμενον πεδίοιο,
 ὅς ῥά τ' ὀπώρης⁸ εἴσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαὶ
 φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι⁹ νυκτὸς ἀμολγῶ.
 ὄν τε κύν'¹⁰ Ὀρίωνος ἐπὶ κλησὶν καλέουσι.
 λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα¹¹ τέτυκται,

1) Τὸ ὁδὰξ εἶλιν σημαίνει φονευθῆναι.

2) Τώρα ὅμως διὰ τῆς ἀπάτης.

3) Λέγει μετὰ τινος φόβου· με εὐχολίαν, ἄνευ φόβου, ὡς δεικνύει ἡ ἐπομένη πρότασις.

4) Διότι δὲν ἐφοβήθη κατὰ τι τιωρίαν τοῦλάχιστον εἰς τὸ μέλλον.

5) Ἀεθλοφόρος εἶναι ὁ νικητής. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «Πρὸς τὸ τάχος δὲ καὶ τὸ σοβαρόν». Ἔνεκα τῆς παραβολῆς μετεχειρίσθη τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν, ἐν ᾧ τὸ ἄρμα φέρουσι δύο ἵπποι.

6) Διὰ τοῦ πεδίου, διὰ τῆς πεδιάδος.

7) Φαίνεται, ὅτι ὁ Πρίαμος πάλιν ἀνέθι εἰς τὸν πύργον, ὅθεν εἶχε καταβῆ ἐν Φ, 529.

8) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ὁπώ-

ρα δὲ καὶ νῦν μέρος θέρους τὸ τελευταῖον, μεθ' ὃ τὸ μετόπωρον». Εἶναι γενικὴ δηλοῦσα τὸν χρόνον. Τὸ εἶσιν ἐνταῦθα σημαίνει ἐπιτέλλει.

9) Ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν ἀστέρων, οὓς ὑπεραυγάζει. Ὁ μὲν Φιλόξενος ἀνεγίνωσκεν ἀστράσι, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἀστράσι, ὅπερ ἐκράτησε παρὰ τοῖς ἐκδόταις. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Δ, 173.

10) Τὸ ἄστρον τοῦ κυνὸς ἵσταται ὀπισθεν τοῦ Ὀρίωνος καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα. Κατὰ τὴν ἐπιτολὴν αὐτοῦ εἶναι τὰ καλούμενα κυνικά καύματα.

11) Διὰ τοῦτο λέγεται οὐλῖος ἀστὴρ ἐν Δ, 62. Καὶ τοῦτο λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἀχιλλέα.

καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν¹ δειλοῖσι βροτοῖσιν· 30
 ὥς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θεόντος.
 ᾤμωξεν δ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὃ γε κόψατο χερσὶν
 ὑψὸς² ἀνασχόμενος³, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει,
 λισσόμενος φίλον υἱόν· ὃ δὲ προπάροιθε πυλάων 35
 ἐστήκειν, ἄμοτον μεμαῶς Ἀχιλῆϊ μάχεσθαι⁴.
 τὸν δ' ὁ γέρων ἐλεεινὰ προσηύδα χεῖρας ὀρεγνύς·

»Ἐκτορ, μή μοι μίμνε, φίλον τέκος, ἀνέρα τοῦτον⁴
 οἷος ἀνευθ' ἄλλων, ἵνα μὴ τάχα πότμον ἐπίσπῃς
 Πηλεΐωνι δαμείς, ἐπειὴ πολὺ φέρτερός ἐστι, 40
 σχέτλιος⁵· αἶθε θεοῖσι φίλος⁶ τοσσόνδε γένοιτο
 ὅσσον ἐμοί· τάχα⁷ κέν ἐ κύνες καὶ γῦπες ἔδοιεν
 κείμενον⁸· ἢ κέ μοι αἰνὸν ἀπὸ πρᾶπίδων ἄχος ἔλθοι·
 ὅς μ' υἱῶν πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν εὖνιν⁹ ἔθηκε,
 κτείνων καὶ περνάς¹⁰ νήσων ἐπὶ τηλεδαπάων. 45
 καὶ γὰρ νῦν δύο παῖδε, Λυκάονα¹¹ καὶ Πολύδωρον,

1) Τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι σημαίνει τὴν διάκασιν τοῦ ἀέρος, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι δηλοῖ τὴν παρ' ἡμῖν καλουμένην θέρμην, ἥτις εἶναι συνήθης τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ ἔτους.

2) Ἐκ τῆς προηγουμένης δοτικῆς ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ χ ε ἰ ρ α ς.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀξιὸν ζητήσεως πῶς ἀπόντος Ἀχιλλέως μηδεὶς πολεμεῖ Ἐκτορι. Ἡ τάχα συνεπορεύοντο αὐτῶ καὶ οἱ λοιποὶ ἀριστεῖς διώκοντι Ἀπόλλωνα».

4) Οἰονεὶ δακτυλοδεικτεῖ τὸν Ἀχιλλέα.

5) Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι ἐννοεῖται τὸ ἐστί, ὅπερ δὲν εἶναι πιθανόν· διότι κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ Ameis εἶναι ἀναφώνησις, ἥτις

προπαρὰσκευάζει τὴν ἐπομένην εἰρωνικὴν εὐχὴν·

6) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, εἴθε ἐχθρὸς τοῖς θεοῖς γένοιτο, ὡς ἐμοί.

7) Εἶναι ἀπόδοσις τῆς προηγουμένης εὐχῆς. Ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο ἔδονταί, ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου ἀναγινώσκοντος ἔδοιεν.

8) Δηλαδὴ μένοντα ἄταφον.

9) Ἐσπερημένον υἱῶν. Ἡ ἐτυμολογία τῶν ἀρχαίων ἐκ τοῦ εὐνὴ ἢ ἐκ τοῦ εἶς εἶναι ἀμφίβολος.

10) Τὸ πέρνημι, ἐξ οὗ τὸ περνάς, εἶναι ἐπικός τύπος τοῦ περᾶν = πωλῶ.

11) Καὶ οἱ δύο ἐφρονεῦθσαν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως Υ, 407 καὶ Φ, 34.

οὐ δύναμαι ἰδέειν Τρώων¹ εἰς ἄστυ ἀλέντων,
 τούς μοι Λαοθόη² τέκετο, κρείουσα γυναικῶν.
 ἀλλ' εἰ μὲν ζώουσι³ μετὰ στρατῷ, ἧ τ' ἂν ἔπειτα
 χαλκοῦ τε χρυσοῦ τ' ἀπολυσόμεθ'· ἔστι⁴ γὰρ ἔνδον· 50
 πολλὰ γὰρ ὥπασε⁵ παιδὶ γέρων ὀνομάκλυτος⁶ Ἀλτης.
 εἰ δ' ἤδη τεθνῆσι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν,
 ἄλγος ἐμῷ θυμῷ καὶ μητέρ⁷, τοὶ τεκόμεσθα·
 λαοῖσιν δ' ἄλλοισι μινυνθαδιώτερον ἄλγος
 ἔσσεται, ἣν μὴ καὶ σὺ θάνης⁸ Ἀχιλῆϊ δαμασθεῖς. 55
 ἀλλ' εἰσέρχαιο τειχος, ἐμὸν τέκος, ὄφρα σωῶσης⁹
 Τρῶας καὶ Τρῳάς¹⁰, μὴδὲ μέγα κῦδος ὀρέξης
 Πηλεΐδῃ, αὐτὸς δὲ φίλης αἰῶνος¹¹ ἀμερθῆς.

1) Εἶναι γενικὴ ἀπόλυτος.

2) Περὶ τῆς Λαοθόης ἰδὲ εἰς Φ, 85. Τὸ κρείουσα γυναικῶν ὁ Σχολιαστής· « Ἀκρως δὲ αὐτὸν ὑπερῆυξεν· τὴν μὲν γὰρ τῶν ἄλλων παίδων ἀνάγρεσιν μόνους φησὶ τοῖς γυνεῦσι πένθος παρ᾽ αὐτὸν εἶναι, τὸν δὲ Ἐκτορος θάνατος δημοσίαν ἔσεσθαι συμφορὰν, ἵνα εἰ καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ὀλιγωροῖται, ἀλλὰ οὖν τῶν κοινῇ συμφερόντων προνοησάμενος ἀποστῇ τοῦ κινδύνου ».

3) Ἡ ἄγνοια τοῦ πατρὸς ἔχει τι ἐλεεινόν. Ὁ Ἐκτωρ ὁμῶς ἐγγίνωσκεν, ὅτι οἱ δύο εἰρημένοι υἱοὶ τοῦ Πριάμου ἐφονεύθησαν.

4) Ὑποκείμενον εἶναι χαλκός καὶ χρυσός.

5) Ὡς προῖκα. Συνήθως ὁ πατὴρ δὲν ἔδιδε προῖκα τῇ θυγατρὶ, ἀλλ' ἐλάμβανε δῶρα παρὰ τοῦ μνηστήρος.

6) Οὕτως ἐτόνιζεν ὁ Ἀρίσταρχος, ὡς τὸ τοξόκλυτος. Σημαίνει δὲ τὸν ὀνομαστόν, τὸν περιώνυμον.

7) Βραχυλογικῶς ἀντί, μητέρος θυμῷ. Ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις κεῖται, ὥσπερ προηγεῖτο, θυμῷ ἐμοῦ καὶ μητέρος. Διὰ τῆς ἀναφο-

ρικῆς προτάσεως δηλοῦται τὸ αἷτιον τοῦ ἄλγους.

8) Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· « Ἀκρως δὲ αὐτὸν ὑπερῆυξεν· τὴν μὲν γὰρ τῶν ἄλλων παίδων ἀνάγρεσιν μόνους φησὶ τοῖς γυνεῦσι πένθος παρ᾽ αὐτὸν εἶναι, τὸν δὲ Ἐκτορος θάνατος δημοσίαν ἔσεσθαι συμφορὰν, ἵνα εἰ καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ὀλιγωροῖται, ἀλλὰ οὖν τῶν κοινῇ συμφερόντων προνοησάμενος ἀποστῇ τοῦ κινδύνου ».

9) Ἐπειδὴ ὁ Ἐκτωρ ἦτο φιλότιμος, ὁ Πριάμος εἰκονίζει τὴν φυγὴν αὐτοῦ ὡς κοινὴν σωτηρίαν.

10) Μετὰ τὴν λέξιν Τρῳάς ὁ Hoffmann τίθησι στιγμὴν, ἵνα ὁ ἐπόμενος λόγος γαίνῃ ἀπαγορευτικός.

11) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· « Αἰῶνα καὶ ἐνταῦθα τὴν ἀνθρωπίνην ἔφη ζωὴν καὶ τὸν κατ' αὐτὴν χρόνον κατὰ γένος θηλυκόν Ἰνικῶς ». Τὸ δὲ ἀμερθῆς εἶναι ἀόριστος παθητικός τοῦ ἀμερθεῖ = στεροῦμαι, χάνω.

πρὸς¹ δ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ'² ἐλέησον,
 δύσμορον, ὃν ῥα πατήρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδῶ³ 69
 αἶσῃ ἐν ἀργαλέῃ φθίσει, κακὰ πόλλ' ἐπιδόντα,
 υἱᾶς τ' ὀλλυμένους ἐλκηθείσας⁴ τε θύγατρας,
 καὶ θαλάμους κεραϊζομένους⁵, καὶ νήπια τέκνα
 βαλλόμενα προτὶ γαίῃ⁶ ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι⁷,
 ἐλχομένας τε νουὺς⁸ ὀλοῆς ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν. 65
 αὐτὸν δ' ἂν πύματόν με κύνες πρώτῃσι⁹ θύρῃσιν
 ὤμησται ἐρύουσιν¹⁰, ἐπεὶ κέ τις ὀξεί χαλκῶ
 τύψας ἡὲ βαλὼν ρεθέων¹¹ ἐκ θυμὸν ἔλῃται,
 οὗς τρέφον ἐν μεγάροισι τραπέζῃς¹² θυραωρούς,

¹) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς, πρὸς τούτοις.

²) Παρὰ τῇ Εὐσταθίῳ εὐρίσκομεν δύο ἐρμηνείας· « αἰνίττεται γὰρ ὡς μικρὸν ὅσον καὶ ἄλλοφρονήσει ὁ γέρον ὑπὸ πένθους, ὅτε οὐδ' ἂν αἰσθοίτο ἐλεούμενος, ἢ καὶ ἀντὶ τοῦ ἔτι ζῶντά με ἐλέησον ». Τινὲς δέχονται τὴν δευτέραν ἐρμηνείαν, πιθανωτέρα ὅμως εἶναι ἢ πρώτην.

³) Κυρίως σημαίνει κατώφλιον, μεταφωρικῶς δὲ τὴν ἐξοδὸν τοῦ βίου, τὸ ἔσχατον γῆρας.

⁴) Τὸ ἐλκέω εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἔλκω. Ὑποδηλοῖ δὲ τὴν δούλωσιν καὶ ἀτιμίαν.

⁵) Καταστρεφόμενοι, ἐρημουμένοις. Τὸ βῆμα εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ κείρω.

⁶) Οὕτως ὁ Ὀδυσσεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἀστυάνακτα κατὰ τὸν μῦθον, ὃν ἐπραγματεύετο ὁ Ἀρκτίνος. Παρά-βαλλ. Ω. 735.

⁷) Ὑποτίθουσιν, ὅτι μετὰ τὴν ἐκ-

πόρθειν ἡ μάχη θέλει ἐξακολουθήσει ἐν αὐτῇ τῇ πόλει.

⁸) Νυὸς εἶναι ἡ νύμφη, ἡ γυνὴ τοῦ υἱοῦ.

⁹) Ἐννοεῖ τὰς αὐλείους πύλας, τὰς πρὸς τὴν ὁδὸν κειμένας, ἃς ἐφύλασσον κύνες. Τὰς αὐτὰς μετ' ὀλίγον λέγει πρόθυρα.

¹⁰) Εἶναι μέλλοντος χρόνου.

¹¹) Τὸ ὄνομα εὐρηται μόνον ἐν τῇ πληθυντικῇ ἀριθμῷ· ἐκ τῶν μελῶν ἀφαιρέσει τὴν ψυχὴν.

¹²) Τραπεζῆες κύνες εἶναι οἱ παρὰ τῇ τραπέζῃ ἱστάμενοι, οἱ παράσιτοι, οἱ οἰκοτραφεῖς. Τὸ δὲ θυραωρούς δηλοῖ τοὺς θυροφύλακας· κεῖται δὲ κατηγορηματικῶς πρὸς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ· ἵνα φυλάττωσι τὴν θύραν. Ὑπῆρχε καὶ ἡ γραφή πυλαωρούς, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς ἀνεγίνωσκον, ὡς ἔχομεν ἐν τῇ καιμένῳ· διότι κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « πύλας γὰρ ἐπὶ πόλεων φησιν ».

οἳ κ' ἐμὸν αἶμα πιόντες¹ ἀλύσσοντες περὶ θυμῷ, 70
 κείσονται ἐν προθύροισι. νέφ δέ τε πάντ'² ἐπέοικεν,
 ἀρηϊκταμένω³, δεδαῖγμένω ὅξεί χαλκῷ,
 κείσθαι· πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅττι φανήη·
 ἀλλ' ὅτε δὴ πολίον τε κάρη πολίον τε γένειον,
 αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιό⁴ γέροντος, 75
 τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν. «

Ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἔλκετο χερσὶ
 τίλλων ἐκ κεφαλῆς· οὐδ' Ἐκτορι θυμὸν ἔπειθε.
 μήτηρ δ' αὖθ' ἐτέρωθεν⁵ ὀδύρετο δακρυχέουσα,
 κόλπῳ ἀνιεμένη⁶, ἐτέρηφι δὲ μαζὸν ἀνέσχε· 80
 καί μιν δακρυχέουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 » Ἐκτορ, τέκνον ἐμόν, τάδε⁷ τ' αἶδεο καὶ μ' ἐλέησον

¹) Εἶναι τὸ αἷτον τοῦ ἀλύσ-
 σοντες, ὅπερ κατὰ τὸν Düntzer
 σαμαίνει ναρκωθέντες, καταπληγέν-
 τες. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐξήγουν λυσ-
 σῶντες, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

²) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· ὅλως
 ἀρμόζει. Τὴν ἔννοιαν ταύτην δὲν λέ-
 γει ἀπολύτως, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς
 τὸν γέροντα, ὡς δεικνύει ἡ ἀντίθεσις
 ἐν στίχ. 74. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐμι-
 μήθη ὁ Τυρταῖος ἐν τοῖσδε· « Αἰσχρὸν
 γὰρ δὴ τοῦτο μετὰ προμάχοισι πε-
 σόντα κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα πα-
 λαιότερον, ἥδη λευκὸν ἔχοντα κάρη
 πολίον τε γένειον, θυμὸν ἀποπνέοντ'
 ἄλκιμον ἐν κονίῃ, αἱματόεντ' αἰδοῖα
 φίλης ἐν χερσὶν ἔχοντα — αἰσχρὰ τὰδ'
 ὀφθαλμοῖς καὶ νευροσητόν ἰδεῖν — καὶ
 χρῶα γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐ-
 πέοικεν, ὅφρ' ἐρατῆς ἡδῆς ἀγλαὸν ἄν-
 θος ἔχῃ ».

³) Ἀρηϊκταμένος εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ

Ἀρεως ἢ ἐν τῇ μάχῃ φονευθεῖς. Τοῦτο
 ἐπεξηγείται διὰ τῆς ἐπομένης φράσεως.

⁴) Μέσος ἀύριστος ὁ ἔχων παθη-
 τικὴν σημασίαν.

⁵) Ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ τέλους.

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Γυμ-
 νοῦσα τὸ περὶ τοὺς μαζοὺς κόλπωμα ».

⁷) Λέγει τοῦτο ἡ Ἐκάδη δεικνύουσα
 τὸ στήθος αὐτῆς. Τὸ χωρίον τοῦτο
 ἔχει πολὺ πάθος· ἡ μήτηρ οὐδὲν ἄλλο
 παρὰ τοῦ παιδὸς ἀπαιτεῖ ὡς τροφεία
 ἢ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦτου. Ὁ
 Εὐστάθιος παραδίδωσιν· « Ὑπερίδης
 γοῦν, φασί, τῇ ἐταίρῃ Φρόνῃ κρινομένη
 ὑπὸ Εὐθίου τὴν ἐπὶ θανάτῳ δι' ἀσέ-
 θειαν, ὅτε εἰς τοὺς ἐπιλογικούς ἦλθεν
 οἴκτους, ἐκ τῆς ὕψεως αὐτῆς, φασίν,
 ἐπερρητόρευσε, παραγαγὼν τὴν γυ-
 ναῖκα εἰς ἐμφανές, καὶ περιρρήξας τοὺς
 χιτωνίσκους καὶ γυμνά τὰ στέρνα δει-
 ξας, ὡς δεισιδαιμονῆσαι· φασὶ τοὺς
 δικαστὰς καὶ δι' ἔλπον μὴ ἀποκτείναι

αὐτήν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα¹ μαζὸν ἐπέσχον.
 τῶν² μνήσαι, φίλε τέκνον, ἄμυνε δὲ δῆϊον ἄνδρα
 τείχεος ἐντὸς ἑών,³ μηδὲ πρόμος ἵστασο τούτῳ· 85
 σχέτλιος⁴. εἴ περ γάρ σε κατακτάνῃ, οὐ σ' ἔτ' ἔγωγε
 κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι, φίλον θάλος, ὃν⁵ τέκον αὐτή,
 οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος⁶. ἄνευθε δέ σε μέγα⁷ νῶϊν
 Ἀργείων παρὰ νηυσὶ κύνες τυχέες κατέδονται.»

Ὡς τῷ γε κλαίοντε προσαυδήτην φίλον υἱόν, 90
 πολλὰ λισσομένῳ· οὐδ' Ἐκτορι θυμὸν ἔπειθον,
 ἀλλ' ὅ γε μίμν' Ἀχιλλῆα πελώριον ἄσπον ἰόντα.
 ὥς δὲ δράκων ἐπὶ χειρὶ⁸ ὀρέστερος ἄνδρα μένησι,
 βεβρωκῶς κακὰ φάρμακ'⁹. ἔδω δέ τέ μιν χόλος αἰνός,

τὴν ὑποφῆτιν καὶ ζάκορον τῆς Ἀ-
 προδότης.

1) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
 λαθάνω καὶ κῆδος καὶ σημαίνει τὸν
 ἐμποιοῦντα λήθην τῶν κακῶν.

2) Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν
 ἀριθμὸν, διότι διὰ τοῦ ἐπὶ οὗ ἐ δηλοῖ
 τὸ πολλάκις γενόμενον.

3) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφεν
 ἑών, ἄλλοι δὲ ἑών. Ἡ φράσις αὕτη
 περιέχει τὴν κυρίαν ἔννοιαν.

4) Διὰ τῆς ἐπιφωνήσεως ταύτης
 ἐννοεῖ τὸ σκληρόν τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς
 δεικνύει ἡ ἐπομένη πρότασις.

5) Εἶναι σχῆμα κατὰ σύνεσιν· διότι
 τὸ ἀναφορικὸν εἶναι κατ' ἀρσενικὸν
 γένος, ἐν ᾧ τὸ ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέ-
 ρεται, κατ' οὐδέτερον.

6) Δύναται νὰ σημαίῃ καὶ τὴν
 πολυπρὸικον καὶ τὴν πολλὰ δῶρα λα-
 δοῦσαν παρὰ τοῦ ἀνδρός. Ὅρα εἰς
 Z, 394. Ἐκ τῆς δευτέρας ἐρμηνείας
 ὁ Σχολιαστὴς ἐξάγει τὴν σημασίαν

τοῦ εὐμορφος· «περὶ γὰρ τούτων
 πολλὰ διδοται ἔδνα».

7) Ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ
 ἄνευθε.

8) Χεὶρ εἶναι ἡ κατάδους τοῦ ὀ-
 φθαλμοῦ. Οἱ μὲν ἀρχαῖοι παράγουσι τὴν
 λέξιν ἐκ τοῦ χεῖσθαι, ὁ δὲ Curtius
 παρὰ τὸ χεῖναι.

9) Παρὰ μὲν τῷ Σχολιαστῇ ἀνα-
 γινώσκειται· «Φησὶ δὲ καὶ ἐν τῷ στ'
 Περὶ ζῳῶν Ἀριστοτέλης ἐσθλόντα
 αὐτὸν μύρμηκας καὶ ἀκανθαρίδας μετὰ
 τὴν φώλευσιν τοῦ πληροῦσθαι πλε-
 ονος τοῦ ἐμφύτου καὶ ἐρεθίζεσθαι καὶ
 καὶ λυσσᾶν, ἐπιθυμοῦντά που ἀπομάξα-
 σθαι τὸν ἐνοχλοῦντα ἰόν», παρὰ δὲ
 τῷ Αἰλιανῷ ἐν Ἱστορ. ζῳῶν VI, 4
 ἀμείνοντες τινὰ ἐλλοχᾶν ἢ ἀνθρω-
 πον ἢ θῆρα θανατηφόρους βίβας ἐσθί-
 οῦσι καὶ τὰς πύας τοιαύτας». Καὶ οἱ
 νεώτεροι τοιαύτην τινὰ ἐρμηνείαν δέ-
 χονται. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι καὶ ἄλλη
 ἐρμηνεία δύναται νὰ δοθῇ. Ἡ μετοχὴ

σμερδαλέον δὲ δέδορκεν¹ ἐλίσσόμενος περὶ χειρῇ·
ὥς Ἴκτωρ ἄσβεστον ἔχων μένος οὐχ ὑπεχώρει²,
πύργῳ ἔπι προὔχοντι³ φαινήν ἀσπίδ' ἐρείσας.
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγάλητορα θυμόν·

»ὦ μοῖ ἐγών, εἰ μέν κε πύλας καὶ τείχεα δύω,
Πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην⁴ ἀναθήσει,
ὅς μ' ἐκέλευε⁵ Τρωσὶ ποτὶ πτόλιν ἡγήσασθαι

νύχθ' ὕπο τήνδ'⁶ ὀλοήν, ὅτε τ' ὤρετο δῖος Ἀχιλλεύς.
ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν.

νῦν δ' ἐπεὶ ὤλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῇσιν,
αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας⁷ ἐλκεσιπέπλους,
μὴ ποτέ τις εἴπησι κακώτερος⁸ ἄλλος ἐμεῖο·

Ἴκτωρ ἦφι⁹ βίηφι πιθήσας ὤλεσε λαόν.
ὥς ἐρέουσιν· ἐμοὶ δὲ τότε¹⁰ ἂν πολὺ κέρδιον εἶη

βεβρωκὼς αἰτιολογεῖ τὸ μένησι, δηλ. δὲν φεύγει, ἀλλ' ἀναμένει, διότι φαγὼν κακὰ φάρμακα ἔχει εἰδὼς τι νάρκης. Πρὸς τοιοῦτον ναρκῶντα ὄφιν παραβάλλει τὸν Ἴκτορα καὶ οὐχὶ πρὸς δηλητηριώδη, ὅπερ ἤθελεν εἶναι ἀνάρμοστον ἐνταῦθα.

¹) Ἐκ τοῦ βήματος τούτου παράγεται ὁ δράκων.

²) Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ μένησι τῆς παραβολῆς.

³) Ἐννοεῖ τὸ προέχον τοῦ πύργου. Ὑποτίθεται τὸ τεῖχος ὡς κάτωθεν μὲν πλατύ, καταλήγον δὲ εἰς στενόν.

⁴) Πρῶτος θά με ἐλέγξῃ. Τοῦτο λέγεται καὶ ἐλ ἐγγείην κατὰ χεῖρα ἐν Ψ, 408. Ὁ λογιζόμενος οὗτος εἶναι γενναίου μὲν φρονήματος, ἀλλὰ στρατηγῶ ἄφρονος.

⁵) Τοῦτο ἐγένετο ἐν Σ, 254.

⁶) Δηλαδὴ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα.

⁷) Λέγει τὰς Τρῳάδας, διότι αὐταὶ ἀπώλεσαν τοὺς συζύγους καὶ ἀδελφούς. Ὅρθως δὲ λέγει καὶ ὁ Σχολιαστής· «Τὰ γὰρ τῶν γυναικῶν ὀνειδὴ χαλεπώτερα».

⁸) Ἦσαν κατὰ τὴν ἀνδρείαν. Εἰς τοὺς κρείσσονας εἶναι ἀνιάρᾳ ἡ κακολογία τῶν ἡττημένων.

⁹) Εἶναι κτητικὴ ἀντιωνυμία ἀντὶ τοῦ ἦ· ἐμπιστευθεὶς εἰς τὴν δυνάμιν του ἀπώλεσε. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐκτίμησις ἦτο ὑπερβολικωτέρα τοῦ δέοντος, ὠνόμασεν ἀτασθαλίαν ἐν στίχ. 104. Ὅρα εἰς Σ, 305.

¹⁰) Ἡ λέξις αὕτη παρέχει πράγματα τοῖς ἐρμηνευταῖς, οὐχὶ ἀδίκως· διότι ἀναφερομένη εἰς τὸ ὡς ἐρέουσιν ὑποδεικνύει, ὅτι τὸ ὠφελιμώτε-

ἄντην¹ ἢ Ἀχιλῆα κατακτείναντα νέεσθαι,
 ἥε κεν αὐτῷ ὀλέσθαι ἐϋκλειῶς πρὸ πόλης.
 εἰ² δέ κεν ἀσπίδα μὲν καταθείομαι ὀμφαλόεσσαν
 καὶ κόρυθα βριαρὴν, δόρυ δὲ πρὸς τεῖχος ἐρείσας
 αὐτὸς³ ἰὼν Ἀχιλῆος ἀμύμονος ἀντίος ἔλθω
 καὶ οἱ ὑπόσχωμαι Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ,
 πάντα μάλ' ὅσσα τ' Ἀλέξανδρος κοίλῃς ἐνὶ νηυσὶν
 ἡγάγετο Τροίηνδ' ἢ τ'⁴ ἔπλετο νείκεος ἀρχή,
 δώσέμεν Ἀτρεΐδῃσιν ἄγειν, ἅμα δ' ἀμφὶς⁵ Ἀχαιοῖς
 ἄλλ'⁶ ἀποδάσσεσθαι, ὅσα τε πτόλις ἦδε κέκευθε⁷.
 Τρωσὶν⁸ δ' αὖ μετόπισθε γερούσιον ὄρκον ἔλωμαι

ρον τοῦτο, περὶ οὗ ἐνταῦθα πρόκειται,
 εἶναι σύγχρονον ἢ μεταγενέστερον τῆς
 κακολογίας. Διὰ τοῦτο ὁ Nauck εἰκά-
 ζει, ὅτι πρέπει νὰ διορθω(ῇ) εἰς τὸ κεν.
 Ἄν μὴ τὸ χωρίον ᾗναι διεφθαρμένον,
 δύναται πῶς νὰ ἐξηγηθῇ· τότε εἰς ἐμὲ
 ἤθελεν εἶναι ὠφελιμώτερον τό, ἐάν ἀ-
 ναλάβω τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θα-
 νάτου. Παράβαλλ. Σ, 307 καὶ γ, 65.

¹) Ἄνὴρ πρὸς ἄνδρα. Τὰ μὲν ἄ-
 ριστα χειρόγραφα ἔχουσι κατακτείν-
 ναντα, ἄλλα δὲ κατακτείναντι. Ὡσαύτως κατὰ τὸν La
 Roche τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχου-
 σιν αὐτῷ καὶ οὐχὶ αὐτόν. Τὴν δο-
 τικὴν ἀποκρούει ὁ Hoffmann λέγων,
 ὅτι τὸ αὐτῷ ὀλέσθαι δὲν εἶναι
 ὁμηρικόν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ δοτικὴ
 τίθεται παρὰ τῷ δαμῆναι καὶ
 κτείνεσθαι, κατ' ἀναλογίαν δύ-
 νανται νὰ τεθῇ καὶ παρὰ τῷ ὀλέ-
 σθαι. Σημαίνει δέ, ὅπ' αὐτοῦ.

²) Δεῖται ἀπόδοσις, διότι ὁ λόγος
 διεκόπη ἐν στίχ. 122. Ἡ ἔννοια ὅμως
 τῆς ἀποδόσεως ὑπάρχει ἐν στίχ. 123.

³) Μόνος, ἄνευ ὀπλων.

⁴) Ἐπρεπε νὰ ᾗναι κατ' οὐδέτερον
 γένος, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν συνεφώνησε
 πρὸς τὸ ἀρχή.

⁵) Ἐνταῦθα σημαίνει δίχα, χω-
 ρὶς ἐκείνων, ἅπερ ἀνήκουσι τοῖς Ἀ-
 τρεΐδαις, ὡς ἐν Η, 470.

⁶) Δηλαδὴ κτήματα. Ἐννοεῖ τὴν
 ἀποζημίωσιν τοῦ πολέμου, περὶ ἧς
 ἐν Γ, 286 λέγει «τιμὴν δ' Ἀργείοις
 ἀποτινέμεν, ἦντιν' ἔοικεν».

⁷) Ἐνταῦθα λέγει γενικῶς, ὅτι
 οἱ Ἀχαιοὶ θέλουσι λάβεῖν ἐν μέρει ἐκ
 τῶν εὐρισκομένων κτημάτων ἐν τῇ
 πόλει. Πόσον δὲ ἔσται τὸ μέρος τοῦτο,
 ὁρίζει ἐν στίχ. 120.

⁸) Εἶναι τοπικὴ δοτικὴ. Ἡ πρό-
 τασις αὕτη ἐξακολουθεῖ μὲν οὕσα ὑπο-
 θετικὴ, ὡς καὶ ἡ ἐν στίχ. 111, ἀλλὰ
 γραμματικῶς τὸ ἔλωμαι δὲν ἐξαρτᾶται
 ἐκ τοῦ εἰ. Διὰ τοῦ μετόπισθε ἐν-
 νοεῖ, ἐάν ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν. Τὸν ὄρ-
 κον λέγει γερούσιον, διότι οἱ γέ-
 ροντες ἔμελλον νὰ ὁμώσωσιν ἐν ὀνό-
 ματι τοῦ λαοῦ.

μήτι κατακρύψειν, ἀλλ' ἄνδιχα¹ πάντα δάσασθαι· 120
 [κτῆσιν² ὅσιν πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἐέργει·]
 ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός·
 μή³ μιν ἐγὼ μὲν ἴκωμαι ἰών, ὃ δὲ μ' οὐκ ἐλεήσει
 οὐδέ τί μ' αἰδέσεται⁴, κτενέει δέ με γυμνὸν⁵ ἐόντα
 αὐτως⁶ ὥς τε γυναῖκα, ἐπεὶ κ' ἀπὸ τεύχεα δύω. 125
 οὐ μὲν πῶς νῦν⁷ ἔστιν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης·
 τῷ ὀαρίζεμεναι⁸, ἅτε παρθένος ἡΐθεός τε,

¹) Δηλαδή εἰς δύο μέρη. "Ορα εἰς Σ, 511.

²) "Ο στίχος οὗτος λείπει ἐν ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων τίθεται ἐν ἀγκύλαις, διότι μετὰ τὸν στίχον 118 εἶναι περιττός.

³) Παραινέει ἑαυτὸν ὁ Ἔκτωρ. Διὰ τοῦ μὲν—δὲ ἐξαίρεται ἡ ἀντίθεσις τοῦ ὑποκειμένου. Τὸ ἴκωμαι σημαίνει ἰκετεύσω.

⁴) Τοῦτο ἔπρεπε νὰ πράξῃ πρὸς ἱκέτην. "Ορα, ὅτι τρις μετεχειρίσθη τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τοῦτο γὰρ αἰσχρὸν ἡγεῖται, εἰ δίχα τῶν ὕπλων ἀποθανεῖται».

⁶) "Ἄνευ ἀντιστάσεως, ἄνευ ἀμύνης.

⁷) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ὅτε μόνον ἄγων περὶ ζωῆς ἢ θανάτου δύναται νὰ γένη.

⁸) "Η φράσις αὕτη ἐγένετο παροιμία σημαίνουσα ἀρχαῖα μυθολογεῖν ἢ μύθους διηγεῖσθαι. Ἐγένετο δὲ ἐκ τούτου, ὅτι οἱ παλαιοὶ νομαδικῶς βιοῦντες καὶ τὰ ἐκτιθέμενα βρέφη παρὰ δρυσὶν ἢ πέτραις εὐρίσκοντες ἐνόμιζον, ὅτι ἐκ τούτων ἐγεννήθησαν. Πρὸς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ τὸ ἐν τ, 163 ἀλλ-

λὰ καὶ ὡς μοι εἶπὲ τεὸν γένος ὑπὸ-
 θεν ἔσσι· οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἔσσι πα-
 λαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης». Λοιπὸν
 κατὰ ταῦτα σημαίνει· νῦν κατ' οὐ-
 θένα τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ κάμω-
 μεν μακρὰς φλυαρίας, ὡς περὶ τῆς ἀρ-
 χῆς τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρηνικῆς πα-
 ραδόσεως τῆς Ἑλένης (114—116).
 Διότι τὰ τοιαῦτα ἤθελον εἶναι φλυα-
 ρίαι μηδεμίαν ἀξίαν ἔχουσαι, οἷας
 ποιοῦσιν οἱ νέοι μετὰ τῶν νεανίδων ἐν
 ταῖς συνεντεύξεσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν ἐρ-
 μηνείαν ταύτην παρέχει δυσκολίαν τινὰ
 ἡ πρόθεσις ἀ π ὅ, διότι ἐν τοιαύτῃ ση-
 μασίᾳ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἡ περί. Διὰ
 τοῦτο ὁ Döderlein δὲν δέχεται τὴν
 εἰρημένην παροιμίαν ἐνταῦθα, ἀλλὰ
 νομίζει, ὅτι τὰ ἐμπρόθετα δηλοῦσι
 τὸν τόπον, ἐξ οὗ διαλέγονται ἡ παρ-
 θένος καὶ ὁ νέος. Τὴν δυσκολίαν ὅμως
 ταύτην αἶρει ὁ W. Jordan λαμβάνων
 ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐ ν θ ἐ ν ἐ λ ὼ ν
 0, 500. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἡ πρό-
 θεσις ἀνῆκεν εἰς τὴν παροιμίαν πρὸς
 πρὸς δηλωσιν τοῦ πόθεν ἤρχιζεν ἡ
 διήγησις,

⁹) "Οαρίζειν σημαίνει ἐρωτικῶς
 ὁμιλεῖν. "Ορα εἰς Z, 516.

παρθένος ἡΐθεός¹ τ' ὁαρίζετον ἀλλήλοιν.

βέλτερον αὐτ' ἔριδι ξυνελαυνέμεν² ὅττι τάχιστα·

εἶδομεν ὅπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εὖχος ὀρέξῃ. « 130

Ὡς ὥρμαινε μένων, ὃ δὲ οἱ σχεδὸν ἤλθεν Ἀχιλλεὺς

ἴσος Ἐνυαλίῳ, κορυθαίχι³ πτολεμιστῇ,

σείων Πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον

δεινὴν· ἀμφὶ⁴ δὲ χαλκὸς ἐλάμπετο εἵκελος αὐγῇ

ἢ πυρὸς αἶθομένου ἢ ἡελίου ἀνιόντος.⁵ 135

Ἔκτορα δ', ὡς ἐνόησεν, ἔλε τρόμος· οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη

αὖθι μένειν, ὀπίσω⁶ δὲ πύλας λίπε, βῆ δὲ φοβηθείς.

Πηλείδης δ' ἐπόρουσε ποσὶ κραίπνοισι πεποιθώς.

ἤυτε κίρκος⁷ ὄρεσφιν, ἐλαφρότατος πετεηνῶν,

ῥηϊδίως οἴμησε⁸ μετὰ τρήρωνα πέλειαν· 140

ἢ δὲ θ' ὕπαιθα⁹ φοβεῖται, ὃ δ' ἐγγύθεν ὄξυ λεληκώς¹⁰

παρφέ¹¹ ἐπαΐσσει, ἐλέειν τέ ἐ θυμὸς ἀνώγει.

¹) Περὶ τῆς ἐπαναστροφῆς ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Καὶ ἔχει μὲν τι καὶ κάλλους κατὰ τοὺς τεχνικοὺς κἀνταῦθα ἢ ἐπαναστροφή. Τὸ δὲ πλεόν ἄγωνιῶντος καὶ τοῦτο ἥθους ἔστιν ἐνδεικτικόν». Παράβαλλ. Υ', 371.

²) Ἐνταῦθα περιεμένομεν τὸ συνεῖναι, διότι τὸ συνελαύνειν εἶναι μεταθετικόν.

³) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ κόρυς καὶ αἶσσω καὶ σημαίνει ὅτι καὶ τὸ κορυθαίολος.

⁴) Κατὰ μὲν τὸν Ameis σημαίνει περὶ τὸ σῶμα, κατὰ δὲ τὸν La Roche περὶ τὰ δύο ἄκρα τοῦ ὀράτος· διότι κατὰ τοῦτον ἂν ὁ ποιητὴς ἐνδείκῃ τὴν ὅλην πανοπλίαν, ἔπρεπε νὰ θέσῃ τὴν περὶ, ὡς ἐν Χ, 32 «ὡς τοῦ

χαλκὸς ἐλάμπε περὶ στήθεσσι θέοντος».

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «πρὶν διασκεδάσει τὰς αὐγὰς, ὅτε καὶ ὀραθῇναι δύνатаи».

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Φεύγει γὰρ ἐπὶ τὸν ἐρινεὸν καὶ τὸ τοῦ Ἴλου σῆμα εἰς τὰ δεξιὰ τῆς πόλεως· ὃ γὰρ Ἀχιλλεὺς ἀπὸ τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἀναστρέφει».

⁷) Εἶναι τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον κίρκινεζι P, 757.

⁸) Ἀόριστος τοῦ οἰμάω· ἐφόρμῃσεν, ἐπέπεσεν.

⁹) Ἐμπροσθεν ἢ ἐκ πλαγίου φεύγει.

¹⁰) Παρακείμενος τοῦ λάσκω, ὅπερ σημαίνει κρώζω.

¹¹) Πυκνὰς τὰς ἐπιπτώσεις ποιεῖ.

ὥς ἄρ' ὃ γ' ἐμμεμαῶς ἰθὺς πέτετο, τρέσε¹ δ' Ἐκτωρ
τείχος² ὑπο Τρώων, λαιψηρά δὲ γούνατ' ἐνώμα.

οἱ δὲ παρὰ σκοπιήν καὶ ἐρινεὸν³ ἡνεμόεντα

145

τείχεος αἰὲν ὑπέκ⁴ κατ' ἀμαξιτόν ἐσσεύοντο,

κρουνῶ⁵ δ' ἴκανον καλλιρρόω· ἔνθα δέ⁶ πηγαί

δοιαί ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου⁷ δινήεντος.

ἡ μὲν γὰρ θ' ὕδατι λιαρῷ ῥέει⁸, ἀμφὶ δὲ καπνὸς

γίγνεται ἐξ αὐτῆς ὥς εἰ πυρὸς αἰθομένοιο·

150

ἡ δ' ἐτέρη θέρει προρέει εἰκυῖα⁹ χαλάζῃ,

ἡ χιόνι ψυχρῇ, ἡ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ.

ἔνθα δ' ἐπ' αὐτάων¹⁰ πλυνοὶ εὐρέες ἐγγὺς ἔασι,

καλοὶ λαΐνεοι¹¹, ὅθι εἵματα σιγαλόμεντα

1) Μετὰ δέους ἔφυγεν.

2) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πε-
διάδα.

3) Ἐρινεὸς εἶναι ἀγρία συκῇ Z,
433, ὅπου ἰδέ. Ὁ Σχολιαστὴς παρα-
τηρεῖ· « Οὐ τὸν ὄντα πρὸς τὸ τεῖχος,
ἀλλ' ἐπὶ τὸ σῆμα τοῦ Ἰλου ». Πιθα-
νώτερον ὅμως λέγει ὁ La Roche, ὅτι
σκοπιή ἐνταῦθα δὲν εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ
σήματος τοῦ Αἰσχύτου, ἀλλ' ἄλλη
κειμένη παρὰ τῇ ὁδῷ, ἣτις ἦγεν ἐκ
τοῦ πόρου τοῦ Σκαμάνδρου πρὸς τὰς
Σκαιὰς πύλας.

4) Πάντοτε ὑποκάτω, πρὸς τὰ ἔ-
ξω. Ἐπειδὴ ἡ ἀμαξιτὴ ὁδὸς δὲν μνη-
μονεύεται ἄλλοθι, κατὰ τὸν Ameis ὁ
ποιητὴς ἔπλασε ταύτην, ὅπως ἔχῃ γῶ-
ρον λεῖον καὶ ἀπηλλαγμένον κωλυμά-
των πρὸς δρόμον τῶν δύο ἡρώων.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « νυνὶ
δὲ αἱ τῶν πηγῶν ἀπόρροισιν ».

6) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἔνθα
δέ, ὅπερ διατηρεῖ ὁ La Roche. Τό

δὲ ἔνθα τε εἶναι διόρθωσις τοῦ G.
Hermann, ἣν ἐδέξαντο οἱ πλείστοι
τῶν ἐκδοτῶν.

7) Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαρτήσωμεν
τὴν γενικὴν ἐκ τοῦ πηγαί, διότι τοῦ
ποταμοῦ τούτου αἱ πηγαὶ δὲν κείν-
ται ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ἰδης
M, 19. Διὰ τοῦτο τὴν γενικὴν
πρέπει νὰ ἐξαρτήσωμεν ἐκ τοῦ ἀναΐσ-
σουσι, ὡς ἐποιοῦν καὶ οἱ ἀρχαῖοι,
οἵτινες ἐνόουν τὴν ἀπό. Ἐννοεῖ δ', ὡς
φαίνεται, ὅτι αἱ πηγαὶ ἀναβλύζουσι
ὑπογείως ἐκ τοῦ Σκαμάνδρου. Ταύ-
τας ἀνεῦρεν ὁ Schliemann παρὰ τῷ
καλουμένῳ Bunarbaschi.

8) Ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἐρμηνευ-
ταὶ κ τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως θέρεῖ
ἐννοοῦσι τὸ χ εἰ μ ὠ ν ι.

9) Ὁμοιάζουσα κατὰ τὴν ψυχρό-
τητα πρὸς χ α λ α ζ αν.

10) Δηλαδὴ τῶν πηγῶν. Ἡ ἐννοία
αὕτη ἐπιτείνεται διὰ τοῦ ἐγγύς.

11) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « ἐκ

πλύνεσκον Τρώων ἄλοχοι καλαί τε θύγατρες¹ 155
 τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἔλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν.
 τῇ² ῥα παραδραμέτην, φεύγων, ὃ δ' ὀπίσθε διώκων·
 πρόσθε³ μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων,
 καρπαλίμως⁴, ἐπεὶ οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην
 ἀρνύσθη⁵, ἃ τε ποσσὶν ἀέθλια γίγνεται ἀνδρῶν⁶, 160
 ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θεόν Ἑκτορος ἵπποδάμοιο.
 ὥς δ' ὅτ' ἀθλοφόροι περὶ τέρματα⁷ μώνυχες ἵπποι
 ῥίμφα μάλα τρωχῶσι· τὸ δὲ μέγα κεῖται⁸ ἀέθλον,
 ἣ τρίπος⁹ ἧς γυνή, ἀνδρὸς κατατεθνηῶτος·
 ὥς τῷ τρὶς Πριάμοιο πόλιν περιδινθήτην¹⁰ 165
 καρπαλίμοισι πόδεσσι· θεοὶ δέ τε πάντες ὀρώντο.
 τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 »Ὡ πόποι, ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ τεύχος
 ὀφθαλμοῖσιν ὀρώμμαι· ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ

καλῶν λῆθων γεγονότες». Τὸ σιγαλό-
 εντα εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετον· ἐν τῇ
 προκειμένη περιστάσει δὲν εἶναι τοι-
 οὔτον.

¹) Τοῦτο πράττει ἡ Ναυσικᾶ ἐν
 τῇ νήσῳ τῶν Φαιάκων.

²) Ἐπ' ἀνέρχεται εἰς τὴν διήγησιν
 τὴν διακοπεῖσαν ἐν στίχ. 147. Ἀντὶ
 τοῦ παραδραμέτην ὃ Ἀχι εἶκασε,
 παρὰ δ' ῥα μ' ὃ μὲν, θέλων νὰ συμ-
 πληρώσῃ τὸ ὃ μὲν, ὅπερ λείπει.

³) Ὁ στίχος οὗτος περιέχει ἀνα-
 πτυξιν τοῦ φεύγων — διώκων.

⁴) Προσδιορίζει οὐχὶ τὴν παρεν-
 θετικὴν πρότασιν, ἀλλὰ τὴν κυρίαν
 ἔννοιαν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν στίχ. 157.
 Ἱερήϊον εἶναι τὸ σφάγιον, ὅπερ ἔδιδον
 ἄθλον ἐν τοῖς ἀγῶσιν Ψ, 260.

⁵) Ἐπεδίωκον νὰ λάβωσιν.

⁶) Ἡ γενικὴ ἀνῆκει εἰς τὸ ποσσὶν·

⁷) Περὶ τὸ τέρμα τρέχουσι ταχύ-
 τερον.

⁸) Εἶναι παθητικὸν τοῦ τιθέναι·
 εἶναι ἐκτεθειμένον.

⁹) Ἀντὶ τρίπους, ὡς ἀελλόπος·
 ἀρτίπους. Ὅρθως λέγει ὁ Εὐστάθιος·
 «Γυναῖκα δὲ δούλῳ ἐνταῦθα νοητέον,
 προβληθεῖσαν εἰς ἑπαθλον».

¹⁰) Τινὲς γράφουσιν ἐν διαστάσει
 πόλιν περὶ δινθηθήτην, ὅπως
 ἐξαγάγῃ τὴν ἔννοιαν, ὅτι οἱ ἦρωες
 δὲν ἔτρεχον περὶ ὀλόκληρον τὴν πο-
 λιν, ἀλλὰ μόνον πρὸ τῆς πόλεως ἐγ-
 γὺς τῶν Σικαίων πυλῶν. Φαίνεται ὅ-
 μως, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ δρόμον περὶ
 ὀλόκληρον τὴν πόλιν μὴ φροντίζων,
 ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν τοπογραφικῶς,
 ὡς λέγει ὁ Düntzer. «Ὅτι οὕτως ἔχει,

Ἑκτορος, ὅς μοι πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκην 170

Ἰδῆς ἐν κορυφῇσι¹ πολυπτύχου, ἄλλοτε δ'² αὖτε

ἐν πόλει ἀκροτάτῃ³· νῦν αὖτέ ἐδῖος Ἀχιλλεύς

ἄστῃ περί Πριάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκει.

ἀλλ' ἄγετε φράζεσθε, θεοί, καὶ μητιάσθε

ἡέ μιν ἐκ θανάτοιο σάωσομεν· ἡέ μιν ἤδη 175

Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ δαμάσσωμεν ἐσθλὸν ἐόντα. α

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·

» ὦ πάτερ ἀργικέραυνε, κελαινεφές, οἷον ἔειπες·

ἄνδρα θνητὸν ἐόντα, πάλαι πεπρωμένον αἴσῃ,

ἄψ ἐθέλεις θανάτοιο δυσσηχέος⁴ ἐξαναλῦσαι; 180

ἔρδ⁵· ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι. α

Τὴν δ' ἀπεμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

» θάρσει, Τριτογένεια, φίλον τέκος· οὐ νύ τι θυμῷ

πρόφρονι⁶ μυθέομαι, ἐθέλω δέ τοι ἥπιος εἶναι·

ἔρξον, ὅπῃ δὴ τοι νόος ἔπλετο, μηδέ τ' ἐρώει'. α 185

ὣς εἰπὼν ὦτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·

βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.

Ἑκτορα δ' ἀσπερχές⁸ κλονέων ἔφεπ' ὠκύς Ἀχιλλεύς.

ὥς δ' ὅτε νεβρόν ὄρεσφι κύων ἐλάφοιο⁹ δίηται,

γίνεται δῆλον ἐκ τῶν στίχ. 168. 173. 230. 251.

1) Ἐπὶ τοῦ Γαργάρου ὑπῆρχε βωμός καὶ τέμενος τοῦ Διός.

2) Ὅρα, ὅτι λέγει ἄλλοτε δέ, ἐν ᾧ δὲν προηγείται ἄλλοτε μὲν.

3) Ἐννοεῖ τὴν ἀκρόπολιν.

4) Δυσσηχὴς εἶναι ὁ κακὸς, ὁ ἀπαίσιος. Ἐξαναλῦω σημαίνει σῶζω.

5) Ἡ Ἀθηνᾶ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν λόγων τοῦ Διός.

6) Δὲν ὁμιλῶ σπουδαίως, δὲν σπουδαιολογῶ, ὡς ἐν Θ, 40.

7) Ὑποχωρεῖ, ἐνδιδεδε.

8) Μετὰ σπουδῆς καταδιώκων ἠκολούθει. Ἡ ἐπομένη ἀπόπειρα τοῦ Ἑκτορος, ὅπως διαφύγῃ τὸν διώκοντα, δὲν ὑποτίθῃσι τέταρτον δρόμον περὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀνήκει τοῖς προηγούμενοις.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Περὶ τὸν δὲ τὸ ἐλάφου· ὁ γὰρ νεβρὸς ἐπὶ ἐλάφου μόνον, ὡς καὶ ὁ μύσχος

ὄρσας ἐξ εὐνῆς, διὰ τ' ἄγχεα καὶ διὰ βήσσας· 190
 τὸν δ' εἴ πέρ τε λάθῃσι καταπτήξας ὑπὸ θάμνῳ,
 ἀλλὰ τ' ἀνιχνεύων² θέει· ἔμπεδον, ὄφρα κεν εὕρῃ·
 ὥς Ἐκτωρ οὐ λῆθε³ ποδώκεα Πηλεΐωνα.
 ὅσσάκι δ' ὀρμήσειε⁴ πυλάων Δαρδανιάων
 ἀντίον αἰΐσασθαι,⁵ εὐδμήτους ὑπὸ πύργους, 195
 εἴ πώς⁶ οἱ καθύπερθεν ἀλλάλχοιεν βελέεσσι,
 τοσσάκι μιν προπάροιθεν⁷ ἀποστρέψασκε παραφθὰς
 πρὸς πεδίον· αὐτὸς⁸ δὲ ποτὶ πτόλιος πέτετ' αἰεὶ.
 ὥς δ' ἐν ὀνείρῳ οὐ δύναται φεύγοντα διώκειν·
 οὔτ' ἄρ' ὁ τὸν δύναται ὑποφεύγειν οὔθ' ὁ διώκειν· 200
 ὥς ὁ τὸν οὐ δύνατο μάρψαι ποσίν, οὐδ' ὅς ἀλύξαι.

ἐπὶ βοός καὶ ὁ πῶλος ἐφ' ἵππου λέγεται ».

1) Ἀνῆκει εἰς τὸ λάθῃσι καὶ ἐκ τούτου τὸ ὑποκείμενον τοῦ θέει.

2) Ζητῶν τὰ ἔχνη, ἀναζητῶν. Τὸ δὲ ἔμπεδον σημαίνει ἀνεκδοτόως, ἀδιαλείπτως.

3) Ἡ παραβολὴ δὲν εἶναι μόνον πρὸς τὴν διωξίν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ, ὅτι ὁ Ἐκτωρ παρεφύλαττε τὸν καιρόν, ὅπως ὑποφύγῃ εἰς τὴν πόλιν.

4) Δηλοῖ τὸ πολλάκις γεγόμενον ἐν τῷ παρελθόντι. Δαρδάνιαι πύλαι εἶναι αἱ Σκαιαί, ὡς ἐν Ε, 789. Ἡ γενεὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀντίον.

5) Πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν αἰΐσασθαι πλὴν ἑνός, ὅπερ ἔχει αἰΐσεσθαι προτιμώμενον ὑπὸ τοῦ Bekker καὶ τοῦ Nauck.

6) Ἡ πρότασις αὕτη δηλοῖ εὐχὴν τοῦ Ἐκτορος.

7) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· πρὶν ὁ Ἐκτωρ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν

του. Εὕρηται καὶ ἡ γραφὴ ἀπατρέψασκε, ἣν προτιμᾷ ὁ Ameis.

8) Δηλαδή ὁ Ἀχιλλεὺς πάντοτε ἐπλησίαζε πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως. Ὅρα Κ, 428.

9) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἡθετοῦντο οἱ τρεῖς ἐπόμενοι στίχοι, ὡς παραδίδει ὁ Σχολιαστής· α' Αἰθετοῦνται στίχοι τρεῖς, ὅτι καὶ τῇ κατασκευῇ καὶ τῷ νοήματι εὐτελεῖς· καὶ γὰρ ἀπραξίαν ὁρόμου καὶ τὸ ἀπαράβατον σημαίνουσιν». Τὴν ἀθέτησιν δέχεται ὁ Bekker καὶ ὁ Düntzer, ἀλλ' ἀποκρούει ὁ Povelzen. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ δύναται εἶναι ἀόριστον, τίς, ὡς ἐν Ν, 287 καὶ υ, 88. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἐν τῷδε τῷ στίχῳ καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ τὸ διώκειν κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ συλλαμβάνειν, ἥτις ἀλλαγῇ τοῦ Ὀμήρου δὲν ἀπαντᾷ. Διὰ τοῦτο ὁ Nauck ἀντὶ τοῦ διώκειν εἰκάξει καὶ χάνειν.

πῶς¹ δέ κεν Ἑκτωρ κῆρας ὑπεξέφυγεν θανάτοιο,
εἰ μὴ οἱ πύματόν τε καὶ ὕστατον² ᾔντετ' Ἀπόλλων
ἐγγύθεν, ὃς οἱ ἐπῶρσε³ μένος λαιψηρά τε γούνα ;

Λαοῖσιν δ' ἀνένευε⁴ καρρήατι διός Ἀχιλλεύς, 205

οὐδ' ἔα ἰέμεναι ἐπὶ Ἑκτορι πικρὰ βέλεμνα,
μή τις κῦδος ἄροιτο βαλῶν, ὃ δὲ δεύτερος ἔλθοι.
ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον⁵ ἐπὶ κρουνοὺς ἀφίκοντο,
καὶ τότε δὴ χρύσεια⁶ πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα,
ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε⁷ τανηλεγέος θανάτοιο, 210

1) Ἡ ἔρμηνεία τῶν τριῶν ἐπομένων στίχων φαίνεται οὐχὶ εὐκολος τοῖς ἐρμηνευταῖς, ἐξ ὧν ὁ Düntzer τὸ πῶς ἔτρεψεν εἰς πῶς ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ Ἰσως. Ὁ ἐρμηνευτὴς οὗτος ἐξηγεῖ ὡς ἑξῆς· οὕτως ἡδύνατο ὁ Ἑκτωρ νὰ ὑπεκφυγῇ τὸν θάνατον, εἰ μὴ ἦτο πεπρωμένον. Οὕτε ἡ διόρθωσις εἶναι ἐπιτυχής, οὔτε, ὡς νομίζομεν, ἡ ἐρμηνεία ὀρθή. Διότι ὁ ποιητὴς περιρᾶται νὰ ἀνεύρῃ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁ ὠκύτατος Ἀχιλλεύς δὲν ἡδύνατο νὰ συλλάβῃ τὸν Ἑκτορα. Εὐρίσκει δὲ ταύτην ἐν τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τοῦτο παρητήρησεν ἡδὴ ὁ Σχολιαστὴς εἰπὼν· «πῶς ὁ ποδῶκης οὐ καταλαμβάνει τὸν Ἑκτορα ; Δέλυκε δὲ αὐτός ὁ ποιητὴς, ὅτι ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐδοθηθεῖτο». Ὁ ποιητὴς δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ὁ Ἑκτωρ ὅλως ὑπεξέφυγε τὸν θάνατον, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦδε. Ὅτι δ' ὁ Ἀπόλλων παρέστη βοηθὸς τῷ Ἑκτορι, γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τοῦ στίχ. 213.

2) Τὸ πύματον καὶ ὕστατον εἶναι συνώνυμα.

3) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ Ἑκτωρ

δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς βοήθειας τοῦ Ἀπόλλωνος μετὰ τὰ ἐν στίχ. 200. Ἀλλὰ δὲν λέγει ὀρθῶς ὁ ἐρμηνευτὴς, διότι τὰ ἐκεῖ γενόμενα ἐγένοντο βοήθεια τοῦ εἰρημένου θεοῦ.

4) Διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ἀπετρέπεν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ ποιητ. κεφ. 24 παρατηρεῖ, ὅτι τοῦτο ἐν μὲν τῇ σκηνῇ εἶναι γελοῖον, τῇ δὲ ἐποποιίᾳ ἐπιτρέπεται· ἀμᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον (δι' ὃ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστόν) διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πρᾶτοντα, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν Ἑκτορος διωξίν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα γελοῖα ἂν φανείη, οἱ μὲν ἐστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων, ἐν δὲ τοῖς ἔπεισι λανθάνει· τὸ δὲ θαυμαστόν ἡδύ.

5) Τὸν τέταρτον δρόμον δὲν συμπλήρωσεν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 259,

6) Οἱ στίχοι 209—202 ἐρμηνεύονται ἐν Θ, 69—72.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Κῆρας τὰς μοῖρας λέγει, οὐ τὰς ψυχὰς, ὡς ἐξεδέξατο φάωλως Αἰσχύλος».

τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἑκτορος ἵπποδάμοιο,
ἔλκε δὲ μέσσα λαβών· ῥέπε δ' Ἑκτορος αἵσιμον ἡμαρ,
ῥῆγετο¹ δ' εἰς Αἶδαο, λίπεν δέ ἐ Φοῖβος Ἀπόλλων.²

Πηλείωνα δ' ἔκανε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 215

»Νῦν³ δὴ νῶϊ γ' ἔολπα, δίφιλε φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,
οἴσεσθαι μέγα κῦδος Ἀχαιοῖσι προτὶ νῆας,
Ἑκτορα δηώσαντε, μάχης ἅτόν⁴ περ ἔόντα.
οὐδ' οἱ νῦν ἔτι γ' ἔστι πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι,
οὐδ' εἰ κεν μάλα πολλὰ πάθοι⁵ ἐκτέργες Ἀπόλλων 220
προπροκυλινδόμενος⁶ πατρός Διός αἰγιόχοιο.

ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν στήθι καὶ ἄμπνυε⁷, τόνδε δ' ἐγώ τοι
οἰχομένη πεπιθήσω ἐναντίβιον μαχέσασθαι.α

Ὡς φάτ' Ἀθηναίη, ὃ δ' ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ,
στήθ' ἄρ' ἐπὶ μελίσσης χαλκογλώχινος⁸ ἔρεισθεις. 225

ἡ δ' ἄρα τὸν μὲν ἔλειπε, κιχήσατο δ' Ἑκτορα δῖον
Δηϊφόβω εἰκυῖα δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν·

ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

»Ἡθεῖ¹⁰, ἡ μάλα δὴ σε βιάζεται ὥκυς Ἀχιλλεύς,

1) Ὑποκείμενον εἶναι τὸ Ἑκτορος αἵσιμον ἡμαρ.

2) Ὁ Ἀπόλλων ἐνόμισε μάταιον νὰ βοηθήσῃ τῷ εἰς θάνατον ὀρισθέντι.

3) Μετ' ἐμφάσεως· τώρα μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ἀπόλλωνος.

4) Ἄν καὶ εἶναι ἀκόρεστος τῆς μάχης. Συνήθως λέγεται ἅ τ ο ς πο λ ἔ μ ο ι ο .

5) Προέταξε τὴν ἄρνησιν μετ' ἐμφάσεως. Τὸ δὲ πεφυγμένον γενέσθαι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ φυγεῖν.

6) Πάσχειν ἐνταῦθα σημαίνει καταπονέσθαι.

7) Ἀδιακόπως κυλιόμενος, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ χαμερπῶς ἱκετεύοντες. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ ἐπίμονον τῆς ἱκετείας δηλοῖ διὰ δύο προθέσεων».

8) Ἀνάπνεε, λάμβανε ἀναφυγὴν.

9) Οὕτω λέγεται ὁ ἔχων χαλκὴν αἰγμὴν, λόγχην.

10) Ἀγαπητέ, φίλτατε. Εἶναι προσφώνησις νεωτέρου πρὸς πρεσβύτερον. Ὅρα εἰς Z, 518. Τὸ βιάζεται εἶναι μέσον, ὡς καὶ ἐν ι, 410.

ἄστῳ πέρι Πριάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκων· 230
 ἀλλ' ἄγε δὴ στέωμεν καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.»

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἴκτωρ·
 »Δηΐφοβ', ἡ μὲν μοι τὸ πάρος πολὺ φίλτατος ἦσθα
 γνωπτῶν,¹ οὓς Ἐκάβη ἠδὲ Πριάμος τέκε παῖδας·
 νῦν δ' ἔτι καὶ μᾶλλον νοέω φρεσὶ τιμήσασθαι², 235
 ὅς³ ἔτλης ἐμεῦ εἶνεκ', ἐπεὶ ἴδες⁴ ὀφθαλμοῖσι,
 τείχεος ἐξελθεῖν, ἄλλοι δ' ἔντοσθε μένουσι.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 »Ἥθεῖ', ἡ μὲν πολλὰ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
 λίσσονθ' ἐξείης γουνούμενοι, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι, 240
 αὖθι μένειν· τοῖον⁵ γὰρ ὑποτρομέουσιν ἅπαντες·
 ἀλλ' ἐμὸς ἔνδοθι⁶ θυμὸς ἐτείρετο πένθει λυγρῷ.
 νῦν δ' ἰθὺς μεμαῶτε μαχώμεθα, μηδέ τι δούρων
 ἔστω φειδωλή,⁷ ἵνα εἵδομεν ἢ κεν Ἀχιλλεύς
 νῶϊ κατακτείνας ἔναρα βροτόεντα ζέρεται 245
 νῆας ἔπι γλαφυράς, ἢ κεν σῶ δουρὶ δαμείῃ.»⁸

Ὡς φαμένη καὶ⁹ κερδοσύνη ἠγήσατ' Ἀθήνη.

1) Γνωτοὶ εἶναι οἱ ἀδελφοί. ὅπερ ὁρίζεται ἀκριδέστερον διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

2) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον σε, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις.

3) Τὸ ο λαμβάνεται ὡς μακρόν, ὡς καὶ ἐν Ω, 154.

4) Ἐκ τῆς προηγουμένης γενικῆς ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ με.

5) Μόνον ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος κεῖται ἀντὶ ἐπιρρήματος.

6) Ἀντὶ τοῦ ἐνδοθὶ συνήθως λέγεται ἐν φρεσὶ.

7) Εἶναι περίφρασις τοῦ παθητι-

κοῦ τοῦ φεῖδομαι, ὅπερ δὲν ὑπάρχει Ὅρα εἰς Η, 409.

8) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι δαμείῃ, ἐν δὲ δαμῆῃ. Ἡ εὐκτική μετὰ τὴν ὑποτακτικὴν δηλοῖ, ὅτι τὸ τελευταῖον εἶναι εὐχὴ τοῦ λέγοντος, ὡς ἐν Σ, 307 «ἀλλὰ μαλ' ἄτην στήσομαι, ἢ κε φέρῃσι μέγα κράτος, ἢ κε φερόμην». Ὅρα, ὅτι τοῦ μὲν κινδύνου καὶ ἑαυτὸν κοινωνῶν κατέστησεν ὁ Δηΐφοβος, τὴν δὲ νίκην μόνῳ τῷ Ἴκτωρι περιῆψεν.

9) Ὁ καὶ μετὰ μετοχὴν δηλοῖ, ὅτι ἡ ἐπομένη ἐνέργεια ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν προηγουμένην. Κατὰ

οί δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
τὸν πρότερος προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἴκτωρ·

»Οὐ σ' ἔτι, Πηλέος υἱέ, φοβήσομαι¹, ὥς τὸ πάρος περ 250
τρὶς περὶ ἄστῳ μέγα Πριάμου δῖον², οὐδέ ποτ' ἔτλην
μεῖναι ἐπερχόμενον· νῦν αὖτέ με θυμὸς ἀνῆκε
στήμεναι ἀντίᾳ σεῖο· ἔλοιμί³ κεν, ἢ κεν ἀλοίην.
ἀλλ' ἄγε δεῦρο θεοὺς ἐπιδώμεθα⁴· τοὶ γὰρ ἄριστοι
μάρτυροι ἔσσονται καὶ ἐπίσκοποι ἁρμονιάων⁵. 255
οὐ γὰρ ἐγὼ σ' ἔκπαγλον⁶ ἀεικιῶ, αἶ κεν ἐμοὶ Ζεὺς
δῶῃ καμμονίην⁷, σὴν δὲ ψυχὴν ἀφέλωμαι⁸.
ἀλλ' ἐπεὶ ἄρ κέ σε συλήσω κλυτὰ τεύχε, Ἄχιλλεῦ,
νεκρὸν Ἀχαιοῖσιν δώσω πάλιν· ὥς δὲ⁹ σὺ ῥέζειν.»

Τὸν δ' ἄρ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς

[Ἄχιλλεὺς· 260

»Ἴκτωρ, μή μοι, ἄλαστε¹⁰, συνημοσύνας ἀγόρευε.

τὸν Σχολιαστήν· «οὐ μόνον διὰ τῶν
γῶν αὐτὸν ἠπάτησεν, ἀλλὰ καὶ διὰ
τοῦ προσελθεῖν ἀξιοπίστως».

1) Σημαίνει φεύξομαι.

2) Εἶναι ἐπικὸν θέμα τοῦ δεῖδω·
φοβηθεὶς ἔφυγον.

3) Τὸ θράσος αὐτοῦ, ὅπερ ἡγέρ-
θη ἐκ φανακισμοῦ, ἐγείρει τὸν ἔλεον.

4) Ἀόριστος τοῦ ἐπιδίδοσθαι· ἃς
ποιήσωμεν μάρτυρας καὶ ἐπόπτας τοὺς
θεοὺς.

5) Ἄρμονια ἐνταῦθα εἶναι ἡ συν-
θήκη, ἡ σύμβασις.

6) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· δὲν θά
σε ὑβρίσω δεινῶς, καθ' ὑπερβολήν.

7) Ἐγένετο ἐκ τοῦ καταμονήν.
Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ὅτι καμμο-
νὴ νίκη οὐ καθολικῶς, ἀλλ' ἢ ἐκ
καταμονῆς».

8) Συνήθως λέγεται θυμὸν ἀφε-
λέσθαι ἢ ἐξελέσθαι.

9) Περιεμμένον τὸν σύνδεσμον
καί.

10) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἄλα-
στόν φησι τὸν ἀνέλπιστα κακὰ δεδρα-
κότα». Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην
οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων θεωροῦσι
τὴν λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητικ.)
καὶ λαθέσθαι, δηλ. ἀλησμόνητε (διὰ
τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου), ἥτοι μι-
σητέ. Ὁ Döderlein ὅμως, ὅστις το-
νίζει ἄλαστέ, παράγει ἐκ τοῦ ἀλάζω,
ἀλάομαι καὶ ἐξηγεῖ μαινόμενον. Τοῦτω
ἀκολουθεῖ ὁ Bekker καὶ ὁ Koch.
Τὸ δὲ συνημοσύνη σημαίνει συμφω-
νίαν, σύμβασιν. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ μόνον
ἐνταῦθα, ἀλλ' εὔρηται τὸ συνώμε-
θα ἐν N, 381.

ὥς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὄρκια πιστά,
οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα¹ θυμὸν ἔχουσιν,
ἀλλὰ κακὰ φρονέουσι διαμπερὲς ἀλλήλοισιν,
ὥς οὐκ ἔστ' ἐμὲ καὶ σὲ φιλήμεναι² οὔτε τι νῶϊν 265
ὄρκια ἔσσονται, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν.
παντοίης³ ἀρετῆς μιμνήσκειο· νῦν σε μάλα χρὴ
αἰχμητήν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν.
οὐ τοι ἔτ' ἔσθ' ὑπάλυξις⁴, ἄφαρ δέ σε Παλλὰς Ἀθήνη 270
ἔγχει ἐμῷ δαμάα· νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσεις⁵
κῆδε' ἐμῶν ἐτάρων⁶, οὓς ἔκτανες ἔγχεϊ θύων. «

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προίει δολιχόσκιον ἔγχος.
καὶ τὸ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο φαίδιμος Ἔκτωρ·
ἔξετο γὰρ προῖδῶν, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος, 275
ἐν γαίῃ δ' ἐπάγη· ἀνὰ δ' ἤρπασε Παλλὰς Ἀθήνη,
ἄψ δ' Ἀχιλῆϊ δίδου, λάθε' δ' Ἔκτορα, ποιμένα λαῶν.
Ἔκτωρ δὲ προσέειπεν ἀμύμονα Πηλεΐωνα·

» Ἡμῖν βροτῆς⁸, οὐδ' ἄρα⁹ πῶ τι, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
ἐκ Διὸς¹⁰ ἡείδης τὸν ἐμὸν μόρον· ἦτοι ἔφης γε¹¹. 280

1) Ὁμόφρων λέγεται ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ φρόνημα, ὁ σύμφωνος.

2) Ἐννοεῖται ἡ αἰτιατική ἀλλήλων.

3) Τὰ διάφορα εἶδη τῆς πολεμικῆς τέχνης ἀριθμεῖ αὐτὸς ὁ Ἔκτωρ ἐν Η, 237.

4) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ὑπαλύσκει σημαίνει ὑπεκφυγῆν.

5) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Νῦν δώσεις ἀθρόας δίκας ὑπὲρ τῆς λυπῆσεως τῆς γενομένης μοι· ἔνεκεν τῶν ἐταίρων».

6) Δὲν ἐννοεῖ τῶν Μυρμιδόνων, ἀλλὰ τῶν Ἀχαιῶν καθ' ὅλου, ὥς ἐν Σ, 402.

7) Ἡ σύνταξις εἶναι παρατακτική ἀντί, διδοὺς λάθε, ὥς ἐν χ, 479.

8) Ἀναφώνησις χαρᾶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ πολεμίου.

9) Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐξάγει ἐκ τῆς ἀποτυχίας.

10) Ὁ Ζεὺς γινώσκει τὸ πεπρωμένον τοῖς βροτοῖς. Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι ἡ εἰδῆς, ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὰ πλείστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἡ εἰδῆς, ὅπερ δέχεται. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄρθρον ἔχει ἀναρμόστως, ὁ Nauck εἰκάζει, εἰ εἰδῆς θ α· ἐμὸν μόρον.

11) Τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν στίχ. 270.

ἀλλὰ τις ἀρτιεπής¹ καὶ ἐπὶ κλοπος ἔπλεο μύθων,
 ὄφρα σ' ὑποδδείςας μένεος ἀλκῆς τε λάθωμαι².
 οὐ μὲν μοι φεύγοντι μεταφρένῃ³ ἐν δόρυ πῆξις,
 ἀλλ' ἰθὺς μεμαῶτι διὰ στήθεσφιν ἔλασσον⁴,
 εἴ τοι ἔδωκε θεός· νῦν αὖτ' ἐμὸν ἔγχος ἄλεια· 285
 χάλκεον. ὥς δὴ μιν σῶ ἐν χροῖ πᾶν κομίσαιο⁵.
 καὶ κεν ἑλαφρότερος πόλεμος Τρώεσσι γένοιτο⁶
 σεῖο κατὰ φθιμένιοιο· σὺ γάρ σφισι πῆμα μέγιστον. «

Ἡ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προτεῖ δολιχόσκιον ἔγχος,
 καὶ βάλε Πηλεΐδαο μέσον σάκος οὐδ' ἀφάμαρτε· 290
 τῆλε δ' ἀπεπλάγχθη σάκεος δόρυ. χῶσατο δ' ἔτῳ
 ὅττι ῥά οἱ βέλος ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός,
 στῆ δὲ κατηφῆσας⁸, οὐδ' ἄλλ' ἔχε μείλινον ἔγχος.
 Δηΐφοβον δ' ἐκάλει λευκάσπιδα⁹ μακρὸν αὐσας·
 ἦτεέ μιν δόρυ μακρὸν¹⁰. ὁ δ' οὐ τί οἱ ἐγγύθεν ἦεν. 295

1) Εἶναι σύνθετον τοῦ ἄρτιος καὶ ἔπος καὶ σημαίνει τὸν ἐπιτήδειον εἰς λόγους. Παραπλήσια εἶναι τὸ ἀρτίπος καὶ ἀρτίφρων. Ἐπὶ κλοπος δὲ λέγεται ὁ δόλιος ἐν τοῖς λόγοις. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἡσυχῶς λόγοις ἀπατᾶν».

2) Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσι λαθολίμην.

3) Οἱ Λάκωνες τοῖς βεβλημένοις πρὸς τὰ ὀπίσω δὲν ἀπέδιδον τὰς νενομισμένας τιμὰς.

4) Ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ δόρυ. ῥίπον μὲ ὀρμήν, ὡς ἐν Θ, 259.

5) Ἡ εὐχὴ αὕτη λέγεται ἐπὶ σαρκασμοῦ, ὡς ἐν Ε, 456. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «παρὰ λαλεῖ δέ τι καὶ ἀστεινὸν ὁ λόγος, εἴ περ ὁ χρεὺς ὡς οἶον δουροδόκη ἔσται τῷ δόρατι».

6) Ἡ ὑπόθεσις δύναται μὲν νὰ ληφθῇ καὶ ἐκ τῆς ἡγουμένης εὐχῆς, ἀλλ' ἡ αὕτη ἔννοια δηλοῦται καὶ διὰ τῆς ἐπομένης ὑποθετικῆς μετοχῆς.

7) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Κεῖται δ' ἐνταῦθα καὶ τὸ χῶεσθαι ἐπὶ τοῦ συγκεχύσθαι τῇ λύπῃ».

8) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγῶν ἐτυμολογεῖ· ἀκάτω τὰ φάη ἔχων». Κατὰ Döderlein ὁμοῦς παράγεται ἐκ τοῦ καθάπτομαι. Σημαίνει σκυθρωπάσας. Μόνον ἐνταῦθα τὸ ἄλλ' κεῖται ἀντὶ τοῦ ἄλλο. Ἡ πρότασις αὕτη περιέχει τὴν αἰτίαν τοῦ κατηφῆσας. Οὐχὶ σπανίως οἱ ἥρωες ἔχουσι δύο δόρατα,

9) Τὸν ἔχοντα λευκὴν ἢ λαμπρὰν ἀσπίδα.

10) Ἐννοεῖ τὸ δόρυ, ὅπερ ἔφερεν ὁ Δηΐφοβος.

Ἐκτωρ δ' ἔγνω¹ ἥσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·

»Ω πόποι², ἦ μάλα δὴ με θεοὶ θάνατόνδε κάλεσσαν·

Δηΐφοβον γὰρ ἔγωγ' ἐφάμην ἥρωα παρεῖναι·

ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τείχει, ἐμὲ δ' ἐξαπάτησεν Ἀθήνη³.

νῦν δὲ δὴ ἐγγύθι μοι θάνατος κακός, οὐδέ τ' ἄνευθεν, 300

οὐδ' ἀλέη⁴· ἦ γὰρ ῥα πάλαι τό γε φίλτερον⁵ ἦεν

Ζηνί τε καὶ Διὸς υἱεὶ ἐκηβόλῳ, οἳ με πάρος⁶ γε

πρόφρονες εἰρύατο⁷. νῦν αὖτέ με μοῖρα κιχάνει.

μὴ μὰν ἀσπουδί⁸ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,

ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. α 305

Ὡς ἄρα φωνήσας εἰρύσσατο φάσγανον ὀξύ,

τὸ οἱ ὑπὸ λσπάρην τέτατό μέγα τε στιβαρόν τε,

οἴμυσεν⁹ δὲ ἀλείς ὥς τ' αἰετὸς ὑψιπετής¹⁰,

ὅς τ' εἴσιν πεδίοις διὰ νεφέων ἐρεβεννῶν¹¹

ἀρπάξων ἢ ἄρν' ἀμαλὴν¹² ἢ πτώκα λαγυόν. 310

1) Ἄνευ ἀντικειμένου· ἦλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, ἐκατάλαθεν.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· α' Ἐλε-
εινοτάτη ἡ ἀναφωνήσις καὶ εἰς οἶκτον
κινουσα.

3) Ταύτην ὠνόμασεν ὁ Ἀχιλλεύς
ἐν στ' χ. 270, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῆς δη-
λώσεως ταύτης ἡδύνατο ὁ Ἐκτωρ νὰ
εἰκάσῃ, ὅτι ἦτο ἡ φίλη τοῦ Ἀχιλλεύως
καὶ ἐχθρὰ τῶν Τρώων.

4) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· αὐτο-
τέστιν οὐδ' ἔστιν ἀποφυγή, ἐκ τῶ
ἀλέω, ἐξ οὗ κατὰ πρόσληψιν συλλα-
βῆς ἡ ἀλευρή.

5) Κατὰ τὸν L. Roche καὶ τὸν
Düntzer τὸ συγκριτικὸν κεῖται ἀντὶ
τοῦ θετικοῦ. Πιθανώτερον ὅμως ὁ
Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἡ σύγκρισις
γίνεται πρὸς τὴν ἀντιθετον ἐνέργειαν
τὴν δηλουμένην ἐν στ' χ. 302.

6) Πρὶν ἀποφασίσωσι τὸν θάνα-
τόν μου.

7) Αὕτη εἶναι ἡ γραφή τῶν πλεί-
στων καὶ ἀρίστων χειρογράφων· ἐν
τισιν εὐρηται εἰρύαται.

8) Ἄνευ ἀγῶνος. Τὸ τελευταῖον
τοῦτο δεῖγμα τῆς ἀνδρείας τοῦ Ἐκτο-
ρος ἀναδεικνύει τοῦτον ἄξιον ἀνταγ-
νιστὴν τοῦ Ἀχιλλεύως.

9) Ὄρμησε δὲ συστραφεῖς, ὥς
ποιοῦσιν οἱ αἰετοί, ὅταν θέλωσι νὰ ὀρ-
μήσωσιν.

10) Εἶναι ποιητικὸς τύπος τοῦ ὑ-
ψιπέτης.

11) Τὸ ἐπιθετον παραγόμενον ἐκ
τοῦ ἐρεβος σημαίνει σκοτεινός.

12) Σημαίνει τρυφερὰν. Περὶ τὸ
ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία.
Τινὲς τῶν ἀρχαίων παρῆγγον ἐκ τοῦ
ἀπαλός, ἄλλοι ἐθεώρουν σύνθετον ἐκ

ὥς Ἐκτωρ οἶμῃσε τινάσσων φάσγανον ὀξύ.
 ὠρμήθη δ' Ἀχιλεὺς, μένεος δ' ἐμπλήσατο θυμὸν
 ἀγρίου, πρόσθεν δὲ σάκος στέρνοιο κάλυψε¹
 καλὸν δαιδάλεον, κόρυθι δ' ἐπένευε φαεινῇ
 τετραφάλῳ· καλαὶ δὲ περισσεύοντο ἔθειραι 315
 χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἱεῖ² λόφον ἀμφὶ θαμειάς.
 οἶος δ' ἀστὴρ εἶσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῶ
 ἔσπερος³, ὃς κάλλιπτος ἐν οὐρανῷ ἵσταται⁴ ἀστὴρ,
 ὥς αἰχμῆς ἀπέλαμπ⁵ εὐήκεος, ἣν ἄρ' Ἀχιλλεὺς
 πάλλεν δεξιτερῇ φρονέων κακόν⁶ Ἐκτορι δίῳ, 320
 εἰσορόων χροά καλόν, ὅπῃ εἴξει⁷ μάλιστα.
 τοῦ⁸ δὲ καὶ ἄλλο τόσον μὲν ἔχε χροά χάλκεα τεύχεα,
 καλὰ, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριξε κατακτάς·

τοῦ α (στερητ.) καὶ μαλλός. Κατὰ μὲν τὸν Döderlein τὸ ἐπιθετον εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ ἀμαλδύνω, κατὰ δὲ τὸν Buttmann πρὸς τὸ μαλακός. Τὸ δὲ πτώξ (ἐκ τοῦ πτώσσω) = περίφρυθος ἐνταῦθα μὲν κεῖται ὡς ἐπιθετον, ἐν δὲ τῷ P, 676 ὡς οὐσιαστικόν = λαγρός.

1) Κεῖται ἀντὶ τοῦ, καλύψας ἔσχευ, ὡς ἐν E, 315.

2) Περὶ τούτου λέγει ὁ ποιητὴς ἐν Σ, 612.

3) Ἐννοεῖ τὴν Ἀφροδίτην. Λέγεται κάλλιστος ὡς λαμπρότατος ν, 94 αἰστὴρ φαάντατος, ὃς τε μάλιστα ἔρχεται ἀγγέλλων φάος ἡοῦς ἡριγενείης.

4) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ ἵσταται ἀντὶ τοῦ ἀνίσταται, ἀνίσχει, ἀνατέλλει. Ἄλλως γάρ οὐκ ἔστι νοεῖν αὐτὸν ἱστάμενον, πλανήτην ὄντα».

5) Τὸ ὑποκείμενον εἶνα· ἀόριστον, ὡς ἐν ι. 143· ἐξήρχετο λάμψις. Εὐή-

κης λέγεται ὁ ἔχων ὀφέταν ἀκωκὴν, ὁ κοπτερός.

6) Παρὰ τῷ φρονεῖν συνήθως ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, κακὰ.

7) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ χρώς, ὅπερ ἔθηκεν ὡς ἀντικείμενον τῆς προηγουμένης μετοχῆς. Παρατηρῶν, ποῦ τὸ ὠραῖον σῶμα ἤθελεν ἐνδύσσει, ἤθελεν εἶναι τρωτόν.

8) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χροά. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ· Ὅσον παρτηρεῖ νὰ εὕρῃ θέσιν ἐπὶ καίρον καὶ τόσον τὸ σῶμα ἐκάλυπτον τὰ ὅπλα. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «τὸ μὲν ἄλλο σῶμα καθώπλιστο, γυμνὸν δὲ μόνον διεφαίνετο ἀπὸ τῶν ὤμων ἐπὶ τὸν αὐχένα». Ὁ Döderlein εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἀντὶ καὶ ἄλλο, κατ' ἄλλο καὶ συνδέει τὴν πρόθεσιν μετὰ τοῦ ἔχε. Ἡ ἀντίθεσις τοῦ μὲν ὑπάρχει ἐν τῷ φαίνεται οὐδὲ. Τὸ

φαίνετο¹ δ', ἥ κληῖδες ἀπ' ὤμων αὐχέν' ἔχουσι²,
 λαυκανίην³, ἵνα τε ψυχῆς ὤκιστος ὄλεθρος⁴ 325
 τῇ ῥ' ἐπὶ οἷ μεμαῶτ' ἔλασ' ἔγχει δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἀντικρὺ δ' ἀπαλοῖτο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή⁵
 οὐδ' ἄρ' ἀπ' ἀσφάραγον⁶ μελίη τάμε χαλκοδάρεια,
 ὄφρα⁷ τί μιν προτιείποι ἀμειδόμενος ἐπέεσσιν.
 ἦριπε δ' ἐν κονίῃς· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεύς· 330
 »Ἐκτορ, ἀτάρ⁸ που ἔφης Πατροκλῆ' ἐξαναρίζων
 σῶς ἔσσεσθ', ἐμὲ δ' οὐδὲν ὀπίζεο⁹ νόσφιν ἐόντα,
 νῆπιε· τοῖο¹⁰ δ' ἄνευθεν ἀοσσητῆρ μέγ' ἀμείνων⁹
 νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγὼ μετόπισθε¹⁰ λελείμην,
 ὅς τοι γούνατ' ἔλυσα. σὲ μὲν κύνες ἡδ' οἶωνοι 335

ἔχειν ἐνταῦθα σημαίνει καλύπτειν.

1) Ὑποκείμενον καὶ ἐνταῦθα εἶναι ὁ χρώς.

2) Κατὰ τὸν Ameis σημαίνει χωρίζουσιν Θ, 325.

3) Ἐπεξηγεῖ τὴν προηγουμένην ἀναφορικὴν πρότασιν. Λαυκανία εἶναι ὁ φάρυγξ. Ἡ λέξις λέγεται συγγενὴς τῷ λαύω καὶ λαβεῖν.

4) Ἀσφάραγος εἶναι ὁ λάρυγξ, ὁ γαργαραῶν. Ὁ μὲν Döderlein θεωρεῖ τὴν λέξιν συγγενῇ πρὸς τὸ φάρυγξ, ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν φάρυγξ.

5) Ὁ στίχος οὗτος ἠθετεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὡς ἀναγινώσκομεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ. α' Ἀθετεῖται, ὅτι γελοῖος, εἰ ἡ μελίη ἐπετίθουσε μὴ ἀποτεμῖν τὴν ἀσφάραγον, ἵνα προσφωνήσῃ τὸν Ἀχιλλέα. α' Ὅτι ἐβυστάθιος παρατηρεῖ· α' Ὅτι πολλάκις ὁ ποιητὴς τὰ ἐκ τύχης ὡς ἐξ αἰτίας τινὸς ἀποτελούμενα λέγει καὶ ἐκ προνοίας βουλευτικῆς.

6) Τὸ ἀτάρ ἐτέθη μετὰ τὴν κλητικήν, ὡς ἐν Z, 86 καὶ 429. Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ παρατήρησις τοῦ La Roche, ὅτι ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει ἀντιθέσις· διότι αὕτη κεῖται ἐν τῇ πράξει· δὲν ἐπίστευες, ὅτι θὰ τιμωρηθῇ· καὶ ὁμῶς ἐτιμωρήθης.

7) Δὲν προσεῖχες εἰς ἐμέ, δὲν ἐφοβείσο ἐμέ. Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου.

8) Ἡ γενικὴ ἀνήκει εἰς τὸ ἀοσσητήρ. Τὸ ἄνευθεν ἀναφέρεται εἰς τὸ νηυσὶ λελείμην.

9) Ὁ Σχολιαστὴς δέχεται ὡς ὄρον συγκρίσεως τὴν ἐννοουμένην γενικὴν σοῦ· πιθανώτερον ὁμῶς κατὰ τὸν Düntzer ἐννοεῖται τό, ἡ ὅσον σὺ ἤλπίζεις. Τὴν πιθανότητα τούτου ὑποστηρίζει ἡ φράσις, ἐμὲ δ' οὐδὲν ὀπίζεο.

10) Κατὰ μὲν τὸν Ameis ἔχει τὴν σημασίαν, κατὰ δὲ τὸν La-

ἐλκήσουσ' αἰκῶς¹, τὸν δὲ κτεριοῦσιν Ἀχαιοί. «

Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη κορυθαίολος Ἴκτωρ·
 »Λίσσομ' ὑπὲρ ψυχῆς² καὶ γούνων σῶν τε τοκῆων,
 μή με ἔα παρὰ νηυσὶ κύνας καταδάψαι³ Ἀχαιῶν,
 ἀλλὰ σὺ μὲν χαλκόν τε ἄλιν χρυσόν τε δέδεξο, 340
 δῶρα, τά τοι δώσουσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ,
 σῶμα δὲ οἶκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὄφρα πυρός με
 Τρῶες καὶ Τρώων ἄλοχοι λελάχωσι⁴ θανόντα. «

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 »Μή με, κύον⁵, γούνων γουνάζω μηδὲ τοκῆων· 345
 αἶ γάρ πως αὐτόν με μένος καὶ θυμὸς ἀνείη⁶
 ὦμ' ἀποταμνόμενον κρέα ἔδμεναι, οἷά μ' ἔοργας·
 ὥς οὐκ ἔσθ' ὅς σῆς γε κύνας κεφαλῆς ἀπαλάλκοι,
 οὐδ' εἴ κεν δεκάκις τε καὶ εἰκοσινήριτ⁸ ἄποινα
 στήσωσ'⁹ ἐνθάδ' ἄγοντες, ὑπόσχωνται δὲ καὶ ἄλλα· 350

Roche ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κατα-
 λείπειν.

¹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ αἰκῶς, ἀτίμως, ἀπρεπῶς. Παραπλήσια εἶναι τὰ ἰδιῶτα ἀντὶ εἰδιῶτα, ἔκελος ἀντὶ εἰκελος.

²) Ψυχὴ ἐνταῦθα εἶναι ἡ ζωὴ.

³) Ἀντὶ δάψαντας καταφαγεῖν.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἀντὶ τοῦ λαγεῖν ποιήσωσιν».

⁵) Ἐν τῇ αἰτήσει τοῦ Ἴκτορος ὁ Ἀχιλλεύς ἐνορᾷ ἀναλθεῖαν

⁶) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παράκλησιν τοῦ Ἴκτορος οὕτως εὐχεται ὁ Ἀχιλλεύς. Ἡ ὀργὴ τοῦτου τοῦ ἥρωος ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἡδύνατο νὰ καταφάγη τὸν Ἴκτορα, ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη φύσις κωλύει τοῦτο. Ὁμοία σκληρὰ φράσις ὑπάρχει ἐν Δ, 35.

⁷) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι τοῖα.

⁸) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἐν μιᾷ λέξει, ὡς ἐν τῷ κειμένῳ, ὁ δὲ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Τὸ δὲ εἰκοσινήριτα ἀντὶ τοῦ πρὸς εἴκοσιν ἐριστά, ἦτοι ἐρίζοντα καὶ ἰσάζοντα, τουτέστιν οὐ δεκάκις μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰκοσάκις τοῖς σοῖς κτήμασιν ἐξισούμενα». Παρὰ δὲ τῷ Ἡσυχίῳ III, 155 τὸ νηρίται ἐξηγεῖται διὰ τοῦ μεγάλου. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν τοιαύτην σύνθεσιν δὲν δέχεται ὁ Nauck, γράφει ἐν διαστάσει, δεκάκις καὶ εἰκοσι νήριτ' ἄποινα. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην τὸ εἰκοσι καίται ἀντὶ τοῦ εἰκοσάκις καὶ προσδιορίζει οὐχὶ τὸ νήριτα, ἀλλὰ τὸ στήσωσιν. Τοῦτο ἐπιδοκιμάζεται ὑπὸ τοῦ Döderlein, τοῦ Ameis καὶ ἄλλων.

⁹) Ἰσθάναι ἐνταῦθα σημαίνει ζυγίζειν.

οὐδ' εἴ κεν σ' αὐτὸν¹ χρυσῷ ἐρύσασθαι ἀνώγοι²
 Δαρδανίδης Πρίαμος· οὐδ' ὥς σέ γε πότνια μήτηρ
 ἐνθεμένη λεχέεσι γοήσεται, ὃν τέκεν αὐτή,
 ἀλλὰ κύνες τε καὶ αἰωνοὶ κατὰ πάντα³ δάσσονται. «

Τὸν δὲ καταθνήσκων προσέφη κόρυθαίολος Ἑκτωρ· 355
 » Ἡ σ' εὖ γιγνώσκων προτιόσσομαι⁴, οὐδ' ἄρ' ἔμελλον
 πείσειν· ἡ γὰρ σοί γε σιδήρεος⁵ ἐν φρεσὶ θυμός.
 φράζεο νῦν, μή τοί τι θεῶν μήνιμα⁶ γένωμαι
 ἡματι τῷ⁷, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
 ἐσθλὸν ἐόντ' ὀλέσωσιν ἐνὶ Σχαιῆσι πύλῃσιν. « 360

Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε,
 ψυχὴ δ' ἐκ βεθέων παταμένη Ἄιδόσδε βεβήκει,
 ὃν πότμον γοώωσα, λιποῦσ' ἀδροτήτα καὶ ἦσεν.
 τὸν καὶ τεθνηῶτα προσηύδα δῖος Ἀχιλλεύς·

» Τέθναθι⁸. κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι, ὅππότε κεν δῇ 365
 Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι ἡδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι. «

Ἡ ῥα, καὶ ἐκ νεκροῦ ἐρύσσατο χάλκεον ἔγχος,
 καὶ τό γ' ἀνέυθεν ἔθηχ', ὃ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα

1) Δηλαδή τὸ σῶμά σου. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ: «οὐδὲ εἰάν σοι ἰσοστάθμῳ χρυσῷ ἀναλαβεῖν βουληθῇ».

2) Ἐθῆκεν εὐχτικήν· διότι τοιοῦτόν τι δὲν προσδοκᾷ ὁ Ἀχιλλεύς.

3) Εἶναι ἀροενικοῦ γένους, δηλ. δόλοκληρον.

4) Ἐπικός τύπος ἀντὶ τοῦ προσώσσομαι· καλῶς γνωρίζων σε προσβλέπω, δηλ. βλέπω, ὅτι εἶσαι ὁ ἴδιος, ὃν καλῶς ἐγνωρίζον, δὲν μετεβλήθης. Κατὰ τὸν Döderlein τὴν κυρίαν ἐννοίαν περιέχει ἡ μετοχὴ καὶ δευτερεύουσιν τὰ ῥήματα. Ἐκ τοῦ προσώπου σου γνωρίζω τὴν σκληράν σου καρδίαν

καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ ἐξαρτωμένην τύχην μου. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην δέχεται καὶ ὁ Koch.

5) Τὸ ἐπίθετον δηλοῖ τὴν σκληρότητα τῆς καρδίας τοῦ Ἀχιλλέως.

6) Αἰτία ὀργῆς.

7) Ἡ φράσις αὕτη λέγεται ἐπὶ παρελθόντος· μόνον δ' ἐνταῦθα καὶ ἐν Θ, 476 ἐπὶ μέλλοντος. Οἱ μέλλοντες νὰ ἀποθάνωσιν ἔχουσι μαντικήν δύναμιν Π, 854.

8) Τοῦτο δείκνυσιν τὴν μεγάλην τοῦ Ἀχιλλέως ὀργήν. Παρὶ τῆς ἑαυτοῦ τύχης ὁ ἦρωας δὲν φροντίζει.

αἰματόεντ'· ἄλλοι δὲ περίδραμον¹ υἷες Ἀχαιῶν,
οἳ καὶ θηήσαντο φυὴν καὶ εἶδος ἀγῆτον² 370
Ἑκτορος· οὐδ' ἄρα οἳ τις ἀνουτητί³ γε παρέστη.
ὦδε δέ τις εἶπεςκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·

» ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ μαλακώτερος ἀμφαφάσθαι⁴
Ἑκτωρ ἦ ὅτε νῆας ἐνέπρησεν πυρὶ κηλέφ. »

Ὡς ἄρα τις εἶπεςκε⁵ καὶ οὐτήσασκε παραστάς. 375
τὸν δ' ἐπεὶ ἐξενάριξε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
στάς ἐν Ἀχαιοῖσιν⁶ ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν·

» ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες,
ἐπεὶ δὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσασθαι ἔδωκαν,
ὅς κακὰ πόλλ' ἔρρεξεν, ὅς οὐ σύμπαντες οἱ ἄλλοι, 380
εἰ δ' ἄγετ' ἄμφι πόλιν σὺν τεύχεσι πειρηθῶμεν,
ὄφρα κέ τι γινώμεν Τρώων νόον, ὄντιν' ἔχουσιν,
ἦ καταλείψουσιν⁸ πόλιν ἄκρην τοῦδε πεσόντος,
ἦ ἐμένειν μεμῶασι καὶ Ἑκτορος οὐκέτ' ἐόντος.
ἀλλὰ τίη⁹ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός; 385

1) Ἐτρεξαν ἐξ ὄλων τῶν μερῶν.

2) Δὲν ἐπὶ γνῆται μὲν ἡ εὐχροία, ἀλλ' ἐσιώζετο ἡ συμμετρία.

3) Χωρὶς νὰ τὸν πληγώσῃ. Κατὰ τὸν Αἰεῖς τοῦτο ἐγένετο ἐξ ἀπλοῦ-
κῆς ὁρμῆς καὶ οὐχὶ ἐξ ἀληθοῦς ὠμό-
τητος, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ
στίχ. 373.

4) Σημαίνει περιψηλαφᾶσθαι. Ὁ
λόγος εἶναι σαρκαστικός.

5) Δὲν ἔλεγον πρῶτον καὶ εἶτα
ἐπλήγονον, ἀλλ' ἀμφοτέρω ἐποιοῦν
συγχρόνως.

6) Προσδιορίζει τὸ ἀγόρευεν.

7) Ὁ Αἰεῖς νομίζει, ὅτι οἱ στί-
χοι 384-390 πρέπει νὰ ἀποκοπῶσι·

διότι ἡ αἰτία τῆς προσβολῆς φαίνεται
αὐτῷ παράδοξος. Τοῦναντίον τοῦτο
δείκνυσιν τὴν μεγίστην σύνεσιν τοῦ στρα-
τηγοῦ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχο-
λιαστής. «Στρατηγικῶς μὲν τὸν και-
ρὸν συνίησι, καταπλήσσωσι τοὺς πολε-
μίους παρὰ τὴν πτώσιν τῶν ἀπολωλό-
των» φιλοστόργως δὲ μεταίεται, τὸ
φιλέταιρον προθεῖς τοῦ φιλοτίμου».

8) Ἐννοεῖ ἐγκατάλειψιν τῆς πόλε-
ως καὶ ἐξοικισμὸν, περὶ οὗ λέγεται
καὶ ἐν Ω, 383. Ἄκρη πόλις συνήθως
λέγεται ἡ ἀκρόπολις, ἐνταῦθα δὲ ὁλό-
κληρος ἡ πόλις.

9) Συνήθως ὁ στίχος οὗτος ὑπάρ-
χει, ὅταν τις πρὸς ἑαυτὸν διαλέγεται.

κεῖται παρ νήεσσι¹ νέκυς ἄκλαυτος, ἄθαπτος,
 Πάτροκλος². τοῦ δ' οὐκ ἐπιλήσομαι, ὅφρ' ἂν ἔγωγε
 ζῶοισιν μετέω καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρη.
 εἰ δὲ θανόντων περ καταλήθοντ'³ εἰν Ἀΐδαο,
 αὐτὰρ ἐγὼ καὶ κεῖθι⁴ φίλου μεμνήσομ' ἐταίρου. 390
 νῦν δ' ἄγ' αἰείδοντες παιήονα⁵, κοῦροι Ἀχαιῶν,
 νηυσὶν ἐπι γλαφυρῇσι νεώμεθα, τόνδε δ' ἄγωμεν.
 ἡράμεθα⁶ μέγα κῦδος· ἐπέφνομεν Ἑκτορα δῖον,
 ὦ Τρῶες κατὰ ἄστρῳ θεῶ ὥς εὐχετόωντο. »

Ἡ ῥα, καὶ Ἑκτορα δῖον ἀεικέα⁷ μήδετο ἔργα. 395
 ἀμφοτέρων μετόπισθε⁸ ποδῶν τέτρηνε τένοντε
 ἐς σφυρόν ἐκ πτέρνης⁹, βοέους δ' ἐξήπτεν ἱμάντας,
 ἐκ δίφροιο δ' ἔδησε, κάρη¹⁰ δ' ἔλκεσθαι ἔασεν·
 ἐς δίφρον δ' ἀναβάς, ἀνά τε κλυτὰ τεύχε' αἰείρας,

1) Δηλαδὴ ἐν τῇ κλισίῃ. Τὸν Πάτροκλον ἐθρήνησαν μὲν ἐν Σ, 354, ἀλλ' ἐννοεῖ ἐπίσημον ὀρθήνον.

2) Ἔθηκε τὸ Πάτροκλος μετὰ τὸ νέκυς πρὸς ἔμφασιν, ὡς δεικνύει ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις.

3) Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων, ἧτις εἰκονίζεται ἐν τῷ λ τῆς Ὀδυσσεύς, οἱ τεθνεώτες ἐν Ἀΐδου δὲν διατηροῦσι τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, ἀλλ' ἀνακτώνται ταύτας, ὅταν πῶσιν αἶμα. Ὑποκειμενόν τοῦ βήματος εἶναι οἱ θανόντες, ὅπερ ἐνυπάρχει ἐν τῇ φράσει εἰν Ἀΐδαο.

4) Τοῦτο δεικνύει θερμότητα φιλίας.

5) Παιήων ἦτοι παιὰν ἐνταῦθα εἶναι νικητήριον ᾄσμα.

6) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος περιέχουσι τὴν ἐννοίαν τοῦ παιᾶνος. Τὸν τύπον ἡ ῥάμην ὁ Cobet δὲν θεωρεῖ ὡς ὁμηρικόν, ἀλλὰ μόνον τὸν

ἡρόμην. Ὡσαύτως ὁ Nauck καὶ ὁ Christ γράφουσιν ἡ ῥόμεια.

7) Κατὰ τοῦ ἔλκεσθαι γινωματεύων ὁ ποιητὴς δεικνυσιν, ὅτι ἔχει ὑψηλοτέραν διάνοιαν τῶν ἀνδρῶν, περὶ ὧν ποιεῖ. Τὸ μήδεσθαι συνετάχθη πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν, διότι ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐργάζεσθαι.

8) Προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ ἐς σφυρόν. Ἡ γενικὴ ποδῶν ἀνήκει εἰς τὸ τένοντε καὶ οὐχὶ εἰς τὸ μετόπισθε. Τοὺς τένοντας ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· αὐτὰ διατεταμένα τῶν σφυρῶν νεῦρα.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν. «ἐκ τῶν σφυρῶν καὶ τοῦ κάτω μέρους τῆς πτέρνης ἐτρύπησεν, ὥστε ὑπολύσασθαι τὴν ἀγκύλην».

10) Τὸ πρόσωπον ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ Ψ, 25 καὶ Ω, 18.

μάστιξεν ῥ' ἐλάαν, τῷ δὲ οὐκ ἄκοντε πετέσθην. 400
 τοῦ δ' ἦν ἐλκομένοιο κονίσσαλος, ἀμφὶ δὲ χαίται
 κυάνας πίτναντο¹, κάρη δ' ἅπαν ἐν κονίησι
 κεῖτο πάρος χαρίεν· τότε δὲ² Ζεὺς δυσμενέεσσι
 δῶκεν ἀεικίσσασθαι ἐῖν ἐν πατρίδι γαίῃ³.

Ὡς τοῦ μὲν κεκόνιτο κάρη ἅπαν· ἡ δὲ νύ μήτηρ⁴ 405
 τίλλε⁵ κόμην, ἀπὸ δὲ λιπαρὴν ἔρριψε καλύπτρην
 τηλόσε, κώκυσεν δὲ μάλα μέγα παῖδ' ἐσιδοῦσα⁶.
 ὦμωξεν⁷ δ' ἐλεεινὰ πατήρ φίλος, ἀμφὶ δὲ λαοὶ
 κωκυτῷ τ' εἶχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ.
 τῷ⁸ δὲ μάλιστ' ἄρ' ἔην ἐναλὶγκιον, ὥς εἰ ἅπασα 410
 Ἴλιος ὄφρυόεσσα⁹ πυρὶ σμύχοιτο κατ' ἄκρης.
 λαοὶ μὲν ῥα γέροντα μόγις ἔχον¹⁰ ἀσχαλῶντα,
 ἐξελθεῖν μεμαῶτα πυλάων Δαρδανιάων.
 πάντας δ' ἐλλιτάνευε κυλινδόμενος κατὰ κόπρον¹¹,
 ἐξονομακλήδην ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον· 415

»Σχέσθε, φίλοι, καὶ μ' οἷον ἐάσατε, κηδόμενοι περ,
 ἐξελθόντα πόλῃος ἰκέσθ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.

¹) Ἐξηπλοῦντο, ἐκυμάτιζον.

²) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πάρος
 χαρίεν.

³) Τοῦτο ἐξαίρει τὸ τραγικὸν τῆς
 τύχης τοῦ ἥρωος.

⁴) Ἡ μήτηρ τοῦ Ἑκτορος Ἰσματο
 ἔτι ἐπὶ τοῦ πύργου.

⁵) Περιεμένομεν τὸ μέσον, ὡς ἐν
 κ, 567 καὶ Ω, 711.

⁶) Ἐνωεῖται ἡ μετοχὴ ἐλκόμε-
 νον.

⁷) Ἐπὶ μὲν ἄρρενος λέγεται οἰμώ-
 ζειν, ἐπὶ δὲ θηλείας κωκυεῖν.

⁸) Οὐδὲτέρου γένους, διότι ἀναφέ-

ρεται εἰς τὴν πρότασιν τὴν ἀρχομένην
 ἐκ τοῦ ὡς εἰ.

⁹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Ὀφρυ-
 όεσσα δὲ ἡ ἐπὶ ὄφρυώδους τόπου κει-
 μένη καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡνεμόεσσα.
 Ὀφρύες γὰρ αἱ ὄρειναι ἐξοχαί. Εἶχε
 διεγερθεῖ ὁρῆνος, ὥσπερ ὀλόκληρος ἡ
 ἐπὶ ὕψους κειμένη Ἴλιος κατεφλέ-
 γετο.

¹⁰) Μόλις ἐκράτουν δυσανασχε-
 τοῦντα, ἀγανακτοῦντα.

¹¹) Δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ἡ λέξις
 ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ· διότι σημαίνει
 κόπριν, ὡς καὶ ἐν Ω, 164 καὶ ω,
 316.

λίσσωμ¹· ἀνέρα τοῦτον ἀτάσθαλον ὀβριμοεργόν²,
 ἣν πως ἡλικίην αἰδέσσεται ἡδ' ἐλεήσῃ
 γῆρας. καί³ δέ νυ τῷδε πατήρ τοιόσδε τέτυκται, 420
 Πηλεύς, ὅς μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε πῆμα γενέσθαι
 Τρωσί· μάλιστα⁴ δ' ἐμοὶ περὶ πάντων ἄλγε' ἔθηκε.
 τόσσους γάρ μοι παῖδας ἀπέκτανε τηλεθάοντας⁵.
 τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,
 ὡς ἐνός, οὐ⁶ μ' ἄχος ὅξυ κατοίσεται Ἄϊδος εἰσω, 425
 Ἑκτορος· ὡς ὄφελεν θανέειν ἐν χερσὶν ἐμῇσι·
 τῷ⁷ κε κορυσσάμεθα κλαίοντέ τε μυρομένω τε,
 μήτηρ θ', ἣ μιν ἔτικτε δυσάμμορος⁸, ἡδ' ἐγὼ αὐτός. α

Ὡς ἔφατο κλαίων, ἐπὶ δὲ στενάχοντο πολῖται⁹.
 Τρωῆσιν δ' Ἑκάβη ἀδινού ἐξήρχε γόοιο· 430

»Τέκνον, ἐγὼ δειλή· τί¹⁰ νυ βείομαι, αἰνὰ¹¹ παθοῦσα,
 σεῦ ἀποτεθνηῶτος; ὅ¹² μοι νύκτας τε καὶ ἡμᾶρ
 εὐχολή¹³ κατὰ ἄστυ πελέσκειο, πᾶσι τ' ὄνειαρ,

1) Κατὰ μὲν τὸν La Roche καὶ τὸν Koch ἡ ὑποτακτικὴ κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ μέλλοντος, ὡς ἐν A, 262, κατὰ δὲ τὸν Ameis δηλοῖ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπερ πιθανώτερον. Τὴν ἐπομένην ἀντωνυμίαν μετεχειρίσθη πρὸς περιφρόνησιν, ὡς ἐν E, 761.

2) Βίαιον, δυναστικόν.

3) Ἀνήκει εἰς τὸ τῷδε. Τὸ τοιόσδε κεῖται ἀντὶ τοῦ τηλίκος, ὡς ἐν Ω, 487.

4) Ἐπιτίθεται διὰ τῆς φράσεως περὶ πάντων.

5) Ἀνθηρούς, ἀχμαίους. Περιεμένοντες τηλεθάοντας, ὡς ἐν η, 414 καὶ ν, 196.

6) Ἡ γενικὴ ἀνήκει εἰς τὸ ἄχος,

ὡς παρὰ Κοῖντ. Σμυρν. VII, 654 αὐτὸ μ' ἄχος ὅξυ ἀμφέχει ἡματα πάντα». Τοῦ καταφέρειν μόνον ὁ μέσος μέλλων εἶναι εὐχρηστος καὶ αὐτὸς μόνον ἐνταῦθα.

7) Συγκεφαλαιῶσι τὴν προηγουμένην εὐχὴν.

8) Ἡ πολὺ ἄμοιρος, ἡ κακόμοιρος.

9) Ἐνταῦθα εἶναι ταυτόσημον τῷ λαοί, ὡς γίνεται ὀφθαλμὸν ἐκ τοῦ στίχ. 408.

10) Πρὸς τί λοιπόν θά ζήσω; Περὶ τοῦ βείομαι ὅρα εἰς O, 194.

11) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης γενικῆς ἀπολύτου.

12) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ὅς.

13) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· α' Ἐμοὶ

Τρωσί τε καὶ Τρωῆσι κατὰ πτόλιν, οἷ σε θεὸν ὥς
 δειδέχατ'· ἥ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῆδος ἔησθα 435
 ζωὸς ἐὼν· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει. «

Ὡς ἔφατο κλαίουσ', ἄλοχος δ' οὐ πώ τι πέπυστο
 Ἑκτορος³· οὐ γάρ οἱ τις ἐτήτυμος ἄγγελος ἐλθὼν
 ἤγγειλ' ὅτι ρά οἱ πόσις ἔκτοθι μίμνε πυλάων,
 ἀλλ' ἥ γ' ἰστὸν ὕφαινε μυχῶ³ δόμου ὑψηλοῖο 440
 δίπλακα⁴ πορφυρέην, ἐν δὲ θρόνα⁵ ποικίλ' ἔπασσε.
 κέκλετο δ' ἀμφιπόλοισιν ἑυπλοκάμοις κατὰ δῶμα
 ἀμφὶ πυρὶ στήσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα πέλοιτο
 Ἑκτορι θερμὰ λoετρά⁶ μάχης ἔκ νοστήσαντι,
 νηπίη⁷, οὐδ' ἐνόησεν ὃ μιν μάλα τῆλε λoετρῶν 445
 χερσὶν Ἀχιλλῆος δάμασε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

μέν, φησί, δόξα, τοῖς δὲ πολίταις
 ὄφελος».

1) Ἐδέχοντο, ἐδεξιούντο. Περὶ τοῦ ἐνεστώτος ἰδὲ εἰς Δ, 4. Τὰ πλείστα χειρογράφα ἔχουσιν, ἥ γὰρ κε, ὀλίγα δὲ ἥ γὰρ καί, ὅπερ ἀπὸ τοῦ Bekker δέχονται σπουδαῖοι ἐκδύται. Ὁ καὶ κατὰ τὸν Ameis δηλοῖ τὴν συμφωνίαν τοῦ αἰτίου πρὸς τὸ αἰτιατόν. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι πρέπει νὰ προτιμήσωμεν τὴν γραφὴν τῶν πλείστων χειρογράφων ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως· διότι ἡδύνασο νὰ ᾔσται μεγάλη δόξα αὐτοῖς, ἐὰν ἔζησ· τῶρα ὅμως ἀπέθανες.

2) Ἡ γενικὴ αὕτη δύναται νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄλοχος ἢ ἐκ τοῦ πέπυστο.

3) Τοῦτο ποιεῖ πιθανόν, ὅτι ἡ Ἀνδρομάχη οὐδὲν ἤκουσε περὶ Ἑκτορος.

4) Ἐννοεῖ διπλοῖδα. Περὶ τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Γ, 126.

5) Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως εἶναι ἀμφίβολον· οἱ μὲν ἀρχαῖοι παρήγον ἐκ τοῦ θ ο ρ εῖ ν, δηλ. ἄνθη, ἅπερ ἐξέθορον ἐκ τῆς γῆς, ὁ δὲ Döderlein λέγει, ὅτι ἐκ τοῦ θερινόν ἐγένετο θ ρ ὀ ν ο ν, ὡς ἐκ τοῦ κοίρανος ἐγένετο Κρόνος, δηλ. σημαίνει ἄνθη θεριγενῆ. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ βα π τ ἄ ῆ ρ ι α, ἀλλ' ὁ Döderlein παρατηρεῖ, ὅτι ἀντίκειται εἰς τὴν ἐνάργειαν τοῦ ἔπους τὸ ὀνομάζειν τὴν ὕλην, ἣν ἐνύφαινε καὶ οὐχὶ τὴν εἰκόνα, ἣν κατεσκεύαζε Γ, 126 « πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους».

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Αὕξει τὸ πάθος· τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει τοῦ ἐννοεῖν τι τῶν συμβεβηκότων ὡς καὶ λουτρὰ τῷ ἀνδρὶ παρασκευάζειν».

7) Ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα δὲν ψέγει, ἀλλὰ μόνον ἐλεεῖ τὴν ἄγνοίαν. Τὸ δ κεῖται ἀντὶ τοῦ ὅτι. Δηπτέον τὸ τῆλε εἰ μεταφορικῇ σημασίᾳ, ὡς ἐν χ, 323

κωκυτοῦ δ' ἤκουσε καὶ οἰμωγῆς¹ ἀπὸ πύργου·
τῆς δ' ἐλελίχθη² γυῖα, χαμαὶ δέ οἱ ἔκπεσε κερκίς³.
ἡ δ' αὖτις δμωῇσιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα·

»Δεῦτε, δῶω⁴ μοι ἔπεσθον, ἰδωμ' ὅτιν⁵ ἔργα τέ-

[τυκται. 450

αἰδοίης⁶ ἐκυρῆς ὁπὸς ἔκλυον, ἐν δ' ἐμοί⁷ αὐτῇ
στήθεσι πάλλεται⁸ ἦτορ ἀνὰ στόμα, νέρθε δὲ γοῦνα
πήγνυται· ἐγγὺς δὴ τι κακὸν Πριάμοιο τέκεσσιν⁹.
αἱ γὰρ ἀπ' οὐατος¹⁰ εἶη ἐμεῦ ἔπος· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
δείδω, μὴ δὴ μοι θρασὺν¹¹ Ἐκτορα δῖος Ἀχιλλεύς, 455
μοῦνον ἀποτμήξας πόλιος, πεδίωνδε δίηται,
καὶ δὴ μιν καταπαύσῃ ἀγηνορίης ἀλεγεινῆς¹²,
ἡ μιν ἔχεσθ¹³, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐνὶ πληθυὶ μένεν ἀνδρῶν,
ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε, τὸ ὄν μένος¹⁴ οὐδενὶ εἴκων. «

«τηλοῦ ἐμοὶ νόστοιο τέλος γλυκεροῖο
γενέσθαι».

1) Κατὰ τὸν Düntzer ἐννοεῖται ἡ
μετοχή ἐλθούσης.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Τρύμω
ἐσείσθη».

3) Ἡ λέξις παραγομένη παρὰ τὸ
κρέκειν (κτυπᾶν, κρούειν) σημαίνει τὴν
καλουμένην σπάθην, δι' ἧς ἔκρουον τὸ
ὕψαδιον.

4) Συνήθως δύο θεραπευνίδες ἡχο-
λούθουν τῇ δεσποίνῃ, ὅτε αὕτη ἐξήρ-
χεται Γ. 143.

5) Οὐδέτερον πληθυντικὸν τοῦ ὅτις,
ὡς εὐρηται καὶ ὅτινας Ο. 492 καὶ
ὅτινα θ. 204 καὶ ο. 395.

6) Τὸ ἀσύνδετον δηλοῖ τὸ πάθος
τῆς ἡρωίδος.

7) Κατὰ τὸν La Roche τὰ πλεῖ-
στα τῶν χειρογράφων ἔχουσι δέμοι,
ὅπερ προτιμᾷ· διότι ἡ ἔμφασις κεῖται
ἐπὶ τοῦ αὐτῆς.

8) Τὸ ἀντίθετον εἶναι ἦτορ ἔμ-
πεδον Κ. 93 «οὐδέ μοι ἦτορ ἔμ-
πεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτεμαι, κραδίη δέ
μοι ἔξω στηθέων ἐκθρούσκει».

9) Λέγει μὲν γενικῶς περὶ τῶν πα-
ιδων τοῦ Πριάμου, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν
τὸν Ἐκτορα ἐν νῶ ἔχει.

10) Παραπλησίαν εὐχὴν μεταχειρι-
ζόμεθα καὶ οἱ νεώτεροι ἐν τοιαύτῃ
περιστάσει· κούφια ἡ ὥρα ποῦ τ'
ἀκούμεε.

11) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο περιέχει τὴν
αἰτίαν τοῦ φόβου τῆς Ἀνδρομάχης·
Ὅτι δὲ αὕτη θεωρεῖ τὸν ἄνδρα θρα-
σύν, γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ Ζ. 407
«δαίμονιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος».

12) Τὴν εὐτολμίαν τοῦ Ἐκτορος
λέγει λοιπῇρὰν, διότι ἐκτίθησι τοῦτον
εἰς κύνδυνον.

13) Ἡ ὁποία ἐπλήρου τοῦτον.

14) Συνήθως θεωρεῖται ὡς αἰτιατικὴ

Ὡς φαμένη μεγάροιο διέσσυτο μαινάδι¹ ἴση,
 παλλομένη κραδίην· ἅμα δ' ἀμφίπολοι κίον αὐτῇ.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πύργον τε καὶ ἀνδρῶν² ἴξεν δμίλον,
 ἔστη παπτήνας³ ἐπὶ τείχεϊ, τόν³ δ' ἐνόησεν
 ἐλκόμενον πρόσθεν πόλιος· ταχέες δέ μιν ἵπποι
 ἔλκον ἀκηδέστως⁴ κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 τὴν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νύξ⁵ ἐκάλυφεν,
 ἥριπε δ' ἐξοπίσω, ἀπὸ δὲ ψυχὴν ἐκάπυσσε.⁶
 τῇλε δ' ἀπὸ κρατὸς βάλε⁷ δέσματα σιγαλέοντα,
 ἄμπυκα⁸, κεκρύφαλόν τε ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην

460

465

τοῦ κατὰ τι, ἀλλ' ὁ Döderlein λέγει, ὅτι εἶναι ὑποκείμενον τοῦ προθέσεως, ὡς μένος Ἀλκινόοιο καὶ τὰ τοιαῦτα.

¹) Ὁμοιάζουσα πρὸς μαινομένην. Καὶ ἡμεῖς λέγομεν· ἔτρεχε ἑσάν τρελλή.

²) Ἐννοεῖ τοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἐφρούρου ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων X, 4.

³) Μετεχειρίσθη τὴν ἀντωνυμίαν, ἐν ᾧ δὲν προηγείται τὸ ὄνομα, εἰς ὃ ἀποδίδεται. Ἀλλ' ὁ ἀκροατὴς γινώσκει τὸν ἄνδρα, περὶ οὗ πρόκειται.

⁴) Ἀφροντίστως, ἀνηλεῶς. Ἡ ἀφροντία τῶν ἵππων ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τρυφεράν μερίμναν τῆς γυναικὸς τοῦ φονευθέντος.

⁵) Λέγει νύκτα ἐπὶ λειποθυμίας, ὡς καὶ ἐν E, 310.

⁶) Ὑπὸ μὲν τῶν πλείστων γραμματικῶν λέγεται ἀόριστος τοῦ ἀποκαπύω, ὑπὸ δὲ τοῦ Döderlein παρατατικός τοῦ ἀποκαπύσσειν· διότι ἡ ἐννοια ἐνταῦθα ἀπαιτεῖ παρατατικόν καὶ οὐχὶ ἀόριστον· διότι, ὡς λέγει, ἡ Ἀνδρομάχη δὲν ἔθανεν, ἀλλ' ἤθελε

νὰ ἀποθάνῃ. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Ἀποκαπύσαι δὲ ψυχὴν τὸ ἀποπνεύσαι. Κάφος γάρ, φασί, τὸ πνεῦμα, ἐξ οὗ τὸ κεκαφητότα θυμόν. Ὅρα εἰς E, 698.

⁷) Τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι χέε, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε βάλε. Δὲν σημαίνει δέ, ὅτι αὐτὴ ἀπέβαλε, ἀλλ' ὅτι ἀφῆκε νὰ πέσωσιν, ὡς ἐν Θ, 306. Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ καταβάλλειν ἐν E, 343 καὶ ἐκβάλλειν ἐν E 419 κατὰ τὸν La Roche. Τὰ δέσματα ἔχει γενικὴν σημασίαν, εἴτα δ' ὁ ποιητὴς ἐπάγει τὰ μέρη.

⁸) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Ἔστι δὲ ἄμπυξ μὲν ἀρσενικῶς κατὰ τοὺς παλαιούς διάδημά τι πρὸς ἀνάδεσιν τριχῶν, ἃς περιστέλλοντες οἱ παλαιοὶ ὑπὸ τοῦτον παρήγον. Ὁ Ameis εἰκάζει, ὅτι ἦτο κατεσκευασμένος ἐκ μεταλλοῦ. Ἡ λέξις κεκρύφαλος κατὰ μὲν τὸν Lobeck παράγεται ἐκ τοῦ κορυφῆ ἢ ἀντὶ κοκορύφαλος, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ κρύπτω. Φαίνεται δ', ὅτι ἦτο εἶδος σκούφιας. Ἀναδέσμη δὲ

κρήδεμνόν θ', ὃ ρά οἱ δῶκε χρυσήν Ἀφροδίτη¹ 470
 ἥματι τῷ, ὅτε μιν κορυθαίολος ἡγάγεθ' Ἐκτωρ
 ἐκ δόμου Ἡετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἔδνα.
 ἀμφὶ δέ μιν γαλόφ² τε καὶ εἰνατέρες ἄλῃς ἔσταν,
 αἳ ἔμετὰ σφίσιν εἶχον³ ἀτυζομένην ἀπολέσθαι.
 ἡ δ' ἐπεὶ οὖν ἄμπνυτο⁴ καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη, 475
 ἀμβλήδην⁵ γοόωσα μετὰ Τρωῆσιν ἔειπεν·

»Ἐκτορ, ἐγὼ δύστηνος· ἰῆ⁶ ἄρα γεινόμεθ' αἴσῃ
 ἀμφοτέροι, σὺ μὲν ἐν Τροίῃ Πριάμου κατὰ δῶμα,
 αὐτὰρ ἐγὼ Θήβῃσιν ὑπὸ Πλάκῳ⁷ ὕληέσση
 ἐν δόμῳ Ἡετίωνος, ὃ μ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐοῦσαν, 480
 δῦσμορος αἰνόμορον⁸· ὥς μὴ ὤφελλε τεκέσθαι.
 νῦν δέ⁹ σὺ μὲν Ἀἰῶο δόμους ὑπὸ κεύθεσι γαίης
 ἔρχεαι, αὐτὰρ ἐμὲ στυγερῶ ἐνὶ πένθει λείπεις
 χήρην ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτῶς¹⁰,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὔτε σὺ τούτῳ 485
 ἔσσεαι, Ἐκτορ, ὄνειαρ, ἐπεὶ θάνες, οὔτε σοὶ οὔτος.

εἶναι ταινία ἢ ἀνάδημα. Κατὰ τὸν Düntzer ἡ ἀναδέσμη δὲν διαφέρει τῆς στεφάνης Σ, 597.

1) Γαμήλια δῶρα ἔδωκαν οἱ θεοὶ καὶ τῷ Πηλεΐ καὶ τῷ Κάδμῳ.

2) Γαλόως μὲν εἶναι ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀνδρός, ἡ ἀνδραδέλφη, εἰνατέρες δὲ αἱ γυναῖκες τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἀνδρός, αἱ συννυφάδες. Ὅρα εἰς Ζ, 378.

3) Ἐκράτουν μεταξὺ αὐτῶν ταρασσομένην νὰ ἀπολεσθῇ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἐαυτὴν ἀπορρίψαι τοῦ τεύχους θέλουσαν».

4) Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφεν ἄμπνυτο, ὅπερ δέχεται ὁ La Roche,

καὶ ἐξήγει· «ἄμπνυτος ἐγένετο, ἐν ἑαυτῇ τὸ πνεῦμα ἤγαγε καὶ συνῆξεν».

5) Ὀρμητικῶς, περιπαθῶς.

6) Πρὸς τὴν αὐτὴν μοῖραν ἐγεννήθημεν. Ἐκ τοῦ συμβάντος θανάτου τοῦ Ἐκτορος ἐξάγει τὸ συμπέρασμα.

7) Ἡ Πλάκος κεῖται ἐν τῇ Μυσίᾳ, Ζ, 396.

8) Κατὰ τὸν Düntzer τὸ δῦσμορος καὶ αἰνόμορος εἶναι συνώνυμα. Μόνον τὸ μέτρον ἐκώλυε τὸ δῦσμορον.

9) Γίνεται ἀντίθεσις πρὸς τὴν προηγουμένην εὐχὴν. Ἐνταῦθα ἀναπτύσσει τὴν ἐννοίαν τοῦ αἰνόμορος.

10) Ὅλως μικρός.

ἦν περ¹ γὰρ πόλεμόν γε φύγη πολύδακρυν Ἀχαιῶν,
 αἰεὶ τοι τούτῳ γε πόνος καὶ κῆδε' ὀπίσσω
 ἔσσοντ'. ἄλλοι γὰρ οἱ ἀπουρήσουσιν² ἀρούρας·
 ἡμαρ δ' ὄρφανικὸν παναφήλικα³ παῖδα τίθησι· 490
 πάντα δ' ὑπεμνήμυκε⁴, δεδάκρυνται δὲ παρειαί.
 δευόμενος δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς πατρός ἐταίρους⁵,
 ἄλλον μὲν χλαίνης ἐρύων, ἄλλον δὲ χιτῶνος·
 τῶν⁶ δ' ἐλεησάντων κοτύλην τις τυτθὸν ἐπέσχε,
 χεῖλεα μὲν τ' ἐδίην⁷, ὑπερώην δ' οὐκ ἐδίηνε. 495

1) Ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέτει τοὺς στίχους 487 - 499, ὡς ἀναγινώσκουεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἀθετοῦνται στίχοι ιγ', ὅτι ἀδιάθετοι· τὸ γὰρ περιέρχεται τὸν Ἀστυάνακτα, καὶ τὸν φίλον τοῦ πατρός τὸν μὲν χλαίνης ἐρύειν τὸν δὲ χιτῶνος, ἵνα βρόγχον πῇ, Πριάμου περιόντος καὶ ἄλλων ἀδελφῶν Ἑκτορος καὶ αὐτῆς τῆς Ἀνδρομάχης, ἄτοπον. Διὰ τί δὲ ἐμελλον ἀφαιρεῖσθαι τὰς ἀποτετμημένας ἀρούρας, κατὰ τὸ βασιλικὸν γένος κληρονόμου τοῦ υἱοῦ Ἀστυάνακτος ὄντος; ὅλως δὲ οὐδ' ἔστιν ἴδιον τοῦ περὶ τὸν Ἀστυάνακτα οἴκτου, ἀλλὰ κοινῶς ἐπὶ παντός ὄρφανου ἀρμύζει τὰ λεγόμενα». Οἱ νεώτεροι οὐ μόνον τὴν ἀθέτησιν δέχονται, ἀλλὰ καὶ νομίζουσιν, ὅτι καὶ οἱ ἐπόμενοι στίχοι 500 - 504 πρέπει νὰ ἐξαλειφθῶσιν. Κατὰ τὸν Ameis δυνάμεθα νὰ συνάψωμεν τὸν στίχον 506 εἰς τὸν 486. Ὁλόκληρον τοῦτο τὸ τμήμα κατὰ τὸν La Roche παρενετέθη ὑπὸ μεταγενεστέρου ποιητοῦ ἢ βιβλιοφύλου.

2) Κατὰ τὸν La Roche τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν ἀπουρήσουσιν. Τὸ ῥῆμα ὁ Εὐστά-

θιος ἐξηγεῖ. «Ἀπουρίσαι δὲ ἀρούρας τὸ ἀφορίσαι καὶ ἀφελῆσθαι». Εὐρηται ὅμως καὶ ἡ γραφή ἀπουρήσουσιν, ὅπερ εἶναι μέλλων τοῦ ἀπαυρίσκω. Τὴν γραφὴν ταύτην ἀπὸ τοῦ Buttman ἐδέξαντο πλείστοι, ὡς ὁ Bekker, ὁ Dindorf, ὁ Döderlein καὶ ἄλλοι.

3) Παναφήλις λέγεται ὁ ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν.

4) Παρακείμενος τοῦ ὑπημύω μετὰ ἀττικῷ ἀναδιπλασιασμοῦ. Κατὰ τὸν Döderlein τὸ ν παρενετέθη, ὡς ἐν τοῖς νώνυμοις, παλαμναῖος, δίδυμος. Σημαίνει δέ· ὅλως κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.

5) Ἐννοεῖ συνθηροισμένους εἰς συμπόσιον, ὡς γίνεται ὅπλον ἐκ τῶν ἐπομένων.

6) Εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ εἰς τὸ τις. Κοτύλη εἶναι εἶδος ποτηρίου. Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς πρὸς τὰς κυέω, κῡμα. Τὸ δὲ τυτθὸν ληπτέον ἐπιρρηματικῶς, δηλ. ἐπ' ὀλίγον χρόνον. Ὅτι τὸ ἐπέσχεν εἶναι γνομικὸς ἀόριστος, πρόδηλον.

7) Ἑβραεῖ. Καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ὀλίγου

τὸν δὲ καὶ ἀμφιθαλῆς¹ ἐκ δαιτύος ἐστυφέλιξε,
 χερσὶν πεπληγῶς καὶ ὀνειδείοισιν² ἐνίσσων.
 ἔρρ' οὕτως³. οὐ σός γε πατήρ μεταδαίνυται ἡμῖν.
 δακρυόεις δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς μητέρα χήρην⁴.
 Ἀστυάναξ, ὃς πρὶν⁵ μὲν ἐοῦ ἐπὶ γούνασι πατρὸς
 500 μυελὸν οἶον⁶ ἔδεσκε καὶ οἶων πίνον· δημόν.
 αὐτὰρ ὅθ' ὕπνος ἔλοι, παύσαιτό τε νηπιαχεύων,
 εὐδεσκέ⁷ ἐν λέκτροισιν, ἐν ἀγκαλίδεσσι⁸ τιθήνης,
 εὐνῇ ἐνι μαλακῇ, θαλέων⁹ ἐμπλησάμενος κῆρ.
 νῦν δ' ἂν πολλὰ πάθῃσι, φίλου ἀπὸ πατρὸς ἀμαρτῶν, 505
 Ἀστυάναξ¹⁰, ὃν Τρῶες ἐπὶ κλησὶν καλέουσιν.
 οἶος γάρ σφιν ἔρυσσ¹¹ πύλας καὶ τείχεα μακρά.
 νῦν δὲ σὲ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσσι, νόσφι τοκῆων,
 αἰόλαι εὐλαὶ¹² ἔδονται, ἐπεὶ κε κύνες κορέσωνται,

ποτοῦ, ὅπερ παρέχεται ἡμῖν, λέγομεν· μόλις ἔβρεξα τὴν γλῶσσαν μου. Τὸ ὑπερφύ κυρίως εἶναι ἐπιθετον (ὑπερφύ-ος) καὶ σημαίνει τὸν οὐρανίσκον.

¹) Οὕτω λέγεται τὸ τέκνον, οὐ ἀμφοτέροι οἱ γονεῖς ζῶσιν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· ἀπαρὰ τὸ ἀμφοτέρωθεν θάλλειν».

²) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ὡς οὐσιαστικὸν κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐπ' ἐσ-σιν· τὸ δὲ ἐνίσσων σημαίνει ἐπι-πλήσσω, νακολογῶν.

³) Ὡς ἐγὼ σε ἀποδιώκω.

⁴) Ἡ χήρα ὡς τοιαύτη δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ τῷ υἱῷ.

⁵) Μέχρι τοῦδε· Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ νῦν δὲ ἐν στίχ. 505.

⁶) Δηλαδὴ οὐχὶ χεῖρονα τοῦ μυελου τροφήν. Τὸν μυελὸν θεωρεῖ ὡς τὸ εὐδρωτότατον τῆς τροφῆς.

⁷) Νηπιεύμενος, παῖζων ὡς νήπιον.

⁸) Κατὰ τὸν Ἰνστάθιον· «Κοιμᾶσθαι δὲ ἐν ἀγκάλαις ὁ παῖς λέγεται ἢ ὡς συγκοιμώμενος τῇ τιθήνῃ ἢ ὅτι καὶ ἄπνος ἐκείνη οὕσα εἶχε τι λέκτρον σύμμετρον πρὸς τοῖς ἀγκάλαις, ἐν ᾧ ἐκίθευδεν ὁ παῖς».

⁹) Θεωρεῖται ὡς οὐδέτερον τοῦ ἀχρήστου ἐπιθέτου θάλας· Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «παντοδαπῶν τροφῶν καὶ ἐδεσμάτων».

¹⁰) Ὀνομάζετο Σκανμάνδριος, ἐπὶ κλην δὲ Ἀστυάναξ.

¹¹) Ἐπειδὴ ὁ Ἐκτωρ ἐφύλασσε τὰς πύλας καὶ τὰ τείχη, ὠνομάσθη ὁ υἱὸς Ἀστυάναξ. Λοιπὸν τὸ βρέφος ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον οὐχὶ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὸν πατέρα, ὡς ἡ Κλεοπάτρα ἐν ταῖς λιταῖς ἐπονομάζεται Ἀλκυόνη διὰ τὸ πενθητικὸν τῆς μητρὸς.

¹²) Εὐλαὶ εἶναι οἱ σκόληκες Τ, 26,

γυμνόν· ἀτάρ τοι εἵματ' ἐνὶ μεγάροισι κέονται 510
 λεπτά τε καὶ χαρίεντα, τετυγμένα χερσὶ γυναικῶν.
 ἀλλ' ἦτοι τάδε πάντα καταφλέξω¹ πυρὶ κηλέῳ,
 οὐδὲν σοὶ γ' ὄφελος², ἐπεὶ οὐκ ἐγκείσεαι αὐτοῖς,
 ἀλλὰ πρὸς Τρώων καὶ Τρωιάδων κλέος εἶναι³. α.
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες. 515

Τὸ δὲ ἐπίθετον αἰόλος σημαίνει εὐ-
 στροφος

1) Τοῦτο θέλει γείνει πρὸς τιμὴν
 τοῦ θανόντος.

2) Εἶναι παράθεσις εἰς τὴν προη-
 γουμένην πρότασιν.

3) Κατὰ τὸν La Roche καὶ τὸν
 Düntzer κεῖται ἀντὶ προστακτικῆς,
 ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι δηλοῖ τὸν
 σκοπὸν καὶ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ οὐδὲν
 ὄφελος. Αἱ δὲ γενικάι δηλοῦσι τὸ
 ἐκ μέρους, ὡς ἐν Z, 525.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Ψ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ.

Ἀχιλλεύς τῶν νενομισμένων ἐπὶ τοῖς νεκροῖς μετὰ δίδωσι Πατρόκλῳ, πυρὰν νήσας καὶ σφάξας ἐπ' αὐτῷ δυοκαίδεκα Τρωϊκοὺς νεανίσκους καὶ κύνας καὶ ἵππους καὶ ἄλλα ἱερεῖα. Ἐπειτα καὶ ἀγῶνα ἐπιτάφιον ποιεῖ, ἐν ᾧ νικᾷ ἵπποις μὲν Διομήδης, δρόμῳ δὲ Ὀδυσσεύς, ἄλλοι δὲ ἄλλως. Καὶ οὕτως ὁ ἀγὼν διαλύεται.

ΙΛΙΑΔΟΣ Ψ.

ΑΘΛΑ ΕΠΙ ΠΑΤΡΟΚΛΩ¹.

Ὡς οἱ μὲν στενάχοντο² κατὰ πόλιν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
ἐπεὶ³ δὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκοντο,

¹) Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Grote αἱ δύο τελευταῖαι τῆς Ἰλιάδος βραψωδῖαι δύνανται μὲν νὰ ἀποτελεῶσι μέρος τῆς ἐξ ἀρχῆς γενομένης Ἰλιάδος, πιθανώτερον ὅμως, ὅτι εἶναι προσθῆκαι διότι ὁ θάνατος τοῦ Ἑκτορος ἐφαρκεῖ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐνότητος καὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχομεν τὸ ἀρχαιότατον ἔπος νὰ ἐκτείνωμεν ὑπὲρ τὰ ὅρια τὰ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀνάγκης ἐπιτασσόμενα. Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο βραψωδῖαι, ὡς νομίζομεν, εἶναι ἀναγκασιόταται. Ἄν τὸ ἔπος ἐποιεῖτο ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἡδύνατο νὰ λήξῃ μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἑκτορος. Ἀλλ' ἐν τῷ ὁμηρικῷ αἰῶνι ὁ θάνατος δὲν ἦτο οὕτω φοβερόν, ὥς τὸ ἄταφον, καθ' ἃ μαρτυρεῖ τὸ προοίμιον τῆς Ἰλιάδος καὶ ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους. Αὐτὸς ὁ Ἑκτωρ θνήσκων δὲν ἐνθυμεῖται, ὅτι καταλείπει γέροντα πατέρα, νεαρὰν σύζυγον καὶ νήπιον τέκνον, ἀλλ' ἰκετεύει τὸν φονεύοντα, ἵνα οὕτως δῶρα λαβὼν ἀποδώσῃ τὸ πτώμα πρὸς ταφήν. Ὁ δὲ ποιητὴς αἰετοῦ φροντίζει νὰ εἴπῃ, τί ἐγένετο τὸ πτώμα καὶ τοῦ ἀφανιστάτου τῶν ἡρώων. Πολύλακίς δὲ φονεύονται πλείστοι ἥρωες, ὅπως σώσῃσι τὸ σῶμα ἐνὸς μόνου.

Εἰ δ' οὕτως ἔχει, πῶς ἡδύνατο ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος νὰ σιωπήσῃ περὶ τοῦ Πατρόκλου; Ἡ ὅλη βραψωδία διαιρεῖται εἰς δύο κύρια μέρη κατὰ τὸν Ameis, εἰς τὴν πανηγυρικὴν τοῦ Πατρόκλου ταφὴν (1—257) καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς γενομένους πρὸς τιμὴν τοῦτου. Εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος ἀνήκει κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐπιγραφή τῆς βραψωδίας, Ἡ ὅλα ἐπὶ Πατρόκλῳ. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ δεχθώμεν, ὅτι μόνον τὸ πρῶτον μέρος παρεσκευάσθη ἐν X. 386, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ δεύτερον· διότι οἱ ἀγῶνες ἐν τῷ ὁμηρικῷ αἰῶνι ἦσαν στενῶς συνδεδεμένοι τῇ ταφῇ μεγάλων ἀνδρῶν. Τὸ ἄταφον τοῦ Ἑκτορος χρησιμεύει ὡς ἀντίθεσις τοῦ τιμωμένου Πατρόκλου.

²) Ἐπειδὴ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ ἐπαλαμβάνεται ἡ ἔννοια τοῦ τελευταίου τῆς ἡγουμένης βραψωδίας, ὁ Lachmann, ὁ Naber καὶ ὁ Niese νομίζουσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι τεκμήριον τῆς διαφορᾶς τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Friedländer, τὸν Ameis καὶ ἄλλους ἡ ἐπανάληψις δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἐκ τῆς στοματικῆς παραδόσεως τῶν βραψωδῶν.

³) Ἐξέτεινε τὴν πρώτην συλλα-

οὐ μὲν ἄρ' ἐσκίδναντο ἐὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος.

Μυρμιδόνας δ' οὐκ εἶα ἀποσκίδνασθαι¹ Ἀχιλλεύς,

ἀλλ' ὅ γε οἷς ἐτάροισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα· 5

»Μυρμιδόνες ταχύπωλοι, ἐμοὶ ἐρίηρες ἐταῖροι,

μὴ δὴ πω ὑπ' ὄχεσφι² λυώμεθα μώνυχας ἵππους,

ἀλλ' αὐτοῖς ἵπποισι καὶ ἄρμασιν ἄσπον ἰόντες

Πάτροκλον κλαίωμεν³. ὁ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ὀλοοῖτο⁴ τεταρπώμεσθα γόοιο, 10

ἵππους λυσάμενοι δορπήσομεν ἐνθάδε⁵ πάντες. «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ὤμωξαν ἀολλέες, ἤρχε⁶ δ' Ἀχιλλεύς.

οἱ δὲ τρὶς περὶ νεκρὸν⁷ εὐτρίχας ἤλασαν ἵππους

μυρόμενοι· μετὰ⁸ δέ σφι Θέτις γόου ἱμερον ὤρσε.

δεύοντο ψάμαθοι⁹, δεύοντο δὲ τεύχεα φωτῶν 15

δάκρυσι· τοῖον¹⁰ γὰρ πόθεον μήστωρα φόβοιο.

6ην, ὡς καὶ ἐν X, 379. Οἱ ἀρχαῖοι τὸ μέτρον τοῦτο ἐκάλουν ἀκέφαλον.

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ἀφ' ἑαυτοῦ χωρίζεσθαι».

2) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑπ' ὄχεων.

3) Ἐννοεῖ πανηγυρικὸν ἥ, ὡς ἡθέλομεν εἰπεῖν νῦν, ἐπίσημον θρήνον X, 386. Ἀντὶ τοῦ ὁ γὰρ συνήθως λέγεται τὸ γὰρ.

4) Ὁ γόος λέγεται· συνήθως κρυερὸς, οἷζυρός, δακρυόεις, πολυδάκρυτος.

5) Δηλαδὴ παρὰ νηῖ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 28.

6) Ἐκ τῆς προηγούμενης προτάσεως ἐννοεῖται τὸ οἰμώζων.

7) Κατὰ τὴν περιγραφὴν ἐν T, 211 ὁ Πάτροκλος ἔκειτο ἐν τῇ σκηνῇ ἀνὰ πρὸ θυροπτεράμμενος. Πῶς λοιπὸν ἐνταῦθα λέγει ὁ ποιητής, ὅτι οἱ Μυρμιδόνες ἤλασαν τοὺς ἵππους περὶ τὸν νεκρὸν; Κατὰ τὸν

Amelais ἐνταῦθα ὁ νεκρὸς ὑποτίθεται κείμενος ἐν ὑπαίθρῳ παρὰ τῇ σκηνῇ καὶ τῇ νηὶ τοῦ Ἀχιλλέως. Δύναται ὅμως νὰ υποτεθῇ, ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον δὲν ἐμνημόνευσεν ὁ ποιητής, ὅτι ὁ νεκρὸς ἐξήχθη ἐκ τῆς σκηνῆς.

8) Περιεμένομεν μᾶλλον τὴν ἐν. διότι ὁ ποιητής δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Θέτις ἤλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ μετέσχε τοῦ θρήνου, ὡς ἐπίστευσεν ὁ Geppert, ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ τῶν Μυρμιδόνων διήγειρεν ἐπιθυμίαν θρήνων.

9) Ἡ φράσις εἶναι ὀλίγον ὑπερβολικὴ, καθ' ὅσον οἱ Μυρμιδόνες ἴσταντο ἐπὶ τῶν ἀρμάτων, ὡς παρατηρεῖ ὁ Düntzer. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἐπεὶ σφι Θέτις γόου ἱμερον ὤρσεν, ὡς ἄλλως ἀμήχανον ὄν οὕτω δαφίλεις ὡς οἷα κρουνηδὸν κατενεγχεῖν δάκρυον».

10) Δηλαδὴ οὕτω μέγαν, οὕτω περιδύοντον.

τοῖσι δὲ Πηλεΐδης ἀδινού ἐξήρχε¹ γόοιο,
χειράς ἐπ' ἀνδροφόνους θέμενος στήθεσσιν ἐταίρου·

»Χαῖρέ² μοι, ὦ Πάτροκλε, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι·
πάντα γὰρ ἤδη τοι τελέω³, τὰ πάροιθεν ὑπέστην, 20
Ἔκτορα δεῦρ' ἐρύσας δώσειν κυσὶν ὠμά⁴ δάσασθαι,
δῶδεκα δὴ προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσειν
Τρώων ἀγλαὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.α

Ἦ ῥα, καὶ Ἔκτορα δῖον ἀεικέα μῆδετο ἔργα,
πρηνέα πὰρ λεχέεσσι Μενoitιάδαο τανύστας 25
ἐν κανίῃς. οἱ δ' ἔντε' ἀφωπλίζοντο⁵ ἕκαστος
χάλκεα μαρμαίροντα, λύνον δ' ὑψηλῆας⁶ ἵππους,
καὶ δ' ἔζον παρὰ νηὶ ποδώκεος Αἰακίδαο
μυριοί· αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον⁷ μενοεικέα δαίνυ.
πολλοὶ μὲν βόες ἀργοὶ⁸ ὀρέχθεον ἀμφὶ σιδήρῳ⁹ 30

1) Τῷ Ameis φαίνεται παραδοξὸς ἡ φράσις· διότι τὸν Ἀχιλλεῖα δὲν διαδέχονται ἄλλοι, στίχ. 24.

2) Τὸ ῥῆμα ληπτέον ἐν τῇ κυρίᾳ σημασία. Ἄν καὶ εἴσαι ἐν Ἀδου, ὅμως χαῖρε.

3) Εἶναι ἐνεστώς καὶ οὐχὶ μέλλον. Τὴν ὑπόσχεσιν ἐποίησατο ἐν Σ, 334.

4) Κατὰ τὸν Düntzer κεῖται ἐπιρρηματικῶς· δύναται ὅμως νὰ νοηθῇ καὶ ἡ αἰτιατικὴ κ ρ ε α. Κατὰ τὸν Ameis οἱ στίχοι 21-23 προσετέθησαν ὑπὸ τινος διασκευαστοῦ θέλοντος νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ, τὰ πάροιθεν ὑπέστην.

5) Τὸ ἔντεα ἀφωπλίζεσθαι εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ τεῖχος τειγλίνει καὶ οἶνον οἰνίζεσθαι.

6) Δυνατὰ χρεμετίζοντας. Ὅρα εἰς Ε, 773. Ἄλλοι: ἐξηγουῖσιν, ὑψηλὰ χρεμετίζοντας (δηλ. μὲ ἀνετεταμένην κεφαλὴν).

7) Ἐνταῦθα εἶναι κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὸ περιδαιπνὸν τὸ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρασκευαζόμενον».

Μέχρις ἡμῶν περιεσώθη τὸ ἔθος τοῦτο. 8) Δὲν ἐννοεῖ λευκοὺς, ἀλλὰ παχεῖς. Τὸ δὲ ὀρέχθεον ἀρχαῖος Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «ἐξεταιέροντο ἀπονήσκοντες». Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην δέχεται ὁ Passow, ἀλλ' ὁ Döderlein παρατηρεῖ, ὅτι τὰ ζῶα ἐκτείνουσι τὰ μέλη αὐτῶν μετὰ τὴν σφαγὴν καὶ οὐχὶ κατ' αὐτήν. Ἄν λοιπὸν ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἦτο ὀρθή, ἔπρεπε νὰ εἴπη σφαγέντες. Διὰ τοῦτο πιθανώτερον ὁ Ἡσύχιος ἐξηγεῖτο τὸ ῥῆμα· «ἐστέναζον, ἐμυκῶντο, ἐβρύχοντο». Οἱ μὲν ἀποδίδοντες εἰς τὸ ῥῆμα τὴν πρώτην σημασίαν παράγουσιν ἐκ τοῦ ὀρέγω, οἱ δὲ τὴν δευτέραν ἐκ τοῦ βροχθεῖω.

9) Ἐπειδὴ ὁ Ὀμήρος μνημονεύει χαλκίνων μεταίρων Γ, 292. Τ, 266

σφαζόμενοι, πολλοὶ δ' ὄϊες καὶ μηκάδες αἶγες·
πολλοὶ δ' ἀργιόδοντες ὕες, θαλέθοντες ἀλοιφῇ,
εὐόμενοι τανύοντο¹ διὰ φλογὸς Ἡφαίστοιο·
πάντη δ' ἄμφι νέκυν κοτυλήρυτον² ἔρρεεν αἷμα.

Αὐτὰρ τὸν γε ἄνακτα ποδώκεα Πηλείωνα
εἰς³ Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον βασιλῆες Ἀχαιῶν,
σπουδῇ⁴ παρπεπιθόντες, ἐταίρου χωόμενον κῆρ.
οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἔξον ἰόντες,
αὐτίκα κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι⁵ κέλευσαν
ἄμφι πυρὶ στήσαι τρίποδα μέγαν, εἰ⁶ πεπίθοιεν
Πηλείδην λούσασθαι ἅπο βρότον αἱματόεντα.

αὐτὰρ ὃ γ' ἤρνεϊτο στερεῶς, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμοσσεν·

»Οὐ μὰ Ζῆν⁷, ὅς τίς τε θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
οὐ θέμις ἐστὶ λοετρὰ καρήατος⁷ ἄσπον ἰκέσθαι,
πρίν γ' ἐνὶ Πάτροκλον θέμεναι πυρὶ σῆμά τε χεῦναι
κεῖρασθαι τε κόμην⁸, ἐπεὶ οὐ μ' ἔτι δεύτερον ὦδε
ἔξειτ' ἄχος κραδίην, ὄφρα ζωῶσι μετείω.
ἄλλ' ἤτοι νῦν μὲν στυγερῇ⁹ πειθώμεθα δαιτί·

μ, 173, ὁ Naber ἀμφιβάλλει περὶ τῆς γραφῆς ἄ μ φ ι σ ι δ ι ρ φ.

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶναι περὶ φρασὶς ἀντὶ τοῦ ὠ π τ ὠ ν τ ο π υ ρ ι.

²) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ κο τ ὺ λ η καὶ ἄ ρ ὺ ω. Ὁ Σχολιαστής παρατηρεῖ· « τοσοῦτον τῷ πλήθει, ὥστε καὶ κοτύλη ἀρύσασθαι », ἤτοι αἷμα δαφιλές, ἄφθονον.

³) Δηλαδή εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος.

⁴) Μόλις, μετὰ κόπου.

⁵) Τὸ ἐπιθετον ἀλλαχοῦ προστίθεται ἕνεκα τῆς ἐνεργείας τῶν κηρύ-

κων, ἐνταῦθα δὲ εἶναι κοσμητικόν.

⁶) Δύναται νὰ νοηθῇ ἡ μετοχὴ π ε ι ρ ὠ μ ε ν ο ι.

⁷) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄσπον· δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον τὰ λουτρά νὰ πλησιάζουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἀσεβεῖν γὰρ οἱ φιλόστοργοι νομίζουσι τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν τῆς κηδείας προτιθέντες ».

⁸) Τοῦτο ἦτο ἐνδειξις λύπης Ψ, 135.

⁹) Συνήθως ἡ δαῖς λέγεται ἐ ρ α τ ε ι ν ῆ καὶ ἐ π ῆ ρ α τ ο ς· ἐνταῦθα δὲ στυγερῇ, διότι ὁ λυπούμενος πρὸς τὴν χαρὰν τοῦ δειπνοῦ μένει ἀνάσθητος.

ἡῶθεν δ' ὄτρυνον¹, ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
 ὕλην τ' ἀξέμεναι παρὰ τε σχεῖν ὅσσ'² ἐπεικίης 50
 νεκρὸν ἔχοντα νέεσθαι ὑπὸ ζόφον³ ἡερόεντα,
 ὅφρ' ἦτοι τοῦτον μὲν ἐπιφλέγῃ ἀκάματον πῦρ
 θάσσον⁴ ἀπ' ὀφθαλμῶν, λαοὶ δ' ἐπὶ ἔργα⁵ τράπωνται. «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ' ἐπίθοντο.
 ἐσσυμένως δ' ἄρα δόρπον ἐφοπλίσσαντες⁶ ἕκαστοι 55
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδέυετο δαιτὸς εἴσης.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 οἱ μὲν κακχείοντες ἔβαν κλισίῃνδε ἕκαστος,
 Πηλεΐδης δ' ἐπὶ θινὶ πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
 κεῖτο βαρὺ στενάχων, πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν⁷, 60
 ἐν καθαρῷ⁸, ὅθι κύματ' ἐπ' ἡϊόνος κλύζεσκον.
 εὖτε⁹ τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων μελεδῶματα¹⁰ θυμοῦ,
 νήδυμος ἀμφιγυθείς· μάλα γὰρ κάμε φαίδιμα γυῖα
 Ἑκτορ¹¹ ἐπαΐσσω προτὶ Ἴλιον ἡγεμόεσσαν.

¹) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον ἀνέρας.

²) Εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔχοντα. Τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ὅσσ' ἐπεικίης, ἐν ᾧ μέχρι Bekker ἀνεγινώσκετο ὡς ἐπεικίης, ὅπερ διατηρεῖ ὁ Düntzer.

³) Ἐννοεῖται τὸ σκότος τοῦ Ἰδίου.

⁴) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «ἵνα ταχύτερον ἐκτὸς τῆς ὕψεως ἡμῶν γένηται». Λέγει τοῦτο, διότι τὸ ταφῆναι τάχιον θεωρεῖτο τιμὴ τοῦ νεκροῦ.

⁵) Ἐνταῦθα ἐννοοῦνται τὰ πολεμικὰ ἔργα, ὧν ἀπέσχοντο, ὅπως θάψωσι τὸν Πάτροκλον.

⁶) Ἀντὶ τοῦ ἐφοπλίσσαντες, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Bentley ἔγραψεν ἐφοπλίσσαντο, ὅπως ἐξαλείψῃ τὸν ἐπόμενον στίχον.

Ἑκαστοι εἶναι οἱ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος συνηθροισμένοι ἄνακτες. Κατὰ τὸν La Roche ὁμοῦς εἶναι τὰ διάφορα τμήματα τοῦ στρατοῦ.

⁷) Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Ameis εἰκάζει, ὅτι ἐνταῦθα νοεῖται φυλακὴ τοῦ νεκροῦ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχου 109. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ νεκρὸς ἐξήχθη ἐκ τῆς σκηνῆς, καθ' ἃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν.

⁸) Ἐννοεῖται χώρον μακρὰν τῶν σκηνῶν καὶ τῶν πλοίων Θ, 491.

⁹) Ἡ ἀπόδοσις κεῖται ἐν τῷ ἡ λ θ ε δέ, διότι ἡ ἐπομένη πρότασις κεῖται παρενθετικῶς.

¹⁰) Ἐκ τοῦ μελεδᾶν, μέλω καὶ σημαίνει μελημα, φροντίζω.

¹¹) Εἶναι δοτικὴ ἀνήκουσα εἰς τὸ ἐπαΐσσω, ὡς ἐν κ, 322.

ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο¹,
 πάντ'² αὐτῷ μέγεθος τε καὶ ὄμματα κάλ' εἰκυῖα,
 καὶ φωνήν, καὶ τοῖα³ περὶ χροὶ εἴματα ἔστο·
 στῇ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 »Εὐδεις⁴, αὐτὰρ ἐμεῖο λελασμένος ἔπλευ, Ἀχιλλεῦ.
 οὐ⁵ μὲν μευ ζώνοντος ἀκήδεις, ἀλλὰ θανόντος⁶.
 θάπτε με ὅττι τάχιστα, πύλας Ἀΐδαο περήσω⁷.
 τῇλὲ με ἐέργουσι⁸ ψυχαί, εἶδωλα καμόντων⁹,
 οὐδὲ μέ πω¹⁰ μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἔωσιν,
 ἀλλ' αὕτως¹¹ ἀλάλημαι ἄν' εὐρυπυλῆς Ἀΐδος δῶ.

¹) Τοῦ ἀθλίου, τοῦ δυστυχοῦς. Τοῦτο λέγεται μετὰ συμπαθείας, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν δόλιος.

²) Κατὰ πάντα ὁμοιάζουσα μὲ τὸν ἴδιον. Ὁ μὲν Ἀντισθένης ἔλεγεν, ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι ὁμοσχήμενες τοῖς περιέχουσιν σώμασιν, ὁ δὲ Χρύσιππος, ὅτι μετὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τοῦ σώματος γίνονται σφαιροειδεῖς.

³) Τοιαῦτα οἷα ἔφερε ζῶν. Ἀντὶ τοῦ ἔστω περιεμένομεν τὴν μετοχὴν εἰμένη.

⁴) Λέγεται μετὰ μομφῆς, ὡς ἐν Β, 23

⁵) Τὸ ἀσύνδετον ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγουμένην πρότασιν.

⁶) Ἐκ τοῦ ἡγουμένου παρατατικοῦ ἐννοεῖται ὁ ἐνεστώτης ἀκὴδεῖς. Τὸ ἀκήδεῖν λέγεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ ἀμελείας τῶν νεκρῶν.

⁷) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν καὶ τὸν Εὐστάθιον λείπει τὸ ἔννα, κατὰ δὲ τὸν Ameis ἡ ὑποτακτικὴ δηλοῖ ἐπιθυμίαν.

⁸) Ἐφ' ὅσον ὁ νεκρὸς δὲν ἔκαετο καὶ δὲν ἀπεδίδαντο τούτῳ αἱ προσήκουσαι τιμαί, ἡ ψυχὴ τούτου δὲν ἠδύ-

νατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ἀΐδην. Πα-
 ραπλήσιον λέγεται περὶ τοῦ Ἑλπήνο-
 ρος λ, 52.

⁹) Καμόντες λέγονται κατ' εὐφημισμὸν οἱ θανόντες. Ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς οἶονεῖ δίδωσι τὸν ὄρισμὸν τῆς ψυχῆς.

¹⁰) Ἐφ' ὅσον δὲν ταφῇ τὸ σῶμα. Ποταμός εἶναι κατὰ τὸν Ameis ὁ Ἀχέρων, κ, 513 ἢ ἡ Στύξ Θ, 369.

¹¹) Περιπλανῶμαι χωρὶς νὰ φθάνω εἰς τὸν σκοπὸν μου. Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄρτι εἰρημένα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατροκλῆου δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ἀΐδην, ἡ ἐπομένη φράσις παρέχει δυσκολίαν τοῖς ἐρμηνευταῖς. Πρὸς ἄρσιν ταύτης ὁ μὲν Axt γράφει ἀμφ' εὐρυπυλῆς, ὁ δὲ Döderlein εὐφυῶς μὲν, ἀπιθάνως δὲ τὴν ἀνά συνάπτει μετὰ τοῦ μίσγεσθαι, θεωρῶν τὴν φράσιν ἀλλ' αὕτως ἀλάλημαι ὡς παρενθετικήν. Δύναται ὁμοίως ἄνευ διορθώσεως καὶ βεβιασμένης ἐρμηνείας ὁ Ἄδης νὰ ληφθῇ ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ, δηλ. νὰ σημαίνῃ τὸν ὑπὸ τὴν γῆν ζῶπον. Νομίζομεν, ὅτι προσέθηκε τὸ ἐπιθετον εὐρυπυλῆς πρὸς δηλωσιν, ὅτι ἐν ᾧ

καί μοι δὸς τὴν χεῖρ¹⁾, ὀλοφύρομαι· οὐ γὰρ ἔτ' αὐτὶς 75
 νίσσομαι² ἐξ Ἀΐδαο, ἐπὴν με πυρὸς λελάχητε³.
 οὐ μὲν γὰρ ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἐταίρων
 βουλὰς ἐζόμενοι βουλευόμεν, ἀλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ
 ἀμφέχανε⁴ στυγερή, ἥ περ λάχε⁵ γεινόμενόν περ·
 καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ, 80
 τεῖχει ὑπο Τρώων εὐηγενέων⁶ ἀπολέσθαι.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω καὶ ἐφήσομαι⁷, αἶ κε πίθηαι.
 μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι⁸ ὅστε', Ἀχιλλεῦ,
 ἀλλ' ὁμοῦ, ὡς ἐτράφημεν⁹ ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν,
 εὔτε με τυτθὸν ἐόντα Μενoitίος ἐξ Ὀπείντος 85
 ἤγαγεν ὑμέτερόνδ' ἀνδροκτασίης¹⁰ ὑπο λυγρῆς,
 ἥματι τῷ, ὅτε παῖδα¹¹ κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,

ὁ Ἀΐδης ἔχει εὐρείας πύλας, ὅμως δὲν
 δύναται νὰ εἰσέλθῃ.

1) Ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐπελά-
 θετο ἑαυτῆς· διότι αἰτεῖ τι, ὅπερ δὲν δύ-
 νата· νὰ ἐπιτευχθῇ στ' ἰχ. 99. Κατὰ τὸν
 Döderlein τὸ ὀλοφύρομαι κεῖται ἐν τῇ
 σημασίᾳ τοῦ λίσσομαι ὀλοφύρομενος.

2) Εἶναι μέλλων τοῦ νίσσομαι.

3) Ὅποτε ἀποδώσῃτε ταφὴν,
 θάψῃτε.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Κα-
 τέφαγε καὶ κατέπιεν».

5) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον με.
 Ὅτι ἡ μοῖρα ὥρζετο κατὰ τὴν γέν-
 νησιν, λέγει ὁ ποιητὴς ἐν Υ', 127.

6) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν εὐη-
 γενέων, ὅπερ δέχονται ὁ Ameis
 καὶ ὁ La Roche. Ἀλλ' ὁ Ῥιανός
 καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἀνεγίνωσκον εὐη-
 φενέων, ἐκ τοῦ εὐ καὶ φενος,
 δηλ. εὐπλουτούντων κατὰ τὸν Ἡσύ-
 χιον. Ὅρα εἰς Α, 427.

7) Τὸ μέσον ἐφίεμαι σημαίνει πα-
 ραγγέλλω, ἐντέλλομαι. Ἐντεῦθεν ἡ
 παραινετικὴ ἐντολὴ λέγεται ἐφ η μ ο-
 σ ύ ν η.

8) Ἀντὶ τιθήμεναι, ὡς τὸ διδοῦναι
 ἐν Ω, 425 ἀντὶ διδόναι. Καὶ οἱ Λά-
 κωνες βραδύτερον τὸ τιθέναι μετεχει-
 ρίζοντο ἐπὶ τοῦ θάπτειν.

9) Τὰ κρεῖττονα τῶν χειρογράφων
 κατὰ τὸν La Roche ἔχουσιν, ὡς ἐ-
 τράφην περ καὶ ἄλλα, ὡς ἐτρά-
 φ η μ ε ν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ αὐξήσις τοῦ
 τρέφειν παρ' Ὀμήρῳ δὲν βραχύνεται,
 ὁ Buttmann ἐν τῇ γραμματικῇ αὐτοῦ
 συνίστασι νὰ γραφῇ ὡς τράφ ο μ ε ν
 π ε ρ.

40) Ὅρα, ὅτι λέγει ἀνδροκτασίαν
 τὸν φόνον παιδός.

11) Ὁ μὲν Ὀμηρὸς δὲν ὀνομάζει
 τὸν παῖδα, οἱ δὲ μεταγενέστεροί ἔλε-
 γον Κλεισώνυμον ἢ Λύσανδρον ἢ
 Αἰάνην.

νήπιος, οὐκ ἐθέλων¹, ἀμφ' ἀστραγάλοισι χολωθείς·
 ἔνθα με δεξάμενος ἐν δώμασιν ἱππότα Πηλεὺς
 ἔτραφέ τ' ἐνδυκῶς² καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνεν· 90
 ὡς δὲ καὶ ὅστέα νῶϊν ὁμῇ σορὸς³ ἀμφικαλύπτοι
 [χρύσεος ἀμφιφορεὺς⁴, τὸν τοι πόρε πότνια μήτηρ]. «

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 »Τίπτε μοι, ἡθείη⁵ κεφαλῇ, δεῦρ' εἰλήλουθας,
 καί μοι ταῦτα ἕκαστ' ἐπιτέλλεαι; αὐτὰρ ἐγὼ τοι 95
 πάντα μάλ' ἐκτελέω⁶ καὶ πείσομαι, ὡς σὺ κελεύεις.
 ἀλλὰ μοι ἄσσον⁷ στήθι· μίνυνθά περ ἀμφιβαλόντε⁸
 ἀλλήλους, ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα⁹ γόοιο. «

Ὡς ἄρα φωνήσας ὠρέξατο χερσὶ φίλησιν,

1) Ἐπεξηγείται διὰ τοῦ χολωθείς. Τὴν λέξιν ἀστράγαλος ἄλλοι μὲν παράγουσιν ἐκ τοῦ στρέφω, στρεύγω, ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ὁστέον, ὅπερ πιθανώτερον. Ἡ παιδιὰ αὕτη, ἣτις μέχρις ἡμῶν διετηρήθη, μόνον ἐνταῦθα τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν μνημονεύεται. Περί τῆς εὐρέσεως ταύτης ὑπῆρχε διαφωνία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· κατὰ μὲν τὸν Πausανίαν ἐφεῦρεν ὁ Παλαμήδης II, 20, 3, κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον I, 94 οἱ Λυδοί.

2) Ἐπιμελῶς, προθύμως. Περί τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία. Τινὲς μὲν παράγουσιν ἐκ τοῦ δύω, ἄλλοι δ' ἐκ τοῦ δεύω, ὅπερ σημαίνει φροντίζω, καὶ ὁ Döderlein ἐκ τοῦ δέχεσθαι, δέχομαι.

3) Σορὸς εἶναι ἡ νεκρικὴ θήκη. Κατὰ τὸ Ψ, 253 τὰ λείψανα τοῦ Πάτροκλου ἔθηκαν ἐν χρυσῇ φιάλῃ.

4) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ἀμφὶ καὶ φέρω, σημαίνει δὲ ἀγγεῖον ἔχον δύο λαβὰς, νεκρικὴν κάλπην.

Τὸν στίχον τοῦτον ὁ Ἀρίσταρχος ἔλεγε παρεμβεβλημένον ἐκ τοῦ ω, 73· διότι ἂν οὐ εἶπε τὴν σορὸν, εἶναι περιττός ὁ ἀμφιφορεὺς. Νομίζομεν, ὅτι ὁ λόγος τῆς ἀθετήσεως δὲν εἶναι ἰσχυρός· διότι ἡ μὲν σορὸς ἔχει εἰδικὴν ἔννοιαν, ὁ δὲ ἀμφιφορεὺς γενικὴν, δηλ. ὁ Πάτροκλος ἐπιθυμεῖ, ἵνα ὁ ὑπὸ τῆς Θέτιδος δοθεὶς ἀμφιφορεὺς χρησιμεύσῃ ὡς σορὸς, ἥτοι ὡς κάλαθος τῶν λειψάνων.

5) Εἶναι προσφώνησις νέου πρὸς πρεσβύτερον. Ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ὁ Πάτροκλος ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Ἀχιλλεύς.

6) Ἡ βραχύτης τοῦ λόγου ἀρμόζει ἐνταῦθα· διότι τὸ μῆκος τῶν λόγων ὑπεμφαίνει ὄκνον χάριτος.

7) Τὸ ἄσσον συνήθως τίθεται μετὰ κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων.

8) Ἀλλαχοῦ ἔχει τὸ ἀντικείμενον χεῖρας ἢ χεῖρε.

9) Μέσος ἀόριστος ὁ τοῦ τέρπω· ἄς εὐφρανθῶμεν ἀπὸ τὸν ὀλέθριον θρῆνον.

οὐδ' ἔλαβε· ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἤυτε καπνὸς¹ 100
 ὤχετο τετριγυῖα². ταφῶν δ' ἀνόρουσεν³ Ἀχιλλεὺς
 χερσὶ τε συμπλατάγησεν⁴, ἔπος δ' ὀλοφυδνόν⁵ ἔειπεν·

» ὦ πόποι, ἦ ῥά τίς ἐστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι
 ψυχὴ καὶ εἰδῶλον, ἀτὰρ φρένες⁶ οὐκ ἐνὶ πάμπαν.
 παννυχίη⁷ γάρ μοι Πατροκλῆος δειλοῖο 105
 ψυχὴ ἐφροσθήκει γοώσά τε μυρομένη τε,
 καί μοι ἕκαστ⁸ ἐπέτελλεν, εἵκτο δὲ θέσκελον⁹ αὐτῷ. «

Ὡς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἔμερον ὥρσε γόοιο·
 μυρομένοισι¹⁰ δὲ τοῖσι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως
 ἀμφὶ νέκυν ἐλεεινόν¹¹. ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων 110

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Διὰ τὸ λεπτόν καὶ ἀφανὲς καὶ πνευματικῶδες ». Ὁ Ζώϊλος ἐνταῦθα ἠλεγχε τὸν ποιητὴν λέγων, ὅτι ὁ καπνὸς ἄνω φέρεται.

²) Παρακείμενος τοῦ τριζῶ ἔχων σημασίαν ἐνεστώτος. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « Ἐλεεινὰ βοῶσα ὡς ἐπὶ τῶν νεοσσῶν B, 314 ».

³) Ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐκ τοῦ ὀνείρου. Τὰ κατὰ τὸν Πάτροκλον ἐγένοντο καθ' ὕπνον. Ὅρα στίχ. 62.

⁴) Ὁ Ἀχιλλεὺς συνέκρουσε τὰς χεῖρας διὰ τὴν παράδοξον φαντασίαν.

⁵) Τὸ ἐπιθετὸν ὀλοφυδνός παραγόμενον ἐκ τοῦ ὀλοφύρομαι σημαίνει τὸν μετὰ ὀλοφυρμοῦ γενόμενον.

⁶) Ἡ σημασία τῆς λέξεως παρέχει τοῖς ἑρμηνευταῖς μεγάλην δυσκολίαν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Τινὲς σώμα· μέρος γὰρ σώματος αἱ φρένες. Τοῦτο δὲ εἶπε, παρ' ὅσον ἐκταθεὶς οὐκ ἔλαβε. Καλλίον δὲ, ὅτι φρένας οἱ τεθνεῶτες οὐκ ἔχουσιν ». Ὁ μὲν Ameis ἐννοεῖ τὸ διάφραγμα, ὁ δὲ La Roche τὴν

ζωὴν. Δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ νοῦ, ὡς ἐν x, 493 ἐνθα ὁ ποιητὴς λέγει περὶ τοῦ Τειρεσίου· « τοῦ τε φρένες ἔμπεδοι εἰσι· τῷ καὶ τεθνεῶτι νόον πόρε Περσεφόνεια οἷον πεπνῦσθαι· τοὶ δὲ σκιάι ἄλυσουσιν ». Διότι ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἔχει πλήρη συνείδησιν τῆς θέσεως αὐτῆς· διότι ἀναμνησθῆσκει καὶ ἐπιθυμεῖ. Διὰ τοῦτο ἴσως δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ γνώμη, ὅτι ἡ λέξις δηλοῖ τὴν ζωϊκὴν δύναμιν, ὡς ὁ θυμὸς ἐν λ, 224. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἔφθασεν ὁ Ἀχιλλεὺς, διότι ὁ Πάτροκλος δὲν ἔσχε τὴν δύναμιν, ὅπως περιπτυχθῶσιν.

⁷) Δηλοῖ μόνον τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκοιμᾶτο.

⁸) Ἐννοεῖ ἐκεῖνα, ὧν ἐπιθυμεῖ.

⁹) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ θεός καὶ ἔκελος. Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐπιρρηματικῶς θαυμασιῶς ὠμοίαις με αὐτόν.

¹⁰) Χρονικῶς· ἐν ᾧ ἐθρήνουν.

¹¹) Προσδιορίζει τὸ μυρομένοιαι. Παράβαλλ. X, 408.

οὐρῆας¹ τ' ὥτρυνε καὶ ἀνέρας ἀξέμεν ὕλην
 πάντοθεν² ἐκ κλισίων· ἐπὶ³ δ' ἀνὴρ ἐσθλὸς ὀρώρει,
 Μηριόνης, θεράπων⁴ ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος.
 οἱ δ' ἴσαν ὕλοτόμους πελέκεας ἐν χερσὶν ἔχοντες
 σειράς⁵ τ' εὐπλέκτους· πρὸ δ' ἄρ' οὐρῆες κίον αὐτῶν· 115
 πολλὰ δ' ἀναντα⁶ κάταντα πάραντά τε δόχμιά τ' ἤλθον.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κνημοὺς προσέβαν πολυπίδακος Ἴδης,
 αὐτίκ' ἄρα δρυς⁷ ὑψικόμους ταναήκει χαλκῷ⁸
 τάμνον ἐπειγόμενοι· ταὶ δὲ μεγάλα κτυπέουσai⁹
 πίπτον. τὰς μὲν ἔπειτα διαπλήσσοντες¹⁰ Ἀχαιοὶ 120
 ἔκδεον¹¹ ἡμιόνων· ταὶ δὲ χθόνα ποσσὶ δατεῦντο¹²
 ἐλδόμεναι¹³ πεδίοιο διὰ ῥωπήϊα πυκνά.

¹) Κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέρει τοῦ ἡμίονος.

²) Εἶναι· προσδιορισμὸς τοῦ ὥτρυνε.

³) Ἡ πρόθεσις κεῖται ἐπιρρηματικῶς. Τὸ ὀρώρει οἱ πλείστοι τῶν γραμματικῶν ἀνάγουσιν εἰς τὸ ὀρομαι=ἐπιστατῶ, ἐπιτηρῶ, ὡς καὶ τὸ ἐν ξ, 104 καὶ γ, 471. Συγγενὲς πρὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι τὸ οὐρας καὶ ἐπίουρος.

⁴) Συνήθως ὁ Μηριόνης λέγεται ὀπάων Ἰδομενῆος Η. 165, Θ, 263.

⁵) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ εἶρω παραγομένη σημαίνει σχοινίον. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Σειραὶ δὲ πλέγματά τινα ἢ ἀπὸ σχοινίων ἢ σπάρτων ἢ κανάδεως ἢ ἄλλοθεν».

⁶) Τὸ μὲν ἄναντα σημαίνει πρὸς τὰ ἄνω, τὸ δὲ κάταντα πρὸς τὰ κάτω. Τὸ δὲ πάραντα καὶ τὸ δόχμια ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «πάραντα μῆτε ἀνωφερῆ μῆτε κατωφερῆ, ἀλλ' εὐθύτομα. Δόχμια δὲ τὰ ἐκ πλαγίου». Τὴν λέξιν δόχμια ὁ μὲν Εὐστάθιος παράγει ἐκ τῆς δοχμῆς ἢ δόχμης, ὁ δὲ Döderlein ἐκ τοῦ λοξός. Ὁ στίχος εἶναι ὀλοδόχτυλος.

⁷) Ἡ ἐκλογὴ τοῦ δένδρου τούτου κατὰ τὸν Αἰεῖς δὲν εἶναι τυχαία· διότι ἡ δρυς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θεωρεῖτο ὡς ἱερά. Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γερμανοῖς τὰ σώματα ἐξόχων ἀνδρῶν δι' ὠρισμένων ξύλων ἐκαίοντο.

⁸) Δηλαδή ὕλοτόμοι πελέκεσιν, ὡς εἶπεν ἐν στ(χ. 114.

⁹) Ἐπρεπε νὰ εἴπῃ τὸ ἀντίθετον, πίπτουσαι ἐκτύπων, ἐποίουν κρότον.

¹⁰) Διαπλήσσειν σημαίνει εἰς μικρὰ τέμνειν, διασχίζειν. Τοῦτο ὁ Πausanias λέγει κατακορμίζειν.

¹¹) Κατὰ δύο τρόπους δύνανται νὰ ἐξηγηθῇ, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «Ἐκδεῖσθαι δὲ ἡμιόνων τὴν ὕλην ἢ κατὰ λόγον φόρτου νοητέον, ἢ ἐφ' ᾧ ἔλκεσθαι αὐτὴν συρομένην».

¹²) Διέκοπτον διὰ τῶν ὀπλῶν τὸ ἔδαφος.

¹³) Ἐπιθυμοῦντες νὰ φθάσωσιν εἰς

πάντες δ' ὕλοτόμοι φιτρούς¹ φέρον· ὥς γάρ ἀνώγει
Μηριόνης, θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος.

καὶ δ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς βάλλον ἐπισχερώ², ἔνθ' ἄρ'

[Ἀχιλλεύς 125

φράσσατο Πατρόκλῳ μέγα ἡρίον³ ἠδὲ οἱ αὐτῷ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πάντῃ παρακάββαλον ἄσπετον ὕλην,
εἶατ' ἄρ' αὖθι μένοντες ἀολλέες. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
αὐτίκα Μυρμιδόνεσσι φιλοπτολέμοισι κέλευσε

χαλκὸν ζώννυσθαι, ζεῦξαι δ' ὑπ' ὄχεσφιν ἕκαστον 130

ἵππους· οἱ δ' ὦρνυντο καὶ ἐν τεύχεσσι ἐδυνον,

ἂν δ' ἔβαν ἐν δίφροισι παραιβάται⁴ ἡνίοχοί τε.

πρόσθε μὲν ἱππῆες, μετὰ δὲ κέφος εἶπετο πεζῶν⁵,

μυρίοι⁶. ἐν δὲ μέσοισι φέρον Πάτροκλον ἑταῖροι.

θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυσαν⁷, ἃς ἐπέβαλλον 135

κειρόμενοι· ὅπιθεν δὲ κάρη ἔχε⁸ δῖος Ἀχιλλεὺς

ἀχνύμενος· ἔταρον γὰρ ἀμύμονα πέμπ' Αἰδόςδε.

Οἱ δ' ὅτε χῶρον ἱκανὸν ὄθι σφίσι πέφραδ'⁹ Ἀχιλλεύς,
κάτθεσαν, αἶψα δέ οἱ¹⁰ μενοεικέα νήσον ὕλην.

ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς· 140

τὴν πεδιάδα. Ἀντὶ τοῦ ἐλδόμεναι ὁ
Nauck εἰκάζει ἐρχόμεναι.

¹) Τὸ φιτρός κατὰ συγχοπὴν ἐκ τοῦ
φιτηρός γενόμενον σημαίνει στέλεχος.

²) Κατὰ συνέχειαν, κατὰ σειράν.
"Ορα εἰς Δ, 668.

³) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἔρα παραγο-
μένη σημαίνει γήλοφον, τύμβον.

⁴) Παραιβάτης εἶναι ὁ μαχητής, ὁ
κύριος τοῦ ἄρματος.

⁵) Οὗτοι ἐλέγοντο πυλῆες.

⁶) Παράθεσις εἰς τὸ νέφος, ὅπερ
εἶναι περιληπτικόν.

⁷) Οὕτω πολλὰς τρίχας κατέβα-

λον, ὥστε ἐκάλυψαν τὸν νεκρόν. Ση-
μειωτέον, ὅτι ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο κα-
ταείνον, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔ-
γραφεν, ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ χειμένῳ,
καὶ ἡ γραφὴ τούτου ἐκράτησε παρὰ
τοῖς ἐκδόταις.

⁸) Ἐκράτει τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ.

⁹) Ἐκ τοῦ ἐπομένου ῥήματος ἐν-
νοεῖται τὸ ἀπαρέμφκτον καταθεῖναι.

¹⁰) Δηλαδὴ τῷ Πατρόκλῳ, ὅστις
εἶναι καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμέ-
νου ῥήματος. Τὸ ἐπίθετον μενοεικής
ἐνταῦθα ἔχει γενικὴν σημασίαν, δηλ.
ἄφθονα ξύλα.

στάς ἀπάνευθε πυρῆς ξανθὴν¹ ἀπεκείρατο χαίτην,
τὴν ῥα Σπερχειῶ² ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἶνοπα πόντον³.

»Σπερχεῖ', ἄλλως⁴ σοί γε πατὴρ ἡρήσατο Πηλεΐς,
κεῖσέ με νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν 145

σοί τε κόμην κερέειν ῥέξειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην⁵,
πεντήκοντα δ' ἔνορχα⁶ παρ' αὐτόθι μῆλ' ἱερεύσειν
ἐς πηγάς, ὅθι τοι τέμενος βωμός τε θυήεις.

ὥς ἡρᾶθ' ὁ γέρων, σὺ δὲ οἱ νόον οὐκ ἐτέλεσσας⁷.
νῦν δ' ἐπεὶ οὐ νέομαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν, 150

Πατρόκλῳ ἥρωϊ κόμην ὀπάσαιμι⁸ φέρεσθαι. «

ᾧς εἰπὼν ἐν χερσὶ κόμην ἐτάροιο φίλοιο
θῆκεν, τοῖσι δὲ πᾶσιν ὕφ' ἕμερον ὤρσε γόοιο.
καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδω φάος ἡελίοιο,
εἰ μὴ Ἀχιλλεύς αἰψ' Ἀγαμέμνονι⁹ εἶπε παραστάς 155

¹) Τὸ ξανθὸν χρῶμα ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν ὀμηρικῶν ἀνθρώπων. Ὅρα ἐν Α, 197.

²) Περὶ τοῦ ἔτυμου τοῦ ὀνόματος εἵπομεν ἐν Π, 174. Τὸ δὲ τηλεθόωσα σημαίνει ἀνθηράν, πλουσίαν.

³) Ὁ Ἀχιλλεύς βλέπει πρὸς τὴν θαλάσσαν, ἵνα ὑπὲρ ταύτην διευθύνῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν πατρίδα, ὅπου ὑπάρχει ὁ Σπερχεῖς.

⁴) Συνήθως οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγοῦσι διὰ τοῦ μάτην. Δύναται ὅμως τὸ ἐπίρρημα νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ, δηλ. ἄλλως ἢ ὑχθήσῃ ἢ πράγματι ἐγένετο.

⁵) Δηλοῖ πᾶσαν μεγάλην θυσίαν.

⁶) Τὸ ἐπιθετον εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς ἐν καὶ ὄρχης καὶ σημαίνει τὸν ἔχοντα ὄρχεις, τὸν βαρβᾶτον. Ἡ φρά-

σις παρ' αὐτόθι ἐξηγεῖται ἀκριβέστερον διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ ὁ θ ι. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα δυνατόν νὰ νοῇ ταύρους διὰ τοῦ μ ῆ λ α· διότι ταύρους ἔθουν τῇ θαλάσῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς.

⁷) Ὁ Ἀχιλλεύς ἀποδίδει τῷ Σπερχεῖ ὅτι ἀνήκει τῇ Μοίρᾳ.

⁸) Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Düntzer μύλις δύναται νὰ τεθῇ εὐκτική ἄνευ τοῦ κ ἐν ἡ ᾧ ν, δύναται νὰ γραφῇ κ' ὀπάσαιμι. Τὸ φέρεσθαι ἐτέθη, ὥς ἐν τῇ φράσει διδόναι φέρεσθαι.

⁹) Νῦν τὸ πρῶτον μαθάνομεν, ὅτι πλὴν ἐκείνων, οἵτινες ἐκόμισαν τὰ ξύλα στίχ. 122 καὶ πλὴν τῶν Μυρμιδόνων παρίσταται ἐνταῦθα ὀλόκλη-

» Ἀτρίδῃ—σοὶ γάρ¹ τε μάλιστά γε λαὸς Ἀχαιῶν
 πείσονται² μῦθοισι—γόοιο μὲν ἔστι καὶ ἄσαι.
 νῦν δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς σκέδασον³ καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
 ὀπλεσθαι⁴. τάδε δ' ἀμφιπονησόμεθ' οἷσι μάλιστα
 κῆδεός⁵ ἔστι νέκυς· παρὰ δ' οἱ ταγοί⁶ ἄμμι μενόντων. « 160

Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
 αὐτίκα λαὸν μὲν σκέδασεν κατὰ νῆας εἵσας,
 κηδεμόνες⁷ δὲ παρ' αὔθι μένον καὶ νήεον ὕλην,
 ποίησαν δὲ πυρὴν ἐκατόμποδον⁸ ἔνθα καὶ ἔνθα,
 ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ⁹ νεκρὸν θέσαν ἀχνύμενοι κῆρ. 165
 πολλὰ δὲ ἴφια μῆλα καὶ εἰλίποδας ἑλικας βοῦς
 πρόσθε πυρῆς ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον· ἐκ δ' ἄρα πάντων

ρος ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν, ὅπερ τῷ
 Ameis φαίνεται παράδοξον.

1) Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ,
 διὰ τί τὴν ἐπομένην παρακείμενισιν
 ἀποτείνει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα.

2) Ἐπειδὴ τὸ ὄνομα λαὸς εἶναι
 περιληπτικόν, συνετάχθη κατὰ τὸ
 σημαζόμενον πρὸς ἔθνος πλη-
 θυντικοῦ ἀριθμοῦ.

3) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον λαόν·

4) Κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέ-
 ρει τοῦ ὀπλίζεσθαι=παρασκευάζειν.
 Διὰ τοῦ τὰ δὲ ἐννοεῖ τὴν καύσιν τοῦ
 νεκροῦ.

5) Ἐγένετο κατὰ βράχυνσιν ἐκ
 τοῦ κῆδειος, ὅπερ ἀπαντᾷ ἐν T,
 294, ὡς τὰ ὠκέα καὶ βαθέην καὶ παρ'
 Ἡροδότῳ τὸ ἐπιτήδεος καὶ τέλεος.
 Σημαίνει τὸν ἀγαπητόν, τὸν προσφιλέν.

6) Εὐρῆται καὶ ἡ γραφή, οἱ τ'
 ἄγοι, ἦν προτιμᾷ ὁ Ameis, ἀλλὰ τὰ
 ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι ταγοί,
 ὡς ἐδέχετο καὶ ὁ Ἀρίσταρχος κατὰ

τὸν Σχολιαστήν· «Ὁ μέντοι Ἀρί-
 σταρχος ταγοὺς ἐξεδέξατο, καὶ σχεδὸν
 ἅπαντες, παρὰ τὸ τάσσω ῥῆμα τοῦ
 σχηματισμοῦ γενομένου. Διὸ καὶ ἐγὼ
 συγκατατίθεμαι». Κατὰ τὸν Düntzer
 ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὸ ἄγος ἐν
 τῇ σημασίᾳ τοῦ ἡγεμόν, ἀλλὰ μετὰ
 γενικῆς.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οἱ
 εἰς τοῦτο ἀποτεταγμένοι πρὸς τὸ ἀδια-
 σπάστως φροντίζειν αὐτοῦ παρὰ τῶν
 ἄλλων». Οὐχὶ δ' ἀπιθάνως ὁ Ameis
 παρατηρεῖ, ὅτι κηδεμόνες ἐνταῦθα
 εἶναι οἱ Μυρμιδόνες, διότι ἡ κηδεῖα
 εἰς τοὺτους ἀνῆκε καὶ ἤδη ἐν στίχ.
 139 εἶπε γενικῶς περὶ τούτων, νήεον
 ὕλην.

8) Τὸ ἐπίθετον σύνθετον ὃν ἐκ τοῦ
 ἑκατόν καὶ πούς σημαίνει τὸν ἔχοντα
 μῆκος ἑκατόν ποδῶν. Διὰ τοῦ ἔνθα καὶ
 ἔνθα δηλοῖ κατὰ μῆκος καὶ πλάτος.

9) Ἐπὶ τοῦ ὑπερτάτου μέρους τῆς
 πυρᾶς.

δημὸν ἐλὼν ἐκάλυψε νέκυν μεγαθύμος Ἀχιλλεύς
 ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, περὶ δὲ δρατὰ¹ σώματα νήει·
 ἐν² δ' ἐτίθει μέλιτος καὶ ἀλείφατος ἀμφιφορῆας, 170
 πρὸς λέχεα³ κλίνων· πίσυρας δ' ἐριαύχενας ἵππους
 ἐσσυμένως ἐνέβαλλε⁴ πυρῇ, μεγάλα στεναχίζων.

ἐννέα τῷ γε ἄνακτι⁵ τραπεζῆς κύνες ἦσαν·
 καὶ μὲν τῶν ἐνέβαλλε πυρῇ δύο δειροτομήσας,
 δώδεκα⁶ δὲ Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς 175
 χαλκῷ δηϊόων· κακὰ⁷ δὲ φρεσὶ μῆδετο ἔργα·
 ἐν δὲ πυρὸς μένος ἦκε σιδήρεον⁸, ὅφρα νέμοιτο.

ῥμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἐταῖρον·

»Χαῖρέ μοι, ὦ Πάτροκλε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι·
 πάντα γὰρ ἤδη τοι τελέω, τὰ πάροιθεν ὑπέστην. 180

δώδεκα μὲν Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
 τοὺς⁹ ἅμα σοὶ πάντας· πῦρ ἐσθίει· Ἐκτορα δ' οὐ τι
 δώσω Πριαμίδην πυρὶ δαπτέμεν, ἀλλὰ κύνεσσιν¹⁰.«

᾽Ως φάτ' ἀπειλήσας· τὸν δ' οὐ κύνες ἀμφεπένοντο,

1) Κατὰ μετάθεσιν ἀντὶ δαρτά.
 Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ δέρειν.
 Σώματα εἶναι τὰ τῶν μῆλων καὶ βοῶν.

2) Δηλαδή ἐν πυρῇ ὑπάτη στήλ.
 165. Τὸ μέλι καὶ τὸ ἀλειμμα ἔθηκεν
 ὡς σπονδὴν πρὸς τιμὴν τοῦ θανόντος.

3) Ἐννοεῖ τὸ φέρετρον. Τὸ πίσυ-
 ρες εἶναι Διοτικὸν ἀντὶ τέσσαρες.

4) Ὅτι τοὺς ἵππους ἔσφαξε, δὲν
 εἶπεν ὁ ποιητής.

5) Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι οἱ κύ-
 νες ἀνῆκον τῷ Πατρόκλῳ, πιθανώ-
 τερον ὅμως τῷ Ἀχιλλεῖ, ὡς δέχον-
 ται ὁ La Roche καὶ ὁ Ameis. Περὶ
 τῶν τραπεζῶν κυνῶν ὅρα εἰς X, 69.

6) Ἐννοεῖται ἡ φράσις, ἐνέβαλλε

πυρῇ. Τὸ ἐνταῦθα γενόμενον δὲν εἶναι
 ἀνθρωποθυσία, ἣν ἀγνοεῖ ὁ Ὅμηρος,
 ἀλλ' ἐκδίκησις.

7) Ὁ ποιητὴς ἀποδοκιμάζων τὴν
 θηριώδη τοῦ Ἀχιλλεύως πράξιν δει-
 κνύει, ὅτι εἶχεν εὐγενέστερον ἦθος τῶν
 ἀνθρώπων, περὶ ὧν ἄδει.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει ἀκαθεκτον,
 ὀρμητικόν.

9) Ἐπαναλαμβάνει τὸ ἀντικείμενον
 μετ' ἐμφάσεως. Τὸ ἐσθίειν καὶ δάπ-
 τειν μετεχειρίσθη ἀντὶ τοῦ κατεῖν,
 φλέγειν, φλεγέθειν ἕνεκα τοῦ ἐπομέ-
 νου κύνεσσιν.

10) Ὅτι ἐννοεῖται τὸ δαπτέμεν,
 πρύδηλον.

ἀλλὰ κύνας μὲν ἀλαλκε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη¹ 185
 ἤματα² καὶ νύκτας, ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ³
 ἀμβροσίῳ, ἵνα μὴ μιν ἀποδρύφοι⁴ ἐλκυστάζων.
 τῷ δ' ἐπὶ⁵ κυάνεον νέφος ἤγαγε Φοῖβος Ἀπόλλων
 οὐρανόθεν πεδίοις, κάλυψε δὲ χῶρον ἅπαντα,
 ὅσπον ἐπεῖχε νέκυς, μὴ πρὶν⁶ μένος ἡελίοιο 190
 σκήλει⁷ ἀμφὶ περὶ χροά ἵνεσιν⁸ ἥδ' ἐ μέλεσσιν.

Οὐδὲ πυρὴ Πατρόκλου ἐκαίετο τεθνήσκοντος.
 ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 στὰς ἀπάνευθε⁹ πυρῆς δοιοῖς ἡρᾶτ' ἀνέμοισι,
 Βορέη καὶ Ζεφύρῳ, καὶ ὑπέσχετο ἱερὰ καλὰ· 195
 πολλὰ¹⁰ δὲ καὶ σπένδων χρυσέῳ δέπαί λιτάνευεν
 ἐλθέμεν¹¹, ὅφρα τάχιστα πυρὶ φλεγεθόιατο νεκροί¹²,
 ὕλη τε σεύαιτο¹³ καήμεναι. ὣκέα δ' Ἴρις

¹) Τῷ Αμείσ φάινεται παράδοξον, ὅτι τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ σώματος τοῦ Ἑκτορος ἀναλαμβάνει ἡ Ἀφροδίτη, ἥτις οὐδόλως εἰς σχέσιν πρὸς τοῦτον εὐρίσκεται.

²) Ἀλλαχού ὁ ποιητὴς λέγει, νύκτας τε καὶ ἡμέρας, δηλ. προτάσσει τὰς νύκτας.

³) Εἶναι τὸ καλούμενον ῥοδέλαιον, εἰς ὃ οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον ἀντισηπτικὴν δύναμιν. Ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Ὅμηρος, ἐν ᾧ γινώσκει τὸ ῥοδέλαιον, δὲν ὀνομάζει τὰ ῥόδα, ἀπερ ἅπαντῶσι μόνον ἐν Ὁμήρῳ. Ὑμν. εἰς Διήμητρ. 6.

⁴) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Ἀχιλλεύς. Τὸ ἀποδρύφω κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέρει τοῦ ἀποδρύπτω = ἔεγ-δέρνω. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «ἵνα μὴ ἐλκόμενον ὅπ' Ἀχιλλεύς ἀποξέοιτο»

⁵) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἤγαγε.

⁶) Ἐκ τῶν ἡγουμένων δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπομένων νοεῖται ὁ χρόνος τῆς λύσεως τοῦ σώματος.

⁷) Ἀόριστος ἄ. τοῦ σκέλλω = ξεραίνω. Ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης εἶναι καὶ τὰ σκέλος, σκελετός, σκληρός.

⁸) Δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἴσ = νεῦρον.

⁹) Φαίνεται, ὅτι ἤβητο πορευθεὶς πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅθεν ἔρχονται οἱ ἄνεμοι στίχ. 214.

¹⁰) Ἀνήκει εἰς τὸ λιτάνευεν.

¹¹) Ἐννοεῖται τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἀνέμω.

¹²) Ἔθηκε τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν διότι ἐννοεῖ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου, τὰ τῶν δώδεκα Τρώων καὶ τὰ τῶν ζῶων.

¹³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «ὁρμήν λάβοι ἡ ὕλη τοῦ καῖναι»

ἄράων αἴουσα¹ μετάγγελος ἦλθ' ἀνέμοισιν.
οἱ μὲν² ἄρα Ζεφύροιο δυσάεος ἀθρόοι ἔνδον
εἰλαπίνην δαίνυντο· θέουσα δὲ Ἴρις ἐπέστη
βηλῶ³ ἐπὶ λιθέῳ. τοὶ δ' ὥς ἴδον ὀφθαλμοῖσι,
πάντες ἀνήϊξαν, κάλεόν τέ μιν εἰς ἑῷ καστός·
ἡ δ' αὖθ' ἔξεσθαι μὲν ἀνήνατο, εἶπε δὲ μῦθον·

»Οὐχ ἔδος⁴· εἴμι γὰρ αὖτις ἐπ' Ὠκεανοῦ ρέεθρα, 205
Αἰθίοπων ἐς γαῖαν, ὅθι ῥέζουσ' ἐκατόμβας
ἀθανάτοισι, ἵνα δὴ⁵ καὶ ἐγὼ μεταδαίσομαι ἱρῶν.
ἀλλ' Ἀχιλεὺς Βορέην ἡδὲ Ζέφυρον κελαδαινόν⁶
ἐλθεῖν ἀρᾶται, καὶ ὑπίσχεται ἱερὰ καλὰ,
ὄφρα πυρὴν ὄρσητε καήμεναι, ἧ ἔνι κεῖται 210
Πάτροκλος, τὸν πάντες ἀναστενάχουσιν Ἀχαιοί.»

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦς⁷ ἀπεβήσετο, τοὶ δ' ὀρέοντο
ἡχῇ θεσπεσίῃ, νέφεα κλονέοντε⁸ πάροιθεν.
αἶψα δὲ πόντον⁸ ἱκανον ἀήμεναι, ὥρτο δὲ κύμα
πνοιῇ ὑπο λιχυρῇ· Τροίην δ' ἐρίδωλον ἰκέσθην, 215

1) Ἡ Ἴρις ἀκούει τῶν ἁρῶν τοῦ Πηλεΐδου, ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Αἰθιοπῶν, ὡς γίνεται ὁ γλῶσσος ἐκ τοῦ στίχ. 205. Αὕτη εἶναι ἀγγελός τῶν θεῶν πρὸς ἀλλήλους, ἐνταῦθα δὲ θνητοῦ πρὸς θεοῦς.

2) Δηλαδὴ πάντες οἱ ἄνεμοι. Ὁ Ζέφυρος δὲν εἶναι πάντοτε δυσάεος, ἀλλὰ μόνον χειμῶνος. Τὸ ἔνδον Ζεφύροιο δηλοῖ ἐντὸς τῶν οἴκων τοῦ Ζεφύρου, ὡς ἐν Υ', 13 αἰ μὲν Δίος ἔνδον ἀγγέλεται·

3) Ὅτι ἡ Ἴρις δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸ συμπόσιον τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ μένει ἐν τῷ κατωφλίῳ, δεικνύει τὸ σέμνυν τῆς θεᾶς.

4) Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ καθίσω, δὲν δύναμαι νὰ καθίσω.

5) Ὁ σκοπὸς τῆς θεᾶς παρίσταται ὡς ἀπ' ἑαυτοῦ νοούμενος. Ἡ πρόθεσις ἐν τῷ μεταδαίσομαι ἐτέθη ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀθανάτους, δηλ. μεταξὺ τῶν ἀθανάτων.

6) Τὸ ἐπίθετον παραγόμενον ἐκ τοῦ κέλαδος δηλοῖ τὸν ταραχώδη, τὸν θορυβώδη.

7) Λέγει οὕτως, ὥστε οἱ μὲν ἄνεμοι ἐδίωκον, τὰ δὲ νέφη ἔφευγον.

8) Ἐννοεῖ τὸν Θρακικόν. Ἡ φράσις ἱκανον ἀήμεναι παρέχει δυσκολίαν καὶ δὲν εἶναι ἀπ'θανος ἢ εἰκασία ἀήμενοι.

ἐν δὲ πυρῇ πεσέτην, μέγα δ' ἴαχε θεσπιδαῆς πῦρ.
 παννύχιοι δ' ἄρα τοί γε¹ πυρῆς ἄμυδις φλόγ' ἔβαλλον,
 φυσῶντες λιγέως· ὁ δὲ πάννουχος ὤκυν Ἀχιλλεύς
 χρυσεύου ἐκ κρητῆρος, ἐλὼν δέπας ἀμφικύπελλον,
 οἶνον ἀφυσσόμενος² χαμάδις χέε, δευε δὲ γαῖαν, 220
 ψυχὴν³ κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῦ.
 ὡς δὲ πατὴρ οὗ παιδὸς⁴ ὀδύρεται ὅστέα καίων,
 νυμφίου⁵, ὅς τε θανῶν δειλοὺς ἀκάχησε τοκῆας,
 ὡς Ἀχιλλεύς ἐτάροιο ὀδύρετο ὅστέα καίων,
 ἐρπύζων⁶ παρὰ πυρκαϊὴν ἀδινὰ στεναχίζων. 225
 Ἥμος δ' Ἐωσφόρος⁷ εἴσι φόως ἐρέων ἐπὶ γαῖαν,
 ὅν τε μέτα κροκόπεπλος ὑπεῖρ ἄλλα⁸ κίδνεται ἡώς,
 τῆμος πυρκαϊὴ ἐμαραίνετο, παύσατο δὲ φλόξ.
 οἱ δ' ἄνεμοι πάλιν αὖτις ἔβαν οἰκόνδε νέεσθαι
 Θρηίκιον⁹ κατὰ πόντον· ὁ δ' ἔστενεν οἶδοματι¹⁰ θύων. 230

¹) Ὁ γὰρ ἐτέθη ἔνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως, ὁ δὲ πάννουχος.

²) Φέρεται καὶ ἡ γραφὴ ἀφυσσόμενος, ἀλλ' ὁ La Roche θεωρῶν τὸν ἐνεστώτα ὡς Ἀριστάρχειον ἀνάγνωσιν ἐδέξατο ταύτην, ὡς καὶ ἐν Γ, 295 καὶ Κ, 579.

³) Καλεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ Πατρόκλου, ὅπως ἀπολαύσῃ τῶν χοῶν. Διὰ τῶν πολλῶν σπονδῶν εἰκονίζει τὸ σεμνὸν τῆς πράξεως.

⁴) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὀστέα.

⁵) Νυμφίος εἶναι ὁ πρό μικροῦ γυνόμενος γαμβρός. Τὴν λέξιν ἔθηκεν ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου πρὸς ἔμφασιν. Εὐφυῶς δὲ λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «Οὐ γὰρ τὴν τυχοῦσαν ἡλικίαν τοῦ παιδὸς παρέλαβεν, ἀλλὰ νυμφίον, τέλειον μὲν, παίδων δὲ οὐπω πατέρα, ὥστε οὐν

ὁ πατὴρ καὶ παῖδας ὄψεσθαι τοῦ παιδὸς προσδοκῆσας, μετὰ τῆς δευτέρας ἐλπίδος καὶ τὴν πρώτην ἀπώλεσεν».

⁶) Τὸ ἐρπύζειν ἐγένετο ἐκ τοῦ ἐρπειν καὶ σημαίνει σύρεσθαι. Μεταχειρίζεται τὸ βῆμα ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς λύπης καταβεβλημένων καὶ μόλις κινουμένων.

⁷) Εἶναι τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, ὁ καλούμενος αὐγερινός. Τὸ εἰσι σημαίνει ἐπιτέλλει, ὡς ἐν Χ, 27.

⁸) Ἐκ τοῦ στίχου τούτου εἰκάζει ὁ Ameis, ὅτι ὁ ποιητὴς τούτου τοῦ ἔργου δὲν καταῖκε ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, ἀλλ' ἐπὶ τινος νήσου.

⁹) Ἡ κατοικία τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Ζεφύρου ὑπῆρχεν ἐν Θράκῃ.

¹⁰) Ὁ δὲ πόντος ἐστέναξε φουσκόντων μὲ κύμα.

Πηλείδης δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς ἐτέρωσε λιάσθεις
κλίνθη¹ κεκμηώς, ἐπὶ δὲ γλυκὺς ὕπνος ὄρουσεν.
οἱ δ' ἄμφ' Ἀτρεΐωνα ἀολλέες ἠγερέθοντο·
τῶν μιν ἐπερχομένων ὄμαδος καὶ δοῦπος ἔγειρεν².
ἔζετο δ' ὀρθωθείς καὶ σφας πρὸς μῦθον ἔειπεν·

235

» Ἀτρεΐδῃ τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες Παναχαιῶν,
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σθέσατ'³ αἶθοπι οἶνω
πᾶσαν⁴, ὅποσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὅστέα Πατρόκλοιο Μεινοιτιάδαο λέγωμεν
εὖ διαγιγνώσκοντες· ἀριφραδέα δὲ τέτυκται·
ἐν μέσση γὰρ ἔκειτο πυρῇ, τοὶ δ' ἄλλοι ἀνευθεν
ἐσχατιῇ καίοντ' ἐπιμίξ, ἵπποι τε καὶ ἄνδρες⁵.

240

καὶ τὰ μὲν ἐν χρυσῇ φιάλῃ⁶ καὶ δίπλαχι δημῶ
θείομεν, εἰς ὃ κεν αὐτὸς ἐγὼν Ἀἰδὶ⁷ κεύθωμαι.

245

τύμβον δ' οὐ μάλα πολλόν⁸ ἐγὼ πονέεσθαι ἄνωγα,
ἀλλ' ἐπεικέα⁹ τοῖον· ἔπειτα δὲ καὶ¹⁰ τὸν Ἀχαιοὶ

1) Ὅτι οἱ ἄλλοι ἀπῆλθον εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, δὲν εἶπεν ὁ ποιητής.

2) Τῶν λυπουμένων ὁ ὕπνος εἶναι εὐδιάλυτος καὶ κατὰ τὴν τραγωδίαν ὕπνος αὐπνος.

3) Τὴν μὲν κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς ἄλλοις ἐπιτάσσει, εἰς δὲ τὴν συλλογὴν τῶν ὄστων καὶ ἑαυτὸν περιλαμβάνει στίχ. 239..

4) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως.

5) Περὶ τῶν προβάτων, βοῶν καὶ κυνῶν δὲν γίνεται ἐνταῦθα λόγος.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἀγ- γεῖω λεβητοειδεῖ, ἐκπεπλατυσμένῳ ἄνω- θεν». Τὰ ὅσα ἐπιθυμεῖ νὰ καλύψωσι διὰ λίπους, ὅπως μὴ ὦσιν εὐσηπτα.

7) Ἡ δοτικὴ αὕτη δικαίως παρέ-

χει πράγματα τοῖς ἑρμηνευταῖς· διότι παρ' Ὀμήρῳ Ἀιδίς εἶναι ὁ ἄρχων καὶ οὐχὶ κατοικία. Εὐρηται ὁμοίως καὶ παρὰ τῷ Τυρταίῳ XIII, 38 καὶ τῷ Μιμνέρμῳ II, 14 « εἰς Ἀἶδην » ἀντὶ εἰς Ἀἶδα. Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, ἐν Ἀΐδου κρύπτωμαι. Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ κλεύθωμαι, ὅπερ ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ διὰ τοῦ πορεύομαι.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει μέγαν, ὡς ἐν H, 156.

9) Τὸ ἐπεικὲς δηλοῖ τὸν σύμμε- τρον. Τὸ δὲ τοῖον κεῖται ἐπιρρηματικῶς καὶ εἶναι ἀνανταπόδοτον· τοιοῦτον, ὅποιος ἀρμόζει εἰς τὸν θανόντα.

10) Δὲν συνδέεται μετὰ τοῦ ἐπομέ- νου τόν, ἀλλ' ἀνήκει εἰς ὁλόκληρον τὴν πρότασιν.

εὐρὺν θ' ὑψηλὸν τε τιθήμεναι¹, οἳ κεν ἐμεῖο
δεύτεροι² ἐν νήεσσι πολυκλήϊσι λίπησθε. α

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἐπίθοντο ποδῶκεϊ Πηλεΐωνι.

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἶθοπι οἴνῳ, 250

ὅσσην ἐπὶ φλόξ ἤλθε, βαθεῖα³ δὲ κάππεσε τέφρῃ·

κλαίοντες δ' ἐτάροιο ἐνέρος⁴ ὅστέα λευκά

ἄλλεγον ἐς χρυσέην φιάλην καὶ δίπλακα δημόν,

ἐν κλισίῃσι⁵ δὲ θέντες ἑανῶ λιτὶ κάλυψαν·

τορνῶσαντο⁶ δὲ σῆμα θεμειλιά τε προβάλλοντο⁷ 255

ἀμφὶ πυρῆν⁸. εἴθαρ δὲ χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν.

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον⁹. αὐτὰρ Ἀχιλλεύς

1) Τὸ ἀπαρέμφατον κεῖται ἀντὶ προστακτικῆς, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὁμῆς, ὅπερ περιεμένομεν, ἔθηκε τὸ Ἀχαιοί, ὅπερ περιορίζει διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως. Ἀντὶ τοῦ τιθήμεναι, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Fick γράφει τιθέμεναι.

2) Συνετάχθη πρὸς γενικὴν, διότι ἔχει σημασίαν συγκριτικὴν, ὥσπερ ἔλεγεν, ὅστεροι ἐμεῖο. Διὰ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἐννοεῖ τοὺς ἐπιζήσαντας.

3) Καθ' ὅμοιον τρόπον λέγεται βαθὺ λήγον. Ἡ τέφρα εἶχε σχηματίζει ὑψηλὸν σωρόν.

4) Περὶ τοῦ ἐπιθέτου ἀνάγνωθι εἰς P, 204.

5) Ὁ Düntzer ἐνόμισεν, ὅτι ἐνταῦθα κλισίαι δηλοῦσι τὸν βόθρον, ἐν ᾧ ἐτέθη ἡ φιάλη. Τοῦτον ἐν Ω, 779 ὁ ποιητὴς λέγει καπετον. Ἐνταῦθα ὅντως οἱ Τρῶες ἔθηκαν τὰ ὅσῃα τοῦ Ἑκτορος ἐν βόθρῳ, ἀλλ' ὁ Πάτροκλος ἐδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα ἂ ὅσῃα αὐτοῦ ταφῶσι μετὰ τῶν τοῦ

Ἀχιλλέως στίχ. 83 καὶ οὗτος ἐν στίχ. 243 εἶπεν, ὅτι τὰ ὅσῃα τοῦ ἑταίρου θὰ μείνωσιν ἐν φιάλῃ, μέχρις ὅτου καὶ αὐτὸς ἀπολάνῃ. Πῶς λοιπὸν οἱ Ἀχαιοὶ ἠδύναντο νὰ παραδῶσι τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀχιλλέως; Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ διὰ τί ἐτέθη ὁ πληθυντικός ἀριθμὸς; Διὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ ᾔῃαι ὁρῆ ἡ γνώμη τοῦ εἰρημένου ἐρμηνευτοῦ.

6) Κυκλοτερόως περιέγραψαν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· α Ὡς ὁ ζωγράφος προὑπογράφει πρῶτον, οὕτως καὶ οὗτοι προδιέγραψαν τὸ σχῆμα τοῦ τάφου.

7) Ἐρριψαν θεμελία.

8) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει καὶ εἰς τὰ δύο προηγούμενα ῥήματα.

9) Ἐνταῦθα προσκρούει ὁ Ameis, διότι ὑποκείμενον κατ' αὐτὸν εἶναι οἱ Μυρμιδόνες καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν στίχ. 233. Ἀλλὰ κατὰ τὸν στίχ. 258 διὰ τοῦ λαοὶ ἐννοεῖ σύμπαντα τὸν λαὸν τῶν Ἀχαιῶν. Νομί-

αὐτοῦ¹ λαὸν ἔρυκε καὶ ἵζανεν εὐρύν ἀγῶνα,
νηῶν² δ' ἔκφερ' ἄεθλα, λέβητάς τε τρίποδάς τε,
ἵππους θ' ἡμιόνους τε βοῶν τ' ἴφθιμα κάρηνα, 260
ἥδ' ἐ γυναιίκας ἐϋζώνους πολίων τε σίδηρον.

Ἴππευσιν μὲν πρῶτα ποδώκεσιν³ ἀγλά' ἄεθλα
θῆκε γυναιίκας⁴ ἄγεσθαι ἀμύμονα ἔργα ἰδυῖαν
καὶ τρίποδ'⁵ ὠπώνετα δυωκαιεικοσίμετρον,
τῷ πρῶτῳ ἄτάρ αὖ τῷ δευτέρῳ ἵππον ἔθηκεν 265
ἐξέτε⁶ ἀδμήτην, βρέφος⁷ ἡμίονον κυέουσιν

ζομεν ὅμως, ὅτι δὲν ἔχει οὕτω, διότι ὁ ποιητὴς ἐν στίχ. 233 καὶ δ' ἀμφὶ Ἀτρεΐωνα ἀολλέες ἡγερέθοντο» δὲν ἐννοεῖ μόνον τοὺς ἀρίστους, ἀλλὰ σὺμπαντας τοὺς Ἀχαιοὺς.

1) Ἐν τῷ τόπῳ τῆς ταφῆς. Τὸ ἵζανειν μόνον ἐνταῦθα κεῖται ὡς μεταβατικόν. Ἀγὼν λέγεται οὐ μόνον ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἀγωνίζονται, ἀλλὰ καὶ ἡ συνάθροισις τῶν ἀγωνιζομένων καὶ θεατῶν, ὡς ἐνταῦθα.

2) Τοὺς τρεῖς στίχους (259-264) ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέτουσαν, οἷς ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Düntzer. Οἱ νεώτεροι εὐρίσκουσιν ἄπορον, ὅτι ἡ μνεία τῶν ἄθλων εἶναι ἐλλιπής, π.χ. δὲν μνημονεύεται ὁ χρυσὸς στίχ. 269 καὶ 751, ἡ φιάλη 270, τὰ ὄπλα τοῦ Σαρπηδόου 798· τοῦναντίον λέγει περὶ ἵππων, ἡμιόνων, βοῶν καὶ γυναιίκων, ἐν ᾧ μόνον ἅπαξ καὶ ἓνα ἵππον, ἓνα ἡμίονον καὶ ἓνα βοῶν ἐξέθετο ὡς ἄθλον. Ὅρα στίχ. 265 καὶ 613. 654 καὶ 750. Ἀλλ' ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς πολλαχού τιθεται ἀντὶ ἐνικοῦ. Φαίνεται δ', ὅτι ὁ ποιητὴς λέγει γενικῶς.

3) Τὸ ἐπιθετον ἀποδίδεται εἰς ἡρώας καὶ ἵππους· ἐνταῦθα δὲ διεγείρει τὴν ἀπορίαν τῶν ἐρμηνευτῶν, ὅτι ἀποδίδεται εἰς ἵππους, δηλ. ἀρματηλάτας. Σημειωτέον, ὅτι εὐρηται καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἵπποι σιν, ἣν προτιμῶσιν ὁ Düntzer καὶ ὁ Christ.

4) Ἐννοεῖ δοῦλῃν. Πρὸς ἄρσιν τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ ποδὶ γασμῶδης ὁ Cobet προτείνει νὰ γραφῇ γυναιίκ' ἀγαγέσθαι, ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Nauck καὶ ὁ Fick.

5) Ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἄγεσθαι ἐννοεῖται τὸ φέρεσθαι. Ὡτῶς σημαίνει τὸν ἔχοντα ὡς ἥτοι λαβὰς. Σημειωτέον, ὅτι πλείστοι, ὡς ὁ Heyne, ὁ Curtius, ὁ Nauck, γράφουσιν οὕτως ἐν τ α. Δυωκαιεικοσίμετρος δηλοῖ τὸν περιλαμβάνοντα εἰκοσι δύο μέτρα.

6) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἐξ καὶ ἔτος καὶ δηλοῖ τὸν ἔχοντα ἐξ ἐτῶν ηλικίαν. Ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ, ἐξέτε α δ μ η τ ῆ ν.

7) Ἐνταῦθα κεῖται ἀντὶ τοῦ ἔμβρουον. Τὴν λέξιν παράγουσιν ἐκ τοῦ τρέφω ἢ ἐκ τοῦ ἐρέω.

αὐτὰρ τῷ τριτάτῳ ἄπυρον κατέθηκε λέβητα
καλόν, τέσσαρα μέτρα κεχανδότα¹, λευκόν ἔτ' αὐτως².
τῷ δὲ τετάρτῳ θῆκε δύο χρυσοῖο τάλαντα³,
πέμπτῳ⁴ δ' ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε. 270
στῇ δ' ὀρθός⁵ καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

» Ἀτρείδῃ τε καὶ ἄλλοι ἐυκνήμιδες Ἀχαιοί,
ἱππῆας τάδ' ἄεθλα δεδεγμένα⁶ κεῖτ' ἐν ἀγῶνι.
εἰ μὲν νῦν ἐπὶ ἄλλῳ⁷ ἀεθλεύοιμεν Ἀχαιοί,
ἦ τ' ἂν ἐγὼ τὰ πρῶτα λαβὼν κλισίηνδε φεροίμην. 275
ἴστε γὰρ ὅσπον ἐμοὶ ἀρετῇ περιβάλλετον⁸ ἵπποι·
ἀθάνατοί τε γάρ εἰσι, Πρῶσιδάων⁹ δ' ἔπορ' αὐτοὺς
πατρὶ ἐμῷ Πηληϊῇ, ὃ δ' αὖτ' ἐμοὶ ἐγγυάλιξεν.
ἀλλ' ἦτοι μὲν ἐγὼ μενέω¹⁰ καὶ μώνυχες ἵπποι·
τοίου¹¹ γὰρ κλέος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο, 280
ἡπίου, ὃ σφῶν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον¹²

1) Παρακείμενος τοῦ χανδάνω ἔχων σημασίαν ἐνεστώτος· χωροῦντα τέσσαρα μέτρα.

2) Κατὰ τὸν Döderlein εἶναι ἑλ-λειψίς ἐννοουμένης τῆς φράσεως, ὡς τὸ π ἄ ρ ο ς, δηλ. ὅλως λευκόν..

3) Τὸ βάρος τοῦ ταλάντου δὲν εἶναι γνωστόν· ἐπεὶ δὲ ὅμως δύο τάλαντα χρυσοῦ τίθενται ὡς τέταρτον ἄθλον, δύνανται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι δὲν ἦτο μέγα.

4) Ὅρα, ὅτι δὲν ἔθηκε τὸ ἄρθρον, ὡς ἐν τοῖς ἡγουμένοις. Τὸ ἀμφίθετος ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «οἷονεὶ ἔχουσιν καὶ ἐπὶ στόμα καὶ ἐπὶ τὸν πυθμένα θέσιν».

5) Τὸ σ τ ῇ ὀ ρ θ ὅ ς ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀνίστη.

6) Μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὥστε ἰτὰ ἄθλα ἦσαν ἐμψυχὰ τὰ ἄθλα κείνται

περιμένοντα τοὺς ἱππεῖς, εἶναι ἔτοιμα.

7) Πρὸς τιμὴν ἄλλου, οὐχὶ τοῦ Πατρόκλου. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο ἀγωνοθέτης, δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔῃ καὶ ἀγωνιστής. Τὸ ἀεθλεῖν σημαίνει ἀγωνίζεσθαι χάριν ἄλλου.

8) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑπερβάλλετον· εἶναι ὑπέρτεροι.

9) Τοῦτο ἔπραξεν ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος Σ, 84. Ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ Döderlein εἰ-κασεν αὐτόν.

10) Ὡς μείνω ἀργός, δὲν θὰ λάβω μέρος.

11) Οὕτως ἐξόχου. Τὸ κλέος ἐσθλὸν ἡνιόχοιο εἶναι περιγραφή ἀντὶ κλυτὸν ἡνιόχον.

12) Μόνον ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος γίνεται μνεία, πολλαχοῦ δὲ τῆς Ὀδυσσεύς.

χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ¹.
 τὸν τῷ γ' ἑσταότες² πενθείετον, οὐδεὶ δέ σφιν
 χαῖται ἐρηρέδαται³, τῷ δ' ἑστατον ἀχνυμένῳ κῆρ.
 ἄλλοι δὲ στέλλεσθε⁴ κατὰ στρατόν, ὅστις Ἀχαιῶν 285
 ἵπποισιν τε πέποιθε καὶ ἄρμασι κολλητοῖσιν. α

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ταχέες δ' ἵππῃες ἀγερθεν⁵.
 ὦρτο πολὺ πρῶτος μὲν ἀναξ ἀνδρῶν Εὐμήλος⁶,
 Ἀδμήτου φίλος υἱός, ὃς ἵπποσύνη ἐκέκαστο⁷.
 τῷ δ' ἐπὶ Τυδεΐδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης, 290
 ἵππους δὲ Τρώους⁸ ὑπάγε ζυγόν, οὓς ποτ' ἀπηύρα
 Αἰνείαν, ἀτὰρ αὐτὸν ὑπεξέσάωσεν Ἀπόλλων⁹.
 τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδης ὦρτο ξανθὸς Μενέλαος
 Διογενῆς, ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν ὠκέας ἵππους,
 Αἶθην¹⁰ τὴν Ἀγαμέμνονένην τὸν ἐόν τε Πόδαργον 295
 τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ' Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
 δῶρ¹¹, ἵνα μὴ οἱ ἔποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἡνεμόεσσαν,
 ἀλλ' αὐτοῦ¹² τέρποιτο μένων· μέγα γάρ οἱ ἔδωκε

¹) Ἐννοεῖ διαυγές, καθαρὸν ὕδωρ.

²) Μένοντες ἀκίνητοι πενθοῦσιν.
 Τὸ πενθείω ἐγένετο ἐκ τοῦ πενθείω,
 ὡς τὸ τελεῖται ἐν ζ, 234, ψ, 461 νει-
 κείω Δ, 359, πλείειν ο, 34 πνέει
 Ρ, 447.

³) Αἱ χαῖται αὐτῶν εἶναι ἐστη-
 ριγμέναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἶναι προσ-
 ηλωμέναι. δηλ. ἐκ τῆς λύπης δὲν
 ἐγείρουσι τὴν κεφαλὴν.

⁴) Παρασκευάζεσθε, ἐτοιμάζεσθε.

⁵) Ὑπάρχει καὶ ἡ γραφή ἔγερ-.
 θεν, ἀλλ' ἄγερθεν ἔγραψεν ὁ
 Ἀρίσταρχος καὶ οὕτως ἔχουσι τὰ
 ἄριστα χειρόγραφα.

⁶) Ὁ ποιητὴς ἐν Β, 763 εἶπεν,

ὅτι αἱ ἵπποι τοῦ Εὐμήλου ἦσαν αἱ
 ἄρισταί.

⁷) Ἐννοεῖ τοὺς ἵππους τοὺς Τρω-
 ῶς, περὶ ὧν λέγομεν ἐν Ε, 222. Ὅρα
 καὶ στίχ. Ε, 323 καὶ Θ, 105.

⁸) Περὶ τῆς διηγήσεως ταύτης
 ἰδὲ εἰς Ε, 432.

⁹) Τὸ ὄνομα ἐλίφθη ἐκ τοῦ χρω-
 ματος τῆς ἵππου· αἰθὼς = πυρρός,
 τοιοῦτον καὶ τὸ Αἶθων ἐν Θ, ἐν 185.

¹⁰) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀντὶ
 τοῦ δῶρον δῶρα εἶπε, πληθύνας τὸ
 ἐνικὸν συνήθως, ἵνα ἐνδείξηται τὸ τοῦ
 δῶρου τίμιον.

¹¹) Προσδιορίζει τὸ μένων· μένων
 ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἔζη. Τοῦτον

Ζεὺς¹ ἄφενος, νάϊεν δ' ὁ γ' ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι².
 τὴν ὁ γ' ὑπὸ ζυγὸν ἤγε, μέγα δρόμου ἰσχανώσαν³. 300
 Ἀντίλοχος δὲ τέταρτος εὐτριχρας ὠπλίσασθ' ἵππους,
 Νέστορος ἀγλαὸς υἱός, ὑπερθύμιοι ἀνακτος,
 τοῦ Νηληϊάδαο· Πυλῳγενέες⁴ δὲ οἱ ἵπποι
 ὠκύποδες⁵ φέρον ἄρμα. πατὴρ δὲ οἱ ἄγχι παραστάς
 μυθεῖτ' εἰς ἀγαθὰ⁶ φρονέων νοέοντι καὶ αὐτῷ· 305
 »Ἀντίλοχ', ἦτοι μὲν σε, νέον περ ἐόντ', ἐφίλησαν

δὲ τὸν τόπον ὁρίζει ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ. Ὁ Ἀγαμέμνων ἔλαβε τὴν Αἴθην ὡς δῶρον ἀστρατείας. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Χρησιμώτερον γὰρ ἐνόμιζε πολεμικὸν ἵππον ἢ ἀστράτευτον ἄνδρα λαβεῖν». Ὅρα καὶ εἰς Δ, 20.

1) Ὁ Ζεὺς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ δωρητὴς τοῦ πλοῦτου B, 670.

2) Ἡ Σικυὼν ἀνήκειν εἰς τὸ βασιλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος B, 572.

3) Ἐχομένην τοῦ δρόμου, ἐπιθυμοῦσαν νὰ τρέξῃ.

4) Ἐπειδὴ οἱ ἵπποι ἦσαν παλαιοὶ στίχ. 415, τινὲς τῶν ἀρχαίων ἀνεγίνωσκον παλαιγενέες.

5) Τὸ ἐπιθετικὸν εἶναι κοσμητικόν· διότι οἱ ἵπποι ἐν στίχ. 310 λέγονται βάρηστοι.

6) Οἱ ἀρχαῖοι ἤγειραν τὸ ζήτημα, ποῦ ἀνήκει ὁ προσδιορισμὸς οὗτος, εἰς τὸ μυθεῖτο ἢ εἰς τὸ φρονέων; Ὁ Ameis καὶ ὁ La Roche ἀποδίδουσιν εἰς τὸ μυθεῖτο, ὅπερ φαίνεται πιθανώτερον. Ἀλλὰ τὸ φρονέων μένει ἄνευ προσδιορισμοῦ. ὅπερ ἠγάγασε τὸν Düntzer νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ φρονέων· ἐν τῇ ταιαύτῃ συντάξει δὲν πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν

δὲ τοῦ εὐνοῶν, ὡς παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· διότι τίς δὲν εὖ νοεῖ τὸν ἑαυτοῦ υἱόν; Πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν, ἂν δεγθῶμεν τὴν σύνταξιν ταύτην, διὰ τοῦ πρὸς καλὸν σκεπτόμενος ἢ οὕτω πως.

7) Εἰς τὸν ἐπόμενον λόγον τοῦ Νέστορος προσκρούουσιν οὐχὶ ἀφανεῖς κριτικοί, ὡς ὁ Jacob, ὁ Hentze καὶ ἄλλοι, διότι ἡ διδασκαλία αὕτη ἔχει ὑπόθεσιν τὴν περιέλασιν τοῦ ἄρματος περὶ τὸ τέρμα, ὅπερ εἶναι περριτόν· διότι ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν ἐδίδαξαν τὸν Ἀντίλοχον τὴν τέχνην τοῦ διευθύνειν ἵππους. Τούτου δ' ἔχει συνείδησιν καὶ ὁ Ὀμηρικὸς Νέστωρ πειρώμενος νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διὰ τούτου, ὅτι οἱ ἵπποι τοῦ υἱοῦ εἶναι βραδύτατοι στίχ. 310. Πρὸς τούτῳ ἡ περιγραφή τοῦ τέρματος εἶναι λίαν ἐκτενής, ἐν ᾧ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ᾔται γνωστόν τῷ Ἀντίλοχῳ, ὡς καὶ τῷ Νέστορι. Τιαυταὶ ἀπορίαι συχνάκις ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπеси προβάλλονται, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ὁ ποιητὴς εἶχε ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν ἀκροατὴν. Ἦττον σπουδαῖαι φαίνονται αἱ παρατηρήσεις, ὅτι ὁ ζωηρὸς Ἀντίλοχος οὐδεμίαν λέξιν

Ζεύς¹ τε Ποσειδάων τε, καὶ ἵπποσύνας ἐδίδαξαν²
 παντοίας· τῷ καὶ σε διδασκέμεν οὐ τι μάλα χρεώ·
 οἶσθα γὰρ εὖ περὶ τέρμαθ'³ ἐλίσσέμεν· ἀλλὰ τοι ἵπποι
 βάρδιστοι⁴ θείειν· τῷ τ'⁵ οἶω λοίγι' ἔσεσθαι. 310
 τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔασιν ἀφάρτεροι⁶, οὐδὲ μὲν' αὐτοὶ
 πλείονα ἴσασιν σέθεν αὐτοῦ⁸ μητίσασθαι.
 ἀλλ' ἄγε δὴ σύ, φίλος, μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ
 παντοίην, ἵνα μὴ σε παρεκπροφύγησιν⁹ ἄεθλα.
 μῆτι¹⁰ τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων ἦε βίηφι· 315
 μῆτι δ' αὖτε κυβερνήτης ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
 νῆα θαῖν ἰθύνει ἐρεχθομένην¹¹ ἀνέμοισι·

ἀποκρίνεται πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ συμβουλὴ τοῦ Νέστορος ἐν τῇ ἐπομένῃ διηγῆσαι οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔσχε. Διὰ ταῦτα ὁ Niese τὸν λόγον θεωρεῖ ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν διδακτικὴν ποιήσιν ἀποφαινόμενος, ὅτι εἶναι προσθήκη τῶν μεταγενεστέρων.

1) Ὁ μὲν Ζεὺς ὡς πατὴρ παντὸς ἀγαθοῦ, ὁ δὲ Ποσειδῶν ὡς προστάτης τῶν ἱππικῶν τεχνῶν καὶ ἀγώνων καὶ ὡς γενάρχης τῶν Νηλεϊδῶν.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφεν ἐδιδάξαν, ὁ δὲ Ζηνόδοτος· ἐδίδαξαν, ὅπερ ἐκράτησεν.

3) Ὅρα, ὅτι μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ ἐνὸς τέρματος. Ἄλλ' ὁ Cobet εἰκάζει τέρμα, ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Fick καὶ ὁ Nauck.

4) Ὑπερθετικὸν τοῦ βραδύς ἀντὶ βράδιστοι.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὸ τέλειον τῷ τοι οἶω· σπανία δὲ παρ' Ὁ-

μήρῳ ἢ συναλοιφῇ. Τινὲς δὲ τὸν τέ οἶονται, καὶ ἔστι περισσόν. Οἱ νεώτεροι δέχονται τὸ δεύτερον.

6) Εἶναι συγκριτικὸν τοῦ ἄφαρ = ταχέως, ὡς τὸ ὑπέρτερος τῆς ὑπὲρ καὶ τὸ παροίτερος τοῦ πάρος.

7) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, ἀλλ' οὐ μὴν. Τὴν κυρίαν ἔννοιαν περιέχει ἡ πρότασις αὕτη, διότι ἡ πρώτη ἐτέθη χάριν ἀντιθέσεως.

8) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἵππους.

9) Διαφύγωσι τὰ ἄεθλα, δηλ. ἐν ἐκ τῶν πρώτων. Ὁ Bekker γράφει διηρημένως, παρεκπροφύγησιν.

10) Διὰ τῆς συνέσεως ὁ δεινδροκόμος γίνεται πολὺ ὑπέρτερος, δηλ. κατωρθώνει τι παρὰ διὰ τῆς δυνάμεως. Ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λέξεως λέγεται ἀναφορά. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἵνα κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ξύλου καὶ ἁρμονίαν κόπτη, καὶ μὴ κατὰ τὸ ἐναντίον».

11) Παραφερομένην ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ ἐεργομέ-

μήτι δ' ἡνίοχος περιγίγνεται ἡνίοχοιο.
 ἀλλ' ὅς' ἔμην θ' ἵπποισι καὶ ἄρμασιν οἷσι πεποιθὼς
 ἀφραδέως² ἐπὶ πολλὸν ἐλίσσεται ἔνθα καὶ ἔνθα³, 320
 ἵπποι δέ⁴ πλανώνωνται ἀνὰ δρόμον, οὐδὲ κατίσχει⁵.
 ὅς δέ κε κέρδεα⁶ εἰδῇ ἐλαύνων ἥσσοντας ἵππους,
 αἰεὶ τέρμ' ὁρόων στρέφει⁷ ἐγγύθεν, οὐδέ ἐ λήθει
 ὅπως τὸ πρῶτον τανύσῃ⁸ βοέοισιν ἱμάσιν,
 ἀλλ' ἔχει⁹ ἀσφαλέως καὶ τὸν προὔχοντα¹⁰ δοκεύει. 325
 σῆμα¹¹ δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδές, οὐδέ σε λήσει.
 ἔστηκε ξύλον αὔσον, ὅσον τ' ὄργυι¹² ὑπὲρ αἴης

νήν (συνεχομένην καὶ κωλυομένην κατὰ τὸν Σχολιαστήν), ἥτις δὲν ἐκράτησε παρὰ τοῖς ἐκδοταῖς.

¹) Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα πλὴν ἑνός, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἄλ λ ο ς , ὅπερ δέχονται ἔνιοι τῶν ἐκδοτῶν καὶ κριτικῶν, ὡς ὁ Heyne, ὁ Rothe, ὁ Düntzer, ὁ Nauck καὶ ἄλλοι. Ἄλλοι ὁμῶς ἀκολουθοῦσι τῇ γραφῇ τῶν χειρογράφων. Ὅστις εἰς τὴν ταχύτητα τῶν ἵππων καὶ τὴν στερεότητα τοῦ ἄρματος ἔχων πεπόλθῃσιν.

²) Ἀφρόνως, ἄνευ ὠρισμένου σχεδίου. Διὰ τῆς φράσεως ἐπὶ πολλὸν δηλοῖ, ὅτι σχηματίζει εὐρὺ τόξον, ὅπερ καταναλίσκει χρόνον. Ὁ Bentley καὶ ὁ Cobet εἰκάζουσιν ἐπὶ πολλά.

³) Στρεφογυρίζει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

⁴) Ἡ ἀπόδοσις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἔχει τὸν δέ, ὅπερ συμβαίνει πολλάκις παρ' Ὀμήρῳ.

⁵) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον ἵππους (δηλ. τοῦ πλανᾶσθαι). Ἀποτελεσμα δὲ τῆς ἀφροσύνης ταύτης εἶναι, ὅτι δὲν νικᾷ.

⁶) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀφραδέως. Ἡ δὲ μετοχή ἐλαύνων εἶναι ἐναντιωματική.

⁷) Ὅσον οἷόν τε στενὸν τόξον ποιεῖ. Τοῦτο εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὸ ἐπὶ πολλὸν ἐλίσσεται.

⁸) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον ἵππους, δηλ. ὡς τὸ πρῶτον διώκει τοὺς ἵππους διὰ βοείων ἱμάντων. Ἐννοεῖ, ὅτι διατρεῖ τοὺς ἵππους ἐν τῇ αὐτῇ διευσθύνσει, ὅπερ ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐλίσσεται ἔνθα καὶ ἔνθα ἐν στίχ. 320.

⁹) Ἐνταῦθα σημαίνει διευσθύνει. Τὸ δὲ ἀσφαλέως δηλοῖ ἄνευ παρεκκλίσεως ἐκ τῆς διευσθύνσεως τῆς ἐξ ἀρχῆς γενομένης. Τὸ ἀντίθετον εἶναι πλανώνεται.

¹⁰) Δηλαδὴ τὸν πρὸ αὐτοῦ ἵππους ἔχοντα καιροφυλακτεῖν γὰρ παραδράμῃ.

¹¹) Κατὰ τὸν Ameis καὶ τὸν Düntzer ὁ στίχος οὗτος μετηνέχθη ἐνταῦθα ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας λ, 126 καὶ ψ, 273.

¹²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἡ τῶν δύο χειρῶν εἰς πλάτος ἔκτασις».

ἡ ὀρυὸς ἡ πεύκης. τὸ μὲν οὐ καταπύθεται¹ ὄμβρω,
 λαῖε δὲ τοῦ ἐκάτερθεν ἐρηρέδαται² δύο λευκῶ
 ἐν ξυνοχῆσιν³ ὁδοῦ, λείος δ' ἵππόδρομος ἀμφίς⁴, 330
 ἡ τευ σῆμα⁵ βροτοῖο πάλαι κατατεθνηῶτος,
 ἡ τό γε⁶ νύσσα τέτυκτο ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων,
 καὶ νῦν τέρματ' ἔθηκε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
 τῷ σὺ μάλ' ἐγχρίμψας⁷ ἐλάαν σχεδὸν ἄρμα καὶ ἵππους,
 αὐτὸς δὲ κλινθῆναι⁸ εὐπλέκτω ἐνὶ δίφρῳ 335
 ἦκ'⁹ ἐπ' ἀριστερὰ τοῖν· ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον
 κένσαι¹⁰ ὁμοκλήσας, εἷξαι τέ οἱ ἡνία χερσίν.
 ἐν νύσῃ δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφήτω¹¹,
 ὡς ἄν τοι πλήμνη¹² γε δοάσsetαι ἄχρον ικέσθαι

1) Δὲν σήπεται ὑπὸ τῆς βροχῆς. Τοῦτο εἰκάζει ὁ Νέστωρ ἐκ τοῦ ὅτ διατηρήθη μέχρι τοῦδε, ἐν ᾧ φέρει ἵχνη τῆς παλαιότητος αὐτοῦ στίχ. 331

2) Εἶναι ἐστηριγμένοι, ἐμπηγμένοι. Οἱ λίθοι ἦσαν λευκοί, ὅπως φαίνονται ἄποθεν.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ταῖς συμπτώσεσι ταῖς ἀπὸ εἰρυχωρίας εἰς εἰς στενὸν συγκλειομέναις». Ὅρα σημειώσιν μου εἰς Σοφοκλ. Ἡλέκτρ. 694. Ὁ ἵππόδρομος λέγεται λείος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λίθους τῆς νύσσης.

4) Πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ τῆς νύσσης.

5) Ἐννοεῖ στήλην τύμβου.

6) Δηλαδὴ τὸ ξύλον, περὶ οὗ εἶπε πρὸ ὀλέγου. Ἡ δὲ νύσσα παραγυμένη ἐκ τοῦ νύσσου σημαίνει τὸν καμπτήρα.

7) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα μεταχειρίζεται ὡς μεταβατικόν. Σημαίνει δὲ προσεγγίσας.

8) Ἐπειδὴ ὁ δεξιὸς ἵππος ὤφειλε νὰ διαγράψῃ τὸ μεῖζον τόξον, ὁ Ἀντί-

λοχος ἔπρεπε νὰ κλίνη πρὸς τὰ ἀριστερά, ὅπως μὴ ἐν τῇ στροφῇ πέσῃ. ἐκ τοῦ ἄρματος κατὰ τὸν La Roche. Τὸ εὐπλεκτος παρέχει πραγματὰ τοῖς ἐρμηνευταῖς, διότι ὁ ποιητὴς τὸν δίφρον λέγει εὐξέστον.

9) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ἡρέμα κλιθῆναι πρὸς τὸ μὴ τρέψαι τὸν δίφρον». Τὸ τοῖν ἀναφέρεται εἰς τοὺς δύο ἵππους.

10) Τὸν δεξιὸν ἵππον ὤφειλε νὰ κεντρίσῃ, ὅπως δράμῃ· διότι οὗτος ἔπρεπε νὰ διαγράψῃ τὸ μεῖζον τόξον. Τὸ εἶκιν μόνον ἐνταῦθα εὐρηται ὡς μεταβατικόν· νὰ χαλαρώσῃ δὲ τὰ ἡνία εἰς αὐτόν, ὅπως ἔχῃ ἐλευθερίαν πρὸς δρόμον. Τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐκτελεῖ ὁ Ὀρέστης ἐν τοῖς ἀγῶσι Σοφοκλ. ἐν Ἡλέκτρ. 721 «δεξιὸν δ' ἀνείς σειραῖον ἵππον εἶργε τὸν προσκείμενον».

11) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἐμπελάσάτω.

12) Ἐγένετο κατὰ συγκοπήν ἐκ τοῦ

κύκλου ποιητοῖο¹. λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν², 340
 μή πως ἵππους τε τρώσης κατά θ' ἄρματα ἄξης·
 χάρμα δὲ τοῖς ἄλλοισιν³, ἐλεγχείη δὲ σοὶ αὐτῷ
 ἔσσεται. ἀλλά, φίλος, φρονέων πεφυλαμένος⁴ εἶναι.
 εἰ γὰρ κ' ἐν νύσση γε⁵ παρεξέλασθησθα διώκων,
 οὐκ ἔσθ' ὅς κέ σ' ἔλῃσι μετάλμενος οὐδὲ⁶ παρέλθῃ, 345
 οὐδ' εἰ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα⁷ δῖον ἐλαύνῃ,
 Ἀδρήστου ταχὺν ἵππον, ὅς ἐκ θεόφιν γένος⁸ ἦεν,
 ἢ τοὺς Λαομέδοντος, οἳ ἐνθάδε γ' ἔτραφεν ἐσθλοί.⁹
 Ὡς εἰπὼν Νέστωρ Νηληϊῆος ἄψ ἐνὶ χώρῃ⁹
 ἔζετ', ἐπεὶ ᾧ παιδὶ ἐκάστου πείρατ'¹⁰ ἔειπε. 350

πλημόνη καὶ σημαίνει τὴν χοινικίδα, ἥτοι τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τροχῶν τρύπαν, εἰς ἣν εἰσέρχεται ὁ ἄξων. Τό δοάσσεται εἶναι μέσος ἀόριστος ἁ τῆς ὑποτακτικῆς, οὗ ὁ ἐνεστώτης ἄχρηστος· ὥστε νὰ φανῇ, ὅτι ἡ χοινικὶς ἐφθασεν ἢ ἐφάσσετο τὸ ἄκρον τῆς νύσσης.

1) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πλήμνη. Παράβαλλ. Ε, 722 καὶ Σ, 375.

2) Τὸ ἐπαυρίσκειν μόνον ἐνταῦθα συντάσσεται πρὸς γενικὴν ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ. Ἀπόφυγε νὰ ψεύσῃς τὸν λίθον.

3) Δὲν ἐννοεῖ τοὺς θεατάς, ἀλλὰ τοὺς διαγωνιζομένους.

4) Περὶ τὴν νύσσαν ὑπῆρχεν ὁ μέγιστος κίνδυνος.

5) Τίθῃσιν ἔμφασιν ἐπὶ τῆς νύσσης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ ἵπποδρόμου.

6) Τὸ πλήρες ἠθέλεν εἶναι, οὐδ' ἔσθ' ὅς κέ σ' ἐλθῇ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐδεὶς μετὰ σέ ὁρμῶν κα-

ταλάδοι σε· εἰ δὲ καὶ καταλάδοι, ἀλλ' οὐ παρέλθοι».

7) Κατὰ τὸν Πausanίαν V III, 255 ἡ Δημήτηρ, ὅτε ἐζήτει τὴν θυγατέρα αὐτῆς, εἰς ἵππον μετεμορφώθη· ὁ δὲ Ποσειδῶν εἰκασθεὶς εἰς ἵππον συνεγένετο τῆς θεᾶς, ἥτις ἔτεκε τὸν Ἀρείονα. Λέγεται δ', ὅτι ὁ Ποσειδῶν τὸν ἵππον ἐδωρήσατο τῷ Κοπρεῖ, οὗτος δὲ τῷ Ἡρακλεῖ, ἐφ' οὗ μαχόμενος ἐφόνευσε τὸν Κύκνον Ἡσίοδ. ἐν Ἀσπίδ. 119. Κατὰ δὲ τὴν Θηβαΐδα ὁ Ἀδραστος ἐπὶ τούτου ἵππεύων μόνος ἐκ τῶν ἐπτὰ στρατηγῶν διεσώθη. Εὐρηται καὶ ἡ γραφή Ἀρείονα, ἣν προτιμᾷ ὁ La Roche θεωρῶν τὸ μακρόν, ὡς ἐν τοῖς Κρονίων, Μολίων, Ὑπερίων, Ἀμφίων.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει τὴν καταγωγὴν, ὡς ἐν Ε, 544.

9) Ἐν τῇ θέσει του, ὡς ἐν π, 352.

10) Πέρατα εἶναι τὰ σπουδαιότερα, ὡς ἐν Π, 83 λέγεται μύθου τέλος.

Μηριόνης δ' ἄρα πέμπτος εὐτριχας ὠπλίσαθ' ἵππους.
 ἂν δ' ἔβαν ἐς δίφρους, ἐκ δὲ κλήρους ἐβάλλοντο¹.
 πᾶλλ' Ἀχιλεὺς, ἐκ δὲ κλήρος θόρε Νεστορίδαο
 Ἀντιλόχου· μετὰ τὸν δ' ἔλαχε² κρείων Εὐμηλος·
 τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος· 355
 τῷ δ' ἐπὶ Μηριόνης λάχ' ἐλαυνέμεν· ὕστατος αὐτε
 Τυδείδης, ὅχ' ἄριστος ἐὼν, λάχ' ἐλαυνέμεν ἵππους.
 στάν³ δὲ μαστοιχί, σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεὺς
 τηλόθεν⁴ ἐν λείψ πεδίῳ· παρὰ⁵ δὲ σκοπὸν εἶσεν
 ἀντίθεον Φοῖνικα, ὁπάονα⁶ πατρός ἐοῖο, 360
 ὡς μεμνέωτο⁷ δρόμου καὶ ἀλγυθείην ἀποεῖποι.

1) Τοὺς κλήρους συνήθως ἔρριπτον ἐν κυνέῃ ἢ ἐν πῆλῃ· Γ, 316 καὶ Η, 176.

2) Δηλαδὴ ἐλαυνέμεν ἵππους, ὡς ὑπάρχει ἐν στίχ. 357.

3) Ἐλαβον τὴν ὑπὸ τοῦ κλήρου ὁρισθεῖσαν θέσιν. Περὶ τοῦ μεταστοιχί ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ «Μεταστοιχί λέγεται τὸ ἐπὶ στίχον. Στίχος δὲ ἡ ἐπὶ βάλος στάσις τῶν γορευτῶν, ὅποια καὶ ἡ τῶν Ὀμηρικῶν τούτων ἡνιόχων στάσις. Οὐ γὰρ κατὰ μέτωπον ἔστησαν. Εἰ γὰρ τοῦτο, τί, φασιν, ἔδει κλήρου ἐπὶ τῇ στάσει τοῖς ἐν ἰσότητι ἵσταμένοις ἐπὶ στίχῳ, εἴαν κατὰ μόνον τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ᾗν αὐτοῖς διαφορὰ;» Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ ὁ Σχολιαστὴς, ἣν δέχονται καὶ τινες τῶν νεωτέρων. Ἀλλ' ὁ Döderlein λέγει, ὅτι οἱ ἀρματηλάται ἔστησαν παρ' ἀλλήλοις κατὰ μέτωπον. Ἡ παρὰ τοῦ Εὐσταθίου προτεινομένη δυσκολία δὲν εἶναι σπουδαία, ὡς γίνεταί· δηλὸν ἐκ τοῦ ἐξῆς. Τὸ τέρμα ἔκειτο πρὸς τὰ ἀριστερά στίχ. 338.

Ὁ διὰ κλήρου λοιπὸν λαχὼν, ὅπως στῇ πρὸς τὰ ἀριστερά, εἶχε τὴν ἀρίστην θέσιν, ὁ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν χειρίστην· διότι ἐκεῖνος μὲν ὤφειλε νὰ διαγράψῃ μικρὸν τόξον περὶ τὴν νύσσαν, ὁ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ μέγιστον. Ἡ ἔρμηνεα αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα· διότι καὶ παρὰ τοῖς ἀρματηλάταις ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἄφεςις, ἥτοι κοινὴ γραμμὴ ἐξορμήσεως.

4) Ἐδείξεν ἀπὸ μακρὰν τὸ τέρμα. Τοῦτο ἔπραξεν ὁ Ἀχιλλεὺς ὡς βραβεὺς τοῦ ἀγώνος.

5) Δηλαδὴ πλησίον τοῦ τέρματος.

6) Κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέρει τοῦ θ ε ρ ἄ π ω ν .

7) Ἀντὶ τοῦ μεμνέωτο ὁ Fick γράφει μέμνηιτο. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι δρόμου, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε δρόμους, ὅπερ δέχεται ὁ La Roche. Τὸ ῥῆμα συντάσσεται καὶ πρὸς αἰτιατικὴν ἐν Ζ, 222. «Τυδεΐα δ' οὐ μέμνηται». Ἡ φράσις σημαίνει, ἵνα ἐνθυμῆται, ἵνα φροντίξῃ.

Οἱ δ' ἅμα πάντες ἐφ' ἵππων¹ μάστιγας ἄειραν,
 πέπληγόν² θ' ἱμάσιν, ὁμόκλησάν τ' ἐπέεσσιν
 ἐσσυμένως· οἱ δ' ὦκα³ διέπρησσαν πεδίοιο,
 νόσφι νεῶν⁴, ταχέως· ὑπὸ δὲ στέρνοισι κονίη 365
 ἵστατ' ἀειρομένη ὥς τε νέφος ἡὲ θύελλα,
 χαῖται δ' ἐρρώνοντο⁵ μετὰ πνοιῆς ἀνέμοιο.
 ἄρματα δ' ἄλλοτε μὲν χθονὶ πέλνυτο⁶ πουλυβοτείρῃ,
 ἄλλοτε δ' αἵξασκε μετήορα⁷. τοὶ δ' ἐλατῆρες
 ἔστασαν⁸ ἐν δίφροισι, πάτασσε⁹ δὲ θυμὸς ἐκάστου 370

¹) Μετεχειρίσθη τὸν δυτικὸν ἀριθμόν, διότι ἀποδίδει εἰς ἕκαστον ἄρμα.

²) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον ἵππους.

³) Τὸ μὲν ὦκα δηλοῖ τὸν βραχὺν χρόνον, τὸ δὲ ταχέως τὴν ταχύτητα τῶν ἵππων.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἡρξαντο μὲν ἀπὸ Σιγείου, ἐνθα ἦν Ἀχιλλεύς, ἔτρεχον δὲ ἐπὶ τὸ «Ροίτειον» νόσφιν οὖν νεῶν τῶν πρὸς τῇ ἀγιαλῇ νεωληθεισῶν». Ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ ἱππόδρομος ἐγένετο ἀπὸ τοῦ τείχους μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἄλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ὁ χώρος οὗτος δὲν ἦτο ἱκανὸς πρὸς ἱππόδρομον. «Ὅτι δ' ἡ γνώμη τοῦ Σχολιαστοῦ (δηλ. ὅτι ὁ ἱππόδρομος ἐγένετο παραλλήλως πρὸς τὴν θάλασσαν) δὲν εἶναι ὀρθή, γίνεται ὀρθὸν ἐκ τοῦ στίχ. 374, ὅπου λέγεται, ὅτι οἱ ἵπποι τὸν τελευταῖον δρόμον τελέσαντες ἐπανερχονται εἰς τὴν θάλασσαν. Διὰ ταῦτα ὁ ἱππόδρομος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ γινόμενος ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὴν πεδιάδα, ὡς γίνεται ὀρθὸν καὶ ἐκ τῶν στίχ. 359

καὶ 464. Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ἐν ταῖς τελευταῖαις τῆς Ἰλιάδος βραψυδίαις δὲν γίνεται μνεῖα τοῦ τείχους τῶν Ἀχαιῶν πλην ἐν Ω, 443. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅμως ταύτης οὐδὲν συμπέρασμα δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν· διότι ἀφ' οὗ πρῶτον μὲν ὁ Πάτροκλος, εἴτα δὲ ὁ Ἀχιλλεύς ἤλθον ἐπικούροι τῶν Ἀχαιῶν, ἡ μάχη δὲν ἐγένετο παρὰ τῷ τείχει καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπῆρχεν ἀφορμὴ μνεῖας.

⁵) Αἱ χαῖται ἐκυμαίνοντο ἐν ταῖς πνοαῖς τοῦ ἀνέμου. Ἴδὲ εἰς Α, 529.

⁶) Ἐπλησίαζον, ἤγγιζον τὴν γῆν. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἐν μὲν τῇ πεδιάδι χθονὶ πέλνυτο, ἐν δὲ τοῖς πετρώδεσιν ἄνω ἤρτο. Βεβαία δὲ αὐτῶν ἡ στάσις, ὅτι μὴ ἐπιπτον τῇ τῶν ἁρμάτων ἀναβολῇ».

⁷) Ἐπέτων εἰς τὸν ἀέρα. Ἡ λέξις μετήορος παραγομένη ἐκ τοῦ μεταίρω εἶναι ποιητικὴ ἀντὶ μετέωρος.

⁸) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν εἰρημένην κίνησιν τῶν ἁρμάτων.

⁹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἀθλοὶ δὲ τὸν τῆς καρδίας ἐναγώνιον παλμόν καὶ τὸν ποῖόν ἦχον τῶν ἐντός».

νίκης ἱεμένων· κέχλοντο δὲ οἷσιν ἕκαστος ἵπποις, οἱ δ' ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πύματον¹ τέλεον δρόμον ὠχέες ἵπποι ἄψ' ἐφ' ἄλός² πολίης, τότε δὴ ἀρετὴ γε ἕκαστου φαίνεται, ἄφαρ δ' ἵπποισι τάθη³ δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα 375 αἱ Φηρητιάδαο⁴ ποδώκεες ἔκφερον ἵπποι· τὰς δὲ μετ' ἐξέφερον Διομήδεος ἄρσενες⁵ ἵπποι, Τρώιοι, οὐδὲ τι πολλὸν ἀνευθ⁶ ἔσαν, ἀλλὰ μάλ' ἐγγύς· αἰεὶ γὰρ δίφρου ἐπιβησομένοισιν⁷ εἴκτην, πνοιῇ⁸ δ' Εὐμήλοιο μετάρφρενον εὐρέε τ' ὦμω 380 θέρμετ⁹· ἐπ' αὐτῷ¹⁰ γὰρ κεφαλὰς καταθέντε πετέσθην· καὶ νύ κεν ἦ παρέλασσ', ἦ ἀμφήριστον¹¹ ἔθηκεν, εἰ μὴ Τυδέος υἱὲ κοτέσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,¹²

¹) Οἱ ἄρματῆλαται ὤφειλον πολλάκις νὰ διαδράμωσι τὸν ἵππὸδρομον, Σοφοκλ. ἐν Ἡλέκτρ. 725. α' Ἐκ δ' ὑποστροφῆς τελοῦντες ἔκτον ἔδομον τ' ἤδη δρόμον.

²) Πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς ἐν Ε, 249 καὶ Δ, 546. Ὁ Düntzer ἐννοεῖ τὴν μετοχὴν ἐλαύνοντες. "Ὅτι ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν νύσσαν, γίνεταί ὃν ἕκτον ἐκ τῶν ἐπομένων.

³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Σύντονος ἐγένετο»· ἐκτείνονται γὰρ ἐν τῷ δρόμῳ οἱ ἵπποι.

⁴) Φερητιάδης εἶναι ὁ Ἀδμητος, σὺ δὲ υἱὸς Εὐμήλου Β, 763—767. Ὁ Εὐστάθιος τὸ ἐκφέρειν ἐξηγεῖ· «τὸ προτρέχειν ἢ καὶ ὑπερφέρειν τῶν ἄλλων».

⁵) Λέγει ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θηλείας τοῦ Εὐμήλου.

⁶) Δηλαδὴ τοῦ ἐρημένου ἄρματος.

⁷) Ὡμοῖον πρὸς θέλοντας νὰ ἐπιπηδῶσιν.

⁸) Ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν ἵππων τοῦ Διομήδους. Ἐκ τοῦ ὅλου χωρίου γίνεται δῆλον, ὅτι τὰ ἄρματα τοῦ ἡρώϊκου αἵωνος ἦσαν λίαν ταπεινά.

⁹) Τὸ ῥῆμα ἐτέθη κατὰ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ σπουδαιότερον.

¹⁰) Διότι ἐπ' αὐτοῦ στηρίζαντες τὰς κεφαλὰς ἐπέτων. Οὕτως ἐφαίνετο πόρρωθεν. Ὁ ποιητὴς οὕτως ἐναργῶς τὰ πράγματα εἰκονίζει, ὥστε ὁ ἀκροατὴς δὲν ἐλαττοῦται τοῦ θεατοῦ.

¹¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἀμφισβητήσιμον. Τὸ ἐπιθετον οὐγατα μὲν νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς οὐδετέρου γένους, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν λαμβάνουσιν ὡς ἀρσενικὸν ἐννοοῦντες τὴν αἰτιατικὴν μιν, δηλ. τὸν Εὐμήλον.

¹²) Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόλλων ἐθρεψε τὰς ἵππους τοῦ Εὐμήλου (Β, 766), ἦ-θελεν οὗτος νὰ νικήσῃ.

δς ρά οἱ ἐκ χειρῶν ἔβαλεν μάστιγα φαεινὴν.¹
 τοῖο δ' ἀπ' ὀφθαλμῶν χύτο δάκρυα χωομένοιο, 385
 οὐνεκα τὰς μὲν ὄρα ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἰούσας,
 οἱ δέ² οἱ ἐβλάφθησαν ἄνευ κέντροιο θέοντες.
 οὐδ' ἄρ' Ἀθηναίην ἐλεφηράμενος³ λάθ' Ἀπόλλων
 Τυδεΐδην, μάλα δ' ὦκα μετέσσυτο ποιμένα λαῶν,
 δῶκα δέ οἱ μάστιγα, μένος δ' ἵπποισιν ἐνήκεν. 390
 ἡ δὲ μετ' Ἀδμήτου υἱὸν κοτέουσα βεβήκει,
 ἵππειον δὲ οἱ ἤξε⁴ θεὰ ζυγόν· αἱ δὲ οἱ ἵπποι
 ἀμφὶς ὁδοῦ⁵ δραμέτην, ῥυμός δ' ἐπὶ γαίαν ἐλύσθη.
 αὐτὸς δ' ἐκ οἴφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη,
 ἀγκῶνάς τε περιδρύφθη⁶ στόμα τε ῥινάς τε, 395
 θρυλίχθη⁷ δὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι· τὼ δὲ οἱ ὄσσε
 δακρυόφι πλησθεν, θαλερὴ δὲ οἱ ἔσχετο φωνή.
 Τυδεΐδης δὲ παρατρέψας⁸ ἔχε μώνυχας ἵππους,
 πολλὸν τῶν ἄλλων ἐξάλμενος· ἐν γὰρ Ἀθήνῃ
 ἵπποις ἦκε μένος καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκε⁹. 400
 τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδης εἶχε ξανθὸς Μενέλαος.
 Ἀντίλοχος δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἐοῖο·

¹) Εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετὸν τῆς μάστιγος ζ. 316 καὶ Ε, 226.

²) Δηλαδή οἱ Διομήδεος ἄρσενες ἵπποι στίχ. 277. Τὸ δὲ ἐβλάφθησαν σημαίνει ἐμποδίσθησαν, ἔμειναν ὀπίσω. Τὸ κέντρον εἶναι τὸ αὐτὸ τῇ μάστιγι.

³) Μέσος ἀόριστος α' τοῦ ἐλεφαίρομαι. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Παραλόγως καὶ ἀδίκως βλάβας αὐτόν».

⁴) Ἐπικῶς ἀντί ἔαξε· συνέτριψε τὸν ζυγὸν τῶν ἵππων.

⁵) Πρὸς τὰ δύο μέρη τῆς ὁδοῦ. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ τῆς ὁδοῦ». Ῥυμός εἶναι τὸ μα-

κρὶν ξύλον, οὗ ἐκατέρωθεν εἶναι ἐ-
 ζευγμένοι οἱ ἵπποι. Τὸ δὲ ἐλύσθη εἶναι
 ἀόριστος παθητικὸς τοῦ ἐλύω· ὁ ῥυ-
 μὸς ἐστράφη, ἔυρε πρὸς τὴν γῆν.

⁶) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ περι-
 δρύπτω=περιξέω, ζουγρانیζω.

⁷) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον «Τὸ δὲ θρυλί-
 σσεσθαι πλεῖον τι κακὸν δηλοῖ τοῦ
 δρύπτεσθαι καὶ σημαίνει συντριβεσθαι».

⁸) Τρέψας πλαγίως διηθύονε τοὺς
 ἵππους, ὥπως μὴ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ
 συντεταγμένου ἄρματος.

⁹) Συνήθως λέγεται κῦδος ὁπά-
 ζειν, ὁρέξαι, διδοῖναι.

» Ἐμβητον¹ καὶ σφῶϊ· τιταίνεται ὅττι τάχιστα.

ἦτοι μὲν κείνοισιν ἐριζέμεν οὐ τι κελεύω

Τυδείδew ἵπποισι δαίφρονος, οἷσιν Ἀθήνη² 405

νῦν ὥρεξε τάχος καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκεν.

ἵππους δ' Ἀτρεΐδαο κιχάνετε, μηδὲ λίπησθον³,

καρπαλίμως, μὴ σφῶϊν ἐλεγχείην καταχεύη⁴

Αἶθη θήλυς⁵ ἐοῦσα· τίη λείπεσθε, φέριστοι;⁶

ὦδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν⁷ τετελεσμένον ἔσται· 410

οὐ σφῶϊν κομιδὴ⁸ παρὰ Νέστορι, ποιμένι λαῶν,

ἔσσεται, αὐτίκα δ' ὕμμε κατακτενεὶ δῶξεί χαλκῷ,

αἱ κ' ἀποκηδῆσαντε⁹ φερώμεθα χεῖρον ἄεθλον.

ἀλλ' ἐφομαρτεῖτον καὶ σπεύδετον ὅττι τάχιστα.

ταῦτα¹⁰ δ' ἐγὼν αὐτὸς τεχνήσομαι ἡδὲ νοήσω, 415

στεινωπῷ¹¹ ἐν ὁδῷ παραδύμεναι, οὐδέ με λήσει.¹²

1) Πηγαίνετε, τρέχετε. Τὸ δὲ τιταίνεται ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὕμᾱς αὐτοὺς· τείνετε πρὸς δρόμον».

2) Τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὸν ἐπόμενον ἡθέτει ὁ Ἀρίσταρχος, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἀθετοῦνται οἱ δύο· πῶς γὰρ τὸ ἐκ τῆς Ἀθήνης γεγόμενον οἶδεν ὁ Ἀντίλοχος;» Τὴν ἀθέτησιν δέχεται καὶ ὁ Düntzer, ἀλλ' ἡ αἰτία τῆς ἀθετήσεως δὲν εἶναι σπουδαία· διότι ἦτο γνωστόν, ὅτι ἡ Ἀθηναῖα ἡνόκει τὸν Διομήδη.

3) Ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παρενεθικῶς· διότι τὸ καρπαλίμως προσδιορίζει μόνον τὸ κιχάνετε.

4) Ὁ Ἀντίλοχος δι' αἰδοῦς καὶ φόβου διεγείρει τοὺς ἵππους.

5) Ἀντινά εἶπη θήλεια.

6) Λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Αἶθη θήλυς ἐοῦσα.

7) Συνήθως ἀπαντᾷ ἡ φράσις, τὸ

δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται, μόνον δ' ἐνταῦθα καὶ ἐν π., 440 εὔρηται οὕτως. Διὰ τοῦτο ὁ Bekker καὶ ὁ Nauck διορθοῦσι τὴν φράσιν εἰς τὸ δὲ καί.

8) Κομιδὴ εἶναι ἡ θεραπεία, ἡ ἐπιμέλεια· ἡ λέξις λέγεται ἐπὶ ἵππων Θ., 186

9) Ἀφροντιστήσαντες, ἀμελήσαντες. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, ἀποκηδισάντων ὕμῶν.

10) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ἀπαρεμφάτου παραδύμεναι.

11) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ στενός καὶ ὦψ καὶ σημαίνει τὸν στενόχωρον. Περὶ τοῦ παραδύμεναι ὁ Εὐσταθίος παρατηρεῖ· «Καὶ ἔστι καιριωτάτη νῦν λέξις τὸ παραδύμεναι, ὃ ἐστὶν ἐκ πλαγίου ἐπιδραμεῖν καὶ οὕτως ἔμψοσθεν γενέσθαι, ὃ καὶ παρεισδύμεναι φησὶν».

12) Ἀρνητικῶς κεῖται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ νοήσω.

Ὡς ἔφαθ', οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλήν
 μᾶλλον ἐπεδραμέτην¹ ὀλίγον χρόνον· αἶψα δ' ἔπειτα
 στεῖνος² ὁδοῦ κοίλης ἶδεν Ἀντίλοχος μενεχάρμης.
 ῥωχμός³ ἦν γαίης, ἥ χειμέριον ἄλὲν ὕδωρ 420
 ἐξέρρηξεν ὁδοῖο⁴, βάθυνε δὲ χῶρον ἅπαντα·
 τῇ⁵ ῥ' εἶχεν Μενέλαος ἀματροχίας ἀλεείνων.
 Ἀντίλοχος δὲ παρατρέφας ἔχε μώνυχας ἵππους
 ἐκτὸς ὁδοῦ⁶, ὀλίγον δὲ παρακλίνας ἐδίωκεν.
 Ἀτρείδης δ' ἔδδεισε καὶ Ἀντιλόχῳ ἐγεγώνει 425
 »Ἀντίλοχ', ἀφραδέως⁷ ἱππάζεαι· ἀλλ' ἄνεχ' ἵππους
 στεινωπὸς γὰρ ὁδός, τάχα δ' εὐρυτέρῃ παρελάσσεις⁸,
 μή πως ἀμφοτέρους δηλήσαιο ἄρματι κύρσας⁹.
 Ὡς ἔφατ', Ἀντίλοχος δ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἔλαυνε
 κέντρῳ ἐπισπέρχων¹⁰, ὥς οὐκ αἴοντι ἐοικώς¹¹. 430
 ὅσσα δὲ δίσκου οὖρα¹² κατωμαδίῳ πέλονται,

¹) Ἐτρέξαν μὲ περισσοτέραν ὁρμήν μόνον ὀλίγον χρόνον. Τὴν αἰτίαν τούτου λέγει ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει.

²) Στένωμα κοίλης ὁδοῦ.

³) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ῥήγνυμι παραγομένη σημαίνει ῥήγμα, καίλωμα τῆς γῆς. Σημειώτεον, ὅτι ὁ Ἡρωδιανὸς ἔγραφε ῥωγμός.

⁴) Εἶναι γενικὴ μεριστικὴ. ἐν μέρος τῆς ὁδοῦ.

⁵) Δηλαδὴ πρὸς τὸ στεῖνος ὁδοῦ στίχ. 419. Εἰς τοῦτο τὸ μέρος διηύθυνε τοὺς ἵππους ὁ Μενέλαος ἀποφεύγων τὰς συγχρούσεις τῶν ἀρμάτων. Ἡ λέξις ἀματροχίη εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἄμα καὶ τρέχω. Σημειώτεον δ', ὅτι Grashof ἐτόνισεν ἀματροχίας.

⁶) Ἐννοεῖ τὴν εὐθεὴν ὁδόν.

⁷) Μετ' ἀπειρίας ἄρματῆλαταις· ἀλλ' ἔπεχε, κράτει τοὺς ἵππους.

⁸) Ὁ μέλλων ἔχει δυνητικὴν σημασίαν, ὡς ἐν Z, 71· ἐν πλατυτέρᾳ ὁδῷ θὰ δυνηθῇς νὰ ὑπερβῇς.

⁹) Κατὰ τὸν Düntzer ἐννοεῖται ἡ γενικὴ ἄρματος.

¹⁰) Συχνότερον λέγεται σπερχόμενος.

¹¹) Ἀνέμιξε δύο διαφόρους τύπους παραβολῆς, ὡς οὐκ αἴων καὶ οὐκ αἴοντι ἐοικώς. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «Προσποιοῦμενος μὴ ἀκούειν». Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἐν ταύτῃ περιστάσει λέγομεν, ὅτι ἔκαμνε τὸν κωφόν.

¹²) Ἡ λέξις οὖρον παραγομένη ἐκ τοῦ ὄρνυμι σημαίνει ἔκτασιν, διὰ-

ὅν τ' αἰζήρως ἀφῆκεν ἀνὴρ, πειρώμενος ἦδ' ἔως¹,
 τόσσον ἐπεδραμέτην· αἱ δ' ἠρώησαν² ὀπίσσω
 Ἀτρεΐδew· αὐτὸς γὰρ ἐκὼν μεθέηκεν³ ἐλαύνειν,
 μή πως συγκύρσειαν⁴ ὁδῶ ἐνὶ μώνυχες ἵπποι,
 δίφρους τ' ἀνστρέψειαν ἐϋπλεκέας, κατὰ δ' αὐτοί⁵
 ἐν κονίησι πέσοιεν ἐπειγόμενοι περὶ⁶ νίκης.
 τὸν καὶ νεικείων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·

435

» Ἀντίλοχ', οὐ τις σείο βροτῶν ὀλωότερος ἄλλος·
 ἔρρ', ἐπεὶ οὐ σ' ἔτυμόν γε φάμεν⁷ πεπνυσθαι Ἀχαιοί.
 ἀλλ' οὐ μὰν οὐδ' ὥς⁸ ἄτερ ὅρκου οἴσῃ ἄεθλον. «

440

᾽Ως εἰπὼν ἵπποισιν ἐκέκλετο φώνησέν τε·
 » Μῆ μοι ἐρύκεσθον μῆδ' ἔστατον ἀχνυμένω κῆρ.
 φθῆσονται⁹ τούτοισι πόδες καὶ γούνα καμόντα
 ἦ ὑμῖν· ἄμφω γὰρ ἀτέμβονται¹⁰ νεότητος. «

445

᾽Ως ἔφαθ', οἱ δὲ ἀνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλήν

στημα. Εὐρηται καὶ δίσκουρα ἐν στίχ.
 523. Τὸ δὲ ἐπίθετον κατωμάδιος εἶναι
 σύνθετον ἐκ τῆς κατὰ καὶ ὤμος καὶ δη-
 λοι, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «Κατωμά-
 διος δὲ δίσκος ὁ τῆς χειρὸς ἀνατεινο-
 μένης ἀπὸ ὤμου πεμπόμενος». Τὸ ἐπί-
 θετον ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλ' εὐ-
 ρηται τὸ κατωμαδόν ἐν Ο, 352.

¹) Δοκιμάζων τὴν νεανικὴν τοῦ
 δύναμιν.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὑπεχώ-
 ρησαν.

³) Διότι ὁ ἴδιος ἔπαυσε νὰ διώκῃ
 τοὺς ἵππους.

⁴) Μήπως συναντηθῶσι, συγκρου-
 σθῶσιν οἱ ἵπποι.

⁵) Δηλαδὴ οἱ ἐλατῆρες.

⁶) Ὁ Döderlein γράφει πέρι,
 δηλ. σφῶδρα.

⁷) Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα
 κατὰ τὸν La Roche, ὁ δὲ Dindorf
 ἔγραψε, γ' ἔφ' α μ ε ν. Οὐχὶ ἀληθῶς
 ἐνομιζομεν οἱ Ἀχαιοί, ὅτι εἶσαι φρό-
 νιμος.

⁸) Ἄν καὶ ἐν τῷ τρόπῳ σου εὐρί-
 σκω ἀνοησίαν καὶ δὲν προϋποθέτω πο-
 νηρίαν, ὅμως δὲν θὰ λάβῃς τὸ ἄθλον
 ἄνευ ὅρκου, ὅτι δὲν μετεχειρίσθης
 πονηρίαν.

⁹) Προέταξε τὸ ῥῆμα χάριν ἐμφά-
 σεως. Ἐπειδὴ τοῦτο ἔχει συγκριτικὴν
 ἔννοιαν, συνετάχθη πρὸς τὸ ἦ, ὡς ἐν
 λ, 58. Θὰ ἀποκάμωσι πρότερον οἱ
 πόδες καὶ τὰ γόνατα τούτων παρὰ τὰ
 ὑμέτερα. Ἔθηκε τὴν μετοχὴν κατ'
 οὐδέτερον γένος, ὡς καὶ ἐν Ο, 269
 καὶ Χ, 24.

¹⁰) Στεροῦνται νεότητος.

μαλλον ἐπεδραμέτην, τάχα δέ σφισιν ἄγχι γέγοντο.

Ἀργεῖοι δ' ἐν ἀγῶνι¹ καθήμενοι εἰσορόωντο
ἵππους· τοῖς² δὲ πέτοντο κονίοντες πεδίοιο.
πρῶτος³ δ' Ἰδομενεύς, Κρητῶν ἀγός, ἐφράσαθ'⁴ ἵππους· 450
ἦστο γὰρ ἐκτός ἀγῶνος ὑπέρτατος ἐν περιωπῇ⁵,
τοιο⁶ δ' ἄνευθεν ἐόντος ὁμοκλητῆρος ἀκούσας
ἔγνω· φράσσατο⁷ δ' ἵππον ἀριπρεπέα προὔχοντα,
ὃς τὸ μὲν ἄλλο τόσον⁸ φοῖνιξ ἦν, ἐν δὲ μετώπῳ

¹) Ἀγῶν ἐνταῦθα εἶναι ὁ τόπος,
ἐν ᾧ ἐθεῶντο οἱ θεαταί.

²) Ὁ Pappenheim προσκρούων
εἰς τὸ χωρίον 449—499 ἀθετεῖ τοῦτο
(ἡ ἀθέτησις ἄρχεται ἐκ τῆς φρά-
σεως τ οἱ δὲ καὶ λήγει εἰς τὸ ὡς
φά τ ο). Οὗτος παρατηρεῖ, ὅτι Αἶας
ὁ τοῦ Ὀϊλέως εἶναι μὲν δευτερεύων
ἥρως, ἀλλ' ἐν τῇ λοιπῇ Ἰλιάδι εἰ-
κονίζεται οὐ μόνον ἄμεμπτος κατὰ
τὸ θάρρος, τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν,
κατὰ τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν πειθαρχί-
αν, ἀλλὰ καὶ προδήλως ἔξοχος ἄν-
θρωπος. Ἐν τούτῳ ὅμως τῷ ἐπεισοδίῳ
αἱ ἐκ τῶν ἡγουμένων βραφιδῶν γνω-
σταὶ ἀρεταὶ αὐτοῦ ἐξαφανίζονται καὶ
ἐξαίρονται κακλαί, αἵτινες οὐδαμοῦ
εἰδείχθησαν. Καὶ ὁ Kayser τὸν διά-
λογον τοῦ Αἶαντος πρὸς τὸν Ἰδομενέα
θεωρεῖ ὡς προδήλως δημῶδη. Νομί-
ζομεν ὅμως, ὅτι ὀρθότερον κρίνει ὁ
Bergk ἐμβλέπων ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ
πιστὴν εἰκόνα ἑλληνικοῦ βίου καὶ ὅτι τὸ
ἐπεισόδιον τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀθε-
τίσωμεν, διότι εἰκονίζει τὴν σύντονον
προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν
θεατῶν.

³) Ἐπειδὴ ὁ Μηριόνης ἡγωνί-
ζετο, ὁ Ἰδομενεύς ἔχει ἐνδιαφέρον καὶ
ἀγωνιᾶ.

⁴) Παρατήρησεν, ἐκατάλαβεν, ὡς
καὶ ἐν στίχ. 453.

⁵) Περιωπή εἶναι ὑψηλὸς τόπος,
ἐξ οὗ δύναται τις νὰ ἐπισκοπῇ.

⁶) Ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ὁμοκλη-
τῆρος, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀκού-
σας. Ἐπειδὴ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ
ὁμοκλητῆρος (δηλ. τοῦ Διομήδους),
ἂν καὶ οὗτος (ὁ ὁμοκλητῆρ) ἦτο μα-
κράν, ἐγνώρισεν, ὅτι ἦτο ὁ Διομήδης.

⁷) Τοῦτο εἶναι δευτερόν τι σημεῖον,
ἐξ οὗ ὁ Ἰδομενεύς τεκμαίρεται, ὅτι
τὸ ἄρμα εἶναι τοῦ Διομήδους. Κατὰ
τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ ἀριπρεπέα ταύ-
τόν ἐστι τῷ ἐκπρεπέα ἐν πολλοῖς. Ἐπί-
τασιν γὰρ σημαίνει καὶ ἡ ἐκ πρόθεσις
ἐνταῦθα». Τὸ προὔχοντα ὁ Παραφραστὴς
ἐξηγεῖ προ τρέχοντα, ὅπερ ἐλέγχει
ὁ La Roche, διότι τὸ ἔχειν δὲν λέγε-
ται ἐπὶ τῶν ἵππων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἄρμα-
τηλάτου. Διὰ τοῦτο θεωρεῖ ὡς συνώνυ-
μον τῷ ἀριπρεπέα. Τὴν ἐξηγησιν
ταύτην δὲν δέχονται οἱ ἄλλοι ἐρμηνευ-
ταί. Ὁ Ameis δεχόμενος τὸ προ-
χοντα ὡς κατηγορηματικὸν λέγει, ὅτι
τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ εἰς τὸν ἕτερον ἵπ-
πον. Κατὰ δὲ τὸν Düntzer ἔπρεπε νὰ
εἴπῃ προὔχοντων, διότι οἱ ἵπποι ἦσαν
δύο.

⁸) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Οὐ-

λευκὸν σῆμ' ἔτέτυκτο περίτροχον ἤυτε μῆνη. 455

στῇ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν² ἔειπεν·

» ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες.

οἷος ἐγὼν ἵππους αὐγάζομαι³ ἡὲ καὶ ὑμεῖς;

ἄλλοι⁴ μοι δοκεύουσι παροίτεροι ἔμμεναι ἵπποι,

ἄλλος δ' ἡνίοχος ἐνδάλλεται⁵· αἱ δέ που αὐτοῦ 460

ἔβλαβεν ἐν πεδίῳ, αἱ κεῖσέ⁶ γε φέρτεροι ἦσαν.

ἦτοι γὰρ τὰς⁷ πρῶτα ἶδον περὶ τέρμα βαλούσας,

νῦν δ' οὐ πῇ δύναμαι ἰδέειν· πάντῃ¹⁰ ὥς μοι ὅσσε

Τρωϊκὸν ἄμ πεδίον παπταίνετον εἰσορόωντι¹¹.

τως εἶωθε λέγειν τὸ παρὰ μικρόν, ἀντὶ τοῦ ὅς τὸ μὲν λοιπὸν σώμα». Ὅρα εἰς X. 322. Σ, 378. Τὸ δὲ ὄνομα φοῖνιξ μόνον ἐνταῦθα κεῖται ὡς ἐπὶθετον, κόκκινος, πυρρός.

¹) Εἶναι τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον σημάδι. Ὁ Χαμαιλέων παρετήρει, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἵπποι εἶναι ἄριστοι. Τὸ δὲ ἐπὶθετον περίτροχος ἐκ τοῦ περιτρέχω παραγόμενον δηλοῖ τὸν κυκλοτερῆ, δηλ. τὸν δυνάμενον νὰ περιτρέχεται.

²) Ὅρα, ὅτι λέγει ἐν Ἀργείοισιν, ἐν ᾧ ὁ Ἰδομενεὺς ἦτο ἐκτός ἀγῶνος στίχ. 451.

³) Κυρίως σημαίνει φωτίζομαι, εἴτα δὲ βλέπω καθαρῶς, διακρίνω.

⁴) Ἡ Ἀντίθεσις ὑπάρχει ἐν στίχ. 461 ἐν τῇ φράσει, αἱ — ἦσαν. Τὸ δὲ παροίτερος εἶνα συγκριτικὸν ἐπὶθετον σχηματισθὲν ἐκ τοῦ τοπικοῦ ἐπιρρηματος παρῶι, ὅπερ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ οἴκοι. Τοιοῦτον καὶ τὸ μυχοῖτατος ἐν φ, 146. Φαίνεται μοι, ὅτι ἄλλοι ἵπποι εἶναι ἐμπροστίτεροι, προηγούμενοι.

⁵) Φαίνεται, παρέχει ὄψιν. Διὰ τοῦ αἱ δὲ δηλοῖ τὰς ἵππους τοῦ Εὐμήλου. Τὸ αὐτοῦ ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐν πεδῷ.

⁶) Ὁ L¹ Roche ἐξηγεῖ ἔως ἐκεῖ (ὅπου ἔπαθον τὸ ἀτύχημα). Ὁ Ζηνοδότος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἀνεγίνωσκον κεῖσέ γε, ὅπερ εἶναι πιθανώτερον καὶ ἐδέξαντο ὁ Fick καὶ ὁ Nauck.

⁷) Ἐνταῦθα εἶναι ἀναφορικόν, δηλ. ἀντὶ αὐτοῦ.

⁸) Περιβαλλούσας, καμπτούσας τὴν νύσσαν.

⁹) Ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῇ δεικτικὴν ἀντωνυμίαν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς ἀναφορικῆς ἔθηκε χρονικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πρῶτα. Τώρα οὐδαμοῦ δύναμαι νὰ ἶδω. Ἐν πολλοῖς χειρογράφοις εὕρηται καὶ ἡ γραφή οὐπω, ἥτις δικαίως ἀπορρίπτεται.

¹⁰) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγούμενην πρότασιν, ὡς ἐν μ, 232, «οὐδέ πῇ ἀβρῆσαι δυνάμην, ἔκαμον δὲ μοι ὅσσε πάντῃ παπταίνοντι» καὶ x, 260

¹¹) Ἐν ᾧ τὰ βλέμματά μου εἰς δλα τὰ μέρη διευθύνονται.

ἤτε τὸν ἡνίοχον φύγον ἡνία, οὐδὲ δυνάσθη¹ 465
 εὖ σχεθέειν² περὶ τέρμα, καὶ οὐκ ἐτύχησεν³ ἐλίξας·
 ἔνθα μιν ἐκπεσέειν δίω σὺν θ' ἄρματα ἄξει,
 αἱ δ' ἐξηρώησαν⁴, ἐπεὶ μένος ἔλλαβε θυμόν.
 ἀλλὰ ἴδεσθε καὶ ὕμμες ἀνασταδόν⁵. οὐ γὰρ ἔγωγε
 εὖ διαγιγνώσκω· δοκέει δέ μοι ἔμμεναι ἀνὴρ 470
 Αἰτωλὸς⁶ γενεήν, μετὰ δ' Ἀργείοισιν ἀνάσσει,
 Τυδεὸς ἱπποδάμου υἱός, κρατερὸς Διομήδης. «
 Τὸν δ' αἰσχρῶς⁷ ἐνένιπεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας·
 » Ἴδομενεῦ, τί πάρος⁸ λαβρεύεαι; αἱ δέ⁹ τ' ἄνευθεν
 ἵπποι ἀερσίποδες πολέος πεδίοιο¹⁰ διένται. 475

1) Τὸ δυνάσθη εὔρηται μόνον ἐν-
 ταῦθα καὶ ἐν ε, 319, συχνότερον δ'
 ἀπαντᾷ ἐδ ο ν ή σ α τ ο. Παρ' Ὀμήρῳ
 δὲν ὑπάρχει τὸ παρὰ τοῖς πεζογρά-
 φοις σύνθητες ἐδ ο ν ή θ η ν.

2) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, ἵπ-
 πους.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἀ-
 πέτυχε, φησί, τοῦ ἐλίξαι καὶ συστρέ-
 φαι τοὺς ἵππους ».

4) Ἀόριστος τοῦ ἐξερωέω· ἔξω ὁρό-
 μου ὥρμησαν, ἀφηνίασαν. Καὶ τοῦτο
 εἶναι εἰκασία, ὡς καὶ τὸ προηγούμε-
 νον. Μένος ἐνταῦθα εἶναι ἡ μανία,
 ἥτις προήλθεν ἐκ τῆς βιαίας ταραχῆς.

5) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν μετοχὴν
 ἀναστάντες.

6) Ἡ γενεαλογία τοῦ Διομήδους
 ὑπάρχει ἐν Ξ, 113. Τὸ ὄνομα Ἀρ-
 γεῖοι ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ στενῇ ση-
 μασίᾳ, δηλ. δηλοῖ τοὺς ὑπάρχουσας τοῦ
 Διομήδους. Ὅρα εἰς Β, 559. Τὸν
 στίχον τοῦτον ἠθέτουν οἱ ἀρχαῖοι, ὡς
 ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολια-

στῇ· « Ἀθετεῖται ὡς ληρώδης· καὶ
 πρὸς τῷ τέλει τῆς ποιήσεως γεγωνῶς
 διασαφῶν ἐθέλει τὸν προγνωσθέντα
 Διομήδην ». Τὴν ἀθέτησιν ἐπιδοκιμά-
 ζουσι οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων, ὡς
 ὁ Francke, ὁ Düntzer, ὁ Koch καὶ
 ἄλλοι. Ἴσως ὁ ποιητὴς διὰ τούτου
 θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι ὁ νικητὴς φέρει
 τιμὴν εἰς ὁλόκληρον τὸν λαόν, εἰς δὲ
 ἀνήκει, ὡς ἡ γνώμη αὕτη ἐκράτει
 παρὰ τοῖς ἔπειτα.

7) Λέγει αἰσχρῶς ἀντὶ τοῦ συνή-
 θους αἰσχροῖς ἐπέεσσιν. Ἀλλ' ὁ
 Pappenheim νομίζει, ὅτι τὸ αἰσχ-
 ρῶς ἐλέχθη δι' αὐτὸν τὸν λέγοντα καὶ
 εἶναι κρίσις τοῦ ποιητοῦ.

8) Πρὶν νὰ γνωσθῇ τὸ πρᾶγμα
 ἀκριβῶς. Τὸ δὲ λ α β ρ ε ὑ ε α ἰ σημαί-
 νει λάβρως ἤτοι ἄνευ σκέψεως λέγεις,
 πετᾷ λόγους εἰς τὸν ἄερα.

9) Δηλαδὴ αἱ ἵπποι τοῦ Εὐμήλου.
 Τὸ ἄνευθεν ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἔν-
 νοιαν τῆς προτάσεως.

10) Ὅριζι ἀκριβέστερον τὸ ἄνευ-

οὔτε νεώτατός¹ ἔσσι μετ' Ἀργείοισι τασσούτον,
οὔτε τοι ὀξύτατον κεφαλῆς ἔκ² δέρκεται ὅσσε·
ἀλλ' αἰεὶ μύθοις λαβρεύεαι. οὐδέ τί σε χρὴ
λαβραγόρην³ ἔμεναι· πάρα⁴ γάρ καὶ ἀμείνονες ἄλλοι.
ἴπποι δ' αὐταὶ⁵ ἔασι παροίτεροι, αἱ τὸ πάρος περ,
Εὐμήλου, ἐν⁶ δ' αὐτὸς ἔχων εὐληρα βέβηκε.»

480

Τὸν δὲ χολωσάμενος Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ἠῦδα·
»Αἴαν, νεῖκος ἄριστε⁷ κακοφραδές, ἄλλα τε⁸ πάντα

θεν ἐν ᾧ αἱ ἴπποι διὰ πολλοῦ πεδίου
τρέχουσιν.

¹) Ὁ Ἰδομενεὺς ἦτο μεσσιπός-
λιος N, 364. Λέγει τοῦτο, διότι
οἱ νέοι εἰναι ὀξυδερκέστεροι τῶν γε-
ρόντων.

²) Ἐβηκε τὸ ῥῆμα καθ' ἐνικὸν
ἀριθμὸν, διότι τὸ ὅσσε εἶναι οὐδετέρου
γένους. Ὅρα εἰς P, 684. Ὁ μὲν
Hoffmann γράφει, ὡς ἐν τῷ κειμένῳ,
ἀλλὰ πλεῖστοι κριτικοί, ὡς ὁ Ameis,
ὁ Bekker, ὁ Christ καὶ ἄλλοι κε-
φαλῆς ἐκδέρκεται.

³) Ὁ στίχος οὗτος ἠθετεῖτο ὑπὸ
τοῦ Ἀριστάρχου, ὡς παραδίδωσιν
ὁ Σχολιαστὴς· α' Ἀθετεῖται, ὅτι οὐκ
ἀναγκαῖος· πρόκειται γὰρ τὸν ἄλλ' αἰεὶ
μύθοις λαβρεύεαι. Καὶ τὸ «πάρα γὰρ
καὶ ἀμείνονες ἄλλοι» οὐ δεόντως ἐπιλέ-
γεται· οὐ γὰρ ἀμεινόνων ἔργον τὸ λα-
βρεύεσθαι. Τὴν ἀθέτησιν ἐπιδοκιμά-
ζουσιν οὐχὶ ὅλγοι, ὁ Ameis, ὁ
Düntzer, ὁ Francke καὶ ἄλλοι. Οἱ
τὸν στίχον ἀθετοῦντες ἐν τῇ ἡγουμένῃ
προτάσει ἐννοοῦσι τὸ λαβρεύεσθαι.

⁴) Κεῖται ἀντὶ τοῦ πάρεσι·
διότι εἶναι παρόντες ἄλλοι καὶ καλλι-
τεροι ἀπὸ σέ καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀνίκε·
εἰς σέ ὁ λόγος.

⁵) Ἀντὶ τοῦ αὐτὰ πολλὰ χει-
ρόγραφα ἔχουσιν αὐτε, ὅπερ προ-
τιμᾷ ὁ La Roche· διότι κατ' αὐτὸν
ὁ Ὀμηρος δὲν μεταχειρίζεται τὸ αὐ-
ταὶ ἀντὶ τοῦ αἱ αὐταί.

⁶) Μεταχειρίσθη τὴν ἐν ἐπὶ ἴπ-
πων, ὡς ἐν E, 199· ἴπποισιν μ·
ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα· Εὐ-
ληρα εἶναι τὰ ἡνία. Κατὰ τὸν Döder-
lein παράγεται παρὰ τὸ εἶλεν τοὺς
ἴππους.

⁷) Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ νεῖκε·
ἄριστε, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγί-
νωσκε τὸ ὄνομα κατ' αἰτιατικὴν, ὡς
τὸ εἶδος ἄριστε ἐν Γ, 39. Τοῦτο λέ-
γει εἰρωνικῶς. Κακοφραδὴς εἶναι ὁ
κακὰ φρονέων, ὁ κακόδουλος.

⁸) Ὁ σύνδεσμος οὗτος πολλὴν
δυσκολίαν παρέχει τοῖς ἐρμηνευταῖς,
διότι περιεμένομεν τὸν δέ. Πρὸς ἄρ-
σιν τῆς δυσκολίας ὁ Döderlein δέχε-
ται, ὅτι ἡ φράσις, ἄλλα τε πάντα
δεύεται, εἶναι παρενθετικὴ καὶ τὴν
γενικὴν Ἀργείων ἐξαρθρᾷ ἐκ τοῦ εἶδος
ἄριστε, ἀλλ' ἡ θέσις τῶν λέξεων
δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτην σύνταξιν. Οὐχὶ
ἀφωχῶς ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι ἡ φράσις
ὅτι τοι νόος ἦτο καὶ τοι νόος,
ὡς ἐν σ, 381. Ὁ δὲ Heyne νομίζει,

δεύει¹ Ἀργείων, ὅτι² τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής.
 δευρό νυν, ἢ τρίποδος περιδόμεθον³ ἤε λέβητος· 485
 ἱστορα⁴ δ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα θείομεν ἄμφω,
 ὁπότεραι⁵ πρόσθ' ἵπποι, ἵνα γνῶης ἀποτίνων⁶. «
 Ὡς ἔφατ', ὠρνυτο δ' αὐτίκ' Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας
 χῳόμενος χαλεποῖσιν ἀμείψασθαι⁷ ἐπέεσσι·
 καὶ νύ κε δὴ προτέρω⁸ ἔτ' ἔρις γένετ' ἀμφοτέροισιν, 490
 εἰ μὴ Ἀχιλλεύς⁹ αὐτὸς ἀνίστατο καὶ φάτο μῦθον·
 »Μηκέτι νῦν χαλεποῖσιν ἀμείβεσθον ἐπέεσσι.
 Αἴαν Ἰδομενεῦ τε, κακοῖς, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε¹⁰.
 καὶ δ' ἄλλω νεμεσᾶτον, ὅτις τοιαυτά γε ῥέζοι.
 ἄλλ' ὅμεις¹¹ ἐν ἀγῶνι καθήμενοι εἰσοράασθε 495
 ἵππους· οἱ δὲ¹² τάχ' αὐτοὶ ἐπειγόμενοι περὶ νίκης

ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἄ λ λ α γ ε ἢ ἄ λ λ α δ ε. Ἰσως οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Christ λέγει, ὅτι ἡ φράσις εἶναι τυπική, ὡς ἡ τὰ τ' ἄ λ λ α π ε ρ ἔ ν ε, 29 καὶ ρ, 273.

1) Κατὰ πολλὰ ἄλλα εἶσαι κατώτερος τῶν Ἀργείων.

2) Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν προσφώνησιν.

3) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον «Περιδόμεθον δὲ ἀντὶ τοῦ συνθώμεθα, συμφωνήσωμεν, καὶ ὡς οἱ πολλοὶ φασί, θῶμεν στοιχήμα». «Ἀς στοιχηματίσωμεν μὲ τρίποδα ἢ μὲ λέβητα. Εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα τοῦ πρώτου προσώπου τοῦ δουϊκοῦ ἀριθμοῦ παρ' Ὀμήρῳ.

4) Ἰστωρ εἶναι ὁ μάρτυς ἢ μάλλον ὁ συνθηκοφύλαξ, ὡς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής. Ἰδὲ εἰς Σ, 501.

5) Ἐπειδὴ λέγει γενικῶς, ἤρμοξε νὰ θέσῃ τὴν ἀντωνυμίαν κατ' ἀρσενικὸν γένος.

6) Διὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ στοιχήματος θέλεις ἀναγνωρίσει, ὅτι ἔχεις ἄδικον.

7) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὠρνυτο.

8) Ἡ φιλονεικία ἤθελε προβῇ ἀκόμη παρέκει. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «εἰς μεῖζω προέβη τὰ τῆς ἔριδος». Τοιοῦτον καὶ τὸ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ I, 492 ἀπροτέρω δὲ κε νεῖκος ἐτύχθη, εἰ μὴ δηριόωντας ὁμοκλήσαντες ἐταῖροι αὐτὸς τ' Αἰσονίδης κατερήτυεν.

9) Ἐπειδὴ ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο ἀγωνοθέτης, προτίσταται τῆς εὐχοσμίας.

10) Ἐννοεῖται ἡ φράσις, χ α λ ε - π ο ῖ ς ἀ μ ε ἰ β ε σ θ α ἰ ἐ π έ ε σ σ ι ν.

11) Τὸ ὑποκείμενον ἔθηκεν ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως, οἱ δὲ. Τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς προτάσεως ἀποτελεῖ τὸ ἐν ἀ γ ῶ ν ι.

12) Δηλαδὴ οἱ ἀρματηλάται. Το δὲ ἐπειγόμενοι αἰτιολογεῖ τὸ τάχα.

ἐνθάδ' ἐλεύσονται· τότε δὲ γνώσεσθε ἕκαστος

ἵππους¹ Ἀργείων, οἱ δεύτεροι οἱ τε πάροιθεν. »

Ὡς φάτο, Τυδείδης δὲ μάλα σχεδὸν ἤλθε διώκων,

μάστι² δ' αἰὲν ἔλαυνε κατωμαδόν· οἱ δὲ οἱ ἵπποι 500

ὕψος³ αἰερέσθην³ ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον.

αἰεὶ δ' ἡνίοχον⁴ κονίης ῥαθάμιγγες ἔβαλλον,

ἄρματα δὲ χρυσῷ πεπυκασμένα⁵ κασσιτέρῳ τε

ἵπποις ὠκυπόδεσσιν ἐπέτρεχον⁶· οὐδέ τι πολλή

γίγνεται ἐπισσώτρων ἄρματροχίη⁷ κατόπισθεν 505

ἐν λεπτῇ κονίῃ· τῷ δὲ σπεύδοντε πετέσθην⁸.

στῇ δὲ μέσῳ ἐν ἀγῶνι, πολὺς δ' ἀνεκῆχιεν ἰδρῶς

ἵππων ἕκ τε λόφων καὶ ἀπὸ στρέρνοιο⁹ χαμᾶζε.

αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο χαμαὶ θόρε παμφανόωντος,

κλῖνε δ' ἄρα μάστιγα ποτὶ ζυγόν. οὐδ' ἐμάτησεν¹⁰ 510

ἴφθιμος Σθένης¹¹, ἀλλ' ἐσσυμένως λάβ' ἄεθλον,

δῶκε δ' ἄγειν ἐτάροισιν ὑπερθύμοισι γυναῖκα

¹) Εἶναι τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐπομένης προτάσεως, ἥτις εἶναι ἀναφορική καὶ οὐχὶ πλαγία ἐρώτησις.

²) Δοτική τοῦ μάστις = μάστιξ. Τὸ δὲ κατωμαδόν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Κατὰ τῶν ὤμων τῶν ἰδίων ἵππων τὴν μάστιγα ἐπαίρων». Δύναται ὅμως νὰ ἐξηγηθῇ, μὲ ὕλην τὴν δυνάμειν.

³) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Τοῦτο πρὸς τὸ ἄδρόν καὶ τὸ τῶν ποδῶν εὐρυθμόν».

⁴) Ὅρα, ὅτι λέγει ἡνίοχον τὸν Διομήδη, ὡς ἐν Δ, 151. Ἡ ῥαθάμιγξ συνήθως λέγεται ἐπὶ ὕγρων, ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ κόνεως.

⁵) Κεκαλυμμένα, κατεσκευασμένα ὑπὸ χρυσοῦ καὶ κασσιτέρου.

⁶) Ἔτρεχον κατόπιν. Τὸ δὲ πολλή ἐνταῦθα σημαίνει βαθεῖα.

⁷) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἄρμα καὶ τροχός καὶ δηλοῖ τὸ ἔχνος τῶν τροχῶν τοῦ ἄρματος. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Μετά τάχους γὰρ διαβαίνοντες οἱ τροχοὶ οὐ πάνυ τὴν γῆν ἐχάρασσον».

⁸) Τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἐμφαίνει τὴν κουφότητα τῶν ἵππων.

⁹) Καὶ ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ γενικὴ ἵππων. Ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ περιεμένομεν τὸν πληθυντικόν.

¹⁰) Ἀόριστος τοῦ ματάω (ἐκ τοῦ μάτην)· δὲν ἡμέλησε, δὲν ἐχρονотρίβησεν.

¹¹) Ὁ Σθένης ἦτο ἡνίοχος καὶ πιστὸς ἐταῖρος τοῦ Διομήδους Β, 564.

καὶ τρίποδ' ὠπώντα φέρειν· ὁ δ' ἔλυσεν ὕφ'¹⁾ ἵππους.

Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀντίλοχος Νηληϊὸς²⁾ ἤλασεν ἵππους,
κέρδεσιν, οὐ τι τάχει γε, παραφθάμενος³⁾ Μενέλαον· 515
ἀλλὰ καὶ ὥς⁴⁾ Μενέλαος ἔχ' ἐγγύθεν ὠκέας ἵππους.
ὅσπον δὲ τροχοῦ ἵππος⁵⁾ ἀφίσταται, ὅς ῥά τ' ἄνακτα
ἔλκησιν πεδίοιο τιταινόμενος σὺν ὄχεσφι·
τοῦ⁶⁾ μὲν τε φαύουσιν ἐπισσώτρου τρίχες ἄκραι
οὐραῖαι⁷⁾· ὁ δὲ τ' ἄγχι μάλα τρέχει, οὐδὲ⁸⁾ τι πολλή 520
χώρῃ μεσσηγύς, πολέος πεδίοιο θέοντος⁹⁾·
τόσπον δὴ Μενέλαος ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
λείπετ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα¹⁰⁾ καὶ ἐς δίσκουρα λέλειπτο,
ἀλλὰ μιν αἰψά¹¹⁾ χίχανεν· ὀφέλλετο¹²⁾ γὰρ μένος ἡδὺ
ἵππου τῆς Ἀγαμεμνονέης, καλλίτριχος Αἴθης. 525
εἰ δέ κ' ἐτι προτέρω¹³⁾ γένετο δρόμος ἀμφοτέροισι,

1) Ἀντι ὑπέλυσεν.

2) Ἐκ τοῦ πατρὸς ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ Νεστώρεος, ἀλλ' ὠνόμασεν ἐκ τοῦ προπάτορος. Οἱ Αἰολεῖς μετεχειρίζοντο τὰ ἐπίθετα ἀντὶ τῶν πατρωνυμικῶν.

3) Μέσος ἀόριστος 6' τοῦ παραφθάνω· προβαλὼν, προσπεράσας.

4) Ἄν καὶ διὰ δόλου, διὰ πανουργίας ἐπροσπέρασεν.

5) Ἐκ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τοῦδε τοῦ χωρίου καὶ ἐκ τοῦ B, 390 καὶ X, 22 ὁ Helbig εἰκάζει, ὅτι ἐν τῷ ὁμηρικῷ αἰῶνι ἄρματα ἐσύροντο καὶ δι' ἐνόος ἵππου.

6) Ἡ γενική τοῦ (δηλ. ἵππου) ἐξαρτάται ἐκ τοῦ τρίχες.

7) Ἀνήκουσαι εἰς τὴν οὐράν. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα. Διὰ τοῦ ὁ δὲ ἐννοεῖ τὸν τροχόν.

8) Ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παρὲν θετικῶς.

9) Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἵππου.

10) Κατ' ἀρχάς, δηλ. ὅτε ὁ Ἀντίλοχος ἐποίησε τὸν δόλον, περὶ οὗ ὁ ποιητὴς εἶπεν ἐν στίχ. 431, ὅπου ἰδὲ καὶ περὶ τοῦ δίσκουρα. Τὴν λέξιν ἔγραφον ἐν συνθέσει ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀρίσταρχος.

11) Ἀλλὰ ταχέως ἔφθασεν αὐτόν, δηλ. ἡλάττωσε τὴν ἀπόστασιν εἰς ἐλάχιστον.

12) Ὁ μὲν Ameis θεωρεῖ τὸ ῥῆμα ὡς παθητικόν (δηλ. ἐνεδυναμοῦτο ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ Μενελάου στίχ. 442), ὁ δὲ Dünlzer ὡς μέσον (ὡς εἶλε τοῦτον τὸ μένος τῆς Αἴθης).

13) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν πορρωτέρω, δηλ. ἂν ἐξηκολούθει ὁ δρόμος καὶ δὲν ἔληγεν ἐνταῦθα.

τῷ κέν μιν παρέλασσ', οὐδ' ἄμφ' ἤριστον ἔθηκεν.

αὐτὰρ Μηριόνης, θεράπων ἐὺς Ἰδομενῆος,
λείπετ' ἀγακλῆος Μενελάου δουρὸς ἐρώην².

βάρδιστοι μὲν γὰρ οἱ ἔσαν καλλίτριχες ἵπποι, 530

ἥκιστος³ δ' ἦν αὐτὸς ἐλαυνόμεν ἄρμ' ἐν ἀγῶνι⁴.

υἱὸς δ' Ἀδμήτοιο πανύστατος ἤλυθεν ἄλλων⁵,
ἔλκων⁶ ἄρματα καλά, ἐλαύνων πρόσσωθεν⁷ ἵππους.

τὸν δὲ ἰδὼν ὤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
στάς δ' ἄρ' ἐν Ἀργείοις ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε⁸ 525

»Λοῖσθος⁹ ἀνὴρ ὤριστος ἐλαύνει μώνυχας ἵππους.
ἀλλ' ἄγε δὴ οἱ δῶμεν ἀέθλιον⁹, ὥς ἐπιεικές,

¹) Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ζήνδοτος ἀντὶ τοῦ οὐδ' ἔγραψεν ἢ, ὡς ἐν στίχ. 382, ὅπερ δικαίως ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ· «οὐκ εὖ· νῦν γὰρ οὐχ ἄρμόζει, ἐπὶ Διομήδους δὲ τοῦ συνέγυος τρέχοντος».

²) Ἡ φράσις εἶναι βραχυλογικὴ ἀντὶ, ὅσον τ' ἐπὶ δουρὸς ἐρωῇ γίγνεται, ὅπερ ὑπάρχει ἐν Ο, 358.

³) Τὴν λέξιν ὡς φιλομένην ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρχος καὶ οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χειρόγραφα. Καὶ οἱ νεώτεροι τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ἐπιδοκιμάζουσιν. Εἶναι· υπερθετικὸν τοῦ ἥκα=ἡσυχῇ, ἡσυχως. Σημαίνει λοιπὸν ἡσυχαιάτος. Ἄν δὲ ἐγράφετο ἥκιστος ἤθελε σημαίνει ἀσθενέστατος, ὅπερ ἤθελεν εἶναι μομφὴ κατὰ τὸν Döderlein ἀνάρμοστος τῷ Μηριόνη.

⁴) Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ φράσει ὑπάρχει ἡ ἔμφασις τῆς προτάσεως· διότι ἐν τῇ μάχῃ δὲν ἦτο κακὸς ἀρματηλάτης.

⁵) Ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἄλλους, ὡς ἐν Α, 505.

⁶) Ὅρθως ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής· «Κατεαγός· δὲ τοῦ δίφρου, ἀφικνεῖται ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐλαύνων τοὺς ἵππους, ὥσπερ οἱ τῶν ἀγωγέων περιεχόμενοι». Ἡ θέσις τοῦ Εὐμήλου κατὰ τι εἶναι γελοία καὶ ἐλεεινὴ.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὁ Ζηνόδοτος· «γράφει ἐλαύνων ὠκέας ἵππους, ὡς ἡνιοχοῦντος αὐτοῦ», ὅπερ οὐδόλως εἶναι πιθανόν· διότι φθεῖρει τὴν καλὴν περιγραφὴν τοῦ ἀτυχήσαντος. Τὸ πρόσσωθεν ὁ Döderlein θεωρεῖ ἰσοδύναμον πρὸς τὸ πρόσωθεν, ἀπ' ἔμπρός, δηλ. ἀπ' ἔμπρός κρατῶν τὰ ἡνία ἤλαυνε τοὺς ἵππους.

⁸) Ἡ λέξις θεωρεῖται συγγενὴς πρὸς τὸ λοιπὸς καὶ δηλοῖ τὸν ἔσχατον, τὸν τελευταῖον.

⁹) Ἐπειδὴ ἡ παράθεσις δευτέρα κεῖται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὁ Bothe εἴκασεν ἀέθλια, ὅπερ ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Ahrens,

δεύτερ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα φερέσθω¹ Τυδέος υἱός. «

“Ὡς ἔφαθ’· οἱ δ’ ἄρα πάντες ἐπήνεον ὡς ἐκέλευε.
καὶ νύ κέ οἱ πόρεν ἵππον — ἐπήνησαν γὰρ Ἀχαιοί — 540
εἰ μὴ ἄρ’ Ἀντίλοχος, μεγαθύμου Νέστορος υἱός,
Πηλεΐδην Ἀχιλῆα δίκη² ἤ· εἴφατ’ ἀναστάς·

» ὦ Ἀχιλεῦ, μάλα τοι κεχολώσομαι, αἶ κε τελέσσης
τοῦτο ἔπος· μέλλεις γὰρ ἀφαιρήσεσθαι³ ἄεθλον,
τὰ φρονέων, ὅτι οἱ βλάβεν⁴ ἄρματα καὶ ταχέ⁵ ἵππω 545
αὐτός τ’ ἐσθλὸς ἐών. ἀλλ’ ὦφελεν ἀθανάτοισιν
εὖχεσθαι⁵· τό κεν οὐ τι πανύστατος ἦλθε διώκων.
εἰ δέ μιν οἰκτεῖρεις καὶ τοι φίλος ἔπλετο θυμῷ,
ἔστι τοι ἐν κλισίῃ χυσὸς πολὺς, ἔστι δὲ χαλκὸς
καὶ πρόβατ’· εἰσὶ δέ τοι δμῳαὶ καὶ μώνυχες ἵπποι· 550
τῶν οἱ ἔπειτ’⁶ ἀνελὼν δόμεναι καὶ μεῖζον⁷ ἄεθλον,
ἢ καὶ αὐτίκα νῦν, ἵνα σ’ αἰνήσωσιν⁸ Ἀχαιοί.
τὴν⁹ δ’ ἐγὼ οὐ δώσω· περὶ δ’ αὐτῆς πειρηθῆτω
ἀνδρῶν ὅς κ’ ἐθέλῃσιν ἐμοὶ χεῖρεσσι μάχεσθαι. «

“Ὡς φάτο, μεῖδῃσεν δὲ ποδάρκης ὀϊός· Ἀχιλλεύς 555
χαίρων¹⁰ Ἀντιλόχῳ, ὅτι οἱ φίλος ἦεν ἐταῖρος·

1) Τοῦτο ἦδη ἐγένετο ἐν στίχ. 511·

2) Σημαίνει σὺν δίκῃ, δικαίως, οὐχὶ δικανικῶς, ὡς τινες τῶν ἀρχαίων ἐξήγουν.

3) Ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ ἐμέ.

4) Τὸ ῥῆμα κατὰ τὸ διάφορον ὑποκείμενον ἔχει καὶ διάφορον σημασίαν· ἐπὶ μὲν τῶν ἀρμάτων σημαίνει συνετριβήσαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἵππων ἐβράδυναν, ἐπὶ δὲ τοῦ Εὐμήλου κατέπεσεν.

5) Τοῦτο ποιεῖ ὁ Ὀδυσσεύς ἐν στίχ. 770 καὶ ὁ Μηριόνης ἐν στίχ. 872. Τὸ ἐπόμενον τὸ εἶναι αἰτιολογικόν, δι’ ὃ, διὰ τοῦτο, Ἀντὶ τῆς αἰτια-

τικῆς ὁ Hentze ἀντικατέστησε τῷ, ὡς ὑπάρχει ἐν πέντε χειρογράφοις.

6) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ αὐτίκα νῦν. Τὸ ἀπαρέμφατον κείται ἀντὶ προστακτικῆς.

7) Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐννοεῖται, ἢ τὸ ἐμόν.

8) Λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸ εἰρημένον ἐν στίχ. 539 καὶ, ὡς νομίζομεν, μετὰ τινος ἐλαφρᾶς εἰρωνείας·

9) Δηλαδὴ τὴν ἵππον, ἥτις ἔκειτο ὡς δεύτερον ἄθλον στίχ. 265.

10) Ἀριστα ὁ ποιητὴς ἀπεικόνισε καὶ τὸ γενναῖον τοῦ Ἀντιλόχου ἥθος

καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἀντίλοχ', εἰ μὲν δὴ με κελεύεις οἴκοθεν¹ ἄλλο
Εὐμήλῳ ἐπιδούναί², ἐγὼ δέ κε καὶ τὸ τελέσω.
δώσω οἱ θώρηκα, τὸν Ἀστεροπαῖον ἀπηύρων³,
χάλκεον, ᾧ περί χεῦμα⁴ φαεινοῦ κασσιτέριοιο
ἀμφιδεδίνηται⁵. πολέος δέ οἱ ἄξιος ἔσται. »

560

Ἡ ῥα, καὶ Αὐτομέδοντι φίλῳ ἐκέλευσεν ἐταίρῳ
οἰσέμεναι κλισίῃθεν· ὁ δ' ὥχετο καί⁶ οἱ ἔνεικεν·
[Εὐμήλῳ δ' ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.]

565

Τοῖσι δέ καὶ Μενέλαος ἀνίστατο θυμὸν ἀχεύων⁷,
Ἀντιλόχῳ ἄμοτον κεχολωμένος· ἐν δ' ἄρα κήρυξ
χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε⁸, σιωπῆσαί τ' ἐκέλευσεν
Ἀργείους· ὁ δ' ἔπειτα μετηύδα ἰσόθεος φῶς·

» Ἀντίλοχε, πρόσθεν πεπνυμένε⁹, ποῖον ἔρεξας.
ἦσυχυνας μὲν ἐμὴν ἀρετὴν¹⁰, βλάψας δέ μοι ἵππους,
τοὺς σοὺς πρόσθε βαλὼν, οἳ τοι πολὺ χεῖρονες ἦσαν.
ἄλλ' ἄγετ', Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες,

570

καὶ τὴν φιλικὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἐπιει-
κειαν. Ἡ ἐπομένη πρότασις ἢ ἐκ τοῦ
ὅτι ἀρχομένη δηλοῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν
ὁ Ἀχιλλεύς δὲν ὠργίσθη διὰ τὴν προ-
κλητικὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀντιλόχου.

¹) Ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν Η, 364,
ἐκτός τῶν ἐκτεθέντων ἄθλων.

²) Ἡ πρόθεσις σημαίνει προσθή-
κην. Ὅρα, ὅτι ἐν τῇ ἀποδόσει τῆς
υποθέσεως ἔχει τὸν δέ.

³) Τοῦτο ἐγένετο ἐν Φ, 183.

⁴) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ περικεχυ-
μένος κασσίτερος.

⁵) Περὶ τὸν ὅποιον περιστρέφεται,
ἢ τὸν ὅποιον περιβάλλει.

⁶) Ἐπειδὴ ὁ ἐπόμενος στίχος λεί-

πει ἐν ἀρίστοις χειρογράφοις, ἢ ἀντω-
νυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸν Ἀχιλ-
λέα, ἀλλ' εἰς τὸν Εὐμήλον.

⁷) Ὁ Μενέλαος οὔτε δούσερις εἶ-
ναι, οὔτε διὰ μικρολογίαν ἐπιθυμεῖ
τοῦ μείζονος ἄθλου, ἀλλὰ διὰ τὸ φι-
λότιμον.

⁸) Ἀνίσταται καὶ λαμβάνει τὸ
σκῆπτρον, ὡς ἐποιοῦν οἱ μέλλοντες
νὰ δημηγορήσωσιν 6, 37.

⁹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α δεξιῶς
εἴρηται. Ὁμολογεῖ γὰρ φρόνιμον τὰ
πρὶν τὸν Ἀντιλόχον εἶναι, ἵνα πι-
στευθῇ μὴ πεπνῦσθαι νῦν αὐτόν.

¹⁰) Ἐννοεῖ τὴν περὶ τὸ ἀρματη-
λατεῖν ἐπιτηδεύτητα.

ἐς μέσον¹ ἀμφοτέροισι δικάσσετε, μηδ' ἐπ' ἀρωγῇ².
 μή ποτέ τις εἴησιν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων· 575
 "Αντίλοχον ψεύδεσσι³ βηισάμενος Μενέλαος
 οἴχεται ἵππον ἄγων, ὅτι⁴ οἱ πολὺ χείρονες ἦσαν
 ἵπποι, αὐτὸς δὲ κρείστων ἀρετῇ⁵ τε βίη τε·
 εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω⁶, καί μ' οὐ τινά φημι
 ἄλλον ἐπιπλήξειν Δαναῶν· ἰθεῖα⁷ γὰρ ἔσται. 580
 Ἀντίλοχ', εἰ δ' ἄγε δεῦρο, διοτρεφές⁸, ἥ θέμις ἐστί⁹,
 στὰς ἵππων¹⁰ προπάροιθε καὶ ἄρματος, αὐτὰρ ἰμάσθλην
 χερσὶν ἔχων ῥαδινὴν¹¹, ἥπερ τὸ πρόσθεν ἔλαυνες,
 ἵππων ἀψάμενος¹² γαίηοχον ἐννοσίγαιον

¹) Χωρὶς νὰ κλίνητε πρὸς τὸ ἐν
 ἢ τὸ ἕτερον μέρος, ἀμερολήπτως.

²) Τοῦτο ἐπεξηγεῖ τὸ προηγούμε-
 νον· χωρὶς νὰ βοηθῇτε ἓνα ἐκ τῶν δύο.

³) Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἀπατηλὴ ἀπό-
 φασις.

⁴) Ἐπεξηγεῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν
 ὃν ἐκράτησεν ἐν τῇ δίκῃ. Ἐκ τῶν δύο
 προτάσεων ἡ δευτέρα περιέχει τὴν
 κυρίαν ἔννοαν, ἡ δὲ πρώτη χρησι-
 μεύει πρὸς ἀντίθεσιν. Τὸ οἱ καὶ τὸ
 αὐτὸς ἀναφέρονται εἰς τὸν Μενέλαον.

⁵) Ἀνώτερος κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ
 τὴν δύναμιν· διότι ὁ Μενέλαος μετὰ
 τὸν Ἀγαμέμνονα ἦτο ὁ πρῶτος τῶν
 ἡγεμόνων. Διὰ τοῦτο οὐδόλως εἶναι
 ἀναγκαῖον νὰ ἀκολουθήσωμεν τῇ γνώμῃ
 τοῦ Christ., ὅστις τὸ ἀρετῇ ἔτρεψεν
 εἰς γενεῇ.

⁶) Ἡ δίκη κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι
 ἐπιβάλλει ὅρκον τῷ Ἀντίλοχῳ.

⁷) Ἐκ τοῦ δικάσω ἐννοεῖται τὸ
 ὄνομα δίκη. Τὸ ἀντίθετον εἶναι σκο-
 λιαὶ θέμις τες II, 387.

⁸) Οἱ ἀρχαῖοι ἡθέτουν τὸν στίχον

δι' ἀπίθανον αἰτίαν· α' Ἀθετεῖται, ὅτι
 ἀκαίρως λέγει διοτρεφές, ὀργιζόμενος
 αὐτῷ, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ
 Σχολιαστῇ. Ἀλλὰ τὸ ἐπαινεῖν τοὺς
 ἐναντίους δὲν εἶναι ἀλλότριον τοῦ ὁ-
 ρικοῦ ἔπους.

⁹) Ἡ φράσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς
 τὸν ἐπόμενον τρόπον τοῦ ὅρκου.

¹⁰) Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι ἐννοεῖ
 τοὺς ἵππους τοῦ Μενέλαου, ὅπερ δὲν
 εἶναι πιθανόν· διότι οὐδεμίαν σημα-
 σίαν δύναται νὰ ἔχῃ. Ἐχει δὲ τοιαύ-
 την, ἂν ὁμνῇ ἀπτόμενος τῶν ἑαυτοῦ
 ἵππων.

¹¹) Εὐλύγιστον. Ἡ λέξις εἶναι
 συγγενὴς πρὸς τὴν ῥοδανός (ἐκ τοῦ
 ῥοανός. Ὅρα εἰς Σ, 576).

¹²) Ἐπειδὴ ὁ ἵππος ἐγεννήθη ὑπὸ
 τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἱε-
 ρὸν ζῷον τοῦτο τοῦ θεοῦ, ὁ Ἀντί-
 λοχος ἀπτόμενος τῶν ἵππων ὑποτίθεται
 τὸν θεὸν παρόντα, ὃν ἤθελε καλέσει
 μάρτυρα καὶ ἤθελε τιμωρηθῇ ὑπ' αὐ-
 τοῦ, ἂν ἐγίνετο ἐπιόρκος. Ὅρα Ξ,
 272.

ὄμνυθι μὴ μὲν ἐκὼν τὸ ἐμὸν δόλω ἄρμα πεδῆσαι¹. α 585

Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίλοχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·
 » Ἀνσχεο² νῦν· πολλὸν γὰρ ἔγωγε νεώτερός³ εἰμι
 σεῖο, ἄναξ Μενέλαε, σὺ δὲ πρότερος⁴ καὶ ἀρείων.
 οἷσθ' οἶαι νέου ἀνδρὸς ὑπερβασίαι⁵ τελέθουσι·
 κραιπνότερος⁶ μὲν γάρ τε νόος, λεπτή δέ τε μῆτις⁷. 590
 τῷ τοι ἐπιτλήτω⁸ κραδίη· ἔππον δέ τοι αὐτὸς⁹
 δώσω, τὴν ἀρόμην. εἰ καὶ νύ κεν οἴκοθεν ἄλλο
 μεῖζον ἐπαιτήσειας¹⁰, ἄφαρ κέ τοι αὐτίκα δοῦναι
 βουλοίμην ἢ σοὶ γε¹¹, διοτρεφές, ἤματα πάντα
 ἐκ θυμοῦ πεσέειν¹² καὶ δαίμοσιν εἶναι ἀλιτρός¹³. α 595

Ἡ ῥα, καὶ ἔππον ἄγων μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
 ἐν χεῖρεσσι τίθει Μενελάου. τοῖο δὲ θυμὸς
 ἰάνθη¹⁴, ὥς εἰ τε περὶ σταχύεσσιν ἐέρση¹⁵

1) Τὸ κωλύσαι εἶπε δριμέως πεδῆσαι.

2) Ἐχε ὑπομονήν, ἡσύχασον.

3) Ἐν τίνι σημασίᾳ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ τὸ ἐπιθετον, λέγει ἐν στίχ. 589.

4) Δηλαδὴ γενεῇ· προγενέστερος.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Αἱ παρὰ βᾶσεις τοῦ καθήκοντος».

6) Ταχύτερος, ὀρμητικώτερος.

7) Ἀδύνατος, ἀσθενής ἢ φρόνησις. Τὸ ἀντιθετον εἶναι μῆτις πυκινή. Ὅρα εἰς K, 226.

8) Ἄς ἔχη ὑπομονήν, ἃς καρτερῇ ἡ καρδιά σου.

9) Χωρὶς νὰ ὀρκισθῶ καὶ δικασθῶ, ἤτοι ἐκουσίως, μόνος μου.

10) Ἡ πρόθεσις ἐνταῦθα δηλοῖ προσθήκην. Τὸ μὲν ἄφαρ, ὅπερ δηλοῖ ἄνευ πολλῆς περισκέψεως, προσδιορίζει τὸ βουλοίμην, τὸ δὲ αὐτίκα τὸ δοῦναι.

11) Δηλοῖ τὸν ὑψηλὸν σεβασμὸν, ὃν ἔχει πρὸς τὸν Μενέλαον.

12) Παρὰ νὰ ἀποξενωθῶ ἀπὸ τὴν καρδίαν σου. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν A, 562 «ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ μᾶλλον ἐμοὶ ἔσεαι». Τὸ ἀντιθετον εἶναι «ἐν-θύμιον εἶναι» ἐν ν, 421.

13) Καὶ νὰ ἦμαι ἀνόστιος πρὸς τοὺς θεοὺς.

14) Ἐθερμάνθη, ἐξωαγονήθη, ἐφαιδρύνθη.

15) Ἐέρση εἶναι ἡ ὁρσός. Τὸ χωρίον τοῦτο παρέχει δυσκολίαν τοῖς ἐρμηνευταῖς, διότι λείπει τὸ ῥήμα. Ὁ La Roche νομίζει, ὅτι ἐννοεῖται τὸ ἰάνθη ἢ τὸ γίγνεται. Τὸ πρῶτον ὅμως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, διότι δὲν φαιδρύνεται ἡ ὁρσός, ἀλλὰ τὸ λήγον. Κατὰ τὸν Ameis καὶ τὸν Lange τὸ χωρίον διεφθάρη, ἐξ ὧν ὁ τελευταῖος τρέπει τὸ ἐέρση εἰς δοτι-

λήτου ἀλδήσκοντος¹, ὅτε φρίσσουσιν² ἄρουραι
ὡς ἄρα σοί, Μενέλαε, μετὰ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη. 600
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα³.

» Ἀντίλοχε, νῦν μὲν τοι ἐγὼν ὑποείξομαι αὐτὸς
χωόμενος⁴, ἐπεὶ οὐ τι παρήγορος⁵ οὐδ' ἀεσίφρων
ἦσθα πάρος· νῦν αὖτε νόον νίκησε νεοίη⁶.
δεύτερον⁷ αὖτ' ἀλέασθαι ἀμείνονας ἡπεροπεύειν. 605

κὴν. Ἄν μὴ δεχθῶμεν διαφθορὰν τοῦ
χωρίου, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸ
γίγνεται ἢ παραπλίσιον ῥῆμα.

1) Τὸ ἀλδήσκω εἶναι διάφορος τύ-
πος τοῦ ἀλδαίνω, ἀλδω, ἄρδω. Κατὰ
τὸν Εὐστάθιον· « Ἀλδήσκειν δὲ κυρίως
τὸ ἐκ τοῦ ποτισμοῦ αὔξειν ».

2) Ἀντὶ φρίσσοντας ἔχουσι τοὺς
στάχους, δηλ. ἀνωρθωμένους. Ὁ Εὐ-
στάθιος τὴν ὅλην παραβολὴν ἐξηγεῖ
οὕτως· « καθάπερ ἡ θρόσος χαλαροὺς
ἄλλως τυχὸν ὄντας τοὺς στάχους ἀνι-
στᾷ καὶ φρίσσειν ποιεῖ εἰσδυμένη καὶ
τὸ πνεῦμα τοῖς πόροις διαπορθημέ-
ουσα καὶ ὀγκοῦσα καὶ φυσῶσα καὶ εἰς
ὀρθὸν ἐγείρουσα, οὕτω καὶ τὸ τοῦ Ἀν-
τιλόχου ἔργον ὥρθωσε τὸν Μενέλαον
κατακεκλιμένον ὅσον καὶ κάτω νεύοντα
τῇ ἀποπτύσει τοῦ ἄθλου ».

3) Τῇ ἀποστροφῇ ἀκολουθεῖ τρίτον
πρόσωπον τοῦ ῥήματος, ὡς ἐν Π, 586.

4) Τὸ ὑπείκειν συνετάχθη πρὸς
μετοχὴν κατὰ τὰ λήξεως σημαντικά
ῥήματα, λήγειν, ἀπολήγειν, παύ-
εσθαι.

5) Τὸ ἀντίθετον εἶναι ἀραρώς.
Πῶς τὸ παρήγορος περιῆλθεν εἰς τοι-
αύτην σημασίαν, ἐξηγεῖ ὁ Εὐστάθιος·
« Εἴρηται δὲ τὸ παρήγορος ἐκ μεταφο-
ρᾶς τῶν παρηγόρων ἱππων... Ὡς γὰρ

αὐτοὶ οὐ κατὰ τοὺς ζυγίους ἀσφαλῶς
καὶ στερεῶς, ὅμοιον δ' ἂν εἴη εἶπεν
καὶ ἀραρότως, συνδεδέναι τῷ ἄρματι,
ἀλλ' ἄφεται παραείρονται ἥτοι παρα-
ζεύγνυνται, οὕτω καὶ ὁ μὴ φρενήρης
οὐ συνῆκται εἰς ἑαυτὸν ὡς ὁ ἀρηνεῶς
τάς φρένας, ἀλλὰ κατὰ τοὺς παρηγό-
ρους ἀνίσταται θέλων πλάξασθαι ». Τὴν
ἐρμηνείαν ταύτην τῆς λέξεως δέχεται
καὶ ὁ Ameis. Τὸ δὲ ἀεσίφρων σημαί-
νει ἀσύνητος, ἀπερίσκεπτος. Κατὰ τὸν
Döderlein ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ
ἀάσαι φρένας καὶ ἔπρεπε νὰ ᾔηται
ἀασίφρων. Τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀεσί-
φρων εἶναι τὸ ἔμπεδος Υ', 183.

6) Εἶναι ταυτόσημον τῷ νεότης =
νεανικὴ ὁρμή· τῶρα δὲ ἐνίκησε τὴν
σύνησιν ἢ νεανικὴ ὁρμή. Ὁ Van
Herwerden εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ
γραφῇ νίκησεν ἀνολίη, ὅπερ φθεί-
ρει τὴν καλὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.
Διότι ἡ νεανικὴ ὁρμή εἰκονίζεται ὡς
αἰτία τῆς παρουσίας ἀπερίσκεψίας, ἐν
ᾧ κατὰ τὴν διόρθωσιν σημαίνει, ὅτι ἡ
ἀνοησία ἐκράτησε τῆς νοήσεως, ὅπερ
εἶναι ἀνόητον. Ὅρα τὴν ἐπισώρευσιν
τῶν πολλῶν ν.

7) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχε καὶ
ἡ γραφὴ ὑστερον. Τὸ ἀπαρέμψατον
ἀλέασθαι κείται ἀντὶ προστακτικῆς· ἐν

οὐ γάρ κέν με τάχ¹⁾ ἄλλος ἀνὴρ παρέπεισεν Ἀχαιῶν·
ἀλλὰ²⁾ σὺ γὰρ δὴ πόλλ' ἔπαθες καὶ πόλλ' ἐμόγησας,
σός τε πατὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀδελφεός,³⁾ εἴνεκ' ἐμεῖο·
τῷ τοι λισσομένῳ ἐπιτείσομαι, ἥδ' ἐκὼν ἵππον
δώσω, ἐμήν περ ἐοῦσαν⁴⁾, ἵνα γνῶσι καὶ οἶδε 610
ὥς ἐμὸς οὐ ποτε θυμὸς ὑπερφίαλος⁵⁾ καὶ ἀπηνής. «

Ἦ ῥα, καὶ Ἀντιλόχοιο Νοήμονι⁶⁾ δῶκεν ἐταίρῳ
ἵππον ἄγειν· ὁ δ' ἔπειτα λέβηθ' ἔλε παμφανόωντα.
Μηριόνης δ' ἀνάειρε δύω χρυσοῖο πάλαντα
τέτρατος,⁸⁾ ὥς ἔλασσε· πέμπτον δ' ὑπελείπετ' ἄεθλον, 615
ἀμφίθετος φιάλῃ· τὴν Νέστορι δῶκεν Ἀχιλλεύς,⁹⁾
Ἀργείων ἀν¹⁰⁾ ἀγῶνα φέρων, καὶ ἔειπε παραστάς·
»Τῇ¹¹⁾ νῦν, καὶ σοὶ τοῦτο, γέρον, κειμήλιον ἔστω,
Πατρόκλοιο τάφου μνήμ¹²⁾ ἔμμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' αὐτόν¹³⁾

τῷ μέλλοντι ὁμῶς ἀπόφυγε νὰ μεταχειρίζησαι δόλον κατὰ τῶν ἀνωτέρων σου.

¹⁾ Οὕτω ταχέως, οὕτως εὐκόλως· τὸ πρᾶγμα εἶχεν ἀνάγκην πλείονος περισκέψεως.

²⁾ Ἐννοεῖται ὁλόκληρος πρότασις, δηλ. παραπείθεις με. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν Η, 242.

³⁾ Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντιλόχου ἐλέγετο Θρασυμήδης.

⁴⁾ Καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Μενελάου καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἀντιλόχου.

⁵⁾ Ὁ ὑπερβαίνων τὸ προσῆκον μέτρον.

⁶⁾ Τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς ἀρμόζον τῇ προκειμένη περιστάσει ἴσως ἐξελέξατο ὁ ποιητής, ὡς ἐν 6, 286.

⁷⁾ Ὁ Μενέλαος ἔλαβε τὸν λέ-

βητα ὡς τρίτον ἄθλον στίχ. 267.

⁸⁾ Συνήθως τὸ τέτατος συντάσσεται πρὸς τὸ ἀνάειρε, τὸ δὲ ὡς ἔχει ὁμοιωματικὴν σημασίαν κατὰ τὴν σύνταξιν ταύτην. Ἄν ὅμως μὴ δεχθῶμεν ταύτην, τὸ ὡς ἔχει αἰτιολογικὴν σημασίαν, ἀλλ' ἀμειωθεῖται, ἂν παρ' Ὁμήρῳ ἔχη τοιαύτην.

⁹⁾ Πρὸς μείζονα τιμὴν αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς καὶ οὐχὶ διὰ θεράποντος δίδωσιν. Ἡ φιάλη οἶονεῖ δίδεσθαι ὡς ἄθλον φρονήσεως.

¹⁰⁾ Διηλοῖ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀχιλλεύς ἀνὰ τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου ἦτο ὁ Νέστωρ.

¹¹⁾ Λάβε τώρα. Περί τῇ λέξεως ἀνάγνωθι ἐν Ξ, 219.

¹²⁾ Διὰ νὰ ᾔηται ἐνθύμημα τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Πατρόκλου.

¹³⁾ Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μνήμα.

ὅψῃ¹ ἐν Ἀργείοισι· δίδωμι δέ τοι τόδ' ἄεθλον 620
 αὐτῶς². οὐ γὰρ πύξ γε μαχήσεται, οὐδὲ παλαίσεις,
 οὐδέ τ' ἀκοντιστὺν³ ἐσδύσει, οὐδὲ πόδεσσι
 θεύσει⁴. ἤδη γὰρ χαλεπὸν κατὰ γῆρας ἐπείγει. α
 Ὡς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 625
 »Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες·
 οὐ γὰρ ἔτ' ἔμπεδα γυῖα, φίλος, πόδες⁵, οὐδ' ἔτι χεῖρες
 ὤμων ἀμφοτέρωθεν ἐπαΐσσονται ἐλαφραί.
 εἴθ' ὥς ἡβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
 ὥς ὁπότε κρείοντ' Ἀμαρυγκέα⁶ θάπτον Ἑπείοι 630
 Βουπρασίῳ, παῖδες δ' ἔθεσαν βασιλῆος⁷ ἄεθλα·
 ἔνθ' οὗ τίς μοι ὁμοῖος ἀνὴρ γένετ', οὐτ' ἄρ' Ἑπειῶν
 οὐτ' αὐτῶν⁸ Πυλίων οὐτ' Αἰτωλῶν⁹ μεγαθύμων.
 πύξ¹⁰ μὲν ἐνίκησα Κλυτομήδεια, Ἥνοπος υἱόν,
 Ἀγκαῖον¹¹ δὲ πάλῃ Πλευρώνιον, ὅς μοι ἀνέστη· 635

¹) Τινὲς δέχονται τὴν γραφὴν ὅψει, ἀλλὰ δύο ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ὅψῃ, ὅπερ προτιμῶσιν ὁ La Roche καὶ ὁ Ameis· διότι τὸ ὅψει εἶναι τῆς ἁττικῆς καὶ κοινῆς διαλέκτου. Παρ' Ὀμήρῳ δὲν ὑπάρχει ὁ τύπος εἰς εἰ, ἀλλ' ἢ ὁ συνηθὴς εἰς εἰ αἰ ἢ ὁ συνηρημένος εἰς η. Ὁ Christ καὶ ὁ Fik γράφουσιν ὅψεί.

²) Ἐν ᾧ δὲν μετέσχευς τοῦ ἀγῶνος.

³) Ἀκοντιστὺς εἶναι ὁ διὰ τοῦ ἀκοντίου ἀγών.

⁴) Εἶναι μέλλων τοῦ θέω.

⁵) Τοῦτο εἶναι παρὰθεσις εἰς τὸ γυῖα· περιμένομεν ὁμῶς τὴν φράσιν πόδες καὶ χεῖρες ὑπερθεῖν, ἀντὶ δὲ παραθέσεως ὁ ποιητὴς ἐν τῷ

δευτέρῳ μέρει ἐσχημάτισεν δλόκληρον πρότασιν.

⁶) Ὁ Ἀμαρυγκεύς ἦτο ἡγεμὼν τῶν Ἑπειῶν τῆς Ἡλίδος B, 622.

⁷) Ἡ γενικὴ ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ ἄεθλα, ἀλλ' εἰς τὸ παῖδες.

⁸) Εἰς οὗς ἀνήκεν ὁ Νέστωρ.

⁹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· αὐτῶν ἐκεῖ δηλαδὴ ὡς εἰκὸς μετοίκων, ἢ καὶ ἄλλως, τῶν παρατυχόντων τῷ ἀγῶνι, ὡς υποδηλοῖ μετ' ὀλίγα ὁ νικηθεὶς τότε παρ' αὐτοῦ Ἀγκαῖος Πλευρώνιος, ἡγουν πολίτης Πλευρώνας τῆς Αἰτωλικῆς ».

¹⁰) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐν πυγμῇ, ὡς ἐν Γ, 237, ὅπου ἰδὲ.

¹¹) Τὸ ὄνομα παρὰγούσιν ἐκ τοῦ ἄγκη=ἀγκάλη, ὅπερ υποδηλοῖ καὶ ἡ

Ἴφικλον¹ δὲ πόδεσσι παρέδραμον ἐσθλὸν ἐόντα,
 δοῦρι δ' ὑπερέβαλον Φυλῆά² τε καὶ Πολύδωρον.
 οἰοῖσιν μ' ἵπποισι παρήλασαν Ἀκτορίωνε³,
 πλήθει⁴ πρόσθε βαλόντες, ἀγασσάμενοι⁵ περὶ νίκης,
 οὐνεκα δὴ τὰ μέγιστα παρ' αὐτόφι⁶ λείπετ' ἄεθλα. 640
 οἱ δ' ἄρ' ἔσαν δίδυμοι⁷. ὁ μὲν ἔμπεδον ἡνιόχευεν,
 ἔμπεδον ἡνιόχευ⁸, ὁ δ' ἄρα μάστιγι κέλευεν.⁹
 ὥς¹⁰ ποτ' ἔον· νῦν αὖτε νεώτεροι ἀντισώωντων

φράσις ἐν στίχ. 711 «ἀγκᾶς δ' ἀλλήλων λαβέτην χερσὶ σιδαρῆσιν».

1) Τούτου οἱ υἱοὶ Πρωτεσίλαος καὶ Ποδάρκης ἐστρατεύσαντο ἐπὶ τὸ Ἴλιον B, 704.

2) Εἶναι ὁ πατήρ τοῦ Μέγητος, τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἑπειῶν B, 627. N, 692. O, 519. Ὁ Πολύδωρος δὲν μνημονεύεται ἀλλαγῶς, ὥς καὶ ὁ Κλυτομήδης.

3) Οὕτως ἐλέγοντο οἱ δίδυμοι ἀδελφοὶ Εὐρυτος καὶ Κτεάτος. Ὅρα εἰς B, 621 καὶ Λ, 709.

4) Κατὰ δύο τρόπους ἐξηγεῖται τὸ χωρίον, ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ πλήθους τῶν θεατῶν, ἢ διότι ἦσαν δύο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Νέστορα, ὅστις ἦτο εἷς. Ὅτι ἡ πρώτη ἐρμηνεία δὲν δύναται νὰ ᾔται ὀρθή, μαρτυρεῖ ἡ ἐπομένη φράσις, ἥτις δὲν δύναται νὰ συναφθῇ τοιαύτῃ ἐννοίᾳ. Ἄλλως ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν αἰτιατικὴν ἵππους, ὥς καὶ ἐν στίχ. 572. Διὰ ταῦτα προτιμῶμεν τὴν δευτέραν ἐρμηνείαν, εἰ καὶ αὕτη περιέχει τὴν δυσκολίαν, ἣν προβάλλει ὁ Εὐστάθιος· «Ἀλλὰ πῶς ἂν εἴη πλῆθος ἡ δυάς; πῶς δὲ οἱ τῇ συμφύτῃ μοναζόμενοι νοηθεῖεν ἂν πολλοί;». Τὴν ἐρμηνείαν ὁμῶς ταύτην ὑποστηρίζει

ἡ ἐπομένη ἀνάπτυξις τοῦ ποιητοῦ, ὅτι ὁ μὲν ἡνιόχει, ὁ δὲ ἐκέλευε διὰ τῆς μάστιγος. Σημαίνει λοιπὸν ἔνεκα τοῦ πλῆθους προσπεράσαντες. Ἄλλ' ὁ Lehrs θεωρεῖ τοὺς στίχους 639 καὶ 640 ὡς ὑποβολιμαίους, τὴν γνώμην δὲ ταύτην δέχονται ὁ Franke, ὁ Düntzer, ὁ W. Jordan καὶ ἄλλοι.

5) Φθονήσαντες, φιλοτιμηθέντες, διὰ τὴν νίκην. Τὴν αἰτίαν λέγει ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ.

6) Κατὰ μὲν τὸν Ameis κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐν ἀγῶνι, κατὰ δὲ τὸν La Roche σημαίνει τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἀκτορος καὶ κατὰ τὸν Παραφραστὴν τοῖς ἵπποις, ὅστις ἐξηγεῖ· «διότι τὰ μέγιστα παρὰ τοῖς ἵπποις ὑπελέφθη ἄεθλα». Πιθανώτερον εἶναι τὸ δεύτερον, ὥς δεικνύει ἡ συνέχεια τοῦ λόγου.

7) Ὁ Ἀρίσταρχος τοὺς δίδυμους ἐξήγει διὰ τοῦ συμφυεῖς κατὰ τὸν μῦθον τῶν ἑπειτα, ὅστις εὐρηται παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ καὶ τῷ Φερεκύδῃ.

8) Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως ἀναγνωθὶ ἐν Υ', 372.

9) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἡλαυνεν.

10) Εἶναι κατηγορούμενον, ὥς ἐν Λ, 762.

ἔργων¹ τοιούτων· ἐμὲ δὴ χρή γήραϊ λυγρῷ
 πεῖθεσθαι, τότε δ' αὖτε μετέπρεπον ἡρώεσσιν. 645
 ἀλλ' ἴθι καὶ σὸν ἑταῖρον ἀέθλοισι κτερέϊζε².
 τοῦτο δ' ἐγὼ πρόφρων δέχομαι, χαίρει δέ μοι ἦτορ,
 ὥς μευ αἰεὶ³ μέμνησαι ἐνῆρος, οὐδὲ σε λήθω
 τιμῆς, ἥς⁴ τέ μ' ἔοικε τετιμῆσθαι μετ' Ἀχαιοῖς.
 σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ'⁵ ἀντὶ χάριν μενοεικέα δοῖεν. α 650

Ὡς φάτο, Πηλεΐδης δὲ πολὺν καθ' ὅμιλον Ἀχαιῶν
 ὦχετ', ἐπεὶ πάντ' αἶνον⁶ ἐπέκλυε Νηλεΐδαο.
 αὐτὰρ ὁ πυγμαχίης ἀλεγεινῆς⁷ θῆκεν ἄεθλα·
 ἡμίονον ταλαεργόν⁸ ἄγων κατέδῃσ' ἐν ἀγῶνι
 ἐξέτε' ἀδμήτην, ἥ τ' ἀλγίστη⁹ δαμάσασθαι 655
 τῷ δ' ἄρα νικηθέντι τίθει δέπας ἀμφικύπελλον.

1) Οἱ ἄρχαιοι ἤδη παρετήρησαν, ὅτι τὸν στίχον τοῦτον δύναται τις νὰ ἀναγνώσῃ καὶ ὡς τρίμετρον ἰαμβικόν.

2) Οἱ ἀγῶνες ἀνήκουσιν εἰς τὰ κτέρεα. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖται «Γέραιρε καὶ δόξαζε τὸν σὸν φίλον τοῖς ἄθλοις».

3) Παρ' Ὀμήρῳ μόνον τρίς, ἐνταῦθα, ἐν Μ, 244 καὶ ἐν ο, 379 εὐρηται αἰεὶ, ἀλλαχοῦ δὲ αἰεὶ καὶ αἰὲν κατὰ τὸν La Roche. Τὴν δὲ γενικὴν ἐνῆρος κατὰ διαφόρους τρόπους ἐπειράθησαν νὰ συντάξωσιν ἢ ἐρμηνευταί· ἢ λαμβάνουσιν ἀντὶ ἐπιρρήματος, δηλ. μετὰ προσηείας, ἢ θεωροῦσιν ὡς βραχυλογίαν ἀντιὼς ἐνῆρος ἐνῆρος, ὕπερ δέχεται ὁ Koch, ἢ συντάσσουσι τοῖς ἐπομένοις καθ' ὑπερβατὸν σχῆμα, ὅλ ἐνῆρος τιμῆς. Πᾶσαι αὗται αἱ ἐρμηνεῖαι φαίνονται πως βεβιασμέναι. Νομίζομεν, ὅτι μᾶλλον τὸ ἐπίθετον ἔχει διάφορον σημασίαν τῆς συνήθους, ἴσως πιστοῦ, ὡς ἐν στίχ. 252.

4) Ἡ αἰτιατικὴ καθ' ἔλξιν ἐγένετο γενική, ὡς ἐν ω, 30 «τιμῆς ἀπονήμενος, ἧς περ ἀνάσσεις». Ὁ Düntzer εἰκάζει ἦ τ ε .

5) Δηλαδὴ τοῦ δώρου καὶ τῆς διὰ τούτου ἀποδοθείσης τιμῆς.

6) Σημαίνει λόγον ἐπαινετικόν.

7) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἀποδίδεται τῇ παλαιμοσύνῃ στίχ. 701 καὶ τῇ μάχῃ Σ, 244. 248. Ὅτι ἡ πυγμαχία δὲν ἦτο ἐν μεγάλῃ τιμῇ, γίνεται βῆλον ἐκ τῆς μικρᾶς ἀξίας τῶν ἄλλων ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ τῆς παλαιμοσύνης στίχ. 702 καὶ ἐκ τούτου, ὅτι οὐχὶ ἔφοχοι ἥρως μετέχουσι τοῦ ἀγῶνος.

8) Ταλαεργὸς εἶναι ὁ ὑπομένων ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ὁ καρτερικός. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Πρὸς τὴν ὑπομονὴν τοῦ πύκτου καὶ ὁ ἄθλος».

9) Ἐνταῦθα σημαίνει χαλεπωτάτη

στη δ' ὀρθός καί μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

» Ἀτρεΐδῃ τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ἄνδρε δῦω περὶ τῶνδε¹ κελεύομεν, ὦ περ ἀρίστῳ,
 πύξ² μάλ' ἀνασχομένῳ πεπληγέμεν. ᾧ δέ κ' Ἀπόλλων³ 660
 δῶῃ καμμονίην⁴, γνῶσι δὲ πάντες Ἀχαιοί⁵,
 ἡμίονον⁶ ταλαεργὸν ἄγων κλίστηνδε νεέσθῳ·
 αὐτὰρ ὁ νικηθεὶς δέπας οἴσεται ἀμφικύπελλον. α

ᾧς ἔφατ', ὠρнуτο δ' αὐτίκ' ἀνὴρ ἡϋς τε μέγας τε
 εἰδὼς πυγμαχίης, υἱὸς Πανοπῆος Ἐπειός⁷. 665
 ἄφατο⁸ δ' ἡμίονου ταλαεργοῦ φώνησέν τε·

» Ἄσσον ἴτω, ὅστις δέπας οἴσεται⁹ ἀμφικύπελλον·
 ἡμίονον δ' οὐ φημί τιν' ἀξέμεν ἄλλον Ἀχαιῶν
 πυγμαῖ νικήσαντ', ἐπεὶ εὐχομαι εἶναι ἄριστος.
 ἦ οὐχ ἅλις ὅττι μάχης ἐπιδύομαι¹⁰; οὐδ' ἄρα πως ἦν 670

1) Λέγει τοῦτο δεικνύων τὰ προ-
 κείμενα ἄλλα.

2) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Πτύ-
 σοντες γὰρ τοὺς τῆς χειρὸς δακτύλους
 καὶ οὕτω στρυφνοῦντες εἰς πύκνωσιν
 οἱ πυγμάχοι ἀθλοῦσιν, εἰς γρόνθον συ-
 στρέφοντες, ὅπερ κόνδυλόν φασιν οἱ
 σοφοί». Τὸ δὲ ἀνασχομένῳ δυνάμεθα
 νὰ ἐξηγήσωμεν κατὰ δύο τρόπους, ἢ
 ἀνορθωθέντες, ἀναταθέντες, ὅπερ δέ-
 χονται οἱ πλείστοι ἐρμηνευταί, ἢ ἀνα-
 τείναντες τὰς χεῖρας. Εἰς τὸ πεπλη-
 γέμεν ἐννοεῖται τὸ ἀλλήλων.

3) Ὁ Ἀπόλλων ἦτο ἔφορος τῆς
 πυγμαχίας, ὡς ὁ Ποσειδῶν τοῦ ἵπ-
 ποδρόμου. Παρὰ τοῖς κυκλικοῖς ὑπὴρ-
 χεν ὁ μῦθος, ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐφύ-
 νευσε τὸν Φόρβαντα, ὅστις ἀλκιμώτα-
 τος γενόμενος πυγμάχος ἠνάγκαζε τοὺς
 παρέρχομένους νὰ ἀγωνίζωνται πρὸς
 αὐτὸν καὶ ἐφόνευεν.

4) Ἡ λέξις καμμονίη προήλ-
 θεν ἐκ τοῦ καταμονή καὶ σημαίνει τὴν
 ἐκ τῆς καρτερίας νίκην.

5) Καὶ ἀναγνωρίσωσιν ὅλοι οἱ Ἀ-
 χαιοὶ τὴν νίκην.

6) Λεῖπει τὸ δεικτικόν, οὗ προη-
 γεῖται τὸ ἀναφορικόν, ᾧ.

7) Ὁ Ἀμειβς ἀμφιδάλλει, ἂν οὐ-
 τος ἦναι ὁ τὸν δοῦρειον ἵππον κατα-
 σκευάσας θ, 492 καὶ λ, 523.

8) Ἦφατο τῆς ἡμίονου, διότι θε-
 ωρεῖ ταύτην ὡς ἴδιον κτῆμα. Τοσαύ-
 την πεποιθήσιν ἐπὶ τῇ νίκῃ ἔχει ὁ
 ἀλαζὼν πυγμάχος.

9) Λέγει οὕτως, ὥσει προὔκειτο
 μόνον περὶ τοῦ δευτέρου ἀθλοῦ· διότι
 τὸ πρῶτον θεωρεῖ ὡς ἀνῆκον ἐ-
 αὐτῷ.

10) Δὲν εἶναι ἱκανόν, ὅτι ἐν τῇ μάχῃ
 εἶμαι κατώτερος.

ἐν πάντεσσ' ἔργοισι δαήμονα¹ φῶτα γενέσθαι.
 ὦδε γὰρ ἐξέρεω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 ἀντικρὺ² χροά τε ῥήξω σύν τ' ὅσπε' ἀράξω.
 κηδεμόνες³ δέ οἱ ἐνθάδ' ἀολλέες αὖθι μενόντων,
 οἳ⁴ κέ μιν ἐξοίσουσιν ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δαμέντα. « 675

᾽Ως ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ⁵.
 Εὐρύαλος⁶ δέ οἱ οἶος ἀνίστατο, ἰσόθεος φῶς,
 Μηχιστέος υἱὸς Ταλατονίδαο ἀνακτος,
 ὅς⁷ ποτε Θήβασδ' ἦλθε δεδουπότος⁸ Οἰδιπόδαο
 ἐς τάφον⁹. ἔνθα δὲ πάντας¹⁰ ἐνίκα Καδμείωνας. 680
 τὸν μὲν Τυδείδης δουρικλυτὸς ἀμφεπονέϊτο¹¹,

1) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ δαῖναι δηλοῖ τὸν ἐμπειρον, τὸν ἐπιτήδειον. Παραπλήσιον λέγει ἐν Ν. 729.

2) Πέρα καὶ πέρα, ἐντελῶς. Χρῶς ἐνταῦθα σημαίνει τὰ μαλακὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ὀστέα. Συναράσσειν εἶναι τὸ συντρίβειν.

3) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ τοὺς προσήκοντας κατὰ γένος, ὁ δὲ Düntzer ὑπηρέτας, οἵτινες ἐν τοῖς ἀγῶσιν εἰς παντοίας ὑπηρεσίας ἐχρησίμευον. Νομίζομεν, ὅτι δύναται μᾶλλον νὰ σημαίνει τοὺς νεκροθάπτας, ὡς δεικνύει τὸ ἐξοίσουσιν, ὕπερ λέγεται ἐπὶ νεκρῶν Ω, 786. Πρὸς δὲ ὁ προηγούμενος στίχος ἱκανῶς ὑποδεικνύει θάνατον τοῦ ἀνταγωνιστοῦ.

4) Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις δηλοῖ σκοπόν.

5) Τὸ ὑπερήφανον τῆς ἀπειλῆς ἐπέδαλε σιωπῇ.

6) Ὁ Εὐρύαλος ἦτο τρίτος ἡγεμῶν τῶν Ἀργείων μετὰ τὸν Διομήδη καὶ τὸν Σθένελον Β, 565.

7) Ἀναφέρεται εἰς τὸν Μηχιστέα.

8) Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος προσδιορίζει τὸ γενικὴν σημασίαν ἔχον ποτέ. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἀγνοεῖ τὴν τύφλωσιν καὶ φυγὴν τοῦ Οἰδίοδος. Ἀλλὰ διὰ τί ἄρα γε μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ ποιητής; Μόλις εἶναι πιστευτὸν, ὅτι εἶναι συνώνυμον τῷ θνήσκειν. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἤτοι ἐν πολέμῳ τετελεύτηκε· φοφοῦσι γὰρ οἱ πίπτοντες· «δοῦπῃσεν δὲ πεσόνων». (Ιλιάδ. Δ, 504) ἢ κατεκρήμυισεν ἑαυτὸν· καὶ γὰρ οὗτος ὁ θάνατος μετὰ φόβου. Κατὰ τίνα τρόπον ἐτελεύτησεν ὁ Οἰδίπους, ἐκ τοῦ Ὁμήρου δὲν δύναται νὰ γνωσθῇ.

9) Ἀνήκει εἰς τὸ ἦλθε καὶ δηλοῖ τὴν κηδείαν, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ ἀγῶνες.

10) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἡ τοὺς πύκτας, ἢ τὸν ἄριστον νικήσας πάντων περιγέγονεν».

11) Ἐπεριποιεῖτο, ἐφρόντιζεν. Τίς

θαρσύνων ἔπεσιν, μέγα δ' αὐτῷ βούλετο νίκην.
 ζῶμα¹ δὲ οἱ πρῶτον παρακάββαλεν, αὐτὰρ ἔπειτα
 δῶκεν ἱμάντας² εὐτμήτους βοὸς ἀγραύλοιο.
 τῷ δὲ ζωσαμένῳ βήτην ἐς μέσσον ἀγῶνα,
 ἄντα δ' ἀνασχομένῳ χερσὶ στιβαρῆσιν ἅμ' ἅμφω
 σύν ῥ' ἔπεσον³, σύν δέ σφι βαρεῖται χεῖρες ἔμιχθεν.
 δεινὸς δὲ χρομάδος⁴ γενύων γένετ', ἔρρεε δ' ἰδρῶς
 πάντοθεν ἐκ μελέων· ἐπὶ⁵ δ' ὤρνυτο δῖος Ἑπειός,
 κόψε⁶ δὲ παπτήναντα παρήϊον· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
 ἐστήκειν· αὐτοῦ γὰρ ὑπήριπε⁷ φαίδιμα γυῖα.
 ὥς δ' ἔθ' ὑπὸ φρικὸς⁸ Βορέῳ ἀναπάλλεται ἰχθὺς

685

690

δ' ἦτο ἡ περιποίησις, δηλοῖ ἐν στίχ.
 683. Τοῦτο πράττει ὁ Διομήδης ὡς
 συγγενής. Διότι ὁ Μηκιστεύς, ὁ πα-
 τὴρ τοῦ Εὐρύαλου, ἦτο ἀδελφὸς τοῦ
 Ἀδράστου, ὅστις ἦτο πατὴρ τῆς Δηϊ-
 πύλης, τῆς μητρὸς τοῦ Διομήδους.

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Περι-
 ζώματα γὰρ ἕως ποδῶν διήκοντα ἐφό-
 ρουν πρὸς τὸ μὴ εὐκόλως πλῆττεσθαι». Πιθανώτερον λέγει ὁ Εὐστάθιος, ὅτι
 ταῦτα ἦσαν περὶ τὰ αἰδοῖα. Τὰ περι-
 ζώματα βραδύτερον κατελείφθησαν,
 διότι ὁ Ἑρσιππος κατὰ τὴν παράδο-
 σιν ἐν Ἀθήναις ἐπ' ἄρχοντας Ἰππο-
 μένους ἐμποδισθεὶς ὑπὸ τοῦ περιζώ-
 ματος καὶ πεσὼν ἐτελεύτησεν. Διὰ
 τοῦτο ἐθεσπίσθη, ἵνα γυμνοὶ ἀγωνί-
 ζωνται. Τὸ δὲ παρακαταβάλλειν ση-
 μαίνει καταβάλλειν πλησίον, ἢ παρα-
 δίδειν.

²) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Οἱ δὲ
 τῶν πυγμάχων ἱμάντες οἱ βύβαιοι περὶ
 τὰς χεῖρας αὐτοῖς εἰλοῦντο, συνεργα-
 ζόμενοι τι ταῖς πληγαῖς, καὶ τοὺς δα-
 κτύλους δὲ συνέχοντες, καὶ ὥσπερ τινα

κορύνην σφαιροῦντες στερρῶς». Τοὺς
 ἱμάντας βραδύτερον οἱ Ἕλληνες ἔ-
 λεγον μύρμηκας, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι
 caestus.

³) Συνεχρούσθησαν, συνεπλάκηνσαν.

⁴) Φοβερός δὲ τριγμός τῶν σια-
 γόνων ἐγένετο. Κατὰ Σχολιαστήν·
 «Ἀμα γὰρ καὶ τρίχουσιν οἱ πύκται
 ἐπάγοντες τὰς πληγὰς».

⁵) Κατὰ τοῦ Εὐρύαλου.

⁶) Ἐκτύπησεν αὐτὸν κατὰ τὴν πα-
 ρειὰν περιβλέψαντα. Ὁ Εὐρύαλος
 κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶδε τριγύρω,
 ὅπως διαφύγῃ τὰς πληγὰς τοῦ Ἑπειοῦ
 καὶ εὖρη εὐκαιρίαν, ὅπως πληγῇ τὸν
 ἀνταγωνιστήν.

⁷) Ἐκλιναν πρὸς τὰ κάτω τὰ
 γόνατα.

⁸) Φρίξ εἶναι ἡ ἐξ ἐπιπολῆς κίνη-
 σις τοῦ κύματος, ἡ φρικίασις τῆς θα-
 λάσσης. Ἡ παραβολὴ ἐπανάγει τὴν
 διήγησιν εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ
 Εὐρύαλος πληγείς ἀνεπήδησεν, ἵνα
 καταπέσῃ. Ἡ ὁμοιότης κεῖται ἐν τῇ
 ἀναπηδήσει καὶ καταπτώσει. Ὁρθῶς

θίν' ἐν φυκίοντι¹, μέλαν δέ ἐ κῦμα κάλυψεν,
ὥς πληγείς ἀνέπαλτ'. αὐτὰρ μεγάθυμος Ἐπειὸς
χερσὶ λχβῶν ὠρθωσε². φίλοι δ' ἀμφέσταν ἑταῖροι, 695
οἳ μιν ἄγον³ δι' ἀγῶνος ἐφελκομένοισι πόδεσσιν,
αἶμα παχὺ πτύοντα, κάρη βάλλονθ' ἐτέρωσε·
κάδ' δ' ἄλλοφρο νέοντα μετὰ σφίσιν⁵ εἶσαν ἄγοντες,
αὐτοὶ δ' οἰχόμενοι κόμισαν δέπας ἀμφικύπελλον.

Πηλεΐδης δ' αἰψ' ἄλλα κατὰ τρίτα⁶ θῆκεν ἄεθλα, 700
δεικνύμενος Δαναοῖσι, παλαισμοσύνης⁷ ἀλεγεινῆς·
τῷ μὲν νικήσαντι μέγαν τρίποδ' ἐμπυριβήτην⁸,
τὸν δὲ δυωδεκάβοιον ἐνὶ σφίσι τῖον⁹ Ἀχαιοί·
ἀνδρὶ δὲ νικηθέντι γύναϊκ' ἐς μέσσον ἔθηκε,
πολλὰ δ' ἐπίστατο ἔργα, τῖον δὲ ἐ τεσσαράβοιον¹⁰. 705
στῇ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

»Ὀρυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθον.«
ὥς ἔφατ', ὥρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας·

δὲ λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «Ἀναπνέου-
γάρ ἐκάτερος καὶ πάλιν καταφέρεται».

1) Φυκίσεις εἶναι ἡ πλήρης φύ-
κους. Ὁ δὲ ἀόριστος κάλυψεν δη-
λοῖ τὸ ταχέως γινόμενον.

2) Ὁ Σχολιαστὴς παραδίδωσιν·
«Νόμος γάρ ἐστι καὶ ἔθος ἄχρι καὶ
νῦν τὸ μὴ πεσόντα πλῆττειν».

3) Οἱ ἑταῖροι ἦγον, διότι δὲν ἡ-
δύνατο νὰ σταθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν ὁ
πληγείς.

4) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ εἶ-
σαν. Τὸ δὲ ἄλλοφρονέοντα ση-
μαίνει ἀναίσθητου. Ὁ Nauck εἰ-
κάζει ὀλιγοδρανέοντα.

5) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος κατὰ
μὲν τὸν La Roche ἀνήκει εἰς τοὺς
ἄγοντες, κατὰ δὲ τὸν Düntzer εἰς τὸ

εἶσαν μεταξύ αὐτῶν, ἥτοι ἐκτὸς τοῦ
ἀγῶνος.

6) Τὸ τρίτα κεῖται κατηγορημα-
τικῶς.

7) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι παλαι-
σμοσύνης, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La
Roche.

8) Λέγει ἐμπυριβήτην πρὸς δια-
στολὴν τοῦ ἀναθηματικοῦ.

9) Ἐξετίμων οἱ Ἀχαιοὶ μεταξύ
τῶν.

10) Ὁ Λαέρτης εἶχεν ἀγοράσει τὴν
δούλην Εὐρύκλειαν ἀντὶ εἴκοσι βοῶν
α, 431. Πρὸς ἐξήγησιν τῆς μεγάλης
ταύτης διαφορᾶς ὁ Gladstone παρα-
τηρεῖ, ὅτι ὁ Λαέρτης ἠγόρασε τὴν
δούλην ἐν εἰρήνῃ, ἐν ᾧ οἱ Ἀχαιοὶ ἐν
πολέμῳ εἶχον πλείονας δούλας ἢ δσας

ἄν' δ' Ὀδυσσεὺς πολύμητις ἀνίστατο, κέρδεα εἰδώς.
 ζωσαμένω δ' ἄρα τῷ γε βάτην ἐς μέσσον ἀγῶνα, 710
 ἀγκὰς² δ' ἀλλήλων λαβέτην χερσὶ στιβαρῆσιν
 ὥς δ' ἄμείβοντες³, τοὺς τε κλυτὸς ἥραρε τέκτων,
 δώματος⁴ ὑψηλοῖο, βίας ἀνέμων ἀλεείνων.
 τετρίγει⁵ δ' ἄρα νῶτα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν⁶
 ἐλκόμενα στερεῶς· κατὰ δὲ νότιος⁷ ῥέεν ἰδρῶς· 715
 πυκναὶ⁸ δὲ σμῶδιγγες ἀνὰ πλευράς τε καὶ ὤμους
 αἵματι φοινικέσσαι ἀνέδραμον⁹· οἱ δὲ μάλ' αἰεὶ
 νίκης ἰέσθην τρίποδος πέρι ποιητοῖο¹⁰.
 οὐτ' Ὀδυσσεὺς δύνατο σφῆλαι¹¹ οὐδὲι τε πελάσσαι,
 οὐτ' Αἴας δύνατο, κρατερὴ δ' ἔχεν¹² ἔς Ὀδυσῆος. 720
 ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἀνιάζον¹³ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς,

ἠδύναντο νὰ θρέψωσιν. Διὰ τοῦτο ἐπωλοῦντο ἀντὶ μικροτέρας τιμῆς.

1) Ὅρα, ὅτι, ἐν ᾧ προηγείται ἡ ἀνά, ἥτις συνήθως κεῖται ἀντὶ τοῦ ῥήματος, ἀκολουθεῖ τὸ ὄλον ῥῆμα, ὡς ἐν Β, 720.

2) Ἀγκαλιαστά ἔλαβον ἀλλήλους, Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ διυκαῦ.

3) Περὶ τούτων ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Ἀμείβοντες δὲ λέγονται ξύλα ὑπανεχόντα τὴν στέγην, ἅπερ σύνδυο ἐξ ἀποστάσεως τῆς κάτω ἄνω συναγόμενα ἀντερείδουσιν ἀλλήλα, οἷς δεξιῶς εἰκάζει ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα τοὺς ἥρωας ἀλλήλοις ἐν τῷ παλαίειν ἀντικειμένους». Ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ λέγονται ψαλίδες.

4) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀμείβοντες.

5) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Τοῦτο πρὸς τὸ βλαῖον τῆς διατάσεως αἱ τὸ τῶν σωμάτων στερεόν».

6) Προσδιορίζει τὸ τετρίγει καὶ ἔχει οὐχὶ τοπικὴν σημασίαν, ὡς πανταχοῦ, ἀλλ' αἰτιολογικὴν.

7) Εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετον, ὡς ἐν Α, 811 καὶ σημαίνει τὸν ὑγρὸν ἰδρῶτα.

8) Κεῖται κατηγορηματικῶς. Σμῶδιγγες εἶναι οἱ μώλωπες, τὰ οἰδήματα.

9) Ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιστάσεως ἐν Β, 267 μεταχειρίζεται τὸ ῥῆμα ἔξυπανέστη, ὅπερ εὐστοχώτερον εἴρηται.

10) Ἐνταῦθα δηλοῖ τὸν εὐτυχτον, τὸν καλῶς κατεσκευασμένον.

11) Ἀόριστος τοῦ σφάλλω (λατίν. fallo)· δὲν ἠδύνατο νὰ κλονήσῃ, νὰ καταβάλλῃ.

12) Σημαίνει ἀντεῖχε, παρείχεν ἀντίστασιν. Τὸ ἔς Ὀδυσῆος δὲν εἶναι περιγραφή τοῦ προσώπου, ἀλλὰ σημαίνει τὴν εὐτονίαν τούτου τοῦ ἥρωος.

13) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον. «Ἀηδὲς

δή τότε μιν προσέειπε μέγας Τελαμώνιος Αἴας·
 »Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 ἦ μ' ἄναιρ', ἦ ἐγὼ σέ· τὰ δ' αὖ Διὶ πάντα μελήσει. α
 Ὡς εἰπὼν ἄναιρε², δόλου δ' οὐ λήθετ' Ὀδυσσεύς³. 725
 κόψ⁴ ὅπιθεν κώληπα τυχών, ὑπέλυσε δὲ γυῖα·
 καὶ δ' ἔβαλ'⁵ ἐξοπίσω· ἐπὶ δὲ στήθεσιν Ὀδυσσεύς
 κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε θάμβησάν⁶ τε.
 δεύτερος αὖτ' ἄναιρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 κίνησεν δ' ἄρα τυτθὸν' ἀπὸ χθονός, οὐδέ τ' ἄειρεν, 730
 ἐν δὲ γόνυ γνάμψεν⁷. ἐπὶ δὲ χθονὶ κάππεσον ἄμφω

γὰρ ἔστι θεαταῖς παλαιστῶν ἐπὶ πολὺ
 ἰσόρροπος ἐμίλλα».

1) Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι
 ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἐμὲ ἕνεκα τῆς ἀν-
 τιθέσεως, ἀλλ' ἡ ὀρθοτόνησις ἐν τῷ
 πρώτῳ κώλῳ δὲν εἶναι ἀπολύτως
 ἀναγκαία, ὡς ἐν Θ, 532 « εἴσομαι,
 ἢ κέ μ' ὁ Τυδείδης, κρατερὸς Διομή-
 δης παρ' νηῶν πρὸς τεῖχος ἀπώσεται,
 ἢ κεν ἐγὼ τόν ». Κατὰ τὸν Ameis
 ὁμῶς ἡ ἔμφασις τῆς προτάσεως πί-
 πτει ἐπὶ τοῦ ἄναιρε, δι' οὗ ὁ
 Αἴας προτείνει νέον τρόπον ἀγῶνος·
 διὰ τοῦτο ἡ ἀντωνυμία ἐν τῷ πρώτῳ
 κώλῳ δὲν τονίζεται καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ
 κώλῳ ἡ ἀντιθέσις τῶν προσώπων γί-
 νεται. Ἡ παρατήρησις αὕτη ὄντως
 εἶναι εὐστοχωτέρα τῆς πρώτης. Εὐ-
 κόλως ὁ Αἴας ὡς ἰσχυρότερος προ-
 καλεῖται τὸν Ὀδυσσεά εἰς τοιοῦτον
 εἶδος ἀγῶνος, ἀλλὰ δὲν προεῖδε τὸν
 δόλον τοῦ ἀνταγωνιστοῦ.

2) Φαίνεται, ὅτι ἡ συγκατάθεσις
 τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐγένετο σιωπηλῶς.

3) Ἀξία σημειώσεως εἶναι ἡ πα-
 ρατήρησις τοῦ Εὐσταθίου· « τοῖς μὲν

ἰππεῦσι καὶ τοῖς δρομεῦσιν οὐ θεμιτὸν
 ὄν δολιεύεσθαι, τοῖς δὲ παλαισταῖς
 ἐξόν ὄν ».

4) Ἐν τούτῳ κεῖται ὁ δόλος, ὅτι
 ὁ Ὀδυσσεὺς ὑψωθείς διὰ τῆς πτέρνας
 ἐκτύπησεν ὅπισθεν τὴν ἰχθυάν, ἥτοι
 τὴν καμπὴν τοῦ γόνατος τοῦ ἀνταγω-
 νιστοῦ. Ἡ λέξις κώληψ κατὰ μὲν τὸν
 Düntzer παράγεται ἐκ τοῦ κ ὦ λ ο ν,
 κατὰ δὲ τὸν Döderlein ἐκ τοῦ κολά-
 πτειν, κολαπτός, ὡς ἐκ τοῦ φαλακτός
 ψήληξ, ἐκ τοῦ σπαλυκτός σπῆλυξ,
 ἀλυκτός ἤλυξ, ἀλαπακτός ἀλώπηξ,
 ἐλιγκτός ἔλιγξ.

5) Εὐρηται καὶ ἡ γραφή, καὶ
 δ' ἔπεσ', ἣν προτιμῶσιν ἐκδόται
 τινές.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Τὸν
 βουγάτιον καὶ ἀνδρείον ὑπὸ τοῦ ὠμο-
 γέροντος καὶ ἡσσονος νικώμενον ὀρών-
 τεσ ἐθαύμαζον ».

7) Ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν δύναται νὰ
 ἄρῃ τὸν Αἴαντα εἰς ὕψος ἕνεκα τοῦ
 βάρους.

8) Ἐλόγισε τὸ γόνα του.

πλησίοι ἀλλήλοισι¹, μιάνθησαν δὲ κονίη.
καί νύ κε τὸ τρίτον αὖτις ἀναίξαντ' ἐπάλαιον,
εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἀνίστατο καὶ κατέρυκε·

»Μηκέτ' ἐρείδεσθον², μηδὲ τρίβεσθε κακοῖσι³. 735
νίκη δ' ἀμφοτέροισιν· ἀέθλια δ' ἴσ'⁴ ἀνελόντες
ἔρχεσθ⁵, ὄφρα καὶ ἄλλοι ἀεθλεύωσιν Ἀχαιοί.α

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ' ἐπίθοντο,
καὶ ῥ' ἀπομορξαμένω⁶ κονίην δύσαντο χιτῶνας.

Πηλεΐδης δ' αἰψ' ἄλλα τίθει ταχυτῆτος ἀέθλα, 740
ἀργύρεον κρητῆρα, τετυγμένον⁷. ἐξ δ' ἄρα μέτρα
χάνδανεν⁸, αὐτὰρ κάλλει ἐνίκα⁹ πᾶσαν ἐπ' αἶαν
πολλόν, ἐπεὶ Σιδόνες¹⁰ πολυδαίδαλοι εὖ ἥσκησαν,
Φοῖνικες¹¹ δ' ἄγον ἄνδρες ἐπ' ἡεροειδέα¹² πόντον,

¹) Οἱ ἀγωνιζόμενοι κατέπεσαν πλάγιοι. Ἐπαθε δὲ τοῦτο ὁ Ὀδυσσεὺς ἢ ἐκουσίως ἢ ἐνεκα τοῦ βάρους τοῦ Αἴαντος. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πάλης ἄλλοι μὲν ἔλεγον μεταπλάσμον, ἄλλοι δὲ παρκαταγωγήν.

²) Κατὰ τὸν Düntzer ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ οὐδεῖ, ὡς ἐν Η, 145. Ἐρεῖδεσθον εὐρηται ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις, ἀλλ' ἐν τισιν ὑπάρχει ἐρείδεσθον, ὅπερ προτιμῶσιν ὁ Bekker καὶ ὁ Nauck.

³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «καταπονείσθε κακοῦντας ἑαυτούς», Ἀντὶ τοῦ τρίβεσθε ὁ Nauck εἰκάζει τρύχεσθε.

⁴) Ἐκάτερος μέλλει νὰ λάβῃ τὸ πρῶτον ἄθλον, δηλ. τρίποδα ἐμπυρίβήτην ἢ τὴν ἀξίαν τούτου. Ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδὲν λέγει ὁ ποιητής.

⁵) Ὁ La Roche ἐννοεῖ τὴν φράσιν, ἐκ μέσσου ἀγῶνος.

⁶) Ὅρα, ὅτι τὸ ῥῆμα μεταχειρί-

ζεται οὐ μόνον ἐπὶ δακρῶν ἢ ἄλλως ὑγρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κόνεως.

⁷) Λεῖπει τὸ εὖ, δηλ. καλῶς κατεσκευασμένον.

⁸) Φαίνεται, ὅτι ὁ κρατῆρ οὗτος ἦτο ἐξόχου μεγέθους.

⁹) Δηλαδὴ τοὺς ἄλλους κρατῆρας.

¹⁰) Κατὰ τὸν Düntzer εἶναι συγκεκομμένον ἐκ τοῦ Σιδόνιοι καὶ μετρικὴ ἀνάγκη προεκάλεσε τὸν τύπον τοῦτον. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι τὸ εἶναι βραχύ, ἐν ᾧ ἐν τῷ Σιδόνιοι μακρόν. Οὗτοι θεωροῦντο ὡς ἄριστοι τεχνῖται ἐν τῷ ὁμηρικῷ αἰῶνι Ζ, 289 καὶ ο, 425.

¹¹) Οἱ Φοῖνικες διεκρίνοντο ὡς ἔξοχοι ἔμποροι καὶ ναυτίλοι, ἦσαν δὲ καὶ πανοῦργοι καὶ πειραταί. Τούτοις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀποδίδονται τὰ ἐπιθετα ναυσίχλυτοι, πολυπαῖπαλοι καὶ τρωχταί.

¹²) Σημαίνει τὸν σκοτεινόν, ἢ τὸν ὀμίχλώδη.

στῆσαν¹ δ' ἐν λιμένεσσι, Θόαντι δὲ δῶρον ἔδωκαν· 745

υἱὸς² δὲ Πριάμοιο Λυκάονος ὦνον ἔδωκε

Πατρόκλῳ³ ἥρωϊ Ἰησονίδης Εὐνης⁴.

καί⁵ τὸν Ἀχιλλεὺς θῆκεν ἀέθλιον οὐ ἐτάριοι⁶,

δοσις⁷ ἐλαφρότατος ποσσὶ κραιπνοῖσι πέλοιτο·

δευτέρῳ αὖ βοῦν θῆκε μέγαν καὶ πύονα δημῶ, 750

ἡμιτάλαντον δὲ χρυσοῦ λαισθή⁸ ἔθηκε.

στῇ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

»Ὀρνυθ' οἱ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε. «

ὡς ἔφατ', ὤρνυτο δ' αὐτίκ' Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,

ἄν⁹ δ' Ὀδυσσεὺς πολύμητις, ἔπειτα δὲ Νέστορος υἱός, 755

Ἀντίλοχος· ὁ γὰρ αὐτε¹⁰ νέους ποσὶ πάντας ἐνίκα.

[στὰν¹¹ δὲ μεταστοιχί· σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς.]

1) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰ προσώρ-
μισαν. Ὅτι ἐννοεῖ τὸν λιμένα τῆς
Λήμνου, γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐπομέ-
νων. Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν
ἀριθμὸν ἵσως ἕνεκα τῶν πολλῶν ὀρ-
μων. Ὁ Θόας ἦτο βασιλεὺς τῶν Λη-
ρνίων Ξ, 230 καὶ Η, 468, ὅπου ἰδὲ
τὴν σημείωσίν μου. Οἱ Φοίνικες ἔδω-
καν τὸ δῶρον τῷ Θόαντι, ὅπως ἐπι-
τρέψῃ τοῖσι νὰ προσορμίσωσι καὶ
ἐμπορευθῶσι.

2) Ἡ γενικὴ ἑξαρτᾶται ἐκ τοῦ
ὦ ν ο ν. ὦνος δὲ (λατίν. venum) ση-
μαίνει τὴν τιμὴν, τὴν ἀξίαν.

3) Ὁ Λυκάων ἐγένετο αἰχμάλω-
τος ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύς, ἀλλ' ὁ Πά-
τροκλος ἐπώλησε τοῦτον.

4) Ἦτο ἱκονος τοῦ Θόαντος μη-
τρόθεν. Διότι ἡ Ὑψιπύλη ἦτο θυγάτηρ
τούτου ἢ μετὰ τοῦ Ἰάσονος τὸν Εὐ-
νηον τεκοῦσα, Η, 467.

5) Δηλαδή καὶ τοῦτο τὸ κειμήλιον,

6) Βραχυλογία, διότι εἶναι ἄθλον
τῶν ἀγώνων τῶν τελουμένων πρὸς
τιμὴν τοῦ ἐταρίου.

7) Ὁλόκληρος ἡ ἀναφορικὴ πρό-
τασις κεῖται ἀντὶ δοτικῆς ἀνηκούσης
εἰς τὸ θῆκεν.

8) Ἐλέχθη ὡς τὰ πρῶτα καὶ δεύ-
τερα ἐν 275 καὶ 538.

9) Ἐννοεῖται το ὦρτο.

10) Ὡς ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς
διεκρίνοντο ἐν τοῖς πρεσβυτέροις, οὐ-
τως ὁ Ἀντίλοχος ἐν τοῖς νεωτέροις.

11) Ὁ στίχος οὗτος ἠθετεῖτο ὑπὸ
τοῦ Ἀριστάρχου κατὰ τὸν Σχολια-
στήν· «Διπλῇ καὶ ἀστερίσκος· πῶς
γὰρ κλήρου μὴ βληθέντος ἴστανται
μεταστοιχί; μετῆκται οὖν ἀπὸ τοῦ
ἱπποδρομικοῦ ἀγώνος». Ἡ ἀθέτη-
σις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τὸν Bekker,
La Roche, Koch, Fick καὶ ἄλλων.
Ἄν τὸ μεταστοιχί ἐσήμαινε τὸν
ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, ἢ ἀθέτησις ἦτο

τοῖσι δ' ἀπὸ νύσσης¹ τέτατο δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα
ἔκφερ²· Ὀϊλιάδης· ἐπὶ δ' ὠρνυτο δῖος Ὀδυσσεύς
ἄγχι μάλ', ὥς ὅτε τίς τε γυναικὸς ἐϋζώνιοι
στήθεός³ ἐστι κανών, ὃν τ' εὖ μάλα χερσὶ τανύσση
πηνίον⁴ ἐξέλκουσα παρέκ μίτον, ἀγχόθι δ' ἴσχει⁵
στήθεος· ὥς Ὀδυσσεύς θέεν ἐγγύθεν, αὐτὰρ ὀπισθεν
ἵχνια⁶ τύπτε πόδεςσι πάρος κόνιν ἀμφιχυθῆναι·

760

ἀναγκαῖα· ἐπειδὴ ὅμως σημαίνει παρ' ἀλλήλοις, ὡς δέχεται ὁ Franke, ἡ ἀθέτησις δὲν ἔχει ὑπόστασιν. "Ορα εἰς στίχ. 358.

1) Ἐνταῦθα σημαίνει τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἀγώνος, ὡς ἐν θ, 124,

2) Ἐπρωτέρει, ἐξέπέρνα. Ὁ Ζηνύδοτος ἔγραφεν ἔκθορ³.

3) Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τρέψωμεν εἰς στήθεος ἄγχι, ὡς γράφει ὁ Nauck, διότι τὸ ἄγχι ἐννοεῖται. Κανὼν κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν εἶναι «Ὁ κάλαμος, περὶ ὃν εἰλεῖται ὁ μίτος ὁ ἰσχυρικός», κατὰ δὲ τὸν Düntzer ταυτόσημον τῷ κερκίς. Νομίζομεν, ὅτι εἶναι ἡ ῥάβδος ἐκείνη, ἣτις τεντῶναι τὸ πανίον καὶ διατηρεῖ τὰς γραμμὰς τοῦ ὑφάδιου εὐθείας, ὡς οἱ ἔπειτὰ ὠνόμαζον καὶ νῦν ἔτι ὀνομάζουσιν ὁμοίαν κατὰ τὸν σκοπὸν ῥάβδον ἐν τῇ γραφῇ. Τὸν κανόνα νῦν αἱ γυναῖκες λέγουσι προγγίδα ν. Ὅτι ἡ ἐρμηνεία τοῦ Σχολιαστοῦ δὲν εἶναι ὀρθή, λέγομεν μετ' ὀλίγον. Δὲν δύναται δὲ νὰ ᾔηται ἡ κερκίς, ἂν αὕτη σημαίνῃ τὴν σαγίτταν· διότι αὕτη δὲν δεῖκνυε ἀπόστασιν ἐκ τοῦ στήθους τῆς ὑφαινούσης γυναικός. Εἰς τὴν σημασίαν ταύτην τοῦ κανόνος ἀρμόζει καὶ τὸ τανύειν.

4) Τὸ πηνίον ὁ Σχολιαστὴς λέγει «εἶλημα κρόκης», δηλ. εἶναι τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον ὑφάδιον. Ἐκ τούτου καὶ τὸ ἡμέτερον πανίον. Οὐχὶ ὀρθῶς, ὡς νομίζομεν, ὁ Düntzer συνάπτει μετὰ τοῦ παρέκ καὶ τὸ μίτον μετὰ τοῦ ἐξέλκουσα· διότι τὸ πηνίον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐξέλκουσα, δηλ. ἐξέλκουσα τὸ ὑφάδιον πλησίον εἰς τὸν στήμονα.

5) Κρατεῖ δὲ πλησίον τοῦ στήθους τῆς. Καὶ εἰς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει ἡ δοθεῖσα σημασία τῷ κανόνι. Ἄνῃτο οὗτος τὸ ἀντίον, ὡς νομίζει ὁ Σχολιαστὴς, τίνα σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, ὅτι κρατεῖ πλησίον τοῦ στήθους; διότι τὸ ἀντίον μένει πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. Ἡ προγγίδα ὅμως μεταβάλλει θέσιν, καθ' ὅσον τὸ ὑφαίνόμενον αὐξάνει διὰ τῆς ὑφῆς ἢ περιελεῖται περὶ τὸ ἐμπρόσθιον ἀντίον. Ἐν ἑκατέρᾳ τῶν περιστάσεων ὄντως ἡ ὑφαίνουσα φροντίζει νὰ κρατῇ οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ στήθους τὴν προγγίδα ν.

6) Ἰχνίον εἶναι ἡ παρ' ἡμῖν λεγομένη πατησιά. Ὁ Ὀδυσσεύς ἔτρεχε τόσον πλησίον, ὥστε ἐπάτει τὰ ἵχνη τοῦ Αἴαντος πρὶν ἢ κόνιν νὰ χυθῇ πέριξ.

κάδ' ὃ' ἄρα οἱ κεφαλῆς χε' αὐτμένα διος Ὀδυσσεύς 765
 αἰεὶ ῥίμφα θέων· ἱαχον² δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοὶ
 νίκης ἱεμένῳ, μάλα δὲ σπεύδοντι κέλευον.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύματον τέλεον δρόμον, αὐτίκ' Ὀδυσσεύς
 εὖχετ' Ἀθηναίῃ γλαυκῶπιδι ὃν κατὰ θυμόν³.
 »κλυθι, θεᾶ, ἀγαθή μοι ἐπίρροθος⁴ ἔλθῃ ποδοῖν.« 770
 ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα⁵ δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεῖν.
 ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλον ἐπαΐξασθαι⁶ ἄεθλον,
 ἔνθ' Αἴας μὲν⁷ ὄλισθε θέων — βλάβην γὰρ Ἀθήνη—
 τῇ⁸ ῥα βοῶν κέχυτ' ὄνθος ἀποκταμένων ἐριμύκων, 775

1) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὴν γενικήν κεφαλῆς. Αἴας ὁ τοῦ Οἰλέως ἦτο μικροσωμότερος τοῦ Ὀδυσσεύς. Τὸ ὄνομα αὐτῆν ταύτῃ ὃν τῷ αὐτῇ δηλοῖ τὴν πνοήν. Παράβαλ. στίχ. 380.

2) Οἱ θεαταὶ διὰ φωνῶν ἐνθαρρύνοντες τὸν Ὀδυσσεῖα δεικνύουσι τὴν εὐνοίαν αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸν Düntzer τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ Ὀδυσσεύς ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Αἴαντος, κατὰ δὲ τὸν La Roche, διότι ὁ Αἴας διεκρίνετο κατὰ τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν Σ, 524. Ἀλλ' ἔγκειται τῇ φύσει τῶν θεατῶν νὰ ἐνθαρρύνωσι καὶ συναγωνίζωνται τῷ παρ' ὀλίγον ἐξισουμένῳ πρὸς πρὸς ἀνταγωνιστήν.

3) Ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ σιωπηλῶς, ἄνευ λέξεων.

4) Ἐπίκουρος, βοηθός. Ὅρα Δ, 390. Ἡ εὐχὴ εἶναι βραχεῖα, ὡς ἤρμοξε τῷ καιρῷ· διότι ὁ εὐχόμενος ἐσπευδεν.

5) Ὁ στίχος οὗτος ἡθετεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου δι' αἰτίας, ἃς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ.

« Περὶ σπῶς ὁ στίχος καὶ λύων τὸ ἐναγώνιον· οὐ γὰρ βεβαρημένα ἦν αὐτῶν τὰ μέλη. Ἀλλως τε ἤρκει πρὸς νίκην τὸ πεσεῖν Αἴαντα· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, καὶ προσιλῆφαι ἂν αὐτόν. Μετῆκται οὖν ἀπὸ τῶν περὶ Διομήδους». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται ὁ Düntzer καὶ ὁ Ameis· διότι ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡρώων κατὰ τὴν περιγραφὴν ἐν στίχ. 759 ἦτο λίαν μικρά· ὥστε ἂν ἡ Ἀθηναῖα ἐποίει τὰ μέλη τοῦ Ὀδυσσεύς ἐλαφρά, ἔπρεπε παρευθὺς νὰ προτερῆσθαι τοῦ Αἴαντος.

6) Τὸ μέσον ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν στίχ. 628. Τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν ἀόριστον πλὴν τριῶν, ἐν οἷς ὑπάρχει ἐπ α ἔ ξ ε σ θ α ι. Ὑπερδὴ δὲ τὸ μέλλω συντάσσεται πρὸς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐδέξαντο τὸ ἐπαΐξασθαι πολλοὶ κριτικοί, ὡς ὁ Koch, ὁ Nauck, ὁ Christ καὶ ἄλλοι.

7) Ἡ ἀπόδοσις ὑπάρχει ἐν στίχ. 778 ἐν τῇ φράσει κ ρ η τ ῇ ρ' α ὕ τ'.

8) Ἐνταῦθα κεῖται ὡς ἀναφορικόν,

οὓς ἐπὶ Πατρόκλῳ¹ πέφνεν πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
ἐν δ' ὄνθου βοέου πλητο στόμα² τε ῥῖνάς τε.

κρητῆρ' αὐτ' ἀνάειρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ὡς ἦλθε φθάμενος· ὁ δὲ βοῦν ἔλε φαίδιμος Αἴας.

στῇ δὲ κέρας μετὰ χερσὶν ἔχων βοὸς ἀγραύλοιο, 780
ὄνθον ἀποπτύων, μετὰ δ' Ἀργείοισιν ἔειπεν·

»ὦ πόποι, ἦ μ' ἔβλαψε θεὰ πόδας, ἣ τὸ πάρος περ
μήτηρ⁴ ὡς Ὀδυσῆϊ παρίσταται ἡδ' ἐπαρήγει.«

᾽Ως ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Ἀντίλοχος δ' ἄρα δὴ λαισθήτιον ἔκφερ' ἄεθλον 785
μειδιῶν⁵, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

»Εἰδῶσιν⁶ ὕμ' ἐρέω πᾶσιν, φίλοι, ὡς ἔτι καὶ νῦν
ἀθάνατοι τιμῶσι παλαιότερους⁷ ἀνθρώπου·

Αἴας μὲν γὰρ ἐμεῖ⁸ ὀλίγον προγενέστερός ἐστιν,

ὅπου ἴσα ἴσα. Ὀνθος εἶναι ἰ, κό-
προς. Ὁ Parrenheim προσκρούων
ἀθετεῖ τὴν σκητὴν ταύτην· διότι ἐν-
ταῦθα ὑπάρχει κυνισμός τις, ὅστις εἴ-
ναι ἀλλότριος τῆς ὁμηρικῆς Μούσης
καὶ διότι ἐν τοῖς λοιποῖς ἀγωνίσμασιν
ὑπάρχει ἥρεμος σπουδαιότης. Βε-
βαίως τὸ ὁμηρικὸν ἔπος εἶναι σεμνὸν
καὶ μεγαλοπρεπές, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείει
καὶ τὸ γελοῖον· διότι ποιεῖ ἀντίθεσιν
πρὸς τὸ σπουδαῖον καὶ χρησιμεύει
πρὸς πλήρη ἀπεικόνισιν τοῦ πραγμα-
τικοῦ κόσμου. Ὅρα εἰσαγωγ. σελ. 25.

¹) Πρὸς τιμὴν τοῦ Πατρόκλου,
ὡς ἐν στίχ. 274. Τὸ ἐνταῦθα λεγόμε-
νον ἔπραξεν ὁ Ἀχιλλεύς ἐν στίχ. 166.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κε-
χηνῶς γὰρ ἔτρεχε διὰ τὸ εὐκόλως
ἀναπνεῖν».

³) Εἶναι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ
μέρος. Ὁ Αἴας ἐνόησεν, ὅτι ἐβλάδη

ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς· διότι αὕτη ἦτο ἡ
προστάτις τοῦ Ὀδυσσεύς.

⁴) Τοῦτο λέγει εἰρωνικῶς. Παρα-
πλήσιον εἶναι τὸ ἐν Σ, 358.

⁵) Διὰ τοῦ μειδιάματος ὁ Ἀντί-
λοχος δεικνύει, ὅτι δὲν φέρει βαρέως
τὴν ἥτταν καὶ προλαμβάνει τὸν κατὰ-
γελων, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής.

⁶) Μετ' ἐμφάσεως προέταξε τὴν
λέξιν.

⁷) Ὁ τύπος οὗτος τοῦ συγκριτι-
κοῦ μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, ὁ Ἀν-
τίλοχος λέγει μετὰ τινος εὐτραπείας,
ὅτι οἱ θεοὶ ἀπονέμους· τὰ ἄλλα κατὰ
τὴν ἡλικίαν τῶν ἀγωνιζομένων.

⁸) Πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν
ἐμεῖ, ἀλλὰ κατὰ τὸν La Roche ὁ
ποιητὴς δὲν ἐκθλίβει τὸ ο τῆς γενικῆς
τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσωπικῶν
ἀντωνυμιῶν, ἀλλὰ τίθησι τοὺς συνη-
ρημένους τύπους εἰς ἐν καὶ οὐ. Τοῦ-

οὗτος¹ δὲ προτέρης γενεῆς προτέρων τ' ἀνθρώπων· 790
ὦμογέροντα² δέ μιν φασ' ἔμμεναι· ἀργαλέον δὲ
ποσσὶν ἐριδῆσασθαι³ Ἀχαιοῖς, εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς⁴. «

Ὡς φάτο, κύδηνεν⁵ δὲ ποδώκεα Πηλείωνα.
τὸν δ' Ἀχιλεὺς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·

» Ἀντίλοχ', οὐ μὲν τοι μέλεος⁶ εἰρήσεται αἶνος, 795
ἀλλὰ τοι ἡμιτάλαντον ἐγὼ χρυσοῦ ἐπιθήσω. «

Ὡς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει, ὃ δ' ἐδέξατο χαίρων.
αὐτὰρ Πηλείδης κατὰ μὲν' δολιχόσκιον ἔγχος
θῆκε ἔς ἀγῶνα φέρων, κατὰ δ' ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν,
τεύχεα Σαρπήδοντος, ἃ μιν Πάτροκλος ἀπηύρα.⁸ 800
στῆ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

» Ἄνδρε δῦω περὶ τῶνδε κελεύομεν, ὦ περ ἀρίστω,

τοῦ ἔνεκεν ὁ La Roche, ὁ Ameis καὶ
ὁ Nauck γράφουσιν ἔμμεν.

1) Δηλαδή ὁ Ὀδυσσεύς. Οὗτος
ἀνήκει εἰς προτέραν γενεάν καὶ εἰς
προτέρους ἀνθρώπους, δηλ. εἶναι ἄν-
θρωπος τοῦ παρελθόντος. Τινὲς τὸ
προτέρων ἀνθρώπων ἀναφέρουσιν εἰς
τοὺς γονεῖς τοῦ Ὀδυσσεύς, ὅπερ ἐ-
λέγχει ὁ La Roche, διότι οἱ τοῦ
Ὀδυσσεύς γονεῖς δὲν ἀνήκουσιν εἰς
προγενεστέραν γενεάν ἢ οἱ τοῦ Ἀντι-
λόχου· διότι ὁ γέρων Νέστωρ ἐπέζη-
σεν ἤδη δύο γενεάς.

2) Ὀμογέρων λέγεται ὁ μὴ πω κα-
θεσθῆς, ὁ ἄωρος γέρων, ὁ ἀκμαῖος
γέρων. Περί δὲ τῶν ἄγαν γερόντων
ὑπῆρχον πολλὰ ὀνόματα παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις, οἷα τὰ Κρόνοι, Ἰαπετοί, Τι-
θωνοί, πρωτοσέληνοι, τυμβογέροντες,
σοροπλήγες καὶ ἄλλα πολλά.

3) Μέσος ἀόριστος α' τοῦ ἐριδάνω.
Τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀπαιτεῖ δοτικὴν, ἥτις

δέον νὰ νοηθῇ, δηλ. οὐτῷ, τῷ Ὀδυσ-
σεὶ· διότι ἡ δοτικὴ Ἀχαιοῖς ἀνήκε-
εἰς τὸ ἀργαλέον· εἶναι ὅμως δύσκολον
εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ διαγωνισθῶσι
πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ τρέχειν.

4) Ἡ δοτικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ
τοῦ ἀργαλέον, ὡς καὶ ἡ προηγούμενη.
Ἄλλ' ὁ Lange προσκρούων εἰς τὴν
φράσιν εἰκάζει, ὅτι τὸ κατ' ἀρχῆς ὁ
στίχος εἶχεν οὕτως· π ο σ σ ῖ ν ἐ ρ ῖ -
ζ ε σ θ α ἰ ἄ λ λ ο υ ς, εἰ μὴ Ἀχιλλεύς.

5) Ὑψωσε διὰ τοῦ ἐπαίνου, ἐτί-
μησεν.

6) Ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸν τα-
λαίπωρον, ὡς παρὰ τοῖς τραγικοῖς,
ἀλλὰ τὸν μάταιον. Ὁ δὲ ἔπαινος δὲν
ἀποβαίνει μάταιος, διότι ὁ ἐπαινέτης
λαμβάνει ἡμιτάλαντον χρυσοῦ.

7) Τὸ κατὰ μὲν — κατὰ δὲ εἶναι
ἀναφορά.

8) Τοῦτο ἐγένετο ἐν Π, 663.

τεύχεα ἔσσαμένω, ταμείχροα¹ χαλκόν ἐλόντε,
 ἀλλήλων² προπάρειθεν ὁμίλου πειρηθῆναι.
 ὀππότερός κε φθῆσιν³ ὀρεξάμενος χροά καλόν, 805
 ψαύση⁴ δ' ἐνδίνων διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα,
 τῷ μὲν ἐγὼ δώσω τόδε⁵ φάσγανον ἀργυρόηλον,
 καλὸν Θρηϊκίον, τὸ μὲν Ἀστεροπαῖον ἀπηύρων⁶.
 τεύχεα δ' ἀμφοτέροι ξυνήϊα⁷ ταῦτα φερέσθων.
 [καὶ⁸ σφιν δαῖτ' ἀγαθὴν παραθήσομεν ἐν κλισίῃσιν.] α 810

1) Οἶονεὶ σαρκοτόμον. "Ορα εἰς Δ, 541. Οὕτω περιγράφει τὸ δόρυ.

2) Ἡ γενικὴ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ πειρηθῆναι. "Ομιλος ἐνταῦθα εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν θεατῶν. Κατὰ τὸν Düntzer ἀντὶ τοῦ ὁμίλου περιεμένομεν ἀγῶνος.

3) Ἀντὶ τοῦ φθῆσιν, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Nauck ἔγραψε φθῆναι. "Οποῖος ἐκ τῶν δύο προφθάσει νὰ ἐπιτύχῃ, νὰ κτυπήσῃ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν: «Συμβαίνει γὰρ τοῖς πατάσσουσιν ἐκτείνεσθαι».

4) Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ἠθέτουσαν τὸν στίχον, ὡς παραδίδωσιν ὁ Σχολιαστής: «Ἀθετεῖται ὅτι ἐνδίνων θέλει λέγειν τῶν ἐντοσθίων σπλάγχνων, ὅπερ οὐχ ἀρμόζει· ἔως γὰρ τοῦ ἀρμόξαι μόνον τὸν χροά μονομαχοῦσι. Καὶ διὰ τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα ἐκ τῆς Δολωνέας (Κ, 298) μετὰχέεται». Τὸν στίχον ἀθετοῦσιν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Bekker καὶ ὁ Koch. Ἡ εἰρημένη δυσκολία δύναται ἴσως νὰ ἀρθῇ, ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ἐνδὶνα εἶναι τὰ ἐντός τῆς πανοπλίας ὑπάρχοντα μέλη τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλη δυσκολία ἐν τῇ φράσει καὶ μέλαν αἷμα, ἐν ᾧ περιεμένομεν διὰ χροάς.

Μετὰ μεγάλης δὲ πιθανότητος εἶπον οἱ ἀρχαῖοι, ὅτι ἡ φράσις διὰ τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα ἐλήφθη ἐκ τοῦ Κ, 298, ὅπου ὑπάρχει ῥῆμα κινήσεως σημαντικὸν καὶ ἀρμόζει ἡ φράσις. Ἡ λέξις ἐνδὶνα κατὰ τὸν Döderlein παράγεται ἐκ τοῦ ἐνδον ἀντὶ νὰ ᾔναι ἐνδόνια.

5) Τὸ τόδε, ὅπερ ποιεῖ ἀντιθέσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον ταῦτα ἐν στίχ. 809, ὑποδεικνύει, ὅτι τὸ ξίφος, εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ ἣ ἔφερε παρὰ τῇ πλευρᾷ.

6) Τοῦτο ἐγένετο ἐν Φ, 183.

7) Εἶναι ταῦτόν τῷ ξυνός = κοινός. Κατὰ τίναν τρόπον μέλλουσι νὰ διανεμηθῶσι τὰ ὅπλα τοῦ Σαρπηδόνης, δὲν λέγει ὁ ποιητής.

8) Διὰ κρείττονων τμημάτων κρείσσος, συνήθως διὰ νούτων ἐτιμῶντο ἐξέχοντες ἥρωες Η, 321. Ἐνταῦθα γεννᾶται ἡ ἀπορία, διὰ τί οὗτοι μόνον τῶν ἀγωνιζομένων ἔμελλον νὰ τύχῃσι τῆς τιμῆς ταύτης. Διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἠθέτουσαν τὸν στίχον, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής: «Ἀθετεῖται, ὅτι ἔδει καὶ πᾶσιν, ἀλλ' οὐχὶ τούτοις μόνον· τί γὰρ τούτοις πέπρακται πλέον;». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων, ἐξ ὧν ὁ La Roche ἀπο-

Ὡς ἔφατ', ὥρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
 ἄν δ' ἄρα Τυδείδης ὥρτο, κρατερὸς Διομήδης.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἐκάτερθεν ὁμίλου¹ θωρήχθησαν,
 ἐς μέσον ἀμφοτέρω συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
 δεινὸν δερκομένω· θάμβος δ' ἔχε πάντας Ἀχαιοὺς. 815
 ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 τρὶς μὲν ἐπήϊξαν², τρὶς δὲ σχεδὸν ὠρμήθησαν.
 ἔνθ' Αἴας μὲν ἔπειτα κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἔειπεν
 νύξ', οὐδὲ χρο' ἴκανεν· ἔρυτο γὰρ ἔνδοθι θώρηξ.
 Τυδείδης δ' ἄρ' ἔπειτα ὑπὲρ σάκεος μέγалоιο³ 820
 αἰὲν ἐπ' αὐχένι κῦρε⁴ φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκῆ.
 καὶ τότε δὴ ῥ' Αἴαντι περιδδείσαντες⁵ Ἀχαιοὶ

φαίνεται, ὅτι οὐ μόνον ὁ στίχος, ἀλλὰ τὸ ὅλον χωρίον προσετέθη βραδύτερον. Δύναται, ὡς νομίζομεν, νὰ ἐξηγήσῃ τις τὴν ἔσοχον ταύτην τιμὴν· διότι ὁ ἀγὼν οὗτος ἦτο κινδυνώδης καὶ ὁμοίαζε πρὸς τὰς ἐν τῇ μάχῃ μονομαχίας, ἐν αἷς οἱ ἀριστεύσαντες ἐτιμῶντο διὰ τῆς τιμῆς ταύτης. Διὰ ταῦτα ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ὁ στίχος δὲν πρέπει νὰ ἐξοδελισθῇ.

1) Ἡ ἐνταῦθα περιγραφή ὑπάρχει καὶ ἐν Γ, 340, ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ φράσις ἐκάτερθεν ὁμίλου ἦτο ἀρμόζει· διότι ἐκεῖ μὲν πρόκειται περὶ τῶν δύο στρατῶν, τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Τρώων, ἐνταῦθα δὲ πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν δύο μέρη τῶν θεατῶν.

2) Τοῦτο ἔπραξαν ἀποσπᾶν, τὸ δὲ σχεδὸν ὠρμήθησαν δηλοῖ τὴν ἐκ τοῦ πλησίον προσβολήν. Καὶ ὁ στίχος οὗτος φαίνεται παράδοξος τοῖς ἐρμηνευταῖς· διότι ἐν ᾧ ἐνταῦθα λέγει περὶ τριπλῆς προσβολῆς τῶν ἀγωνιζομένων, ἐν τοῖς ἐξῆς προστίθεται, ὅτι ὁ Αἴας μόνον ἀπᾶς ἐκτύπησεν.

3) Τὸ σάκος διήκειν ἐκ τῶν ποδῶν μέχρι τοῦ αὐχένος Ζ, 117.

4) Πάντοτε ᾗθελε νὰ ἐπιτύχῃ τὸν αὐχένα διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ δόρατος. Μόνον ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ ῥῆμα ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ σκοπεύειν, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ τιτύσκεσθαι καὶ ἀκοντίζειν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὗτος ἀπλοϊκώτερον ποιεῖ καὶ γενναιότερον. Ὁ δὲ Διομήδης κακοτέχνως καὶ φθονερῶς τὸν αὐχένα τηρεῖ».

5) Οἱ μεθ' Ὁμήρου ἐμυθεύοντο, ὅτι ὁ Αἴας ἦτο ἄτρωτος πλὴν τοῦ αὐχένος. Διότι ὁ Ἡρακλῆς πλεύσας εἰς Σαλαμίνα, ὅτε ὁ Αἴας πρὸ ὀλίγου ἐγένετο τῷ Τελαμῶνι, καὶ τὸν παῖδα ἀναλαβὼν καὶ τοῦτον τῇ λεοντῇ περιβαλὼν ἠΰστατο, ἵνα οὗτος γείνῃ ἄτρωτος. Καὶ ὅντως ἐγένετο τοιοῦτος πλὴν τοῦ αὐχένος, ὅστις κατὰ τύχην δὲν περιεβλήθη ὑπὸ τῆς λεοντῆς. Ἐκ

παυσασμένους ἐκέλευσαν ἀέθλια ἴσ' ἀνελέσθαι.

αὐτὰρ Τυδείδῃ² δῶκεν μέγα φάσγανον ἥρωσ
σὺν κολεῶ τε φέρων καὶ εὐτμήτῳ τελαμῶνι.

825

Αὐτὰρ Πηλεΐδης θῆκεν σόλον³ αὐτοχόωνον,
ὃν πρὶν μὲν ῥίπτασκε μέγα σθένος⁴ Ἡετίωνος·
ἀλλ' ἦ τοι τὸν ἔπεφνε⁵ ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
τὸν δ' ἄγετ' ἐν νήεσσι σὺν ἄλλοισι κτεάτεσσι.
στῆ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν·

830

τοῦ χωρίου ὅμως τοῦτου γίνεται διή-
λον, ὅτι τὸν μῦθον ἀγνοεῖ ὁ "Ο-
μηρος.

1) Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἀ-
χαιῶν ἔπρεπε καὶ τὸ ξίφος τοῦ
Ἀστεροπαίου ἐξ Ἰσού νὰ διανεμηθῇ,
ὡς καὶ τὰ ὅπλα τοῦ Σαρπηδόνοιο
στίχ. 808.

2) Ὁ Ἀχιλλεύς δίδων τὸ ξίφος
τῷ Διομήδεϊ φαίνεται θεωρῶν τοῦτον
νικητὴν, ὅπερ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν
εἰρημένην δῆλωσιν τῶν Ἀχαιῶν καὶ
ὅπερ δὲν ἤθελεν ἀνεχθῆ ὁ Αἴας· διό-
τι οὗτος δὲν ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ Διομή-
δους, ὅπως θεωρηθῇ ἡττημένος. Διὰ
τοῦτο ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ἀρί-
σταρχος ἡθέτουσαν τὸν στίχον τοῦτον καὶ
τὸν ἑπόμενον, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής·
« Ἡθέτηνται » συλλύσεως γὰρ γεγε-
νημένης ἔδει κοινῇ διελέσθαι τὰ ἐπ-
αύλα· καὶ γὰρ προεῖρηται ἀέθλια
ἴσ' ἀνελέσθαι (823, Προηθετοῦντο δὲ
παρὰ Ἀριστοφάνει ». Καὶ οἱ πλείστοι
τῶν νεωτέρων κριτικῶν, ὡς ὁ Fran-
ke, ὁ Bekker, ὁ Düntzer καὶ ἄλλοι
ἀθετοῦσι τοὺς δύο ταύτους στίχους.
Κατὰ δύο ἴσους τρόπους δυνάμεθα νὰ
ἄρωμεν τὴν ἀπορίαν· πρῶτον ἀφ' οὗ
οἱ ἥρωες δαλύθησαν καὶ ὁ ἀγὼν δὲν

ἐτελέσθη, ὁ ἀγωνοθέτης ἠδύνατο νὰ
πράξῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ· δευτέρον
ἔδωκε μὲν τὸ ξίφος τῷ Τυδείδῃ, ἀλλ'
ἔδωκε καὶ τῷ Αἴαντι ἄλλον ἴσης ἀξι-
ας, ὡς τοῦτο συνέδη καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ
στίχ. 736.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Δια-
φέρει σόλος καὶ δίσκος, ὅτι ὁ μὲν δι-
σκος πλατὺς ἐστὶ καὶ κυλινδρικός, ὁ
δὲ σόλος στρογγύλος καὶ σφαιροειδής ».
Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως εἶναι ἀμφίβο-
λον· ἄλλοι παράγουσιν ἐκ τοῦ σέλλω
= ὄρμῳ, ἄλλοι ἐκ τοῦ σείω καὶ ἄλλοι
ἐκ τοῦ ὄλος. Τὸ δὲ ἐπίθετον αὐτοχό-
ωνος σημαίνει τὸν ἄνευ βοηθείας τοῦ
χοάνου γενόμενον, τὸν αὐτόχυτον.
Ὁ Döderlein θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἀρ-
χαιοτάτην μνείαν ἀερολίθου. Διάφο-
ρος ταύτης τῆς ἐρμηνείας εἶναι ἡ
τοῦ Σχολιαστοῦ· « ἐκ χειρὸς ὤ-
λης εἰκὴ κεχωνευμένον, αὐτοχώνευ-
τον, οἷον μὴ ἔχοντα κατασκευὴν τερ-
πνὴν ἥγουν τεχνικὴν, ἀλλ' ἐκ μόνης
χωνείας ἀναληφθέντα ».

4) Εἶναι περιγραφή τοῦ προσώ-
που. Ἡετίων εἶναι ὁ πατὴρ τῆς Ἀν-
δρομάχης.

5) Περὶ τούτου λέγεται ἐν Ζ,
414.

» Ὀρνυσθ' οἱ καὶ τούτου ἀέθλου¹ πειρήσεσθε·
 εἰ οἱ καὶ μάλα πολλὸν² ἀπόπροθι πίονες ἀγροί,
 ἔξει μιν καὶ πέντε περιπλομένους ἐνιαυτοὺς
 χρεώμενος³· οὐ μὲν γάρ οἱ ἀτεμβόμενός γε σιδήρου
 ποιμήν⁴ οὐδ' ἀροτὴρ εἰς⁵ ἐς πόλιν, ἀλλὰ παρέξει⁵«. 835
 Ὡς ἔφατ', ὥρτο δ' ἔπειτα μενεπτόλεμος Πολυποίτης⁶,
 ἄν δὲ Λεοντῆος κρατερὸν μένος ἀντιθέοιο,
 ἄν δ' Αἴας Τελαμωνιάδης καὶ δῖος Ἑπειός.
 ἐξείης⁷ δ' ἴσταντο, σόλον δ' ἔλε δῖος Ἑπειός,
 ἦκε δὲ δινήσας· γέλασαν⁸ δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοί. 840
 δεύτερος αὖτ' ἀφίκη Λεοντεύς, ὅζος Ἄρῃος·
 τὸ τρίτον αὖτ' ἔρριψε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
 χειρὸς⁹ ἀπο στιβαρῆς, καὶ ὑπέρβαλε σήματα πάντων.

1) Ὁρα, ὅτι μόνον εἰς μέλλει νὰ λάβῃ ἄθλον, οὐγὶ δ' οἱ ἄλλοι ἀγωνισταί, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς ἀγωνίσμασιν.

2) Ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ ἀπόπροθι. Φαίνεται, ὅτι ἡ ἐπίτασις αὕτη χρησιμεύει, ὅπως δευχθῇ ἡ μεγάλη δυσκολία πρὸς κτήσιν τοῦ ἀναγκαίου σιδήρου. Ἄλλ' ὁ Döderlein ἀντὶ τοῦ πολλὸν εἰκάζει πολλοί, ὅπερ ἀποκρούει ὁ Lange. Τοῦ οἱ δὲν προσηγείται ὄνομα, εἰς δ' ἡδύνατο νὰ ἀναφέρηται, ἀλλ' ἐννοεῖται ὁ νικητής.

3) Ἰωνικός τύπος ἀντὶ χρεώμενος. Ὁ Fick γράφει χρεόμενος.

4) Ὁ Σχολιαστὴς πειρᾶται νὰ ἐξηγήσῃ, πρὸς τί χρήσιμος ὁ σίδηρος τῷ ποιμένι· « Δεῖται γὰρ σιδήρου ὁ ποιμήν πρὸς τὸ χειμῶνος κόπτειν θαλάους καὶ ἀκάνθας εἰς φραγμούς καὶ ξύλα πρὸς κλισίων κατασκευήν ».

5) Ὑποκείμενον μὲν εἶναι ὁ σόλος, ἀντικείμενον δὲ ὁ σίδηρος.

6) Ὁ Πολυποίτης ἦτο Λαπίθης B, 740, ὅπου ἰδὲ καὶ περὶ τοῦ Λεοντεύος.

7) Ἐνταῦθα δὲν ἦτο ἀνάγκη κλήρου· διότι ὁ πρότερον ῥίψας δὲν ὠφελεῖτο.

8) Διὰ τί ἐγέλασαν οἱ Ἀχαιοί, δὲν λέγει ὁ ποιητής, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ εἰκασώμεν, ἡ ὅτι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἔρριψεν, ἦτο γελοῖος, ἡ ὅτι ἡ ἀποτυχία τοῦ ῥίψαντος ἔφθανε μέχρι τοῦ γελοίου.

9) Δὲν εἶναι σπουδαία ἡ αἰτία, δι' ἣν ὁ Ἀρίσταρχος κατὰ τὸν Σχολιαστήν ἀθετεῖ τὸν στίχον· « Ἀθετεῖται, ὅτι δεῖν προδεδισκευχότων ἔδει εἶπεν ἀμφοτέρων. Μετήνεκται δὲ ἐκ τῆς Ὀδυσσεύς (8, 192) ». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται μὲν οὐχὶ ὅλγοι κριτικοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οἱ τὴν

ἀλλ' ὅτε δὴ σόλον εἴλε μενεπτόλεμος Πολυποίτης,
 ὅσσον τίς τ' ἔρριψε καλαύροπα¹ βουκόλος ἀνὴρ· 845
 ἢ δέ² θ' ἔλις σομένη πέτεται διὰ βοῦς ἀγελαίας·
 τόσσον παντὸς ἀγῶνος³ ὑπέρβαλε· τοὶ δ' ἐβόησαν⁴.
 ἀνστάντες δ' ἔταροι Πολυποίταο κρατεροῖο
 νῆας ἔπι γλαφυράς ἔφερον βασιλῆος ἄεθλον.

Αὐτὰρ ὁ τοξευτῆσι τίθει ἰόντα⁵ σίδηρον, 850
 καδ δ' ἐτίθει⁶ δέκα μὲν πελέκεας, δέκα δ' ἡμιπέλεκκα,
 ἰστὸν δ' ἔστησεν νηὸς⁷ κυανοπρώοιο
 τηλοῦ ἐπὶ ψαμάθοις, ἐκ⁸ δὲ τρήρωνα πέλειαν

γνησιότητα υποστηρίζοντες. Σήματα
 εἶναι τὰ χαράγματα, ἅπερ ἐποιοῦν
 πρὸς δῆλωσιν, μέχρι τίνος σημείου
 ἔφθασεν ἡ βολὴ ἐκαστου.

1) Καλαῦροψ εἶναι ἡ ποιμενικὴ
 ῥάβδος. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον τὴν λέξιν
 σύνθετον ἐκ τοῦ καλὸς καὶ ῥέπειν, ὁ
 δὲ Döderlein ἐκ τοῦ καλαὴ καὶ ῥώψ
 (ῥάβδος). Ὁ βουκόλος ῥίπτει τὴν
 καλαύροπα ἢ ὅπως διαχωρῖσιν τοὺς
 μιγνυμένους βόας, ὡς λέγουσιν οἱ ἀρ-
 χαῖοι, ἢ ὅπως διακωλύσῃ τὴν ἀπο-
 μάκρυνσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀγέλης.

2) Δεικτικὴ πρότασις ἀντὶ ἀναφο-
 ρικῆς, ὡς συγνάκις συμβαίνει ἐν ταῖς
 παραβολαῖς.

3) Ὁ Düntzer ἐξηγεῖ ὑπὲρ ὀλό-
 κληρον τὸν κύκλον τῆς συναθροίσεως,
 ὅπερ δὲν εὐρίσκομεν πιθανόν. Διότι
 πολλὰ χιλιᾶδες θεατῶν κατεῖχον με-
 γάλην ἔκτασιν, ἣν φύσει ἦτο ἀδύνα-
 τον νὰ υπερβάλλῃ. Ἡμεῖς νομίζομεν,
 ὅτι ἐνταῦθα εἶναι βραχυλογία ἀντὶ
 σημάτων παντὸς ἀγῶνος ἢ πάντων
 τῶν ἀγωνιζομένων. Ὁρθῶς δὲ ἐξηγεῖ

ὁ Παραφραστής· «Τοσοῦτον πάντων
 ῥιψάντων ὑπερῃκόντισεν». Τὸ ὑπερ-
 βάλλειν συνετάχθη πρὸς γενικὴν ὡς
 συγκριτικὴν.

4) Οἱ θεαταὶ ἐβόησαν ἐπὶ τῇ ἐκ-
 πληξί, ὅτι τόσον ὑπερέβαλεν.

5) Τὸ ἐπίθετον ἰόεις σημαίνει
 τὸν ἔχοντα σκοτεινὸν χρῶμα, οἷος ὁ
 σίδηρος. Ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς τὸν σί-
 δηρον λέγει πολὺν καὶ αἰθωνα. Διὰ
 τῆς λέξεως σίδηρος προτάσσει γε-
 νικῶς, ὅτι ἐν τοῖς ἐπομένοις δηλοῖ
 διὰ τοῦ πελέκεας καὶ ἡμιπέ-
 λεκκα.

6) Διὰ μὲν τοῦ ἐτίθει δηλοῖ τὴν
 πρότασιν τοῦ ἄλλου, διὰ δὲ τοῦ κα-
 τετίθει τὴν κατάθεσιν τούτου. Πέ-
 λεκκος μὲν εἶναι δίστομος ἀξίνη, ἡμι-
 πέλεκκος δὲ τὸ ἥμισυ τοῦ πελέκεως, τὸ
 εἰς ἑνὸς μόνον μέρους ἔχον ἀκμὴν.

7) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ
 νηὸς πρὸς διαστολὴν τοῦ ὑφαντικοῦ
 εἴρηται ἱστοῦ».

8) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ
 δῆσεν.

λεπτή¹ μηρίνθω δῆσεν ποδός, ἥς² ἄρ' ἀνώγει
τοξεύειν. »ὅς³ μὲν κε βάλλη τρήρωνα πέλειαν,
πάντας ἀειράμενος πελέκεας οἰκόνδε φερέσθω·
ὅς δέ κε μηρίνθοιο τύχη, ὄρνιθος ἀμαρτῶν -
ῆσσαν⁴ γὰρ δὴ κεῖνος - ὁ δ' οἴσεται ἡμιπέλεκκα».

855

Ὡς ἔφατ', ὦρτο δ' ἔπειτα βίη Τεύχροιο ἀνακτος,
ἄν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐς Ἰδομενῆος.

860

κλήρους⁵ δ' ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλον ἐλόντες,
Τεῦκρος δὲ πρῶτος κλήρῳ λάχεν⁶. αὐτίκα δι' ἰὸν
ἦκεν ἐπικρατέως⁷, οὐδ' ἠπείλησεν ἀνακτι
ἄρνῶν πρωτογόνων⁸ ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην.

ὄρνιθος μὲν ἄμαρτε· μέγηρε γὰρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων·
αὐτὰρ ὁ μήρινθον βάλε παρ πόδα, τῇ δέδετ' ὄρνις·

865

¹) Μηρίνθος εἶναι ἡ σπάρτος, ἡ κλωστή. Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῇ μέρμις. Ἦτο δὲ λεπτή ἡ κλωστή, ὥπως δυσκόλως δύναται τις νὰ ἐπιτύγῃ ταύτης.

²) Τὸ τοξεύειν, ὅπερ εὑρηται μόνον ἐνταῦθα, συνετάχθη πρὸς γενικὴν δηλοῦσαν τὸν σκοπὸν, ὡς τὸ τιτύσκεσθαι ἐν Α, 350

³) Μόνον ἐνταῦθα ὁ λόγος ἀρχεται ἐκ τοῦ μέσου τοῦ στίχου. Γίνεται μετὰ βάσιν τοῦ λόγου ἀπὸ τοῦ διηγηματικοῦ ἐπὶ τὸν μιμητικόν.

⁴) Ἡ αἰτιολογία αὕτη τοῖς νεωτέροις ἐρμηνευταῖς φαίνεται παράδοξος, ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι ἐπειράθησαν εὐφωῶς νὰ ἐρμηνεύσωσιν. Κατὰ μὲν τὸν Εὐστάθιον· α" Ἡσσοῦ δὲ λέγει τὸν τοῦ μηρίνθου μὲν τυχόντα, τῆς δὲ ὄρνιθος ἀμαρτόντα, ἐπεὶ καὶ τοῦ λεπτοτάτου ἔτυχεν, ἀλλ' οὐχ ἐκόν. Τ'

γὰρ μὴ μᾶλλον τοῦ μειζονος τυγχάνει, ὃ καὶ εἰς σκοπὸν κεῖται ; » κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστήν· αὐτῆς δὲ προσέδειτο, πτοσμένης τῆς ὄρνιθος καὶ οὐκ ἐν ταύτῃ μενούσης».

⁵) Ἐνταῦθα ἦτο ἀναγκαῖα ἡ κλήρωσις· διότι ἂν ὁ πρῶτος ἐτύγχανε τῆς περιστερᾶς, τῷ δευτέρῳ οὐδὲν ὑπελείπετο ἢ τὸ δεύτερον ἄθλον.

⁶) Ἐννοεῖται τὸ τοξεύειν.

⁷) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ἰσχυρῶς καὶ δυνάμει πολλῇ, πρὸς τὸ ἐπιτυχεῖν». Διὰ τοῦ οὐδὲ γίνεται ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἐπικρατέως. Τὸ ἀπειλεῖν μόνον ἐνταῦθα σημαίνει ὑπισχνέσθαι. «Ὅτι ἄναξ εἶναι ὁ Ἀπόλλων, δὲν εἶχε ἀνάγκην νὰ εἴπῃ ὁ ποιητής· διότι οὗτος ἦτο ἔφορος τῆς τοξικῆς τέχνης».

⁸) Πρωτόγονος εἶναι ὁ πρωτότακος Δ, 402.

ἀντικρὺ δ' ἀπὸ μήρινθον τάμε¹ πικρὸς οἰστός.
 ἡ μὲν ἔπειτ' ἤϊξε πρὸς οὐρανόν, ἡ δὲ παρείθῃ²
 μήρινθος ποτὶ γαίαν· ἀτὰρ κελάδῃσαν Ἀχαιοί.
 σπερχόμενος δ' ἄρα Μηριόνης ἐξείρυσε³ χειρὸς
 τόξον· ἀτὰρ δὴ οἰστόν ἔχεν πάλαι⁴, ὥς ἴθουνεν.
 αὐτίκα δ' ἠπείλῃσεν ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
 ἄρνων πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην.
 ὤψι δ' ὑπὸ νεφέων εἶδε τρήρωνα πέλειαν·
 τῇ⁵ ῥ' ὁ γε δινεύουσαν ὑπὸ πτέρυγος⁶ βάλε μέσσην, 875
 ἀντικρὺ δὲ διηλθε βέλος· τὸ μὲν ἄψ ἐπὶ γαίῃ
 πρόσθεν Μηριόναο πάγῃ⁷ ποδός· αὐτὰρ ἡ ὄρνις

¹) Ἐκοψε πέρα καὶ πέρα, ἐντε-
 λῶς.

²) Ἀόριστος παθητικός τοῦ παρ-
 ἡμι. Ἡ κλωστή χαλασθεῖσα κατέ-
 πιπτε πρὸς τὴν γῆν· διότι δὲν συν-
 ελchet ὑπὸ τῆς ὀρνίθος.

³) Ὁρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Σχολια-
 στής· «Ἐπειγόμενος ἀπέσπασε τῆς
 χειρὸς τοῦ Τεῦκρου τὸ τόξον· ἐνὶ
 γὰρ ἡγωνίζοντο τόξῳ ὡς ἐνὶ δίσκῳ».

⁴) Διὰ τοῦ πάλαι δηλοῖ ὀλίγον
 χρόνον, δηλ. ἐκείνον, καθ' ὃν ἐτόξευεν
 ὁ Τεῦκρος. Ὅρα, ὅτι ὑπάρχει δια-
 φερὰ ὑποκείμενον· διότι τοῦ μὲν ἔ-
 χεν ὑποκείμενον εἶναι ὁ Μηριόνης,
 τοῦ δὲ ἴθουνεν ὁ Τεῦκρος. Τὸ ὡς
 ἔχει χρονικὴν σημασίαν, δηλ. τὸ
 βέλος ἐκράτει ἤδη ἔτοιμον ὁ Μηριό-
 νης πρὸ πολλοῦ, ἐν ᾧ ὁ Τεῦκρος ἐσκό-
 πευσεν. Ἀντὶ τοῦ ὡς ἴθουνεν, ὅπερ
 ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Voss ἔγρα-
 φεν ὡς ἰθύνουσι, ὅπερ δέχονται ὁ
 Döderlein ὁ Nauck καὶ ὁ Koch.
 Κατὰ τὴν γραφὴν ταύτην ὑποκείμενον
 καὶ τῶν δύο βημάτων εἶναι ὁ Μηριό-

νης, δηλ. ἐκράτει πρὸ πολλοῦ, ἵνα
 τοξεύσῃ.

⁵) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ὤψι ὑπὸ νε-
 φέων καὶ προσδιορίζει τὸ δινεύουσαν.
 Ἡ ὄρνις τρωθεῖσα ἐν τῷ ἀέρι περι-
 εστρέφετο.

⁶) Ὁ La Roche τὴν φράσιν
 ὑπὸ πτέρυγος βάλε μέσσην
 εὐρίσκων παράδοξον νομίζει, ὅτι ἡ ὄ-
 ρνις ἐτρώθη ἐκ πλαγίου, ὅπερ ὅμως
 κωλύει τοῦτο, ὅτι τὸ βέλος ἔπεσε πρὸ
 τῶν ποδῶν τοῦ Μηριόνου. Ἡμεῖς,
 ἂν μὴ πλανώμεθα, δὲν εὐρίσκομεν
 τισαύτην δυσκολίαν, διότι νομίζομεν,
 ὅτι διὰ τοῦ μέσσην ὁ ποιητὴς οὐδὲν
 ἄλλο ἐννοεῖ ἢ τὸ σαρκώδες μέρος τῆς
 πτέρυγος, οὐχὶ τὴν κοιλίαν ἢ τὸ στή-
 θος. Διὰ τῆς ἐρμηνείας ταύτης αἰ-
 ρεται καὶ τις ἄλλη δυσκολία, περὶ ἧς
 προσεχῶς.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὸ
 εὐστοχον ἐδήλωσε τῆς βολῆς διὰ τοῦ
 πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βαλόντος παγῇ-
 ναι τὸ βέλος».

ιστῶ ἐφεζομένη¹ νηὸς κυανοπρώροιο
 αὐχέν' ἀπεκρέμασεν, σὺν δὲ πτερὰ πυκνὰ λίασθεν².
 ὠχὺς³ δ' ἐκ μελέων θυμὸς πτάτο, τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ 880
 κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε θάμβησάν τε.
 ἂν δ' ἄρα Μηριόνης πελέκεας δέκα πάντας ἄειρε,
 Τευκρος δ' ἡμιπέλεκκα φέρειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Αὐτὰρ Πηλεΐδης κατὰ μὲν δολιχόσκιον ἔγχος⁴,

¹) Πάλιν τῷ La Roche φαίνεται παραδόξον, ὅτι περιστέρα τρωθεῖσα ὑπὸ βέλους, ὕπερ καὶ ἄνδρας ἐφόνευε, καὶ ὅλως διατρυπηθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἡδύνατο νὰ καθίσῃ. Τὴν δυσκολίαν ταύτην ὁ Ameis νομίζει, ὅτι αἶρει, δεχόμενος, ὅτι ἡ περιστέρα ἐπειράτο νὰ καθίσῃ, ἀλλὰ μετὰ ματαίαν ἀπόπειραν αἱ δυνάμεις ἐξηντλήθησαν καὶ ἔθανεν. Καὶ ἡμᾶς οὐδεμίαν ἀπορία ὑπάρχει, ἂν δεχθῶμεν, ὡς πρὸ ὀλίγου εἴρηται, ὅτι ἡ περιστέρα ἐτρώθη ὑπὸ τῷ σαρκώδεσ τῆς πτέρυγος. Ὁ La Roche προβάλλει εἰς τὴν τολμηρὰν γνώμην, ὅτι οἱ στίχοι 798-883 ὑπὸ μεταγενεστέρου ποιητοῦ ἢ βραβυδοῦ παρενεβλήθησαν· διότι ἡ ἀποικόνισις τούτου καὶ τῶν δύο ἡγουμένων ἀγωνισμάτων ὑπολείπεται κατὰ τὴν σαφήνειαν τῶν λοιπῶν.

²) Παρελυσαν, κατέπεσαν τὰ πτερὰ πυκνά. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε λίασεν, ὕπερ ἐδέξατο ὁ La Roche, ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ συνταράσσειν, συγχροτεῖν. Ὅντως τοῦτο ποιοῦσι τὰ πτηνὰ ὀνήσκοντα.

³) Κεῖται κατηγορηματικῶς καὶ δύνανται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐπίρρημα.

⁴) Καὶ ὁ Lachmann καὶ ὁ W. Jordan προσκρούουσιν εἰς τὸ τελευ-

ταῖον τοῦτο ἀγώνισμα διὰ τὴν μικρὰν ἀξίαν τοῦ ἄθλου, ἐν ᾧ ἡ ἀκοντιστικὴ ὑπὸ τῶν ἡρώων τῶν ἀγωνιζομένων πρὸ τοῦ Ἰλίου ὡς σπουδαιότητι ἔπρεπε νὰ θεωρῇται. Πρὸς δὲ τὸ δόρυ τὸ μικροτέραν ἀξίαν ἔχον ὡς πρῶτον ἄθλον θεωρεῖται. Πρὸς ἄρσιν τῶν δυσκολιῶν τούτων ὁ Jordan εἰκάζει, ὅτι μόνον ἐν ἄθλον ἐξετέθη, δηλ. ὁ λέβης, τὸ δὲ δόρυ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τοῦ ἀγῶνος, ὡς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐγένετο χρήσις τοῦ αὐτοῦ δίσκου καὶ τοῦ αὐτοῦ τόξου. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἡ ἐπίνοια αὕτη μετὰ πολλῆς εὐφυΐας ἐγένετο. Πρὸς ἄρσιν τῆς δυσκολίας ἡδύνατο ἴσως νὰ ἐπινοηθῇ καὶ ἄλλος τις τρόπος, δηλ. ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως τῶν λέβητων τὸν λέβητα ἐθεώρησεν ὡς πρῶτον ἄθλον καὶ τὸ δόρυ ὡς δεύτερον. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς ὑπόθεσις ἐγείρει τὴν δυσκολίαν, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπονέμων τὸ πρῶτον ἄθλον τῷ Ἀγαμέμνονι ὤφειλεν οὐχὶ τοῦτον νὰ ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ τὸν Μηριόνην, ἂν δέχεται, ἵνα ὁ ἀνταγωνιστὴς αὐτοῦ τιμηθῇ διὰ τοῦ πρώτου ἄθλου. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅμως τοῦ Jordan τὸ ἄθλον δίδεται τῷ Ἀγαμέμνονι, μένει δὲ τὸ δόρυ, δι' οὗ ἔ-

καὶ δὲ λέβητ' ἄπυρον, βοὸς ἄξιον, ἀνθεμόεντα¹ 885
 θῆκ' ἐς ἀγῶνα φέρων· καί ῥ' ἥμονες² ἄνδρες ἀνέστην·
 ἂν μὲν ἄρ' Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
 ἂν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐὺς Ἴδομενῆος.
 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·

» Ἀτρεΐδῃ ἰδμεν γάρ³ ὅσον προέβηκας ἀπάντων⁸⁹⁰
 ἡδ' ὅσον δυνάμει⁴ τε καὶ ἡμασιν ἔπλευ ἄριστος·
 ἀλλὰ σὺ μὲν τόδ' ἄεθλον⁵ ἔχων κοίλας ἐπὶ νῆας
 ἔρχευ, ἀτὰρ δόρυ Μηριόνη ἥρωϊ πόρωμεν⁶,
 εἰ σύ γε σφ' θυμῷ ἐθέλεις⁷· κέλομαι γὰρ ἔγωγε. «

ᾧ⁸ ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων. 895
 δῶκε δὲ Μηριόνη δόρυ χάλκεον· αὐτὰρ ὁ γ' ἥρως⁹

μελλον νὰ ἀγωνισθῶσι, καὶ τοῦτο προσφέρει ὡς δῶρον τῇ Μηριόνη.

¹) Πεποικιλμένον δι' ἀνθέων.

²) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἱμνι σημαίνει τὸν ἀκοντιστήν.

³) Προπαρασκευάζει τὴν ἐπομένην παρακέλευσιν. Τὸ προβαίνειν ἐνταῦθα σημαίνει ὑπερτερεῖν καὶ ὡς τοιοῦτον συντάσσεται πρὸς γενικήν.

⁴) Ἐννοεῖ τὴν σωματικὴν δύναμιν, ἣτις ἀπαιτεῖται εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος. Τὸ ἡμα ἐκ τοῦ ἱμνι παραγόμενον δηλοῖ τὴν βολήν, τὸ ἀκόντισμα. Μετεχειρίσθη δὲ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν πρὸς δηλωσιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς βολῆς.

⁵) Διὰ τῆς παροχῆς τοῦ ὅπλου ἄνευ ἀγῶνος ὁ Ἀχιλλεύς σκοπεῖ νὰ τιμῇ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὡς ἐτίμησε τὸν Νέστορα ἐν στίχ. 616. Τοῦτο δὲν ἀντίκειται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐν τῇδε τῇ βραψυδίᾳ προτί-

θεται νὰ ἐξάρῃ τὸ ἥπιον ἦθος τοῦ ἥρωος τοῦ ἔπους.

⁶) Ἡ συγκατάθεσις τοῦ Μηριόνου προὔποτιθεται, διότι πρόκειται περὶ δῶρου κατὰ τὰ ἄρτι εἰρημένα.

⁷) Λέγει τοῦτο, διότι ὁ Ἀγαμέμνων ἠδύνατο νὰ ἐπιμένῃ, ὅπως ἀγωνισθῇ. Εἶναι ὅμως φράσις εὐπροσηγορίας. Ἀγτί τοῦ ἐθέλεις εὐρηται ἐν καλοῖς χειρογράφοις καὶ ἐθέλεις.

⁸) Οὐχὶ ὡς δῶρον, ἀλλ' ὅπως κομίσῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ βραψυδία αὕτη δικαίως ὑπὸ τῶν πλείστων κριτικῶν τιμᾶται. Ὁ Lehrs ὀνομάζει ταύτην θελκτικὸν βιβλίον καὶ ἔργον ἐξόχου τεχνίτου. Κατ' ἐξοχὴν ἄξιαι θαυμασμοῦ εἶναι ἡ εὐρεσις καὶ ἡ ἡθοποιία. Τοὺς ἥρωας ἐκείνους, οὓς εἶδομεν ἐν τῇ πεδίῳ τῆς μάχης κινδυνεύοντας, εὐρίσκομεν ἐνταῦθα λυπομένους μέχρι θρήνων καὶ γελῶντας μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, μεθ' οὗ καὶ οἱ παῖδες. Ἰσως δὲν εἶναι πο-

Ταλθυβίῳ κήρυκι δίδου περικαλλές ἄεθλον.

λύ υπερβολική ἡ φράσις τοῦ Schiller
εἰπόντος· ὅστις καὶ μόνον ἐπέζησεν,
να τὴν εἰκοστήν τρίτην βραβυδίαν τῆς

Ἰλιάδος ἀναγνώσῃ, οὗτος δὲν δύνα-
ται νὰ δυσχεραίνῃ διὰ τὴν ὑπαρξιν
αὐτοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Ω ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ.

Ζεὺς κηδόμενος Ἑκτορος θέτιν πρὸς Ἀχιλλέα πέμ-
πει, ὅπως ἀποδῶ τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα, Ἴριν δὲ πρὸς Πρία-
μον, ὅπως λύτρα κομίσας Ἀχιλλεῖ τὸν νεκρὸν τοῦ παι-
δὸς ἀπολάβοι. Ὁ δὲ προπεμφθεὶς ὑπὸ Ἑρμοῦ, καὶ κοι-
μίσας τοὺς Ἑλληνικοὺς φύλκας, παραγίνεται πρὸς Ἀ-
χιλλέα, καὶ ἱκετεύσας αὐτὸν ἀπολαμβάνει τὸν υἱόν. Καὶ
ἀνακομίσας εἰς τὴν πόλιν θάπτει, καὶ ἐπ' αὐτῷ δεῖπνον
ἅγει.

ΙΛΙΑΔΟΣ Ω.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑ¹.

Λυτο δ' αγών², λαοὶ δὲ θοὰς ἐπὶ νῆας³ ἕκαστοι

¹) Ἡ τελευταία τῆς Ἰλιάδος ῥαψωδία εἶναι οὕτως ἀναγκαία τῇ ἐνόητι τοῦ ἔπους, ὥς ἡ προηγουμένη· διότι ὁ Ἔκτωρ δὲν ἤδυνάτο νὰ μείνῃ ἄταφος, ὥς δὲν ἔμεινε καὶ ὁ Πάτροκλος, ἡ τοῦλάχιστον ἔπρεπε ὅπωςδὴποτε ὁ ἀκροατὴς νὰ γινώσκῃ τὴν τύχην τοῦ νεκροῦ τούτου, ὥς γινώσκει περὶ τοῦ πτώματος καὶ τῶν ἀφανεστάτων ἡρώων. Δὲν ἤδυνάτο ὁ ποιητὴς νὰ ἐπιτρέψῃ, ὅπως τὸ πῶμα τοῦ Πριάμου μείνῃ ἄταφον, διότι οὕτως ὁ ἥρωας τοῦ ἔπους εἰκονίζετο ἄγαν τραχὺς καὶ σκληροκάρδιος. "Ὁρα Ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 290. Ἐν τῷ ἡρωϊ τούτῳ, ὃν ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος ὑμνησε, θύναται τις νὰ ἴδῃ τρεῖς μεγάλας ἀρετάς, τὸ φιλότιμον, τὴν φιλίαν καὶ τὸ σέβας πρὸς τὸ θεῖον. Τὸ φιλότιμον αὐτοῦ προσέβληθὲν ἐγένετο αἰτία πολλῶν συμφορῶν τοῖς Ἀχαιοῖς. Εἰς τὴν φιλίαν ὅμως ὑποτάσσεται τὸ φιλότιμον καὶ τὴν μῆνιν ἀπειπὼν ἐγένετο τιμωρὸς τοῦ φόνου τοῦ φίλου, ἐν ᾧ ἐγίνωσκε παρὰ τῆς μητρὸς, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, ἔαν πράξῃ τοῦτο. Ἀλλ' ἐν τῇ εὐγενείᾳ τοῦ Πηλεΐδου ψυχῇ ὁ φίλος τιμᾶται μᾶλλον τῆς ἰδίας φιλοτιμίας καὶ τὸ ζῆν δὲν θεωρεῖται ὡς τὸ ὑπέρτατον ἐπὶ τῆς γῆς αγαθόν. Καὶ ὅμως καὶ τὴν τοιαύτην φιλίαν προσφέρει θυσίαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς εὐσεβείας· διότι ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ λύσις τοῦ πτώματος

τοῦ Ἐκτορος διεγείρει τὴν ὀργὴν τοῦ Πατρόκλου (στῖχ. 593), ὅμως λαβὼν ἐντολὴν παρὰ τῶν θεῶν, ὅπως λύσῃ τοῦτο, ἄνευ ἀντιρρήσεως ὑπέκει τῇ βουλήσῃ αὐτῶν στῖχ. 139. Οὕτω καταδεικνύεται, ὅτι ἡ εὐσέβεια εἶναι ἡ μεγίστη ἀρετὴ τοῦ ἥρους τοῦ Ἀχιλλέως καὶ οἰοῖται τὸ στέμμα, δι' οὗ ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος ἔστειλε τὸν ἥρωα αὐτοῦ. Ὁ Πηλεΐδης λοιπὸν φιλότιμος μὲν ὢν ἐξετελεῖ ἱερὸν καθήκον πρὸς ἑαυτὸν, προτιμῶν δὲ τὸν φίλον τῆς ἰδίας ζωῆς ἐδείκνυεν ἥθος προσφιλὲς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ πάντα θυσιάζων χάριν τοῦ θεοῦ ἀνεδείκνυεν ἑαυτὸν ἄνδρα ἀγαπητὸν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις καὶ ἄξιον ἥρωα οὐ μόνον ἡρωϊκοῦ ἔπους, ἀλλὰ πάντων τῶν αἰώνων, ὅσοι μὴ διαφθαρέντες τὰς ἀρετάς ταύτας γεραίρουσιν. Ἄν λοιπὸν ἔλειπεν ἡ ῥαψωδία αὕτη, ἥθελε μείνει ἀτελὲς τὸ ἥθος τοῦ ἥρωος τοῦ ἔπους. Ὡς ποίημα δὲ ἐξαεζομένη ἡ ῥαψωδία αὕτη ἔχει πολλὰς καὶ ποικίλας ἀρετάς. Ὁρθῶς δὲ παρατήρησεν ὁ Hentze, ὅτι ἡ σκηνὴ τῆς ἰκεσίας τοῦ Πριάμου πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα βεβαίως ἀνήκει εἰς τὰ τελειότατα καὶ καλλιστα, ἃ περὶ ἡ ἐπικὴ ποίησις παρήγαγεν.

²) Ἀγῶνα ἐνταῦθα λέγει τὸ συνηγοροῦμένον πληθὸς τῶν θεατῶν, ὡς ἐν Ψ, 258.

³) Ὁ προσδιορισμὸς ἐπὶ νῆας ἀνήκει εἰς τὸ ἰέναι· καὶ οὐχὶ εἰς τὸ

ἔσχιδοναντ' ἰέναι. τοὶ μὲν δόρποιο¹ μέδοντο
 ὕπνου² τε γλυκεροῦ ταρπήμεναι. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
 κλαῖε³ φίλου ἐτάρου μεμνημένος, οὐδέ μιν ὕπνος
 ἥρει πανδαμάτωρ⁴, ἀλλ' ἐστρέφετ⁵ ἔνθα καὶ ἔνθα, 5
 Πατρόκλου⁶ ποθέων ἀνδροτῆτά τε καὶ μένος ἡΰ,
 ἡδ' ὅποσα⁷ τολύπευσε σὺν αὐτῷ καὶ πάθεν ἄλγεα,
 ἀνδρῶν τε πτολέμους⁸ ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
 τῶν μιμνησκόμενος θαλερόν κατὰ δάκρυον εἶδεν,
 ἄλλοτ' ἐπὶ πλευράς⁹ κατακείμενος, ἄλλοτε δ' αὖτε 10

ἔσχιδοναντο, ὡς συνήθως. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐκαστοὶ δὲ τῶν λαῶν ἔσχιδοναντο, ὥστε ἐπὶ τὰς νέας ἰέναι». Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἐν τῇ ἐπιμεριστικῇ ἀντωνυμίᾳ, διότι ἐννοεῖ τὰ διάφορα τμήματα τοῦ στρατοῦ. Κατὰ πρότασιν ὅμως τοῦ Heyne ὁ Nauck γράφει, ἔην ἐπὶ νῆα ἑκαστος.

1) Αἱ γενικαὶ δόρπου καὶ ὕπνου ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ μέδοντο, ὡς ἐν Σ, 285. Κατὰ τὸν Düntzer ὅμως ἐκ τοῦ ταρπήμεναι.

2) Ὁ ποιητὴς δὲν εἶπε περὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ διὰ τῆς λέξεως ὕπνου μεταβαίνει εἰς τὴν νύκτα.

3) Κατὰ τὸν ἀγῶνα δὲν ὑπῆρχε τοιαύτη διάθεσις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἀχιλλεύως, ἀλλὰ νῦν μονωθεὶς κλαίει.

4) Δὲν εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετον, ἀλλὰ κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φράσιν, οὐδέ μιν ἥρει.

5) Τοῦτο ἐποίει ἐπὶ τῆς κλίνης.

6) Οἱ στίχοι 6—9 ἠθεοῦντο ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἀθεοῦνται στίχοι δ', ὅτι εὐτελεῖς εἰσιν, ἀρ-

θέντων δὲ αὐτῶν καὶ ἐμφαντικώτερον δηλοῦται ἢ τοῦ Ἀχιλλεύως λύπη· «ἀλλ' ἐστρέφετ' ἔνθα καὶ ἔνθα, ἄλλοτ' ἐπὶ πλευράς». Τὴν ἀθέτησιν ἐπιδοκίμαζουσιν οἱ πλείστοι κριτικοί, ὡς ὁ La Roche, ὁ Bekker, ὁ Koch καὶ ἄλλοι. Περὶ τῆς λέξεως ἀνδροτῆς ἰδὲ ἐν Π, 857. Μένος ἐκ κατὰ τὸν Σχολιαστήν εἶναι ἡ προθυμία; ἡ ὁμόνοια.

7) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποθέων, ὡς καὶ αἱ προηγούμεναι αἰτιατικά. Τὸ τολυπεύειν σημαίνει κατεργάζεσθαι. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Εἰς τέλος ἤγαγεν, ἀπὸ τῶν ἐρίων· τολύπη γὰρ ἡ σφαῖρα τῶν ἐρίων· ὅθεν τὸ ἐκ πολλῶν πραγμάτων εἰς ἓν τι κεφαλαιούσιν τολυπεύειν λέγεται».

8) Εἰς τὴν αἰτιατικὴν ταύτην κατὰ ζευγμα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸ προσήκον βῆμα ἐκ τοῦ πείρων. Διὰ τῆς φράσεως ἀλεγεινὰ κύματα πείρων ἐννοεῖ τὰς κατὰ θάλασσαν ἐκδρομὰς τοῦ Ἀχιλλεύως πρὸ τῆς μάχης.

9) Ταῦτα εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐστρέφετ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἐν στίχ. 5.

ὕπτιος, ἄλλοτε δὲ πρηνής· τοτὲ δ' ὀρθὸς ἀναστὰς
 δινεύεσκ' ¹ ἀλύων παρὰ θιν' ἄλός. οὐδὲ μιν ἡὼς
 φαινομένη λήθεσκεν ² ὑπεῖρ ἄλα τ' ἠϊόνας τε.
 ἄλλ' ὃ γ' ἐπεὶ ζεύξειεν ³ ὕφ' ἄρμασιν ὠκέας ἵππους,
 "Ἐκτορα δ' ἔλκεσθαι ⁴ δησάσκετο δίφρου ὀπισθε, 15
 τρίς δ' ἐρύσας περὶ σῆμα Μενoitιάδοιο θανόντος
 αὐτίς ⁵ ἐνὶ κλισίῃ παυέσκετο, τόνδε δ' ἔασκεν
 ἐν κόνι ἐκτανύσας προπρηνέα. τοιοῦτο δ' Ἀπόλλων
 πᾶσαν ἀεικελίην ⁶ ἄπεχε χροῖ, φῶτ' ἐλεαίρων,
 καὶ ⁸ τεθνηῶτα περ' περὶ δ' αἰγίδι πάντα κάλυπτε 20

¹) Περιεφέρετο, ἐγύριζε λυπούμενος, ἀδημονῶν, "Ορα Ε, 352.

²) Τό θαμιστικὸν τοῦτο ῥῆμα, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, δικαίως παρέχει ἀπορίαν τοῖς ἐρμηνευταῖς· διότι πρόκειται περὶ μιᾶς μόνης πρωίας, ὡς λέγουσιν. Ὁ La Roche εἰκάζει, ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο διεσκευάσθη καὶ ὅτι ὁ ποιητὴς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησε τὸν Ἀχιλλεὺς καθ' ἑκάστην ἔλκοντα τὸν "Ἐκτορα περὶ τὸν τάφον τοῦ φίλου. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην συμφωνεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ θεοὶ ἐπὶ ἑνδεκα ἡμέρας ἤριζον πρὸς ἀλλήλους ἕνεκα τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ πτώματος τοῦ "Ἐκτορος, μέχρις οὗτο ὁ Ζεὺς ἐκάλεσε τὴν Θέτιν, ὅπως ἐπιτάξῃ τὴν λύσιν τοῦ πτώματος. "Ορα στίχ. 31 καὶ 107. Ὁ Düntzer ὅμως ἄλλως πειράται νὰ ἄρῃ τὴν ἀπορίαν λέγων, ὅτι τὰ εἰς σκεν ῥήματα ἐνταῦθα δὲν ἔχουσι θαμιστικὴν σημασίαν, ὡς συχνάκις κεῖναι τὰ ῥήματα ἔσκειν, εἴσκειν, ἔασκειν, φάσκειν, ἔφασκειν, ἀριστεύεσκεν ἀντὶ ἀπλῶν ῥημάτων. Ἡμῖν δὲν φαίνεται πιθανή

ἡ ἐπίνοια αὕτη, καὶ νομίζομεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἐννοεῖ πολλὰς ἡμέρας. "Ορα Ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπ. σελ. 335. "Οτι δ' ὁ ποιητὴς διὰ τῶν θαμιστικῶν τύπων ἐννοεῖ τὸ πολλάκις γεγνημένον, ἐδήλωσε καὶ διὰ τῆς φράσεως ἐπεὶ ζεύξειεν.

³) Ὁ Düntzer εἰκάζει ἔπειτα ἔξευξεν, δι' οὗ ἡ σύνδεσις ἡδυνάτο νὰ γείνη κρείττων.

⁴) Εἶναι παθητικὸν καὶ οὐχὶ μέσον. Ἡ γενικὴ δίφρου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὀπισθε, ὅπερ συνήθως τίθεται πρὸ τῆς συντακτικῆς γενικῆς.

⁵) Ἀντὶ μὲν τοῦ αὐτίς ὁ Düntzer εἰκάζει αὐτοῦ, ἀντὶ δὲ τοῦ τόνδε δ' ὁ La Roche, ὁ Bekker, ὁ Köchly καὶ πλείστοι ἄλλοι προτείνουσιν ἀγραφὴν τὸν δέ τ'· διότι ἡ ἀντωνυμία ὁδὲ ὡς δηλοῦσά τι παρὸν δὲν ἀρμόζει ἐνταῦθα.

⁶) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄπεχε, κατὰ δὲ τὸν Ameis πιθανώτερον ἐκ τοῦ χροῖ.

⁷) Ἐννοεῖ τὴν κάκωσιν, τὴν φθοράν.

⁸) Τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὸν

χρυσείῃ, ἵνα μή μιν ἀποδρύφοι¹ ἐλκυστάζων.

Ὡς ὁ μὲν Ἑκτορα δῖον ἀείκιζεν μενεαίνων².

τὸν δ' ἔλεαίρεσκον μάκαρες θεοὶ³ εἰσροδῶντες,

κλέψαι⁴ δ' ὀτρύνεσκον εὐσκόπον Ἀργειφόντην.

ἔνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐήνδανεν⁵, οὐδέ ποθ' Ἑρῆ

25

οὐδὲ Ποσειδάων' οὐδὲ γλαυκώπιδι κούρη,

ἀλλ' ἔχον⁶, ὥς σφιν πρῶτον' ἀπήχθετο Ἴλιος ἱρή

ἐπόμενον ἡθέτουν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ διὰ πολλὰς αἰτίας, ἃς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Ἀνιέρων γὰρ καὶ ἀκάθαρτον τὴν τοῦ Διὸς αἰγίδα νεκροῦ περιβλήμα γίνεσθαι. Πῶς δὲ καὶ κατέληπτο τῇ αἰγίδι ἐλκόμενος, ἵνα μὴ ἀποστραφῇ· ἢ πῶς ἔλαβε τὴν αἰγίδα παρὰ Διός;». Τὴν ἀθέτησιν ἄλλοι μὲν τῶν νεωτέρων κριτικῶν δέχονται, ἄλλοι δὲ ἀποκρούουσιν. Ὁ Εὐστάθιος πειρᾶται νὰ ἐξηγήσῃ ἀλληγορικῶς· «Νοεῖται δὲ νῦν αἰγίς Ἀπόλλωνος ἡ σκιά καὶ τὸ νέφος».

1) Τὸ ἀποδρύφω εἶναι ταύτσημον τῷ ἀποδρύπτω· ἵνα μὴ ἔσχιζεν αὐτὸν ἔλκων.

2) Ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.

3) Πλὴν τῶν μνημονευομένων ἐν στίχ. 25 καὶ ἐξῆς.

4) Τίς ἐποίησε τὴν πρότασιν τῆς κλοπῆς, δὲν λέγει ὁ ποιητής. Τινὲς τῶν ἀρχαίων προεκρούοντες εἰς τὴν κλοπὴν ἡθέτουν τοὺς ἐξῆς πέντε στίχους, ὡς παραδίδει ὁ Εὐστάθιος· «Ἰστέον δὲ ὅτι τό, κλέψαι δ' ὠτρύνεσκον καὶ ἐξῆς τοὺς πέντε στίχους, ἀθετοῦσιν οἱ παλαιοὶ διὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι ἀπρεπὲς τοὺς ἀμφὶ τὴν Ἀθηνᾶν θυμὸν ἔχειν τὸν αὐτὸν τῷ Ἀχιλλεῖ, καὶ ὅτι θεοῖς οὐ πρέπον τὸ κλέ-

πτειν». Τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς κριτικῆς ἥσκει ὁ Ζηνόδοτος, ὅστις πειρώμενος νὰ καταστήσῃ τοὺς ὁμηρικοὺς θεοὺς ἡθικωτέρους ἑαυτῶν ἐποίησε τοσαύτας μεταβολὰς ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν, ὥστε ἐλέχθη, ὅτι ἐξήγαγε τὸν Ὅμηρον ἐκ τοῦ Ὁμήρου, Ἰστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπ. σελ. 205. Οἱ ὁμηρικοὶ θεοὶ οὐ μόνον ἦσαν ἀνθρωποφυεῖς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀνθηκώτεροι τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Ἑρμῆς, περὶ οὗ ὁ λόγος, οὐ μόνον ἦτο ἔφορος τῆς κλοπῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔκλεπτεν Ε, 390. Καὶ κατὰ τινα μεταγενέστερον μῦθον ἔκλεψε τὰς βούς τοῦ Ἀπόλλωνος.

5) Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον κλέψαι. Οἱ τρεῖς ἐνταῦθα μνημονευόμενοι θεοὶ εἶναι οἱ μέγιστοι ἔχθροὶ τῶν Τρώων Ο, 213.

6) Τὸ ῥῆμα κεῖται ὡς ἀμετάβατον, κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν ἐξηγεῖται· «Οὕτως, φησί, διαθέσεως εἶχον καὶ διέκειντο ὡς ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς».

7) Ἡ μὲν Ἑρὰ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἔνεκα τῆς κρίσεως τοῦ Πάριδος, ἥτις ὑφ' Ὁμήρου μόνον ἐνταῦθα μνημονεύεται, ὁ δὲ Ποσειδῶν ἔνεκα τοῦ ἀδικήματος τοῦ Λαομέδοντος.

καὶ Πρίαμος καὶ λαός, Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἄτης¹,
ὃς νείκεσσε² θεάς, ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο,
τὴν δ' ἦνυσ', ἥ οἱ πόρε μαχλοσύνην³ ἀλεγεινὴν. 30
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο⁴ δυωδεκάτῃ γένετ' ἡώς,
καὶ τότ' ἄρ' ἀθανάτοισι⁵ μετηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων·
»Σχέτλιοι ἐστε, θεοί, δηλήμονες⁶. οὐ νύ' ποθ' ὕμιν

1) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχε καὶ ἡ γραφή ἀρχῆς, ἥτις προτιμάται ὑπὸ τοῦ Nauck, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν ἄτης, ὅπερ ἔχουσι καὶ τὰ ἄριστα χειρόγραφα.

2) Προσέβαλε, δὲν ἀνεγνώρισε τὸ κάλλος αὐτῶν. Ὅτι θεαί εἶναι ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἥρα, πρὸ δὲ ἑκ τῶν ἡγουμένων. Ἐν τῷ ἐπομένῳ ὅμως ῥήματι ἔκοντο νοεῖται ὡς ὑποκείμενον καὶ ἡ Ἀφροδίτη. Μέσσαυλον δὲ εἶναι ἡ ποιμενικὴ κατοικία, ἡ ἐπαυλις, ὁ ἀγροτικός σταθμός. Ὁ Πάρις ἐπὶ τῆς Ἰδῆς ἐποίμαινε, ὡς καὶ ἄλλοι υἱοὶ ἀνάκτων Ζ, 25..

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Τὰ πρὸς πορνείαν ἐπιτήδεια, τὴν κύμην θηλονότι καὶ τὸ εἶδος». Ταῦτα λέγει ὁ ποιητὴς ὁδῶρα Ἀφροδίτης ἐν Γ, 54 καὶ 64. Διὰ τὴν λέξιν ταύτην ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέτει τὸν στίχον, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρ' Εὐσταθίου. «Ἀρίσταρχος δὲ διὰ τὴν τῆς μαχλοσύνης λέξιν ἀθετεῖ τὸν στίχον. Νεωτέρων γὰρ ἡ λέξις καὶ Ἡσιόδειος, ἐκεῖνον πρῶτον χρησαμένου αὐτῇ ἐπὶ τῶν Προίτου θυγατέρων. Καὶ ἔτι μαχλοσύνη, φησί, κοινῶς ἐστίν ἡ ἐν γυναιξὶ μαίνια, ἐπὶ ἀνδρῶν δὲ οὐ τίθεται. Δέδωκε δὲ Ἀφροδίτῃ τῷ Πάριδι οὐ ταύτην, ἀλλὰ τὴν καλλίστην Ἑλένην». Λέγει δὲ ταύτην ἀλεγεινὴν,

διότι ἐκ τῆς μαχλοσύνης ταύτης πολλὰ ἄλγη ἐγένοντο.

4) Δὲν ἀναφέρεται κατὰ τὸν Ἀμεινίς εἰς τὴν μετὰ τοὺς ἀγῶνας πρωΐαν ἢ εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑκτορος, ἀλλ' εἰς τὴν ἡμέραν αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Διότι κατὰ τὸν στίχον 413 ἡ ἐνταῦθα σημειουμένη δυωδεκάτῃ ἡμέρᾳ λογίζεται ἐξ ἐκείνης, ἀφ' ἧς τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος ἔκειτο παρὰ τῇ νηϊ, καὶ κατὰ τὸν στίχον 107 ἡ ἔρις τῶν θεῶν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς κακώσεως τοῦ πτώματος τοῦ Ἑκτορος ἀνενοῦτο ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας, μέχρις οὗ κατὰ τὴν ἐνταῦθα μνημονευομένην ἡμέραν διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Διὸς ἔληξε. Οὐδὲν τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας οὐδὲν κατὰ τοῦ Ἰλίου ἐπεχείρησε. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Ἐπίτηδες δὲ ἀνοχὰς παρέχουσι Τρωσὶ γνωσιμαχῆσαι. Ἦ ὅτι πλέον ἐβούλετο Πάτροκλον ὁ στρατηγῶν Ἀχιλλεὺς πενήσσειν». Περὶ ταχείας τοῦ χρόνου ῥοῆς πραγματευόμεθα ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν ὁμηρ. ἐπ. σελ. 335.

5) Οἱ θεοί, ὡς συνήθως, εἶναι συνηθροισμένοι ἐν τοῖς δώμασι τοῦ Διὸς.

6) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ δηλέομαι σημαίνει τὸν ἐπιβλαβῆ, τὸν ὀλέθριον, τὸν φθορικόν.

7) Ἐκ τῆς σκληρότητος τῶν θεῶν

Ἐκτῶρ μηρί' ἔκχε βοῶν αἰγῶν τε τελείων;
 τὸν νῦν οὐκ ἔτλητε¹, νέκυν περ ἔοντα, σαῶσαι 35
 ἦ τ' ἀλόχῳ² ἰδέειν καὶ μητέρι καὶ τέκεϊ ᾧ
 καὶ πατέρι Πριάμῳ λαοῖσί τε, τοί κέ μιν ὤκα
 ἐν πυρὶ κήαιεν³ καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσαιεν.
 ἀλλ' ὀλοῦ Ἀχιλῆϊ, θεοί, βούλεσθ' ἐπαρήγειν⁴,
 ᾧ οὐτ' ἄρ φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι οὔτε νόημα 40
 γναμπτόν⁵ ἐνὶ στήθεσσι, λέων δ' ὥς ἄγρια οἶδεν,
 ὅς τ' ἐπεὶ⁶ ἄρ μεγάλη τε βίη καὶ ἀγήνορι θυμῷ
 εἷξας εἶσ' ἐπὶ μῆλα βροτῶν, ἵνα δαῖτα⁷ λάβῃσιν·
 ὥς Ἀχιλεὺς ἔλεον⁸ μὲν ἀπώλεσεν, οὐδέ οἱ αἰδῶς

ἐξάγει συμπέρασμα, ὅπερ ὁμῶς δὲν εἶναι ἀκριβές. Ἡ κοινὴ γραφή ἦτο ὅμιν, ἀλλ' ὁ La Roche καὶ ὁ Ameis γράφουσιν ὅμιν, διότι ἐπὶ τῆς ἀντινομίας οὐδεμία ἔμφασις ὑπάρχει.

1) Δὲν ἀπεφασίσατε, δὲν ἐδάσταξεν ἡ ψυχὴ σας. Διὰ τοῦ σαῶσαι ἐννοεῖ τὸ ἀπαλλάξαι ἐκ τῶν κακώσεων τοῦ Ἀχιλλεύου.

2) Κατὰ μὲν τὸν Ameis αἱ δοτικαὶ ἐφαρτῶνται ἐκ τοῦ ἰδέειν κατὰ τὴν φράσιν, καὶ ἡ ἐσσομένη οἰσι πυθέσθαι, κατὰ δὲ τὸν Düntzer πιθανώτερον ἐκ τοῦ σαῶσαι. Ἐπειδὴ ἐν τῷ σαῶσαι ὑπόκειται ἡ ἐννοία τῆς λύσεως τοῦ πτώματος, προπαρασκευάζεται ἡ ἐννοία τοῦ ἰδεῖν τὴν ἄλοχον.

3) Χάριν εὐφωνίας ἀντὶ κήειαν κατὰ τὸν La Roche. Ἡ ἐπομένη πρόθεσις δηλοῖ προσθήκην.

4) Ἡ βοήθεια κείται ἐν τούτῳ, ὅτι δὲν κωλύουσι τὴν σκληρότητα τοῦ Ἀχιλλεύου. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «τοῖς ἐκείνου εἴκειν θελήμασιν».

5) Εὐκαμπτον καρδίαν. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «Νόημα δὲ γναμπτόν τὴν ἐπιείκειαν λέγει καὶ τὸ ἐκ μεταμέλου στρεπὸν κατὰ τὸ «στρεπταὶ δὲ τοι φρένες ἐσθλῶν».

6) Μετὰ τὸ ἐπεὶ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῇ ὁρθὸν ῥῆμα, ἀνθ' οὗ ὑπάρχει ἡ μετοχὴ εἷξας. Οἱ ἀρχαῖοι ἡ ἔλεγον, ὅτι τὸ ἐπεὶ εἶναι περισσόν, ἡ ἤθελον νὰ τρέψωσι τὸ εἷξας εἰς εἷξη. Παράβαλλ, Θ, 230

7) Ἐπειδὴ ἡ λέξις μόνον ἐνταῦθα εὐρηται ἐπὶ θηρίου, ὁ Ἀρίσταρχος ἔστιξεν, ἐπὶ μῆλα, βροτῶν ἵνα δαῖτα λάβῃσιν, δηλ. τὴν γενικὴν βροτῶν συντάσσειν οὐχὶ πρὸς τὸ μῆλα, ἀλλὰ πρὸς τὸ δαῖτα. Μένει ὁμῶς ἀμφίβολον, ἂν τοῦτο ἦναι γνώμη τοῦ μεγάλου κριτικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ δὲ Nauck εἰκάζει, ἐπὶ μῆλα βόας θ'.

8) Δὲν ἔχει εὐσπλαγγνίαν, συμπάθειαν.

[γίγνεται¹, ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἡδ' ὀνίνησι]. 45
 μέλλει² μὲν πού τις καὶ φίλτερον ἄλλον ὀλέσσαι,
 ἢ κασίγνητον ὁμογάστριον³ ἢ καὶ υἷόν·
 ἀλλ' ἦτοι κλαύσας καὶ ὀδυράμενος μεθέηκε⁴.
 τλητὸν⁵ γάρ Μοῖραι θυμὸν θέσαν ἀνθρώποισιν.
 αὐτὰρ ὃ γ' Ἑκτορα δῖον, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα, 50
 ἱππων⁶ ἐξάπτων περὶ σῆμ' ἐτάροιο φίλοιο
 ἔλκει· οὐ μὴν οἱ τό γε κάλλιον⁷ οὐδέ τ' ἄμεινον.
 μὴ ἀγαθῷ⁸ περ ἔοντι νεμεσσηθῶμέν οἱ ἡμεῖς·
 κωφὴν⁹ γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίζεῖ μενεαίνων. «

¹) Ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἡθε-
 τεῖτο ὁ στίχος κατὰ τὸν Σχολιαστήν·
 «Ἀθετεῖται, ὅτι ἐκ τῶν Ἡσιόδου
 (Ἔργ. 316) μετῆνενται ὑπὸ τινος νο-
 μίσαντος ἑλλείπειν τὸν λόγον. καὶ γὰρ
 τοῖς ὑποκειμένοις ἐναντίον τι πεποιή-
 κεν· εἰ γὰρ βλάπτει ἢ αἰδώς, ἐύλο-
 γον Ἀχιλλεὺς ἀναιδέστατος βούλοιοτο
 εἶναι».

²) Οἱ ἀρχαῖοι· ἐξηγοῦσι διὰ τοῦ
 ἔοικεν· πιθανὸν νὰ ἀπώλεσεν, ἴσως
 ἀπώλεσεν. Ὅρα καὶ Σ, 362. Ἀντὶ
 τοῦ ἄλλου, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρό-
 γραφα, ὁ Döderlein εἶκασεν ἄλ-
 λος.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Φαί-
 νεται Ὅμηρος προτιμῶν τὴν μητρὸς
 ἀδελφότητα».

⁴) Συνετάχθη πρὸς μετοχήν, ὡς
 τὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχοντα, λή-
 γειν, παύεσθαι.

⁵) Ὑπομενετικόν, καρτερικόν. Ὁ
 Nauck εἶκασε τλημόνα, ὅπερ
 ἐνταῦθα δὲν ἀρμόζει. Μόνον ἐνταῦθα
 αἱ Μοῖραι ἀπαντῶσιν ἐν τῷ πληθυν-
 τικῷ ἀριθμῷ.

⁶) Ἐννοεῖ τὸ ἄρμα, ὡς πολλαχοῦ.

⁷) Κατὰ τὴν τοῦ ἀρχαίου καὶ
 νεωτέρους τὰ συγκριτικὰ κείμενα ἀντὶ
 τῶν θετικῶν.

⁸) Τὸν στίχον ἡθέτουν οἱ ἀρχαῖοι
 κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀθετεῖται·
 πῶς γὰρ ὃν ὁλοῦν εἶπεν, νῦν ἀγαθὸν
 φησιν;» Διὰ τοῦ ἐπιθέτου ὁμοῦ φαί-
 νεται, ὅτι ἔννοεῖ τὸν ἀνδρείον, ὅπερ
 λέγει ὁ Σχολιαστὴς καὶ δέχεται ὁ
 Koch.

⁹) Ὁ Ἀρίσταρχος ἐξήγει· «Ἀντὶ
 τοῦ ἀναίσθητον. Κέχρηται δὲ τῷ
 εἰδικῷ ἀντὶ γενικοῦ». Κατὰ δὲ τὸν
 Döderlein σημαίνει ἀδύνατον καὶ ἀ-
 φροῦρητον ὃν καὶ καθ' ἑλξιν ἐγένετο
 ἐπίθετον, διότι ὁ ποιητὴς ἔπρεπε νὰ
 εἶπῃ, κωφὸν τι, ἤγουν γαῖαν. Κωφὴν
 δὲ γῆν λέγει τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτο-
 ρος, ὡς παρὰ Σοφοκλ. ἐν Ἡλέκτρ.
 244 «ὁ μὲν θανὼν γὰρ τε καὶ οὐδὲν
 ὢν» καὶ ὁ Ἐπίχαρμος κατὰ τὸν Σχο-
 λιαστήν ἐν Ω, 160 ἔλεγεν· «Εἰμὶ νε-
 κρὸς, νεκρὸς δὲ κόπρος, γῆ δὲ ἡ κό-
 προς ἐστίν· εἰ δ' ἡ γῆ νεκρὸς ἐστ',
 οὐ νεκρὸς, ἀλλὰ θεός». Κατὰ τὸν αὐ-

Τὸν δὲ χολωσαμένη προσέφη λευκώλενος Ἥρη· 55
 »Εἴη κεν καὶ τοῦτο τεὸν ἔπος¹, ἀργυρότοξε,
 εἰ δὴ ὁμῆν Ἀχιλλῆϊ καὶ Ἑκτορι θήσετε² τιμὴν.
 Ἑκτωρ³ μὲν θνητός τε γυναικὰ τε θήσατο⁴ μαζόν·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς ἐστι θεᾶς γόνος, ἣν ἐγὼ αὐτῇ⁵
 θρέψα τε καὶ ἀτίτληα⁶ καὶ ἀνδρὶ πόρον παράκοιτιν, 60
 Πηλεΐ⁷, ὃς περὶ κῆρι φίλος γένετ' ἀθανάτοισι.

τὸν τρόπον ἐξηγεῖ ὁ Peppmüller, ὅστις ἐνταῦθα καὶ ἐν Η. 99 ἐν τῇ φράσει ἀπάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθαι εὐρίσκει ἐπίδρασιν ἀρχαιοτέρας Ὀρφικῆς ποιήσεως.

1) Καὶ αὐτὸς ὁ λόγος ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι ὀρθός, δηλ. ὁ φόρος τῆς σκληρότητος πρὸς τὸν Ἑκτορα καὶ ἡ μεροληπτικὴ εὐνοία πρὸς τὸν Ἀχιλλέα ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι δίκαια. Οὕτως ἐξηγεῖ ὁ Ameis, ὅπερ εὐρίσκομεν πιθανώτερον τοῦ λεγομένου ὑπὸ τοῦ La Roche, ὅστις ἐξηγεῖ τοῦτο τὸ ὁποῖον ζητεῖς, ἡδύνατο νὰ γέινῃ. Ὁ Αχι εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ κενὸν ἔπος.

2) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ: «Ἀντὶ τοῦ θήσεις σὺ καὶ μόνος καὶ πρῶτος· οὐ γὰρ ἄλλος τις». Κατὰ τὸν Ameis μετεχειρίσθη τὸ δεύτερον πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ ἐννοῶν πάντας τοὺς θεοὺς μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, διότι οὗτοι ὡς μὴ ἐγείροντες ἀντίρρησην συμφωνοῦσιν αὐτῷ. Τοιαύτη ὁμῶς ὑπόθεσις, ὡς νομίζομεν, δὲν εἶναι ἀναγκαία. Διότι ἐνταῦθα ἡ Ἥρα λέγει καθ' ὑπόθεσιν.

3) Τὸ ἀσύνδετον ἐνταῦθα κεῖται ἀντιθετικῶς. Ὁ Σχολιαστὴς ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ θνητός δὲν ἔχει ἀντίθε-

σιν· αὐδὲν πρὸς τὸ θνητός ἀντιδιέστειλεν». Τοῦτο ὁμῶς δὲν εἶναι ὀρθόν. Δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὸ Ἀχιλλεύς, διότι καὶ οὗτος εἶναι θνητός, ἀλλὰ πρὸς τὸ θεᾶς γόνος. Ὁ Ἑκτωρ εἶναι θνητός καὶ υἱὸς θνητῆς, ἀλλ' ὁ Ἀχιλλεύς υἱὸς θεᾶς.

4) Μέσος ἀόριστος α'. τοῦ θάω = θηλάζω. Ἐνταῦθα εἶναι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

5) Δηλαδὴ οὐχὶ ἄλλη μικροτέρα θεά, ἀλλ' ἐγὼ ἡ πρεσβυτάτη θηγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ σύζυγος τοῦ Ἰανκτος τῶν θεῶν Δ, 59,

6) Ἀνέθρεψα. Περὶ τῶν τοιούτων φροντίζων τῆς Ἥρας δὲν γίνεται μνεία ἀλλαχοῦ τῆς Ἰλιάδος καὶ οὐδὲν τὸ παράδοξον. Ὁ μετὰ τοῦ Πηλέως γάμος ἀποδίδεται τοῖς θεοῖς ἐν Σ, 85 καὶ τῷ Διὶ ἐν Σ, 432, ὅπου ἰδὲ τὴν σημείωσίν μου.

7) Συνήθως ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν ὑπάρχει Πηλεΐ, ἐν ᾧ τὰ χειρόγραφα κατὰ τὸν La Roche ἔχουσι Πηλεῖ, ὅπερ οὗτος προτιμᾷ, διότι τὰ κύρια ὀνόματα εἰς εὐς λήγοντα, ἐξαιρουμένων τῶν Ἀτρεΐς (Β, 105) καὶ Τυδεΐς (Δ, 372 καὶ Κ. 285), δὲν ἔχουσι τὴν ὁμοειδήν εἰς εἴ, ἀλλὰ εἰς ῆι ἢ εἴ, ὡς

πάντες δ' ἀντιάσθε¹, θεοί, γάμου· ἐν δὲ σὺ τοῖσι
δαίνυ' ἔχων φόρμιγγα, κακῶν² ἔταρ', αἰὲν ἄπιστε. α

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

» Ἥρη, μὴ δὴ πάμπαν ἀποσκύδμαινε³ θεοῖσιν· 65

οὐ μὲν γάρ τιμή⁴ γε μί' ἔσσεται· ἀλλὰ καὶ Ἑκτωρ
φίλτατος ἔσκε θεοῖσι βροτῶν, οἳ ἐν Ἰλίου εἰσὶν·

ὥς⁵ γὰρ ἔμοιγ', ἐπεὶ οὐ τι φίλων ἡμάρτανε⁶ δώρων.

οὐ γάρ μοι ποτε βωμὸς⁷ ἐδεύετο δαιτὸς ἔτσης,

λοιβῆς τε κνίσσης τε· τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς. 70

ἀλλ' ἢ τοι κλέψαι μὲν ἐάσομεν⁸ - οὐδέ πη ἔστι

Πορθεῖ Ξ, 115, Ἀχιλλεῖ Ψ, 792,
Ὀδυσσεῖ Ε, 398.

¹) Μετείχετε, μετελαμβάνετε. Τὸ
μέσον μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ.

²) Τῶν Τρώων καὶ κατ' ἐξοχὴν
τοῦ Πάριδος. Ὀνομάζει τὸν Ἀπολ-
λωνά ἀπιστον, διότι οὗτος προδίδει
τὴν πρὸς τὴν Θέτιν φιλίαν.

³) Ὡς ἐκ τοῦ ἐρίζω γίνεται ἐριδ-
μαίνω, οὕτως ἐκ τοῦ σκύζω σκυδμαίνω,
ὅπερ εὐρῆται ἐν Ω, 592. Τὸ δὲ ἀπο-
σκυδμαίνω, ὅπερ ἀπαντᾷ μόνον ἐν-
ταῦθα, σημαίνει ἐξοργίζομαι.

⁴) Τοῦτο εἶναι ἀπόκρισις πρὸς τὸν
λόγον τῆς Ἥρας τὸν ἐν στίχ. 57.
Εἰς τὸ μία ἐννοοῦνται αἱ δοτικαὶ Ἀ-
χιλλεῖ καὶ Ἑκτορι.

⁵) Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ τοῦ Σχολια-
στοῦ ἐρμηνεία· αἶσον ἐπὶ τῇ ἐμῇ κρί-
σει· διότι κεῖται ἀντὶ τοῦ τοῖος (ῆν),
δηλ. φίλτατος. Ὁ Ζεὺς ἐξ ἑαυτοῦ
κρίνει καὶ περὶ τῶν ἄλλων θεῶν.

⁶) Ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα περιπίπτει
εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἀμελεῖν, λη-
σμονεῖν. Ὁ Christ εἰκάσεν, ἥ μ ε ρ-
δέ με δώρων.

⁷) Ὁ Christ παρατηρεῖ, ὅτι ὁ
στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἦττον
ἀρμόζουσιν ἐνταῦθα ἢ ἐν Δ, 48, ὅπου
φέρονται οἱ στίχοι. Διότι ἡ πόλις
εἶχε ἓνα μόνον βωμόν, ἐφ' οὗ αὕτη
ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος ταύτης, ὁ βασι-
λεὺς Πρίαμος, ἔθυε· περὶ βωμῶν πο-
λιτικῶν, ὡς τοῦ Ἑκτορος, ἀγνοεῖ ὁ ἡ-
ρωϊκὸς αἰὼν. Διὰ τοῦτο ὁ κριτικὸς
οὗτος ἀθετεῖ τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὸν
ἐπόμενον. Ἀλλ' ὅτι ἡ παρατήρησις αὕτη
δὲν εἶναι ὀρθή, ἔδειξεν ὁ Hentze ἀν-
τιπαρατηρήσας, ὅτι ὁ Ἑκτωρ ἐν τῇ
αὐτῇ αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ ἔχῃ βωμόν
τοῦ ἐρκέλου Διὸς, ὡς τοιοῦτον εἶχεν
ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν χ 334.

⁸) Σημαίνει ὅ τι παρὰ τοῖς Ἀτ-
τικοῖς τὸ εἶναι χαίρειν, ἀλλ' ἡ σημα-
σία αὕτη μόνον ἐνταῦθα παρ' Ὁμή-
ρῳ ἀπαντᾷ. Διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην
καὶ δι' ἄλλας οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ἡθέτουν
τὸν στίχον τοῦτον καὶ τοὺς δύο ἐ-
πομένους· α Ἀθετοῦνται στίχοι γ'
ὅτι ψευδὸς παρέχουσιν· οὐ γὰρ διὰ
παντός συνδιατρίβει αὐτῷ ἡ Θέτις.
Τὸ δὲ ἐάσομεν νῦν ἀντὶ τοῦ παρῶ-

λάβρη Ἀχιλλῆος - θρασὺν Ἑκτορα· ἥ γάρ οἱ αἰεὶ
μήτηρ παρμέμβλωκεν² ὁμῶς νύκτας τε καὶ ἡμαρ³.
ἀλλ' εἴ⁴ τις καλέσειε θεῶν Θέτιν ἄσπον ἐμεῖο,
ὄφρα τί οἱ εἴπω πυκινὸν ἔπος, ὥς κεν Ἀχιλλεύς 75
δώρων ἐκ Πριάμοιο λάχῃ ἀπό θ' Ἑκτορα λύσῃ. «
Ὡς ἔφατ', ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα,
μεσσηγὺς δὲ Σάμου⁵ τε καὶ Ἰμβρου παιπαλοέσσης
ἐνθορε μείλανι⁶ πόντῳ· ἐπεστονάχῃσε δὲ λίμνῃ.
ἥ δὲ μολυβδοαῖνη⁷ ἰκέλη ἐς βυσσὸν ὄρουσεν, 80
ἥ τε κατ' ἀγραύλοιο βοὸς κέρας⁸ ἐμβεβαυῖα

μεν». Τινὲς τῶν νεωτέρων κριτικῶν δέχονται τὴν ἀθέτησιν, ὡς ὁ Düntzer καὶ ὁ Franke, ἀλλ' ἀποκροῦσι ὁ Perpmüller. Βεβαίως ἡ Θέτις δὲν συνδιατρίβει τῷ υἱῷ πάντοτε καὶ ἐν τῇ προκειμένη περιστάσει· ἡ πεμφθεῖσα Ἴρις εὔρε ταύτην ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς θαλάσσης στίχ. 82, ἀλλ' ἡ φράσις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπερβολικὴ διὰ τὴν συχνὴν ἐπιφοίτησιν τῆς θεᾶς.

¹) Τὸ ἐπιθετὸν εἶναι ἀνάρμοστον εἰς νεκρὸν καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον προτιμότερον νὰ γραφῇ νέκυν Ἑκτορος.

²) Παρακέϊμενος τοῦ παραβλῶσκω = συνοδεύω, παραστέκω. Ὅρα εἰς Δ, 11.

³) Ὁ Σχολιαστὴς τοῦτο λέγει συλλοικοφανές, διότι ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἡματ. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ φράσις ἦτο τυπικὴ.

⁴) Καίται ἐπὶ εὐχῇ· ἀντὶ τοῦ εἶθε, ὡς ἐν Κ, 111. Ἀντὶ τοῦ θεῶν, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον θεῶν = τρέχων.

⁵) Ἐννοεῖ τὴν Σαμοθράκην, περὶ ἧς εἵπομεν ἐν Ν, 12.

⁶) Χάριν τοῦ μέτρου ἀντὶ μέλαν. Καὶ ὁ Εὐστάθιος καὶ ὁ Σχολιαστὴς νομίζουσιν, ὅτι ἐννοεῖ τὸν ὑστερον ὀνομασθέντα Καρδιανὸν κόλπον ἀπὸ Καρδίας πόλεως, ὅπερ οἱ νεώτεροι δὲν δέχονται. Κατὰ τοὺτους τὸ μέλας εἶναι γενικὸν ἐπιθετὸν τῆς θαλάσσης, ὡς τὸ οἶνοψ καὶ ἡερυεῖδης. Δὲν λέγει μὲν ἀλλαγῷ τὸν πόντον μέλανα, ἀλλὰ μεταχειρίζεται τὰς φράσεις μελαίνει πόντος ἐν Η, 64, μέλαν κύμας, 353 καὶ μελαίναν φρεῖχα Φ, 126. Λίμνην λέγει τὴν θάλασσαν τὴν ἐν κόλπῳ περιεκλεισμένην Ν, 21.

⁷) Μολυβδαῖνα κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶναι· «ὁ πρὸς τῇ ὁρμῇ καὶ τῷ ἀγγίστρῳ περιθέμενος μολυβδὸς διὰ τὸ θᾶπτον καθικνεῖσθαι ὃ ἐστὶ καθίεσθε τὸ ἄγκιστρον». Ἡ παραβολὴ καίται ἐν τῇ ταχείᾳ καταδύσει. Τὸ βυσσὸς εἶναι ταυτόσημον τῷ βυθός.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Κατεσκευάζον γὰρ σύριγγα ἐκ κέρα-

ἔρχεται¹ ὠμηστῆσιν ἐπ' ἰχθύσι κῆρα φέρουσα.
 εὔρε δ' ἐνὶ σπηϊ γλαφυρῷ θέτιν, ἀμφὶ δέ τ' ἄλλαι
 εἴαθ' ὀμηγερέες ἄλλαι² θεαί· ἡ δ' ἐνὶ μέσση
 κλαῖτε μόρον³ οὗ παιδὸς ἀμύμονος, ὅς οἱ ἐμελλε
 φθίσεσθ' ἐν Τροίῃ ἐριβώλακι, τηλόθι πάτρης.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·

85

»Ὅρσο, θέτι⁴· καλέει Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.
 τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεὰ θέτις ἀργυρόπεζα·

»Τίπτε με κείνος ἄνωγε⁵ μέγας θεός; αἰδέομαι δὲ
 μίσγεσθ' ἀθανάτοισιν, ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα⁶ θυμῷ.
 εἴμι⁷ μὲν, οὐδ' ἄλιον ἔπος ἔσσεται, ὅττι κεν εἴπῃ. «

»Ὡς ἄρα φωνήσασα κάλυμμ.⁸ ἔλε δῖα θεάων
 κυάνεον⁹, τοῦ δ' οὐ τι μελάντερον ἔπλετο ἔσθος.

τος βοείου, ἣν παρετίθεσαν τῇ ὁρμῇ
 ὑπὲρ τὸ ἀγχιτρον, ὅπως μὴ οἱ ἰχθύ-
 ες ἀποτρώγωσι τὸν λίγνον.

¹) Δηλαδή ἐς βυσσόν. Ἐπειδὴ
 τῶν ἀρχαίων τινὲς ἐθεώρουν ἄτοπον
 τὸ λέγειν κῆρα ἐπὶ ἰχθύων, ἔτρεπον
 εἰς πῆμα καὶ οὕτως εἶχόν τινες τῶν
 ἐκδόσεων τῶν πόλεων.

²) Ἀλίας θεὰς λέγει τὰς Νηρηΐ-
 δας.

³) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν ψ, 351
 τὸ κλαῖν συντάσσεται πρὸς αἰτιατι-
 ατικὴν πράγματος.

⁴) Κατὰ πρότασιν τοῦ Cobet ἔγρα-
 φεν ὁ Nanck Θέτις. Τὸ ἄφθιτα
 κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει ἀναλ-
 λώλωτα καὶ ἀμετάβλητα.

⁵) Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον
 ἔλθεῖν.

⁶) Σημαίνει πολυάριθμα, ὡς καὶ
 ἐν Γ, 412.

⁷) Τὸ ἀσύνδετον κεῖται ἐπὶ ἀντι-
 θέσεως. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ δὲν
 θὰ ἀφήσω τὴν ἐντολήν του ἀνεκτέ-
 λεστον.

⁸) Φαίνεται, ὅτι δὲν ἐννοεῖ ἱμά-
 τιον, ἀλλὰ καλύπτραν ἢ κρήδεμνον.
 Διότι ἄλλως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἐν ν ο
 καὶ οὐχὶ ἐ λ ε.

⁹) Τὸ χωρίον τοῦτο μαρτυρεῖ, ὅτι
 τὸ φέρειν μαῦρον κάλυμμα εἶναι ἀρ-
 χαιότατον. Ὁ Helbig ἐνόμισεν, ὅτι
 τὸ χρῶμα τοῦ καλύμματος συμφωνεῖ
 πρὸς τὸ στοιχεῖον, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ
 Νηρηΐς. Πιθανώτερον εἶναι τὸ πρῶ-
 τον, εἰ καὶ ὁ Σχολιαστὴς ἔχει καὶ
 τὰ δύο. «Οἰκεῖον δὲ θαλασσίᾳ καὶ
 πενθούσῃ θεῷ τὸ μέλαν». Εἶναι ὁ-
 μως παράδοξον, ὅτι φέρει πένθος πρὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ. Ἔσθος ση-
 μαίνει οἰονδήποτε ἔνδυμα καὶ διὰ καὶ
 τὸ κάλυμμα.

βῆ δ' ἰέναι, πρόσθεν¹ δὲ ποδὴνεμος ὠκέα Ἴρις
 ἡγεῖτ'· ἀμφὶ δ' ἄρα σφι λιάζετο² κύμα θαλάσσης.
 ἄκτην δ' ἐξαναβᾶσαι³ ἐς οὐρανὸν αἰχθήτην,
 εὖρον δ' εὐρύοπα Κρονίδην, περὶ δ' ἄλλοι ἅπαντες
 εἶαθ' ὁμηγερέες μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἔοντες.
 ἦ δ' ἄρα παρ Διὶ πατρὶ καθέζετο, εἴξε⁴ δ' Ἀθήνη. 100
 Ἥρη δὲ χρύσειον καλὸν δέπας ἐν χειρὶ θῆκε
 καὶ ῥ' εὐφρην' ἐπέεσσι⁵. Θέτις δ' ὤρεξε⁶ πιοῦσα.
 τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 »Ἥλυθες Οὐλυμπόνδε, θεὰ Θέτι, κηδομένη⁷ περ,
 πένθος ἄλαστον⁸ ἔχουσα μετὰ φρεσίν· οἶδα καὶ αὐτός⁹. 105
 ἀλλὰ καὶ¹⁰ ὥς ἐρέω τοῦ σ' εἵνεκα δεῦρο κάλεσσα.
 ἐννήμαρ¹¹ δὴ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρωρεν¹²

1) Πλεονάζει, διότι ἤρκει μόνον τὸ ἡγεῖτο, ἀλλ' ὁ πλεονασμὸς εὐρηται καὶ ἐν χ. 400 καὶ ω. 155.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· α' Ὑπεχωρίζετο, διίστατο, ὡς περ ὁδὸν παρέχον·.

3) Οὕτως ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος καὶ οὕτως εἶχον αἱ πλείονες τῶν ἐκδόσεων, ἐν ᾗ ἄλλοι ἔγραφον εἶσα· ν α β ᾱ σ α ι.

4) Ὑπεχώρησεν, ἔκαμε θέσιν ὡς λέγομεν οἱ νεώτεροι. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· α' Ἡ μὲν Ἀθηναῖα ὡς νεώτερα τοῦ θρόνου ὑπέκει, ἡ δὲ Ἥρα ὡς βασιλὺς τῇ δεξιῷσει φιλοφρονεῖται·.

5) Ἐννοεῖ τοὺς φιλοφρονητικοὺς λόγους τῆς ὑποδεχομένης θεᾶς. Περὶ τῆς Θέτιδος ἡ Ἥρα λέγει μετὰ περιφρονησεως ἐν Α. 555, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀντίφασις. Διότι ἐκεῖ τὴν περιφρόνησιν δὲν ἔδειξε κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν θεάν.

6) Ἀντὶ ὀρέξασα ἔπιε κατὰ τὸν Σχολιαστήν. Οἱ νεώτεροι ὁμῶς ἐννοοῦσιν, ὅτι, ἀφ' οὗ ἔπιεν, ἀπέδωκε τὸ ποτήριον.

7) Συνήθως ἡ λύπη ποιεῖ τοὺς λυπομένους τοιούτους, ὥστε νὰ μὴ δίδωσι προσοχὴν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἄλλων.

8) Ἀλυσμένητον, ὡς δεικνύει ἡ σύνθεσις τῆς λέξεως ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ λαθέσθαι.

9) Ἡ πρότασις αὕτη προπαρασκευάζει τὴν ἐπομένην ἀντίθεσιν.

10) Ἄν καὶ λυπεῖσαι καὶ δὲν εἶσαι ἐπιδεκτικὴ ξένων ἀνακοινώσεων.

11) Ἡ ἔρις ἤρξατο ἀπὸ τῆς πρώτης πρωίας μετὰ τοὺς ἀγῶνας, ὅτε ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ πρώτων ἤρξατο ἔλκων τὸ πτόμα τοῦ Ἑκτορος περὶ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου.

12) Ὁ παρακείμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστώτος.

Ἑκτορος ἀμφὶ νέκυι καὶ Ἀχιλλῆϊ πτολιπόρῳ
 κλέψαι δ' ὀτρύνουσιν¹ εὐσκοπον Ἀργεῖφόντην
 αὐτὰρ ἐγὼ τόδε² κῦδος Ἀχιλλῆϊ προτιάπτω, 110
 αἰδῶ καὶ φιλότητα τεὴν μετόπισθε φυλάσσω³.
 αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἔλθῃ καὶ υἱεὶ σῶ ἐπίτειλον.
 σκύζεσθαι οἱ εἰπέ θεούς, ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων
 ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένησιν⁴
 Ἑκτορ' ἔχει⁵ παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσεν, 115
 αἶ κέν πως ἐμέ τε δείσῃ ἀπό θ' Ἑκτορα λύσῃ.
 αὐτὰρ ἐγὼ Πριάμφ μεγαλήτορι Ἴριν ἐφήσω⁶
 λύσασθαι⁷ φίλον υἱόν, ἰόντ'⁸ ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνῃ⁹. α
 Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα, 120
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιοιο καρῆνων ἀΐξασα.
 ἔξεν δ' ἐς κλισίην οὗ υἱέος¹⁰ ἔνθ' ἄρα τόν γε
 εὖρ' ἀδινὰ στενάχοντα· φίλοι δ' ἄμφ' αὐτὸν ἐταῖροι
 ἐσσυμένως ἐπένοντο¹¹ καὶ ἐντύνοντο ἄριστον.

1) Μετεχειρίσθη τὸν ἐνεστῶτα, διότι ἡ ἐνέργεια ἔτι δὲν ἔληξεν.

2) Ταύτην τὴν δόξαν, ἣν προτείνει τῇ Θέτιδι, δηλ. τὴν παράδοσιν τοῦ πτώματος τοῦ Ἑκτορος διὰ λύτρων. Τὸ προτιάπτω εἶναι ταῦτόν τῳ προσάπτω. Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε προΐάπτω.

3) Προσπαθῶν νὰ διατηρήσω εἰς τὸ μέλλον τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν φιλίαν, ἣν ἔχεις πρὸς ἐμέ.

4) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν. «Μαίνεις γὰρ ἔδιδον τὸ αἰκίζεσθαι τὰ ἀνάσθητα».

5) Κρατεῖ. Περὶ λύσεως τοῦ πτώματος δὲν ἐποίησε πρότασιν ὁ Πρία-

μος, ἀλλ' ἠδύνατο αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεὺς νὰ προτείνῃ.

6) Θέλω ἐπιπέμψῃ μετὰ τῆς ἐντολῆς. Καὶ ἡ ἐντολὴ λέγεται ἐφημοσύνη.

7) Ὅρα, ὅτι τὸ μὲν ἐνεργητικὸν μετεχειρίσθη ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλεύως, τὸ δὲ μέσον ἐπὶ τοῦ Πριάμου.

8) Εἶναι αἰτιατικῆς, ἐν ᾧ προηγείται δοτικῇ, ὡς ἐν Ο, 116.

9) Τὰ ὅποια δύνανται νὰ εὐφράνω· τὴν καρδίαν του.

10) Ἐνταῦθα ἔχει τοπικὴν σημασίαν.

11) Καὶ εἰς τὸ βῆμα τοῦτο ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ ἄριστον, ὅπερ σημαίνει τὸ πρόγευμα.

τοῖσι δ' οἷς λάσιος μέγας ἐν κλισίῃ ἱέρευτο¹. 125

ἡ δὲ μάλ' ἄγχ' αὐτοῖο καθέζετο πότνια μήτηρ,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

»Τέκνον ἐμόν, τέο μέχρ² ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων

σὴν ἔδεαι κραδίην³, μεμνημένος οὔτε τι σίτου 130

οὔτ' εὐνῆς;⁴ ἀγαθὸν δὲ γυναικί περ ἐν φιλότῃ

μίσγεσθ⁵· οὐ γάρ μοι δηρὸν βέη⁵, ἀλλὰ τοι ἦδη

ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ Μοῖρα κραταιή.

ἀλλ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα, Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι.

σχύζεσθαί σοι φησι θεούς, ἐὲ δ' ἔξοχα πάντων

ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένησιν 135

Ἔκτορ' ἔχεις παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσας.

ἀλλ' ἄγε δὴ λῦσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα.α

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

1) Σχεδὸν ὑπὸ πάντων τῶν ἑρμηνευτῶν θεωρεῖται ὡς ὑπερσυντελικός, μόνον δ' ὁ La Roche ἔχει ἀμφιβολίαν νομίζων, ὅτι εἶναι μέσος ἀόριστος μετὰ παθητικῆς σημασίας ἢ παρατατικὸς ἀντὶ ἱερεῦετο. Ὁ Düntzer θεωρεῖ τὸν στίχον ὡς προσθήκη τῶν μεταγενεστέρων.

2) Μέχρι τίνος, ἕως πότε; Τοῦτο μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, ἀλλαχοῦ δὲ λέγει ἐς τί; Ε, 465. Μεταγενέστεροι ὅμως ποιηταὶ οὐχὶ σπανίως μεταχειρίζονται τὸ μέχρι μετὰ γενικῆς, ὡς ὁ Καλλίνος ἐν ἀποσπασμ. Ι, 1 «μέχρις τεῦ κατάκεισθε:»

3) Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐπίθετα θυμοδόρος καὶ θυμοδακῆς. Παράδοξος φαίνεται ἡ μομφὴ πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὅτι ἀπέχει τροφῆς, διότι ὁ Ἀχιλλεύς ἔφαγεν ἐν Ψ, 55 καὶ δὴ ἡ Θέτις εὖρε τοὺς ἐταίρους τοῦ υἱοῦ παρασκευάζοντας ἄριστον.

4) Ὁ στίχος οὗτος καὶ οἱ δύο ἐπόμενοι ἠθετοῦντο ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀθετοῦνται στίχοι γ', ὅτι ἀπρεπὲς μῆτέρα υἱῷ λέγειν, ἀγαθὸν ἐστὶ γυναικὶ μίσγεσθαι... καὶ τὸ λέγειν ὅτι ὁ θάνατός σου ἐγγὺς ἐστὶν ἄκαιρον. Διεσκεύακε δὲ τις αὐτούς, οἷηθεὶς ἀποκρέμασθαι οὐδέ τι σίτου». Οἱ νεώτεροι δὲν εἶναι πρόθυμοι νὰ δεχθῶσι τὴν ἀθέτησιν καὶ δὴ ἀποκρούουσι ταύτην ὁ Köchly καὶ ὁ Peppmüller· διότι πρὸς τοὺς ἄλλους ἢ ἀθέτησις εἶναι ἀδύνατος ἄνευ μεταβολῆς τοῦ τέλους τοῦ στίχου 129. Ὀντως ὁ Düntzer προτείνει νὰ μεταβληθῇ εἰς, μ ε μ ν η μ ἔ ν ο ς α ἰ ἔ ν ἔ τ α ἰ ρ ο υ.

5) Διότι δὲν μέλλεις νὰ μοι ζήσης μακρὸν χρόνον. Περὶ τοῦ βήματος ἴδὲ εἰς Ο, 194. Ἀντὶ τοῦ βέη πάνυ ἀπιθάνως ὁ Nauck εἰκασε βέη.

»Τῇδ' εἶη· ὅς ἄποινα φέροι, καὶ νεκρὸν ἄγοιτο²,
εἰ δὴ πρόφρονι³ θυμῷ Ὀλύμπιος αὐτὸς ἀνώγει. « 140

Ὡς οἱ γ' ἐν νηῶν ἀγύρει⁴ μήτηρ τε καὶ υἱὸς
πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον.

Ἴριν δ' ὥτρυνε⁵ Κρονίδης εἰς Ἴλιον ἱρήν·

✱ »Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμποιο
ἄγγελον Πριάμφ μεγαλήτορι Ἴλιον εἰσώ⁶ 145

λύσασθαι φίλον υἱόν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,

δῶρα δ' Ἀχιλλῇ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἱήνη,

οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων' ἴτω ἀνὴρ.

κῆρύξ⁸ τις οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει⁹

1) Οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων ἐρ-
μηνευτῶν ἔλεγον εὐκτικὴν τοῦ εἶμι καὶ
τὸ τῇδε ἐξήγουν ἐνθάδε, ὡς ἐν P,
512· ἄς ἔλθῃ, ἐδῶ. Τὴν γνώμην ταύ-
την δέχεται ὁ Curtius, ἀλλ' ἀπο-
κρούει ὁ Haupt. Παρὰ τοῖς νεωτέ-
ροις ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Ζωπύ-
ρου, ὅστις ἐθεώρει εὐκτικὴν τοῦ εἶμι,
ταυτοτροπῶς ἄς ἦναι.

2) Ἐννοεῖται ἡ ἀντιωνυμία οὗτος,
ἥτις εἶναι ὑποκείμενον τοῦ ἄγοιτο.
Αἰτία τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ Ἀχιλ-
λέως δὲν εἶναι τὰ λύτρα, εἰ καὶ ἐν
στίχ. 595 (ὅπου ἰδὲ σημειώσιν μου)
ταύτης μόνης μνημονεύει, ἀλλὰ τὸ
πρὸς τοὺς θεοὺς σέβας. Κατὰ τὸν
Nägelsbach τοῦτο εἶναι, ὥσει ὁ ἥρωες
κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὴν ὑψί-
στην βαθμίδα τοῦ μεγαλείου ἀνῆλθε,
συγγρόνως καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἀπλό-
τητα κατέπεσεν. Περὶ τοῦτου ὁ Εὐ-
στάθιος παρατηρεῖ· « καὶ ὡς τὰ δῶρα
θυμοῦ πρᾶντικὰ, καὶ ὡς ὁ φόβος τῶν
κρειττόνων ὑπενδιδόναι ποιεῖ τοὺς
ἀγριουμένους, καὶ ὡς ὁ διὰ μέσου

καιρὸς μαλάττει τὴν ἐν τοῖς θυμου-
μένοις σκληρότητα».

3) Σπουδαίως, ὡς ἐν Θ, 40. Ἐκ
τοῦ στίχου τούτου δῆλον γίνεται, ὅτι
ἐν τῷ ἡγουμένῳ στίχῳ ἐλέγομεν.

4) Τοῦτο ἀλλαχοῦ λέγει νεῶν ἐν
ἀγῶνι Ο, 428.

5) Ἀντιδρύνας πέμφεν, ὡς ἐν α, 85.

6) Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ἰοῦσα.

7) Ὁ μὲν Ameis τὴν γενικὴν συν-
άπτει τῷ ἄλλος, ὁ δὲ La Roche πι-
θανώτερον τῷ ἀνὴρ, ὡς Τρώων ἄν-
δρα ἐν B, 127, 457. Κατὰ τὸν Σχο-
λιαστήν· « Ἀρὰ δὲ καὶ ἔλεον ἡ μόνω-
σις ἐργάζεται».

8) Τὸ ἀσύνδετον κεῖται ἐπὶ ἀντι-
θέσεως, Ἦτο σὺνήθες τῷ ἡρωϊκῷ
αἰῶνι τὸ ἀκολουθεῖν κήρυκα τῷ βασι-
λεῖ. Διὰ τί ἄρ' αὖ γε μέλλει οὗτος νὰ
ἦναι γεραίτερος; Κατὰ τὸν Εὐστά-
θιον· « τὸ γεραίτερος ἀφοβίαν στερεοῖ
τῷ γέροντι Πριάμφ». Φαίνεται ὅμως,
ὅτι συμβουλεύει, ἵνα ὁ Πρίαμος προσ-
λάβῃ γέροντα ὡς συνετὸν καὶ σεβάσιμον.

9) Ἐτέθη εὐκτικὴ κατ' ἀφομοίω-

ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν¹ ἐύτροχον, ἥδ' ἐ καὶ αὖτις 150
 νεκρὸν² ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω³ φρεσὶ μηδὲ τι τάρβος⁴
 τοῖτον⁴ γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν Ἀργεῖφόντην,
 ὃς ἄξει, εἴως κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ⁵ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος, 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ'⁶ ἄλλους πάντας ἐρύξει.
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων οὔτ' ἄσκοπος οὔτ' ἀλιτήμων⁷,
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως⁸ ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός. «
 Ὡς ἔφατ', ὥρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.

οἰν πρὸς τὴν προηγουμένην, ὡς ἐν π, 392 καὶ φ, 162 « γήμαιθ' ὃς κε πλεῖστα πόροι καὶ μύσαιμος ἔλθοι ». Σημειωτέον, ὅτι παρὰ μὲν τῷ Εὐστάθιῳ ὑπάρχει ὑποτακτική, ἐν τισὶ δὲ χειρογράφοις ὀριστική.

1) Ἡ ἄμαξα αὕτη μέλλει νὰ κομίσῃ τῷ Ἀχιλλεῖ τὰ λύτρα· αὐτὸς δὲ ὁ Πρίαμος θέλει ἐπιβῇ δέφρου στίχ. 322.

2) Ὁρίζεται ἀκριθέστερον διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

3) Μηδὲ κατὰ τι νὰ συλλογίζηται θάνατον. Εἰς δὲ τὸ τάρβος κατὰ ζευγμά ἐννοεῖται τὸ ἔστω. Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι ἰσχυροὶ οἱ λόγοι, δι' οὓς ὁ Peppmüller καὶ ὁ Hentze ἀθετοῦσι τοὺς στίχους 152—158. Ὁ τελευταῖος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἐν τούτοις τοῖς στίχοις διδομένη πρόρρησις μένει ἄνευ ἀποτελέσματος, καὶ ὅτι ὁ Πρίαμος δὲν ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης, ὅπως διασκεδάσῃ τοὺς φόβους τῆς Ἑκάδης (στίχ. 203—8). Ταῦτα, ἂν μὴ πλανώμεθα, δὲν εἶναι ἀκριβῆ. Διότι τὰ πράγματα

γίνονται, ὡς ἐνταῦθα προαγγέλλονται, καὶ ὁ Πρίαμος δὲν ἤθελε τολμήσει νὰ πορευθῇ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, εἰ μὴ ἡ ἐνθάρρυνσις αὕτη ἐγίνετο. Ὁ δὲ Πρίαμος οὐ μόνον λέγει τῇ Ἑκάδῃ, ὅτι ἦλθεν Ὀλύμπιος ἄγγελος στίχ. 194, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀγγελίας ταύτης στηρίζει τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ 223.

4) Τὸ τοῖτον πομπὸν εἶναι κατηγόρημα εἰς τὸ Ἀργεῖφόντην.

5) Δηλαδὴ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως.

6) Περιεμένομεν οὕτε, ἀλλ' ἡ ἄρνησις ὑπάρχει ἐν τῷ ἐρύξει.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Τάχιστα συνέλαβε πόθεν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τὸ ἀδικεῖν ἔρχονται. Ἡ γὰρ δι' ἀσυνεσίαν, ὃ διὰ τοῦ ἄφρων· ἡ ἀκόντως, ὃ διὰ τοῦ ἄσκοπος, ὃ δηλοῖ τὸν μὴ τοῦ συμφέροντος προνοοῦμενον· ἡ ἐκουσίως, ὃ διὰ τοῦ ἀλιτήμων παρέρστησεν, ὃ δηλοῖ τὸν ἀλιτάνευτον, τὸν ἐκουσίως τοῦ δέοντος ἀμαρτάνοντα ».

8) Ἐπιμελῶς, μετὰ προσοχῆς.

ἵξεν δ' ἐς Πριάμοιο¹, χίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόον τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἔνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν εἵματ' ἔφυρον², ὃ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖος
 ἐντυπᾶς³ ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλὰ
 κόπρος⁴ ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
 τήν⁵ ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔῃσι. 165
 θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματ' ἰδὲ νυοῖ⁶ ὠδύροντο,
 τῶν⁷ μιμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῇ δὲ παρὰ Πριάμον Διὸς ἄγγελος, ἥδὲ προσηύδα
 τυτθὸν⁸ φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 »Θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδὲ τι τάρβει·

¹) Εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν
 ἔπειτα λεγόμενον, ἐς διδασκάλου.
 Ἐνοπὴ ἐνταῦθα εἶναι ἡ οἰμωγὴ, συνη-
 θέστερον δὲ ὁ ἀλλαγμὸς τῆς μάχης.

²) Κατέβρεχον τὰ ἐνδύματα μὲ
 δάκρυα. Ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει ἐν-
 νοεῖται τὸ ἦν.

³) Εἶναι ἐπίρρημα, οἷα τὰ ἐκὰς
 καὶ ἀνδραγὰς. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον·
 «Τὸ δὲ ἐντυπᾶς ἀντὶ τοῦ ἐντυπωδῶς
 καὶ οἷον ἐντυπωμένως τῷ ἱματίῳ,
 ὥστε δι' αὐτοῦ σώματος μόνον τύπον
 φαίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦ σκέποντος ὁρᾶ-
 σθαι τὸν τοῦ σκεπομένου τύπον». Φαίνεται,
 ὅτι ὁ Πρίαμος ἐν τῇ με-
 μεγάλη αὐτοῦ λύπῃ ἤθελε νὰ ἀποχω-
 ρίσῃ καὶ ἀπομονώσῃ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ
 ἐξωτερικοῦ κόσμου. Καὶ ὁ Σικυώνιος
 γραφεὺς Σημάνθης γράφων τὴν ἐν
 Αὐλίδι σφαγὴν τῆς Ἰφιγενείας ἐκάλυ-
 ψε τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅπερ ἐποίησε
 καὶ ὁ Δισχόλος τὴν Νιδίην καὶ ἄλλα
 πρόσωπα ὁμοίως σχηματίσας.

⁴) Κόπρος ἐνταῦθα εἶναι ἡ κόνις.
 Αἱ δὲ τοπικαὶ δοτικαὶ κεφαλῇ καὶ
 αὐχένι ὀρίζουσιν ἀκριδέστερον τὴν
 ἀμφί, ἥτις κεῖται ἐπίρρηματικῶς, ὡς
 ἐν X. 414

⁵) Ἀναφέρεται εἰς τὴν κόπρον.
 Τὸ καταμάω σημαίνει ἐπισωρεύω.

⁶) Νυὸς εἶναι ἡ νόμφη. Αἱ γυναῖ-
 kes ὤφειλον νὰ θρηνώσιν ἐν τοῖς
 οἴχοις.

⁷) Δηλαδὴ τῶν ἑαυτῶν συζύγων.

⁸) Χαμηλὴ τῇ φωνῇ. Τοῦτο δὲ
 ποιεῖ ἡ Ἰρίς, ὅπως μὴ ἐκπλήξῃ τὸν
 γέροντα, ὅπερ ὅμως συνέβη, διότι οὗ-
 τος ἦτο τεταραγμένος τὴν ψυχὴν. Ἐκ
 τοῦ τρόμου τοῦ Πριάμου ὁ Gadstone
 εἰκάζει, ὅτι ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Τρώ-
 ων οἱ μικρότεροι θεοὶ ἦσαν ἄγνωστοι·
 διότι δὲν μνημονεύεται, ὅτι τοιοῦτος
 τρόμος ἐγένετο ἐν ἡρωϊ τῶν Ἀχαιῶν
 διὰ τὴν ἐμφάνισιν θεῶν. Τὴν εἰκασίαν
 ὅμως ταύτην ἀποκρούει ὁ Peppmül-
 ler.

οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὅσσομένη¹ τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὃς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεταί ἡδ' ἐλεαίρει².
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἑκτόρα διον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῇ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἱήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἔτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὃς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐύτροχον, ἡδὲ καὶ αὖτις
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε διὸς Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσὶ μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται Ἀργεῖφόντης,
 ὃς σ' ἄξει, εἰως κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὗτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων οὗτ' ἄσκοπος οὗτ' ἀλιτήμων,
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός. α

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις,
 αὐτὰρ ὃ γ' υἱὰς ἅμαξαν ἐύτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι³ ἠνώγει, πείρινθα⁴ δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶεντα⁵,

1) Περιπίπτει εἰς τὴν σημασίαν τοῦ προλέγουσα, ἀγγέλλουσα. Τὸ δὲ τὸ δὲ κεῖται τοπικῶς ἀντὶ τοῦ ἐνταῦθα.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «ἐνταῦθα ὑγιῶς λέγεται, ἐκεῖ δὲ (B 27) κακῶς ὑπὸ τοῦ Ὀνείρου πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα».

3) Εὐτρεπῖσαι, παρασκευάσαι. Οἱ υἱοὶ τοῦ Πριάμου ἀγνοοῦσι, τί θέλει νὰ πράξωσι καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκ-

τελοῦσι τὸ κελευόμενον. Διὰ τοῦτο μετ' ὀλίγον ὀνειδίζει αὐτούς.

4) Πείρινς κατὰ τὸν Σχολιαστήν εἶναι «τὸ τετράγωνον πλινθίον τὸ ἄνωθεν περιδούμενον ταῖς ἀμάξαις». Κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους εἶναι ῥιπινθα ἐκ τῶν ῥιπῶν πλακέντα, κατὰ δὲ τὸν Döderlein παράγεται ἐκ τοῦ πειραίνειν = δέειν.

5) Κηῶεις εἶναι ταῦτόν τῳ κηώδης = εὐώδης.

κέδρινον, ὑψόροφον, δς γλήνεα¹ πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο φώνησέν τε·

»Δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος² ἄγγελος ἦλθε
 λύσασθαι φίλον υἱόν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήνη.
 ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται³ εἶναι;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγε
 κεῖσ⁴ ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.«

»Ὡς φάτο, κώκυσεν δὲ γυνὴ καὶ ἀμείβετο⁵ μύθῳ· 200
 »ὦ μοί⁶, πῇ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε⁷ ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἡδ' οἷσιν ἀνάσσεις⁸;
 πῶς ἐθέλεις⁹ ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, δς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς¹⁰

1) Γλήνος λέγεται πρᾶγμα ἀξιοθέατον, κειμήλιον. Ἐντεῦθεν τὸ τρίγληνα ἐν Ξ. 183. Τὸ δὲ κεχάνδει εἶναι ὑπερσυντελικὸς τοῦ χανδάνω = περιλαμβάνω. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Μασσαλιωτικὴ ἔκδοσις εἶχε κ ε ε ὕ θ ε ι.

2) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀπ' Ὀλύμπου.

3) Τί σοι φαίνεται; ποίαν γνώμην ἔχεις; Ἀριστα ἀπομμεῖται ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς τοὺς αἰτοῦντας συμβουλίας. Ὁ Πρίαμος εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκέλευσε τοὺς υἱούς, ὅπως παρασκευάσωσι τὸ κιβώτιον, καὶ κατέβῃ εἰς τὸν θάλαμον, καὶ ὁμῶς ἐρωτᾷ τὴν γνώμην τῆς γυναικὸς περὶ τοῦ πρακτέου.

4) Ὁρίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ ἐπὶ νῆας. Τὸ δὲ ἔσω στρατὸν

εὐρὺν Ἀχαιῶν ἐφαίρει τὸ ἐπικινδυνὸν τῆς ὁδοῦ, ὡς λέγει ὁ Ameis.

5) Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε καὶ ἀ ν ῆ ρ ε τ ο.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Γυναικεῖα ἡ ἀναφώνησις, ἐξισταμένης ἐπὶ τῶν τηλικούτων τολμῶν».

7) Τὸ ἔκλε(ο) εἶναι συγκεκομμένος παρατατικὸς τοῦ κλέομαι, ὡς τὸ ἀποαίρεο ἐν Α, 275 ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀποαιρέο· διὰ τὰς ὁποίας πρότερον ἐφημίζετο.

8) Περιγράφει τὴν αἰτιατικὴν πολίτας.

9) Πῶς ἔχεις τὸ θάρρος; Ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ ἐν στίχ. 519 μεταχειρίζεται τὸ ἔ τ λ ης.

10) Ἐν τῇ Ἰλιάδι γίνεται μνεῖα μόνον τοῦ φόνου τοῦ Λυκάονος, τοῦ Πολυδώρου καὶ τοῦ Ἑκτορος. Πλὴν τούτων συνέλαβε δύο αἰχμαλώτους, τὸν Ἴσον καὶ τὸν Ἀντιφόν Α, 112.

υιέας ἐξενάριξε· σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.

205

εἰ γάρ σ' αἰρήσει¹ καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν
ὠμηστῆς² καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει,
οὐδέ τί σ' αἰδέσεται³. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὥς ποθι Μοῖρα κραταιή
γεινομένη ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
ἀργίποδας⁴ κύνας ἄσαι, ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,
ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ⁵, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ⁶ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα⁷· τότ' ἄντιτα⁸ ἔργα γένοιτο

210

¹) Ἀντὶ τοῦ αἰρήσει ὁ Bothe εἰκασεν ἀθρήσει, ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Naber, ὁ Düntzer, ὁ Nauck καὶ ἄλλοι. Ὁ τελευταῖος παρατηρεῖ, ὅτι περὶ τοῦ αἰρεῖν δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος· διότι ὁ Πρίαμος ἐξ ἰδίας ὁρμῆς παραδίδεται εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅπως λύσῃ τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος. Ἀτυχέστερον ὁ Düntzer εἰκάζει, ὅτι δύναται νὰ τραπῇ εἰς ἐβρήσει. Νομίζομεν, ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη διορθώσεως ὑπάρχει· καὶ ἡμεῖς λέγομεν, ἐάν σε ἔδῃ καί σε πιάσῃ. Εἶναι μόνον τὸ καλούμενον σχῆμα πρότερον ὕστερον, ὅπερ κατὰ τὸν Εὐστάθιον δηλοῖ σύγχυσις λογισμοῦ.

²) Συνήθως ἀποδίδεται εἰς ὄρνεα καὶ κύνες. Λέγει ὅδε, διότι ἐν τῇ φαντασίᾳ τῆς Ἑκάδης ὁ Ἀχιλλεὺς παρίσταται ὡς παρών.

³) Μετεχειρίσθη τὸ αἰδέσεται διὰ τὸ βαθύ γῆρας τοῦ ἰκετεύοντος. Τὸ νῦν δὲ κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πριάμου· τὴν ὁμοίως ἄς κλαίωμεν μακρὰν (τοῦ πτώματος τοῦ Ἑκτορος).

⁴) Δηλαδή τῷ Ἑκτορί. Τὸ ὡς ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ κύνες ἄσαι.

⁵) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἀργός καὶ πούς καὶ δηλοῖ τὸν ταχύποδα.

⁶) Ἐνταῦθα δὲν δηλοῖ τὸν ἰσχυρόν, ἀλλὰ τὸν σκληρόν.

⁷) Τὸ ἦπαρ εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ πάθους. Ἡ γραῦς ἀναμιγνύει τὸν λογισμὸν μετὰ πάθους.

⁸) Δὲν λέγει λαβοῦσα τῇ χειρὶ, ἀλλὰ προσφῦσα τῷ ἦπατι, ὥστε ἦτο σαρκοφάγον θηρίον. Ταῦτα ἀρμύζουσι μητρὶ πρεσβυτίδι πενθοῦσῃ ὑπὲρ τέκνου οὐ μόνον φονευθέντος, ἀλλὰ καὶ ὑβριζομένου.

⁹) Τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἄντιτα, ὡς ἐν ρ, 51, ἀλλὰ δὲ ἄντιτά. Πολλοὶ κριτικοὶ προτιμῶσι τὸ δεύτερον χάριν τοῦ ἄν, ὅστις εἶναι ἀναγκαῖος τῇ εὐκτιῇ, ἀλλὰ τὸ τιτὸς μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν διηρημένοι, διότι ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος καὶ ὁ Καλλίστρατος ἔγραφον τιτά, ὁ δὲ Ἀσκαλωνίτης ἄντιτα, ὅπερ κατὰ Σχολιαστὴν ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀντιτιτα, ἐκδικητικά.

παιδὸς ἑμοῦ, ἐπεὶ¹ οὐ ἐκακιζόμενόν γε κατέκτα,
ἀλλὰ πρό² Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
ἑσταότ³, οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς. «

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
»Μή μ' ἐθέλοντ'⁴ ἰέναι κατερύκανε, μηδὲ μοι αὐτῆς⁵
ὄρνις⁶ ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδὲ με πείσεις.
εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος⁷ ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι⁸ ἢ ἱερῆες,

¹) Αἰτιολογεῖ τὸ πάθος αὐτῆς. Τὸ δὲ κακιζόμενος σημαίνει θειλός, ἄνθρωπος. Ἡ Ἑκάδη ἤθελε συγχωρήσει τὸν φόνον καὶ τὴν ὕβριν τοῦ υἱοῦ, ἂν οὗτος ἀποδεικνύετο ἄνθρωπος.

²) Ἡ πρό μετὰ γενικῆς δηλοῖ ὑπεράσπισιν, ὡς ἐν Δ, 156 αὖτις προστήσας πρό Ἀχαιῶν. Ἡ γραφή πρὸς Τρώων δὲν εἶναι ὀρθή.

³) Ἀντιτίθεται πρὸς τὸ κακιζόμενον καὶ ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης μετοχῆς. Ὡς τὸ φόβος ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ φοβεῖσθαι, οὕτω τὸ ἄλεωρῆ τὸ ἀλλεῖναι Ν, 436 «οὔτε γὰρ ἐξοπίσω φυγεῖν δύνατ' οὔτ' ἀλέασθαι». Τὸ ὄνομα ἄλεωρῆ μόνον ἐνταῦθα σημαίνει ὑποχώρησιν, ἀλλαχού δὲ ὑπεράσπισιν.

⁴) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ κατερύκανε.

⁵) Δηλαδὴ σὺ ἡ ἰδία, ἐν ᾧ δὲν ὑπάρχει ἀποτρεπτικὸν σημεῖον.

⁶) Τὸ ὄρνις μόνον ἐνταῦθα καὶ τὸ οἰωνός ἐν Μ, 243 ἀπαντῶσιν ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ. Παρὰ τοῖς ἑπειτα ἢ μεταφορὰ ἐν τῷ κακὸς οἰωνός ἐγένετο συνηθεστάτη. Ἡ Ἑκάδη γίνετα κακὸς οἰωνός, διότι θρηνεῖ καὶ θυσσημεῖ, ἐν ᾧ ὁ ἀνὴρ ἀπέρχεται πρὸς

λύσιν τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ. Ὁ Düntzer γράφει ἐν καὶ οὐχὶ ἐνὶ, διότι τὸ ὄρνις ἔχει τὸ μακρόν. Τὸ ὄρνις στενῶς συνδέεται τῇ φράσει ἐνὶ μεγάροισι, δηλ. ὄρνις τῶν μεγάρων, ἐν ᾧ οἱ ὄρνιθες συνήθως παρουσιάζονται ἐν ὑπαίθρῳ.

⁷) Ἄλλος, ὅστις εἶναι θνητός. Ἡ φράσις ἄλλος ἐπιχθονίων ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ θεοῦ ἐν στίχ. 223.

⁸) Περὶ τὸ ἔκτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· τινὲς θεωροῦσι τὴν λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ θύος καὶ καίω, ὅπερ ἀπῆλθον· διότι κατὰ τὸν Döderlein ἔπρεπε νὰ ᾔηναι θυσκαός ὡς πυρκαϊὴ ἐν Ψ, 225. Κατὰ τὸν ἐτυμολόγον τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἐγένετο ἐκ τοῦ κέειν (= τιθέναι, μεταβατικὸν τοῦ κείσθαι) καὶ ἔπρεπε νὰ ᾔηναι θυσκαός κατὰ τὸ σακεσφόρος. Ἄλλ' οἱ νεώτεροι ἐτυμολόγοι ἀποφαίνονται, ὅτι τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος ἐγένετο ἐκ τοῦ κοῖω=νοέω. Εἶναι λοιπὸν ταυτόσημον τῷ μεθωμηνικῷ θυσκόπος. Διαφωνία ὑπάρχει καὶ περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ χωρίου· τινὲς τὸ θυοσκόοι θεωροῦσιν ὡς ἐπίθετον τοῦ μάντις (οἱ ταιούτοι ἐξαλείφουσι τὸ κόμμα), ἄλλοι τοῦ ἱερέως

φεῦδός¹ κεν φαίμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον²
 νῦν δ'³ - αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην⁴ -
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος⁵ ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι⁶. αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεὺς
 ἀγκᾶς⁷ ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἴην⁸. «
 Ἥ, καὶ φωριαμῶν⁹ ἐπιθήματα κάλ' ἀνέφγην,

καὶ ὁ Döderlein ὡς κοσμητικὸν ἐπιθετον ἀμφοτέρων. Προτιμῶμεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τῇ γνώμῃ ἐκείνων, οἵτινες λέγουσι τοὺς θυσσάρχους καὶ τοὺς ἱερεῖς παράθεσιν εἰς τοὺς μάντις. Οὕτως ἐννοεῖ τὸ χωρίον ὁ Σχολιαστής λέγων· «Θυσσάρχου μὲν οἱ διὰ τῶν ἐπιθυσομένων μαντεύοντες, οἱ ἐμπυρόσχοποι (καλοῦσι δὲ αὐτοὺς λιθανομάντις), ἱερεῖς δὲ οἱ διὰ τῶν σπλάγχων μαντεύοντες. Τὰ μὲν γὰρ θυμιάματα θύη καλεῖται, τὰ δὲ σπλάγχνα ἱερά. Κοινὸν δὲ ἐστὶ τὸ μάντις».

1) Ὁ στίχος ὑπάρχει καὶ ἐν B, 81, ὅπου ἰδὲ τὴν ἐρμηνείαν. Ὁ Σχολιαστής παραδίδωσι· «ἐνταῦθα ἁρμοζόντως λέγεται ὁ στίχος, ὑπὸ δὲ Νέστορος· ἐν B (81) οὐκ ἐστίν». Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἔθηκε πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐν ᾧ προηγείται τὸ μ. εἰ.

2) Τοσοῦτο περισσότερον, καθ' ὅσον ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ στρατόπεδον καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἐπικινδύνος.

3) Μετὰ τῆς ἐπομένης αἰτιολογικῆς προτάσεως ποιεῖ ἀντιθέσιν πρὸς τὸ εἰρημένον ἐν στίχ. 220, ὡς ἐν M, 326. Τὸ αὐτὸς λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἑμμεσον γνώσιν διὰ τῶν μάντεων.

4) Πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

5) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer εἶναι τὸ ἄγγελμα τοῦ θεοῦ, κατὰ δὲ τὸν Ameis τὸ πρὸ ὀλίγου εἰρημένον ἐ. μ. ι.

6) Προτιμῶ τὸν θάνατον ἢ νὰ κλαίω μακρὰν τοῦ υἱοῦ μου καθήμενος ἐν τοῖς μεγάροις, ὅπερ συνεβούλευεν ἡ Ἑκάδη ἐν στίχ. 208. Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι δευτέρως ὄρος τῆς συγκρίσεως εἶναι τὸ, ἢ ἀντιστῆναι τῇ ἐντολῇ τοῦ Διὸς, ὅπερ δὲν εἶναι πιθανόν, ὡς δεικνύει ἡ ἐπομένη πρότασις. Τὸ αὐτίκα προέταξε τῆς προτάσεως μετ' ἐμφάσεως.

7) Εἶναι ἐπίρρημα, ὅσον τὸ ἐκάς καὶ ἐντυπᾶς καὶ σημαίνει ἀγκαλιαστά· ἀφ' οὗ ἐναγκαλισθῶ τὸν υἱόν μου. Ἡ μετοχὴ δηλοῖ τὸν ὄρον, ὅστις πρὸ τοῦ θανάτου πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ. Ὅρα, ὅτι λέγει ἐμὸν υἱόν, ὅπως ὑποδείξῃ, ὅτι ἡ Ἑκάδη ἀποτρέπουσα τὸν σύζυγον παραγνωρίζει τὰ καθήκοντα τῆς μητρὸς.

8) Ἡ φράσις εἶναι παραλησιὰ πρὸς τὴν· «αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο». Συνήθως λέγεται γόοιο ἄσας ἢ τέρπεσθαι. Τὸ ἐπὴν φέρεται πρὸς εὐκτικήν, ὡς ἐν T, 208 καὶ 6, 105.

9) Φωριαμὸς εἶναι τὸ κιβώτιον, ἀλλὰ τὸ ἔτυμον εἶναι τὸ ἀμφίβολον.

ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,
 δώδεκα δ' ἀπλοῦδας¹ χλαίνας, τόσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα² καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ³ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα,
 ἐκ δὲ δύο⁴ αἰθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, οἱ Θρηῆκες⁵ πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι⁶, μέγα κτέρας⁷ οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
 φείσας⁸ ἐνὶ μεγάροις οἱ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ⁹ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·

»Ἐρρετε, λωβητῆρες, ἔλεγχέες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;⁸ 240

Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· αἶτε παρὰ τὸ
 τοὺς φῶρας ἀπείργειν ἢ ἀπὸ τοῦ τὰ
 φάρη φυλάσσειν». Οἱ νεώτεροι δὲν ἐ-
 πενόησαν κρείττονα ἐτυμολογίαν. Τὸ
 δὲ ἐπιθήμα παραγόμενον ἐκ τοῦ ἐπι-
 τίθῃμι σημαίνει σκέπασμα, ὡς καὶ τὸ
 πῶμα ἐν II, 221.

¹) Ἀντίθετον τῆς ἀπλοῦδος εἶναι
 ἡ δίπτυχος ἐν ν, 224, ἡ δίπλους ἐν τ,
 226. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Χιτῶν
 δὲ ἄνδρεϊον ἔνδυμα, φᾶρος ἱμάτιον
 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, χλαῖνα τὸ πε-
 ρίβλημα τῆς κλίνης».

²) Φᾶρος εἶναι ὁ ἐπενδύτης. Ὅρα
 εἰς B, 42.

³) Ὁ στίχος οὗτος θεωρεῖται ὑπὸ
 τῶν κριτικῶν ὡς ἀναρμόστως ἐνταῦθα
 προστεθείς ἐκ τοῦ T, 247· διότι πα-
 ραδόξως διακόπτει τὴν προηγουμένην
 ἀναφορὰν καὶ διότι ἐν τοῖς ἐπομένοις
 πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἔφερεν, ἀλλὰ
 κατὰ τὸν στίχον 275 τὰ λύτρα δὲν
 ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ θαλάμου, ἀλλ' ἔμε-

νον ἐν αὐτῷ, μέχρις οὗτοι οἱ υἱοὶ ἐξη-
 νεχον.

⁴) Οἱ Θρηῆκες ἦσαν σύμμαχοι τῶν
 Τρῶων B, 844.

⁵) Ὅτε ἐπορεύθη ὡς πρεσβευτής.
 Ἡ λέξις ἐξεσίη παραγόμενη ἐκ τοῦ
 ἐξίημι σημαίνει κατὰ τὸν Σχολια-
 στήν δημοσίαν ἐκπέμψιν. Κατὰ τὸν La Roche τὸ ἐλθεῖν ἐνταῦθα
 εἶναι ταυτόσημον τῷ ἐξίεσθαι. Κτέρας
 ἐνταῦθα εἶναι τὸ κτῆμα, ὡς ἐν
 K, 216.

⁶) Ὅτι ὁ Πρίαμος ἐξελθὼν τοῦ
 θαλάμου ἐπανήλθεν εἰς τὴν αὐλήν, δὲν
 ἐμνημόνευσεν ὁ ποιητής.

⁷) Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Πριά-
 μου ὁ θάνατος τοῦ Ἑκτορος δὲν εἶναι
 ἰδιωτικόν τοῦ πατρὸς πένθος, ἀλλὰ
 δημόσιον καὶ ἕκαστος πολίτης μένων
 ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ θρηνῇ.

⁸) Νὰ ἐμβάλῃτε εἰς λύπας, εἰς
 φροντίδας διὰ τῆς παρουσίας σας.

ἦ ὀνόσασθ' ὅτι μοι Κρόνίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκε,
 παῖδ' ὀλέσαι² τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνῶσεσθε καὶ ὕμμες³.
 ῥήτεροι⁴ γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ⁵ ἔσεσθε
 κείνου τεθνηῶτος ἐναιρέμεν. αὐτὰρ ἔγωγε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραῖζομένην⁶ τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην⁷ δόμον Ἄϊδος εἴσω. «

Ἦ, καὶ σκηπανίῳ διέπ⁸ ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ'⁹ υἷαςιν οἷσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἑλενόν¹⁰ τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε, βοὴν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηϊφροδόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἑνέα τοῖς ὁ γεραίος ὁμοκλήσας ἐκέλευε·

»Σπεύσατέ¹¹ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες. αἰθ' ἅμα
 [πάντες

1) Οὕτως ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος, οὗ ἡ γνώμη ἐκράτησε παρὰ τοῖς νεωτέροις ἐκδόταις, ἄλλοι δὲ οὕτως εἰς ἀντὶ ὄνεσθε. Ἐθεωρήσατε τοῦτο ὡς μικρόν, ὡς τίποτε καὶ ἤλθετε νὰ ἐνοχλήσῃτε. Μετεχειρίσθη τὸν ἄριστον, διότι ἀποβλέπει εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀπεφάσισαν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὰ μέγαρα τοῦ βασιλέως.

2) Εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ ἄλγεα.

3) Καὶ σεις οἱ ἴδιοι θὰ ἀναγνωρίσῃτε διὰ τῶν παθημάτων, ὅτι Ἐκτωρ ἀπώλετο, δηλ. μέγα τι.

4) Ἐχει προσωπίκην σύνταξιν ἀντὶ ἀπροσώπου, ὡς ἐν Σ, 258.

5) Διὰ τοῦ δὴ εἰκονίζει τὸ πρᾶγμα ὡς τι ἄφ' ἑαυτοῦ νοούμενον.

6) Καταστροφόμενην, ἐρημονομένην.

7) Κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς τὴν φράσιν «τό-

τε μοι χάνοι εὐρεῖα χθῶν» ἐν Δ, 182.

8) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «διὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπορεύετο καὶ διίστα αὐτούς».

9) Ἀφ' οὗ ἐξέβαλε τοὺς Τρῶας. Τὸ ὁμοκλᾶν σημαίνει μεγαλοφώνως κελεύειν, ἐπιπλήσσειν.

10) Ἐκ τῶν ἑνέα τούτων υἱῶν τοῦ Πριάμου μόνον ὁ Ἑλένος, ὁ Πάρις ὁ Πολίτης καὶ ὁ Δηϊφροδός μνημονεύονται καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ Πρίαμος πρὸ τοῦ πολέμου εἶχε πενήτηντα υἱούς Ω, 495.

11) Λέγει τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὴν δοθείσαν ἐντολήν, ἥτις δὲν ἐξετελέσθη. Ὅτι τὸ κατὰ φῶν εἶναι συγγενές πρὸς τὸ κατηφὲς πρόδηλον, ἀλλὰ τὸ ἔκτομον εἶναι ἀμφίβολον. Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστήν· «Ὁ κάτω ἔχων τὰ φάη δι' αἰσχύνην ἢ ὀνειδισμόν ἢ λύπην» κατὰ δὲ τὸν Döderlein παράγεται ἐκ τοῦ κατὰ πτεσθαί, δηλ. ἐπιτη-

Ἐκτορος¹ ὠφέλετ' ἀντὶ θοῆς ἐπὶ νήυσι πεφάσθαι·
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος², ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους. 255
 Τροίη ἐν εὐρείῃ³, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖσθαι,
 Μῆστορά⁴ τ' ἀντίθεον καὶ Τρωΐλον ἱπποχάρμην
 Ἐκτορά⁵ θ', ὃς θεός⁶ ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφίκει
 ἀνδρός γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο⁷.
 τοὺς μὲν⁸ ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα⁹ λέλειπται, 260
 ψευσταί¹⁰ τ' ὀρχησταί¹¹ τε, χοροῖτυπῆσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἡδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι¹² ἀρπακτῆρες.

μήσεως ἄξιος, κατασχυντός. Τινὲς θεωροῦσι τὴν λέξιν ὡς ἰσοδύναμον τῇ κατηφέῃ κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Θηλυκῇ δὲ προσηγορίᾳ ὀνειδίσαι τοὺς υἱοὺς ἠθέλησεν, οἷονεὶ κατήφεια». Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ μὲν Κράτης ἔγραψε κατηφέες, ὁ δὲ Herwerden εἰκάζει μεθ' ἡμῶν.

¹) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀντί, προετάρχη δέ, ὅπως ποιήσῃ ἀντιθέσιν πρὸς τὸ πάντες. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν Δ, 834.

²) Πανάθλιος, δυστυχέστατος. Ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ παναφῆλιξ Χ, 490 καὶ παναώριος Ω, 540.

³) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει εἰς τοὺς ἀρίστους. Ἡ ἐπομένῃ ἀπόδοσις ἔχει τὸν δέ, ὡς πολλαχοῦ τοῦ Ὀμήρου εὐρηται. Τὸ φημί τίθεται κατὰ διαφόρους σημασίας· ἐνταῦθα νεώτερος ἤθελεν εἰπεῖ· δυστυχῶς πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω.

⁴) Ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὁ Μῆστωρ καὶ ὁ Τρωΐλος μόνον ἐνταῦθα μνημονεύονται. Οἱ μεταγενέστεροι ἔλεγον, ὅτι ὁ Τρωΐλος ἦτο ὁ νεώτερος τῶν Πριαμιδῶν, κατὰ τὸν ποιητὴν δὲ μὴ ἦτο ὁ Πολύδωρος Υ, 409. Τὸ

ἱπποχάρμης εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἱππιος καὶ χάρμη καὶ δηλοῖ τὸν ἐξ ἄρματος μαχόμενον, τὸν ἄρματομαχόν.

⁵) Λέγει τοῦτο, διότι ὁ Ἐκτωρ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ὑπερέχεε τοὺς ἄλλους τοσοῦτον, ὅσον θεὸς τοὺς θνητούς. Ὅρα Χ, 394.

⁶) Οἱ μεταγενέστεροι ἀναιδέστερον ἔπλασαν τὸν μῦθον, ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.

⁷) Ἀναλαμβάνει τὴν ἐν στίχ. 256 ἐννοίαν χάριν τῆς ἐπομένῃς ἀντιθέσεως.

⁸) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οὐ τινά, ὅπερ προηγείται.

⁹) Τὸ ὀρχηστὴς εἶναι ἀντιθέτον τοῦ μαχητῆς, ὡς γίνεται ὅλῳ ἐν τῷ Γ, 393. Χοροῖτυπῆ σημαίνει χοροπηδῆμα καὶ τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι τοπικὴ δοτικὴ, ὡς καὶ ἐν τῷ ὁδοιπόρος. Ἡ ὅλη φράσις εἶναι εἰρωνικὴ ἐπίτασις τοῦ ὀρχησταί. Οἱ ἐνταῦθα λεγόμενοι ψόγοι ἀρμόζουσι μόνον τῷ Πάριδι, ὁ δὲ Πρίαμος ἐν τῇ λύπῃ αὐτοῦ ψέγει πάντας τοὺς ἐπιζῶντας υἱοὺς αὐτοῦ.

¹⁰) Ἐνταῦθα πίπτει ἡ ἔμφασις τῆς προτάσεως, διότι οἱ ἀρπακτῆρες ἀρ-

οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε¹ τάχιστα,
ταυτά² τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο³; «

Ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα⁴ πατρὸς ὑποδδείσαντες ὁμοκλήν 265
ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν⁵ εὐτροχον ἡμιονεῖην,
καλήν πρωτοπαγέα⁶, πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς,
καὶ δ' ἀπὸ πασσαλόφι ζυγόν⁷ ἥρεον ἡμιόνειον,
πύξινον⁸ ὁμφαλόν, εὖ οἰήκεσσιν⁹ ἀρηρός¹⁰
ἐκ δ' ἔφερον ζυγόδεσμον¹⁰ ἅμα ζυγῷ ἐννεάπηχυ. 270
καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκαν ἐϋξέστω ἐπὶ ῥυμῷ,

πάξουσι τὰ τῶν ἐχθρῶν ἢ τὰ τῶν ἀλλοδαπῶν, ἀλλ' οὐχὶ τὰ τῶν ἰδίων δημοτῶν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐν τῷ ἰδίῳ δήμῳ πρὸς τὸ ἀδικεῖν γενναῖοι». Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία· οἷχοι μὲν λέοντες, ἐν μάχῃ δὲ ἁλώπεκες.

¹) Ἡ ἐρώτησις ἐνταῦθα δηλοῖ ἔντονον παρακείμενον, ὡς ἐν Γ, 52.

²) Ἐπειδὴ τὰ λύτρα κείνται ἐπὶ ἐν τῷ θαλάμῳ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 275, κατὰ τὸν Αἰεῖς ἡ χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας φαίνεται ἀκατάληπτος. Τὸ δὲ ἐπιθεῖτε εἶναι συγκεκομμένον ἀντὶ τοῦ ἐπιθείητε, ὡς τὸ διακρινθεῖτε ἐν Γ, 103.

³) Οἱ ἐρμηνευταὶ θεωροῦσιν ὡς γενικὴν μεριστικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον δύναται νὰ ᾖ γενικὴ τοπικὴ.

⁴) Οἱ υἱοὶ σιωπῶσι, διότι δὲν ἦτο πρέπον νὰ ἀντεῖπωσιν εἰς πατέρα πενθοῦντα.

⁵) Κατὰ τὸν La Roche ἐξήγαγον αὐτὴν μετέωρον, δὲν εἰλκυσαν. Τοῦτο ὑποδεικνύει τὴν διεγερθεῖσαν προθυμίαν τῶν υἱῶν.

⁶) Σημαίνει τὸν πρό ὀλίγου πε-

ποιημένον, τὸν καινουργῆ. Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ νεοτευχῆς Ε, 194.

⁷) Ζυγόν εἶναι ξύλον εὐθὺ ἔχον ζεύγλας, εἰς ἃς εἰσέρχοντο οἱ τράχηλοι τῶν ἵππων.

⁸) Πύξινος λέγεται ὁ ἐκ πύξου κατεσκευασμένος. Ἡ πύξος φύεται ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Πόντου τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ πρωτῶς διὰ τὴν στερεότητα καὶ τὸ κάλλος ἐξετιμῆθη. Περὶ τοῦ ἐπομένου ἐπιθέτου ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ὕπεροχας ἔχον ἐν μέσῳ τινάς, αἷς περιειλοῦνται οἱ ἱμάντες».

⁹) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν· «Κρίκοις, δι' ὧν ἐνειρόμεναι αἱ ἡνῖαι τοὺς ἵππους οἰακίζουσιν. Ἡ γὰρ ἡνία τρόπον τινὰ οἰαξ ἐστὶ τοῦ ἄρματος», κατὰ δὲ τὸν La Roche δηλοῖ ὀρθίαν αἰγμὴν, ἥτις πιθανῶς ἐχρησίμειεν, ὅπως διευκολύνῃ τὴν πῶσιν τῶν ἡνίων.

¹⁰) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἱμάντα ἢ σχοῖνον, ὃ δεσμεῖ τὸν ζυγόν».

πέζη¹ ἐπι πρώτῃ, ἐπὶ δὲ κρίκον ἔστορ² βάλλον,
 τρίς δ' ἐκάτερθεν ἔδησαν³ ἐπ' ὀμφαλόν, αὐτὰρ ἔπειτα
 ἐξείης κατέδησαν⁴, ὑπὸ γλωχίνα⁵ δ' ἔκαμψαν.
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες ἐϋξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
 νήεον⁶ Ἑκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα,
 ζευξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς⁷,
 τοὺς⁸ ῥά ποτε Πριάμφ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμφ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραιὸς
 αὐτὸς ἔχων⁹ ἀτίταλλεν ἐϋξέστη ἐπὶ φάντῃ. 280

¹) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς τῇ πούς καὶ pes καὶ σημαίνει κυρίως μὲν πόδα, εἶτα δὲ πᾶν ἄκρον. Ἐχει δὲ ὁ ῥυμός δύο πῆξας, τὴν μὲν πρὸς τὴν γῆν, τὴν δὲ πρὸς τὸ ζυγόν. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν δευτέραν,

²) Κατὰ τινὰς μὲν ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ἰημι, κατὰ δὲ τὸν Grashof ἐκ τοῦ ἴω. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Τῷ κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ῥυμοῦ ἐμπεπηγότεν πασσαλίσκῳ, περὶ δὲ ὃ κρίκους ἐμβαλλόμενος τῷ ζυγῷ ἐντίθεται».

³) Ἀντικείμενον εἶναι τὸ ζυγοδέσμον, ὅπερ ὑπάρχει ἐν στίχ. 270. Ἐπειδὴ δὲ εἶπε τὸ μὲν, ἔπρεπε ἐνταῦθα νὰ ὑπάρχῃ τὸ δέ, ὅπερ παρελείφθη. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐκατέρωθεν ἔδησαν, ἀμφαλλάσσοντες τὸν ἐν μέσῳ τοῦ ζυγοῦ ὀμφαλόν, ἵνα μὴ ἑτεροκλήνησιν».

⁴) Δηλαδὴ τὸ ὑπολειπόμενον ἄκρον τοῦ ζυγοδέσμου ἔδησαν πλειστάκις.

⁵) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς πρὸς τὴν γλώσσαν, ἀλλὰ περὶ τῆς σημασίας ὑπάρχουσι διάφοροι γνώμαι. Ὁ μὲν

Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «Γλωχίνα δὲ κάμψαι φησὶ τὸ μετὰ δεσμόν ὑποβαλεῖν τῇ καμπῇ τοῦ δεσμοῦ τὸ τοῦ ἱμάντος ἄκρον καὶ γωνιώσαι αὐτό, ὡς ἂν εἴῃ ἐβλυτον ὑστερρον διὰ τῆς χυδαῖστί λεγομένης θηλέας», ὁ δὲ Σχολιαστὴς· «ὑπὸ τὴν γωνίαν τὴν γεγонуῖαν ἐκ τοῦ ῥυμοῦ καὶ τοῦ ζυγοῦ· ὅταν γὰρ συνδεθῇ τῷ ῥυμῷ ὁ ζυγὸς ἀποτελοῦνται τινες γωνίαι».

⁶) Ἐπεσώρευον, συνῆγον. Τὸ δὲ Ἑκτορέης κεφαλῆς εἶναι περιγραφὴ ἀντὶ Ἑκτορος.

⁷) Τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἐντεα καὶ ἐργάζομαι. Ἐντεα δ' ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἀμαξα καὶ ἡ πείρινος. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τοὺς ὑποζυγίους καὶ μὴ ψιλῶς νωτοφόρους, ἀλλὰ τὴν τε ἀμαξαν καὶ τὴν πείρινθα ἔλκοντας, ἅπερ καὶ ἐντεὰ φησιν».

⁸) Ἐνταῦθα μὲν λέγει κατ' ἀρσενικὸν γένος, ἐν δὲ τῷ στίχῳ 325 κατὰ θηλυκόν. Οἱ Μυσοὶ ἦσαν σύμμαχοι τῶν Τρώων Β, 858.

⁹) Κρατῶν πρὸς ἴδιαν χρῆσιν.

Τὼ μὲν ζευγνύσθην¹ ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι²
 κήρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἤλθ' Ἑκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῇφι,
 χρυσέφ' ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε³ κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἔππων προπάροιθεν⁴ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

»Τῇ⁵, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὖχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὖχεο⁶ σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίωνι 290
 Ἰδαίῳ⁷, ὃς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται⁸,
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὃς τε οἱ αὐτῷ
 φίλτατος⁹ οἰωνῶν, καὶ εὐ¹⁰ κράτος ἐστὶ μέγιστον,

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ζευ-
 γνῶναι προσέτασσον... Ζεύγνυσιν ὁ
 ὑπηρετῶν, ζεύγνυται δὲ ὁ προστάσσων»,
 δηλ. τὸ ῥῆμα εἶναι μέσον διαμέσον.

2) Οὐχὶ ἀπιθάνως λέγει ὁ Εὐστά-
 θιος· «Δοκεῖ παρέλκειν τὸ ὑψηλοῖσι,
 τεθὲν πρὸς ἀναπλήρωσιν ἔπους. Ἄλ-
 λως γὰρ οὐκ ἐν μετεώρῳ ἐπὶ ὑπε-
 ρώου ἔπποι ἐξεύγνυντο, ἀλλ' ἀπλῶς
 ἔσω οἴκου».

3) Μετεχειρίσθη τὸν θυτὸν ἀριθ-
 μόν, ἐν ᾧ μόνος ὁ Πρίαμος μέλλει
 νὰ σπέσῃ.

4) Ἡ Ἑκάβη ἔστη πρὸ τῶν ἔπ-
 πων, διότι ὁ Πρίαμος ἦτο ἑτοιμος νὰ
 ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ ὀφρου.

5) Λάβε, ὡς ἐν Ξ, 219, ὅπου ἰδέ.

6) Εὐρήται καὶ ἡ γραφή εὖχεο, ἀλλὰ κατὰ τὸν La Roche τὰ ἄριστα
 χειρόγραφα ἔχουσιν εὖχεο. Διὰ τοῦ
 ἔπειτα θέλει νὰ ὑποδηλώσῃ ἄφ' οὗ
 δὲν ἀπετράπη ἀπὸ τῆς γνώμης σου.

7) Ἐπὶ τῆς Ἰδῆς ὑπῆρχε τέμενος
 καὶ βωμὸς τοῦ Διὸς Θ, 48.

8) Ὑπόκειται ἡ ἔννοια τῆς ὑπερα-
 σπίσεως.

9) Οἱ ἀρχατοὶ ἔλεγον πολλὰς αἰ-
 τίας, δι' αἷς ὁ Ζεὺς κατ' ἐξοχὴν ἡγάπα
 τὸν αἰετὸν, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ
 τῷ Σχολιαστῇ· «ἢ ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ
 αὐτῷ ἐγεννήθη· ἢ ὅτι ὁρμῶντι αὐτῷ
 ἐπὶ τὴν βασιλείαν ἐφάνη καὶ ἐνεφάνι-
 σεν αὐτῷ τὰ μέλλοντα. Τινὲς δὲ φα-
 σιν, ὅτι γεννηθέντα Δία εἰς οὐρανὸν
 ἐκόμισεν. Οἱ δὲ, ὅτι Μέρου ὁ Κῶος
 ἀπαύστως ἐπένθει τὴν γυναῖκα, ξενί-
 σας δὲ τὴν Πέαν μετεβλήθη καὶ συμ-
 πάρεστιν αἰετῷ Διὶ». Κατὰ δὲ τὸν
 Ameis, διότι ὁ αἰετὸς περὶ τὰς ἐρή-
 μους κορυφὰς τῶν ὄρεων, ἐφ' ὧν ὁ
 Ζεὺς ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις
 ὑπετίθετο καθήμενος, ποιεῖ τοὺς κύ-
 κλους.

10) Εἶναι ἀνακόλουθον, διότι κατέ-

δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας
τῷ¹ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἱγς Δαναῶν ταχυπώλων. 295
εἰ δέ τοι οὐ² δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
οὐκ ἂν ἔγωγέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα. «

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
» ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω³. 300
ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἱ κ' ἐλεήσῃ. «

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὦτρυν' ὁ γεραιὸς
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον⁴. ἡ δὲ παρέστη
χέρνιβον⁵ ἀμφίπολος πρόχόον θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
νιφάμενος⁶ δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο⁷. 305

λίπε τὸ ἀναφορικὸν καὶ κατέστησε τὸν λόγον ἀνεξάρτητον. Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραψεν οὕτως, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ἐνόει τοῦτο οὐχὶ ὡς ἀναφορικόν, ἀλλὰ ὡς γενικὴν τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας. Πρόκειται περὶ τοῦ κράτους οὐχὶ τοῦ Διὸς, ἀλλὰ περὶ τοῦ αἵτοῦ, περὶ οὗ λέγει ἐν Φ, 253 «ὅς θ' ἅμα κάρτιστός τε καὶ ὤκιστος πετεηνῶν». Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἡγάπα τὸν αἵτόν διὰ τὸ κράτος ἥτοι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ.

¹) Τὸ δεικτικὸν τῷ δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸ προηγούμενον μιν, ἀλλὰ συγκεφαλαιῶς ὁλόκληρον τὴν διὰ μετοχῆς δηλωθεῖσαν πρότασιν.

²) Μετὰ τοῦ δώσει ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ ὑποθέσεως δὲν μετεχειρίσθη τὸν μή.

³) Ὁ Πρίαμος δέχεται, ὅπως εὐχρηστῶς τῷ Διὶ, ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ δὲν ἐξαρτᾷ ἐκ τῆς ἐμφανίσεως δεξιῶ αἵτοῦ.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Καθαρόν, ἀθόλωτον, ἀμίαντον». Τοιαύτην σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ἀκήρατος ἐν ι, 295.

⁵) Τὸν στίχον ἤθετε ὁ Ἀρίσταρχος, ὡς παραδίδωσιν ὁ Σχολιαστής· «Ἀθετεῖται, ὅτι παρὰ τὸ σύνθηρες αὐτῷ χέρνιβον τὸ ἄγγετον τὸ ὑποδεχόμενον τὸ ὕδωρ, ὡς ἡμεῖς· αὐτὸς εἰώθε καλεῖν λέβητα, τὸ δὲ κατὰ τῶν χειρῶν διδόμενον ὕδωρ χέρνιβον». Οἱ κριτικοὶ εἶναι διηρηρημένοι, ὅτι ἐνίοι μὲν ἐπιδιοκίμαζουσιν τὴν ἀθέτησιν, ἐνίοι δ' ἀποκρούουσιν ταύτην. Πρὸς ἄρσιν τῆς δυσκολίας ὁ Bentley καὶ ὁ Nauck ἔγραψαν χέρνι β ἄ τ' (δηλ. αἰτιατικὴν τοῦ χέρνι ψ, ὅπερ σημαίνει ὕδωρ πρὸς νίμμη τῶν χειρῶν, χειρονίψιμον).

⁶) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον χεῖρας.

⁷) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐδέξατο, ὡς ἐν Α, 596.

εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει¹, λείβε δὲ οἶνον
οὐρανὸν εἰσανιδῶν, καὶ φωνήσας ἔπος ηῦδα·

»Ζεῦ πάτερ, Ἴδθ' ἔνθα μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἔλθειν ἢ δ' ἐλθεινόν²,
πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
δεξιόν, ὅφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας
τῷ πῖσυνος ἐπὶ νῆας ἰὼ Δαναῶν ταχυπύλων.»

»Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον³ πετεηνῶν, 315
μόφνον⁴ θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνόν⁵ καλέουσιν.
δοσῆ δ' ὑπορόφοιο θύρῃ θαλάμοιο τέτυκται
άνερος ἀφνειοῦ, ἐκκληῖς⁶ ἀραρυῖα,
τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν⁷ ἔσαν πτερὰ· εἷσατο δέ σφι

1) Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς, ὅπου ὑπῆρχε καὶ βωμὸς τοῦ Ἑρκείου Διός.

2) Ἐλέου ἄξιον, διεγείροντα συμπάθειαν.

3) Δὲν ἐννοεῖ τὸν κατὰ τὸ σῶμα τελειότατον, ἀλλὰ τὸν ἐπιτελεστικώτατον, ὡς λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι, ἥτοι τὸν ἀσφαλέστατον κατὰ τὸ προσιώνισμα.

4) Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐρμηνευτῶν θεωροῦσι τὴν λέξιν συγγενῇ τῇ ὄρφνῃ καὶ ἐξηγοῦσι σκοτεινόν, μαῦρον. Ἀλλ' ὁ Döderlein δέχεται τὴν παραγωγὴν τοῦ Σχολιαστοῦ ἐκ τοῦ μάρπτου καὶ ἐξηγεῖ ταχύν. Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἐτόνιζε μόρφονον, ἄλλοι δὲ μορφόνον, ὑπερ δέχεται ὁ Döderlein διότι τὸ μὲν μορφνός εἶναι ἐπιθετόν, οἷα τὰ πρυμνός καὶ φηνός, ἐν ᾧ τὸ μόρφνος εἶναι οὐσιαστικόν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν ζώων X,

32 τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀετῶν λέγει πλάγγον καὶ θεωρεῖ ὡς τὸ δεύτερον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἰσχύον. Ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος ὀνομάζεται πυγαργός.

5) Περκνός σημαίνει τὸν μέλανα. Παρ' Ὀμήρῳ ὑπάρχει καὶ τὸ ὑποπερκάξειν ἐπὶ σταφυλῶν η, 126.

6) Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον δύο γραφάς, ἐκκληῖς καὶ ἐκκληῖς ἀραρυῖα. Τὴν μὲν πρώτην ἐδέχοντο οἱ ἀριστοὶ γραμματικοί, οἱ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ ὁ Ἀσκαλωνίτης, τὴν δὲ δεύτεραν ὁ Τρύφων. Φαίνεται δ', ὅτι ἡ πρώτη γραφὴ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, διότι κατὰ τὸν La Roche ἐν οὐδενὶ τῶν χειρογράφων ὑπάρχει τὸν ἐν διαλύσει ἐκκληῖς. Τὸ ἐκκληῖς σημαίνει κατὰ τὸν Σχολιαστὴν εὐεπέκλειστος.

7) Κατὰ τὸν Ameis ὁ ἀκροατὴς

δεξιὸς αἴξας ὑπὲρ ἄσπερος. οἱ δὲ ἰδόντες
γῆθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

320

Σπερχόμενος δ' ὁ γεραιὸς ἐοῦ' ἐπεθήσето δίφρου,
ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης² ἐριδούπου.

πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον³ ἀπήνην,
τάς Ἰδαίους ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὅπισθεν

325

ἵπποι⁴, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι χέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστυ⁵. φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὀλοφυρόμενοι ὡς εἰ θάνατόνδε κίοντα⁶.

οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν⁷, πεδίον δ' ἀφίκοντο,

οἱ μὲν⁸ ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο,

330

παῖδες καὶ γαμβροί, τῷ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν'⁹

ἐς πεδίον προφανέντε¹⁰. ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.

αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν¹¹, υἱὸν φίλον, ἀντίον ηὔδα·

πρέπει νὰ διπλασιάσῃ τὸ μέγεθος τῆς
θύρας, ὅπως λάβῃ τὸ ὅλον πλάτος τῶν
πετερώων ἱσταμένου αἵτου. Κατὰ τὸν
Σχολιαστὴν «Καταχρηστικῶς περὰ
αἱ πτέρυγες. Κυρίως δὲ εἰσι περὰ τὰ
πίτλα».

¹⁾ Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ ξεστοῦ,
ἣν προτιμῶσι οὐχὶ ὀλίγοι χριτικοί, ὡς
ὁ La Roche, ὁ Koch, Kayser καὶ
ἄλλοι.

²⁾ Σχημα πρωθύστερον, διότι
πρῶτον ὑπάρχει ἡ αἰθουσα καὶ εἶτα
τὸ πρόθυρον.

³⁾ Τὴν ἔχουσιν τέσσαρας κύκλους,
ἣτοι τροχοί.

⁴⁾ Συμπληροῦται διὰ τοῦ ἦσαν ἡ
διὰ τοῦ ἔλκον (δίφρων).

⁵⁾ Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔ-
κειντο ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως.

⁶⁾ Κεῖται κατηγορηματικῶς πρὸς
τὴν νοουμένην αἰτιατικὴν.

⁷⁾ Μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο,
διότι ἡ πόλις ἔκειτα ὑψηλότερον τῆς
πεδιάδος.

⁸⁾ Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ παῖδες καὶ
γαμβροί.

⁹⁾ Ἄλλοι γράφουσι Ζῆν, ἧς τὴν
ὀνομαστικὴν προϋποθέτουσι Ζήης. Ἀλλ'
ἐκθλίβεται τὸ τελικὸν φωνήεν πρὸ τοῦ
φωνήεντος τοῦ ἐπομένου στίχου, ὡς
λέγομεν ἐν Θ, 206, ὅπου ἰδέ.

¹⁰⁾ Ἐν τῇ Χίφῃ ὑπῆρχεν ἡ γραφὴ
καταβάτε.

¹¹⁾ Μόνον ἐνταῦθα, ἐν Θ, 200 καὶ
ἐν ε, 28 ἔχει τὸ ῥῆμα ἀντικείμενον
κύριον ὄνομα, ἀλλαχοῦ δὲ δεικτικὴν
ἀντωνυμίαν (τόν, τήν). Κατὰ τὸν
Ameis φαίνεται, ὅτι ἡ γνώμη, ἵνα ὁ
Ζεὺς πέμψῃ τὸν Ἑρμῆν ὡς παραπομ-

» Ἑρμεία· σοὶ γάρ¹ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἐταίρισσαι², καὶ τ' ἔκλυες³, ὧ κ' ἐθέλησθα· 335
 βάσκη⁴ ἴθι, καὶ⁵ Πριάμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ' τις ἴδῃ μήτ' ἄρ' τε νοήσῃ
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλείωνάδ⁶ ἰκέσθαι. «

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθῃσε διάκτορος Ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον⁶ ἡμὲν ἐφ' ὕγρην
 ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἴλετο δὲ ῥάβδον⁷, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὧν ἐθέλει, τοὺς⁸ δ' αὖτε καὶ ὑπνώνοντας ἐγείρει·
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς Ἀργεῖφόντης. 345
 αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε,
 βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυμνητῆρι⁹ εἰοικώς,

πόν τοῦ Πριάμου, νῦν τὸ πρῶτον
 ἐγεννήθη ἐκ τῆς θεᾶς τοῦ γέροντος,
 ὅστις διηγείρε τὸν ἕλεον τοῦ θεοῦ. Διὰ
 τῆς παρατηρήσεως ταύτης προτίθεται
 ὁ κριτικὸς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν γνώμην,
 ὅτι οἱ στίχοι 152 — 158 εἶναι δια-
 σκευή. Νομίζομεν ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ
 Ἀμείσ δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία·
 διότι ἡ ἐλεεινὴ τοῦ γέροντος θεὰ ὑπέ-
 μνησε τὸν Δία, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν
 ὑπόσχεσιν αὐτοῦ.

¹) Αἰτιολογεῖ καὶ ἡμᾶς, διὰ τί
 ἀνατίθῃσι τὴν ἐντολὴν τῷ Ἑρμῇ, κα-
 τὰ δὲ τὸν Ἀμείσ προπαρασκευάζει
 τὴν ἐπομένην παρακείμεσιν. Τὸ μάλι-
 στα δηλοῖ κατ' ἐξοχὴν ἐν συγκρίσει
 πρὸς τοὺς ἄλλους θεοὺς.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ
 ἑταῖρον γενέσθαι. Εἰς ἐταίρῃσαι
 ἐπιθυμεῖ νὰ τρέψωμεν ὁ Bekker.

³) Εἶναι γνωμικὸς ἀόριστος. Εἰς
 τὸ ἐθέλησθα ἐννοεῖται τὸ κλύειν..

⁴) Κεῖται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀν-
 δρὶ, δηλ. ὡς ἄγεις πάντα ἀνθρωπινον,
 οὕτω καὶ τὸν Πριάμον ἄγαγε.

⁵) Μόνον ἐνταῦθα τῶν ὁμηρικῶν
 ἐπῶν προστίθεται τὸ δὲ εἰς κύριον ὀ-
 νομα. Παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ
 ἐν IV, 1198 εὐρηται ἔτι ἐν παράδει-
 γμα· «φάσθαι ἔπος Ἀλκινόονδε».

⁶) Ἐπειδὴ ἐν τοιαύταις περιγρα-
 φικαῖς ἐνεργείαις εἶναι συνηθὺς ὁ ἐνε-
 στῶς, ὁ Naber εἰκάζει, ὅτι ἐξ ἀρχῆς
 ἐγράφη φέρεσι.

⁷) Ἡ ῥάβδος ἐν ω, 3 λέγεται
 καλῇ, χρυσεῖη. Ἐντεῦθεν ὁ Ἑρ-
 μῆς εἶχε τὸ ἐπιθετὸν χρυσόρραπις.

⁸) Ἄλλους δὲ πάλιν, ἐν ἀντιθέσει
 πρὸς τὸ ὧν ἐθέλει.

⁹) Αἰσυμνητῆρ σημαίνει τὸν χο-

πρῶτον ὑπηνήτη¹, τοῦ περ χαριεστάτη ἦδη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα² παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῷ³. δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε⁴ γαῖαν.
τὸν δ' ἐξ ἄγχιμόλοιο⁵ ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·

»Φράζεο⁶, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἄνδρ' ὁρώω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι⁷ ὄτω. 355
ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων⁸, ἥ μιν ἔπειτα

σμήτορα, τὸν ἄρχοντα, τὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν τούτου, ὡς ἐνταῦθα. Περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία. Ὁ Ἀρίσταρχος ἰθεῶρει τὴν λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ αἶσι α καὶ νέμειν, οἷον αἰσιονεμητήρα, ἄλλοι ἐκ τοῦ αἶσα καὶ μνάσμαι καὶ ὁ Döderlein ἐκ τοῦ αἶσαν ὑμνῶν ἢ ὑφαίνων.

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν « Μεθύριον ἡλικίας ἀνδρὸς καὶ παιδός, ἀβρότερον μὲν ἢ κατ' ἀνδρα, γενναϊότερον δὲ ἢ κατὰ παῖδα ». Σημαίνει τὸν ἄρτι γενειῶντα. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ὑπὴν η, ὅπερ κατὰ τὸν Εὐστάθιον σημαίνει· « Ὑπήνη, δὲ ἡ κοινῶς τὸ γενεῖον κατὰ τινος, ἢ καὶ ἄλλως, μύσταξ μὲν, φασιν, αἱ τοῦ ἄνω χεῖλους τρίχες, αἱ δὲ κάτω πάππος· τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν ὑπήνη ».

2) Τὸ σῆμα τοῦ Ἴλου ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιᾶδος. Ὅρα εἰς K, 415.

3) Ἐννοεῖ τὸν Σκάμανδρον.

4) Κεῖται ἀντὶ ὑπερσυντελικῶς, ὡς λέγει ὁ La Roche. Ὁ ὀρισμὸς τοῦ χρόνου ἐνταῦθα ἦτο ἀναγκαῖος, διότι ὁ Πρίαμος ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ

εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως νυκτός. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ὅτι ἡ Ἴρις τὴν πρῶταν ἐπέμφθη εἰς τὴν Θέτιν στίχ. 31. Ὁ Düntzer εὗρσκει ἀπίθανον, ὅτι ἀπὸ τῆς πράξεως ταύτης μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς τὸν Σκάμανδρον παρῆλθεν ὀλόκληρος ἡμέρα. Τοῦτο εἶναι κριτικὴ μικρολογία. Ὅρα εἰς Ἱστορ. τῶν ὁμηρικ. ἐπ. σελ. 335,

5) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἐκ τοῦ σὺνεγγυς. Τὸν Ἑρμῆν πρῶτος εἶδεν ὁ κῆρυξ, διότι οὗτος ὡς διευθύνων τὴν ἄμαξαν τὴν συρομένην ὑπὸ τῶν ἡμιόνων προηγείτο.

6) Σκέφθητι, συλλογίσθητι. Φραδὴς σημαίνει συνετός, φρόνιμος· εἶναι ἀνάγκη συνετῆς διανοίας. Τὸ ἀπλοῦν μόνον ἐνταῦθα εὐρηται, πολλαχοῦ δὲ τὰ σύνθετα ἀριφραδῆς, ἀφραδῆς, περιφραδῶς, εὐφραδέως.

7) Τὸ μέσον κεῖται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ καὶ τὸ ῥῆμα ἔχει ἐντονωτέραν σημασίαν τοῦ κτείνεσθαι. Θά κατασπαραχθῶμεν.

8) Ὑπονοεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ἀφήσωσι τὰ τῆς ἀπήνης. Διὰ τοῦ ἔπειτα ἐννοεῖ, ἡ γὰρ δὲ ν φεύγωμεν.

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ. «

Ὡς φάτο, σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο¹, δαΐδιε δ' αἰνῶς,
ὀρθαί² δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι³ μέλεσσι,
στῇ δὲ ταφῶν· αὐτὸς⁴ δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν, 360
χεῖρα γέροντος ἐλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπε·

» Πῆ, πάτερ⁵, ὦδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις
νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι⁶ βροτοὶ ἄλλοι;
οὐδὲ' σὺ γ' ἐδδειςας μένεα πνείοντας Ἀχαιοὺς,
οἱ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι⁸ ἐγγὺς ἔασι; 365
τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
τοσσάδ' ὄνειάτ'⁹ ἄγοντα, τίς ἂν δῇ τοι νόος¹⁰ εἴη;
οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων¹¹ δέ τοι οὔτος ὀπηδεῖ,
ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις¹² πρότερος χαλεπήνῃ.

¹) Συνεχύθη, συνεταράχθη ἡ διάνοια τοῦ γέροντος.

²) Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου.

³) Τὸ ἐπίθετον παραγόμενον ἐκ τοῦ γνάμπω=κάμπω σημαίνει συνήθως τὸν εὐλύγιστον, τὸν εὐκαμπτον. Ἐνταῦθα, ὡς νομίζομεν, δυνατόν νὰ σημαίνῃ τὰ κεκαμμένα μέλη, ὡς συμβαίνει παρὰ τοῖς γέρονσιν. Ὁ Döderlein προτείνει, ἵνα τὴν ἐνὶ τρέψωμεν εἰς ἐπί.

⁴) Χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν προσφώνησιν τοῦ Πριάμου. Τὸ ἐριούνιος σημαίνει σωτήριος, ἀγαθοποιός Υ', 34, ὅπου ἰδὲ.

⁵) Φιλικὴ προσφώνησις νεωτέρου πρὸς πρεσβύτερον.

⁶) Τὸ συνήθως γιγνόμενον, ὅπερ δηλοῦται διὰ τῆς χρονικῆς προτάσεως, ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγούμενην ἐξαίρεσιν.

⁷) Ἡ ἐρωτηματικὴ αὕτη πρότασις δηλοῖ ἐκπληξιν.

⁸) Ἀνάρσιοι λέγεται ὁ μὴ προσηρμοσμένος, ὁ ἐχθρὸς, δηλ. εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐρήρους. Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητικ.) καὶ ἄρω κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἐν ᾧ ὁ Döderlein παράγει ἐκ τοῦ ἀναίρεσθαι (δόρυ).

⁹) Δηλοῖ τὰ περιποιῶντα ὄντη, οἷα τὰ πολύτιμα πράγματα, τὰ κειμήλια.

¹⁰) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Τίνα ἔξεις νοῦν; τί διανοήσῃ; τί ἐργάσῃ;» «Ὅτι ἡ θέσις τοῦ Πριάμου ἔσται ἀμήχανος, ἀναπτύσσει ἐν τοῖς ἐπομένοις στίχοις.

¹¹) Κατὰ τὸν Düntzer ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παρενθετικῶς καὶ τὸ ἀπαμύνασθαι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νέος.

¹²) Ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄνδρα.

ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν¹ σε ρέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ² δέ σε πατρὶ ἐέσχω. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
»Οὐτῷ πη πάδε³ γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
ἀλλ' ἔτι⁴ τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε⁵ χεῖρα,
ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὁδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
αἴσιον⁶, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγῆτός,
πέπνυσαι⁷ τε νόῳ, μακάρων δ' ἔξ ἔσσι τοκῆων. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης·
»Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως καταλέξον, 380
ἥε πη⁸ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα⁹ περ τάδε τοι σόα μίμνη,
ἣ ἤδη πάντες καταλείπετε¹⁰ Ἴλιον ἱρήν

Ὅρα, ὅτι τὸ ὅτε φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν.

¹) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς, κατ' οὐδένα τρόπον.

²) Διότι παραβάλλω σε πρὸς ἀγαπῆτον πατέρα. Τὸν νέον εἰκονίζει ὁ ποιητὴς ὡς φιλοπάτορα.

³) Ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τὰ εἰρημένα ἐν στίχ. 366 καὶ ἐξῆς. Ὁ Πρίαμος ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ πορεία εἶναι ἐπικίνδυνος.

⁴) Ὑπόκειται ἡ ἔννοια, ὅτι μετὰ τσαῦτα δυστυχήματα, ἅπερ ὑπέστη, μόλις ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν θείαν ὑπεράσπισιν.

⁵) Τὸ ὑπερέχειν χεῖρα περιέπυσεν εἰς τὴν σημασίαν τοῦ προστατεύειν, ὑπερασπίζειν.

⁶) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer κεῖται ἐπιρρηματικῶς, κατὰ δὲ τὸν Ameis εἶναι ἐπιθετον ἀρσενικοῦ γένους· πεμ-

φθέντα πρὸς καλόν, κατὰ καλὴν τύχην.

⁷) Μόνον ἐνταῦθα ἔχει τὸν προσδιορισμὸν νόῳ, ὅστις προσετέθη ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ εἶδος. Διὰ τοῦ μακάρων δὲν ἐννοεῖται πλουσίων ἢ εὐγενῶν, ὡς ἐνόμιζον οἱ ἄρχαί, ἀλλὰ τοιοῦτων, ὥστε νὰ μακαρίζωνται, ὅτι ἔχουσι τοιοῦτον υἱόν.

⁸) Ὅριζεται ἀκριβέστερον διὰ τῆς φράσεως, ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς. Τὸ ἐκπέμπεις σημαίνει συνοδεύεις, φέρεις εἰς ἀσφαλὲς μέρος. Τοῦτο ἦτο ἔθος τοῖς πολεμουμένοις καὶ δὴ ὁ Πρίαμος ἐξέθετο τὸν Πολύδωρον μετὰ πολλῶν θησαυρῶν.

⁹) Κατὰ τὸν La Roche δὲν εἶναι τελικόν, ἀλλ' ἀναφορικόν, ὅπου.

¹⁰) Ὅτι οἱ Τρῶες μετὰ τὸν φόγον τοῦ Ἑκτορος ἠδύνατο νὰ καταλεί-

δειδιότες· τοῖος γάρ ἀνὴρ ὤριστος ὄλωλε¹,
σὸς παῖς²· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ'³ Ἀχαιῶν. α 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
»Τίς⁴ δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων;
ὥς⁵ μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες. α

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεῖφόντης·
»Πειρᾷ⁶ ἐμεῖο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἑκτορα δῖον. 390
τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἔνι κυδιανείρῃ
ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν⁷ ἐλάσσας

ψωσι τὴν πόλιν, ὑπώπτεισε καὶ ὁ
Ἀχιλλεύς ἐν X, 383.

1) Ὁ θάνατος τοιοῦτου ἀνδρὸς
ἠδύνατο νὰ παρορμηθῇ τοὺς Τρῶας,
ὅπως ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν.

2) Μέχρι τοῦδε ὁ Ἑρμῆς ἔκρυ-
ψεν, ὅτι ἀναγνωρίζει τὸν Πρίαμον,
ὅπως μὴ ταραξῇ τὸν γέροντα. Ἐπει-
δὴ δὲ ἄνευ αἰτίας καὶ ἄνευ σκοποῦ
ἐξέρχεται τῆς θέσεως ταύτης καὶ ἐ-
πειδὴ ἡ ἐπομένη φράσις εἶναι ἄτονος
καὶ ἀσαφής, οὐχὶ ὀλίγοι κριτικοί, ὡς
ὁ Rekker, ὁ Franke, ὁ Ameis καὶ
ἄλλοι, θέλουσι νὰ ἐξαλείψωσι τὸν
στίχον. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι δυσκό-
λως δύναται νὰ γείνη ὁ ἐξοβελισμὸς
ἐνεκα τοῦ ἐπομένου λόγου τοῦ Πριά-
μου.

3) Κατὰ μὲν τὸν Koch τὸ ἐπι-
δεύεσθαι συνετάχθη πρὸς διπλὴν
γενικὴν (δὲν ἦτο κατώτερος κατὰ τὴν
μάχην τῶν Ἀχαιῶν), κατὰ δὲ τὸν
Faisi ἡ γενικὴ Ἀχαιῶν ἐξαρτᾶ-
ται ἐκ τῆς μάχης καὶ κατὰ τὸν Dö-
derlein ἡ γενικὴ μάχης συνάπτεται
τῷ τ' ε' καὶ ἐξηγεῖται in nulla belli-
cae virtutis parte.

4) Ἡ ζωνηρά αὕτη ἐρώτησις ἐγέ-

νετο ἐκ χαρᾶς· διότι ὁ ἐχθρὸς ἀνα-
γνωρίζει τὴν ἀρετὴν τοῦ υἱοῦ.

5) Θαυμαστικῶς κεῖται ἡ ἐπιφώ-
νησις καὶ αἰτιολογίη τὴν προηγουμέ-
νην ἐρώτησιν. Σημειωτέον, ὅτι εὐρη-
ται καὶ ἡ γραφὴ ὅς μοι, ἣν ἠδύ-
νατό τις νὰ προτιμήσῃ, ὡς ὄντως
ποιοῦσιν οὐχὶ ὀλίγοι κριτικοί, ὡς ὁ
Spitzner, ὁ Düntzer, ὁ Peppmül-
ler. Ἀλλ' ἡ προτίμησις δὲν στηρί-
ζεται ἐπὶ τοῦ κύρους τῶν χειρογρά-
φων. Τὸ καλὰ ἐνταῦθα σημαίνει εὐ-
γενῶς, καθ' ὅσον ὁ ἐχθρὸς ἀναμολο-
γεῖ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἑκτορος. Οἷ-
τος εἶναι ἡ δυστυχία, ὁ θάνατος. Ἡ
λέξις ἀποτμος εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
α (στερητ.) καὶ πότμος καὶ σημαίνει
τὸν δυστυχῆ.

6) Ὁ Koch θεωρεῖ ὡς σχῆμα
ἐν διὰ δυοῖν ἀντὶ πειρᾷ ἐμοῦ
ἐρωτῶν περὶ Ἑκτορος. Ὁ Πρίαμος
ἔδοκίμασε τὸν Ἑρμῆν, καθ' ὅσον
ἠθέλησε νὰ μάθῃ ἀκριβέστερόν τι περὶ
ταῦ υἱοῦ. Δὲν ἠρώτησε μὲν περὶ τοῦ
Ἑκτορος, ἀλλ' ἐπαινέσας τὴν παρὰ
τοῦ Ἑρμοῦ μνηλεῖαν τοῦ υἱοῦ τοῦτο
ἐσκόπει.

7) Δύναται μὲν νὰ προσδιορίξῃ

Ἀργείους κτείνεσκε, δαΐζων ὀξείῃ χαλκῷ·
 ἡμεῖς δ' ἐσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395
 τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία² δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
 Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἐστὶ Πολύκτωρ³.
 ἄφνειός μὲν ὃ γ' ἐστί, γέρων δὲ δὴ ὡς σύ περ ὦδε,
 ἔξ δέ οἱ υἱεὶς ἔασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός⁴ εἰμι·
 τῶν μέτα παλλόμενος κλήρῳ λάχον⁵ ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400
 νῦν δ' ἦλθον⁶ πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
 θήσονται περὶ ἄστῳ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
 ἀσχολώσι γὰρ οἷδε⁷ καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
 ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου⁸ βασιλῆες Ἀχαιῶν. α

καὶ τὸ κτείνεσκε, ἀλλὰ πιθανώ-
 τερον τὸ ἐλάσας.

¹) Δηλαδή οἱ Μυρμιδόνες, ὡς γί-
 νεται δῆλον ἐκ τῶν ἐπομένων. Τὸ θαυ-
 μάζομεν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «μετ'
 ἐκπλήξεως ἐθεώμεθα».

²) Ἡ αὐτὴ ναὺς ἤγαγε τὸν Ἀ-
 χιλλέα καὶ τὸν θεράποντα τούτου. Ὁ
 Ἑρμῆς συνίστησιν ἑαυτὸν ὡς ἐταῖρον
 καὶ φίλον τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς πλείο-
 να πῖστιν. Εὐεργής· εἶναι ὁ καλῶς
 ἐξεργασμένος.

³) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πολυκτῆ-
 μων καὶ δεικνύει τὸν πλοῦτον τοῦ
 πατρὸς.

⁴) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐντεῦθεν
 εἰκάσθαι, ὅτι τὸ ἔβδομον τῶν Ἀχαιῶν
 ἐστράτευσεν εἰς Τροίαν, κλήρῳ λα-
 χόν. Ἄν ἡ εἰκάστια ᾗτο ὀρθή, ὁ μά-
 χιμος πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ
 τῶν Τρωϊκῶν ᾗθελεν εἶναι περὶ τὸ ἐ-
 κατομύριον, ἀφ' οὗ πλείονες τῶν
 120,000 ᾗσαν οἱ στρατευσάμενοι.
 Ἄλλ' ἡ εἰκάστια αὕτη δὲν εἶναι πι-

θανή, διότι καὶ πατὴρ ἔχων ὀλιγωτέ-
 ρους υἱοὺς ὤφειλε νὰ πέμψῃ ἕνα στρα-
 τιώτην, ὡς ἐκ τῶν τεσσάρων υἱῶν
 τοῦ Αἰγυπτίου ἐστράτευσεν εἰς ἐπὶ
 Τροίαν 6, 17. Ἐκ πολλῶν ὁμως δύ-
 ναταί τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἐν τοῖς τότε
 χρόνοις ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος
 ᾗτο πυκνός.

⁵) Ἄν πρὸ δέκα ἐτῶν ᾗτο στρα-
 τεύσιμος, νῦν δὲν δύναται νὰ ᾗναι
 πρῶτον ὁ πηνηγέτης, ὡς εἶπεν
 ἐν στίχ. 348. Ἀλλὰ τοιαύτας ἀντι-
 φάσεις δύναται τις νὰ ἐπιτρέψῃ τῇ
 ποιητῇ. Ὅρα Ἰστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπ.
 σελ. 232 καὶ ἐξῆς.

⁶) Πλάττει τὸν μῦθον, ὅτι δῆθεν
 ἐπέμφθη κατάσκοπος τῶν Τρώων. Ὁ
 Dünitzer τοὺς στίχους 401—404 ὡς
 ἀναρμόστως τελειμένους θεωρεῖ προ-
 θήκην τῶν μεταγενεστέρων.

⁷) Εὐρηταὶ καὶ γραφὴ οἱ γ γ ε, ᾗν
 ᾗδυνάτο τις νὰ προτιμήσῃ.

⁸) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
 ἴσχειν.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405

»Εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἀχιλλῆος
εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἣ ἔτι παρ νήεσσιν¹ ἐμὸς πάϊς, ἥέ μιν ἦδη
ῆσι κυσὶν μελεῖσσι² ταμῶν προὔθηκεν Ἀχιλλεύς.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης· 410

»ὦ γέρον, οὐ πω τὸν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηϊ
αὐτῶς³ ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δέ οἱ ἡὼς
κειμένῳ⁴, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
ἔσθουσ', αἶ ρά τε φῶτας ἀρηϊφάτους⁵ κατέδουσιν. 415

ἣ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάριοιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως⁶, ἡὼς ὅτε διὰ φανήῃ·
οὐδέ μιν αἰσχύνει⁷· θηοῖδ⁸ κεν αὐτὸς ἐπελθὼν,
οἶον ἑρσῆεις⁹ κεῖται, περὶ δ' αἶμα¹⁰ νένιπται,
οὐδέ ποθι μιαρός¹¹· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν¹², 420

¹) Ἀντίθεσιν ποιεῖ πρὸς τὸ με-
λεῖσσι ταμῶν.

²) Διαμελίσας, κομματίαςας. Κα-
τὰ τὸν Σχολιαστήν· «Πρὸ πάντων
περὶ τοῦ σώματος πυνθάνεται· τί γάρ
γρῆ ἀπέναι μηκέτι ὄντος τοῦ σώ-
ματος;»

³) ὦς· ἦτο πρότερον, ἀβλαβής.
Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ ἐν τῷ πε-
ριβόλῳ τοῦ ναυστάθμου κατὰ τὸν
Σχολιαστήν.

⁴) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐξ οὗ
κεῖται.

⁵) Τὸ ἐπιθετον εἶναι σύνθετον ἐκ
τοῦ Ἄρης καὶ πέφαμαι (φεν) καὶ σι-
μαίνει τὸν ἐν τῇ μάχῃ φονευθέντα.

⁶) Ἀσπλάγχυνς, ἀνηλεῶς,

⁷) Τοῦτο συμβαίνει παρὰ τὴν πρῆ-

θεσιν τοῦ Ἀχιλλέως, διότι περὶ τῆς
διατηρήσεως τοῦ πτώματος ἐφρόντι-
ζεν ὁ Ἀπόλλων στίχ. 19.

⁸) Εὐκτική τοῦ θεόμαι, ἰωνικῶς
ἀντὶ θεάομαι. Ὁ Σχολιαστής ἐξη-
γεῖ· «διὰ τῆς ὀφειᾶς ἰδὼν θαυμάσιας».

⁹) Τὸ ἐπιθετον παράγεται ἐκ τοῦ
ἑέρση = ὄρισος. Κατὰ τὸν Σχολια-
στήν· «Δεδροσισμένος, ὑγρότητα
ἔχων».

¹⁰) Εἶναι αἰτιατικῆς, ἥτις προηλ-
θευ ἐκ τῆς συντάξεως περινίζειν
τινά τι.

¹¹) Βεθαμμένος, μεμολυσμένος ὑπὸ
αἵματος.

¹²) Συνέκλεισαν δὲ ὅλαι αἱ πλη-
γαί. Τὸ μῦειν μεταχειρίζονται οἱ ἀρ-
χαιοὶ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν,

ὅσσ' ἐτύπη· πολέες² γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.

ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηρος,

καὶ³ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι. «

Ὡς φάτο, γήθησεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἀμείβετο μύθῳ·

» ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ⁴ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425

ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε⁵,

λήθετ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·

τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο⁶ καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.

ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον⁷,

αὐτόν⁸ τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν⁹, 430

ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληϊάδεω Ἀφίκωμαι. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης·

» Πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου¹⁰, οὐδέ με πείσεις,

ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρῆξ¹¹ Ἀχιλλῆα δέχεσθαι.

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πληγῶν καὶ ἐπὶ χει-
λέων καὶ ἐπὶ ῥόδων.

1) Τὸ ἐνεργητικὸν συντάσσεται
πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν, ἐξ ὧν ἡ μὲν
ἐν τῇ τροπῇ τοῦ ἐνεργητικοῦ μένει ἀ-
μετάβλητος.

2) Περὶ τούτου λέγει ὁ ποιητὴς ἐν
X, 374. Ἀντὶ τῆς φράσεως ἐν αὐ-
τῷ εὐρηταὶ καὶ ἐπ' αὐτῷ ὅπερ
προτιμῶσιν ὁ Nauck, ὁ Fick καὶ ὁ
Peppennüller.

3) Ὁ στίχος οὗτος ἠθεαίτο ὑπὸ
τῶν ἀρχαίων.

4) Πλὴν τῶν ἄλλων. Τὸ δὲ ἐναί-
σιμα σημαίνει προσήκοντα, πρέπον-
τα. Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ διδοῦναι
ἀντὶ διδόναι, ὡς τιθήμεναι ἀντὶ τιθέ-
μεναι Ψ, 83 καὶ 247 Παρὰ Θεό-
γνυδι στίχ. 1329 εὐρηταὶ διδοῦναι.
Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ τραπῇ εἰς

διδοῦναι ἢ διδόνναι, ὡς προ-
τείνει ὁ Van Herwerden.

5) Περὶ τῆς φράσεως ἰδὲ εἰς
A, 762.

6) Ἡ πρόθεσις σημαίνει ὅτι καὶ
ἐν τῷ ἀποδιδόναι καὶ ἀπο-
τείνειν.

7) Ἀλειδὸν λέγεται τὸ ποτήριον,
μάλιστα δὲ τὸ τετορνευμένον.

8) Καὶ ἐμὲ διαφύλαξον. Τοῦτο
ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ πέμψον.

9) Εἶναι εὐσεβὲς φράσις τοῦ γέ-
ροντος. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «συμ-
βοηθοῦντων καὶ τῶν θεῶν καὶ μὴ ἀν-
τιπραττόντων».

10) Ὁ νεώτερος δύναται εὐκολώ-
τερον νὰ ἀπατηθῇ. Ἡ ἐπομένη πρό-
τασις κείται παρενθετικῶς.

11) Χωρὶς νὰ γνωρῇ ὁ Ἀ-
χιλλεύς.

τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα¹ καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
συλεύειν², μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.

σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς³ καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἱκοίμην,
ἐνδυκέως⁴ ἐν νηϊ θοῇ ἢ πεζὸς⁵ ὁμαρτέων·

οὐκ ἂν τίς τοι, πομπὸν ὀνοσάμενος⁶, μαχέσαιο. «

Ἦ, καὶ ἀναίξας⁷ ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἡϋ.

ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον⁸ ἴκοντο,
οἱ δέ⁹ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·

τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος Ἀργεῖφόντης 445
πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας¹⁰,

ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.

ἀλλ' ὅτε δὴ χλίσιν Πηληϊάδεω ἀφίκοντο

ὕψηλῃν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι

1) Τοῦτο ὑπομιμνήσκει τὴν παροιμίαν, Ἦ νὰ περὶ θεός, ἔνθα καὶ αἰδέως.

2) Ἐννοεῖται ἡ ἀντωνυμία μιν. Μετεχειρίσθη ῥῆμα ἐντονώτερον τοῦ συνήθους, ὅπως δεῖξῃ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος. Τὸ λαμβάνειν δῶρα ἐν ἄγνοια τοῦ στρατηγοῦ λέγει συλεύειν.

3) Ἦ φράσις σοὶ πομπὸς ἱκοίμην ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν, σὲ πεμφαίμην. Φαίνεται, ὅτι ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὸ Πελασγικὸν Ἄργος, τὴν πατρίδα τοῦ Ἀχιλλέως.

4) Προθύμως, πιστῶς.

5) Τοῦτο λέγει μετὰ τινας ὑπερβολῆς. Τὸ ὁμαρτέων ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ ἐπακολουθῶν.

6) Οὐδεὶς καταφρονήσας τὸν ὁδη-

γὸν δύναται τὰ ἔλθῃ εἰς μάχην πρὸς σέ. Κατὰ τοὺς πλείστους τῶν ἑρμηνευτῶν ἡ ἄρνησις ἀνήκει τῷ μαχέσαιο, κατὰ δὲ τὸν Düntzer τῷ ὀνοσάμενος.

7) Δηλαδὴ ἀνὰ τὸ ἄρμα καὶ τοὺς ἵππους αἰξας.

8) Εἶναι τὸ καλούμενον σχῆμα ὕστερον πρότερον, διότι πρῶτον ἔφθασαν εἰς τὴν τάφρον καὶ εἶτα εἰς τοὺς πύργους.

9) Δηλαδὴ οἱ ἐντὸς τοῦ τείχους φύλακες. Τὸ νέον κεῖται ἐπιρρηματικῶς, νεωστί, πρὸ ὀλίγου. Δόρπον εἶναι τὸ δεῖπνον τὸ κατὰ τὴν ἐσπέραν παρατιθέμενον.

10) Καὶ ἐνταῦθα εἶναι τὸ καλούμενον πρότερον ὕστερον.

ἔσθων¹ καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.
 τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας², ἄγχι δ' ἄρα στὰς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε³ χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἳ οἱ πολέας κτάνον υἱας.
 ὥς δ' ὅτ' ἂν ἀνδρ' ἄτῃ⁴ πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον⁵,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ⁶, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὥς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησεν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἰδόντο⁷.
 τὸν καὶ⁸ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπε· 485

»Μνησai⁹ πατρός σοῦ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου¹⁰, ὥς περ ἐγών, ὀλοῦ¹¹ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.

(ἴσως ὅπως ἀφέλῃσι τὰ ὑπολειφθέντα
 τῶν ἔδεσμάτων η, 232, ξ, 455 καὶ
 τ, 61). Διὰ τοῦ παρέρυτε δηλοῖ,
 ὅτι ἦσαν πλησίον τοῦ Ἀχιλλέως.

¹) Αἱ δύο αὐταὶ μετοχαὶ ἐπεξη-
 γοῦσι τὸ ἐδωδῆς. Τὸν στίχον τοῦ-
 τον ἠθέτοιν «ἰ ἀρχαῖοι, ὡς ἀναγινώ-
 σκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἀθε-
 τεῖται· οὐ γὰρ ἀφηροῦντο αἱ τράπεζαι
 παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ μέχρι ἀναστῶ-
 σιν ἔκειντο». Καὶ ὁ Düntzer θεωρεῖ
 τὸν στίχον ὡς παρεμβεβλημένον.

²) Τὸ ἐπιθετον τοῦτο ἀποδίδεται
 τῷ Πριάμῳ καὶ ἐν Η, 427. Συνηθέ-
 στερον λέγεται μεγαλήτωρ καὶ θεοειδής.

³) Ἡ σκηνὴ αὕτη, ἣτις εἶναι οἰ-
 κίστη, μαρτυρεῖ, τίνα ἀξίαν ἀπέ-
 διδον οἱ ὀμηρικοὶ ἄνθρωποι εἰς τὴν
 ταφὴν τῶν νεκρῶν. Διότι χάριν τῆς
 ταφῆς τοῦ πτώματος πατὴρ φιλεῖ τὰς
 χεῖρας ἐκείνου, ὅστις πολλοὺς υἱοὺς
 τοῦ φιλοῦντος ἐφόνευσεν.

⁴) Ἐννοεῖ τὴν διατάραξιν τῆς δια-
 νοίας τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ ἐγκλή-

ματος. Ἡ παραβολὴ γίνεται πρὸς
 τὴν ἐκπληξιν τὴν παραγομένην διὰ
 τὸ αἰφνίδιον τῆς εἰσόδου.

⁵) Εἰς ξένην χώραν, ὡς ἐν ο, 228.

⁶) Προσηκόντως εἶπεν εἰς τὸν οἰ-
 κον πλουσίῳ ἀνδρὶ, διότι οὗτος δό-
 ναναι νὰ βοηθήσῃ τῷ φεύγοντι.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Τὸ
 παράδοξον ἔδειξε τῆς εἰσόδου διὰ τῶν
 ἀλλήλων διανευόντων πόθεν καὶ τίς
 ὁ ξένος».

⁸) Πλὴν ἐκείνων, ἀπερ εἶπεν ἐν
 στίχ. 478.

⁹) Δικαίως ὁ Gladstone ἐξαίρει
 τὸν ἱκετευτικὸν τοῦτον λόγον, ἐν ᾧ ὁ
 ποιητὴς καταδείκνυσιν, ὅτι ἄριστα
 γινώσκει νὰ διεγείρῃ τὴν ψυχικὴν διά-
 θεσιν εἰς ἔλεον. "Ορα εἰσαγ. σελ. 26.

¹⁰) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ἡλίκος ἐγώ.
 Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ζηνόδοτος
 πρεσβύτερον Πηλέα φησὶν, εἴ γε συ-
 στρατεύσας Πηλεὶ Ἡρακλῆς ἀπέδοτο
 Ἡσιόνη μικρόν ὄντα τὸν Πρίαμον».

¹¹) Εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ τηλίκου

καὶ μὲν πρὸς κεῖνον περιναίεται¹ ἀμφὶς ἔοντες
 τείρουσ², οὐδὲ τίς ἐστιν ἄρην καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἢ τοι³ κεῖνός γε σέθεν ζώνοντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ⁴, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἥματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα⁵.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά⁶ φημι λελεῖσθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἱες Ἀχαιῶν 495
 ἔννεακαίδεκα⁷ μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος⁸ ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες⁹.
 τῶν μὲν πολλῶν θυῖρος Ἀρης¹⁰ ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν

κ ο υ . Ἀντὶ ὅλ ο ῳ ὁ Nauck εἰκάζει ὅλ ο ο ὕ, ὅπως συνάφῃ τῷ γήρατος. Συνήθως τὸ γήρας λέγεται λυγρόν, στυγερόν καὶ χαλεπόν.

1) Περιναίεται λέγονται οἱ περίοικοι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ παραγωγή τῆς λέξεως 6, 65 «περικτιόνας ἀνθρώπους, οἱ περιναίετόουσι». Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἀμφὶς ἔοντες.

2) Καταπονοῦσι, στενοχωροῦσι διὰ τοῦ πολέμου. Παράβαλλ. λ, 496, ὅπου ὁμοίαν εἰκασίαν ἐκφράζει ὁ Ἀχιλλεύς. Ἀρῇ εἶναι τὸ κατηραμένον κακόν, τὸ δυστόχημα M, 334.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Ἡβήσῃ τὸν ἔλεον, εἴ γε ὁ μὲν τὸν ἕνα ἔχει, ὁ δὲ τῶν πεντήκοντα ἀφήρηται».

4) Ἐκ καρδίας, ἐνδομύχως. Συνηθέστερον τίθεται ἡ ἀπρόθετος δοτική O, 212, II, 544.

5) Οὕτως ἔχουσι τὰ ἀριστα χειρόγραφα κατὰ τὸν La Roche, τὰ δὲ χειρόγραφα ἀπὸ Τροίηθεν μολόντα,

ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι τὸ εἰς οὐσιαστικά ἀνήκον οὐδέποτε ἀποβάλλεται. Ἡ φράσις αὕτη βαθεῖαν λύπην διηγείρεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἀχιλλεύς, ὅστις ἐγίνωσκεν, ὅτι δὲν ἐμελλε νὰ ἐπανίδῃ τὸν πατέρα.

6) Δηλαδὴ ἐκ τῶν ἀνδρείων, διότι ἔτι ὑπελείποντο υἱοὶ τοῦ Πριάμου.

7) Ὁ Πάμφυλος διηγεί· τὴν λέξιν εἰς τρία.

8) Ἐκ τῆς αὐτῆς γαστρός, δηλ. τῆς Ἐκάβης.

9) Ἐννοεῖ παλλακίδας, οἷα ἡ Λαοβόη Φ, 85 καὶ X 48 καὶ ἡ Καστιάειρα Θ, 305. Τοιαύτας εἶχον οὐ μόνον οἱ Τρῶες, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον «ὧ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπέστησε θαυμάζων, εἰ πᾶσι δοὺς γυναῖκας Ὅμηρος οὐκ ἐποίησε καὶ Μενελάου παλλακίδα».

10) Δὲν λέγει τὸν Ἀχιλλέα, ὅπως μὴ ἐρεθίσῃ τοῦτον.

ὅς δ' ἔμμοι οἶος¹ ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῳ καὶ αὐτούς²,
 τὸν σὺ πρῶτῃν κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἑκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν,
 λυσόμενος παρὰ σείῳ, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα³.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν⁴ τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός. ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός⁵ περ,
 ἔτλην⁶ δ' οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνου ποτὶ στόμα⁷ χεῖρ' ὀρέγεσθαι. «
 Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρός⁸ ὕφ' ἱμερον ὤρσε γόοιο·
 ἀψάμενος δ' χειρὸς ἀπώσατο ἦκα⁹ γέροντα.

¹) Ἦτο μόνος ἐκ τῶν ἀνδρείων. Τὴν ἐπομένην πρότασιν περιεμένομεν ὡς ἀναφορικὴν, δηλ. δὲ εἴρυτο.

²) Ἡμᾶς αὐτούς, τοὺς κατοίκους.

³) Ὅρα, ὅτι περὶ λύτρων λέγει διὰ βραχέων καὶ δὲν ἀκριβολογεῖ, ὅπως μὴ λύσῃ τὸ πάθος.

⁴) Ἐννοεῖται τὸ με.

⁵) Ὁ δεῦτερος ὕρος τῆς συγκρίσεως λαμβάνεται ἐκ τῆς προηγουμένης προτάσεως. Εἶναι ἐλεεινότερος τοῦ Πηλέως ὁ Πρίαμος, ὡς ἀδοχῆτος, ἐν ᾧ ἐκείνος δύνανται νὰ προσδοκᾷ τὴν ἀφίξιν τοῦ υἱοῦ.

⁶) Ὑπέμεινα, ἀπεφάσισα.

⁷) Τὸ δύσκολον τοῦτο χωρίον κατὰ δύο τρόπους συντάσσεται καὶ ἐξηγεῖται. Κατὰ τὸν πρῶτον τὸ στόμα εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὀρέγεσθαι καὶ ἡ πρόθεσις πρὸς τὸ καθ' ὑπερβατόν ἀνήκει εἰς τὸ χεῖρ', ὅπερ εἶναι αἰτιατικὴ τοῦ δυτικοῦ ἀριθμοῦ. Κατὰ τὴν σύνταξιν ταύτην σημαίνει· τὸ νὰ φιλήσῃ τὰς χεῖρας τοῦ παιδοφόνου ἀνδρός, ὅπερ ὅντως ἐποίησεν ὁ Πρίαμος ἐν στίχ. 478. Κατὰ τὸν δεύτερον

τρόπον τῆς συντάξεως ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ στόμα, καὶ τὸ χεῖρα (τοῦ Πριάμου) εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ὀρέγεσθαι, δηλ. τὸ νὰ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδοφόνου. Τοῦτο ἐποίησεν ἰκετεύουσα ἡ Θέτις ἐν Α, 501 «καὶ λάβε γούνων σκαίῃ· δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὕπ' ἀνθερωνοσ ἐλοῦσα λισσόμενη προσέειπε». Ἄν καὶ ὁ ποιητὴς δὲν ἐμνημόνευσεν, ὅτι ὁ Πρίαμος ἔπραξε τοιοῦτόν τι, ὅμως οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν προτιμῶσι τὴν δευτέραν σύνταξιν καὶ διὰ τὴν θέσιν τῶν λέξεων καὶ διότι ἡ σημασία τοῦ ὀρέγεσθαι οὕτω μάλιστα ἀρμόζει. Ὅρα καὶ τ, 473. Ἐν τέλει παρατηρητέον, ὅτι ὁ Heyne καὶ ὁ Döderlein τὸ χεῖρ' διορθοῦσιν εἰς χεῖρ' ἢ χεῖρ', ὅπερ συντάσσουσι πρὸς τὸ ὀρέγεσθαι, δηλ. ἐκτείνεσθαι διὰ τῆς χεῖρός. Ἡ σύνταξις ὅμως αὕτη δὲν παρέχει διάφορον σημασίαν τῆς δευτέρας.

⁸) Ἡ γενικὴ αὕτη ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ γόοιο.

⁹) Ἐνταῦθα σημαίνει ἡπίως. Τοῦτο

τῷ δὲ μνησαμένω, ὃ μὲν Ἑκτορος¹ ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάραιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἔλυσθεῖς², 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς κλαῖεν³ ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ'⁴ ὁρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο διὸς Ἀχιλλεύς,
 [καί' οἱ ἀπὸ πρᾶπίδων ἦλθ' ἕμερος ἡδ' ἀπὸ γυίων,]
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη⁵, 515
 οἰκτεῖρων πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἄ δειλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξας; σιδήρειόν νύ' τοι ἦτορ.
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔξευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ καταχεῖσθαι⁶ ἑάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις⁷ πέλεται κρυεροῖο γόοιο.

ποιεῖ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν γέροντα βασιλέα, ὅπερ τιμᾷ τὸ εὐγενὲς ἦθος τοῦ ἥρωος τοῦ ἔπους.

¹) Ἡ γενικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μνησαμένω, τὸ ἀντίστικχον ὅμως ἐὼν πατέρα ἐξήρτησεν ἐκ τοῦ κλαῖεν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον ὁ ποιητὴς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὁμαλῶς· ἀμνησαμένω ὃ μὲν Ἑκτορος, Ἀχιλλεύς δὲ πατρός, ἔκλαιον».

²) Συστραφεῖς, συμμαζευθεῖς.

³) Λεῖπει τὸ ἄλλοτε μέν, ὡς ἐν X, 171.

⁴) Δώματα λέγει τὴν σκηνήν.

⁵) Τὸν στίχον ἠθέτουσαν οἱ ἀρχαῖοι, ὡς παραδίδωσιν ὁ Σχολιαστής· αὐθετεῖται· προεῖρηται γὰρ ἱκανῶς διὰ τοῦ αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο καὶ

ἀκύρω; τέθειται τὸ γυίων· οὐ γὰρ οὕτως λέγει πάντα τὰ μέλη, ἀλλὰ μόνον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται πάντες οἱ νεώτεροι, διότι ἡ συγκλίνσις καταλαμβάνει τὴν καρδίαν καὶ οὐχὶ τὰ μέλη, ὡς ὁ φόβος, ἢ ὁ κάματος.

⁶) Λαβὼν ἐκ τῆς χειρὸς ἐσθήκων. Τοῦτο τεκμηριοῖ, ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς δέχετα· τὴν ἱεσίαν.

⁷) Ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ Πριάμου ἐξάγει τὸ συμπεράσμα, ὅτι ἡ καρδία του εἶναι ἀδάμαστος.

⁸) Ἄς ἀφῇσωμεν τὰς λύπας νὰ ἡσυχάζωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ. Λέγει τοῦτο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν διεγερσιν διὰ τῶν θρήνων.

⁹) Πρῆξις εἶναι ἡ ἄνυσις, ἡ ὥφέ-

ὡς¹ γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι² βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἄχθυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες³ εἰσι.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει⁴
 δώρων οἷα δίδωσι⁵, κακῶν, ἕτερος δὲ ἕων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας⁶ δῶη Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται⁷, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν⁸ δῶη, λωδητόν ἔθηκε⁹
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις⁹ ἐπὶ χθόνα διὰν ἐλαύνει,

λεια. Οὐδὲν κατορθοῦται διὰ τῶν
 ὀρήνων.

1) Ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ζῶειν ἄ-
 χθυμένοις. Τὸ ἐπεκλώσαντο ὁ Σχο-
 λιαστής ἐξηγεῖ· «Εἰμαρμένον ἐποίη-
 σαν, ἐπεμοίρησαν».

2) Λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς
 θεοὺς, οἵτινες εἶναι ἀκηδέες.

3) Ἀμέριμνοι, ἀφρόντιδες. Ταῦτα
 λέγει ὁ ποιητής, διότι εἰκονίζει τοὺς
 θεοὺς ὡς ἀνθρωποειδῆς ὑπὸ φθόνου
 καὶ ἄλλων παθῶν κατεχομένους. Βρα-
 δύτερον οἱ φιλόσοφοι δὲν ἐδέχοντο
 ταῦτα, ὡς ὁ Ἐπίκουρος, ὅστις ἔλεγεν,
 ὅτι τὸ ἀθάνατον καὶ ἀφθαρτον οὔτ'
 αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτ' ἄλλοις πα-
 ρέχει· διὸ οὔτε ὄργαις οὔτε λύπαις
 συνέχεται.

4) Ἐννοεῖ τὸν θάλαμον, τὸ ταμι-
 εῖον τοῦ Διὸς. Β, 734.

5) Τοῦτο πράττει κατὰ τὴν γέννη-
 σιν, ὅτε ἡ τύχη ἐκάστου ὀρίζεται. Υ,
 428. Ἐπρεπε νὰ εἴπῃ ἕτερος μὲν κα-
 κῶν, ἕτερος δὲ ἕων. Ὁ Ζεὺς δίδωσι
 τοῖς ἀνθρώποις χάριν καὶ λύπην ζ,
 488. Τὴν ἀλληγορίαν ταύτην λέγει ὁ
 Ἀχιλλεὺς πρὸς παρηγορίαν τοῦ Πρι-
 ἄμου.

6) Ἀναμίξας, ἀνακατέρας ἐκ τῶν

δύο πλῶν. Τοιοῦτόν τι ἐποίησεν ἡ
 Μοῦσα τῷ Δημοδόκῳ θ, 63 ἀτὸν
 περὶ Μοῦσα φίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν
 τε κακόν τε. Διὶ ἔχουσι τὰ πλεῖ-
 στα χειρόγραφα καὶ δέχονται ἐπιφα-
 νεῖς κριτικοί. Ἄλλοι δὲ γράφουσι δοίη
 κατὰ τινὰ εἰκασίαν τοῦ Wolf.

7) Κακῷ ἐντυγχάνει, περιπίπτει
 εἰς κακόν. Ἐσθλὸν ἐνταῦθα εἶναι τὸ
 ἀγαθόν, ἡ εὐτυχία, ὡς ἐν ο, 488.

8) Δηλαδὴ μόνον ἐκ τῶν λυπηρῶν,
 ἄνευ τῆς ἀναμίξεως μετὰ τῶν ἀγαθῶν.
 Τὸ δὲ λωδητός σημαίνει ἐφύβρι-
 στος, ἄτιμος, ὡς ἐπεξηγεῖ καὶ διὰ
 τῆς φράσεως, οὔτε θεοῖσι τετι-
 μένος οὔτε βροτοῖσιν.

9) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
 ἐπιτακτικοῦ βου καὶ βιβρώσκω, ὡς τὸ
 βουγάσιος, καὶ τὸ παρὰ τοῖς ἑπειτα
 βούπαις. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Βού-
 βρωστις δὲ κυρίως μὲν κατὰ τὸ εἶς
 λέξεως ἔτυμον ὁ μέγας λιμός, ἡ με-
 γάλῃ πείνᾳ, καὶ ὡς εἴπῃ βούπεινα, ἡ
 πολλὴ τῆς βρώσεως ἔφεσις». Ἡ βού-
 βρωστις ἐνταῦθα λαμβάνεται ὡς ὁ μέ-
 γιστος τῆς δυστυχίας βαθμός, δι' ἣν
 πλανᾶται τις εἰς ξένας χώρας χάριν
 τροφῆς ο, 344 ἀλλ' ἔνεκ' οὐλομένης
 γαστρὸς κακὰ κῆδε' ἔχουσιν ἄνδρες,

φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὥς¹ μὲν καὶ Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς². πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε³ δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ ὀνητῶ ἔοντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ⁴ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὐ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονή⁵· γένετο κρειόντων,
 ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον⁶. οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω⁷, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἤμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων⁸ ἤδὲ σά τέκνα.
 καὶ σέ⁹, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι¹⁰.
 ὅσπον Λέσθος ἄνω¹¹, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἐέργει

ὃν κεν ἔκῃται ἄλλῃ καὶ πῆμα καὶ ἄλ-
 γος. Ἐν τῇ Αἰολικῇ Σμύρνῃ ἡ Βού-
 βρωστις ἐτιμῆθη διὰ ναοῦ.

1) Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν προη-
 γούμενον στίχον, ἀλλ' εἰς τὸν 529,
 ὅπου γίνεται λόγος περὶ ἀναμίζεως
 τοῦ κακοῦ μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ.

2) Λέγει ἐκ γενετῆς, διότι τότε
 ὠρῆετο ἡ τύχη ἐκάστου.

3) Παράδοξος φαίνεται ἡ χρῆσις
 τοῦ παρατατικοῦ, διότι ὁ Πηλεὺς ἐξη-
 κολουθεῖ ὡς βασιλεὺς τῶν Μυρμιδό-
 νων, ὡς λέγει ὁ La Roche. Βασι-
 λεύει μὲν ἔτι, ἀλλ' ἡ πρὶν εὐτυχία
 ἔληξεν. Δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ μεταχειρι-
 σθῇ ἐνεστώτα, διότι τὸ ἡγούμενον
 καὶ τὸ ἐπόμενον ἀναφέρονται εἰς τὴν
 πρὶν εὐτυχίαν.

4) Κατὰ τὸν Koch σημαίνει ἐπὶ
 τῷ θεῶν ποιῆσαι ἄκοιτιν,
 ὅπερ δὲν εἶναι ἀκριβές· διότι ἔννοεῖ
 ὁλόκληρον τὴν εἰρημένην εὐτυχίαν.
 Τὸ δὲ τῷ εἶναι ἀρσενικοῦ γένους,

δηλ. καὶ τούτῳ, ᾧ οἱ θεοὶ ἐδωρήσαντο
 πολλὰ ἀγαθὰ.

5) ἔννοεῖ ἀπογόνους, οἵτινες νὰ
 διαδεχθῶσι τὸν Πηλεῆ μετὰ θάνατον.

6) Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ
 τοῦ πᾶν καὶ αἰώριος καὶ δηλοῖ τὸν
 ὅλως ἄωρον, τὸν προῶριον θνησκοντα
 τὸν μινυ ν θ ἄ δ ι ο ν, ὡς λέγει ἄλλα-
 χοῦ ὁ ποιητής.

7) Ἐπιμελοῦμαι, περιποιοῦμαι.
 Ὁ Ὅμηρος εἰκονίζει τὸν Ἀχιλλεῆα
 ὡς φιλοπάτορα.

8) Κάθημαι ἐν τῇ Τροίᾳ λυπῶν
 σέ καὶ τὰ τέκνα σου ἀντὶ νὰ περι-
 ποιῶμαι τὸν γέροντα πατέρα μου. Ἐν
 τῇ μελαγχολικῇ διαθέσει, ἐν ᾗ εὗρίσκε-
 ται ὁ ἥρωας, ταπεινοὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ.

9) Λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸν Πη-
 λέα. Διὰ τοῦ πρὶν δηλοῖ πρὸ τοῦ πο-
 λέμου.

10) Εἶναι παρατατικὸς τοῦ ἀπα-
 ρεμφάτου.

11) Πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸ βόρειον

καὶ Φρυγίη¹ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν² σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα³ τόδ' ἤγαγον Οὐρανίῳνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασάει τε⁴
 ἄνσχεο⁵, μῆδ' ἀλίσστον ὁδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔηρος, 550
 οὐδὲ μιν ἀνστήσεις⁶, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα⁶. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 »Μὴ μέ πω⁷ ἐς θρόνον ἵξε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται⁸ ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής, ἀλλὰ τάχιστα

μέρος, ὡς παρ' Ἡροδότ. IV, 18 α' Ἀπὸ δὲ ταύτης ἄνω οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί». Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «Περιώρισε δὲ τὴν Πριάμου ἀρχὴν ἐκ μὲν μεσημβρίας Λέσβου, ἐκ δὲ ἀνατολῆς Φρυγίαν, ἐκ δὲ ἄρκτου Ἑλλήσποντον». Ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰόλου καὶ οἰκιστὴς τῆς Λέσβου. Ὅρα Ὑμν. εἰς Ἀπόλλων. I, 37 καὶ Διόδωρ. V, 57. Τὸ ἐν τῷ εἰρηγεί σημαίνει περιεκλείει, ὁρίζει.

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν α' Ἐξ ἀνατολῆς, ἐπεὶ ἔστι καὶ ἄλλη Φρυγία μικρὰ ἀμπελοεσσα ἢ ἐπὶ Σαγγαρίῳ ὡς πρὸς δύοσιν κειμένη». Ἐννοεῖται ἢ φράσις ἐν τῷ εἰρηγεί.

2) Δηλαδὴ τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν, ὧς περιέγραψεν. Ἐπρεπε δὲ τὸ ἀναφορικὸν νὰ ᾖ καὶ οὐχὶ ὁ σσον, ἀλλ' ὁ σσους. Τὸ καίνυμαι συνετάχθη πρὸς γενικὴν, ὡς τὸ περιεῖναι καὶ περιγίγνεσθαι. Τούτων κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τοὺς υἱοὺς λέγουσιν, ὅτι ἦσαν ὑπέρτερος.

3) Ἐννοεῖ τὸν παρόντα πόλεμον

ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πρὶν μὲν ἐν στίχ. 543.

4) Καρτέρει ἔχει ὑπομονήν. Τὸ δὲ ἀλίσστον σημαίνει ἐπιμόνης.

5) Δὲν θὰ ἐπαναγάγῃς εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κεῖσθαι, ὅπερ μεταχειρίζομεθα ἐπὶ νεκρῶν.

6) Ὁ Düntzer ἐνόμιζεν, ὅτι ἐνταῦθα ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπειλεῖ τὸν Πρίαμον, ὅτι θέλει ἐπιβάλει χεῖρας κατ' αὐτοῦ, ὅπερ σαφέστερον δηλοῖ ἐν στίχ. 569. Νομίζομεν, ὅτι τοιαύτη ἀπειλὴ δὲν ἀρμόζει εἰς τὸν παραμυθητικὸν λόγον τοῦ Ἀχιλλεὺς. Οὗτος ἀπειλεῖ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ἐξωτερικὸν κακόν, ἀλλ' ἐσωτερικόν, ἥτοι θάνατον ἐκ λύπης, ὡς ἐννοεῖ τὸ χωρίον καὶ ὁ Ameis.

7) Τοῦτο ὁρίζεται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ ὄφρα. Λέγει ἵξε ἐν σχέσει πρὸς τὸν στίχον 522.

8) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ εἶναι κέηται. Διὰ τῆς φράσεως ἐν κλισίῃσιν δηλοῖ τὸν χώρον τὸν

λύσον, ἐν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
πολλά¹, τὰ τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναίσο², καὶ ἔλθοις
σὴν ἐς πατρίδα γαίαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας³
[αὐτόν⁴ τε ζῶειν καὶ ὄρᾱν φάος ἡελίοιο].

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα⁵ ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
»Μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτός⁶ 560
Ἐκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε

κατεχόμενον ὑπὸ τῶν σκηνῶν· διότι τὸ πτώμα ἔκειτο ἐν ὑπαίθρῳ. Ὅρα καὶ στίχ. 413. Τὸ δὲ ἀκηδῆς σημαίνει ἡμελημένος, ἀταφος.

1) Τοὺς ἐπομένους τρεῖς στίχους ἡθέτει ὁ Ἀρίσταρχος κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀθετοῦνται, ὅτι ἀνάρμοστοι τῷ προσώπῳ αἱ εὐχαὶ καὶ ἐπαυτόφωρος ἡ ἀπόκρισις». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται πολλοὶ κριτικοί, ἀλλ' ὁ Ameis, ὁ Peppmüller καὶ ὁ La Roche ἀθετοῦσι μόνον τὸν τελευταῖον στίχον, ὅπερ πιθανώτερον· διότι οὗτος λείπει ἐν καλοῖς χειρογράφοις καὶ ἡγνοεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν.

2) Ὁ παραφραστὴς ἐξηγεῖ ἃ παραύσετας.

3) Δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ ἐφεσθῆς, ὡς ἐν στίχ. 569 καὶ Π, 734. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Δίδυμος καὶ ὁ Ἑρμακπίας ἐδάσανον τὸ βῆμα ἐξηγουμένους ἢ δυνάσ, ὅπερ ἐνταῦθα δὲν ἀρμόζει. Ὁ δὲ Σιδωνίος ἔγραφε πρῶτ' ἐλέησας, ὅπερ κατ' ἐννοίαν δὲν εἶναι ἀτυχές.

4) Βιάζεται, ὅτι ὁ στίχος οὗτος προσετέθη ὑπὸ τίνος ῥαψωδοῦ, ὅστις ἠθέλησε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔασας, διότι τοῦτο ἔμεινε ἀσφές.

5) Ἐρεθίζεται ὁ Ἀχιλλεύς, διότι ὁ Πρίαμος δὲν θέλει νὰ ἐγερθῇ, μέχρ' ὅτου λυθῇ τὸ πτώμα τοῦ Ἐκτορος. Ὅτι ὁ Πηλεΐδης μέλλει νὰ λύσῃ τοῦτο, ἱκανῶς ὑπέδειξε καὶ δὲν ἦτο ἀνάγκη ἄλλης παρακλεούσεως. Ἐπέρχεται λοιπὸν εἰς τὸν νοῦν τοῦτου, ὅτι λύων τὸ πτώμα τοῦ Ἐκτορος δὲν τηρεῖ τὴν πρὸς τὸν Πάτροκλον δοθείσαν ὑπόσχεσιν Ψ, 182 καὶ Ω, 592 καὶ φοβεῖται, μήπως διὰ τῆς καταπίσεως τοῦ γέροντος τὸ πάθος πρὸς τὸν Ἐκτορά ἐκ νέου ἀναφλεχθῇ καὶ βλάβῃ αὐτὸν τὸν ἱκέτην. Διὰ τί δὲ δὲν λύει πάραυτα τὸ πτώμα, λέγει ὁ ποιητὴς ἐν στίχ. 582 καὶ ἐξῆς. Ἄλλ' ὁ Geppert τὸν ἐπόμενον λόγον τοῦ Ἀχιλλέως κακίζει εὐρίσκων ἐν αὐτῷ ἄγριον καὶ βάρβαρον ἦθος, ὅπερ κατασχύνει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἥρωος. Τῷ δὲ Peppmüller ἡ αἰφνίδιος ἐκρηκτικὴ τῆς ὀργῆς φαίνεται ὅλως παράδοξος. Δύναται ὅμως ψυχολογικῶς νὰ κατανοηθῇ, διότι μικρὰ ἀφορμὴ ἀρκεῖ, ὅπως τὸ ἀρχαῖον πάθος τοῦ Ἀχιλλέως ἀναφλέξῃ. Ὁ Ἀχιλλεύς δὲν θέλει νὰ ἀπαιτήσῃ τις ἐκείνο, ὅπερ αὐτὸς δὲν δύναται μὲν νὰ ἀποφύγῃ, ἀλλὰ δυσαρέστως πράττει.

6) Ἄνευ τῆς σῆς παρακλεούσεως.

μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
καὶ δέ σε¹ γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις²,
ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θοάς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
οὐ γάρ κε τλαίη³ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδέ μάλ' ἡβῶν⁴, 565
ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς⁵ λάθοι, οὐδέ κ' ὄχληα
ρέϊα μετοχλίσσειε⁶ θυράων ἡμετεράων.
τῷ νῦν μή μοι μάλλον ἐν ἄλγεσι⁷ θυμὸν ὀρίνης,
μή⁸ σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω⁹
καὶ ἰκέτην περ ἑόντα, Διὸς¹⁰ δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς. α 570

1) Τὸ ἀντικείμενον ἔλαβεν ἐκ τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ ὅττι, ἐν ᾧ ὅμως ἐπαυλαμδάνεται. Ὡς ἐγὼ ἔλαβον ἀγγελίαν παρὰ τοῦ Διός, οὕτω καὶ σὺ ἦλθες διὰ τῆς βοήθειας θεοῦ.

2) Ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παραθετικῶς.

3) Ἐκ τῆς προηγούμενης προτάσεως δύναται νὰ νοηθῇ ἡ ὑπόθεσις, εἰ μὴ ἄγοι.

4) Διότι οὗτος δύναται νὰ ἔχῃ μείζον θάρρος, δύναμιν καὶ ταχύτητα.

5) Εὐρηται καὶ ἡ γραφή φυλάκους, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε φυλακοὺς, ὅπερ προτιμάται ὑπὸ τῶν πλείστων ἐκδοτῶν. Οἱ αὐτοὶ λέγονται φυλακτῆρες ἐν στίχ. 444.

6) Μετοχλίσσειν σημαίνει μετακινεῖν, μετατοπίζειν. Τὸ ἡμετεράων κεῖται ἀντὶ τοῦ ἑμῶν, ὡς ἐν Π, 244 καὶ Φ, 60.

7) Ἄλλος κατὰ τὸν Koch εἶναι, ὅτι πρόκειται νὰ λύσῃ τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτόρου. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχε καὶ ἡ γραφή ἐνὶ φρσί, ὅπερ δι' αἰῶς δὲν προετιμήθη. Ἐν τοῖς νεω-

τέροις ὁ Döderlein εἰκάζει ἔτ' ἄλγεσι. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπανερχεται εἰς τὴν ἔννοιαν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν στίχ. 560.

8) Ἐν τῇ ἀπειλῇ ἐπαναλαμβάνει τὴν κλητικὴν, ὅπως στενότερον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ γέροντος ἐπιδράσῃ. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· αὐτὶ Ἀριστοτέλης, ὡς φασιν οἱ παλαιοί, ἀνώμαλον εἶναι τὸ τοῦ Ἀχιλλεὺς ἦθος συνάγει, ὅς τὰ πρῶτα μειλιχίους δεξιωσάμενος τὸν ἰκέτην Πρίαμον, εἶτα λεοντωθεὶς οἶον... ἀγριούται καὶ ἀπειλεῖται τὰ προρρηθέντα.

9) Εὐφύμως μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο. Δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ ἀβλαβῆ ἀφῆσω, ἢ φεισθῶ. Κατὰ τὸν Ameis ἡ φράσις ἐνὶ κλισίῃσιν ἔχει πολλὴν σημασίαν, διότι ὑπομνησκει, ὅτι τὸν Πρίαμον ἐν στίχ. 515 ἐν τῇ προστασί τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἐδέξατο. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ ἐν Ξ, 404 «ὅς σ' ἐπεὶ ἐς κλισίην ἄγαγον καὶ εἴνια θῶκα, αὐτὶς δὲ κτείναιμι... πρόφρων κεν δὴ ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην».

10) Μήπως παραβῶ τὰς ἐντολὰς

ὧς ἔφατ', ἔδδειςεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ.
 Πηλεΐδης δ' οἰκοιο λέων¹ ὥς ἄλτο θύραζε,
 οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἔποντο,
 ἥρως Αὐτομέδων ἠδ' Ἀλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
 τῖ' Ἀχιλεὺς ἐτάρων, μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575
 οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε,
 ἐς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα² τοῖο γέροντος,
 καὶ δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐξέστου³ δ' ἀπ' ἀπήνης
 ἥρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
 καὶ δ' ἔλιπον⁴ δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580
 ὄφρα νέκυν πυκάσας⁵ δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.
 δμῳὰς δ' ἐκκαλέσας⁶ λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλειψαι,
 νόσφιν⁷ ἀειράσας, ὥς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
 μὴ ὁ μὲν ἀχθυμένη κραδίη χόλον⁸ οὐκ ἐρύσαιτο

τοῦ Διός. Ἐκ τοῦ προηγουμένου ἡ-
 μιστιγίου γίνεται δῆλον, ὅτι δὲν ἐν-
 νοεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ Διός δοθείσαν ἐντο-
 λήν, ὅπως λύσῃ τὸ πτώμα τοῦ Ἐ-
 κτορος, ἀλλὰ τὸ γενικὸν κέλευσμα,
 ἵνα πάντες σέβωνται τοὺς ἱκέτας. Διὰ
 τοῦτο ὁ Ζεὺς λέγεται ἰκετὴς.

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Ἡ
 ὁμοίῳσις πρὸς τὸ εὐκίνητον καὶ ἀ-
 γριωπόν, ἵνα καταπλήξῃ Πρίαμον τῇ
 θέᾳ».

²) Ὁ Σχολιαστὴς λέγει· «Ἀπὸ
 τοῦ βοᾶν καὶ συγκαλεῖν τὸν ὄχλον».

Τοῦτον λέγει καὶ ἀστυβοώτην ἐν
 στίχ. 701.

³) Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ ἐὺ σ σ ὡ-
 τ ρ ο υ, ἥτις ὑπὸ πολλῶν ἐκδοτῶν
 προτιμᾶται.

⁴) Κατέλιπον ἐπὶ τῆς ἀπήνης, ὅ-
 περ ἐποίησαν κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀ-

χιλλέως, εἰ καὶ δὲν εἶπεν ὁ ποιητής.
 Δύο φάρε' κατέλιπον, τὸ μὲν, ὅπως
 ὑποτεθῇ τῷ πτώματι, τὸ δέ, ὅπως
 ἐπιτεθῇ, καὶ τὸν χιτῶνα, ὅπως ἐνδύ-
 σωσι τὸν νεκρόν.

⁵) Κατακαλύψας, κατασκέπασας,
 ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς
 προτάσεως. Εὐρηται καὶ ἡ γραφὴ
 δ ὡ η, ἀλλ' οἱ κράτιστοι τῶν κριτι-
 κῶν δέχονται τὸ δ ο ἰ η.

⁶) Καλέσας ἐκτός τοῦ θαλάμου.

⁷) Ἀφ' οὗ ἀποκομίσωσι μακρὰν
 τοῦ Πριάμου (ἐν τινὶ ἀποκεχωρισμέ-
 νῳ τόπῳ τῆς αὐλῆς).

⁸) Οἱ ἀρχαῖοι μὴ δυνάμενοι νὰ
 ἐξηγήσωσιν ἐνταῦθα τὴν λέξιν χόλον
 κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπειράθησαν
 νὰ διορθώσωσι καὶ δὴ ὁ Ἡρωδιανὸς
 ἔγραψε γ ὁ σ ο, ὁ δὲ Ἰριανὸς κ ὁ λ ο ν
 καὶ ἄλλοι κ ὁ π ο ν. Ὅτι δ' οἱ ἀρ-

· παῖδα ἰδών¹, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ 585
καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλότηται² ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος³ καλὸν βάλλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων⁴ ἐπέθηκεν αἰείρας,
σύν⁵ δ' ἔταροι ἥειραν ἐϋξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590
ᾧμῳξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον·

»Μῆ μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν⁶, αἶ κε πύθηαι
εἰν Ἀϊδὸς περ ἐὼν ὅτι Ἑκτορα δῖον ἔλυσα
[πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ⁷ οὐ μοι αἰεκέα δῶκεν ἄποινα.

χαῖοι εὐρέθησαν ὄντως ἐν μεγάλῃ ἀπορίᾳ, μαρτυρεῖ ἡ ἐρώτησις τοῦ Σχολιαστοῦ· «Ποῖον γὰρ οὗτος εἶχε χόλον, εἰ μὴ μᾶλλον γόνον;» Οἱ νεώτεροι ὅμως δὲν εὐρίσκουσι δυσκολίαν ἐννοοῦντες τὴν ὀργὴν τὴν ἐκ τῆς κακῆς μεταχειρίσεως τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ Ὅρα Χ, 395 καὶ ἐξῆς. Τὸ ἐρύεσθαι ἐνταῦθα σημαίνει ἐμποδίζειν, κατέχειν· μήπως δὲν κρατήσῃ τὴν ὀργὴν του. Ἡ ἄρνησις μετὰ τοῦ ῥήματος ἀποτελεῖ μίαν ἐννοιαν καὶ διὰ τοῦτο ἔθηκε τὸ οὐ μετὰ τὸ μὴ.

¹) Κατὰ τὸν La Roche ὁ Ἀχιλεὺς ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ θεοὶ ὑπερήσπισαν τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος, ὅπως μὴ λωδηθῇ.

²) Ὅρα, ὅτι ἔθηκεν ὑποτακτικὴν μετὰ εὐκτικῆς, ὡς ἐν Ξ. 165 καὶ Ι, 245.

³) Ἐπειδὴ ἐν στίχ. 580 εἶπε δύο, ἐγείρεται ἀπορία, ἣν ὁ Ameis αἶρει λέγων, ὅτι τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον δὲν μνημονεύεται ἀλλαγοῦ καὶ ἐτέθη ὡς ὑπόστρωμα εἰς τὰ λέξεα.

⁴) Διὰ τῆς λέξεως ταύτης δὲν πρέ-

πει νὰ ἐννοήσωμεν τέλειον φέρετρον, εἰς δ' τίθεται βραδύτερον ἐν στίχ. 720 ἀλλ' ἀπλῶς στρώματι.

⁵) Δηλαδὴ μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως.

⁶) Τὸ σκυδμαίνειν, ὅπερ εὐρηται μόνον ἐνταῦθα, σημαίνει ὀργίζεσθαι. Ἀπαντᾷ ὅμως τὸ ἀποσχυδμαίνω ἐν στίχ. 65. Ὁ Πάτροκλος εἶχεν ἀφορμὴν νὰ ὀργισθῇ κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως, διότι οὗτος παραβαίνει τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, καθ' ἣν δὲν ἔπρεπε νὰ λύσῃ τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος Ψ, 182.

⁷) Κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὰς εἶναι χρονικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἠθέτουσαν τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὸν ἐπόμενον ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Ἀθετοῦνται, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐνεκα δώρων λέγει, ἀπολελυκέναι τὸν νεκρὸν· ὑπὸ γὰρ τοῦ Διὸς ἡναγκάσθη, ἐπεὶ οὐκ ἂν τὴν ὑπὲρ Πατρόκλου τιμωρίαν δώρων ἡλλάξατο». Πρὸς τοῦτοις παρετήρουν· «Πῶς δὲ δώσει τῷ ἀποθανόντι;». Τὸ τελευταῖον τοῦτο δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Ἀχιλεὺς ἐκ τῶν λύτρων δύναται νὰ προσ-

σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι ὅσσ' ἐπέοικεν.] «590

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦτε δῖος Ἀχιλλεύς,
ἔξετο δ' ἐν κλισίῳ πολυδαιδάλῳ, ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου¹, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·

»Υἱὸς μὲν δὴ² τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,
κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἡοῖ φαινομένηφιν 600
ᾧφει αὐτὸς ἄγων³. νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου⁴.
καὶ γάρ τ' ἡύκομος Νιόβη⁵ ἐμνήσατο σίτου,
τῇ περ δώδεκα⁶ παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,

ενέγκη ἄθλα νέων ἀγώνων. Τὴν πρώτην ὅμως αἰτίαν τῆς ἀθετήσεως θεωροῦμεν ὡς σπουδαιότερην· διότι ἂν ὁ Ἀχιλλεύς ἔνεκα λύτρων ἀπεφάσιζε νὰ λύσῃ τὸ πτώμα τοῦ φονέως τοῦ φιλάτου αὐτῷ καὶ παραβῇ τὴν πρὸς τὸν Πάτροκλον ὑπόσχεσιν, ὁ ποιητὴς παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν κατεκρήμνισεν, ὅτι μετὰ μεγίστης τέχνης καὶ ἐξόχου εὐφυΐας ἀνήγειρεν. Μόνον ἡ εὐπειθεὶς πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ ἡδύνατο νὰ δικαιώσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πηλεΐδου. Τοὺς δύο τοὺτους στίχους θεωροῦμεν οὐχὶ κηλῖδα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἥρωος τοῦ ἔπους, ἀλλ' ὀνειδος, ὅπερ καθίστησι τὸν Ἀχιλλεὺς ἀνάξιον, ὅπως γένηται ἥρωος ἔπους. Βεβαίως καὶ εἰ γενναϊότεροι ὁμηριποὶ ἄνθρωποι εἶναι φιλοκτήμενοι, ἀλλ' ἥρωες, ὅστις ἀπέριψε τὰ πλούσια τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα κατὰ τὴν πρέσβεισιν καὶ ὅστις πρὸς τιμὴν τοῦ Πατρόκλου ἐξέθηκε πλούσια ἄθλα, δὲν ἡδύνατο χάριν λύτρων νὰ παραβῇ τὴν ἑαυτὸν ὑπόσχεσιν καὶ διεγείρῃ τὴν ὀργὴν ἐκείνου, δι' ὃν καὶ τῆς ἰδίας ζωῆς ὀλιγορεῖ. Διὰ ταῦτα νομίζομεν,

ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ χωρίον ἄξιον ἀθετήσεως, εἶναι τὸ προκείμενον.

¹) Δηλαδὴ εἰς τὸν τοίχον τὸν κεκλειμένον ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου. Ἡ γενικὴ εἶναι τοπικὴ.

²) Διὰ τοῦ μὲν δὴ προπαρασκευάζει τὴν παρακλέουσιν τὴν ἀρχομένην διὰ τοῦ νῦν δέ.

³) Ὅταν ἄγῃς. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «Οὐκ ἐν τῇ σκηνῇ, ἀλλὰ καθ' ὁδόν, ἵνα μὴ πρὸς οἶκτον κινηθῇ».

⁴) Ὁ Ἀχιλλεύς πρὸ ὀλίγου εἶχε φάγει σίγ. 475, ἀλλὰ τὸ δεῖπνον τοῦτο γίνεται πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου.

⁵) Ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς οὔτε περὶ τῆς καταγωγῆς, οὔτε περὶ τῆς κατοικίας τῆς Νιόβης λέγει, διότι κατὰ τὸν Düntzer ὑποτίθεται τὸν μῦθον γνωστόν. Λέγεται, ὅτι ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου λ. 582, ἢ τοῦ Πέλοπος καὶ γυνὴ τοῦ Ἀμφίονος. Ἡ συμφορὰ ἐγένετο κατὰ τινας μὲν ἐν Θήβαις κατ' ἄλλους δὲ ἐν Λυδίᾳ, ὅπερ εἶναι πιθανώτερον· διότι ὁ μῦθος ἐκ Λυδίας ἦλθεν εἰς τὰς Θήβας.

⁶) Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ποιη-

ἐξ μὲν θυγατέρες, ἐξ δ' υἱέες ἡβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο¹ 605
 χωόμενος² Νιόβη, τὰς δ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο³ καλλιπαρήφῃ.
 φῆ⁴ δοῖω τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο⁵ πολλούς.
 τὼ δ' ἄρα, καὶ δοῖω περ ἐόντ', ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνω⁶, οὐδὲ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους⁷ ποίησε Κρονίων.
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν⁸ θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν⁹ δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν¹⁰,

τῶν ἄλλοι μὲν ἔλεγον δεκατέσσαρας,
 ἄλλοι δὲ εἴκοσι τοὺς Νιοβίδας.

¹) Λέγει ἐκ τοῦ τόξου, διότι τὰ βέλη ἐκ τούτου ἐξέρχονται, ἅπερ φέρουσι τὸν ὄλεθρον Θ, 279 «τόξου ἀπὸ κρατεροῦ Τρώων ὀλέκοντα φαλαγγας».

²) Ἐννοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

³) Κατὰ τὸν μῦθον τῶν μεταγενεστέρων ἡ Νιόβη ἐνΘήβαις ἐξεδιώξε τοὺς θύοντας ἐπὶ τῶν βωμῶν τῆς Λητοῦς, διότι ἡξίου, ἵνα καὶ αὐτῇ προσφέρωνται θυαίαι, ἅτε ἐκ θεῶν τὸ γένος ἔχουσα καὶ ἐξαπλάσια τέκνα κεκτημένη.

⁴) Τὸ αὐθόνητον κείται πρὸς ἐπεξήγησιν. Ὑπαχέμενον τοῦ τεκέειν εἶναι τὴν Λητώ.

⁵) Ἐν ᾧ περιεμένομεν ἀπαρέμφατον ἐξαρθώμενον ἐκ τοῦ φῆ, κατέστησε τὸν λόγον ἀνεξάρτητον.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐφρονεύθησαν» Κατὰ τοὺς πλείονας ὅμως τῶν νεωτέρων σημαίνει αἶμα.

⁷) Ἀλληγορικῶς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστὴς: «Ἀντὶ τοῦ λιθίνους τὰς ψυχὰς καὶ ἀσυμπαθεῖς ἐποίησε πρὸς τὸ θάψαι». Τὴν ἀλληγορικὴν ἐρμηνείαν δέχεται καὶ ὁ La Roche, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν ἐξηγοῦσι κυριολεκτικῶς, ὡς ἐν B, 319. Οἱ λαοὶ ἐτιμωρήθησαν οὐχὶ δι' ἴδιον ἀμάρτημα, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς βασιλείας.

⁸) Ὁ La Roche τὴν ἀλληγορικὴν, ὡς εἴρηται, ἐρμηνείαν δεχόμενος νομίζει, ὅτι οἱ θεοὶ ἔθαψαν τοὺς Νιοβίδας διὰ τῶν λαῶν.

⁹) Οἱ ἐπάμενοι τέσσαρες στίχοι ἡθετοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, δι' αἷτις, ἃς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ: «Ἀθετοῦνται στίχοι δ', ὅτι οὐκ ἀκόλουθοι: τῇ ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ'· εἰ γὰρ ἀπελιθώθη, πῶς σιτία προσηνέγκατο; καὶ ἡ παραμυθία γελοία» φαγέ, ἐπεὶ καὶ ἡ Νιόβη ἔφαγε καὶ ἀπελιθώθη. Ἔστι δὲ Ἡσιόδεια τῷ χαρακτήρι, καὶ μᾶλλον γὰρ τὸ ἀμφ' Ἀχελυῖον ἐρρώσαντο (Θεογον. 8). Καὶ τρεῖς κατὰ τὸ συνεχὲς τὸ

ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεῶν ἔμμεναι εὐνάς
 νυμφῶν, αἵ τ' ἀμφ' Ἀχελώϊον¹ ἐρρώσαντο,
 ἔνθα λίθος² περ ἐοῦσα θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει³.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ⁴ νῶϊ μεδώμεθα, δῖε γεραῖέ,
 σίτου⁵, ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.» 620

ἐν. Πῶς δὲ καὶ λίθος γενομένη θεῶν
 ἐκ κήδεα πέσσει; Προηθεῖοντο δὲ
 καὶ παρ' Ἀριστοφάνει. Τὴν ἀθέτη-
 σιν δέχονται πλείστοι κριτικοί, ὡς
 ὁ Ameis, ὁ Bekker, ὁ Franke, ὁ La
 Roche καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Peppmüller
 πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ἀναγκαίους τῇ
 συνεχείᾳ τοῦ λόγου. Ὁμολογῶμεν,
 ὅτι, ἂν ἀποκοπῶσιν οἱ στίχοι οὗτοι,
 ἡ συνέχεια τοῦ λόγου γίνεται σαφε-
 στέρα. Πρὸς δὲ καὶ τὸ φανερὸν φαίνεται
 ἀνάρμοστον εἰς τὴν γλῶσσαν ἐπικοῦ
 ποιητοῦ. Κατὰ τὸν Düntzer τὸ π ο ὗ
 οὐχὶ σπανίως τίθεται ἐπὶ βεβαιότητος,
 ὡς ἐνταῦθα.

10) Τὸ ἐπιθετον εἶναι σύνθετον ἐκ
 τοῦ οἶος καὶ πέλομαι καὶ ση-
 μαίνει τὸν μονήρη, τὸν ἔρημον.

1) Προδήλως δὲν εἶναι ὁ ποταμὸς
 τῆς Ἀκαρνανίας, ἀλλὰ βύαξ τις, ὅ-
 σις πηγάζων ἐκ Σιπύλου βέει διὰ τοῦ
 πεδίου τῆς Ἐμύρνης. Οὗτος βραδύτε-
 ρον ἐλέγετο Ἀχελῆς. Τινὲς τῶν
 ἀρχαίων ἔγραφον ἀμφ' Ἀχελῆ-
 σιον, ὅπερ ὁ Christ εἰσήγαγεν εἰς
 τὸ κείμενον. Τὸ δὲ ἐρρώσαντο
 εἶναι ἀόριστος τοῦ βῶομαι καὶ σημαί-
 ζωηρῶς ἐχώρευαν.

2) Ὅτι ἡ Νιόβη εἰς λίθον μετε-
 μορφώθη, διηγείται καὶ ὁ λογογράφος

Φερεκύδης· α' Ἡ δὲ Νιόβη ὑπὸ
 τοῦ ἄχεος ἀναχωρεῖ εἰς Σίπυλον...
 ἀράται δὲ τῷ Διὶ λίθος γενέσθαι.
 Ρεῖ δὲ αὐτῆς δάκρυα, καὶ πρὸς ἄρ-
 κτον ὄρα». Φαίνεται, ὅτι ἐπὶ τοῦ
 Σιπύλου ὑπῆρχε παιδιὰ τις τῆς φύ-
 σεως, ἥτις ἐβελτιώθη ὑπὸ τεχνίτου
 τινός. Ὅρα τὴν σημείωσίν μου εἰς
 Ἀντιγόν. τοῦ Σοφοκλ. 823 καὶ Ἡ-
 λέκτρ. 823. Τὴν νομιζομένην ταύτην
 ἀπολλύουσιν περιγράφει ὁ Πausanias
 ἐν I, 24, 5 οὕτως· «Ταύτην τὴν
 Νιόβην καὶ αὐτὸς εἶδον ἀνελθὼν εἰς
 τὸν Σίπυλον τὸ ὄρος· ἡ δὲ πλησίον μὲν
 πέτρα καὶ κρημνὸς ἐστίν, οὐδὲν παρόν-
 τι σχῆμα παρεχόμενος γυναικός, οὔτε
 ἄλλως, οὔτε πενθοῦσης· εἰ δέ γε πορ-
 ρωτέρῳ γενοίσι, δεδακρυμένην δόξεις
 ὄραν καὶ κατηγῆ γυναῖκα». Ἐκ τοῦ
 ὁμηρικοῦ χωρίου λαβὼν ἀφορμὴν
 ὁ Αἰσχύλος ἐποίησε μεγαλοπρεπῆ τρα-
 γῶδιον, ἐν ᾗ ἡ Νιόβη κατὰ τὸ πλεῖ-
 στον κεκαλυμμένη ἐκάθητο ἐπὶ τῆς
 σκηνῆς καὶ μηδὲν λέγουσα.

3) Τὰς παρὰ τῶν θεῶν λύπας
 χωνεύει.

4) Ὡς καὶ ἡ Νιόβη.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν α' Ἐκ
 τοῦ ποιοῦντος τὸ παιοῦμενον. Τὸ
 ἔπειτα ἐπεξηγείται διὰ τοῦ Ἴλιον
 εἰσαγαγών.

Ἦ, καὶ ἀναΐξας δὲν ἄργυρον ὥκους Ἀχιλλεύς
 σφάζ' ἔταροι δ' ἔδερρόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πείραν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὥπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα.
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σίτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ 625
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
 ὅσος² ἦν οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα³ ἑφεί. 630
 αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορώων ὅψιν τ' ἀγαθὴν⁴ καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 »Λέξον⁵ νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὅφρα καὶ ἡδῇ⁶ 635
 ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·

1) Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο ὁ κάλλιστος τῶν Ἀχαιῶν καὶ οὐδὲν τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ γέρων Πρίαμος θαυμάζει τὸ κάλλος τοῦ φονέως τοῦ υἱοῦ.

2) Τὸ μὲν ὅσος δηλοῖ τὸ μέγεθος, τὸ δὲ οἶος τὸ κάλλος. Οἱ ὁμηρικοὶ ἄνθρωποι συνέδεον τὰ δύο ταῦτα καὶ ἐντεῦθεν ἡ συχναὶς ἀπαντῶσα φράσις ἀκαλὸς τε μέγας τε» Φ, 109, α, 301 καὶ πολλαχοῦ. Ὡσαύτως ἡ «ἡὸς τε μέγας τε» 652.

3) Καθ' ὁλοκληρίαν ὁμοίαζε πρὸς θεούς. Συνήθως ἐπὶ ὁμοιώσεως τίθεται τὸ ἄντην.

4) Ἐνταῦθα σημαίνει εὐγενῆ. Εἰς τὸ μῦθον ἐγνοεῖται τὸ ἀγαθόν. Φαίνεται, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἐννοεῖ τὸν προηγούμενον διάλογον οὔτε τὸν ἐπὶ

μενον, ἀλλ' ἄλλον, ὃν παρέλειψεν. Ὁ Düntzer θεωρεῖ τὸν στίχον ὡς ἀναρμόστως παρεμβλημένον.

5) Τὸ ῥῆμα ἀνήκει εἰς τὴν ῥίζαν λεχ. «Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κλινον κοίμισαν· ἡ γὰρ διὰ χρόνου τροφή εἰς ὕπνον αὐτὸν καλεῖ».

6) Σχεδὸν πάντες οἱ ἐκδόται ἔχουσιν, ὅφρα κεν ἦδῃ, ἀλλ' ὁ La Roche ἔδειξεν, ὅτι ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις ὑπάρχει ὅφρα καὶ ἡδῇ, ὡς καὶ ἐν δ, 294 καὶ ψ 254. Κατὰ τὸν εἰρημένον κριτικὸν ὁ καὶ ἀνήκει εἰς τὸ ὕπνῳ, δηλ. ἵνα εὐχαριστηθῶμεν καὶ ἐκ τοῦ ὕπνου, ὡς ὑπ' ἀριστήθημεν καὶ ἐκ τῆς τροφῆς.

7) Κατὰ μὲν τὸν Koch προσδιορίζει τὸ κοιμηθέντες, κατὰ δὲ τὸν La Ro-

οὐ γάρ πω μύσαν¹ ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς παῖς ὤλεσε θυμόν,
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω²,
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι³ κυλινδόμενος κατὰ κόπρον. 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην, καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης⁴ καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμεν. «
 Ἡ ῥ', Ἀχιλεὺς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι κέλευσε
 δέμνι⁵ ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα⁶ καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας⁷, 645
 χλαίνας⁸ τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος⁹ μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἵψα δ' ἄρα στορέσαν δοῖω λέχε' ἐγκονέουσαι¹⁰.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων¹¹ προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·

che κεῖται ἀντὶ δοτικῆς ὀργανικῆς, ὡς
 συχνάκις τὸ ὑπὸ χερσὶ καὶ ὑπὸ
 δουρὶ Γ 352 καὶ 436, ἀπερ ἀπαντῶ-
 σαι καὶ χερσὶ καὶ δουρὶ Π, 854.
 X 446. Ἀντὶ τοῦ ταρπώμεθα
 ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε παυσώμεθα,
 διότι τὴν τέρψιν ἐθεώρει ἀπρεπῆ τῇ
 Πριάμῳ. Ἀλλ' ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχο-
 λιαστής· «Δώδεκα γὰρ νύκτας ὄντι ἀν-
 πνῶ οὐκ ὀλίγην ἢ νύξ τέρψιν ποιεῖται».

¹) Εἰ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν ε, 278
 διηγείται, ὅτι ἔμεινε 18 ἡμέρας αὖ-
 πνος, καὶ ἐν χ, 28, ὅτι ἔμεινε 9, ὅ-
 μως εἶναι ὑπερβολή, ἥτις ἀρμόζει τῇ
 ἐπικῇ ποιήσει.

²) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «Ἐπὶ
 μυρίων καὶ ἀναριθμητῶν κακῶν ἀνα-
 λίσκομαι».

³) Χόρτος σημαίνει περὶ βόλον·
 διότι κατὰ τὸν Δίδυμον ἀντὶ τειχίων
 μετεχειρίζοντο χόρτον. Τὶ σημαίνει
 ἡ κόπρος, εἴπομεν ἐν X, 414.

⁴) Λαυκανίη εἶναι ὁ λαιμός, ὁ
 φάρυγξ X, 325. Τὸ ὅλον εἶναι πε-
 ρίφρασις ἀντὶ ἐπιον.

⁵) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
 δέμω σημαίνει κλίνην.

⁶) Εἶναι τὰ σκεπάσματα τῶν κλι-
 νῶν, κατ' ἄλλους προσκεφάλαια· Ὅρα
 σημειώσιν μου εἰς I, 661.

⁷) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ὅτι
 δὲ οἱ τάπητες οὐ σκέπουσιν, ὡς ἔρρε-
 θη, ἀλλ' ὑπόκεινται μᾶλλον, ὡς καὶ ἡ
 ἐτυμολογία δηλοῖ, παρὰ τὸ πατεῖσθαι
 γὰρ γίνονται».

⁸) Ἐνταῦθα αἱ χλαῖναι χρησι-
 μεύουσιν ὡς ἐφαπλῶματα.

⁹) Τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τοῦ
 δαίω καὶ δηλοῖ κομμάτι δαδίων,
 δᾶδᾶ.

¹⁰) Μετὰ σπουδῆς. Τὸ μὲν ἔχου-
 ναι μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς ἐπὶ γυ-
 ναικῶν, τὸ δὲ ἀμφέπειν ἐπὶ ἀνδρῶν.

¹¹) Κυρίως τὸ ῥῆμα σημαίνει

» Ἐκτός¹ μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μὴ τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν² βουληφόρος, οἳ τέ³ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλευούσι παρήμενοι, ἣ θέμις ἐστί⁴·
 τῶν εἴ τις σε ἰδοίτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν⁵,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις⁶ λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσῆμαρ' μέμονας κτερεῖζέμεν Ἐκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω⁸ καὶ λαὸν ἐρύκω. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 » Εἰ μὴν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον⁹ Ἐκτορι δῖῳ, 660

χλευάζω, σκώπτω, ὅπερ ἐνταῦθα δὲν ἀρμόζει. Τοῦτο ἐννοήσας ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ διὰ τοῦ μετρίως χλευάσας, δηλ. ἀστεϊζόμενος. Τῷ Nauck φαίνεται ὑποπτον τὸ ῥῆμα τοῦτο.

¹) Δηλαδὴ τοῦ μεγάρου, ἦτοι ἐν τῷ προδόμῳ. Κατὰ τὸν Ameis ἡ προσφώνησις γέρον φίλε δεικνύει, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς κατέσχε τὴν πικρίαν καὶ τὸ πάθος. Νομίζομεν, ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν ἀστεϊσμόν.

²) Διηγοῖ τὸ αἶφνης καὶ ἀνεπαίσθητως ἔλθεῖν.

³) Ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ Ἀχαιῶν, ἀλλ' εἰς τὸ βουλευφόρος, ὅπερ μετὰ τοῦ τίς περιγράφει τὸ ὄλον γένος. Ἡ δοτικὴ ἀνήκει εἰς τὸ παρήμενοι.

⁴) Ἐννοεῖται ἡ φράσις, μοὶ βουλὰς βουλευεῖν.

⁵) Ἡ φράσις αὕτη συνηθως τίθεται μετὰ κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων.

⁶) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἀναβάλλω σημαίνει ἀναβολήν. Ὅρα ὅτι μετεχειρίσθη ὑποτακτικὴν μετὰ εὐκτικῆν, ὡς καὶ ἐν στίχ. 586. Ἀλλ' ὁ Döderlein προτείνει νὰ γραφῇ γένονται ἢ νὰ διατηρηθῇ μὲν ἡ ὑποτακτικὴ, ἀλλὰ τὸ καὶ κεν νὰ τραπῇ εἰς μὴ καί.

⁷) Ἐπὶ πόσας ἡμέρας. Ἐσχηματίσθη κατὰ κατὰ τὰ ἐννήμαρ, ἐξῆμαρ, πανῆμαρ, αὐτῆμαρ. Εἶναι σπανιώτατον παράδειγμα ἐρωτηματικοῦ μετ' ὀνόματος. Διὰ τοῦτο ὁ Ἡρωδιανὸς ἠπέρει, πῶς πρέπει νὰ γραφῇ ἡ λέξις, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· α' Ἐν γὰρ οὐ δύναται εἶναι, διότι οὐδέποτε πυσματικὸν μέρος λόγου προτάσσεται ἐν συνθέσει, ἐξηρημένου τοῦ ποδαπός· ἐπέγκειται γὰρ τὸ ποῖος τῷ παπῶ. Δύο δὲ πάλιν οὐ δύναται εἶναι· εἰρήκει γὰρ ἂν πόσας ἡματα.

⁸) Μένω ἡσυχος, δὲν πολεμῶ.

⁹) Ἐννοεῖ κηδεῖαν.

ὥδ' κε μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θεῖης².
οἶσθα γὰρ ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα³, τηλόθι δ' ὕλη
ἄξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν⁴.

ἐννήμαρ⁵ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις, γοάοιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν δαινυτό⁶ τε λαός, 665
ἐνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἰ περ' ἀνάγκη. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
»Ἔσται τοι καὶ⁸ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὡς σὺ κελεύεις·
σχήσω γὰρ τόσσον⁹ πόλεμον χρόνον ὅσον ἄνωγας. « 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
ἔλλαβε¹⁰ δεξιτερήν, μὴ πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.

¹) Προσδιορίζει τὸ ῥέζων καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. Ὁ Πρίαμος προτίθεται νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὸ ποσσῆμαρ τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἀντὶ νὰ αἰτήσῃ ἀνακωχὴν δώδεκα ἡμερῶν, λέγει τὰς ἡμέρας, αἵτινε; ἀπαιτοῦνται πρὸς ἑκάστην πρᾶξιν τῆς κηδείας.

²) Εἶναι περίφορος ἀντὶ χαρίσασαι.

³) Παθητικός παρακείμενος τοῦ εἴλω· εἴμεθα ἐγκεκλεισμένοι.

⁴) Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τὸ δέδια ἀντὶ δέδια. Οἱ Τρῶες φοβοῦνται νὰ καταλείψωσι τὴν πόλιν, ὅπως ἐξεληθόντες εἰς τὴν Ἰδην κομίσωσιν ἐκείθεν ξύλα, διότι ὑπάρχει κίνδυνος ἐπιθέσεως παρὰ τῶν Ἀχαιῶν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ἀνακωχῆς. Ὁ Ameis εὗρσκει τὸν στίχον τοῦτον καὶ τὸν προηγούμενον ὡς ἀσφείς.

⁵) Κατὰ τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς μέλ-
λουσι νὰ κομίσωσι ξύλα, θέλουσι θρη-
νεῖ τὸν Ἕκτορα. Ὁρα στίχ. 784.

Οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν, ὅτι τὸ βάρ-
βαρον εἶναι φιλοπενθές.

⁶) Εἶναι εὐκτικῆς ἐγκλίσεως ἀντὶ δαινυτο, ὡς λελυτο ἐν σ, 238. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «ἐπιτάφιον δειπνον τῷ λαῷ ποιήσοιμεν». Ὅντως τοιοῦτον δειπνον γίνεται ἐν στίχ. 802, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ τάφου.

⁷) Ἀπιθάνως ὁ Naber εἰκασεν, ἡ περ ἀνάγκη. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀπειρηκώς τῷ χρόνῳ ἡ ταῖς συμφοραῖς ἀνάγκην τὸν πόλεμον ἐκάλεσεν».

⁸) Ὁ καὶ ὑποδηλοῖ, ὅτι παρελείφθη ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ὡς καὶ ἡ λύσις τοῦ Ἕκτορος.

⁹) Τὸ τόσσον διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἐξαίρεται. Σημειωτέον, ὅτι ὁ La Roche, ὁ Ameis καὶ ἄλλοι ἀκολουθοῦσι τῇ γραφῇ, π ὁ λ ε μ ο ν τ ὁ σ σ ο ν χ ρ ὁ ν ο ν, ἥτις εὔρηται ἐν τισι χειρογράφοις.

¹⁰) Οἱ ἀρχαῖοι ἤγειραν τὴν ἀπορίαν,

οὐ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου¹ κῦτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες,
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς εὐδὲ μυχῶ κλισίης εὐπήκτου· 675
 τῷ² δὲ Βρισηΐς παρελέξατο καλλιπάρης.

Ἄλλοι μὲν βᾶ θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ
 εὐδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνῳ·
 ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ὀρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμψειε, λαθὼν⁴ ἱεροὺς πυλῶρους.
 στή⁵ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·

πῶς ὁ Ἀχιλλεὺς μόνος ἄνευ τῶν βασιλέων ὑπσχνεῖται ταῦτα. Ἔλυσον δὲ τὴν ἀπορίαν κατὰ τὸν Σχολιαστήν· ὅτι Ἀχιλλεὺς τὰ τῶν πολέμιων ἐπετέτραπτο πάντα, καὶ αὐτὸς εἶχε τὴν ἐξουσίαν πάντων τῶν τοῦ πολέμου ἀνοχῶν τε καὶ συμβολῶν.

¹) Εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ αἰ-
 πὸ λ ι α α ἰ γ ῶ ν ἐν B, 474 καὶ βοός
 βοείη ἐν P, 389.

²) Κατὰ τὸν Düntzer ἐνταῦθα,
 ἐνθα ὁ Πρίαμος καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπὸ
 τὴν αὐτὴν στέγην ἀναπαύονται, λή-
 γει ἡ 24ῃ βᾶψωδία καὶ μετ' αὐτῆς
 ὁλόκληρος ἡ Ἰλιάς. Διότι ἐνταῦθα
 τὸ ἐν τῷ στήθει τοῦ Ἀχιλλεὺς
 πάθος τῆς ἐκδικήσεως ὅλως ἐσδέσθη.
 Διὰ τοῦτο πάντα τὰ ἐπόμενα θεωρεῖ
 ὡς μεταγενεστέραν προσθήκην, τῇ
 δὲ γνώμῃ τούτου ἀκολουθεῖ καὶ ὁ
 Genz. Οὐχὶ πολὺ διάφορος εἶναι ἡ
 γνώμη τοῦ Nitzsch, καθ' ὃν ἡ βᾶ-
 ψωδία λήγει εἰς τὸν στίχον 694. Τὸν
 ἐξοβελισμόν τοῦτον δικαίως ἀποκρούει
 ὁ Peppmüller· τὸ πτώμα ἐτέθη ἐπὶ
 τῆς ἀμάξης στίχ. 589, ἡ ἀνακωχή

πρὸς θρῆνον στίχ. 664 καὶ πρὸς τα-
 φήν 665 ἐδόθη, καὶ ὅμως κατὰ τὴν
 ἀθέτησιν τοῦ Düntzer δὲν πρόκειται
 νὰ ἴδωμεν οὔτε τὸν Πρίαμον ἀπερ-
 χόμενον, οὔτε τὸν Ἑκτορα θρηνοῦ-
 μενον, οὔδὲ θαντόμενον. Ὁ Düntzer
 ἐν τῷ τμήματι τούτῳ εὐρίσκει καὶ
 τινα παράδοξα, περὶ ὧν ἔσται λόγος
 ἐν τοῖς ἐπομένοις.

³) Εἶναι ἰσχυρὰ ἀντίθεσις πρὸς
 τὸ ἄ λ λ ο ι μ ἔ ν· ἔπρεπε νὰ εἴπῃ,
 Ἑρμείαν δέ.

⁴) Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἤρ-
 μοξε νὰ ᾔται λαθόντ(α), ὅπως ἀναφέ-
 ρηται εἰς τὸν Πρίαμον, διότι ὁ Ἑρ-
 μῆς ἄνευ δυσκολίας ἠδύνατο νὰ γείνη
 ἀόρατος. Τὸ ἐπίθετον ἱερός ἐνταῦθα
 σημαίνει ἰσχυρός, ὡς ἐν K. 56.

⁵) Τῷ Düntzer φαίνεται παρά-
 δοξον, ὅτι ὁ Ἑρμῆς αὖθις παραέμ-
 πει τὸν Πρίαμον. Κατ' αὐτὸν ἂν
 τοιοῦτόν τι προετίθετο ὁ ποιητής, δὲν
 ᾔθελεν ἀναβῆ εἰς τὸν Ὀλύμπον ὁ
 Ἑρμῆς στίχ. 468. Ὁ αὐτὸς εὐρίσκει
 τὴν ἐνταῦθα μετάβασιν ἀπότομον.

» Ω γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει καχόν¹, οἷον ἔθ' εὐδεις
ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν² Ἀχιλλεύς.

καί³ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεῖο⁴ δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα

παῖδες τοὶ μετόπισθε⁵ λελειμμένοι, αἱ κ' Ἀγαμέμνων
γνώ⁶ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί. «

Ὡς ἔφατ', ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690

ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε' κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον Ἴξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,
[Ἐάνθου⁸ δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,]

¹) Καχόν εἶναι ἐκεῖνο, εἰς ὃ δύναται νὰ περιπέσῃ ὁ Πρίαμος, ὁ κίνδυνος. Κατὰ τὸν Geppert δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὁ Ἑρμῆς νὰ ἐγείρῃ τὸν ἀγαθὸν γέροντα ἐκ τοῦ ὕπνου διὰ φόβου· διότι τὸ δίκαιον τῆς ξενίας καὶ ἡ ἐπιφανὴς θέσις τοῦ Ἀχιλλεύς ἡδύναντο νὰ σώσωσι τοῦτο. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι μάταιος, διότι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς ἀπέδεν εἰς παραπλήσιον κίνδυνον, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἔλεγεν μετ' ἀστεϊότητος ἐν στίχ. 655. Τὸ οἷον σημαίνει πόσον καλῶς, πόσον ἡσύχως καὶ αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην πρότασιν.

²) Λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς, οἵτινες δύνανται νὰ μὴ ἀφήσωσιν, ἀλλὰ νὰ βιάψωσιν.

³) Ἡ παρατακτικὴ αὕτη πρότασις χρησιμεύει πρὸς ἀντίθεσιν τῆς ἐπομένης. Δηλ., ἂν ἔδωκας νῦν πολλὰ διὰ τὴν λύσιν τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ, διὰ τὴν λύσιν σου ζώντος οἱ υἱοὶ σου πρέπει νὰ δώσωσι τριπλάσια. Ὡστε

ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τὴν κυρίαν ἐννοίαν ἀποτελεῖ ἡ δευτέρα πρότασις.

⁴) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄποινα. Λέγει δὲ ζωοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν νεκρὸν Ἑκτορα.

⁵) Ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔμειναν ἐν τῇ πόλει.

⁶) Μάθῃ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ παρουσίαν σου.

⁷) Ἐν τῇ σπουδῇ τῆς παραστάσεως δὲν λέγει ὁ ποιητής, ὅτι ἀνέβησαν ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν, οὐδὲ περιγράφει τοὺς τόπους, δι' ὧν διήλθον. Ὁ Geppert ψέγει τὴν ταχεῖαν περιγραφὴν τοῦ τμήματος τούτου τῆς Ἰλιάδος, ἀλλὰ πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Köchly, ὅτι αὕτη ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι μετὰ τὴν τελεσθεῖσαν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, εἰς ἣν ἡ προσοχὴ τοῦ ἀκροατοῦ διηυθύνετο, τὸ ὑπόλοιπον τῆς διηγήσεως δὲν διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ.

⁸) Ὁ στίχος οὗτος δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρίστοις καὶ ἀρχαιοτάτοις χειρογράφοις. Τὸν Πρίαμον ὁ Ἑρ-

Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 Ἡὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν, 695
 οἱ δ' εἰς ἄστν ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρῃ², κέλη χρυσῇ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον³ εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν, 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτῃ⁴.
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων⁵ ἶδε κείμενον ἐν λεχέεσσι·
 κώχυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ⁶ τε πᾶν κατὰ ἄστν·
 »Ὀφесθε⁷, Τρῶες καὶ Τρῳάδες, Ἑκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶοντι⁸ μάχης ἐκ νοστήσαντι 705

μῆς καταλείπει ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐξ
 οὗ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα παρέλαθε
 στίχ. 351.

1) Δηλαδὴ ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆ-
 ρυξ. Περιεμένομεν ὅμως τὴν φράσιν,
 ἵππους ἢ μιόνους τε· διότι, ὡς
 ἔχει αὐτῇ, παρέχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι ὁ
 Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἤλαυνον τοὺς
 ἵππους καὶ ὅτι αἱ ἡμίονοι ἠκολούθουν
 ἄνευ ἑλατῆρος. Τὸ τόλμημα τοῦτο ὁ
 Düntzer ἀποδίδει τῷ βασιλεῖ, ὅστις
 κατὰ τὰ ἐμπροσθεν εἰρημένα ἐποίησε
 τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἰλιάδος. Τὸ ἔ-
 λων κείται ἀντὶ τοῦ ἔλαυνον δ, 4.

2) Ἐνταῦθα περιεμένομεν ἢ Κασ-
 σάνδρῃ, ὅπερ ἤθελεν εἶναι ὁ δεύ-
 τερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἰς τὸ
 πρόσθε. Ἀντὶ τοῦτου ὁ ποιητὴς
 κατεσχεύασεν ὀλόκληρον πρότασιν, ὡς
 ἐν Σ. 403.

3) Τῷ Düntzer φαίνεται παρά-
 δοξον, ὅτι ἡ Κασσάνδρα ἀνέβη ἐπὶ
 τῆς Περγᾶμου, ἥτοι ἐπὶ τῆς ἀκροπό-

λεως, ἐν ᾗ ἐνταῦθα ἔκειντο τὰ τῶν
 Πριαμίδων μέγαρα. Φαίνεται ὅμως,
 ὅτι ὁ ποιητὴς ἔννοεῖ τὴν κορυφὴν τῆς
 ἀκροπόλεως, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς τοῦ
 Ἀπόλλωνος Δ, 508. Εἶναι δὲ γνω-
 στὴ ἡσχίσις τῆς Κασσάνδρας πρὸς
 τὸν εἰρημένον θεόν, ὅπερ ἐνταῦθα, ὡς
 φαίνεται, προὔποτι(θησιν ὁ ποιητὴς.

4) Ἀστυβοώτης εἶναι ὁ βοῶν διὰ
 τῆς πόλεως. Ὁ αὐτὸς λέγεται καλῆ-
 τωρ ἐν στίχ. 577.

5) Δηλαδὴ ἐπὶ τῆς ἀπῆνης.

6) Ἐφώναξεν εἰς ὅλην τὴν πόλιν.
 Ἡ Κασσάνδρα ἐκ τῆς ἀκροπόλεως
 σπεύδει διὰ τῆς πόλεως πρὸς τὴν
 θύραν.

7) Ὡς ἐνεστὼς ἀπαντᾷ μόνον ἐν-
 ταῦθα. Ὁ Ζηνοδοτὸς ἔγραψεν ὁ ψα-
 σθε (Παρά Πινδάρ. ἐν ἀποσπασμ.
 58 εὑρεται τὸ σύνθετον ἐπόφατο).

8) Εἶναι κατηγορηματικὸν εἰς τὸ
 νοστήσαντι, ὅπερ ἀνίκει εἰς τὸ χαί-
 ρει (=ἐχαίρετε).

χαίρετ', ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ. «

Ὡς ἔφατ', οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ
οὐδὲ γυνή· πάντας γάρ ἀσχετον' ἔκετο πένθος·
ἀγχοῦ² δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι³.
πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχὸν ἀΐξασαι,
ἀπτόμεναι κεφαλῆς⁵· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἡμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
Ἔκτορα δακρυχέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετῆύδα· 715

»Εἰξάτέ μοι⁶ οὔρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
ἄσεσθε⁷ κλαυθμοιο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε. «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἶξαν ἀπήνη.
οἱ δ' ὅ⁸ ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δῶματα, τὸν μὲν ἔπειτα
τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδοῦς 720
θρήνων ἐξάρχους⁹, οἳ τε στονόεσαν ἀοιδὴν
οἱ μὲν¹⁰ δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.

1) Ἀκατάσχετον, ἀπαρηγόρητον.
2) Ὁ Christ ἔγραψεν ἀνἀσχετον.

3) Συναπτόον τῶν πυλάων· πλησίον τῶν πυλῶν, ἥτοι· ἐκτὸς τῶν πυλῶν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχου 714.

4) Τῷ Πριάμῳ, ὅστις ἦτο τὸ κύριον πρόσωπον.

5) Ἀνήκει εἰς τὸ τιλλέσθην, ὅπερ συνετάχθη πρὸς αἰτιατικὴν, διότι κεῖται ἀντὶ τοῦ τιλλόμενα κλαίει τὴν. Οὕτω καὶ παρ' Ἡροδότῳ II, 42 61 καὶ 132 λέγεται τιπτεσθαί· τινά καὶ παρ' Εὐριπίδ. ἐν Τρωάδι. 623 κότεσθαί· τινά.

6) Διλαδὴ τοῦ Ἑκτορος.

7) Ἡ μὲν πρώτη δοτικὴ εἶναι χα-

ριστική, ἡ δὲ δευτέρα ἀνήκει εἰς τὸ εἶξατε. Τὸ ἔπειτα ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ ἐπὶ ν.

8) Ἐπειτα δὲ θὰ δυνήθητε νὰ κορεσθῆτε κλαυθοῦ. Εἰς τὸ ἀγάγωμι ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ νερὸν.

9) Ὁ Πριάμος καὶ ὁ κῆρυξ.

10) Εἶναι κατηγορηματικὸν εἰς τὸ ἀοιδοῦς. Ἀοιδῶν ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν μνημονεύει μὲν ἀλλαχοῦ ὁ ποιητής, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τοιοῦτοι ὑπῆρχον. Μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλὰδι ὑπάρχουσι γυναῖκες ἐξ ἐπαγγέλματος ᾧ δοῦσαι ἐπ' ἀμοιβῇ θρηνητικὰ ᾄσματα.

11) Κατὰ παράδοxon τρόπον ἐπα-

τῇσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἤρχε γόοιο,
Ἐκτορος ἀνδροφόνιοι κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·

» Ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος¹ νέος ὦλεο, καὶ δέ με χήρην 725
λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὖτως,

ναλαμβάνει τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως, δηλ. οἱ μὲν αἰοῖδοι ἐθρήνουν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπεστενάζοντο. Τὸ χωρίον τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην τοῦ La Roche, ἀνδρὸς ἀρίστου περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα, εἶναι τὰ μάλιστα διεφθαρμένον ἐν ὁλόκληρῳ τῷ Ὀμήρῳ, αἱ δὲ δυσκολίαι, ἃς παρέχει, εἰ καὶ ἐγένοντο πολλαὶ ἐρμηνευτικαὶ ἀπώπειραι, δὲν ἤρθησαν. Κατὰ τοῦτον ἡ ἀνάγνωσις ἡ μάλιστα ὑπὸ τῶν χειρογράφων κυρουμένη εἶναι αἰοῖδοὺς θρήνους (= θρηνηδούς), ἐξ ἀρχοῦς² οἷ τε σπονόεσσιν αἰοῖδ' ἦν. Τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην δεχόμενος ὁ Düntzer λέγει τὴν φερομένην προῖον παρανοήσασιν. Ἐν ταύτῃ τὸ θρήνους κεῖται ἐπιθετικῶς, δηλ. θρηνοῦντας. Τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν εἶναι διατεθειμένοι, ὅπως ἀποκοπῇ ὁ στίχος 724, ὅπερ δὲν λύει, ἀλλὰ κόπτει τὸν δεσμόν. Ἰσως οὐχὶ ἄστοχος εἶναι ἡ ἐπίνοια τοῦ Leutsch, ὅστις ἐξοβελίζει τὴν πρότασιν, οἷ τε σπονόεσσιν αἰοῖδ' ἦν οἱ μὲν ἄρ' ἐθρήνεον. Κατὰ τὸν κριτικὸν αἱ λέξεις αὗται καλύπτουσι χάσμα, ἐν ᾧ ἡ Ἐκάβη, ἡ Ἀνδρομάχη καὶ ἡ Ἑλένη ὡς ἑξαρχοὶ προηγέλλοντο, ὡς ὄντως μετ' ὀλίγον ὡς τοιαῦται παρίστανται· διότι κατὰ τὰς ἐπομένας λέξεις, ἐπὶ δὲ στενάζοντο γυναῖκες, ἑξαρχοὶ μόνον γυναῖκες δύνανται νὰ

ἦναι. Ὁ ἀρχαῖος ποιητής, ὡς λέγει, περιέγραψε, πῶς ἐκάστη τῶν τριῶν ἡγεμονίδων περὶ τὸ φέρετρον τοῦ Ἐκτορος ἐτέθη, ὑπὸ γυναικῶν περιβεβλημένη· ἐκάστη τῶν ἡγεμονίδων ᾗδ' ἐπεῖτα μόνι, τὴν ἑαυτῆς στροφὴν, ἧς περὶ τὸ τέλος χορὸς γυναικῶν παραφθέγγεται. Ἄν ἐπρεπέ τις νὰ δεχθῇ διόρθωσιν, ἡ ἐρμηνεία αὕτη οὐδόλως ἤθελεν εἶναι κακὴ· διότι καὶ περὶ τῆς Ἀνδρομάχης ὁ ποιητής λέγει ἡ ἤρχε γόοιο 724, καὶ περὶ τῆς Ἐκάβης ἐξ ἡ ἤρχε γόοιο 747, ὡς καὶ περὶ τῆς Ἑλένης 761. Λοιπὸν καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἡγεμονίδες εἶναι θρήνων ἑξαρχοί. Ἐν τέλει παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Bergk ἐν τῇ γραμματολογίᾳ αὐτοῦ ἐποίησεν ἄλλην εἰκασίαν· ἐπειδὴ ἡ βραχεῖα περιγραφή τῶν θρήνων δὲν ἤρεσκεν, ἄλλος ποιητής τὰ ἀμοιβαία ᾄσματα τῶν ἡγεμονίδων προσέθηκεν. Ἄλλ' ἄνευ διορθώσεως καὶ ἄνευ τοιούτων εἰκασιῶν ὑπολείπεται νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ ἑξαρχοὶ αἰοῖδοι ἤδον ᾄσματα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὡς τὰς πολεμικὰς τοῦ ἥρωος πράξεις, εἴτα δ' αἱ ἡγεμονίδες ἐκδηλοῦσιν αἰσθήματα ἀρμόζοντα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὸν νεκρόν.

¹ Νέος ἀπεχωρίσθης ἐκ τῆς ζωῆς. Εἶναι βραχυλογία ἀντὶ, ἀπ' αἰῶνος οἷχεο ὁλλύμενος, ὡς λέγει ὁ Döderlein.

ὄν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι, οὐδέ μιν οἶω
 ἦδην ἵζεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται¹· ἦ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος², ὃς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει³, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἱ δὲ τοι τάχα νηυσὶν ὀχῆσονται γλαφυρῇσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῇσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἡ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα⁴ ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων⁵· πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἥ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει⁶ χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον⁷, 735

1) Τὸ μέσον κεῖται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ, ὡς πολλαχού τὰ μέσα.

2) Ἐπιτηρητής, προστάτης, ὡς ἐπισημαίνεται διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως. Λέγει αὐτὴν ἐνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως πρὸς τοὺς κατοίκους.

3) Προεφύλαττες, διέσωζες. Ὁ τύπος οὗτος μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ. Οὐχὶ διάφορον σημασίαν ἔχει ἐνταῦθα τὸ ἔχεις, δηλ. ἐκράτεις, ὑπερήσπιζες. Τοῦτο εἶναι ἐτυμολογικὸς ὑπαινιγμός, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν Ε, 473· «Ἐκτορ, πῇ δὲ τοι μένος οἴχεται, ὃ πρὶν ἔχεσκες;» καὶ Ζ, 403.

4) Προδῆλως, ἀφ' οὗ σὺ δὲν ὑπερασπίζεις πλέον. Τὸ ὀχῆσονται κεῖται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ.

5) Ἄν ὁ Ἀστυάναξ ἦτο παρών, δὲν λέγει ὁ ποιητής· βεβαίως ἡ Ἀνδρομάχη δὲν εἶχεν ἐν ταῖς χερσίν, ὡς γίνεται ὁκλὸν ἐκ τοῦ στίχου 724.

6) Ἀπρεπῇ ἔργα λέγει τὰ τῶν δούλων. Ὅρα Ζ, 456 καὶ Χ, 422.

7) Μετὰ μόχθου ἐργαζόμενος. Ἡ

πρὸ ἐνταῦθα περιπίπτει εἰς τὴν σημασίαν τῆς ὑπέρ. Ἄναξ εἶναι ὁ κύριος τοῦ δούλου.

8) Τοῦτο, ὅπερ ἡ Ἀνδρομάχη φοβεῖται, ὄντως κατὰ τοὺς κυκλικούς συνέβη, Τζέτζης εἰς Λυκόφρον. 1263· «αὐτὰρ Ἀχιλλῆος μεγαθύμου φαίδιμος υἱὸς Ἐκτορέην ἄλοχον κατάγει κοίλας ἐπὶ νῆας· παῖδα δ' ἐλὼν ἐκ κύλπου εὐπλοκάμοιο τιθήνης βίψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ πύργου». Ὁ Dünzler, ὅστις κατὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα θεωρεῖ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἰλιάδος ὡς μεταγενεστέραν προσθήκην, νομίζει, ὅτι ὁ προσθέσας ποιητής ἠντλησεν ἐκ τῆς Ἰλίου πέρσεως τοῦ Ἀρκτίνου καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος τοῦ Λέσχου. Ἀλλ', ὡς νομίζομεν, πιθανώτερον εἶναι, ὅτι ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ δύο μνημονευθέντες κυκλικοὶ ἠντλησαν ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἐκ τοῦ μύθου, ἡ δὲ οἱ τελευταῖοι εἶχον ὑπ' ὄψει τὸν ποιητὴν τῆς Ἰλιάδος.

9) Εἶναι παράθεσις εἰς τὴν προηγουμένην πρότασιν δηλοῦσα τὸ ἀποτελεσματὶ τῆς ἐνεργείας.

χωόμενος, ὦ' δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἢ πατέρ', ἤε καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἐκτορος ἐν παλάμῃσιν² ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατήρ τεὸς ἐν δαί λυγρῇ
 τῷ³ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστυ,
 ἀρητὸν⁴ δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας⁵,
 Ἐκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστ' ἀλελείφεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας⁶,
 οὐδέ τί μοι εἴπες πυκινόν⁷ ἔπος, οὐ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην⁸ νύκτας τε καὶ ἡμέματα δακρυχέουσα. α

740

745

Ὡς ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῇσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινού ἐξήρχε γόοιο·

» Ἐκτορ⁹, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,

¹) Ἀναφέρεται εἰς τὸ προηγούμενον τῆς Ἀχαιῶν.

²) Συνήθως· ἡ φράσις συντάσσεται παθητικοῖς ῥήμασιν.

³) Κατὰ τὸν Ameis ἡ σύνδεσις τοῦ λόγου κατὰ τινὰ τρόπον εἶναι χαλαρά· διότι ἐν τοῖς ἡγουμένοις εἰκονίζεται ἡ ὀλεθρία τοῖς πολεμίοις ἀνδρεία τοῦ Ἐκτορος, ἐν ᾧ οἱ Τρῶες ὀδύρονται, διότι ὁ φονευθεὶς ἦτο προστάτης τῆς πόλεως, ὡς εἶπεν ὁ ποιητὴς ἐν στίχ. 729.

⁴) Ἐπάραιτον, κατηραμένον, ὀλέθριον. Δὲν εἶναι κακὴ ἡ γραφὴ ἄρρητον, ὡς ἀναγινώσκει ὁ Ameis.

⁵) Ἀξίον παρατηρήσεως, ὅτι μετεχειρίσθη δεύτερον πρόσωπον κατὰ τὴν ἐπομένην κλητικὴν καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ προηγούμενον μὲν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ θέσωμεν σιγήν μετὰ τὴν λέξιν ἄστυ, ὡς ἐποίησεν ὁ πολὺτροπος περὶ τὴν στίξιν Döderlein.

⁶) Παράδοξον φαίνεται τῷ Dünt-

zer, ὅτι τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας αἰτιολογεῖ διὰ τούτου, ὅτι ὁ Ἐκτωρ δὲν ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς κλίνης. Δὲν εἶναι παράδοξον, διότι τοῦτο αἰωνίως συμβαίνει, τὸ δὲ αἰώνιον δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ παράδοξον. Πάντες οἱ ἀπολέσαντες ἀγαπητὰ πρόσωπα μακρὰν ἑαυτῶν λογίζονται μελίζονα τὴν συμφορὰν, ὅτι δὲν ἠσπάσθησαν ταῦτα καὶ δὲν ἤκουσαν τοὺς τελευταίους λόγους.

⁷) Κυρίως σημαίνει συνετὸν λόγον, ἐνταῦθα δὲ ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν τοῦ θνήσκοντος θέλησιν. Ὁρθῶς δὲ ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστὴς· «Γλυκὺ γὰρ ἐν πένθει αἱ τελευταῖαι τῶν φίλων φωναὶ πρὸς παραμυθίαν. Πυκινὸν δὲ ἔπος τὸ πρὸς βιοτείαν λυσιτελέει».

⁸) Εἶναι εὐκτικῆς ἐγκλίσεως, ὡς ἐν Ψ, 361 καὶ παρ' Ἀριστοφάν. ἐν Πλούτ. 991.

⁹) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ θρῆνος τῆς Ἐκάβης εἶναι ἄσθενής καὶ ἄτονος,

ἦ μὲν' μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν·
οἱ δ' ἄρα² σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ. 750
ἄλλους³ μὲν γάρ παιδας ἐμούς πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς
πέρνασθ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλως ἀτρυγέτοιο,
ἐς Σάμον⁴ ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμυχθαλόεσσαν·

ὁ δὲ συνειρημὸς τῶν ἐννοιῶν σκοτεινός καὶ συγκεχυμένος. Τοῦτο κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀκριβές, ἀλλ' ὁ Ameis ἀνευρίσκει τὴν αἰτίαν· ὅτι παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἐκρηξίς τῆς λύπης ἐγένετο ἐν στίχ. 203—216, ὅπου εἶχεν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς λύσεως τοῦ Ἑκτορος. Νῦν δὲ ἰδοῦσα τὸ πτώμα ἀδελφὸς εἶναι ἤρεμος. Διὰ τοῦτο ὕμνει τοὺς θεοὺς, οἵτινες καὶ ἐν τῷ βίῳ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς υἱοῦ ἐπεμελήθησαν.

1) Ἀντὶ τοῦ ἡ δ' ἐ, ὅπερ ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ περιεμένομεν. ἔθηκε τὸ οἱ δέ. Τὸ πέρ φαίνεται ἐνταῦθα δυσεξήγητον, κατὰ τὸν Ameis ὁμοίως διὰ τούτου τονίζεται ἡ ἀντιθέσις πρὸς τὸ καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.

2) Ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ἐκ τῆς θέας τοῦ πτώματος.

3) Οὕτως ἐπώλησε τὸν Δυκάονα Φ. 40 καὶ X. 44. Ἡ ἐνταῦθα ὑπάρχουσα αἰτιολογία ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται δυσεξήγητος. Ἀλλ' ἡ αἰτία ὑπάρχει ἐν στίχ. 757, διότι τὰ ἐν τῷ μεταξὺ χρησιμεύουσιν ὡς ὅρος παραβολῆς πρὸς τὸν Ἑκτορα, ὃν ἡγάπων οἱ θεοί. Τούτου τὸ σῆμα οἱ θεοὶ διέτηρσαν ἀλύραντον, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι υἱοὶ τῆς Ἑκάδης εἶχον οἰκτρὰν τύχην, διότι ἐγένοντο δοῦλοι, τὴν δὲ δουλοσύνην θεωρεῖ χειρόνα τοῦ θανάτου τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ἡ

Ἑκάτη δὲν ἐμνημόνευσε τῶν φονευθέντων υἱῶν, διότι δὲν ἐγρησέμευον πρὸς τὴν εἰρημένην παραβολήν.

4) Ἐννοεῖ τὴν Θρακίαν Σάμον, ἥτοι τὴν Σαμοθράκην. Ἡ Ἴμβρος διέκειτο φιλικῶς πρὸς τοὺς Τρῶας Φ. 43. Ἀργαῖοι καὶ νεώτεροι διαφωνοῦσι περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀμυχθαλόεσσα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἡτοι ἀπρόσμικτον, ἢ ῥαδίως οὐ μίγνυται· ὁ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καθὼ ἀλίμενός ἐστιν· ἢ διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀγρίους καὶ θηριώδεις καὶ ληστρικὸν βίον ἐπανηρηνένους. Ἐνιοὶ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὴν ὀμιχλώδη ἀπέθεσαν». Ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ἡ συνήθης ἐρμηνεία ἀπρόσμικτος δὲν ἀρμόζει, διότι οἱ ἐν Τροίᾳ Ἀχαιοὶ εἶχον συχνάκις ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τὴν Λῆμνον καὶ οἱ Ἀργοναῦται ἐνταῦθα ἀπέθεσαν H. 467. Θ. 230. Φ. 40, 58, 79. Πρὸς δὲ ὁ Döderlein εὐρίσκει γραμματικὰς δυσκολίας. Ἐπλάσε μὲν ὁ Heyne τὸ ἀμυχθεῖς (ἐκ τοῦ μιχθῆναι), ἀλλ' ὁ εἰρημένος ἐτυμολόγος παρατηρεῖ, ὅτι οὐδὲν ῥηματικὸν σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἀόριστου ἀπαθητικοῦ. Ὡσαύτως τὸ δαοῦ δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τοῦ αἴσ, δηλ. ἀμικτος ἀπὸ τῆς ἀλός· διότι οὔτε οἱ νόμοι τῆς ἐτυμολογίας ἐπιτρέπουν, οὔτε ἀναλογία ὑπάρχει. Ὁ La Roche δέχεται τὴν ἐτυμολογίαν

σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,
 πολλὰ ῥυστάζεσκεν' ἐοῦ περὶ σῆμ' ἐτάριοι, 755
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν² δέ μιν οὐδ' ὥς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφκτος³ ἐν μεγάροισι
 κεῖσθαι, τῷ ἔκελος, ἐν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν⁴. «
 Ὡς ἔφατο κλαίουσα, γόνον δ' ἀλίσστον ὄρινε. 760

τῇσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτῃ ἐξῆρχε γόοιο·
 »Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων⁵ πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἥ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.

ἐκ τοῦ ὁμιλῆ κατὰ τὸν Σχολιαστήν·
 «οἱ δὲ ὁμιλῶντες καὶ ἀπρόσφατοι τοῖς
 πλέουσιν διὰ τὰ ἐργαστήρια Ἑφαίσ-
 στου». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Döderlein δὲν
 ἠδυνήθη ἐτυμολογικῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν
 λέξιν κατέφυγεν εἰς διόρθωσιν γράφας
 ἀμυγδαλοέσσων. ὥς λέγεται
 Φρυγίη ἀμυγδαλοέσσα Γ, 184.

1) Εἴλεκεν, ἔστυρεν. Φαίνεται, ὅτι
 τοῦτο ἔμαθε παρὰ τοῦ Πριάμου.

2) Τοῦτο εἶναι παρενθετικὴ παρα-
 τήρησις. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀκα-
 ταφορὰ τῆς τοῦ Ἀχιλλεύως ἐστὶν ὡ-
 μόνητος, ὥς ἐπὶ ἀνθρώποις χολοῦντος».

3) Συνήθως οἱ ἐρμηνεύται δέχον-
 ται τὴν ἐτυμολογίαν, ἣτοι τὴν σημα-
 σίαν τοῦ Σχολιαστοῦ· «Νεωστὶ πε-
 φονευμένος». Ἀλλ' ὁ Döderlein εὐ-
 ρίσκει δυσκολίαν, ὅτι ἡ πρὸς ἔπρεπε
 νὰ ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ πρόσφκτον,
 νεωστὶ· διὰ τοῦτο παράγει ἐκ τοῦ
 πρόσφκτι, δηλ. ἡ ἔκφρασις τοῦ Ἐ-
 κτορος εἶναι τοιαύτη, ὥστε μέλλει νὰ
 ὁμιλήσῃ καὶ ἀποκριθῇ. Τὴν γνώμην
 ταύτην δέχεται καὶ ὁ Ameis, ὅστις

θεωρεῖ τὸ ἐπίθετον τοῦτο ὡς ἐπίτασιν
 τοῦ προηγούμενου. Νομίζομεν, ὅτι τὸ
 ἔτυμον ἐκ τῆς ῥίζης φεν εἶναι πιθανώ-
 τερον, ὥς γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τοῦ
 ἀναλόγου ἀργυρότοξος.

4) Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ὁμηρι-
 κῶν ἀνθρώπων οἱ θνήσκοντες ἐφονεύ-
 οντο ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τῆς Ἄρ-
 τέμιδος (ὑπ' ἐκείνου μὲν οἱ ἄνδρες,
 ὑπὸ ταύτης δὲ αἱ γυναῖκες). Οἱ νεκροὶ
 τούτων, ὡς εἰκός, ἦσαν ἀλύμαντοι καὶ
 θαλεροί, ἐν ᾧ οἱ ὑπὸ μακροχρόνιου
 νόσου θανόντες ἦσαν κατεσκληρότεροι
 καὶ ἐφθαρμένοι.

5) Δαῖρ εἶναι ὁ ἀνδράδελφος. Ἡ
 λέξις διὰ τὴν συνίζησιν λαμβάνεται ὡς
 δισύλλαβος. Διὸ τίς ἡ Ἑλένη τὸν Ἐ-
 κτορα λέγει φίλτατον τῶν ἀνδράδελ-
 φων, ἀναπτύσσει ἐν στίχ. 765 καὶ ἐξῆς.
 Ἐν τῷ μεταξὺ κεῖται παρενθετικὴ
 πρότασις, ἣν προσέκλεσε τὸ ὄνομα
 δαῖρ· διότι ὑπομνησκει, ὅτι ἔχει
 ἄνδρα τὸν Ἀλέξανδρον, ᾧ ἠκολού-
 θησεν.

ἦδη γὰρ νῦν μοι τόδ' ἔεικοστόν¹ ἔτος ἐστίν, 765
 ἐξ οὗ κείθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος οὐδ' ἀσύφηλον².
 ἀλλ' εἴ τίς³ με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι
 δαέρων, ἢ γαλῶν, ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρή⁴ - ἐκυρὸς δὲ πατήρ ὧς ἤπιος αἰεὶ -, 770
 ἀλλὰ⁵ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες,
 σῆ⁶ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοὶς ἀγανοῖς ἐπέεσσι.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ·
 οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος⁷ ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἦπιος οὐδὲ φίλος, πάντες δέ με πεφρίκασιν⁸. » 775

¹) Ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι προσ-
 κρούουσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον.
 Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ψευδές· οὐ
 γὰρ εἰκοστόν ἔτος δύναται εἶναι, ἐξ οὗ
 εἰς τὸ Ἴλιον ἦλθεν Ἑλένη, εἴ γε δε-
 καετῆς μὲν ὁ τοῦ πολέμου χρόνος
 ὁμολογεῖται γεγενῆσθαι, εἰκοστῷ δὲ Ὀ-
 δυσσεὺς εἰς Ἰθάκην ἐπανεληλυθεν ἔτει,
 πολὺν ἐν τῇ πλάνῃ ἐνδιατρίψας χρό-
 νον». Ἐπειρῶντο δ' οἱ ἀρχαῖοι νὰ
 ἄρῳσι τὴν δυσκολίαν λέγοντες, ὅτι
 δέκα ἔτη ἐστρατολόγουν καὶ ὅτι ἐπὶ
 τοῦ Ὀδυσσεύς τὰ δέκα ἔτη τῆς στρα-
 τολογίας ζῆν ἠριθμοῦν. Κατὰ τὸν
 Düntzer καὶ τὸν Christ τοῦτο εἶναι
 ἀπύθεξις, ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἰ-
 λιάδος εἶναι προσθήκη τῶν μεταγενε-
 στέρων. Διότι τὰ εἰκοσιν ἤτη προῆλ-
 θον ἐκ τῶν Κυπρίων, ἐν οἷς ἐγένετο
 λόγος περὶ δύο στρατειῶν, ἐξ ὧν ἡ
 μία ἐγένετο κατὰ τῆς Τευθρανίας, ἣν
 ἐξέλαβον ὡς Τροίαν, ἡ δὲ δευτέρα
 κατὰ τοῦ Ἰλίου.

²) Αἰσχροὺς, ὑβριστικὸν λόγον. Ὁ-
 ρα I. 647 καὶ τὴν σημείωσίν μου.

³) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, καὶ ἄλλος τις.
 Τὸ ἐνίπτω σημαίνει ἐπιπλήττω, ἐπι-
 τιμῶ. Ὀνειδισμῶν πρὸς τὴν Ἑλέ-
 νην οὐδαμοῦ ἄλλοι τῆς Ἰλιάδος μνεία
 γίνεται.

⁴) Ὅτι ἡ Ἑλένη ὀνομάζει τὴν
 Ἑκάτην, ἐν ᾧ θρηνεῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς,
 ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Πρίαμον, δει-
 κνύει μεγάλην ἀπροσεξίαν κατὰ τὸν
 Ameis.

⁵) Ἔθηκε τὸν ἀλλὰ ἐν τῇ ἀποδό-
 σει, ὡς καὶ ἐν Α, 82. Τὸ δὲ παρά-
 φημι σημαίνει παραινῶ, συμβουλεύω.

⁶) Ἐπειδὴ προηγήθη τὸ ἐπέ-
 εσσι παραιφάμενος, ὁ Bothe,
 ὁ Dindorf, ὁ Koch καὶ ἄλλοι ἐξο-
 βελίζουσι τὸν στίχον. Ἀλλὰ κατὰ τὸν
 Ameis ἡ φράσις σοὶς ἀγανοῖς
 ἐπέεσσι προεκλήθη ἐκ τοῦ ἀγανο-
 φροσύνη.

⁷) Βεβαίως ἐξαιρεῖ τὸν Πρίαμον,
 ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἦτο ἐν τῷ αὐτῷ
 βαθμῷ φίλος.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ
 βδελύσσονται. Ἐδδελύσσοντο

Ὡς ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δ' ἔστανε δῆμος ἀπείρων'.
λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·

» Ἀξέτε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδὲ τι θυμῷ
δείσῃτ' Ἀργείων πυκινὸν² λόχον· ἡ γὰρ Ἀχιλλεὺς
πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε³ μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἡώς. «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
ζεύγνυσαν, αἵψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἡγερέθοντο.
ἐννήμαρ⁴ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος⁵ ἡώς, 785
καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον⁶ θρασὺν Ἑκτορα δακρυχέοντες,

δὲ, διότι θεώρουν αἰτίαν τοῦ πολέμου
καὶ τῶν συμφορῶν.

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐ
μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ
ἄπειρον πλῆθος».

2) Ἐνέδραν συνισταμένην ἐκ πολ-
λῶν ἀνδρῶν. Καὶ ἡ ταφή τοῦ Ἑκτο-
ρος ἀθετεῖται ὑπὸ τοῦ Niese, ὅστις
παρατηρεῖ, ὅτι, ἂν αὕτη ἀνῆκεν εἰς
εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς ποιήσιν, ἔπρεπε οἱ
θρῆνοι νὰ γίνωνται κατ' αὐτήν.

3) Τῷ Ameis καὶ τῷ Düntzer
φαίνεται παράδοξος ἡ ἐνταῦθα χρῆσις
τοῦ ῥήματος· διότι ὁ Πρίαμος ἤτησε
καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς συγκατετέθη, ἵνα
γείνη ἀναχωρή, στίχ. 669. Ἀλλ' ἡ
συγκάθεσις δὲν εἶναι ἐντολή. Ἡ-
μεῖς αἰρομεν τὴν δυσκολίαν ταύτην ἀ-
πλοῦστα ταυθύντες ὡς ἀντικείμενον τοῦ
ἐπὶ τῇ λλῇ οὐχὶ τὸ μὲ, ὡς παρ-
οῦσιν οἱ προσκρούοντες εἰς τὸ χωρίον,
ἀλλὰ τοὺς Ἀργεῖους. Ὅτι ἡ σύνταξις
ἡμῶν εἶναι ὀρθή, μαρτυρεῖ τὸ πη-
μανέειν, ὅπερ οἱ ἄλλως συντάσ-

σοντες δυσκόλως ἢ οὐδόλως δύνανται
νὰ ἐξηγήσωσιν. Κατὰ τὴν εἰρημένην
σύνταξιν ἡ ἔννοια ἔχει ὡς ἑξῆς· Μὴ
φοβεῖσθε τοὺς Ἀργεῖους, διότι βεβαίως
ὁ Ἀχιλλεὺς, ὅτε ἀπὸ τὰ μαῦρα πλοῖα
ἔπεμπεν ἐμὲ, διέταττεν αὐτοὺς νὰ μὴ
σᾶς βλάβωσιν.

4) Ὁ χρόνος οὗτος φαίνεται πο-
λὺς τῷ Düntzer, διότι ἡ συγκαταθε-
τὴν ξύλων πρὸς καύσιν τοῦ πτώμα-
τος τοῦ Πατρόκλου διήρκεσε μόνον
ῥίαν πρωΐαν Ψ, 110. Ἀντὶ τοῦ τοί
γε ὑπάρχει καὶ ἡ ἀρχαία ἀνάγνωσις
δ ἡ σ φ ι ν.

5) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
φαῶ = φαῖνον καὶ φανός καὶ σημαίνει
τὸν φωτίζοντα τοὺς θνητούς. Τὸ ἐπι-
θετον ἐν Ὀδυσσ. κ, 138 προσδιορί-
ζει τὸν ἥλιον, εἰς δὲ μᾶλλον ἀρμόζει·
Διὰ τοῦτο ὁ Bekker δέχεται τὴν γρα-
φὴν β ο δ ο δ α κ τ υ λ ο ς.

6) Ἐκ τοῦ οἴκου εἰς τὸν τόπον
τῆς ταφῆς. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐκφορά.

ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ¹.

Ἦμος δ' ἡριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο² λαός.
[αὐτὰρ³ ἐπεὶ ῥ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,] 790
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἰθοπι οἶνω
πᾶσαν, ὁπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκά⁴ λέγοντο κασίγνητοί θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τὰ γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα⁵ θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες⁶ μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον⁷ θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε⁸
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν⁹ μεγάλοισι·
ρίμφα⁹ δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ¹⁰ εἶατο πάντῃ,

1) Ὁ Düntzer παρατηρεῖ, ὅτι ἡ περιγραφή εἶναι παραδόξως ταχεῖα καὶ βραχεῖα. Δὲν ἦτο ὅμως ἀνάγκη μακρὰς περιγραφῆς, διότι ὁ ποιητὴς μακρὸν διέτριψε περὶ τὴν ταφὴν τοῦ Πατρόκλου. Ἄλλως τὸ σπουδαιότερον δὲν εἶναι ἡ ταφή, ἀλλ' ἡ λύσις τοῦ πτώματος τοῦ Ἑκτορος.

2) Ἡ κοινὴ γραφή ἦτο ἔγρετο, ἀλλ' ὁ Cobet ἔγραψεν ἤγρετο (τοῦ ἀγείρω), ὡς καὶ ἐν Η, 434, ὅπου ἰδὲ τὴν σημειώσιν μου. Τῇ διορθώσει ταύτῃ ἠκολούθησαν οἱ πλείστοι τῶν κριτικῶν. Προδηλῶς ἐντοῦθα θέλει νὰ εἴπῃ ὁ ποιητὴς, ὅτι συνθροίσθη καὶ οὐχὶ ὅτι ἐξύπνησεν ὁ λαός.

3) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς χειρογράφοις καὶ ἐξοβελίζεται ὑποπάντων τῶν ἐκδοτῶν. Κατὰ τὸν Bergk προσετέθη, ὅπως πληρώσῃ ὑπάρχον χάσμα.

4) Εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετον.

5) Οὕτω λέγει τὴν θήκην τῶν ὀστέων, τὴν ὑδρίαν, ἣτις ἦτο χρυσεῖα. Τοιαύτη καὶ ἡ θήκη, ἐν ᾗ ἐτέθησαν τὰ ὀστά· τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «Ἐτέθη καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐν χρυσῇ πυφίῳ». Ὑστερον δὲ αὐτῆς ἐκβλητοῦς πεσὼν ἐελίνην ἔλαχεν.

6) Ἀντικείμενον εἶναι τὰ ὀστά. Τοῦτο γίνεται κατὰ διάφορον τρόπον ἐν τῇ ταφῇ τοῦ Πατρόκλου Ψ, 254. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἀντὶ τοῦ καλύψαντες ἔγραψαν καὶ ἀντίψαντες.

7) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ σκάπτω παραγομένη δηλοῖ λάκκον.

8) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον λάρνακα. Ἐκάλυψαν τὴν λάρνακα διὰ μεγάλων λίθων.

9) Γοργῶς, ταχέως· τοῦτο δὲ ἐποιοῦν ἐκ φόβου μὴ προσβάλλωσι τοὺς οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Σημειῶσαι δὲ καὶ ὅτι ἄχρι μὲν

μή πρὶν ἐφορμηθεῖεν ἑυκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
 χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον' αὐτὰρ ἔπειτα
 εὖ¹ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα²
 δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφῆος βασιλῆος.
 Ὡς³ οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο.

τοῦ καταστρωμοῦ τῶν λίθων τάφος ἦν, τὸ δὲ ἐπάνω χῶμα σῆμα ἦν, ὃ ἔστι σημεῖον καὶ δηλώσις τοῦ τετάφθαι τινὰ ἐκεῖ. Ἐξωγαυῶντο δὲ χώμασιν οἱ τάφοι, τυχὸν μὲν διὰ κενὴν δόξαν, ὡς ἂν εἶεν ἀπόβλεπτοι... ἴσως δὲ καί, ἵνα μὴ τοῖς ἀνορύττειν βουλομένοις ὧσι ῥάονες».

10) Σκοποὶ εἶναι οἱ φύλακες, οἱ κατὰσκοποι. Τῷ Ameis καὶ τῷ Düntzer φαίνεται παράδοξος ἡ φροντίς αὕτη, διότι ὁ Πρίαμος δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς θέλει διατηρήσῃ τὸν λόγον αὐτοῦ. Νομίζομεν, ὅτι ἐκπέμπονται κατὰσκοποι, διότι ἡ ἀνακωχή ἦτο περὶ τὴν λῆξιν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐπαινεῖ τὴν πρόνοιαν

δι' ἄλλον λόγον· «Στρατηγικὸν τὸ μὴ ταῖς σπονδαῖς πιστεύσαντας ἀστρατηγήτους ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις ἑλθῇσι παραδοῦναι».

1) Προσδιορίζει τὸ δαίνυντο. Ἀντι τοῦ εὖ συναγειρόμενοι ὁ Nauck εἰκάζει αἶψα συναγρόμενοι.

2) Εἶναι τὸ καλούμενον περιδεῖπνον.

3) Τὸν στίχον τοῦτον ἀθετεῖ ὁ Fick ὡς προελθόντα ἐκ τῆς Αἰθιοπίδος τοῦ Ἀρκίνου. Τὸ ἔπος τοῦτο προὔποτίθησι τὴν Ἰλιάδα ἐν τῇ παρῴσῃ ταύτῃ μορφῇ, ὅπερ κυροῖ τὴν προσωπικὴν τοῦ Ὀμήρου ὑπαρξιν. Ὅρα Ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ 150.

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελίς	Στίχος	Ἀντι	Ἀνάγνωθι
270	18	ἐκδηλοῦνται	ἐκδηλοῦται.
272	33	έννοεῖ	έννοεῖ.
278	23	Ἰθυκτύωνα	Ἰθυκτίωνα.
282	26	ἡ πρότασις	ἡ πρότασις.
290	28	παρά τοὺς ἐκδόταις	παρά τοῖς ἐκδόταις.
292	26	ἀπαλατρεφῆς	ἀπαλοτρεφῆς.
309	13	τάφρ'	τόφρ'.
313	1	Ἰλιάδος Φ	Ἰλιάδος Χ.
316	16	ἔχων	ἔχων.
320	26	δικνύει	δεικνύει.
321	26	δύναμιν	δύναμιν.
330	19	Ἡθεῖ	Ἡθεῖ'.
335	12	λοπόρην	λαπάρην.
345	32	λοιπηράν	λυπηράν.
349	25	Σκαμνάνδριος	Σκαμάνδριος.
352	24	ἐπαλαμβάνεται	ἐπαναλαμβάνεται.
360	29	ἐπιθύμει	ἐπεθύμει.
379	9	μαστοιχί	μεταστοιχί.
390	9	ἐπέεσσι	ἐπέεσιν.
398	17	ὄλην	ὄλην.
399	11	φιάλη	φιάλη.
408	21	προτάσσεως	προτάσεως.
409	14	ἄλλως	ἄλλων.
421	20	ὄρ-νις	ὄρ-νις.
422	24	ἀποικόνισις	ἀπεικόνισις
441	1	αὐτις	αὐτις.
446	13	ἀποδεικνύετο	ἀπεδεικνύετο.
449	34	ἐπιτιμήσεως	ἐπιτιμήσεως.
455	33	τὸν ἐν διαλύσει	τὸ ἐν διαλύσει.
458	30	περιφράδως	περιφραδέως.
470	10	δ' χειρὸς	δ' ἄρα χειρὸς.
481	9	γένεσθαι	γενέσθαι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

[illegible]

No 3

800

MI

Μιστριώτης, Γ.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ἀριθ. χρ. 2906

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας